Ч. 76 (178). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 4 жовтня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. | Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот — Конто П. Щ.: Краків 405.867.
АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телєфон 4—48.

Новий римо-кат. ритуал

Зрівнання присяги жінок при вінчанню.

З Новим Роком (1929) буде впроваджений новий ритуал для римо-кат. костела в Польщі. Справу його опрацьовання розпочала конференція лат. епископів 1920 р. До комітету праці вибрані тоді були епископи: Нововейські (голова), Фульман, Ґаль і Лукомські. Вони й акцептували проект нового ритуалу, випрацьований проф. дух. сем. о. Юзефом Міхаляком, в дечім доповнивши, а Столиця Апост. затвердила. Титул його довгий, а зачинається словами: „Rituale Romanum Pauli V Pontificis Maximi iussu editum і т. д. ecclesiis Poloniae adaptatum"... Перші два слова становлять його скорочений титул.

Зміни в ритуалі дуже малі але цікаві. І так пр. при хрещенню дозволяє новий ритуал питання священика й відповіди родичів у мовах: польській, французькій, російській, німецькій і литовській. При слюбній церемонії формула присяги буде однакова для молодого й молодої, отже будуть опущені слова про послушенство у неї. Опріч того дозволено деякі молитви в польській мові, але на загал зміни мінімальні і не в богослуженню.

Подих Азії на Европу

Що проповідує фальшивий „спаситель" Крішнамутрі

В білих штанах (ознаці найвисшої касти Гіндусів) появився в Европі Жіду Крішнамутра, гіндуський фільософ і проповідник, котрого його прихильники називають „Учителем Світа", тай отаборився в протестантській Голяндії, на лісних полянах, коло місцевости Оммен. „Орден звізди", котрий обвозить його по світі, урядив там чотири великі табори наметів: для жінок, мужчин, подруж і людей, що самі собі варять. Опріч того уряджено там велику проповідницю на 3000 місць, льокаль для реґістрації прибувших слухачів, великий ґараж для авт, фризієрню, базар, бюро загублених річей, кантину і 12 їдалень — все під шатрами. Дальше уряджено в тих лісах, частинно під наметами, частинно вже в мурованих домах, банк, бюро преси, почту, бюро для подорожних, фотоґрафічне ателіє, — словом: ціле велике місто. Згадані ліси подарував „Орденови звізди" барон Филип Паллянт.

Сам „спаситель" Крішнамутрі не приймає ніяких дарів, але зате його „Орден" бере, бо подорожі „учителя світа" дуже коштовні: три місяці проповідує він в Індіях, три в Европі, три в Америці, три в инших частях світа скрізь під шатрами, на воздусі, при великім огнищі. В його проповідницькім районі не вільно їсти мяса, пити алькоголю й курити тютюну. Великі маси зблязованих Европейців і Американців їдуть до нього й заосмотрюють його і його „орден" (котрого члени що дня мусять мати теплу купіль у ванні) у все потрібне до життя. А він проповідує. Що? Ось що:

„Я прийшов, щоб освободити вас від Авторитету, але не на те, щоб поставити новий Авторитет". Се його провідна думка. А далі слідують фрази, в котрі кождий може собі вкладати зміст, який сам хоче. Тут „учитель світа" каже: „Є тільки одна ціль в життю: правда. Але шлях до неї мусить собі кождий сам відшукати. Не будьте учениками Крішнамутри, тільки будьте учениками правди". — А що се за „правда", він благорозумно не каже і при нічім не обстоює, опріч того, що треба „освободитися" від усякого Авторитету. Раз робить натяки, що під „правдою" можна розуміти милосердя, другий раз, що „красу", то знов здоровля або навіть „щастя", не кажучи, на чім воно полягає, а все проповідує про „свободу".

Ліберальна преса хвалить його без уговку, а його проповіди порівнує з Христовими і називає „нагорними"...

Жнива в Польщі

Недавно подали ми дані про урожай у Сх. Галичині. Тепер урядово оповіщують отсі дані про урожай в цілій Польщі:

Сего року зібрано пшениці 16·6 мілїонів квінталів, жита 59 міл., ячменю 19 міл., вівса 36·5 міл. В порівнанню з 1927 р. зібрано пшениці 99%, жита 104%, ячменю 117%, вівса 108%. В порівнанню з урожаєм останних 5 літ: пшениці 111%, жита 110% ячменю 123%, вівса 116%.

Золото подорожіло, бо кілька держав закупило в Лондоні більші запаси золота, Німеччина, Франція, Югославія і багато иньших.

Держава приписує танець

Котра держава? Розуміється, що большевицька. „Комсомольська Правда" пише, що сей місяць („октябр!") має бути присвячений вивченню нового танцю всего СССР. „Танець той має бути примітивний, зложений з кількох кроків, „взмахов рук, ударов в ладоши и дружних вскриков"... Центр тяжести не в самім танци, а в його масовости..."

Над усею большевією висить мара голоду, села ограблені, міста в нужді,— а ті приписують масовий танець!

І всі мусять танцювати „на честь революції", хочуть чи не хочуть. З Москви при помочи радія в оден день накажуть танець всім завойованим народам а може й „товаришам" поза СССР. Небувале але — веселе.

ЦЕРКОВНА МОВА

I.

Приймаючи віру Христову, 940 літ тому взад, наші предки знайшли й готову славянську літературну мову, що тогді мала вже поверх столітну свою історію і розмірно богате письменство. Творцями сеї мови були, як загально відомо, перші славянські апостоли, славні солунські брати свв. Кирило (Константин) і Методій та їх ученики. Основою служила мова первісних Болгар, одначе вже з самого початку увійшли в неї язикові елементи инших Славян так, що вона мала повне право уважатися й бути мовою всеславянською, універсальною—другою побіч латинської в Европі. Поширившися з християнством на Руси, вона з одного боку дала почин і форму нашому найдавнішому письменству, з другого боку сама підпала під вплив живого слова. Так повстала церковно-словянська мова, що сьогодні для поверх 150 мілїонів людей є таким орґаном слова божого в церкві як для римо-католиків латина, а для всіх Словян без виїмка є ще найстаршим прототипом їхніх язиків—знов, як прм. латина для всіх романських народів. Отсе подвійне, реліґійне і наукове значіння обох мертвих мов, латини і словянщини, ставить їх на перших місцях серед усіх язиків християнського світа, як предмети пошани і студій.

Церковно-словянська мова найбільше поширена в православній Церкві; в католицькій вона вживається головно Словянами східного обряду (між Словянами латинського обряду одними тільки Хорватами в Дальматії й Істрії). Взагалі зпоміж усіх европейських мов, католицька Церква признає тілько три як канонічні: латинську, грецьку і церковно-словянську. На практиці, вона толерує лише два виїмки: ромунський і мадярський. Сталося се у виїмкових обставинах. Ромунські католики (в Семигороді) мали свою мову в богослуженнях ще перед обєднанням з Римом (з часу, коли грецький патріярхат намагався ввести у них грецьку мову намість давнішої словянської; вислід боротьби був посередний — романізація у XVII. в.), й Апостольська Столиця приймила се посередно до відома. Натомість Рим спротивився мадяризації богослуження для греко-католиків мадярської (колись руської або ромунської) народности, та після великого натиску угорського уряду толерує її тільки під умовою, що сакраментні слова в часі трансубстанціяції („приймѣте, ядѣте" і „пійте отъ нея") будуть і дальше висловлювані по словянськи. Значить, Рим (як зрештою кожда инша Церква) принципово противний таким радикальним змінам як заміна одної літурґічної мови другою; для латинників він знає тілько один однісенький виїмок, згаданих висше Хорватів, що вживають словянської мови ще з часів свв. Кирила і Методія (що по всій правдоподібности правили Службу по

західному обрядови); одначе й сей виїмок обмежений на докладно означені місцевости. З сього випливає, що кожда нова спроба язикової революції в основних богослуженнях зустріла-б опозицію найвищої влади католицької Церкви, подібно як се було-б у кождій иншій церковній орґанізації з універсальним характером, не виймаючи й усіх православних.

II.

Все висше сказане повинні зясувати собі ті наші земляки, що по звичаям розгромленого вояцтва (пор. нашу статтю п. н. „Політика проти Церкви“) наважились внести гасло революції в нашу тисячлітну церковну мову. А зясувавши все те, нехай себе спитають: які є рації підіймати сьогодні такий клич?

Бо що такої р е л і ґ і й н о ї рації цілком нема, що потреби в такій революції ні трохи не відчувають ті, що вірують, практикують у Церкві і нею дорожать, — се хиба ясне і самим нашим політичним мародерам. Щоб, мовляв, зміст богослуження був кождому зрозумілий? Сей зміст є з одного боку зрозумілий кождому в і р н о м у без огляду на те, якою мовою він не говорив; *) з другого боку — коли мова про букву богослужебних текстів, то хочби їх переклав не тільки на літературну мову, а й на любе нарічя або піднарічя, то без індивідуального почування, без реліґійної інтуіції, сі тексти завсіди остануть книгою семи печатьми запечатаною. А втім, історія вчить, що всякі радикальніші зміни в церковній практиці, між ними й переклади богослужебних мов, доконувалися в часі підєму реліґійних почувань, хочби навіть еретичних, і людьми захопленими реліґійним ентузіязмом. Сучасний нам момент не то не має такого характеру, сьогодні, всі дійсно реліґійні елєменти з негодуванням відкинуть усі революційні затії як такі, що не мають нічого спільного з реліґійними почуваннями і практикою, що виходять від людей вірі й Церкві байдужних, якщо не ворожих, та що не можуть ні-до-чого иншого довести як до церковної руїни.

Якщо окличники сеї революції схотять бути щирі й чесні, то самі признають, що їхні мотиви не мають нічого спільного з реліґією, а вже найменше мають на оці „поглиблення“ реліґійного духа в нашім громадянстві. Дійсні мотиви—то, в одній части, вони лежать у психольоґії політичних мародерів, що зазнавши невдач на полі політики у змаганнях з ворогами, бажають відбити сі неуспіхи на останках власного національного добра — на Церкві; в другій части,— то вислів фальшивого, вибитого з колії н а ц і о н а л і з м у, що також хоче надолужити свої невдачі на ниві літератури, науки і мистецтва формальними завоюваннями в церковній ділянці, без огляду на неминучі з сього наслідки для нації. Чому, приміром, ті панове не подумають над тими фатальними наслідками, що падуть на нашу Церкву і всю західно-українську частину нації ізза юліянського календаря?

В кождім разі, поки „реформатори“ (lucus a non lucendo) рішаться явно підіймити своє „іду на вас“, нехай знають, що в сій своїй злопамятній акції матимуть проти себе не лише всю церковну єрархію, від найнизшої до найвисшої, а й викличуть зорґанізований відпір з боку реліґійно і національно думаючого і відчуваючого громадянства. Нехай знають, що пічнуть внутрішну горожанську війну. Отже—noli me tangere!

*) Досить прим. подбати про поширення р і в н о б і ж н и х перекладів у молитвенниках, які вже й є.

Зїзд рос. монархістів

В Парижи відбувся зїзд делеґатів російських монархістів з Франції, Анґлії, Німеччини, Югославії, Болгарії, Італії, Фінляндії, Бельґії, Греції та и. країв під проводом кн. Шахматова. Се ґрупа приклонників Николая Николаєвича. Ухвалено випрацювати програму, з котрою монархісти виступлять в Росії. Намічено також устрій на переходовий час по упадку большевизму.

СОРОЧКИ МУЖЕСЬКІ ІВАН РІДЛЬ Львів вулиця Академічна 2. 267б 27—50

Час відновити передплату!

Наша адвокатура й суспільність

В суботу відбулися у Львові в льокали тов. „Земля“ сходини львівської делеґатури Союза Українських Адвокатів, на котрі прибуло двайцять і кілька укр. адвокатів,

Адв. д-р Старосольський виголосив реферат п. з. „Проблєм правовости в державі“. Представивши сучасні теорії на ту тему, дійшов до висновку, що навіть суспільність, котра знаходиться в чужій державі може впливати на її правовість. — Адв. д-р Домбчевський ілюстрував ту теоретичну лєкцію практичними даними в Галичині й Волині, котру недавно відвідав і дійшов до висновку, що коли так дальше буде, як є, то втратимо тут останки прав.

Адв. д-р Савчак референував про економічне становище адвокатів і дійшов до висновків, що з причин конкуренційних муситься кредидувати клієнтам, як се роблять жидівські адвокати, і частійше показуватися на селах. — Адв. д-р Коптюх референував справу будови санаторії для укр. адвокатів у Ворохті й т. д.

Дискусія була дуже оживлена й інтересна. В ній поодинокі дискутанти стверджували такі факти: Що важке становище наших адвокатів се тільки оден з проявів важкого становища всеї адвокатури й усего середного стану до купецтва включно, але що матеріяльне становище наших адвокатів на загал все таки лучше ніж жидівських (у львівській области є коло 80% жидів адвокатів, а в оставших 20% малу перевагу мають Українці над Поляками). Дальше наведено як приклад оден суд, що правда — виїмковий, де вже коло 70% справ опинилося в руках укр. адвокатів, хоч вони становлять там усего десяту частину всіх адвокатів. При усвідомленню мас і при виключнім посвяченню адвокатів своєї праці свому фахови українська адвокатура може зовсім добре видержати конкуренцію. З другої знов сторони підношено ряд сумних обяв.в, нпр. що навіть деякі наші кооперативи, ба й одиниці з духовенства не роблять контрактів у своїй мові (наводжено імена), що від своїх адвокатів вимагається даремщини і жертвенности, а з люкративними справами наші йдуть до чужих, наводжено випадки, що навіть найрухливіша публична праця адвоката не ви-

---

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 4. X. 1928 13

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Прийшовши до своїх кімнат, відітхнула і зараз відчинила шкатулку. Був у ній нашийник з брилянтів і перстень з туркусом. Але скоро замітила, що шкатулка мала подвійне дно. Коли висунула його, побачила мініятурну книжечку в оправі зі щирого золота й емалії.

Витягла й отворила.

Було се — святе Письмо, таке саме, яке бачила у свого батька, тільки в маленькім форматі. Менше булаб здивувалася, якби той сам дар дав їй музулманин Абдуллаг, ніж Річчі, котрий так глумливо усміхався, коли говорив про Церкву і віру.

— „Що се має значити?“ запитала себе. Подумала, що може Річчі перебув якийсь допуст Божий і змінився. Бо що то він порадив синови Ґрітті, дати їй такий дар, того була певна.

Якби Річчі не вручив їй був того особливщого дару, булаб його через Абдуллага завізвала на окрему розмову, як свого бувщого учителя. А так — не хотіла викликати підозріння.

Мужеви показала той дивний дар, але сама більше не заглядала до нього, бо вже за першим разом та мала книжечка тяжіла їй у руці й викликала якийсь тягар на серці.

Велич і дорогоцінність дарів, які звезено щасливій матери принца, перевисшала все, що бачили в Стамбулі при нагоді таких і подібних свят. Індійські шалі та мусліни, венецькі атласи, египетські дамасти, грецькі делікатні як пух матерії, срібні миси повні золотих монет і золоті посуди, повні дорогого каміння, лязурові полумиски і кришталеві чаші, повні найдорожчих родів цинамону і ґалок та квіту мушкателі з райських островів Банда і пахощів індійських, китайську порцеляну з чаєм і чудові кримські футра несли прекрасні грецькі хлопчики, даровані султанці разом з тим, що несли. Етіопські й угорські невольники та мамелюки вели чудові клячі арабської раси й туркменських жеребців.

Четвертого дня почалися представлення для народа. На площі уставлено побудовані в тій ціли дві деревляні вежі, наповнені угорськими полоненими. Опісля почалися турніри й змагання мамелюків. Султан приглядався їм разом з народом до пізної ночі, яку світлами замінено в ясний день. Опріч штучних огнів, довго горіли деревляні вежі. Слідуючого дня знов збудовано два нові замки. Кождого з них боронила сотня тяжких їздців, що робили випади. По здобуттю їх і упровадженню в полон багато гарних дівчат і молодих хлопців, замки підпалено й вони горіли довго в ніч.

Семого дня виступили густими лавами полки яничарів і пишно одягнена кіннота сіпагів під проводом ґенералів, несучи торжественні пальми або т. зв. свічі обрізання з чудовими квітами та золотим дротом, що обвивав символи плідної сили.

Осмого й девятого дня відбувалися танці на линвах, при звуках музики. Танцювали звинні египетські линвоскоки на високо протягнених шнурах. Моряки і яничари лізли по дарунки, уміщені на верхах високих, гладких стовпів, висмарованих оливою і милом.

(Дальше буде.)

робляє до нього довіря як до адвоката і т. п.

Вирішено актуальні справи обговорити в орґані „Союза“ і в щоденній пресі та віднестися до преси взагалі, щоб більше місця присвячувала публично-правним справам.

Чому розброєння не буде ніколи?

Париська преса принесла вже докладні вісти про те, що Франція рішилася отверто заявити Союзови Народів через свого делеґата Павла Бонкура, що — розброєння не буде ніколи! З отсих причин:

1. Америка в острій ноті відкидає повідомлення про анґло-французьке порозуміння і сама зброїться.

2. Коли отже зброїться дальше одна з найбільшнх морських сил Америка, а одна з найбільших сухопутних держав Росія робить те саме, то нема ніякого сенсу, дальше радити над розброєнням.

3. Хоч договором у Льокарні заґварантували Франції її границі, то Франція не сміє забути про своїх малих союзників, „котрі знаходяться в найбільшій небезпеці“. І так получення Австрії з Німеччиною грозить Чехословакії оточенням, Югославія загрожена союзом Італії в Угоршиною, Румунія претенсіями Росії до Бесарабії, „а Польща своїм делікатним положенням між Німеччиною і Росією“.

4. Вкінці Франція не може стерпіти того, щоб Німеччина у справі розброєння грала ролю якогось судді і виступала зі свого рода моральним ультіматом перед Союзом Народів.

З тих всіх причин справа розброєння вже фактично стала на мертвій точці й тим утратила рацію істнування.

Розрухи в пятій части світа

„Хочете мати порядок чи панування товпи?“

З Лондону доносять, що з приводу важких розрухів у пристані Аделяйда в Австралії, де прийшло до затяжних бійок між страйкуючими й тими, що хочуть працювати, уряд полудневої Австралії видав проклямацію до народа. В ній називає ту крізу національною і взиває горожан, щоб утворили добровільно корпус охотничої поліції.

Добровольці дійсно зголошуються й одержують зброю та зараз беруть їх до вправ під командою б. офіцирів. Зі всіх сторін везуть їх автами в місцевости загрожені розрухами. Страйкуючі пробували взяти наступом будинок біржі, але поліція відогнала їх буками. Міністер Брюс у своїй відозві заявляє, що уряд удержить спокій за всяку ціну і питає: „Хочете мати порядок чи панування товпи?“

Маленький фейлєтон
ІВАН ТУРҐЕНЄВ.

Задоволений

По вулиці столиці несеться підскакуючи ще молодий панок. Його рухи веселі, жваві; очі сіяють, уста усміхаються, приємно червоніє зворушене обличча... Він увесь задоволення й радість.

Що з ним сталося? Чи він одержав спадок? Чи підвищили його в ранзі? Чи може поспішає на любовне побачення? Чи може просто добре поснідав і почуття здоровя й ситої сили заграло у всіх його членах? Або чи часом не вдягли на його шию твій прегарний восьмикутовий хрест, польський королю Станиславе?!

Ні, — він вигадав клевету на знайомого, поширив її дуже старанно, почув її, сю саму клевету з уст иншого знайомого — і сам їй повірив.

Який же задоволений, який навіть добрий у сій хвилі сей милий, многообіцяючий молодець.

Нові поміщики в СССР.

З большевицької преси.

В большевії, де уряд сконфіскував великі посілости, потворив з них у багатьох місцях т. зв. совхози (совєтські хозяйства). Се властиво нові поміщики (дідичі), тільки далеко гірші від старих. Ось що пише про їх господарку таки большевицька ґазета „Економическая Жизнь“.

В терській окрузі на горах Верблюдки є великий совхоз імени Карла Маркса. Господарить у нім совєтський аґроном, але так господарить, що кошти продукції цетнара вівса в тім совхозі виносять 8 рублів 40 копійок, коли на ринку можна купити цетнар вівса за 4 рублі 20 копійок. Подібно є і з пшеницею. Упра-а льну дає в тім совхозі з року на рік щораз то більший дефіцит. І так в 1905 р. дефіцит з льну виносив 900 рублів, в 1926 р. вже 1600 рублів, а в 1927 р. — 3540 рублів! З кукурудзою ще гірше, бо за оден рік дефіцит зріс семикратно! Взагалі з 20 культур того совєтського хозяйства 5 дає малесенький дохід, а 15 великий дефіцит.

„Комсомольская Правда“ в ч. 210 описує, як виглядає молодь, „вихована“ в нових обставинах. „Просто біда — не хочуть працювати. Виїдуть в поле і дивляться на сонце, щоб день скорше минув. А в господарстві спотикаються на пень, головою в хліві, в хомут залізуть і все таки не поставлять жадної річи на своє місце. Приміри такого поведення видно трохи не в кождім совхозі“.

Так виглядають свідоцтва таки самих большевиків. І чи може довго видержати така господарка?

Небезпека нової крізи в СССР для Европи

Під таким заголовком оповістив В. Коковцев, б. премієр російських міністрів, статтю, в котрій пише:

Мимо всіх заперучувань уряду СССР. годі вже довше закривати тяжку господарську крізу, яка потрясає величезною державою большевиків. Кріза та росте й положення стає все гірше.

Від жовтня 1927 до марта с. р. число зареєстрованих безробітних у промислі зросло на 83% й дійшло до 25% всего робітництва! Рівночасно паде висота зарібку, а урядова орґанізація помочи хорим така погана, що хорі мусять платити лікарів з власної кишені, коли хочуть мати дійсну поміч.

Та найгірше те, що надмірний визиск сили робітників при праці і зужиття машин доводить вже до страшної скількости випадків при роботі: коли в р. 1924 припадало 115 нещасних випадків на 1000 робітників, то в р. 1927 було їх 222. А при будовах, як виказує статистика, припадає там нещасний випадок на кождого пятого робітника!

Політичної крізи уряд СССР. не потребує боятися, бо вся інтеліґенція або задавлена, або прогнана, а населення під великим терористичним апаратом. Одначе кріза господарська, котра обхопила дуже великі маси, не дасться довго видержати. Та кріза не полягає на припадкових умовинах, бо вона наслідок режіму, котрий підкопав коріння суспільної господарки: право власности, свободу праці, право на овочі праці, рівність перед законом, можливість робити ощадности і т. д.

Нова велика кріза доїсть останні резерви совєтів, котрі були запорукою стабілізації валюти. Тих резерв нема вже чим поповнити, навіть якби уряд СССР. продав усі музеї й історичні скарби краю.

Надходить тепер година небезпеки для Европи. Блудом було думати, що большевики не можуть кинутися на Европу. Вониж підкопали основи суспільностей своєю пропаґандою, котра нищить мораль і почуття права. Доказує се хочби китайська революція, роблена з Москви. Сучасна кріза СССР. наново доказує потребу одного фронту культурних народів проти большевії, щоб її під оглядом господарським ізолювати і в той спосіб запобічи небезпеці, котра грозить з Москви всему світови.

„Характер се витревалість волі в добрім. Безхарактерність се невірність супроти своїх ідеалів і переконань, коли їх покидається задля приятелів чи особистої вигоди“.

З організаційної праці

(Будова дому захоронки в Бучачи. — Сотворення повітової орґанізації УХО).

В реліґійно-національнім життю Бучаччини сталися в останніх місяцях дві замітні події.

Перша з них — се закладини угольного каменя під новий дім СС. Служебниць враз із захоронкою, що відбулися 16. серпня с. р. Від многих літ було се предметом ріжних-преріжних проєктів, нарад і спорів. Аж вкінці завдяки інґеренції самого Преосв. Григорія, що в тій ціли їздив до Бучача в осени м. р. і великих зусиль многозаслуженого вже для реліґійно-національного діла в бучацькім повіті, Всч. о. декана Нестайка справа та станула на твердий ґрунт. На посвячення угольного каміння прибув відпоручником Станіславівського Владики Всч. о. Пралат Лятишевський і по попереднім відслуженню св. Літурґії в одній з місцевих церков відправив відповідне богослуження при численній співучасти дооколичного духовенства і місцевих ОО. Василіян, з яких один, о. П. Олінський, керує цілою будовою. І вже тепер можна сподіватись, що та нова будівля, яка так і росте на очах, помістить незадовго в своїх мурах наших трудящих Сестер, що вже від многих літ розвивають тут свою спасенну діяльність над виховуванням місцевої молоді, та принесе тим немалу користь українській бучацькій громаді.

Другою важною подією були сходини місцевого й дооколишнього священства в мурах гостинного монастиря ОО. Василіян, 17. вересна с. р., для заснования повітового комітету УХО-ї. По кількох вступних словах, якими Всч. о. Декан отворив збори й підніс вагу орґанізації в дусі Христовім, церковнім та народнім, головно під теперішну хвилю, наступив вибір президії, до якої увійшли о. Декан як голова, а о. парох Лушпінський як секретар. Принявши вибір віддав о. Декан голос пароху о. Стрільбицькому, котрий відчитав свій займаючий реферат на тему: Передумови Орґанізації УХО-ї, де зазначив превелику вагу УХО-ї для теперішного душпастирства. Слідуючий за тим відчит о. пароха Мельника мав на ціли зясувати завдання УХО-ї в нинішних часах, з чого прелеґент вивязався справді знаменито. Після дуже оживленої дискусії, в якій забирав голос майже що не кождий з присутних слідували вписи в члени УХО-ї з річною вкладкою 5 зол., та вибір повітового комітету тої орґанізації, до якого ввійшли: Всч. о. Декан як голова, о. парох Мельник як секретар, о. парох Стрільбицький як касієр, оо. Гнатів і Лушпінський як повітові орґанізатори. По вислуханню ще ріжних внесків і запитів розійшлися всі присутні, піднесені на дусі й заохочені до дальшої праці у даному напрямі з постановою — вже від тепер що місяця сходитись тут і дальше вести започаткованє св. діло, з тим більшою надією в серці, що чейже в межичасі всі священичі одиниці в околиці зрозуміють вагу УХО-ї та дадуть послух ласкавим запрошенням, що і досить вчасно і в не дуже то малім числі були розіслані по бучацькім та сусідних деканатах.

Присутний,

Тельмана суспендували

У звязку з великими дефравдаціями.

Берлінська „Роте Фагне“ доносить, що центральний комітет комуністичної партії суспендував провідника нім ком. партії Тельмана за те, що він закрив перед партією великі дефравдації комуніста Віттерфа. Як відомо, Тельман був контркандидатом Ґінденбурґа на уряд президента Німеччини...

„ОЛЬКА“, 245 24—30
Одинокий СПЕЦІЯЛЬНИЙ МАҐАЗИН трикотажів.
Продає на тревальші СВЕТЕРИ, ТРИКОТИ, ПАНЬЧОХИ, РУКАВИЧКИ, СКАРПЕТКИ по цінах гуртових.
Львів, — Ринок 35 (біля „Нар. Торговлі“).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Кружок орентальних студій повстав у Римі під протекторатом кард. Сінчеро і за ініціятивою визначних анґлійських католиків. Кружок має на цілі провадити досліди над історією ріжних східних Церков, їх обрядами і внутрішним життям, щоби в сей спосіб пізнати ліпше проблем нового зєдинення та прискорити його розвязку.

„Пакс Романа“ — се інтернаціональний союз катол. студентських орґанізацій, що повстав тому вісім літ. Останні загальні збори сего стоваришення відбулися сего місяця в м. Кембрідж (Анґлія) при співучасти 100 відпоручників із 20 країв. Темою нарад була справа відношення катол. студентів до їх товаришів иншої віри і переконань. На зборах був м. и. Беллок, звісний катол. анґлійський письменник. Учасників зїзду принимав кардинал Бурн.

Христіянський театр у Лондоні думають оснувати анґлійські католики на взір істнуючого вже у Франції. Щоби приготовити публику для сего театру, де виставлятимуть представлення релїґійного характеру, основано драматичну бібліотеку.

В IV Евхаристійнім Конґресі в Чілє, що відбувся незвичайно торжественно в місті Ля Серена під проводом Апост. Нунція, взяло участь 16 чілійських і 2 болівійських катол. епископів.

Новий катол. журнал в Індіях п. з. „Inde“, що почав недавно виходити за дозволом церковної влади, має на цілі пропаґанду інтересів ґіндуських місій в краю і загранцею.

Конґрес христіянських цехів відбувся з кінцем минулого місяця в Мюнхені при співучасти делеґатів Німеччини, Франції, Польщі, Австрії, Чехословаччини, Югославії, Бельґії, Голяндії і Угорщини. Христ. цехи сих країв творять міжнародну орґанізацію.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

АМЕРИКА. „Універз. Бюро Інформації“ доносить, що ізза анґло-французького порозуміння Америка раз на завше підчеркує свою ізоляцію і те, що вона не дозволить, щоб европейські держави диктували їй силу тоннажі, яку вона сміє мати.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА. В 10-ім році істнування чехосл. держави прийшло нарешті до порозуміння між орґанізаціями чеських і німецьких продуцентів коронок, причім Чехи заґарантували Німцям пошану їх мови. Се буде правдоподібно початком дальшого порозуміння й тим самим скріплення держави внутрі й на зовні.

СССР. На зїзді комінтерна, котрий недавно скінчився, ухвалено скріпити владу воєнного начальства до тої міри, що се рівнозначне зі зміною конституції. Признано 13 офіцирських ранґ. Кождий офіцир має право мати денщика. Головнокомандуючим всіх змілітаризованих ком. орґанізацій в західній Европі назначений Беля Кун з ранґою „фельдмаршала червоної армії“. (Гл. за Свободу, ч. 215).

ЮҐОСЛАВІЯ. З Загребу повідомляють, що виконавчий комітет хлопсько-демократичної коаліції проклямував товариський бойкот уряду і його сторонників. Ухвала ся оголошена в формі відозви до народу Сербів, Хорватів і Словінців. Відозва вказує на неможливість парляментарної боротьби, наслідком чого хорватський нарід мусить хопитися инших способів боротьби, а саме бойкоту.

НОВИНКИ

„Українська Громада“ доносить, що міністерство віроісповідань зажадало закриття 192 православних парохій на Волині. Прав. митрополія в Варшаві згодилася на закриття 42 парохій під услівям, щоби в них остали т. зв. „приватні“ (частние) батюшки, т. є. без права ведення метрик і т. д., одначе з задержанням церковних земель. (Числом около 40 парохій чваняться варшавські православні в Галичині).

Англійський конґрес фахових робітничих орґанізацій відкинув внесок, щоб навязати взаємини з большевицькими робітничими орґанізаціями більшістю двох і пів міліонів голосів.

Радек на вигнанню в Тобольську одержує від уряду СССР 7 рублів 50 копійок місячно. Колиб заявився проти Троцького, дістав би більше, але з вигнання не випустилиб його ще.

Словінська поезія в анґлійськім перекладі. Іван Зорман, словінський поет в Америці, видав у Клівленді збірку старих словінських поетів в анґлійськім перекладі для словінської молоді, що виросла в Америці. Се вже друга його збірка того рода разом з ориґіналами, печатаними паралельно.

Ураґан, що лютував минулого тижня в Америці, в самих британських кольоніях спричинив страти на 8 міліонів золотих. Згинуло 59 людей, кількасот ранних.

Навернення поганського племени. В ґіндуській епархії Патка навертається на католицизм ціле велике племя Санталів, яке числить біля 50.000 душ. Санталі — племя поганське і визнає анімізм. Успіх катол. місіонарів пояснюється тим, що племя се не підпало під ніякий ворожий христіянству вплив.

Рекорд висоти. Бальон, на котрім полетів еспанський майор Моляс, осягнув 11.000 метрів над поземом моря, одначе сам пасажир дістав на висоті 9.000 метрів вибух крови наслідком розрідженого воздуха — і помер.

З нинішним числом розсилаємо чеки Т-ва „Просвіта“ з пригадкою на оповістку Т-ва в ч. 74. „Н. З.“

Новини чужих літератур

Sven Larsen: „DIE SAAT DER MOHREN“. Leipzig. Се дуже інтересний роман поважного змісту, котрий представляє спробу протестантів (зорґанізованих у т. зв. Громаді Гернгутських Братів), перещіпити католицьку монашу орґанізацію на протестантський ґрунт. Автор — син начальника тих гернгутських протестантів знає ту справу основно і добре та цікаво малює, до яких конфліктів доводить місіонара подружжа і родинне життя та як марно пропадає ізза нього навіть дійсний героїзм одиниць. Як протестант автор не в силі дати вияснення, чому той героїзм до нічого путнього не доводить, бо підходить до теми з раціоналістичної точки погляду. Мимо того книжка його, писана щиро й на основі того, що сам бачив, може бути поучаюча і для католиків, бо утверджує в переконанню, що велика саможертва місійного життя і праці дає успіхи тільки на католицьких засадах.

ОГОЛОШЕННЯ

ОДИНОКО мед високогірський посідає в своїм хемічним складі лічничі середники. Ціна 7·50 зл. за кільо враз з портом і опакуванням. Замовлення приймаю тільки по кінець жовтня. Даю на місячні сплати. о. Володимир Данилів парох, Caryńskie, p. Dwernik. 327 3-3

ВАЖНЕ для П. Т. Духовенства і Читалень! **ЄВАНҐЕЛІЯ**, служебники, молитвословки, книжки до бібліотек, книги канцелярійні, оправляє дешево і на час переплетня **П. ПОДОЛЯКА, Львів, вул. Жовківська ч. 28. І. пов.** 149 19-?

ПОРУЧАЄМО НОВО ВІДЧИНЕНУ ФОТОҐРАФІЧНУ РОБІТНЮ „ДОРА“ ЛЬВІВ, Словацького 2. 302 1—20

ФАБРИКА КОНСЕРВ **З. РУКЕРА** Львів—Знесіння
поручає найліпшої якости:
ярінові консерви в пушках, компоти в пушках і слоях, „jam“-и (конфітури) в слоях, яблкові і инші мармоляди, сливкові повила, кавові консерви і кава збіжева, мясні консерви як ґуляш, ковбаски і т. и., вудженини і масарські вироби, смалець і солонина. **На експорт:** бекони (вепрові боки) і шинки.
Закуповує кожду скількість живих свиней як рівнож перепроваджує комісовий збут свиней на заграничних ринках. 328 1 4

316 7—20
Препарат до чищення брудних стін і тапетів 1 кг. вистарчає НА 2 КІМНАТИ.


Склад тільки у **О. Т. ВІНКЛЄРА Син**
:: Ринок 28 :: ЛЬВІВ :: Телєфон : 19-96

Фабрика ПИЛЬНИКІВ **Г. МОНЧИНСЬКИЙ**
Львів, вул. Волинська 25, тел. 20 18, стація зал.: Львів-Підзамче. Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 282 18-25

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ. І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 60 зол., проч р. по 30 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. ібібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II бібл. 220 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка“ — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 13—50

Найтревальші **ПАНЧОХИ, СКАРПЕТКИ**
ПФАУ, Львів, РИНОК 19.
246 б найдешевше, бо вхід через сіни. 32-50

МОТОРИ
бензиново-нафтові
для сільських господарств :: та дрібного промислу ::
продає по конкуренційних цінах і на дуже догідних умовах
Фірма **PEZETKA**
ЛЬВІВ, ул. Словацького 2.
286 17—20

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 77 (179). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 7 жовтня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телєфон 4—48. Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Тяжкі бої в Берліні й Гамбурґу

Комуністи билися з націоналістами.

В часі великих недільних демонстрацій німецьких національних соціялістів у Берліні прийшло до кривавих боїв між ними й комуністами. Ранено 42 осіб, з тих деякі тяжко, з них дехто сконав у шпиталі. Бійки в улицях закінчилися пізно в ночи.

В Гамбурґу прийшло до тяжких боїв в само полудне між орґанізаціями червоних і т. зв. „Райхсбаннер" ізза виборів. Двіста ранених, в тім 15 тяжко, оден комуніст на місци убитий. Вибори перервано. Бої в улицях були такі завзяті, що поліція не знала що робити й переважно стояла безрадна. Ті вуличні битви се передсмак того, що діялосяб на випадок побіди комунізму...

Вивіз наших лісів

Нашому краєви грозить необчислима катастрофа:

Від січня до серпня с. р. включно вивезено з Польщі 3,412.419 тон матерялу й деревних виробів вартости 396 міліонів 599.000 зол. В тім самім часі вивезено м. р. 4,423.244 тон вартости 416,848.000 зол. Майже весь той вивіз походить з українських земель під Польщею. Рівночасно заліснення не відбувається зовсім або тільки денеде і то в незначній мірі. Хоч удержання деревостану се справа буквально першої ваги для всего краю, не видно ні в пресі, ні в соймі майже ніякого заінтересування тою пекучою справою. Коли так дальше буде, то особливо наші гори стануть такі пусті як Карст, землю сполочуть опісля дощі і населення тих околиць, позбавлене всякої можности прожитку, вигине. А рівночасно повені щораз то частійше нищити-муть урожайні поля на долах і наступить нестримне зубожіння також хліборобського населення краю. Вивіз лісів грозить катастрофою на великих просторах.

Дезорґанізація комунізму в Польщі

Розвалили його українські комуністи.

Польська преса принесла отсі інтересні вісти: На першім засіданні нової президії III. Інтернаціоналу представник польської секції заявив, що комунізм в Польщі. Галичині і „на кресах" в повнім упадку. В Галичині — на його думку — збанкротував комунізм головно тому, що українські сепаратисти хотіли вповні освободитися зпід впливу польських комуністів у Варшаві. Опріч того большевицька аґітація зустрічає щораз більший опір темних (?) мужицьких мас.

Над тим рефератом президія радила цілий день і ухвалила — розвязати всі большевицькі орґанізації в Польщі, а потому творити їх наново тільки з елементів, абсолютно відданих Москві.

Рокефелєр купив ціле місто

Міліярдер Джон Рокефелєр купив собі ціле місто, Віліямсбурґ у стейті Вірджінія, зі всіми домами, школами й церквами, площами і т. д. Се одно з найстарших міст Америки, має 400-літну історію й було столицею 13 стейтів, ще коли Америка була кольонією Анґлії. Величаві публичні будівлі, де тоді були анґлійські уряди, геть занепали, коли Америка вибилася на свободу. Якраз ті старі будівлі зацікавили Рокефелєра, котрий любить старі памятки. Щоб їх відреставрувати, купив ціле місто, а в архівах у Льондоні казав відшукати старі пляни й образи згаданих будов тай відбудує їх у давнім блиску.

Американська преса пише, що Рокефелєр купив те місто з суперництва з другим міліонером, Астором, котрий недавно купив остров на Місісіпі й будує там місто. Отже щоб не датися йому перевисшити, Рокефелєр купив — уже готове місто.

Нема уроджених злочинців

Теорія Льомброза повалена.

Американський кримінольоґ Левис А. Левес, від 25 літ директор найбільшого карного заведення, славного Зінґ-Зінґ, оповістив працю на основі вистудіювання тіла і життя поверх 10.000 злочинців. Вислід його студій такий:

Теорія Льомброза про уроджених злочинців не має якої основи й ніякого злочинця не можна пізнати „по вигляді". Велика скількість злочинців дуже гарно збудована, а знов між найчеснійшими є не мало таких, які виказують ріжні признаки мнимо „уроджених злочинців", хоч в дійсности нема „типу", який мав би всі признаки, згадувані Льонброзом. Кожда людина без виїмку має в собі зерна злочину, як слушно вчить вже св. Письмо пр. про нахил до брехливости у всіх людей. На дозріття тих злих нахилів або на їх виполення впливає головно те, в яке оточення попаде одиниця.

Досліди американського фаховця підтверджує рівночасно другий спеціяліст, д-р Ґорінґ, котрий досліджував ту важну справу незалежно від Левеса.

Таким чином в науці вже зовсім повалена теорія Льомброза, котра так довго викликала замішання.

ВІДЗИВ НОЖИЦЬ

Наш голос остороги перед небезпекою мародерського наступу нашої політики на цілість української католицької Церкви був ударом об стіл, у слід за чим почувся голос ножиць... Відозвалося „Діло", заявляючи недвозначно, що саме воно збирається вести сей наступ. Нічого в сім несподіваного. Як знаємо вже, збанкротована політика шукає нових лаврів і видить їх на руїнах нашої Церкви; провід же в тій патріотичній акції кому належиться, як не тому орґанови національної думки, що саме має святкувати ювилей 10-літньої політичної диктатури над нашим громадянством? Die Toten reiten schnell. Ще недавно на сторінках „Діла" видніли імена таких співробітників як Й. Е. митрополит Шептицький, ректор Сліпий, д-р Костельник; ще читачі не вийшли з зачудування, бачучи скоро потім дописи зпоза редакції не тілько ярко протикатолицького, а просто єретицького і протихристіянського напрямку, — а вже сама редакція від себе почала без обиняків виявляти своє пр тицерковне обличе, неначе завзялася дати „Слову польському" документал ю для його поличника, що Українці не є нацією...

Ми не думаємо вдаватися в полєміку з „Ділом", а се з двох причин. Перша ся, що полєміка то гра, щось у роді духового спорту, де обовязують означені, в культурнім світі приняті правила льояльности, а між ними перше і найголовніше те, що Анґлієць зове fair play (фейр плей — чиста гра). Се правило „Ділу" очевидно незнане. Сама його непоправна навичка уживати всюди особистих інвектив дискваліфікує його. Друга, ще важніша причина та, що ми з ним у сих справах ніколи не зможемо порозумітися (ідеальнаж ціль полєміки то вирівнання поглядів!) — так неоднакові, ба й суперечні наші і його принципи, вихідні становища, методи думання і цілі змагань! Щоб ужити ще раз анальоґії з грою — що варта полєміка шахіста з футболістом?

Ми, приміром, стоїмо на становищі, що людина сотворена Г. Богом на образ і подобу Його та що перші й найважніші обовязки її випливають і нормуються тим самим відношенням — відношенням людини до Бога і Його законів. Натомість „Діло" признається, що одиноке жерело його пізнання й етики в... етнографії (воно переконане, що в „нації", одначе до національних категорій думання у нього ще дуже далеко). Ми маємо Церкву за Божу установу, вселенську, наднаціональну, кормилицю й опікунку народів; „Діло" знов бачить у ній перше-ліпше „національне" товариство, про якого статути говорити і домагатися у них зміни має право кождий член і кождий ґазетний борзописець, а єпископови у Церкві не вільно навіть того, що кождий учитель може й мусить зробити у школі: інтервенювати, коли підчинений, „оперуючи

прикладами великих людей... зачав від себе“ („Діло“ ч. 214, ст. 2, р. 29—31 згори) і заговорив очевидно не так, як повинен.

Все те показує, якою пекучою стала вже потреба протиділати таким наїздам поганського політичного мародерства на нашу Церкву, — протиділати одиноким успішним способом: дати вже раз нашому громадянству щоденний орган преси з католицько-християнським характером

Не маючи наміру вести з „Ділом“ дискусію на тему націоналізації чи українізації богослуження в нашій Церкві, ми таки боїмося, що ціла низка висловлених у ньому авторитативним тоном тверджень на церковні теми може бути принята в менше свідомих колах нашого громадянства як наукові аксіоми, а не — чим вони дійсно є — як зразки духового анархізму і неуцтва; томуто виберемо найважніші з них та, уважаючи їх самостійними і неособистими, найблизшим разом приглянемося близше їхнім вартостям.

* * *

Тимчасом, для доповнення наших раніших думок про лянсовану (цікавоб знати: з котрої то столиці?) ідею „українізації“ тисячлітної церковної мови, скажемо ще коротко і ясно: Питання заміни церковно-словянської мови в головних богослуженнях гр.-кат. Церкви не надається навіть до дискусії у єдино компетентного в сій справі чинника — законної церковної єрархії. Наша, дотого неміродатна, думка допускає, в даних обставинах, що найбільше переклад чи радше язикову перерібку щоденних молитов і надання новій формі їх канонічного характеру, якого досьогочасні переклади не мають, та факультативного введення їх у практику побіч старої форми. Одначе й се не може бути зроблене ні приходцем, ні некомпетентними людьми, ні вкінці не вільно щоденних молитов осмішувати перекладом їх на „півтавську міву“, яка тілько загналаб прикарпатських гр.-кат. у польське та словацьке латинство. Щодо нормального шляху для такого устійнення щоденних молитов, то єдино покликаним тілом до підготування сеї справи є синод усіх наших владик: з Галичини, Закарпаття, Югославії й Америки, а до остаточного рішення — Апостольська Столиця. Все те, очевидно, не може доконатися ні за рік, ні за два. Тут не рішить справи ні диктат першої ліпшої редакції, ні жадного иншого совнаркому.

В обличчу найбільшої руїни

(Стаття надіслана.

В біжучім 1928 році минає саме 10 літ, як ми зруйнували свою Українську Державу. Зруйнували тому, що внутрішний устрій її, отже форма, видалася нам чи навіть була не такою, як ми сього бажали. І для форми ми пожертвували зміст, саму свою державу. У висліді нині маємо те, що маємо...

Втрата власної Держави повинна була нас чогось навчити, бути для нас наглядною лекцією. Лекцією політичного розуму. Розуму, який вже старі Римляне висловили в пораді: „Quidquid agis, prudenter age et respice finem“ (що небудь робиш, роби розумно й оглядайся на кінець), а який Німці здефініювали у відомім реченню про виливання з водою — дитини.

На жаль, останні 10 літ свідчать наглядно, що згадана вище коштовна лекція пройшла для нас без користи. Бо не слідно в нас критичної оцінки фатального нашого вчинку з 1918 р. і витягнення відповідних консеквенцій. Навпаки. Ми раз-у-раз стверджуємо правильність того вчинку і гльорифікуємо його!

Та не тільки у відношенню до минулого і теоретично ми є сторонниками руїни. Ми руйнуємо на ділі й нині, як руйнували вчора і передучора. Руйнуємо те, що ще не зруйноване і що можна ще зруйнувати.

Таким черговим обектом нашої манії руйнування стає, по зруйнуванню Держави, яьраз тепер наша Церква.

В однім із останніх чисел „Нової Зорі“ була стаття про церковну справу на Вел. Україні. Зі статті сеї наші читачі бачили наглядно, як далеко поступило вже руйнування Церкви над Дніпром. Там Церква нині в повнім упадку —між ин. у великій мірі з вини самого тамошнього нашого громадянства, а не тільки большевиків.

Йде виразна руїнницька робота проти Церкви також серед нашої еміґрації в Америці, Канаді і Бразилії. І там наші руїнники осягнули вже чималі „успіхи“, підриваючи сильно моральне і матеріяльне становище нашої Церкви на чужині.

Найдовше ще шадив наш дух руїни нашу гр.-кат. Церкву в Галичині. Та в останніх часах він звернув увагу і на Галицьку Землю та почав і тут свою діяльність.

Виявляється отся руїнницька робота в ріжних формах.

Найбільше розголосу наробила в Галичині пропаґанда сектантства і православя. Та всеж таки ні сектантство ні православя се не найбільш грізні противники нашої Церкви в Галицькій Области. Тому, що вони обмежені на незначні частини краю, які від давна нездужають хронічно. Се від кількадесять літ деморалізовані й здеморалізовані радикальною пропаґандою частини Покуття — податний терен під хлібоїдство і сектантство та москвофільська Лемківщина — терен православної пропаґанди ще за Австрії. Обі сі пропаґанди зовнішні. Сектантство йде з Америки, православе йшло колись з Росії, а тепер іде з иньшого не нашого державного центра.

Але найбільш грізна і небезпечна для нашої Церкви в Галичині та руїнницька робота, що почалася в останніх

На одяги осінні і зимові, на плащі, ратляни і верхи футер

поручаємо наймоднійші матерії

ВОВНЯНІ

англійські і бельські першорядної якости, як **камгарни, дублє, англійські шевіоти і т. д,**

всякі підшивки й додатки

поручає детайлічно

по фабричних цінах

відомий з дешевости христ. магазин

ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА

45 ЛЬВІВ РИНОК 45

329 **Догідні умови сплати.** 1—20

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 7. X. 1928 63

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Десятого дня угощувано учених і учителів, які мали денну платню меншу ніж 50 аспрів**) як також усунених суддів, котрим у ті дні своєї радости Падишах ласкаво вибачав провини їх по довгій покуті.

Три слідуючі дні пописувалися скоморохи й весельчаки. Кождого з них обдаровано щедро золотими й срібними монетами, які їм притискано на чолі або сипано на голову.

Чотирнайцятого дня всі достойники двора і війська удалися до старого сераю й винесли малого принца та занесли його на гіпподром, де напроти нього вийшли пішки везири й товаришили йому аж до престольної салі султана.

Пятнайцятого дня дав Сулейман бенкет для найвищих достойників. Праворуч його сидів Великий Везир Агмед-баша і везири Аяс і Касім, беґлербеґи й військові судді з Румілі й Анатолі, учитель старшого принца Хайреддін і син татарського хана, — а ліворуч колишній Великий Везир Пірі Могаммед, Сейнель-баша, Ферухшад-беґ, потомок князів роду „Білого Багана“, Мурад-беґ, син єгипетського султана Кансу Ґаврі й останній нащадок княжого роду Сулькадрів.

Шіснайцятий день присвячено приняттю учених. По правій руці султана сидів Муфті й військовий суддя Анатолії, Кадрі-беґ, а по лівій учитель принців і військовий суддя Румілії, Фенарісаде Мугіеддін. Муфті й учитель принців почали на бажання султана диспуту над мусулманським „Отченашом“ — першою сурою Корану. В диспуті взяв участь також Халіфе, оден з бувших учителів самого султана. Загнаний в кут бистроумністю одного з присутних, так собі це взяв до серця, що на місци дістав пораження. Його винесли зі салі й занесли до дому, де він ще того самого дня помер.

Сімнайцятий день присвячено тиші й приготуванням до обрізання.

Вісімнайцятого дня відбулося в Престольній Салі свято обрізання. На бажання матери одержав малий принц імя свого діда по батькови, що називався Селім. І хвалили всі розум Хассеке Хуррем, радісної матери принца. Везири й беґлерберґи, аґи й улеми цілували руки султана, складаючи желання. Всіх обдаровано почесними одягами. Висщі достойники одержали такі дари, що був задоволений навіть найбільше захланний з них — Агмед-баша. Сей день продовжено штучними огнями довго в ніч.

В три дні опісля закінчено свято обрізання Селіма перегонами в „Долині Солодких Від“.

Тревало се свято повні три тижні. Такого довгого і величного свята не бачила ще столиця султанів.

Як вертали з перегонів, Сулейман, шуткуючи запитав свого любимця, Ібрагіма-башу:

— „А що Ібрагіме, чи твоє весілля було більше величаве, чи свято обрізання мого сина Селіма?“

— „Такого весілля, як моє, не бачив іще світ, хоч як довго стоїть і — не бачитиме“, відповів Ібрагім.

**) 50 аспрів = 1 дукат.

(Дальше буде.)

часах з нутра самого нашого громадянства. Се протицерковна акція певних наших національних кругів, ведена щораз то під иншими кличами: проти целібату, проти латинізації, проти Епископату і найновійша проти церковнославянської мови богослужень. Чи вже на тім кінець? Дуже сумніваємося. Бо ще можна прецінь руйнувати Церкву під кличем „демократизації“, виборних „засад“ і т. и.

Дивне диво. В нашій Церкві істнує оден пережиток, що робить її до певної міри залежною від чинників нам чужих і дуже часто нам ворожих. Се відоме право патронату. Та наше громадянство не звертає ніякої уваги на сей пережиток. Не звернуло також у своїм часі ніякої уваги і на приготовлюваний польськими урядовими чинниками конкордат між Польщею і Римом. Зате яку пильну увагу звертає воно на те, що властиво до нього не належить.

В нашій історії писалося багато про Велику Руїну. Вона дійсно була велика але — не найбільша. Чому? Бо навіть серед найстрашнійшої руїни в XVII ст. все таки стояли розмірно ненарушено в нутрі самого громадянства два його бастіони: на західних землях Унія, на східних — авторитативне православя, оживлене католицьким впливом за митр. Могили. Сегодня там на Сході вже повна руїна церковного Авторитету, а тіни тої руїни зачинають падати і на Галичину під ріжними приманчивими кличами.

Та сей стан, котрий тепер є у Галичині, ще не є найгірший. Взірець найгіршого маємо тепер над Дніпром, у золотоверхім Київі, в „матери городів руських“. Колиб той зразок подіяв і на наш ще цілий гр.-кат. бастіон і не знайшов орґанізованого все ростучого відпору, тоді щойно наступилаб найбільша руїна, яка на всіх наших землях колинебудь була, — остання руїна душі, релігії і культури народу, за котрою пішлаб усяка инша, між ними й національна.

ГОТОВІ ФУТРА ГУРТІВНО та всякого рода СКІРКИ по дуже низьких цінах поручає
Фірма ДАВИД ҐЕМС
ЛЬВІВ, ул. Краківська ч. 20. —:— Телєфон: 43-74.
315 і новоотворена філія 4—5
ЛЬВІВ, ул. Легіонів ч. 37. —:— Телєфон: 59-96.

КРАВАТИ Іван Рідль Львів вул. Академічна 2.
267 28—50в

Вияснив просто і правдиво

Що було причиною самовбийства архикн. Рудольфа?

На днях оповіщено кореспонденцію німецького ґенерала Швайніца, котрий був довго в дипльоматичній службі Німеччини і знав докладно таємнипі дворів свого часу. В листі до свого сина, з котрим удержував сердечну переписку і котрого ніколи не обріхував, пише ґен. Швайніц, що поголоски про те, немовби архикн. Рудольфа хтось убив, — неправдиві. Він сам себе вбив. Ґенерал так представляє причину самовбийства в листі з 7. лютого 1889:

„Самоубийство престолонаслідника Австрії Рудольфа се трагічна подія, котра повинна зробити глибоке і поучаюче враження на дорастаючу молодіж Нещасний принц мав усе, що земля може дати: добрих побожних родичів, красу і силу тіла, великі здібности, ще виобразувані старанним вихованням. Як престолонаслідник величавої держави, в котрій висока культура і прекрасний клімат та рівнини управлені як огороди лучаться з дикими околицями в горах, ледви діткнених цивілізацією, міг знайти ріжноманітність і задоволення так у природі, як й у взаєминах з ріжними народами своєї держави. Міг мати лови на всяку звірину від заяця до медведя, на всяку птицю від бекаса й тетерева аж до орла, міг мати найлучші коні й займатися ловами на оленів від Відня аж до пралісів у буковинських і семигородських Карпатах. І такий молодець застрілився! Чому? Бо не мав міри в уживанню, бо нічого собі не відмовляв, бо забув на Провидіння Боже, котре так високо поставило його й висмакував усе, що низьке й погане. Христіянську віру втратив, котра може ааблуканого знова привести на праву путь і поставити на ноги чоловіка, що впаде в розпуку. В природничих науках, котрими принц Рудольф горячо займався, не міг знайти заспокоєння. Пересичений уживанням, розійшовшись у душі з Богом і з собою самим, забув, що винен був своїм родичам, своїй державі, своїй жінці й дитині — і застрілився“.

Книжка та, видана накладнею Раймера Гоббіонґа в Берліні, має титул: „Briefwechsel des Botschafters General v. Schweinitz“.

На міжнародну виставу преси

(Від власного кореспондента).

III. Протестантська вистава.

Евангелицька вистава преси — так вона себе називає — імпонуюча. Чим? Вона далеко не така богата як католицька, але вся пристосована до потреб пропаґанди, практична і тим має в собі щось з большевицької вистави. Зрештою вони свояки собі по духу: протестантизм се прародич большевизму. Лютер і Ленін се брати в бунті, брати по дусі. Без поширення і всякнення „протесту“ першого не булоб руїни другого в такім масштабі.

Так. Лютер і Ленін се брати.

Але се одна річ, а знаменито уряджена вистава протестантів друга річч. Лучше вміють вони робити пропаґанду, ніж навіть большевики. І значно лучше ніж католики.

Їх вистави не урядила ні держава, як большевицьку виставу, ні гоноровий комітет, як католицьку, тільки спілка з обмеженою порукою. Потому — кождий діл їх вистави дуже переглядовий. Далі — розумно дібрані аґітаційні гасла. Вкінці — вміло виказують, що вони практично зробили і роблять в области добродійности так, що коли напр. культурний азіят-поганин огляне їх виставу, а не знає головної основи протестантизму: повалення Авторитету, то вийде з тої вистави з поважанням для протестантизму.

Коли я все тут зазначене оповів докладніше одному з ігуменів ЧСВВ., той сказав: „Діти світа сего все розумніші.“ І правду сказав.

Не маю місця, щоб докладніше описати виставу протестантів. Тому згадаю лиш головне.

Протестанти виказують 3.300 орґанів, з того 2.439 тижневиків. Для зовнішної місії (аґресивної) видають 63 орґанів у 1,220.000 прим., для внутрішної (кільше педаґоґічної і писачої спокійніще, для своїх) 206 орґанів у 2,130.000 прим. їх „Gustav Adolf Verein“ видає 86 орґанів у 1,800.000 прим.

Яке се інтересне! Ті самі німецькі протестанти, котрі остро поборюють католицизм в імя націоналізму і в імя клича, що „чужий з Риму“ не повинен нічим на нас впливати, — зовсім не мають скрупулів у своїй „національній“ совісти, називати своє найвизначнійше товариство іменем чужого, шведського короля і то такого, котрий звязавшись з найбільшим ворогом Німеччини, Франціею, відірвав від Німеччини дуже важні для неї землі, а решті так „поміг“, що щезло в ній около 66% населення й треба було їхати цілими добами від одної оселі до другої...

І такий „патрон“ добрий! А папа римський, котрий за весь час історії ні разу не знищив ніякої німецької землі, а коли на ній був, то хіба з благословенством, — після льоґіки німецьких протестантів „недобрий“ — як патрон.

Стоїш і дивуєшся. Але се зовсім не припадок: кождий рух опертий на бунті доходить до такої льоґіки. Чиж нема між нами таких, навіть інтеліґентних людей і то навіть Галичан, котрі щиро уважають Леніна спасителем України, хоч заки він зачав її спасати, мала наша нація — мимо перебутої війни! — поверх 40 міліонів голов, а коли Ленін замикав очи, змаліла до яких 26 міліонів до 30 і не мала навіть тільки своєї волі, що має магістрат у Куликові...

Великий портрет Ґустава Адольфа, малюваний рукою німецького артиста, дивиться на мене зі стіни і немов дивується, чого я „властиво“ дивуюся. Але як не дивуватися, коли мені виразно стоїть перед очима найцінніща памятка великого німецького народу, біблія Ульфіляса, котру шведські полки загарбали в розторощеній Німеччині а котру я літ тому 13 оглядав в Упсалі. Тай чи тільки се тоді забрали? Незлічимі скарби вивезли з горіючої Німеччини, руйнуючи її всю. Здовж Рену стоять досі руїни німецьких замків здобутих тоді Шведами. А тут портрет Ґустава Адольфа, як патрона. Чудове! Так зачинаю розуміти, що я неслушно досі дивувався, коли пр. наші сектярі голосять на канадійській прерії, що аж їх секта „здобуде українську державу“. Або коли б. галицький посол д-р Лука Мищуґа в Америці вчить народ, що поти не буде України, поки Рим не забере епископа Богачевського, бо він „польський висланник“ і не дасть „народови“ права терна...

Опріч дива з патронатом Ґустава Адольфа є на тій виставі ще більші дива. Як відомо, протестантизм (се було з початку чисто політичне поняття м е н ь ш е в и з м у, котрий протестував проти ухвали більшости на становім соймі в Шпаєрі 1529 р.) протестує проти духовенства як стану, проти Служби Божої, проти св. Тайн і відпустів, проти целібату і почитання святих та не признає заслуг тим, що роблять добрі діла. А тут на виставі скрізь підчеркують свої добрі діла, подають статистику їх і т. и. Як се пояснити?

Або як пояснити се, що вистава має назву „евангелицької“ і скрізь на ній портрети Лютра, хоч під тим іменем розуміються лише ті протестантські церкви, котрі власне не належать до лютеранських.

Та дивімся дальше на пресу протестантів: Журналів педаґоґічних і для родичів мають 30 (в 180.000 прим.), для молодіжи 232 (1,650.000), для робітників 23 (1,450.000), теольоґічних і культурних 41 (90.000), для справ парохіяльної приктики і християнської штуки 56 (185.000) і т. з. Freikirchliche Blätter 63 (840.000). Мова тут, розуміється, про німецьких протестантів.

Публікації Лютра виставлені окремо. Інтересна мапа Европи, котра показує, відки Мелянхтон (апольоґет і систематик ереси Лютра, його наступник у проводі й основник висшого шкільництва протестантів) одержував кореспонденції (пр. з Кракова на сході) й куди висилав публікації своїх праць (цікаво, що до Кракова ні).

Скрізь написані гасла, напр. „Religion ist Öffentlichkeitssache“, „Nicht unfruchtbare Kritik, sondern positive Mitarbeit“. Видно вже і їм далася в знаки критикоманія, якою розбивали колись католицизм.

Слідують шкільні справи. На вступі того відділу багато видань їх суспільного педаґоґа Дерпфельда і писань про нього. Тут поміщене і його гасло: „Перше завдання всякої шкільної організації се забезпечення прав батьків (родичів)“. Слідує статистика т. зв. „народних університетів“ у Німеччині. Мають їх тепер: католики 2, соціялісти 3, протестанти 30, націоналісти 5. Три народні університети не відповіли на питання, які вони, а 9 відповіло, що „без напряму.“

Не треба забувати, що католики становлять около третину населення. Повисша статистика показує, що протестанти далеко більше уваги звертають на пропаґанду в масах, ніж католики.

Головна їх аґітаційна централя; Deutscher Evangelischer Volksbildungsauschuss знаходить

ся в Берліні (Бейместр. 8). Головний орган — „Neue Saat“. На виставі видно всю їх агітаційну літературу. Далі вистава вечірних шкіл, народних бібліотек і спеціяльний відділ „плекання торжеств“ (свят), науки для провідників на зсяких зборах, боротьба проти „шунду“ і т. п. — *дійсно потрібні речи.*

На приблизно 10.000 всіх німецьких бібліотек виказують протестанти 3.687 як свої з 803 міліонами томів! Одну взірцеву бібліотеку для громад виставили — 100 книжок у шафі за склом, на трьох полицях.

Всюди гасла, кличі! Куди не глянеш. І то добре дібрані, напр.: „Шири всяке добро, нехай ніякий духовий інтерес не буде чужий для тебе, бо все стоїть у якімсь звязку й коли не поборюватимеш зла на кождім полі, то воно осягне й твою любиму сферу. Отже не обмежуйся на самій побожности!“

Такий надпис знаходиться над віддїлом: „Народня музика і фільм.“ — Пригадався Толстой з його „непротивленіем злу.“ Якже високо *стоять західні еретики в порівнанню зі східними!* Кличуть до боротьби з тим, що уважають злим, а не до „спокійного“ вибалушування очей.

Знов різкі кличі про поборювання „шунду“ в письменстві і пресі. І статистичні дані про силу „шунду“ (котрі не легко зібрати). В 1925 р. було в 41 німецьких містах 249 продавців „шунду“...

Слідують викази авторів, яких видали — на кождій области писменства. Дальше автографи й листи їх поетів, письменників, діячів і т. д.

І знов дуже інтересні діли: „Buchberatung“, *Соціяльні справи і церква, „Союз церковно-соціяльних груп жіноцтва“,* вистава „Еванг. соціяльної школи“ в м. Шпандав (від 1912 р.), „Союз релігійних соціялістів“ у Мангаймі (від 1919), Еванг. робітничі організації, „Церковно-соціяльний Союз“ (від 1897) і його програма, звіти з евангелицько-соціяльних конгресів від 1890 до 1914 — великі печатані томи і т. д. Всіх їх союзів вичислено 32 з одним центром. Все те перетикане портретами; фраппантно виконаними ілюстраціями та обдуманими кличами. Напр. ілюстрація: Карнавал і смерть гуляють. Або клич: „Каламар се проповідниця нових часів!“

Дальше слідують організаційні інформації, пр. про зорганізування їх кореспонденцій для 500 органів, про переходи на католицизм і навпаки.

Цікавий осуд перевороту з 1918 в Німеччині.

Дальше дані про „Міжнародну Ліґу для оборони протестантизму“ з осідком в Стокгольмі.

Дальше знов маса видань теольогічних, забавових (м. и. про танці), словом про все, що приносить з собою сучасне життя.

Дальше протестантські видання для молоді в цілім світі.

Дальше вистава протестантизму з поодиноких країв (цікаво, що православні видання з Польщі виставлені як протестантські).

Впадають в очи портрети Гуса, Лютра, Кальвіна і в їх товаристві образ св. Апостола Павла.

Дальше протестантські плякати з Америки, Англії, Франції (з них видно, що особливо у Франції їх агітація поставлена дуже добре)

Дальше виказали організації протестантських дітей (575.445 членів з сотками органів преси).

Дальше викази помочи, яку вони дають бездомним і подорожним. А скрізь гасла і кличі, гасла і кличі! Напр. тут: „Християнське життя для евангеликів се актуальність!“ і т. и.

Дальше відділи: протиалькогольний, бібліотечний (сучасних парохій), мапа протестантської торговлі книжками і дуже добре уложений відділ жіночий. *(Два міліони зорганізованих* жінок — гл. **Arbeit an der gebildeten weiblichen Jugend**).

Інтересне зіставлення передхрихристіянських поглядів ріжних народів на жінку: в Ізраілі, в Греції, в Індії, в Китаю, в краях Ісляму, в старій Германії, напр.: „Жінка ніколи не буде здібна до свободи“ (Індія), або: „Навіть найчеснійша дочка не варт тілько, що син окалічілий“ (Китай) і т. д.

Все те хапає за очи передовсім своєю короткістю — кричить до жіноцтва: Бачиш, а християнство признає жінку рівною мужчині. Вмій се оцінити!

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раніше **РОМАН ЗУБИК** — **ЛЬВІВ,** вул. **Галицька ч. 16.** поручає **новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців.** 247 17—30

Багато думок і образів викликає протестантська вистава. В такім випадку, як відомо, найлучше старатися, зібрати їх в одну картину-думку. Якаж вона?

Палахкотить! Так — тут яскраво палахкотить дух бунту, як великий пожар. Не *треба себе дурити тим, що від нього бють і* струї тепла, при котрих можна загрітися: всі ті добродійні інституції, уряджені в ріжних сторонах світа, шпиталі й нічні азилі для бездомних, кухні для убогих і приюти для сиріт з прекрасними надписами, з великими гаслами і студіями... Бо все те лиш великий пожар, котрий зібрав у собі всі давніші прояви пожеж від маніхейців (3 ст.), аріян (4 ст.), вальдензів (12 ст.), гуситів (15 ст.) і т. д. І горить-палахкотить — у всіх частях світа. Вже чути, як тріщать вязання суспільностей.

А на тлі тої пожежі видно, як з обнятих *нею країв утікають до Петрової Скелі найінтеліґентніщі уми.* І пригадується коротка сповідь найславнішого тепер письменника Англії Честертона, п.з. „Чому я став католиком?“ Там він кричить про мапу, яку Апостольська Столиця рисує вже 2.000 літ — мапу блудних стежок народів, котрою перестерігає всіх... Цікава то сповідь!

На кінці ще одна характеристична річ: артизм вистави протестантів. Всі їх надписи, всі портрети, плякати і т. д. на тій виставі — в „модернім“, а в дійсности примітивнім стилю фіксифаксів, подібно як у большевиків, котрі підпирають *усяких футуристів, кубістів і иньших* „творців“ несповна розуму і кисти. Ті „твори“ не все легко відчитати, як не легко було відчитати слова: „Зважили тебе на вазі і переконалися, що ти легкий“ і т. д.

„Мане — Текель — Уфарзін“ — пишуть всі ті кубісти й футуристи й адресують до сучасного світа, несвідомо предсказуючи руїну його високої культури й поворот до примітивного варваризму. Футуристичні примітиви і муринські танці — все те говорить одно і те саме: „Порох єси і в порох обернешся.“

ВСЕЧЕСНІЙШІ ОТЦІ можуть самі скласти собі **РАДІО-АПАРАТИ** купуючи частини і поучення у фірми **ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА** **Львів, Легіонів 1 і 3.** 212 б Полекші в сплатах. 21—30

Ювилей Оствальда

Сего місяця минуло 75 років життя славнозвісного німецького вченого Вільгельма Оствальда. Він уродився 1853 р. в Ризі, столиці теперішньої Латвії як син бідного боднаря. Вчився в рижській гімназії та Дорпат. університеті. Від 1881 р. був професором хемії в рижській політехніці, а від 1887 р. університету в Липську. Праці Оствальда мали велике значіння для розвитку фізики й хемії в останніх десятиліттях і здобули собі велику популярність. За свою наукову діяльність Оствальд одержав премію Нобля. Крім чисто наукових праць писав він і науково-популярні. Особливо відома його книжка для молодіжи: „Молодість великих людей“. В 1908 р. Оствальд покинувши професуру, щоб мати більше часу, віддався виключно науковій роботі. Мимо поважного віку, продовжує пильно працювати до нині. Останні його праці торкаються „науки про фарби“ й мабуть матимуть велике значіння для для малярства. Хоч великий учений, О. однак не має послідовного й виробленого світогляду; ті його писання, де він обговорює загальні метафізичні проблеми, не мають значної вартости. Але фахові його праці з хемії та фізики становлять великий здобуток сучасної науки.

Робітництво і Церква в СССР.

В головнім урядовім органі „совєтів“, в „Известіях“, помістив комуніст Іванов статтю, з котрої видно, що большевики мають у себе оден фронт, на якім їм щораз більше рветься. Се фронт релігійний. Ось що написано в „Известіях“:

Коли приїдете в Протопопово в празник, побачите чистеньку церкву, прикрашену кличами і плякатами. Але не думайте, що церкву перемінено в Кл(юб — на тій підставі, що 90 процент населення тої волости се з давних давен фабричне робітництво. Не думайте так, бо се булоб ошибкою. Ще більшу помилку зробилиб ви, якби взяли члена „рабпроса“, котрого зустрінете коло церкви, за управителя комуністичного клюбу, поміщеного в церкві. Детам! Церква *остала церквою,* а член „рабпроса“ (робітничої освіти) Буров оповість вам, що він від 1927 р. церковним дяком, а від 1928 ще й членом професійного союза.

А на церкві побачите виписані гасла, які конкурують з рідкими комуністичними плякатами, розліпленими в селі, пр.

„Релігія се підпора моральности, семї й господарського добробуту народа“.

Кождому відразу стає ясно, що коли так, то комунізм се підпора неморальности й господарського розвалу.

А при церкві є совєт, робітнича рада парохії. Там як вступите, то довідаєтеся цікавої річи, а саме що на 400 робітничих родин у тій місцевости не платять на церкву добровільного збору тільки всего на всего 2 (дві) родини, хоч у 140 родинах є члени ком. партії. котрі входять у сельські і продукційні ячейки тамошної фабрики. Про тих 140 родин довідаєтеся в волостнім партійнім комітеті. Там оповідять вам, що пр. фабричний токар Силин єсть членом церковного совєта, а його син, фабричний слюсар — член бюра волостного комітету ВЛКСМ. Показується, що і в повіті все те уважають, що так і повинно бути. І не треба вам їздити в другу, Парфентієвську волость, щоб довідатись, що там навіть секретар комуністичної партії платить церковні побори, а його мати належить до церковної ради.

І ще довідаєтеся в Протопоповській волости, що там перевело робітництво два „добровільні“ оподаткування, тільки з тою ріжницею, що одно „добровільне“ самооподаткування, совєтське, відбулося по наказу влади, а друге, на церкву, було дійсно добровільне — по три рублі (то єсть по півтора доляра) від господарства. За перший збір волость викопала й направила „колодцы“, а за другий направила церкву. І направлену церкву і „колодец“ відкрив священик урочистою промовою, з водосвятієм.

Але того ще не досить. У Протопоповській волости є шість церковних „совєтів“. І половину їх членів становлять **кваліфіковані** фабричні робітники. А всім

НАЙБІЛЬШИМ СКЛАДОМ **СУКНА, ПОЛОТНА, ШОВКУ і ФУТЕР** **в ЗОЛОЧЕВІ** є фірма **ЛЕВ ОППЕР** **Найліпший товар за правдиво дешеву ціну.** 308 6—8

тим руководять люде, настроєні ворожо до большевизму.

Дальше з жалем пише безбожний комуніст, що одиноким успіхом протирелігійної пропаганди большевиків єсть хіба те, що **діти** в дні посту приносять з собою до школи молоко (значить, не дають молока безбожним комісарам, але самі випивають).

Зовсім подібні жалі містить і другий великий комуністичний дневник „Правда". В нім якийсь Грегорович обурюється що на Кубані, в Краснодарі, клюб імени Крапоткина стоїть пусткою, брудний і непривітний. Робітники заглядають до нього рідко тай то тільки тоді, коли показують кіно. А коло того клюбу стоїть церква, до котрої ходять далеко радше ніж до клюбу. В більші свята в клюбі нема часом таки нікого, а церква переповнена „до отказа", — що вже влізти до неї неможливо.

І того ще не досить, обурюється далі комуністична преса: в самім центрі Дубинки робітники очевидно своїм коштом кінчать будувати церкву, котру зачато будувати ще за царських часів!

Анґлійський погляд

на тягар уряду премієра і на те, що його влекшує.

На з'їзді консерватистів анґлійський премієр міністрів Станлей Болдвин виголосив промову такого змісту:

Найбільш самотна праця в світі — се праця премієра. Він обтяжений знанням багатьох фактів, укритих перед иньшими. Він мусить розглядатися як найдальше, мов капітан корабля, що визначує напрям. Ніяка „актуальна критика" не в силі передвидіти, чи його праця буде в наслідках добра, чи недобра. Одинокий суддя його праці се час — і то не скорий.

Длятого перша передумова того уряду се терпеливість у зношенню критики. Так говорив про сей уряд Віліям Піт, котрий на тім становищі зібрав довший досвід, ніж який небудь иньший Анґлієць за останнього півтора століття. І се правда, що сказав Піт. Нераз те, що у праці премієра уважають сегодня дурним, за кілька літ показується розумним.

До обовязків премієра належить бачити не тільки трудности в своїй державі, але й усякі дурощі в кождій закутині світа. Лондон, се немов центр величезної сітки павука, котра покрила весь світ. І від Камчатки аж до Патаґонії ніхто ніколи не виголосить такої промови, котра не вправилаб десь у якийсь рух тої сітки, що згодом може викликати в наслідках боротьби і пролив крови — десять тисяч миль дальше. Той невидимий для загалу тягар мусять на собі без уговку двигати всі уряди, відповідальні за долю своєї землі.

Нема ніякого віддиху від того тягару. Але єсть улекшення в нім — в моїм випадку в тім, що знаходжу зрозуміння і прихильність у моїй родинній околиці. А у мене особисто нема днини, в котрій я сидячи чи то в парляменті, чи в будинку уряду, не мавби формальної візії своїх родинних околиць і катерди в Ворчестері. І мило мені, пригадувати собі, що всі вони є, стоять постійно, спокійні і певні. І кріпить мене та свідомість, що колись прийде час, коли я сповнивши важкий обовязок несення тягару премієра, — поверну в рідні околиці і знайду там ту саму приязнь і прихильність родин, серед котрих і я вродився — все одно як світ оцінювати буде мою діяльність...

З тої інтересної промови видно, яке велике значіння має для публичного діяча щире і прихильне відношення до його особи бодай в деяких околицях. і кругах населення. „Битий" вічною критикою діяч не маючи нізвідки підпори, просто не в силі працювати.

ГУРТОВО. ДЕТАЙЛ.
НОВООТВОРЕНИЙ — МАҐАЗИН — **ФУТЕР**
Абрагам ФЛЯСТЕР
Львів, пл. Краківська 6.
поручає готові футра та ріжнородні скірки по конкуренційних цінах. — Для П. Т. Урядників на догідні сплати.
292 8 -10

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Ірляндія дбає про публичну моральність. Ірляндський уряд утворив цензурний відділ для Ірляндії. Що 5 літ міняються особи, що входять в склад уряду. Нова цензурна установа заборонює всі публікації так книжок як і часописів, котрі поширюють ріжного роду неомальтузіянські середники й примінення тайних способів проти венеричних недуг. Рівнож заборонюється звідомлення про процеси розводові й всі неморальні часописи. Неморальним зветься „все, що є обчислене на побудження сексуальної похоти або заохочуюче до сексуальної неморальности". Кожне товариство має право предложити урядові заборону цеї чи иншої книжки.

Місце перед „стіною плачу" має бути побільшене. Провідники жидівських ортодоксів в Єрусалимі започаткували акцію, якої вислідом має бути поширення місця перед т. зв. „стіною плачу", щоби в цей спосіб усунути натовп в часі свят, котрий часто загрожує життю людей.

50-ліття праці Білих Отців в Африці. В цьому році обходять Білі Отці 50-ліття своєї праці в Африці. В 1878 р. поручено їм займитися ширенням християнської вири в околицях „Великих озер".

Як у середновіччу (КАП). „Corriere d' Italia" завважує, що дотепер є ще такі краї, де катол. духовенство, як у середновіччу. приневолене ручно копіювати часослов і богослужебні книжки. Таким краєм є м. і. Єгипет, де катол. коптійське духовенство від літ приневолене до сеї роботи, бо не в силі спромогтися на друк. Теперішний коптійський катол. епископ Хузам, бажаючи видрукувати часослов у коптійській мові, числить на допомогу зовні.

МАҐАЗИН ФУТЕР
ВІКТОРА ЗІХЛЄРА СИНИ
Львів, пл. Галицька 14. І. пов.
Поручають **футра** дамські, мужеські футряна галянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 23—30

Як повстав комунізм у Чехословаччині?

Соц. орґан „Глас Ліду" оповістив отсю „Історію повстання і розвитку ком. партії в Чехословаччині":

В р. 1920 привезли з Москви брилянти й продали їх у Празі за $1^1/_2$ міл. кор. Се дало початок комун. партії. В 1921 Беля Кун прислав чеським комуністам знов $1^1/_2$ міл. кор. В 1922 прислала Москва 5 міл. кор. Від 1923 присилала постійно по 7 міл. кор., що року аж до 1927 р., коли зменьшила субвенцію на 1 міл. 750.000. Опріч вичислених тут сум були ще иньші, таємні посилки на 53 міл. корон...

257 **На догідних услівях** 16—20
по цінах **точно готівкових** продає товари текстильні, шовкові й суконні фірма
ЛЬОРЕНЦ і РІНҐЛЄР
Львів, вул. Сонечна 9., тел. 15-32.

Листи до Редакції

I.

В 71. ч. „Нової Зорі", в перекладі дописі до „Дзвону", було напечатано, що в Грабівци провадять захоронку СС. Василіянки. В дійсности працюють там Сестри Служебниці Пр. Діви Марії. При тій нагоді замічу, що ті самі Сестри працюють також у Делятині, а не СС. Василіянки, як було напечатано в одній дописі перед двома місяцями. — Станиславів, 1. X. 1928. — З високим поважанням **о. д-р А. Б.**

II.

Хвальна Редакціє „Нової Зорі". Прошу ласкаво помістити з повним моїм підписом протест, який я вислав дня 1. X. 1928. до Редакції „Діла" у Львові.

П. Т. Редакція „Діла"! У виду сего, що в послідних часах на сторінках Вашого часопису „Діло" появляються статті невідповідні, не на часі і ворожі нашій гр. кат. Церкві як: „Православія чч. 202, 203; як „Найбільша небезпека" ч. 217 і ин., котрі то статті наносять і спричиняють безпідставну кривду під кождим оглядом цілій католицькій Церкві, а в особенности нашій гр. кат. Церкві, Її Ерархії, Духовенству і нашому віруючому українському народови — я низше підписаний, котрий від давних літ був сталим предплатником „Діла" — з повисших причин перестаю бути з днем 1. жовтня 1928 р. **разна всегда** предплатником „Діла", бо повисші статті ворожі нашій гр. кат. Церкві, поміщені на сторінках „Діла", бють просто в лице віруючого, практикуючого католицького християнина взагалі, а щож доперва правдиво практикуючого, віруючого католицького священика. — Королівка, 30. вересня 1928. — **о. Віктор Е. Райд,** гр. кат. парох.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ВЕЛИКІ ЗМІНИ. АНҐЛІЯ І ФРАНЦІЯ, як доносять з Риму, предложили Італії союз під такими корисними умовами: 1. Весь Балкан буде зединений під контролею трьох держав. 2. Італія одержить ріжні привілеї на Далекім Сході і протекторат над Сирією. 3. В Абісинії й полудневій Арабії буде поширена сфера її впливів. Зато Італія має зречися всіх претенсій до Франції та зазіхань на її кольонії. Франція не буде творити баз для воєнних літаків коло границь Італії.

Союз Анґлії з Францією, до котрого через попередні умови з Францією входять також Польща, Ромунія, Чехословаччина й Югославія, може змінити політичний уклад в цілім світі.

З другої знов сторони повідомляють, що Італія не прийме предложених їй корисних умов, бо може осягнути ще більше корисні від Америки, котра має заходитися над сотворенням протианґлійського союза: до нього малиб належати: Америка, Італія, Німеччина, Росія, Угорщина, Туреччина, Персія й и.

ЛАТВІЯ І ПОЛЬЩА досі не дійшли до порозуміння в справі зелізничої конвенції. Перешкод багато, м. и. домагання Польщі відшкодування за землю, забрану Полякам у Латвії. До р. 1925 Латвія мала охоту вступити до балтійського союза, як союзниця Польщі. Від тоді зачала хилитися до Росії. Тепер можна вносити, що можлива знов зміна, бо в Ригу прислала Анґлія посла Аддісона, одного з найостріших противників большевизму.

З ЯПОНІЇ прибув до Вашінґтону спеціяльний, надзвичайний посол, ґраф Утшіда. Преса доносить, що ціль його приїзду, упорядкувати справи в Манджурії. Невиключена річ, що при тій нагоді будуть порушені й инші ще важніші справи.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Початки масонства на Україні

Польська преса принесла на днях ряд статтей *про масонство і його впливи в Польщі*. З того приводу містимо отсю надіслану статтю, богату интересними фактами про масонство на українських землях. — Ред.

Масонство се одно з найменш досліджених, найменш виразних і разом найдивніших явищ минулого й сучасного життя. „Ліберальні“ дослідники історії масонства змальовують його з великою симпатією й намагаються виказати вельми корисні ніби-то впливи масонства на розвій культури та „поступових“ ідей. Зокрема, яко велику заслугу масонів, підчеркують „ліберальні“ дослідники боротьбу масонів за відокремлення культури та школи від Церкви, за усунення впливів духовенства на виховання молоді і т. ин. Про сучасне масонство „ліберальні“ письменники згадують дуже рідко й стараються переконати, начебто тепер масонство вже не грає сливе ніякої ролі. Натомісць консервативні письменники часто запевняють, що і в минулім і в сучаснім життю масони мали й мають як найширші впливи. Дехто гадає, що масони становлять могутну, таємну політичну організацію під кермою переважно жидівських провідників, звязану нині з большевицьким урядом і 3-им інтернаціоналом. Сей погляд особливо поширений серед російських консерватистів.

Підходячи цілком спокійно й безсторонно до питання про масонство, мусимо признати, що масони безперечно відогравали й нині відограють значну ролю в громадськім життю. Виразний протицерковний і особливо протикатолицький характер масонства признають навіть прихильні йому дослідники (вони ставлять се в заслугу масонам). (Варто пригадати недавно висказані Св. Отцем Пієм XI. слова про відношення масонів до переслідування католиків у Мексиці!) Ті дослідники яскраво виявляють найстисліший звязок масонства з революційним рухом.

На Україні в деякі періоди масони відогравали теж, здається, дуже значну ролю. Масоном був, принаймні, в молодих літах останній у XVIII в. Гетьман Кирило Розумовський, поставлений на гетьманськім престолі російською царицею Лизаветою й недостойний своїх попередників — Гетьманів Івана Мазепи, Івана Скоропадського та Данила Апостола. До масонської льожи належав також автор „Енеїди“ й „Наталки-Полтавки“ — Ів. Котляревський. Особливо помітний вплив здобули масони на Україні в першій четвертині XIX в. коли вони вели політичну, революційну працю. В останньому часі ми знову зустрічаємо сліди масонських впливів в україн. політичнім життю. До масонської льожи напевно належав Симон Петлюра. З масонами звязані, здається, й деякі инші „УНР-івські“ діячі.*)

Історія масонства на Україні досліджена дуже мало. Деякі важлив відомости подають іст рики масонства в російській державі — Пипін, Семевський, Кульман, Гершензон та ин. Для історії масонства в Галичині та на Правобер. Україні мають значіння праці Заленського та ин. польських дослідників. Спеціяльно масонству в Київщині й на Полтавщині присвячені статті Ломиковського (Киев. Стар., 1897—98), Затворницької (Русск. Архивъ, 19.06, III), Соколовської (тамже) та ин.

Спробу короткого загального нарису історії масонства на Україні зробив С. Єфремов у ст. „Масони на Україні“ („Наше минуле“, 1918, III). Але спроба ся вийшла дуже неповна. Першою масонською льожею на Україні Єфремов уважав київську під іменем „Безсмертіє“, засновану в 1784 р. Але вже перед 1784 р. в Галичині й на Правобер. Україні істнував цілий ряд льож (у Львові — кілька, Заліщиках, Самборі, Дубні, Вишневці, Немирові, Камянці та ин.). Найстарша з них (вишневецька) заложена була в 1742 р. Таким чином, цілий період історії масонства на Україні (1742—1784 рр.) зовсім залишився без уваги С. Єфремова.

Деякі цікаві відомости з зовнішної історії масонства на Україні дають нариси Ст. Малаховського-Лемпіцького: „Wolnomularstwo polskie za Augusta III“ і „Wolnomularstwo polskie za Stanisława-Augusta“ (надрук. в журн. „Wiedza i życie“ за 1927 р.). Стаття ся писана з очевидною симпатією до масонства й торкається майже виключно зовнішної історії масонерії. В статті знаходимо деякі місця, що свідчать про слабе знання чи про цілковиту неуважність автора до україн. історії. Нпр., згадуючи про участь пізнішого Гетьмана Кирила Розумовського — підчас його перебування в Варшаві — в „Льожі Трьох Братів“, автор називає його „пізніщим російським фельдмаршалом“ тай годі... Нема чого й казати, що оповідаючи про ті льожі, що істнували на україн. території — він цілковто ігнорує сей момент. Поза тим його праці всеж таки цікаві вміщеними в них фактичними даними.

Ст. Малаховский Лемпіцкий гадає, що перші льожі (філії Дрезденської льожи) в Польщі заложені були у Варшаві 1738 р. Хутко потому повстала масонська льожа й на Волині — в Вишнівці (в 1742 р.), створена І. К. Мнишком. Ся Вишневецька льожа мала великий вплив на дальший розвій масонства в Польщі й на Україні: з неї вийшли деякі видатні масонські діячі, як нпр. А. Мокроковський, К. Яблоновський та ин. В 1751 р. заснував француз Фр. Льонґшамп „Льожу трьох богинь“ у Львові, що істнувала недовго. Потім повстали у Львові закладена варшавськими масонами „Льожа трох білих орлів“ (з 1769 р.), далі утворені — французькими масонами „Досконала рівність“ і німецькими масонами: „Zu den drei weissen Rosen“ (з 1778 р.), „Йосиф під цісарським орлом“ (з 1779 р.), „Zu den drei Chelmen“ (з 1782 р.) та ин. Віденські німецькі масони в 1770-их рр. заснували льожи також у Заліщиках та Самборі, а варшавські в 1770-их та 1780-их рр. в кількох містах Правобер. України., м. и. в Київі (льожа „Безсмертіє“). В 1785 р. леґальну діяльність масонів у Галичині зліквідовано розпорядженням цісаря Йосифа II. про зачинення масонських льож. Хутко потому заникали льожи й на Правобер. Україні. Але дещо пізніш вже на поч. XIX в. масони відновили й широко розвинули свою діяльність.

Слід зазначити, що вже в перший період істнування масонства в Польщі й на Україні масони енерґійно працювали над відірванням шкіл від Церкви, над створенням цілковито світської школи, на яку не малоб жадного впливу духовенство. Вони старанно підкопували в народі пошану до релігії, Церкви й духовенства, проповідуючи невиконування „зайвих“ релігійних практик, постів і т. ин.

Щоб виявити розміри та наслідки сих впливів і взагалі щоб освітлити ролю масонів у громадськім і культурним життю України, як у сім першім, так і в пізніших періодах, потрібні спеціяльні українські досліди, наукові й безсторонні, вільні й від ліберальної ідеалізації масонства й від усякої апріорности.

*) Одна з версій про паризьку подію з травня 1926 р. добачує в ній також руку масонів... (Порів. Доценко, Літ. україн. револ., т. II, кн. 5, ст. 392—393). — Розуміється, той „літопис“ не есть ніяка історія, але деякі факти, в тій книжці наведені, можна уважати правдивими.

Бібліографія

НОВІ УКРАЇНСЬКІ СПОМИНИ

В останніх часах появилося в ріжних українських періодичних виданнях, краєвих і заграничних, кілька нових більших і менших українських споминів старших і молодших авторів. До найцікавійших і найцінніших із них належать спомини двох відомих українських діячів: Володимира Леонтовича і ґр. Михайла Тишкевича.

Спомини В. Леонтовича появилися в парижськім „Тризубі“ (1928, чч. 22–24, 26–30, 32). Вони складаються досі з трьох окремих уривків: 1. з споминів про відомого українського богача й мецената В. Ф. Симиренка; 2. з споминів про роки 1890–1917 і 3. з споминів про М. Коцюбинського. В споминах про Симиренка автор оповідає про те, як Симиренко, якого батько був селянином-кріпаком, доробився величезного майна та як уживав його на піддержку української культури. В споминах про рр. 1890—1917 говорить про ріжні українські гуртки, що істнували тоді в Київі і в инших місцевостях на Україні і в Росії, про їх працю, про українство тих часів взагалі. Зокрема — про особу й ролю М. Грушевського. Вкінці в споминах про Коцюбинського йде мова про знайомство автора зі згаданим письменником.

Спомини ґр. М. Тишкевича друкуються в львівськім „Літ.-Наук. Вістнику“ (1928, кн. III., V., VII.—IX.). В надрукованих досі XIV. розділах автор оповідає про свою родину, про своє виховання, про життя своє і польської аристократії на Україні в 2-ій пол. XIX. ст., про українство і відносини до України, про побут у Київі і Варшаві про ріжні свої знайомства (Антонович, Яблоновський, Віткевич, Прус, Сенкевич), про побут у Галичині. Спомини ще не закінчені.

ARCHIWA DIECEZJI PRZEMYSKIEJ OB. ŁAĆ. Napisał X. Dr. Jan Kwolek, archiwarjusz diec. W dodatku: **Statut i Regulamin Archiwum Diecezalnego.** Przemyśl. Nakładem Archiwum Diecezjalnego przy Kurji Biskupiej ob. łać. 1927. Ст. 68. В. 8".

Се короткий перегляд архівів Перемиської лат. дієцезії. Передовсім архіву консисторського — його історії й сучасного стану. Відтак капітульного. Вкінці монастирських та парохіяльних.

Найстарший акт у консисторськім архіві се оригінальний пергаменовий привилей Марії, королевої Угорщини, Галичини і т. д. з 3. квітня 1384 р., що торкається випосаження перемиського лат. епископства. Найстарший акт архіву капітульного се оригінальна пергаменова грамота Казимира Вел., датована в Сяноку 25 січня 1352 р., в справі фундації села Рівне. В архіві сім зберігаються також акти руські, нпр. купча з 1359 р. Найстарші акти парохіяльних архівів се пергаменові грамоти з поч. XV ст. в одній і метрики з кін. XVI ст. в кількох місцевостях. Метрики з XVII—XVIII вв. зберіглися в около 200 лат. парохіях. В додатку подані Статут Дієцезального Архіву та Реґулямін його Наукової Робітні.

Книжка написана проглядно і видана старанно. Вона віддасть велику прислугу всім, що забажають користати з описаних у ній архівів, зокрема досліджувати історію лат. церкви в Перемиській Землі. Колиж ми діждемося подібного перегляду наших гр.-кат. церковних архівів? — Кр—й.

ФУТРА дамські, мужеські та скірки поручає найдешевше **ГОРОВІЦ** Ска Львів, ул. Краківська 4.
293 Телєфон 54—12. 7-10

АБІСИНІЯ. Бюро Вольфа доносить з Адіс-Абеди, що царица Абісинії (офіціяльно: Етіопії) надала престолонаслідникови, князеви Таффарі, королівське достоїнство. Коронація відбудеться 7. с. м.

НІМЕЧЧИНА під впливом суперництва Америки з Анґлією і Францією готова скоро не тільки відзискати своє давне значіння, але й стати ще могутнішою ніж була. Річ в тім, що анґлійська преса по невдачних переговорах з Італією вже заявляє, що договір Анґлії з Францією „бувби" важний тільки тоді, якби Америка на нього згодилася, а що Америка не згодилася, отже мусить наступити ревізія умов. Анґлія поза плечима Франції вже говорить з Америкою й порозуміваєтся з Німцями. Франція робить те саме, Америка те саме — і всі стараються притягнути Німеччину. Наслідки того звороту ясні для всіх. В особливо тяжкім положенню знаходиться тепер Польща, що й підчеркує польська преса.

ШІСТЬ ДЕРЖАВ, а саме Анґлія, Франція, Італія, Японія, Бельґія й Німеччина видали офіціяльний комунікат про початок переговорів у справі евакуації німецького Зареня, управильнення проблему воєнних відшкодовань і вибору „комісії замирення".

РОДОГАН
ЛЬВІВ РИНОК
ПОРУЧАЄ 43 НА СПЛАТИ
до 10 місяців
Обув Сукно Одіж
307 6—10

Від Рідної Школи

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ!

СПІШИ ПІД ПРАПОР „РІДНОЇ ШКОЛИ"!

Бо рідна школа — се основа життя й розвитку народу та мостить шлях до щастя й самостійности. Річ ясна, що в чиїх руках школа — в того руках і майбутність народа.

За Австрії мали ми 3662 українських народніх шкіл. З того, по даним урядової польської статистики остало в 1927/8 році ледве 774 т. зв. українських шкіл, а решту біля 3.000 українських державних шкіл перемінено на польські і т. зв. утраквістичні (двомовні) — на ділі таксамо польські. Українське учительство частинно усунено з посад, частинно попереношувано в польські области. Українських учит. кандидатів не приймається до служби. Такий стан не сміє довше тревати. Тому „Рідна Школа" веде боротьбу за відзискання страчених українських державних шкіл, за створення всіх типів українських шкіл відповідно до числа і потреб української нації та за українське учительство.

„Рідна Школа" удержує громадським коштом 45 народніх шкіл, 10 гімназій, 5 учит. семінарій, 23 захоронки й діточі садки, 8 фахових шкіл, 4 постійні ремісничі курси, 7 бурс; уладжує різнородні курси фахові й освітні для неграмотних і українознавства. Понад 10.000 дітей, з того понад 9.000 самих селянських і робітничих дітей. Отже „Рідна Школа" служить майже виключно селянам і робітникам. — В „Рідній Школі" є занятих 550 учителів. Крім того „Рідна Школа" видає шкільні книжки з области українознавства як: підручники й оповідання з історії й географії України та літературні твори, — різні повісти й видавництва для дітей і старших і т. п.

З тих всіх причин „Рідна Школа" потребує постійної, правильної помочи від кожного Українця й Українки. Як се перевести, подамо на другий раз. — *Головна Управа „Рідної Школи", Львів, Ринок ч. 10.*

НОВИНКИ

Торговля землею в СССР. Совітські закони строго забороняють купно-продаж землі, а комуністи на своїх зїздах домагаються щоб всякі спроби „підкопування націоналізації землі" карати як тяжкі карні проступки. А всеж таки, як доносить московська „Правда", в Брянській губернії через 5 літ відбувалася торговля землею. Робили це так: продавали будинки, при тім продавець зрікався землі, на котрій стоять будинки. Так російське селянство шанує большевицькі закони і як може „обходить" їх...

Нова залізнодорожна міжнародня тарифа на перевіз осіб і товарів, оперта на міжнародній конвенції війшла в житя з днем 1-го жовтня ц. р.

Новий німецький цепелін відбув свій пробний лет перед відлетом до Америки. Є це перший, по війні збудований, воздушний велит, котрий є й остане власністю Німеччини. Цепелін вистартував над Боденським озером вівторок рано, уносився над Німеччиною в протягу дня, в ночи був над південними берегами Анґлії і північним морем, над Голяндією почесним летом кружив якийсь час над замком в Доорн, де пробуває б. цісар Вільгельм і повернув до Берліна витаний з одушевленням мешканцями столиці.

Ґіґантофон для заглушення опозиції завели на днях у пруським соймі. Цей апарат реве так сильно, що може заглушити найголосніший рев найбільше крикливих послів.

Професор бактеріольогії варшавського університету, Шимановскі, наказав зняти хрест, котрий висів в авлі медичного факультету. „Газета Варшавська" слушно домагається димісії того професора, котрий тепер є деканом медичного виділу.

В справі меліорації ґрунтів відбудуться сеї осени з'їзди представників самоурядування, скликувані урядом.

ПОДЯКА.

Вп. Панови Ортопедистови Й. Рапапортови, спеціялістови для пропуклин, у Львові, вул. Красіцькіх ч. 8. — складаю тою дорогою горячу подяку за уміле і успішне стримання моєї тяжкої, небезпечної для життя, застарілої пропуклини, через заложення з успіхом спеціяльного бандажу Вашої методи, так, що я віджив, чуюся цілком здоров, безпечний в ході і в виконуванні судейських службових обовязків.

Др. Маврикій Морґенрот,
суддя Суду Апеляційного.
343 2—4

Найбогатшою академією в світі стала академія мадярська в Будапешті, котрій граф Відязо записав 40.000 моргів землі, кілька палат у Будапешті і збірки творів штуки (останні вартости 4 міл. зл.). Справу заспокоєння своїх далеких кревних поручив катол. епископови, котрий дав їм десятину того майна. Все иньше майно одержала академія під умовою, що воно буде уживане на цілі угорські і християнські.

Секта Маріявітів. Перед війною було в Конґресівці коло 400.000 маріявітських сектантів з 32 духовниками. Через 18 літ їх число зменшилося в десятеро і є тепер коло 40 тисяч. З того в воєв. Лодзькім 18.500, варшавськім 8.000, любельськім 6.700 і в ин. Духовних має секта 50, з того 7 епископів. Парохій 39, філій 22.

Чудні навички письменників. Відомий Ібсен, неприступний, зимний Ібсен, підчас свойого творення мусів біля себе мати дитячі забавки: пси, коти, медведі й т. д. Зновуж дещо менший драматург Кребілльон окружався... ропухами, уявляючи собі, що це його вороги...!

Не платять податків! Московська „Правда" з 26. м. м. доносить з Харкова, що на Україні слабо впливає сільськогосподарський податок. І так в Дніпропетровськім вплачено всего 2 проц. річної суми, а в Конотопськім окрузі всего тільки 1 проц. Всі чекають, що будуть якісь податкові пільги з огляду на неврожай. Але раднарком УСРР не дає ніяких пільг і напирає на повне стягнення податку.

Каварня Гостинниці „БЕЛЬМОНТ"
в домі Народної Гостинниці
Львів, Косцюшки 1.
приймає замовлення на бенкети, слюби в окремій салі. 317 7—15

Лічити пияниць буде Польща державним коштом. В тій ціли уряд закупив палату в маєтку Сьвяцк в білостоцькім повіті за пів міліона зл. й урядить там лічницю для налогових пияниць.

Лічення глухоти. Анґлійському лікареви Рі філдови вдалося винайти спосіб оперативного лічення глухоти. Рісфільд був давнійше очним лікарем і мав щастя при помочі операції богатьом людям цілком осліплим привернути зір. Ідея Рісфілда полягає в тім, що він створює штучний доступ для звукових филь оглухлому ухови через відповідно зоперований отвір. Перші операції перевів на Індійцях і то з надзвичайним успіхом навіть у випадках цілковитої старечої глухоти. Своє відкриття думає Рісфілд поширити в Анґлії.

31. жовтня ц. р. кінчиться речинець виповідження обезпечення $^1/_3$ части будинків з ПЗВО. Хто ще не обезпечений в „Дністрі", нехай не тратить ні хвилини, а піде до аґента „Дністра", зажадає картки виповідження, виповнить її і вишле поручено до приналежного Воєвідського Інспектурату П.З.В.О. Виповіджену $^1/_3$ часть будинків, нехай обезпечить негайно в Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер" у Львові, вул. Руська ч. 20.

ОПОВІСТКА.

Вже друкується і з кінцем падолиста ц. р. вийде: **Історія визвольних змагань галицьких Українців з часу світової війни, 1914—1918,** з ілюстраціями, на підставі споминів і документів, написана **Д-ром Костем Левицьким.** Перша часть. Передплату в квоті: 10 зол. належить пересилати до Центробанку у Львові, Ринок ч. 10, І. п.

ОГОЛОШЕННЯ

В. П. фірма М. ФРАЙЛИХ,
заведення для виробу спеціяльних бандажів,
Львів, Городецька 35.

Оцею дорогою висказую Шановній фірмі свою найщирішу подяку за артистичне виконання поясу на пропуклину, який мені дуже скоро поміг, а тим самим причинився до скорого вилічення моєї тяжкої недуги. Цей пояс перевищив всі мої сподівання. Ношу його без трудности і недомагань так, що лікарська операція стала непотрібною.

З високим поважанням
М. Боднар,
довголітний посадник, член Ради шк., б. держ. комісар, вл. дібр і промисловець в Надвірній.

КУШНІРСЬКА РОБІТНЯ
Якова НАХТВЕХТЕРА
ЛЬВІВ, вул. КОПЕРНИКА ч. 16
332 ПРИЙМАЄ ВСЯКІ РОБОТИ, 1-3
ВХОДЯЧІ В ОБСЯГ КУШНІРСТВА.

„ОЛЬКА",

215 25—30

Одинокий спеціяльний магазин трикотажів.

Продає найтревальші СВЕТЕРИ, ТРИКОТИ, ПАНЬЧОХИ, РУКАВИЧКИ, СКАРПЕТКИ по цінах гуртових.

Львв, — Ринок 35
(біля „Нар. Торговлі").

ЧАЙ КАВУ і ВИНА

в найлучших родах — по найдешевших цінах — поручає 7—15
300

ЕДМУНД РІДЛЬ

Львів, Рутовського 3.

Цінники на жадання безплатно.

НАЧАЛЬНА УПРАВА СС. Пресвятої Родини в Гошові подає до відома, що особи, котрі провадять сирітський захист у Сколім, не належать до звязи Згромадження СС. Пресвятої Родини, с особами світськими і не мають права носити законного одягу. — **Начальна Управа Згромадження СС. По. Родини в Гошові.** 330 1 3

ДО ВСЕЧ. ОО. ПАРОХІВ, які уладжують у своїх парохіян місії, звертаються з просьбою два інваліди У. Г. А., котрі занимаються продажю девоціоналіїв о повідомлення їх про речинець місії хоч оден тиждень наперед, та в цей спосіб помочи своїм людям заробити на прожиток. — Ласкаві повідомлення слати: **Л. Яків, Запитів, п. Підліски малі.** 266 1-2

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ. І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 60 зол., проч р. по 30 зол. Перша бібл. надається для с льських, друга для міських парох. ібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й п.евні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зод., II бібл. 220 зол. — Замісць готівки принимаемо також векслі 3—4 місячні; дочислюемо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 14—50

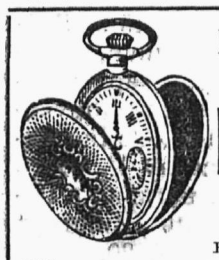

Робітня годинникарсько-ювлєрська

КАРОЛЯ ҐАЄВСЬКОГО

у Львові, вул. Сикстуська ч. 31.
(в подвірю на ліво)
виконує всякі роботи о 40% дешевше як всюди під гарантією. 6-10
298

Інжинір-архітект **ЛЕВ ЛЕВИНСЬКИЙ**
уповажнений будівничий

Львів, вул. Содова ч. 3. II. пов. (бічна вул. Потоцького)

виготовляє проекти і кошториси для будови церков, народних домів, читалень, кооператив і всякого роду будинків шкільних, мешкальних і промислових. — Бере в підприемство будови у Львові і на провінції по конкуренційних цінах. Обіймає технічний нагляд при будовах, виробляє затвердження проектів у Воєвідств. — Поради безплатно. 3—8
321

ДЕНТИСТ

асист. клініки стоматольогічної У. Я. К

Д-р мед. Янковський Мечислав

Спеціяліст в недугах устної ями і зубів.

Дентистичну техніку веду особисто.

ЛЬВІВ, Словацького ч. 18, І. пов.
277 12—15

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ

Львів, вул. Волинська 25., тел. 20 18, стація зал.: Львів-Підзамче. — Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 282 19-25

Светери, жакети, костюми ґарсонки, камізольки дамські й мужеські, гальки, реформи, **панчохи камаші, штильпи, скарпети** і т. п.

ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.

Підношення очок панчіх шовкових і фільдекосових.

Виконує з найліпшого матеріялу дуже старанно й по умірених цінах

Трикотарська робітня В. Лібанської

262 **ЛЬВІВ, Баторого 34, (мезанін).** 15—30

НА ЗАМОВЛЕННЯ ГОТОВІ

ФУТРА

і перерібки поручає

фірма Ф. і Ю. Любельські

Львів, Рутовського 5. Телеф. 48-70

319 **40 літ істнування.** 4—20

ФАБРИКА КОНСЕРВ

З. РУКЕРА Львів—Знесіння

поручає найліпшої якости:

яринові консерви в пушках, компоти в пушках і слоях, „jam"-и (конфітури) в слоях, ябкові і инші мармоляди, сливкові повила, кавові консерви і кава збіжева, мясні консерви як ґуляш, ковбаски і т. п., вудженини і масарські вироби, смалець і солонина. **На експорт:** бекони (вепрові боки) і шинки.

Закуповує кожду скількість живих свиней як рівнож перепроваджує комісовий збут свиней на заграничних ринках. 328 1 4

Воскову масу, на мягкі підлоги,
Масу француську,
Щітки до фротерования,
Віск, Терпентину
поручає найдешевше



О. Т. ВІНКЛЄРА Син,
ЛЬВІВ, Ринок ч. 28. 316г 8—20

МОТОРИ

бензиново-нафтові

для сільських господарств
:: та дрібного промислу ::

продає по конкуренційних цінах і на дуже догідних умовах

Фірма PEZETKA

ЛЬВІВ, ул. Словацького 2.
286 18—20

Продажа на догідні сплати!!

Машини до шиття
Ґрамофони, ровери,
Кружлівки молочарські

18—30
264

та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ

Александер МАЛИМОН

Львів, ул. Валова, 11 а.



РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На осінний і зимовий сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!
138 35-?

ВЗУТТЯ мужеське, дамське власного виробу

по дуже низьких цінах поручає 260
:-: першорядна робітня обуви :-: 15-27

ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шептицьких ч. 1 напроти св. Юра.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА

поручає фабрика

Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка

Львів 25, Бічна Кульпарківська 9. Тел. 57-48
331 Жадайте цінників. 2—12

В Централі ПАНЧІХ

ПФАУ, Львів, Ринок 19.

найдешевше, бо вхід через сіни.
246 а 33—50

МАҐАЗИН І РОБІТНЯ КОНФЕКЦІЇ
та дамських суконь

ЦЕЦИЛІЯ ГАН

Львів, пл. Смольки 1а (напроти кіна „Марисенька")
ç25 Полекші **в сплатах.** 3—20

ФУТРА

мужеські й дамські містові й до дороги, куртки, свитки, шапки і т. п. поручає

М. А. АВҐУСТИН

МАҐАЗИН ФУТЕР

Львів, Рутовського 7. Тел. 49—46.
297 Приймає всякі роботи кушнірські. 7-10

П. Т.

Маю честь поручити свою кравецьку фірму

Станислав Курц

у Львові, вул. Баторого ч. 12—14, 4 пов.,

в котрій проваджу окремий відділ для Всеч. Духовенства, виконуючи всякі вбрання для П. Т. Отців і цивільні: **Реверенди** всякого роду, верхні окриття, нагортки, плащі, пелєрини, порохівники, бунди і т. п., а також нові футра і перерібки футер.

З високим поважанням

Станислав Курц
кравець мужеський і спеціяліст для П. Т. Отців
226 3-20

Львів, вул. Баторого 12—14, 4. пов.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 78 (180). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 11 жовтня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телєфон 4—48. | Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Конференція Галицького Епископату всіх трьох обрядів

В понеділок 8. с. м. відбулася у Львові в гр. кат. митроп. палаті на запрошення й під предсідательством Ексц. Митрополита Шептицького конференція галицького Епископату всіх трьох обрядів. Присутні були всі гр. кат. Епископи, всі рим. кат. з виїмком краківського епископа-суфраґана Роспонда й вірменський Архиепископ.

Предметом нарад було рішення Апост. Столиці, що декрет „конкордії" з 6. X. 1863 р. обовязує дальше. (Як відомо, в епарх. орґані одної Еп. Курії було оповіщено, що 4-й § 98-го канона нового церк. кодексу зміняє „конкордію" в тім місци, де ходить о перехід жінки на обряд мужа в цей спосіб, що невіста може без дозволу Апост. Столиці свобідно приняти обряд мужа і назад вертати). Згаданий декрет з 1863 був виданий по 10-літній підготовці й нормує відносини між обрядом гр.-кат. і римо-кат., а перехоли з одного обряду на другий утруднює до тої міри, що важність їх робить залежною від спеціяльного дозволу Апост. Столиці в кождім випадку. Тепер Апост. Столиця авторитетно вирішила, що мимо нового кодексу і приписів канона 98-го — декрет з 6. X. 1863. обовязує в цілости і що всякі переходи (не тільки невісти!) без спеціяльного дозволу Апост. Столиці неважні.

Се поновлення заборони переходів має велике і додатне значіння для нашої гр.-кат. Церкви, котра в останніх двох роках втратила деяке число вірних. Річ ясна, що се рішуче становище Апост. Столиці свідчить про неустаючу оборону нашої гр.-кат. Церкви зі сторони римської Столиці. Конференція Епископату всіх трьох обрядів рішила одноголосно, оповістити се рішення Апост. Столиці й виконувати його.

Встає привид України

Вся преса світа заговорила про українську державу.— Творення великого східного блюку держав проти Росії. — Хто і чому мавби се робити? — Що кажуть на се Поляки?

З приводу подорожи марш. Пілсудського до Ромунії, приніс „Berliner Tageblatt" в ч. 469. велику статтю свого спеціяльного кореспондента з Букарешту, котру переповіла вся преса світа.

Зміст тої статті такий: На основі всего, що сталося в часі великої війни й опісля рішаючі круги Франції набрали переконання, що в будуччині Німеччина й Росія житимуть в найтіснійшій приязни. Консеквенцією того для Франції мусить бути якнайбільше ослаблення Росії як союзника Німеччини, що можна доконати тільки відірванням від Росії України й Білоруси. Для підготовки того великого пляну французький генерал Ле Ронд у серпні й вересні відвідав 5 держав: Чехословаччину, Польщу, Ромунію, Югославію й Болгарію. В тій самій ціли був тепер в Ромунії і марш. Пілсудський, котрого ще в р. 1927 попередив ґен. Сосновський. Польща малаб заняти Україну по Дніпро разом з Одесою, Ромунія малаб одержати забезпечення посідання Бесарабії. З лівобережної України малаб бути утворена держава під протекторатом Франції, причім Франція малаб одержати з українських копалень над Доном зворот 20 міліярдів, які перед війною позичила Росії. Анґлія мала вже згодитися на той плян, щоб ослабити напір Росії на Індії й Китай. Рішаючі в Чехословаччині особи, Масарик і Бенеш прихильні тому плянови, бо в інтересі Чехії лежить, увійти в великий східний блюк 6. держав, зложений з Польщі, України, Чехії, Австрії, Югославії й Ромунії, до котрого можна приневолити вступити й Угорщину та Болгарію. Тим чином можна Австрію відтягнути від злуки з Німеччиною. На перешкоді стоїть Італія, котра з Угорщиною й Болгарією моглаб кинутися на Ромунію й Югославію в тій заверюсі. Отже ведуться дальше переговори. Німеччина моглаб одержати рекомпензату в відзисканню коридора.

Польська преса заперечує всі ті пляни і твердить, що ті ревеляції пущені в світ для підірвання довіря до устійнення Польщі та зроблення їй опінії заборчої держави.

Обовязок „мельдунку"

Хто не зголоситься, піде до арешту.

Згідно з арт. 25 нового закона про контролю руху населення, хто не сповнить мельдункових формальностей, оскільки в якійсь місцевости перебуває довше ніж 24 годин, заплатить кару до 2.000 зол., або піде до арешту до 4 тижнів, евентуально підпаде й обидвом карам. Обовязок зголошування тяжить і на властителях домів і тих, що винаймають доми, в котрих перебувають підлягаючі мельдункови.

Помер найбільший історик папів

В Римі помер австрійський посол при Ватикані, Людвик Пастор, професор унів. в Інсбруці, найбільший історик папів. Він оставив по собі 28 томів праць в історії Апостольської Столиці, писаних зі становища католицького.

Пастор походив з протестантського роду, але в молодім віці навернувся на католицизм і все своє життя присвятив праці над історією діяльности папів. Був се перший учений, допущений до таємних архівів Ватикану.

БЕЗ ТИТУЛУ

Сьогодні знаємо вже з признання щоденної преси*), які „висші рації" спонукують деякі кола нашого громадянства приготовляти, під кличем „націоналізації", наступ на українську католицьку Церкву. Ми, видко, помилялися в означенню й оцінці психольоґічних мотивів сеї підготовлюваної громадянської війни, коли виводили їх із анемії та запустіння нашого політичного культурного й господарського життя**); нам відповідають, що не кволість, невдачність і безуспішність нашого національного розвитку є тому причиною, тілько навпаки кипуча енерґія „нашого національного відродження у всіх ділянках життя, його „штурм-унд дранґ-періоде" не позволяє їм „залишити на боці й Церкви", а велить „обстоювати оживлення її живою мовою"...

Милий Боже! Хоч і як хотілосьби подискутувати про те, чи у нас національних сил за богато чи за мало, і про те, в чиїм інтересі може бути розпалювання серед нашого громадянства нової внутрішньої боротьби, та ми таки на сім місці полишимо сі питання, а перейдемо до критичного огляду тих буцімто рацій, з котрих нові апостоли черпають своє моральне право до самозванної акції коло „оживлення" нашої католицької Церкви (наші читачі, певно чували про „живу церкву" в СССР!). Ті рації випливають із їхнього принципового погляду: 1. на відношення Церкви до громадянства взагалі, 2. на відношення нашої католицької Церкви до Сходу і до Заходу, 3. на характер і значіння церковно-словянської мови. Переходимо до близшого означення й оцінки кождого з тих основних поглядів.

I. Церква і громадянство.

На погляд грядущих реформаторів нашої Церкви, ми виходимо „з фальшивого заложення, що Церква є наскрізь суверенною орґанізацією, відірваною від громадянських процесів". Сьому нашому „фальшивому" становищу протиставлять вони своє очевидно — „вірне": шо, мовляв, „Церква, коли лишити на боці її доґми, є орґанізацією людською залежною від людей та що вона мусить йти з духом часу, инакше стане мертвою, нездатною до суперництва і т. и."

Перший із сих виписок, той, що містить у собі закид „фальшивого заложення", відразу характеризує інтелєктуальний тип наших реформаторів. Вони, видко, переконані, що поняття „суверенности Церкви" ідентичне з поняттям „відірваности від громадянських процесів". Та вони мабуть чували про державну суверенність; чи думають, що й ся суверенність означає відірваність від громадянських процесів? Здається, що до такого, скажім незручного

*) Пор. статтю „Відзив ножиць" у 76-ім ч. нашого часу.

**) Пор. „Політика проти Церкви" у 73-ім ч. „Н. З.".

висновку наші противники признатися не схотять. Одним словом, шось у наведенім закиді проти нас не в порядку... Ми знаємо що, та полишаємо самим авторам знайти вихід на шлях правильного — не скажемо : думання, може самого тілько писання. Щодо нас, то нехай приймуть до ласкавої відомости ось що : католицька Церква є на правду суверенною орґанізацією, і то призначеною для людей, тому не була, не є і не буде відірваною від громадянства, як мати від своїх дітей. Стілько щодо закиду на нашу адресу.

Переходячи до тої дефініції відношення Церкви до громадянства, яку наші реформатори уважають правильною то наперед паде в очи клясичний вислів: „Церква, коли лишити на боці її доґми, є орґанізацією людською“. Ласкаві панове, ви взялися писати про те, чого не цілком гаразд розбираєте ! Наперед, Церква полишена без доґм, не є жадною Церквою, а вільним товариством, приміром, касиновим. Хто хоче говорити про Церкву і до Церкви, той мусить брати її такою, якою вона є, з її інтеґрантними прикметами — себто з доґмами. А по доґмам католицької Церкви, вона не є людською, від людей залежною орґанізацією, тілько Божою. Від людей, очевидно, вона не відірвана, лише, шо люде в ній предмет, матеріял орґанізації, а не підмет, не творець. А що той матеріял з ходом часу й обставин підпадає змінам, то й орґанізаційні форми католицької Церкви не переходять над ними до порядку, коли ті зміни дійсні, глибокі і тривкі.

Та не знаємо, чи католикови випадає навіть дискутувати на сю тему з людьми, що вибралися якраз католицькій Церкві давати науки, як їй не бути „заскорузлою, відірваною від життя, мертвою, нездатною до суперництва“ і т. и. А можеб сі панове зволили повчити нас, котра то орґанізація, на їх думку, перебула продовж двох тисячеліть більше людських перемін, котра красше вміла пізнати „духа часу“, котра обняла більше континентів, більше рас, більше язиків і культур — як католицька Церква, і притім, полишаючись незмінною по суті, вміла і вміє заспокоїти духові потреби всіх часів, всіх народів і всіх станів ? Історія людства має тілько один зразок ідеальної (нехай і по вашому, панове :) людської орґанізації — вічно живої, вічно на часі і вічно на переді у веденню того людства. Сю прикмету невмирущої життєздатности признає католицькій Церкві весь світ, признають і некатолики, признають і вороги ; одні тілько галицькі політики почувають у собі внутрішнє звання „оживити мертву“ католицьку Церкву своєрідним ліком, made in Kolomya... Sapienti sat.

2,500.000 вінчань в Европі

Кождого року родиться 7 міліонів дітей — Україна на першім місци.

Віденський статистичний уряд оповістив отсі дані:

Мимо сильного упадку числа вінчань, всетаки на Европу приладає річно коло 2 і пів міліона вінчань, причім вінчань в большевії не рахується. З того видно, що кождого дня в Европі вінчається коло 14.000 людей.

Найбільше (розмірно, то є в порівнанню до числа населення) вінчань припадає на отсі краї в такім порядку: Болґарія, Люксембурґ, Бельґія, Угорщина, найменьше в убогій Ірляндії й Норвеґії. Відень, де на 4 здібних до подружжа мущин припадає 5 дівчат, стоїть по середині.

Подібно як число вінчань упало й число уродин, але все таки кождого року родиться в Европі около 7,000.000 дітей. Україна, Португалія й Литва виказують найбільший зріст числа уродин, всі инші краї — слабий зріст або упадок.

На одяги осінні і зимові, на плащі, рагляни і верхи футер

поручаємо наймоднійші матерії

ВОВНЯНІ

англійські і бельські першорядної якости, як **камгарни, дублє, англійські шевіоти і т. д,**

всякі підшивки й додатки

поручає детайлічно

по фабричних цінах

відомий з дешевости христ. магазин

ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА

45 ЛЬВІВ РИНОК 45

329 **Догідні умови сплати.** 2—20

Поворот відлучених Церков

(Від власного кореспондента з Риму).

Питання про так зване зєдинення Церков це оден з найбільш актуальних під цю пору, але також оден з найтрудніших проблємів. Як розуміє це питання кат. Церква, свідчать видані ц. р. дві енцикліки св. Вітця „Mortalium animos““ і „Rerum orientalium“. До якої єдности стремлять анґлікане протестанти й православні, свідчать конференції, які вони так часто скликають в останніх літах : панхристіянська конференція в м. Ламбет (1920); „Christian Conference on life and work“, універсальна конференція практичного христіянства, яку скликав 1925 р. до Штокгольму і якій проводив архіеп. з Упсалі, Седерблом, льозанська конференція 1927 р., яку улаштувала американська епископальна Церква і и.

З усіх тих конференцій не вийшло ніщо, бо їх учасники не могли погодитися ні що до віри, ні що до єдности в управі. Зрештою воно й не могло інакше бути там, де нема одного спільного найвищого Авторитету.

Учасники згаданих конференцій не хотіли погодитися з тою основною правдою, „що правдива єдність між христіянами є та, яку установив і якої хоче Ісус Христос, Творець Церкви і яка полягає на єдности віри й управи“ (Лев XIII, енц. „Praeclara“, 1894). Хто не вірить в усі правди христ.-кат. релиґії, того — коли можна — треба навернути, а не лучитися з ним як з „таким самим“ христіянином.

А навертати відлучених це не така легка справа : довгі віки розлуки виробили прямо пропасть. Національний характер відлучених Церков це також одна з важких перепон. Відлучені Церкви переважно зовсім залежні від держави. Їх навернення залежить тимсамим від волі світських, політичних властей.

А треба знати що число протестантів і православних взяте разом значно перевищає число католиків. Протестантів числять на 220 міліонів, православних 150 міл. Себто 378 міл. „христіян“ блукає поза Церквою. А Христос виразно сказав, „щоби всі були одно“. І тому кат. Церква мусить застановлятися над тим, в який спосіб можнаб їх назад завести до Христової вівчарні.

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 11. X. 1928 64

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— „Що?!“ запитав султан, здивований такою смілістю. А Ібрагім відповів:

— „На моїм веселлю був такий гість, як Падишах Мекки і Медини, законодавець наших днів, хай живе вічно!.. А батько принца Селіма на святі обрізання свого сина не мав такого гостя“...

Султан усміхнувся і пішов до жінки, переповісти їй слова Ібрагіма.

— „Той Ібрагім занадто розумний“, відповіла уражена Хассеке Хуррем, коли Сулейман переповів їй сміючись його слова. І усміхнулася так, якби знала про нього щось, чого не хоче сказати.

II. ...„А ЧЕРВОНА КРОВЦЯ НА РУЧЕНЬКАХ ТВОЇХ“...

„Немов ту пилку Бог
Кинув нас на світ.
Він знає нашу ціль,
Він знає і Тебе“.
Омар Ктаіям.

I.

Султанка Хассеке Хуррем, „Радісна Мати Принца“, скоро прийшла до повного здоровля і розцвитала як роза в султанськім огороді.

Біле як ясмин личенько її набирало краски сходячого сонця. А в очах мимо молодости своєї мала таємничий спокій, який має осінь, що вже принесла плоди. Найстарші мешканці сераю згідно говорили, що не було в нім досі кращої і милійшої жінки. А Падишах приходив до неї кождої днини по нарадах Дивану. Постійно засідав до стола тільки з нею й відпочивав при ній душею. В сераю говорили, що сій жінці не відмовляє Падишах нічого й дивиться крізь пальці навіть на чужі звичаї, які вона заводить в гаремі.

А Хассеке Хуррем ходила без заслони по цілім сераю й відважилась навіть допускати до себе чужих майстрів, що довго сиділи в її кімнатах і малювали її портрети. Такого ще не було ніколи в султанськім сераю. Правовірні мослєми дивилися косо на чужих мужчин, що входили в кімнати гарему. Але ніхто не відважився висказати свого невдоволення, бо дуже небезпечно було подразнити Великого Султана й викликати гнів його. Навіть улєми і проповідники корану мирилися з чужими звичаями Хассеке Хуррем, бо ніколи не бракло її на молитві у святу пятницю, в великій мошеї Царгорода. Згодом і вони привикли до того й навіть самі приходили просити послухань у Хассеке Хуррем. І часто глітно було в кімнатах Ель Хуррем.

Приходили до неї учені й поети, малярі й будівничі, духовні й полководці. Кождого приймала радо й кождий виходив від неї здивований її умом і зацікавленням. Навіть злобний письменник Ґазалі, котрого боялися найвищі достойники ізза його сатир, а котрий не щадив нікого, був одушевлений „Найкращою квіткою сераю“. Правда, вороги його говорили, що се тому, бо на її просьбу одержав з султанської скарбниці тисячу аспрів місячної платні, якої бувби ніколи не побачив ізза остроти язика свого.

(Дальше буде.)

Церква числить в тому ділі в першій мірі на молитви вірних. Анґлійський кардинал Waugnan приписував численні навертання своїх земляків лише молитві. Чим ревніше католики молилися, тим більше анґліканів наверталося. Серед словянських народів широко поширився тепер апостолят св. Кирила й Методія, якого члени моляться за навернення відлучених братів.

Дальше заохочує Церква пізнавати блише історію, обряди й рел. вірування відлучених Церков. Це може в значній мірі причинитися до їх навернення. Пізнати себе взаїмно, усунути упередження, дати докази правдиво християнської любови.

Більше як пять шестих нашого народа також не належить до кат. Церкви. Тому і нам повинно дуже залежати на тім, щоб і ми бодай частинно причинилися до великого, справді божественного діла взаїмного пізнання й наближення І. Л.

ПОЛОТНА Іван Рідль
Львів
267 29—50 г вул. Академічна 2.

Зміна конституції в Польщі

Що про се сказав премієр Бартель а що марш. Пілсудський?

„Kurjer Wileński“ приніс інтервю з премієром Польщі такого змісту:

Клясичним системом парляментаризму уважають покликання уряду з парляментарної більшости. Але в тім криється суперечність, бо як може та більшість безсторонно контролювати уряд, що з неї вийшов. Я в засаді прихильник контролі парляменту. Явність діяльности уряду се трівка прикмета новочасної держави. Але якраз з тих причин уряд повинен покликувати голова держави, бо тоді парлямент може безсторонно контролювати уряд. В Польщі не було досі контролі над урядом, бо звичайно уряд не видержував навіть року. В соймі були критики і дискусії, алеж се не контроля: вонаж неможлива без звіту уряду з цілої його діяльности. Найбільше зло се масова культура лінивства занятого мнимою „працею“. Уряд повинен відповідати перед парляментом, але так, щоб не було з того політичних і особистих надужить. Фактичним керманичем уряду повинен бути премієр або канцлер і він повинен відповідати за уряд перед парляментом. На його внесок повинні бути покликувані міністри, що повинні йому й підлягати до якоїсь міри.

Що до виборчої ординації, то вказано піднести ценз віку до літ 24 або 25. Се піднеслоб повагу виборів і при тім не чулисяб покривджені ті громадяне, що відбувають військову повинність. Нема в тім ніякої „недемократичности“ таксамо як дальше обнижування віку не довелоб до ніякої демократизації устрою.

Маршалок Пілсудський, як доносить польська преса, в часі свого відпочинку в Ромунії, живо займався також проблемом зміни конституції. Коли ще виїздив до Ромунії, одна з близьких йому осіб замітила, що тепер опрацьовують багато проектів зміни конституції. На те маршалок сказак: „Нехай пишуть, як верну, то деякі перечитаю.“

31. жовтня ц. р. кінчиться речинець виповідження обезпечення 1/3 части будинків з ПЗВО. Хто ще не обезпечений в „Дністрі“, нехай не тратить ні хвилини, а піде до аґента „Дністра“, зажадає картки виповідження, виповнить її і вишле поручено до приналежного Воєвідського Інспекторату П.З.В.О. Виповіджену 1/3 часть будинків, нехай обезпечить негайно в Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ 338 у Львові, вул. Руська ч. 20. 2-4

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Кінець переслідувань католиків у Мексіку. Сх. Аґ. доносить, що на прохання одного з Епископів у справі дозволу, відправляти Богослуження, новий голова уряду Мехіка Гіль відповів, що його політика у відношенню до кат. Церкви буде лаґіднійша ніж досі.

Мущини католики протестують. В Польщі започатковано акцію знесення релиґійного виховання в школах. Проти цього виступила гостро католицька інтеліґенція, пересилаючи на руки прем. Бартля протест, в котрім пишуть, що мущини католики не завагаються вжити всіх середників, щоб не допустити ніяких обмежень в навчанню і релиґійних практиках в школі.

Епископ жертвував кров священикові. Епископ Бензон з Льозанни передав частину своєї крови одному недужому священикові своєї діецезії. „Осссрваторе Романо“ згадує при цій нагоді уступ з св. Євангелія про пастиря, котрий житте віддає за вівці свої. Трансфузія крови вдалася і священик подужав.

Міжнародне бюро католицьких журналістів. На конґресі „Union catholique d' Etudes internationales“ у Варшаві постановлено оснувати міжнародні бюра католицьких журналістів і кінематоґрафічного уряду зі сталим осідком в Парижі.

Пятий Міжнародний Місійний Конґрес відбувся у Вірцбургу.

Кавярня Гостинниці „БЕЛЬМОНТ“
в домі Народної Гостинниці
Львів, Косцюшки 1.
приймає замовлення на бенкети, слюби в окремій салі. 317 8—15

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

СЕРБСЬКА ПРЕСА пише, що побут марш. Пілсудського в Ромунії не можна уважати ніяким відпочинком. Марш. Пілсудський конферував 2 години з премієром Братіяну в присутности міністра війни, шефа штабу й найстаршого інспектора армії. Вони, очевидно, не могли говорити тільки про погоду, але обговорювали справу союза проти Росії, причім була бесіда втягнення Греції й Угорщини. Що до останної Братіяну спротивився.

ХОРВАТСЬКА ПРЕСА пише, що Польща й Ромунія прямо приневолені бути в воєнній готовости супроти совєтів і що нема ніяких виглядів на зміну, хоч на війну тепер не заноситься.

ІТАЛІЯ, як доносить „Політика“, мала предложити марш. Пілсудському нову комбінацію сил з Італії, Польщі, Болгарії, Угорщини й Туреччини. Тої комбінації не принято.

БОЛГАРІЯ, як доносить німецька преса, предложила Польщі свою чорноморську пристань Варну, як свобідний порт до торговельного ужитку.

СОВЄТСЬКА РОСІЯ, як подає німецька преса, піднесла видатки на продукцію воєнних ґазів зі 121 на 660.000.000 рублів. Вона має 12 фабрик воєнних літаків і випродукувала їх досі 2.000. Сі вістки підтверджує також преса иньших народів. У воєнній балтійській фльоті СССР. має служити 23.650 моряків і 530 офіцирів, з того 130 б. царських. Про їх чорноморську фльоту вісток не подають.

ЯПОНІЯ зірвала дипльоматичні зносини з націоналістичним урядом Китаю. Рада міністрів ухвалила не навязувати зносин поки уряд Китаю не цофне виповідження японсько-китайського договору.

Цікава кореспонденція з Москви

Чому розсварилися Шайнман з Микояном?

„Соціялістичний Вістник“ приносить кореспонденцію з Москви такого змісту:

Між директором державного банку (Госбанк) совєтів, Шайнманом і народним комісаром торговлі Микояном прийшло до острого непорозуміння. Вони розсварилися так, що місце Шайнмана заняв новий блудний син — Пятаков, Діло в тім, що Шайнман поставив засадниче домагання, добитися котування червінця на буржуазних біржах за кордоном й усунути згодом ріжницю курсу на червінець внутрі й на зовні, а Микоян доказував, що такий крок зірве всю політику заграничної торговлі совєтів і змішає всі відношення цін на товари внутрі краю.

Шайнман предкладав докази і цифри, що буде інакше, а коли се не помагало, заявив, що сумнівається, чи Микоян провадить взагалі якунебудь позитивну політику. Вкінці розругалися й заявили, що разом працювати не можуть.

Політичне Бюро, властивий диктатор СССР., не розібрало того засадничого спору й усунуло Шайнмана.

Економічна ситуація така, що треба рішитися на якийсь радикальний перелом, пр. на прийняття анґлійського або французького пляну про сплату довгів. Але ні Сталін, ні Риков на те не рішаться. А тут кредитів доконче треба.

Огляд часописів

„НОВИЙ ЧАС“ у ч. 123. обговорює справу зміни конституції в Польщі в статті п. з. „Зміна форми чи змісту“ й доходить до висновку, що „для обслуги українського населення мають бути покликані урядовці Українці.

Цікаво, як Хв. Ред. „Н. Часу“ представляє собі осягнення „покликування урядовців Українців“ при — непризнаванню польської держави...

ПОЛЯК-КАТОЛІК (ч. 268) пише: Один з вечірних часописів доносить: Є документи, котрі понад усякий сумнів стверджують дуже близьку сполуку маріявітів з масонерією... Вінченцо Соро в книжці п. н. „Chiesa de paracleto“ обчисленій на пропаґанду „вселенської ґностичної церкви“ орґанізації, виразно масонської... подає спис провідників ріжних протикатолицьких сект, котрі є в постійній звязи з цею масонською станицею. В тім списі між чужими назвиськами видніє також одно польське, а саме: Ян Марія Міхал Ковальскі, архіепископ примас вільної церкви польської, наріявітського ритуалу. Головний помічник Ковальського се також масон, з чим впрочім зовсім не крився колись.

Маленький фейлетон.

„ЧИТАЧ“

Одного дня вбіг у кімнату католицької редакції якийсь чоловяга увесь почервонілий.

— Панове, це скандал, як ви, христіяни, можете таке писати?! Ви гірші як лютерани!... Це нечуване, щось таке ставити ще й на першу сторінку! Я більше не прийматиму вашого часопису! Не маю більше з вами нїщо спільного!...

— Та що є? Чоловіче Божий! Що ми таке страшне написали?

— Та якжеж не страшне, прошу вас! Ви христіяне, а пишете такі страшні речі, пишете: Попів треба вішати!“

— Алеж, чоловіче Божий, ви напевно не все прочитали! — сказали ми й дали, щоб прочитав наші вісти про терористів, що кричали: Попів треба вішати!“

Чоловяга випогодив лице та вспокоївся:

— Панове, простіть, я прочитав тільки наголовок. Удруге так не зроблю...

І так успокоївся.

(З загребської „Narodn-oї Polityk-и“).

„ОЛЬКА“, 245 26—30
Одинокий СПЕЦІЯЛЬНИЙ МАҐАЗИН трикотажів.
Продає на тревальші СВЕТЕРИ, ТРИКОТИ, ПАНЬЧОХИ, РУКАВИЧКИ, СКАРПЕТКИ по цінах гуртових.
Львв, — Ринок 35. (біля „Нар. Торговлі“).

ДОПИСИ

СОКАЛЬ. (Величне свято культури). 16. вересня ц. р. сокальський повіт пережив дуже гарну хвилю. Філія Просвіти в Сокалі урядила з приводу свого 30-літного істнування і праці величаве торжество. На свято запрошено всі приналежні Читальні Просвіти, сусідні повітові філії, послів, сенаторів, громадян з Волиня і всякі місцеві товариства. Приготовляюча праця Виділу філії йшла через два місяці й увінчалася прекрасним успіхом. Соколи, Луги, Луговички, кіннота, товариства і тисячі народа (до 12 тисяч) заповнили оболоння над Бугом напроти Церкви св. о. Николая і від масової участи в ювілею не здержав ранній дощ, котрий здавалось спричинить невдачу торжества. Ювілейне торжество почалось о 11. год. перед пол. молебнем до Пречистої Діви Марії, котрий відправили під проводом Впр. о. дек. Карпяка священики сокальського повіту. Проповідь виголосив Впр. о. сов. Сапрун. В ній закликав всі верстви нашої суспільности до єдности і витревалої праці над освідомленням народа. Закінчив науку словами: „В Просвіті наша будучність“. По молебни відбулася Академія, на котру зложилися: кантата „Вкраїно Мати“, відспівана повіт. сокальським хором, привіт п. д-ра Б.Чайківського, голови філії, привіт делеґата Голов. Тов, „Просвіти“ п. інж. Творидла, що вручив пропамятну книгу, промова о. сен. Татомира, п. сен. Кисілевської, п. пос. Кохана, п. Гладкого з Волині та інших представників товариств і сусідних філій. Крім цего відчитано привіти і желання від многих визначних просвітянських робітників. Академію закінчено гимном „Боже великий, єдиний“. Відограла його музика з села Підберізець, львівського повіту. З оболоння уформувався похід, а в ньому кінні в козацьких одностроях з синьо-жовтими хоругвками на списах, Соколи, Луги, Луговички, Читальні, Кооперативи, жіночі товариства і інші будили своєю карністю, бадьоростю і підйомом духа незвичайний подив. Цей похід, що тревав годину, лишиться на довщі часи в памяти сокальських громадян милим спомином, бо в ньому дав себе пізнати сокальський повіт, дав пізнати свою силу й охоту до організації, свідомість, а притім богацтво і красу. Це була перша частина торжества, а на другу зложилися фестин і вистава „Невольника“, котру відограв під голим небом просвітянський театр. Здвиг народа на виставі, — величезний. Ріжноманітности красок української ноші додавало ще більшої краси заходяче сонце, і трудно за такого маляра, котрий умівби схопити ту красу тисячних українських одностроїв в лучах заходячого сонця, або поета, що зумівби схопити в вірші розрадовані почування і той підйом духа українських сердець. Вечером в гарно прибраній салі Народної Торговлі відбувся комерс, де гості крім мило перебутих хвиль ювілейного дня мали спромогу весело поговорити, послухати музики просвітянського театру та насолодитись ніжною грою і співом бандуриста п. Місевича. Цей просвітянський Ювілей дав доказ, що філія Просвіти в Сокалі і її керманичі не даром працювали для народу, бо їх праця, як можна було пізнати, видала бажаний ними овоч за Божою помочею. Орґ.

НОВИНКИ

Жиди, котрі приймають науку Христа. На совітському пограничі в місточку Куцевичі, відбулися орґанізаційні збори нової жидівської секти, котра приймає за свою науку Старий і Новий Завіт. Збори почали вони молитвою „Отче наш“ по єврейськи і постановили заложити в Польщі свій семінар.

Найбільший німецький корабель „Европа“, збудований у Бремі, має 46.000 тон поємости, а його вага без навантаження виносить 5 міліонів кґ. Англійська преса висказує побоювання, що в часі війни той торговельний велитень може бути легко перемінений на воєнний кольос.

Велика дефравдація. Дорфман, шеф больш. фінансів на Далекім Сході, здефравдував 2 міліони рублів (міліон долярів) і втік з Хабаровська в Китай, а відтам виїхав до Америки.

Монголи вимирають. Медичний виділ (факультет) університету в Токіо подає у звіті, що наслідком хвороби на венеричнім тлі монгольська раса поважно загрожена. На 1000 Монголів припадають річно одні уродини, а треба зважити, що ше й з тих новонароджевих богато вмирає.

ПОДЯКА.

Впов. Панові Спеціялістові Й. Рапапортові, Дир. Лічнично-Ортопедичного Закладу у Львові, вул. Красіцких ч. 8, складаємо публично горячу подяку за вилічення нашої донечки Марусі безкровною дорогою і без операції, з болісного **творячогося горба і скривлення хребетного стовпа.** Дитина наша з тої причини не могла ходити. Удавалисьмося до шпиталів і ріжних лікарів операторів і професорів, дитину мучено в гіпсі по кілька місяців непотрібно. Тепер дитина наша є цілком здорова і з каліцтва виратована.

ШКЛЯРОВІ власт. дібр
1 1 **в Товмачі.**

Наречена в однім туринґськім селі на питання священика, чи має вільну і непримушену волю і. т. д., відповіла: „Ні.“ Вінчання перервано і священик запитав її, чому вона прийшла аж перед вівтар, коли не хотіла виходити заміж і чому вона передтим не висказала своєї волі. Наречена відповіла: „Бо Ви, Отче, були першою особою, котра питала мене про мою волю.“

— Відпалив. Оден визначний французький письменник вернув з довгої подорожи на Острови Фіджі й зустрівся з одним з Ротшільдів, котрий визначався великою цікавістю. Ротшільд зачав його так випитувати, що се просто виглядало на іспит. Роздратований тим письменник по ріжних відповідях додав злобно: „Всякі дива бачив я, тілько не бачив я там свиней і жидів“. Ротшільд зміркував удар і відпалив: „Знаєте що? То поїдьмо туди разом обидва, а викличемо там сензацію“.

ОГОЛОШЕННЯ

БЮРО ПРАВНОЇ ПОРАДИ „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ“
уділює членам „Сільського Господаря“ всіх порад в справах правних (адміністраційних, судових, податкових і т. д.) письменно та устно і заступає їх інтереси перед властями у Львові.
Звертатися 334 1—1
впрост до „Сільського Господаря“ у Львові, вул. Зіморовича 20, або через його повітові філії в краю.

НАЧАЛЬНА УПРАВА СС. Пресвятої Родини в Гошові подає до відома, що особи, котрі провадять сирітський захист у Сколім, не належать до звязи Згромадження СС. Пресвятої Родини, є особами світськими і не мають права носити законного одягу — **Начальна Управа Згромадження СС. П. Родини в Гошові.** 330 2 3

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ
Львів, вул. Волинська 25, тел. 20 18, станція зал.: Львів-Підзамче. Приймає ПИЛЬНИКИ до насікання і замовлення на нові. 282 20-25

ДО ВСЕЧ. ОО. ПАРОХІВ, які уладжують у своїх парохіян місії, звертаються з просьбою два інваліди У. Г. А., котрі занимаються продажю девоціоналіїв о повідомлення їх пречинець місії хоч оден тиждень наперед, та в цей спосіб помочи своїм людям заробити на прожиток. — Ласкаві повідомлення слати: **Л. Яків, Запитів, п. Підліски малі.** 266 2-2

ПОРУЧАЄМО НОВО ВІДЧИНЕНУ ФОТОҐРАФІЧНУ РОБІТНЮ „ДОРА“ ЛЬВІВ, Словацького 2.
30 1—2

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ. І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; ІІ-га бібл. 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 60 зол., проч. р. по 30 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. ібліотек. Усі книжки відповідно добрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., ІІ бібл. 220 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка“ — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 15—50

КУШНІРСЬКА РОБІТНЯ Якова НАХТВЕХТЕРА
ЛЬВІВ, вул. КОПЕРНИКА ч. 16
332 ПРИЙМАЄ ВСЯКІ РОБОТИ, 2-э ВХОДЯЧІ В ОБСЯГ КУШНІРСТВА.

Препарат до чищення брудних стін і тапетів 1 кг. вистарчає НА 2 КІМНАТИ.
316 9—20


Склад тільки у О. Т. ВІНКЛЕРА Син
:: Ринок 28 :: ЛЬВІВ :: Телєфон : 19-96.

МОТОРИ бензиново-нафтові для сільських господарств :: та дрібного промислу ::
продає по конкуренційних цінах і на дуже догідних умовах
Фірма PEZETKA
ЛЬВІВ, ул. Словацького 2.
286 19—20

Найтревальші ПАНЧОХИ, СКАРПЕТКИ ПФАУ, Львів, РИНОК 19.
246 б найдешевше, бо вхід через сіни. 34-50

Час відновити передплату!

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 79 (181). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 14 жовтня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телєфон 4—48. Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Нунцій Пачеллі про Катол. Акцію

На зїзді німецьких католиків у Маґдебурґу виголосив Апост. нунцій у Німеччині монс. Пачеллі бесіду, присвячену справі Катол. Акції.

Після ідеї Св. Вітця—говорив нунцій — Катол. Акція се співробітництво світських у ґієрархічнім апостоляті. Се очеркнення містить два засадничі складники тої діяльности. Елемент перший, се чинне і ревне апостольство світських, яке відповідає їх станови і спроможкости, отже передовсім апостольство тих, котрі завдяки свому образуванню і становищу, можуть відповідно підперти справу Христа і Церкви. Завдання нині такі великі, що священики не можуть обійтися без співапостольства світських. Елемент другий, се розбудова апостольства в рамах конституції Церкви так, як сего бажав Христос.

Катол. Акція бажає зєднити апостольську діяльність світських осіб з діяльністю священиків та витворити з них одну могутну апостольську пробоєву дружину. Катол. Акція не знає якихсь точно означених зовнішних форм, її орґанізація — це справа зовнішна. Її завданням влити в будову цілого катол. життя душу, а саме катол. освідомлення, вірність прінціпам, одну катол. думку, волю і чин. Акція Катол. не нищить і не усуває на бік инших катол. орґанівацій, анавпаки вона береже їх окремішности та помагає їх розвиткови, бо через скріплення проводу і катол. духа. Апостольська Столиця не вяже діячів католицьких ніякими приписами в области їх праці, подаючи тільки загальні вказівки, бо форми, які Катол. Акція має прибрати, залежать від обставин кождої країни, де акція відбувається.

—o—

Професор мед. проти спеціялістів

Професор мед. Д-р Габерер виголосив вступну лекцію в Діссельдерфі, проти безоглядної спеціялізації. Він говорив, що нпр. проф. хірурґії не може зробити нічого ґіршого, як виховати своїх учнів на виключних спеціялістів того фаху, відірваних від иньших галузей знання медицини. „Ні оден з істнуючих спеціяльних фахів не має сам для себе оправдання свого істнування й мусить зійти на манівці без звязку з иньшими фахами. Студент медицини мусить бути передовсім практичним лікарем і сам себе в тім напрямі виховувати. Щойно потому може спеціялізуватися, — а не відразу". Спеціялізація інакшого рода се одна з познак упадаючої культури. Вона скріплює тільки т. зв. „Курпфушерай".

—o—

Проблєма здорового роду

Річ дуже важна для кождої родини.

Мюнхенський ґиґієніст д-р Теобальд Фірст видав працю п. з. „Закони дідичности й лікарські поради в справі подружжа в рамах загальної ґиґієни".

В ній наводить силу аргументів за „целібатом" в цивільнім життю, коли заходять підозріння дідичних хоріб. Щоб ті підозріння можна було певно ствердити, на те треба, щоб кожда семя провадила свою родинну хроніку, в котрій булиб совісно записувані хороби цілого ряду предків по батьках і матерях, про що досі дбали тільки високі шляхотські роди. В відповіднім часі повинні бути втаємничені в ту хроніку дорастаючі діти. На основі того поради лікарів можуть бути значно певніщі. Особливо важно нотувати в тій хроніці, коли, то є в котрім році життя проявилася якась підозріла хороба у даного члена родини, бо та пора буває звичайно критична для всіх членів роду. Не треба дурити себе тим, що деякі члени роду не мають дідичної хороби, — коли мають її иньші,— бо се тільки позірне „здоровля", а дідичну хоробу навіть особисто здорова людина переносить на дальші покоління. Особливо небезпечні получення осіб з двох дідично хорих родин. При уважливости на основі таких родинних хронік можна буде запобічи великим і численним нещастям та скріпити цілі семї й народи.

—o—

Як шофер пробував чесність гостей

Як відомо, публика нераз жалується, що коли шофери або фякри думають, що ґість не знає міста, то їдуть нарочно довшою дорогою, щоб більше заробити. Оден бельґійський шофер почувся дїткнений такими твердженями й постановив перевести контролю що до чесности гостей. В тій цілі купив пару нових черевиків, завинув у папір і поклав біля сидження гостей так, що кождий новий ґість між собі подумати, що той пакуночок забув його попередник.

В перший день проби мав той шофер 31 гостей. Всі запримітили пакет і майже всі обмацяли його, що шофер докладно бачив при помочи відповідно уміщеного зеркала, котрого гості не мотли бачити. Тільки три особи висіли з авта, нічого не кажучи й не дотикаючи пакета, 11 осіб сказали шоферови, що хтось забув пакунок, а 17 осіб (отже поверх половини!) пробувало присвоїти собі пакет. Коли їх шофер ловив на горячім, 13 оправдувалися „забуттям" і „ошибкою", а 4 твердили зухвало, що той пакет їх власність.

На тій основі шофер слушно дійшов до висновку, котрий оповістив: не вільно публиці посуджувати ніякого стану, бо вона сама буває часто ще ґірша.

Руcько-католицька Церква

між Сходом і Заходом

З приводу статті „Діла" (II).

1. Друге*) „фальшиве заложення", з якого — на думку самозваних реформаторів — виходить „Нова Зоря", то те, „що гр.-кат. Церква є якоюсь специфічно-галицькою оазою, незвязаною з перемінами у східній Церкві" — погляд, що буцімто означує „звуження горизонту і галицьку засклепленність новозорянського автора". Без сього останнього додатку особистої закраски реформаційні публіцисти очевидно не булиб Українцями, та ми зрікаємося сходити з ним на той шлях і дошукуватися тих ідейних смітників, якими обмежуються „широкі" горизонти наших противників. Досить з нас буде зупинитися на першій частині закиду: „Годиться зазначити — кажуть сі панове, — що гр.-кат. Церква не є ніякою оазою, лише — за винятком деяких доґматичних відмін, мало доступних пересічному визнавцеві — частиною східної Церкви".

І знов те знамените „за винятком деяких доґматичних відмін"! Якби вам подобалось, колиб який учений сказав вам: За винятком деяких відмін у вашім мізку, ви, добродію, нічим не відріжняєтеся від любого иншого божого сотворіння? В обох висловах льоґіка буде одна й та сама. Очевидно, такою методою клясифікувати не вільно. В дійсности справа мається ось-як: по доґмам, по душі, по мізку, ми належимо до Заходу; по обряду, по формі, по тілі — належимо до Сходу. Наші противники мусять се раз зрозуміти. Не перечимо, що в метрикальних книгах нашої Церкви записано немало таких, що їх душі не до сеї Церкви належать, що форму ставлять висше змісту (ґей, яку неправду писав ти, Костомарове!), одначе й вони нехай не мають жадних ілюзій, що родом всі кури чубаті і що на їхній заклик стануть усі українські католики з єрархією включно.

Коротко, наша Церква не оаза; вона орґанічна частина вселенської католицької Церкви; на неї Боже Провидіння й людська історія вложили велику місію на Сході — місію реліґійну і місію національну. І сю подвійну місію наша Церква сповняє.

2. Переплутуючи форму зі змістом, обряд із доґмами, наші реформаційники намагаються зробити своє гокус-покус принадним: на Сході, мовляв, все гарне; на Заході все погане. Чуємо не від нині, що сонце зі Сходу приходить, І знаємо не від нині, що на Сході: й СССР й Ромунія й Туреччина й Афґаністан й Китай і т. ин. А на Заході, що? О, така Велика Британія, така Франція, така Німеччина, тьфу! Та прірвицю між Церквами — східною (православною) і західною (католицькою) — довідуємося тепер дещо нового... „Схід-

*) Пор. ч. 77 нашого часопису.

на Церква в противенстві до західної — інтернаціональної є Церквою поодиноких національностей або виявляє націоналізаційні тенденції“ — говорять сі панове та ще додають: тут борються „традиційний українсько-византійський світогляд з демократичним принципом і диктаторсько-латинський світогляд з монархічним підкладом“. Отже — зі Сходом проти Заходу!

Багато є творів про обі Церкви, східну і західну, та про їхню історію— богато писаного з ріжних, часто дуже суперечних і ворожих становищ; одначе такої характеристики обох Церков нема ніде. Такого грубого неуцтва в церковно-політичних питаннях, яке у нас пишається в чільних орґанах (видаваних для католиків, і ніби католиками!), не посмів би на Заході подавати своїм читачам ніодин поважний протикатолицький часопис. Вдаватися в наукову полеміку з такою іґноранцією, як висше наведена, се просто соромно. Скажемо тільки коротко: Інтернаціональною Церквою є якраз східна, православна; західна, католицька є наднаціональною. Націоналізаційних тенденцій (в розумінню наших противників) східна Церква не виявляє жадних; вона стає лише завсігди державною — знарядом кождого уряду. Сим православна Церква подібна до протестантських. З окрема, щодо „націоналізації“, себто приноровлення своїх церковних актів до язикових потреб громади, то таку практику пропріо моту зпоконвіку знає тілько західна, католицька Церква, а в східній сього ніколи не бувало й не буває (виймивши, коли державна влада — як прим. у б. Австрії просто — накаже). Як у б. Росії не було можливо вживати в Церкві иншої мови окрім російської, так прим. у теперішній Сербії або Ромунії нема випадку, щоб хто проповідував людям болгарської народности по болгарськи; натомість у католицьких церквах Франції постійно проповідується на пяти мовах!

Вкінці щодо „традиційного українсько-византійського світогляду з демократичним підкладом“... Будьмо дуже вирозумілі на поняття сього „демократизму“. Коли й де появилися демократичні тіни у византійській Церкві? По упадку Царгороду, в часі турецької неволі. До того часу панував там централізм. А як було на українських землях? До монґольської руїни диктаторську владу в церковних справах мав... Царгород. Пізніше заступила його Москва зі своїм новим централізмом. В землях приналежних до Польщі церковні впливи ділилися між: короля польського, патріярха царгородського і краєвих світських вельмож... Потім знов прийшла московська диктатура. Отже де й коли був там „демократичний підкла.“ та ще й до того „традиційний“?

А втім, можеб наші панове реформатори пояснили раз, котру-то з історичних церковних орґанізацій на українських землях, від Володимира В. почавши, вважають вони національно-українською, завітною? Бо боїмося, чи вони не мають на думці тої, що свою історію почала щотілько в р. 1919... Отже з дальшою оцінкою „висшости“ східної „демократичної“ Церкви над західною „диктаторською“ почекаємо, поки дістанемо відповідь на се питання. До того часу полишаємося при нашім погляді, що ідеальним зразком вільної демократичної Церкви є лише католицька...

—0—

На одяги осінні і зимові, на плащі, раґляни і верхи футер

поручаємо наймоднійші матерії

ВОВНЯНІ

анґлійські і бельські першорядної якости, як **камґарни, дублє, анґлійські шевіоти і т. д,**

всякі підшивки й додатки

поручає детайлічно

по фабричних цінах

відомий з дешевости христ. маґазин

ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА

45 ЛЬВІВ РИНОК 45

329 **Догідні умови сплати.** 3—20

„Правдива вартість людини не залежить від сили її розуму, тільки від сили її волі. Хто не має сильної волі, того великі здібности роблять лише слабшим — і нема більше нещасливого та більше нікчемного сотворіння на Божім світі, як великий ум без відповідного характеру“. — (Етвеш).

Погляд Американця

на те, що повинно рішати при виборах.

Знаний американський фінансіст О. Г. Кен висказався в отвертім листі до Г. Дейвеса про те, кого належить вибрати президентом Америки, ось як (зміст):

Я дуже ціню й шаную ґубернатора Смита, особливож його отвертість, з якою він висказується за зміною закона про заборону пиття алькоголю. Я сам тої думки, що той закон приносить нещастя і під оглядом обичаїв і під оглядом суспільним. Одначе я голосувавби за кандидатом Гувером, котрий обстоює задержання того закона, а голосувавби так з отсих причин: Гувер має більше знання і практики в міжнародній політиці й тому більше надається на важке становище президента Америки ніж Смит. Він докладно обзнакомлений з політикою Европи й особисто знає її визначних дипльоматів. А се дуже важна і навіть конечна передумовина, щоб могти перевести Америку через все зростаюче для неї значіння відношення до заграниці Смит мусівби ще перейти період вагання й мацання, заки в тих справах осягнувби ту практику, яку Гувер вже посідає. Опріч того Гувер, хоч не рівня Смитови в штуці приподобання людям, має освіту, яку рідко можна зустріти і всесторонність, він приступний для людей і притім має вухо відкрите для арґументів і думок другого. Він цінить ініціятиву і знає торговлю рівно добре як хліборобство. Він свобідний від утопістичного пацифізму і не зречеться оборонної готовости рідного краю ні на воді ні на суші. Опріч того, він має дар, — який у такій мірі посідав тільки президент Русвелт — притягати до себе молодших і вибирати з них найлучших для служби Батьківщині.

Що до партій, до яких належать оба противники, то я тої думки, шо кожда з них може добре правити, але партія Смита, котра дійшла до влади перед великою війною, булаб довела господарку краю до важкого положення, якби не припадок — війна і масові замовлення у нас.

—0—

Присилайте передплату!

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 14. X. 1928 65

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Але й инші поети, що мали забезпечення й майно, були одушевлені нею. І перекладчик „Шах-наме“ Джелілі і божеський Бакі і фантастичний Хіялі і ворог його Саті і вічно пяний Фусулі й веселий комік Лямії, котрий говорив:

— „Хассеке Хуррем любить слухати поетів. Се я розумію. Але що вона говорить з Сеади-Челебі'м, котрий усе життя сидить над законами? Або з ученим Пашкепрізаде, що знає всі бібліотеки сходу — і більше нічого!...“

А Фусулі відповідав йому словами перського поета Гафіса, найбільшого лірика сходу:

„Каже пророк, що вино
Всіх злочинців мати!
Щож робити, як воно
Солодке прокляте —
І солодко як дівчина
Цілує, мій брате...!“

Але вся та пишна лявіна влади і культури сходу, що пересувалася постійно сальонами Ель Хуррем, не вдоволяла її. Замітив се перекладчик „Шах-наме“, Джелілі. І сказав раз до неї:

— О, Велика Хатун, спічни духом своїм під наметом Омара Кґаіяма, що робив намети для духа.*)

*) Омар Кґаіям, високо культурний перський поет, учений і фільософ, реформатор східного календаря. Уродився в половині 11 століття як син ремісника, ткача наметів, у місті Нішапур, в країні Хоразан, славній своєю пшеницею, шовком і виробами з вовни та копальнями туркусів і маляхіту. Був скептиком і пессимістом, але згодом осягнув радісний світогляд, опертий на вірі в ласку Божу. Т. зв. „рубайятом“ (коротким чотиростихом) висказував найглибші думки в гарній і милій формі й був улюбленим поетом мусулманської аристократії духа на всім Сході. В зеніті турецької влади за Сулеймана сей поет і перська культура взагалі були високо цінені. Цікаво, що сей поет і тепер, в часі зеніту великобритійської влади, також високо цінений анґлійською аристократією, про що свідчать нові переклади і студії над ним.

— Я вже чула про нього й буду вдячна, коли блище познакомите мене з ним.

На те сказав Джелілі:

— Як подобається Тобі, о Хатун, отся думка Омара Кґаіяма, солодкого як мід, гіркого як гірчиця:

„Ціль і мета сотворінь — се любов,
Сила у соку вина — се любов,
Рим молодечих пісень — се любов,
І памятай, що життя — се любов.“

— Гарне і правдиве, відповіла Ель Хуррем, але я сподіваюся чогось глибшого від нього.

— І маєш рацію, о Хатун, сказав на те великий поет Бакі. Мабуть догадуюся, чого очікуєш. І на те відповідає Омар Кґаіям, кажучи до шукаючої душі:

„Ти мене питаєш, яка тайна світа,
Ти на те чекаєш, що роскаже вчений:
Світ картина з мряки, з безвісти зринає
І знов у ту мрачну безвість пропадає“.

— Так дармо пропадає? запитала Ель Хуррем.

На це зауважив учений Пашкепрізаде, котрий знав усі бібліотеки Сходу:

Що сталося при „мурі плачу“ в Єрусалимі

Як анґлійська поліція била жидівських жінок і волочила по землі жидів. — Що жиди задепешували до Льондону.

Т. зв. „мур плачу“ в Єрусалимі, се останок західного муру старої єврейської святині й найбільша святощ жидів цілого світа. Мур той має ще 18 метрів висоти і збудований з величезних квадрів каміння до 5 метрів ширини. Від того муру до Гаран-Еш-Шеріфу (магометанської святині в скалі Омара, котра становить другу з черги по Мецці святощ мусулманів) є всего $3^1/_2$ метра. Се близьке сусідство вияснює, чому між мусулманами й жидами ведуться завзяті спори за приступ до того місця вже від 16 століття, коли султан Селім II., син і наслідник Сулеймана Великого, подарував жидам останок муру їх стародавної святині.

Жиди мають припис, що жінки повинні окремо молитися від мужчин. Отже сего року поставили вони на свій Новий Рік легкі рами з дерева, обтягнені матерією, щоб відгородити мужчин від жінок. Але Найвисша Рада мусулман зажадала від анґлійської влади в Єрусалимі, щоб усунула ту перегороду, кажучи, що Анґлія зобовязалася охороняти **status quo ante**. Анґлійський губернатор Єрусалиму, не уважаючи на заміти жидів, що вони вже нераз так робили і не порозумівшись ні з Високим Комісарем, ні з жидівськими представниками, на сам судний день післав поліцію з наказом, усунути згадану перегороду в потребі навіть силою. Коли жиди на візвання команданта анґл. поліції не хотіли самі забрати перегороди, наказав він ужити сили. Розпочалась ще небувала бійка між анґл. поліцією й жидами, в котрій взяли участь навіть жінки і діти. Поліцаї били їх, а жінки били поліцаїв, мужчин тягнено по землі й дерто на них одяг. Образ замоленої товпи, котра кинулася до оборони, був, як описує очевидець, дійсно зворушаючий. Параван подерто на дрібні шматочки. Жиди, котрі боялися, щоб не прийшло до бійки також за святу скриню з законами Мойсея, були роздратовані майже до божевілля. Від „муру плачу“ рушили з плачем великим вузькими вуличками Єрусалиму до своєї святині, причім жінки йшли на переді голосно плачучи й ридаючи. І там спазматично перервали богослуження — випадок ще небувалий. Плач розлягся по цілім Єрусалимі, де тільки живуть жиди. Вони всі склепи свої вмить замкнули й як стій віднеслися до Льондону з жалобою й запитом, чи Анґлія унаслідила спадок Риму, котрого комендант казав ратувати горіючу святиню і Туреччини, котрої султан подарував їм „мур плачу“, — чи Саляг-Едділа, котрого в Европі знають під іменем Салядіна... (Султан Єгипту й Сирії, 1137—93, воював з хрестоносцями, 1187 здобув Єрусалим).

—o—

31. жовтня ц. р. кінчиться речинець виповідження обезпечення $^1/_3$ части будинків з ПЗВО. Хто ще не обезпечений в „Дністрі“, нехай не тратить ні хвилини, а піде до аґента „Дністра“, зажадає картки виповідження, виповнить її і вишле поручено до приналежного Воєвідського Інспекторату П.З.В.О. Виповіджену $^1/_3$ часть будинків, нехай обезпечить негайно в Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ 338 у Львові, вул. Руська ч. 20. 3-4

ПОЗІР СТУДЕНТИ і ТЕХНІКИ!

Приборники ориг. Ріхтера.
Суваки льоґаритмічні ріжн. фабрикатів.
Нормоґрафи (шабльони до описування рисунків).
Мікроскопи.
Тасьми, Піони, Метри, Лінії, Лати, Тички, і т. д.

поручає по приступних цінах

ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА

212 д **Львів, Леґіонів ч. 1. і 3.** 22-30

„Рідна Школа“ кличе

На удержання 102 (сто двох) шкіл і установ „Рідної Школи“ та на їх розбудову мусять постійно складати зорганізовано й поодиняко всі Українці, бож ніхто нам не поможе, як самі собі не поможемо. Приняті такі засади:

1) Кружки „Рідної Школи“. В кождій громаді, де живуть Українці, засновати діяльний Кружок „Рідної Школи“. Інформації, статути і готові подання пересилає на бажання даром Головна Управа „Рідної Школи“ у Львові, Ринок ч. 10.

2) *Поголовне членство.* Кожний Українець і кожна Українка, кожна читальня, церковне брацтво, кооператива „Луг“, „Сокіл“, молочарня, філія „Сільського Господаря“ і взагалі кожна українська орґанізація мусять стати членами „Рідної Школи“. Річна членська вкладка виносить 2 до 10 зл., а для незаможних селян і робітників тільки 1 зол.

3) Кожна Українська Громадська Рада повинна вставити у щорічний громадський буджет по можности як найвищу суму на цілі „Рідної Школи“, зглядно на її установи як захоронки, діточі садки, бурси і т. п. та допильнувати, щоби та позиція була Повітовою Радою затверджена.

4) Оподаткування на „Рідну Школу“. Всі члени (також товариства і кооперативи) дають кожного місяця 1 проц. добровільного податку на „Рідну Школу“ від своїх брутто доходів.

5. Масові загальні збірки на „Рідну Школу“ з нагоди „коляди“ і „писанки“ від хати до хати (т. зв. збірка в натураліях) та збірки в неділі і свята в церквах чи під церквами.

6) Принагідні збірки і датки на „Рідну Школу“ з нагоди родинних і церковних торжеств, ювилейних обходів, забав, товариських сходин і т. п.

7) Улаштування на дохід „Рідної Школи“ концертів, театральних вистав, руханкових вправ, фестинів, забав, чайних вечерів і т. п., а зі всіх інших улаштувань (без огляду на яку ціль) частину призначувати на „Рідну Школу“.

8. Частину ощадностей від некурення і непиття алькоголю складати постійно на „Рідну Школу.

9. Пушки на „Рідну Школу“ умѣщувати в публичних льокалях (склепах, товариствах, кооперативах, банках, канцеляріях і т. п.) а також в приватних домах.

10) Записи, даровизни, спадщини і т. п. призначувати на „Рідну Школу“.

11) Всякі інші жерела, приходи призначувати на „Рідну Школу“, при чому розвинути як найбільшу особисту ініціятиву на місцях.

Все те можна і треба виконати! Треба незломної віри в живучість нації, постійности і почуття обовязку.

Чи чужа школа і чужий учитель виховає нам дітвору й молодь, що горнуласьби до наших товариств, кооператив і орґанізацій? — Ні! Це зробить тільки „Рідна Школа“, це зроблять рідношкільні установи і рідне учительство! Тому „Рідна Школа“ се безперечно найважніща установа в добі сучасного лихоліття, бо вона основа всіх культурних і матеріяльних цінностей.

Через „Рідно Школу“ веде шлях до воскресення України! — *Головна Управа „Рідної Школи“. Львів. Ринок, 10.*

—o—

ЗЕФІРИ Іван Рідль
Львів
267 30—50 д вул. Академічна 2.

— Перший рубайят се вислів молодости Омара Кґаіяма, другий рубайят се вислів з тих його літ, коли він не вірив в Бога і мав гіркість в устах.

І ще есть оден його рубайят з того часу:

„З великим трудом черпав я науку
Зі старих книг, котрі читати важко.
На свого духа довгих мандрівках
Знайшов я п р а в д у — одну-одиноку:
Я прийшов як вода і як вітер минуся“.

— А що він сказав, коли вернув до Бога?

— Тоді сказав:

„Плаче водна капля, далеко від моря.
Море каже: Дармо бешся ізза горя.
Кожде сотворіння Господня дитина:
Ділить нас від Нього лиш часу каплина“.

Султанка лекше відітхнула, якби впав їй з грудей якийсь тягар. А Пашкепрізаде замітивши, що їй справляє пільгу, додав:

— Дальші твори духа Омара Кґаіяма дають уже повний відпочинок для духа навіть грішних людей. Від них не виймав він і себе, кажучи:

„Хоч клейнод всіх чеснот не належав до мене
І хоч блиск всіх чистот від гріхів не був мій,
Не назвав я ще білого чорним ніколи,
Тому вірю у л а с к у Господню для мене“.

Обличча султанки розяснилося зовсім, а Пашкепрізаде закінчив ще одним рубайятом Омара Кґаіяма:

„На право чи на ліво — пилка кінець кінців
Послухає грача, а не сама себе.
Немов ту пилку Бог кинув нас на світ:
Він знає нашу ціль, Він знає і тебе!...“

Настрій був дуже поважний, коли комік Лямії замітив:

— Що Омар Кґаіям великий фільософ, се і я признаю. Але я вже бачив, як пилка навіть у доброго грача кінець кінців упала в воду. Тай чи тільки в воду?

Всі засміялися, а служба зачала розносити ласощі й солодкі сорбети, та прегарні полудневі овочі.

Так на верхах, в султанських сальонах, шукали правди про Божу тайну світа, котру кождий віруючий нарід знаходить від віків у твердій вірі в Бога, а як верхи захитають його в ній, він розпливається мов мрака на долині.

О, глітно було в кімнатах Роксоляни! А у всіх крилах гарему, де жили инші жінки Падишаха, було тихо і пусто, як в опущенім домі. Тільки зависть куняла в них. Але й вона не відважилася покищо виходити з укриття.

Бо людська зависть і злоба як грабіжні звірюки ждуть на свою жертву, щоби зловити її у пригожу хвилинку.

II.

У прийомних кімнатах Хассеке Хуррем ставало щораз то більше глітно. Вже не тільки від поетів, артистів і учених, але й від везирів, кадіяскерів, дефтердарів, нішандшів, сігільдарів, чокадарів, нікябдарів, ходжів і всяких инших достойників. Найрадше говорила вона з великим будівничим Сінаном.

Та приняття инших зачали її томити а часто й нетерпеливити, бо від багатьох, що приходили з проханнями, часто не могла видобути, чого вони властиво прохають.

(Дальше буде).

Національні меншости у Франції.

Поза Францією звичайно думають, що Франція се національно одноцільна держава. Тимчасом так не єсть.

Процес альзацьких автономістів наглядно виявив ті відосередкові сили у Франції, що нуртують серед французьких національних меншин. Крім альзатсько-льотаринського автономістичного руху є ще своєрідні стремління Бретонії. Як повідомляє „Augsburger Volkszeitung“ серед $3^1/_2$ міліона Бретонців щораз сильніще пробиваються намагання культурного і політичного відокремлення Бретонії від Франції. Йде там уперта боротьба проти французького централістичного режиму, а ціль її впровадити традиційний федеративний устрій. Деякі радикальніші відлами бретонського руху домагаються навіть цілковитого відділення Бретонії від Франції. Замітне, що бретонські націоналісти солідаризуються з національними змаганнями споріднених з ними Кельтів у Британії. Знова на границі Піренеїв над Атлянтійським Океаном живе в межах Франції 150.000 Басків біля міст Устаріц і Байони. В звязку зі своїми одноплемінниками в Еспанії виборов собі баскійський національний рух у Франції деякі права. На терені піренейських полудневих департаментів баскійська мова має доступ до державних урядів. Школи і духовні семінарії в епархії Байон є з баскійською викладовою мовою. Баскійський національний рух не має вправді до тепер ніяких політичних цілий, однак не улягає сумніву, що серед французьких Басків збудиться бажання прилучитися до матірного пня Басків в Еспанії, де національно-культурна свідомість високо розвинена. В тім напрямі працюватиме еспанська аґітація.

257 **На догідних услівях** 17—20
по цінах **точно готівкових** продає товари текстильні, шовкові й суконні фірма
ЛЬОРЕНЦ і РІНҐЛЄР
Львів, вул. Слонечна 9., тел. 15-32.

Чотири образки рішили

Поучаючі вибори у Швеції.

Всего 7 мандатів бракувало шведським соціялістам до більшости в парляменті. Думали, що як получаться з комуністами, то легко здобудуть тих 7 мандатів. Получилися і — тяжко програли.

Як се сталося?

Ось як: На вістку про союз лівих получилися й праві й розпочали небувалу аґітацію. В тій аґітації особлившу ролю відограли чотири образки на одній ілюстрації. Зміст їх такий:

Перший образок представляв як на шведську землю вмашеровує московська навала з нагайками.

Другий образок: Большевик забирає шведському селянинови коні з возом.

Третій образок: Дикі московські „ребята“ вписують у розтворену книгу договір купна-продажі, яким продають шведських дівчат в неволю. Поруч них стоять залякані стрункі Шведки. Під тим підписано: „ЖінкиШвеції! Кождий, хто голосує на робітничу партію, голосує за розвязанням родини, за здичінням дітей, за упадком обичаїв“.

Четвертий образок представляє, як фахові орґанізації соціялістів переводитимуть бльокаду й террор на випадок побіди.

Преса згідно подає, що та знаменита ілюстрація рішила в боротьбі: голоси двох правих партій піднеслися з 650.000 в р. 1924. на 940.000 тепер, голоси соціялістів упали на поверх 100.000. Уряд утворено з послів правиці, на чолі його став старий 66-літний адмірал Арвід Ліндман.

Особливо шведське жіноцтво масово голосувало проти тих, що получилися з комуністами.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ ранше **РОМАН ЗУБИК** — **ЛЬВІВ,** вул. **Галицька ч. 16.** поручає **новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для** 247 **П. Т. Отців.** 18—30

На міжнародну виставу преси

(Від власного кореспондента).

IV. Вистава соціялістів.

Вистава соціялістів? Яких соціялістів? — Тих, що найбільш непослідовні. Большевики не належать до них, бо стараються впровадити в діло те, що голосять. А найбільш непослідовні соціялісти се соціялдемократи, з т. зв. $2^1/_2$ Інтернаціоналу.

В чім їх непослідовність, брак консеквенції?

В тім, що належать до інтернаціоналу, а складаються переважно з національно-шовіністичних груп.

В тім, що інтернаціонал, котрого передумовою є преціїь нації, представляють як „анаціонал“.

В тім, що їх марксістичні догми 1) про матеріялістичний світогляд, 2) про накопичування капіталу в щораз то меньшій скількости рук, 3) про творення вартостей виключно фізичною працею, 4) про т. зв. „клядрадач“ і 5) про конечність поступу — не тільки збили, але прямо знищили таки їх власні теоретики, а мимо того ті догми дальше живуть собі в їх партійно-політичних програмах, орґанах та брошурах, далі видаваних „для бідного народу“.

В тім, що голосять, що „поступ“ конечно „мусить“ довести до соціялізму, а мимо того взивають чомусь „бідний нарід“, щоби кріваво боровся за те, що й так після їх же власних слів „мусить конечно прийти...“

В тім, що голосять соціяльну революцію, а бояться як огню большевиків, котрі роблять ту власне соціяльну революцію, яку вони голосять і чомусь не лучаться з большевиками, щоби скорше здійснити свою ж вчасну ідею...

І т. д. і т. д. і т. д. без кінця.

Є багато інтернаціоналів дійсних і уроєних, а саме: два червоні, тепер існуючі (а два вже покійні), білий (християнсько-робітничий), чорний (так глупо називають Католицьку Церкву, хоч се орґанізація універзальна, не інтернаціональна, а се велика ріжниця), золотий (капіталістичний), синій (високої аристократії), зелений (хліборобський) і може ще які. Не підлягає сумніву, що найдивніщий з них, се Інтернаціонал $2^1/_2$, котрого істнування допускає боже Провидіння хіба на те, щоб народи бачили, як мало люде думають.

Від того $2^1/_2$-Інтернаціоналу ще більше неконсеквентна хіба наша соціялістично-радикальна партія, а саме тим, що звязавшися з тим Інтернаціоналом, приняла всі його неконсеквенції та ще до того має свої власні, а саме: 1) Те, що звязалася з Інтернаціоналом, у котрім грають на першій скрипці соціялдемократи, котрих покійний Драгоманов не любив гірше ніж великих польських панів і московських чиновників разом взятих. 2) Що назвала себе „соціялістичною“, хоч вона й історично й практично партія посідачів-селян і то головно такого типу як Думка, Гарматії, Шекерик, 40-морґовий господар В. Стефаник, аристократ в кождім цали, як вся його верства, все одно чи вона працює ґралями чи пером. 3) Що аґітують між народом кличем: „Земля забездурно!“ або „без викупу“, а не кажуть, щоб і доми по містах та капітал в банках забирати „забездурно“, — хоч земля то також капітал, але такий, який дає ренти найвисше 4%, коли пр. торговельний капітал при добрій констеляції може дати зиску і 200% і більше...*)

Роздумуючи над такими й подібними загадками нашого й не нашого життя, вступав я на виставу соціялістів з $2^1/_2$ Інтернаціоналу, що правда, з великою цікавістю, чи не побачу на тій виставі головного радикального твору старого б. радикала Д-ра С. Даниловича, котрого безприкладно страшенно скомпромітували (політично) — ще очевидно „невироблені в правлінню“ — наші сусіди.

Вступаю й бачу довгу деревляну шопу, зовсім не зле уряджену, як на шопу, з червоними хідниками, столами заложеними книжками, брошурами, ґазетами, журналами, з кіном на кінци і з поверхом.

Наперед шукаю статистики. Ось вона — відноситься виключно до німецької соціялдемократії. Вона має:

104 друкарень;

128 накладень;

191 пресових орґанів, з того 42 фахово-орґанізаційних (Gewerkschaftszeitungen), котрі печатали в 1927 р. в 221,000.000 (двіста двайцять оден міліонах!) примірників, а тепер певно більше;

199 книгарень;

134 ротаційних машин;

347 скорих машин;

433 звичайних машин до печатання!

Всім тим печатає та партія свої думки і бажання та день у день пакує їх в голови німецьких робітників. Зуживає на те річно коло 2.000 (дві тисячі) ваґонів паперу, а кождий з тих ваґонів має по 10.000 кґ. паперу. В редакціях і технічних та купецьких установах тої партії працює правильно платних 7.332 сил. Все те поміщене переважно в своїх будинках, а самі площі під тими будинками представляють вартість поверх 17.000.000 марок (34 міл. зл.).

І все те повстало з нічого, протягом кількадесяти літ!

Гей, гей, мимохіть подумав я. А наша христіянська преса не має в столиці краю ні одної своєї друкарні, ні одної хатинки, хочби на кінці Львова, де вже лихий „добраніч“ каже. А тепер преса се проповідниця, котра проповідує що дня й досягне свого слухача навіть хорого в ліжку, чого з церковної проповідниці зробити не можна.

Їду дальше. Печатані партійні протоколи. Ні одна українська партія, хоч кілько їх було і є, не печатала й не печатає в окремих книжках протоколів зі своїх зїздів.*) А доки так буде, шкода й думати про якийсь поступ у політичнім життю. Чому? Бо ніде не збирається ніякий досвід і навіть в одній і тій самій партії все про те саме говорять на зїздах і кождий новик думає, що він відкриває Америку тай росте в зарозумілість, не маючи поняття про те, що та „його“ думка була вже мелена й перемелена. Все те змінилосяб аж тоді, якби були печатані протоколи з партійних зїздів в окремих відбитках.

Дальше видно в книжкових виданнях історичну літературу партії й поодиноких робітничих станів, напр. орґанізація складачів (зецерів) має свою двотомову історію і т. д.

Окремо виданий учебник робітничого права, окремо практика робітничого права.

Преси — маса. В німецькій мові і в чужих. Є і в польській мові. А в нашій ні словечка.

Під склом, серед салі, цікаві підпольні відозви російських соціялдемократів проти большевиків, печатані в Росії, в таємних друкарнях.

МАҐАЗИН ФУТЕР
ВІКТОРА ЗІХЛЄРА СИНИ
Львів, пл. Галицька 14. І. пов.
Поручають **футра** дамські, мужеські футряна ґалянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 24—30

*) Всі свої неконсеквенції радикали направилиб наближенням до большевизму, на що мабуть вказує поїздка в большевію Мирослава Січинського, котрий в Америці від літ протеґує тутейших радикалів. Цікаво, що Січинський заявив у Київі, як доносить „Пролєт Правда“, що в СССР. лучше живеться ніж в Америці! Се безперечно рекорд у всіх висловах гостей про СССР. Вміє наш землячок хвалити!

*) Робить се КП(б)У, котра печатає ще навіть перед зїздами ріжні „тези“, які мають бути поставлені (з Москви) на зїзді, а по зїздах видає звіти, — але се в дійсности філіялка й орґан московської пані України, а не українська партія.

Величавий се вид, як одна партія Марксістів ховається під землю перед другою — і підкопується під нею.

Ненависть бухає з тих відозв — ненависть людей, вихованих на тім же самім Марксі! Соціялістична вежа Вавель та помішання язиків і думок — зі страшними наслідками взаїмного вимордовування людей тої самої ідеї, тих самих змагань, тільки в тактиці ріжних...

Трудно заперечити, що соціялізм звернув увагу на недолю мас. Що між його аґітаторами львина пайка таких, які аґітують для особистих цілей, се иньша річ і се підчеркнув навіть Ленін, кажучи: „Не всі наші люде — драби, але вже всі драби опинилися між нашими людьми". Знаменито схарактеризував „сменовеховство."

Сідаю й дивлюся на соціялістичне кіно, котре постійно крутиться — цілий день. Вступу не беруть. Титул штуки, котру грають, звучить: „На початку було слово..." Зміст штуки дуже простий, аґітаційний: представлено часи переслідувань соціялістичної преси і як робітництво ховає ту пресу перед поліцією. Вся штука в антрактах перетикана образами сучасної могутности соціялістичної преси: будинки, машини в руху і т. п.

Вміють братися до діла,

Сиджу й думаю про соціялізм, ту мрію-байку, про яку написано найбільше томів. Її здійснено в Росії — зі страшними наслідками. Се мрія незабезпеченої, здеклясованої інтеліґенції. Тут жерело спекулятивної боротьби соціялізму з релігією і т. п. Він переїдається як духовий корм і розсипається на секти доволі скоро. Як орґанізаційно-фаховий рух міґби зробити не одно трівке добро, колиб не воював проти релігії.

—o—

ГУРТОВО. ДЕТАЙЛ.
НОВООТВОРЕНИЙ — МАҐАЗИН — ФУТЕР
Абрагам ФЛЯСТЕР
Львів, пл. Краківська 6.
поручає готові футра та ріжнородні скірки по конкуренційних цінах. — Для П. Т. Урядників на догідні сплати.
292 9—10

З орґанізаційної праці.

Турка над Стр. Оснування УХО-ї в повіті.

30. серпня зібралося в Турці в парохіяльній церкві на зазив Впр. оо. деканів: Тустановича, Мухнацького і Тимчука 22 священиків на наради в цілі оснування УХО-ї в повіті. Наради отворив короткою промовою Впр. о. декан Тимчук, вказуючи на ціль нарад і упросив на провідника цихже Впр. о. декана Тустановича, який уділив голосу Впр. о. деканові Мухнацькому. Впр. о. декан виголосив реферат на тему: УХО і завдання нашого священства. Вказав на хиби в суспільнім життю взагалі, а серед нашого народа в особенности, виказуючи рівночасно, що обнова може наступити лише в Христі і Його католицькій Церкві, яку-то ціль взяла на себе УХО-я, котрої статут, як також способи заради на наші недомагання обширно обговорив.

Опісля забрав голос Впр. о. Федевич, місцевий катихит і виголосив реферат п. з.: „Справа схизми взагалі, а в Галичині зокрема і завдання нашого священства під цю пору". Перейшов історію схизми загально і між нашим народом спинився над схизматицькою Церквою в Польщі, виказав, що ці, що підготовляли ґрунт за австрійських часів російському „православію", підготовляють тепер бунт польському „православію", задержується над історією молитви „великого входа" і над словом „православний" в цій-же, та на примірах з околиці виказує погубний вплив уживання цего слова в наших богослуженнях. Заохотив до взаїмної любови, освідомлювання людей доґматично, контролі над духовим кормом народа, поширення культу св. Йосафата і безоглядного послуху своєму Ординарієві, бо це способи заради лихові.

Наступила дискусія й ухвалено резолюції: 1) Зібране духовенство рішає вибрати з присутних тимчасовий повітовий комітет УХО-ї; 2) Кождий священик турчанського повіта впишеться в члени УХО-ї і стане передплатником її орґанів; 3) Кождий священик турчанського повіта займеться орґанізацією кружка УХО-ї в своїй парохії в порозумінню з тимчасовим комітетом; 4) В протягу двох місяців мається скликати повітовий Зїзд духовенства в справі поширення УХО-ї між духовенством і вірними в повіті; 5) З огляду на схизматицьку аґітацію в повіті уважається за вказане пояснити вірним при кождій нагоді ріжниці між схизмою і католицизмом, як рівнож поширювати культ св. Йосафата і брацтва Апостольства Молитви, Найсол. Серця Христового; 6) Зібране священство стверджує, що одним з найлучших засобів протиділання схизмі є як найточнійше виповнювання розпоряджень свого Ординарія; 7) Мається вибрати „повітовий священичий братній суд" в цілі полагоджування ріжних справ між священиками в повіті і братського упімнення.

Відносно 1-шої резолюції вибрано тимчасовий повітовий комітет з 10 осіб. Головою вибраний Впр. о. Мухнацький, секретарем Впр. о. Федевич. Щодо 7-ої резолюції вибрано братній суд з 6 членів, по двох з кождого деканату в повіті.

Наради закінчено відспіванням „Достойно єсть". У ч а с н и к.

—o—

Степ широкий, край веселий...

Розколисалася Україна, розуміється, що західна, бо східній не вольно тепер і писнути інакше, як каже Його Царське Величество, Політ-Бюро в Москві. А на заході ще до якогось часу вольно колисатися — поки „дідуньо" не возьмуть патика. А час той мабуть недалекий. Але покищо маємо прекрасні види. І так Хв. Редакція „Діла", в котрій давно-давненько не було сповіданого редактора, — взялася вчити нашу церковну Ґєрархію, як „оживляти" Церкву через „конечне" українізування Богослужень, бо інакше Вп. Редактори таки дальше не ходити-муть до сповіди, хіба як приїде до них зукраїнізований батюшка. І добре, що так отверто поставили справу.

Ще краще, бо веселіще, виступив з проєктами реформи нашої гр.-катол. Церкви вчений „козак" ізза Дніпра, Димитрій Донцов, котрий виріс коло Пуґачова і Стенки Разіна. Д. Донцов вспів за пару літ редаґування „Літературно-наукового Вістника" довести щасливо до того, що „Вістник" уже ні літературний, ні науковий. Ще веселіще те, що він вспів розсваритися буквально з кождою орґанізацією, в якій був. В своїй книжці про „Націоналізм" вспів дійти до висновку, що Ісус Христос був — бунтівником... А доконавши тих всіх „діл", „вчить" тепер 40-міліонову націю, як „повинні" виглядати всі її церкви... Чи не веселий молодець? Нічого собі не робить з того, що поважні люде доказали йому крутійство з цитатами. І тепер уживає д о п и с у в „Новій Зорі", (у відповіді якому були поміщені иньші, противні дописи) — щоб воювати проти орґану!... Словом — правдивий степовий козарлюга.

Але хоч який веселий той отаман степових фашистів, яких також уже розіґнав на чотири вітри, то таки найвеселіще перо посідає якийсь співробітник „Укр. Голосу", котрий у 40 ч. написав статтю п. з. „Чи боротьба чорних з білими?"

Хід його світлих і високо розумних думок приблизно такий: І на Руси-Україні і в Галичині зокрема і в нашій Церкві все було добре, аж поки не зявився у Львові... теперішний ігумен ЧСВВ. І наперед сотворив а потому намовив „Нову Зорю", аби кинула Чин Св. Василія Вел. — на кого? На біле духовенство, котре „Укр. Гол." як стій „взяв в оборону", бо пречінь якогось кліента мусить боронити в сих тяжких часах. А занявши таку „опікунчу позицію", закидає „Новій Зорі", що вона під впливом ігумена (бо свого розсудку дасть Біг) поповняє — „Канібальські виступи", „бездонну безсоромність", „провокацію" — а все те не проти когось иньшого, як проти — білого духовенства! І не знати, що сталосяб з білим духовенством, якби не змилосердився над ним „У. Г." і не запитав ігумена публично: „Що ігуменський політик робить, як чирака дістане?" (Цитуємо дослівно).

Словом — до прекрасної арґументації доходить „У. Г." в 10-м році свого чесного життя та просвічування „40-міліонового народа."

А в тім часі, коли в Перемишлі або у Львові писали ту знаменну статтю до „У. Г.", нападаний ігумен не був ні у Львові, ні в Галичині, ні в Европі, тільки переїхавши св. Землю, видихував в Єгипті атмосферу, яку викликують наші реформатори. Видихував і дивився на спокійного безносого сфінкса, котрому вихована на західній культурі Европейці якраз тепер замалювали пику ґіпсом. На що? По що? До чого таке? Ніхто не знає — таксамо, як не знати, на що „У. Г." так нападає ігумена. Та видко, що в обидвох культурах, і західній і східній, есть якісь таємниці, котрих так відразу пояснити не можна — рівно як не можна пояснити „знавця" роботи „кавзипердів" з „Діла", котрий твердить, що Епископ сповняючий свої обовязки в церкві, поповняє Religionsstörung„ за котре (очевидно від істнуючої польської влади) повинен дістати більше ніж сім діб арешту...

О, безсмертний твір Леся Мартовича, в котрім він пише, що наш чоловік має лиш одно бажання до всякої висшої сили: аби доскулила другому нашому чоловікови. На тій основі навіть наші „непримиримі" опозиціоністи визнають і польську і большевицьку і всяку иньшу владу — аби тільки допечи своїм братам Українцям.

О, веселий то край Україна! Західна не меньше весела, ніж Східна. Б.

ГОТОВІ ФУТРА ГУРТІВНО та всякого рода СКІРКИ по дуже низьких цінах поручає
Фірма ДАВИД ҐЕМС
ЛЬВІВ, ул. Краківська ч. 20. —:— Телєфон: 43-74.
315 і новоотворена філія 5—5
ЛЬВІВ, ул. Легіонів ч. 37. —:— Телєфон: 59-96.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Ватикан і Фашистівська Рада. В „Пополь д' Італія" зазначив Мусоліні, що Велика Фашистівська Рада є єдиним, управненим орґаном до переговорів між італійською державою і Церквою. Нотуючи це „Оссерваторе Романо" вияснює, що Вел. Фашист. Рада має лише дорадчий голос, себто, шо Ватикан не уважає її відповідною до переговорів і повновласти.

Португальський міністр автором релігійної книжки. З приводу канонізаційного процесу св. Тереси з Лізіé португальський міністр д-р А. де Кастро написав твір „Мала квітка", котрий в сотні-тисячах примірників поширився по цілій Португалії. Спеціяльне видання „Малої квітки", перекладене на італійську мову, присвятив де Кастро св. Отцеві.

З румунських шкіл усувається релігію. Румунські школи отримали роспорядок, підписаний секретарем міністерства, силою котрого науку релігії обмежено до 1 години тижнево а від 7 кляси усунено зовсім.

Переслідування в Мехіку тревають дальше. Втікачі з Мехіка розказують про жахливі відносини в Мехіку. Недалеко Вера Круз військо розстріляло одного священика тому, що він вернув до краю відвідати вмираючого батька. Справедливо питається „Івнінґ Таймс": „Де є сумління світа, що вибухало вогнем обурення при першому-крашому погромі жидів в б. державі царів, а сьогодня остає байдужим супроти тої від ряду літ кровавої системи уряду, про котру хиба можна було думати в державі Івана Грозного?"

—o—

НАЙБІЛЬШИМ СКЛАДОМ
СУКНА, ПОЛОТНА, ШОВКУ і ФУТЕР
в ЗОЛОЧЕВІ
є фірма
ЛЕВ ОППЕР
Найліпший товар за правдиво дешеву ціну.
308 7—8

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Іконопись Галицької України XV.--XVI. вв.

Великі скарби культури завдячуємо нашій Церкві. Передовсім безцінні скарби духової культури. А далі скарби культури матеріяльної.

Богато цінних памяток нашої церковної культури, на превеликий жаль, пропало безповоротно. Та чимало їх зберіглося і зберігається до нині по церквах або музеях. Зокрема немало зібрано їх в Національнім Музею у Львові завдяки основникови згаданого музея Й. Е. галицькому митрополитови А. гр. Шептицькому та директорови його д-р Ів. Свєнціцкому.

Та не тільки збирати і зберігати скарби старої нашої культури, передовсім церковної, поставив собі за ціль наш Національний Музей у Львові. Він скарби сі хоче спопуляризувати, викликати ними почуття культурної самосвідомости та гордости в своїх і респект до нашої культури в чужих. З тою метою й почав систематичний опис їх та публікування.

І після „Прикрас рукописів Галицької України XVI. в.“ (I—III.) І. Свєнціцкого та „Прикрас галицьких рукописів XVI—XVII вв.“ М. Сосенка, після „Початків книгопечатання на землях України“ І. Свєнціцкого, „Рисунків деревлянних церков Галицької України XVI до XVIII в.“ А. Лушпинського, „Деревлянних дзвініць і церков Галицької України XVI—XIX в.“ та „Архитектури в стародруках“ В. Січинського, „Давних килимів України“ В. Пещанського, „Скиту Манявського і Богородчанського іконостасу“ Драгана, Пещанського та Свєнціцкого — видань одно в одне цінних і репрезентативних, — отсе перед нами нова публікація про „Іконопись Галицької України XV—XVI віків“ І. Свєнціцкого.[1])

„Іконопись Галицької України XV—XVI вв.“ складається, крім переднього слова, з 14 окремих розділів.

На самім вступі автор згадує важніші праці і статті про старе галицьке церковне мистецтво. Студіювати старе галицьке церковне малярство почали в нас в 2-ій пол. XIX. в. з Українців: Ф. Білоус, о. А. Петрушевич, проф. І. Шараневич, П. Скобельський, проф. В. Мильковић, проф. М. Грушевський, митр. А. гр. Шептицький, М Голубець, проф. Д. Антонович, В. Пещанський — і автор, що вже в 1914 р. помістив у ч. 121 „Записок Наук. Т-ва ім. Шевченка“ працю про „Галицько-руське церковне малярство XV—XVI ст.; крім того старим нашим церковним мистецтвом, зокрема малярством, зацікавився ряд Поляків, між ними: М. Соколовський, В. Лозінський, В. Подляха, Ф Копера й ин.

До часу систематичного збирання памяток галицької іконописи, що його почав на початку XX. в. гал. митр. А. гр. Шептицький, стара галицька іконопись — пише автор — була, предметом випадкової уваги поодиноких любителів старовини та загальної неуваги до неї ширших кол суспільности. Старовинні ікони, що іноді перетривали довгі віки і були свідками чи ще не доби державної незалежности Галицької України, звичайно припадали густими верствами пилюки, що змішана з вогкістю людського віддиху і копіттю кадильного і свічного диму — творила непрозору заслону їх первісних мистецьких цінностей. Багато старих прекрасних ікон замазували (іноді по кілька разів) також ріжні малярі. (Все те тепер у Нац. Музею відчищується). Чимало давнього добра з пошани до нього нищили — закопуючи в землю або спалюючи в огні, що було навіть освячене церковними правилами. З міцного матеріялу давньої здорової липини ікон XV—XVI вв. робили навіть ступні сходів на дзвінницю (нпр. Головецько біля Стрілок), або престоли (Либохора біля Турки), або шафи (нпр. Страшний Суд із Трушевич). Не мало давних ікон викинули на горища, під дзвініці, приміщували на внішних стінах церков, де вони під впливом змін погоди і температури пропадали повільно на завсіди.

Історик гал. іконописи зперед XVII. в. має трудне завдання. Бо він не має перед собою ясно означених дат часових, по яким змігби докладно поділити зібране іконописне добро Галицької Землі по століттям та їх частинам. Він не має готових даних про іконописні робітні і художні напрямки-школи їх працівників — от так, як мають їх історики іконописи російської а навіть балканської. Бо в галицьких іконописців зперед XVII. ст. не було звички підписуватися на іконах і дати ставляли вони тільки спорадично.

Після отсих вступних уваг автор переходить до властивої теми: опису галицьких ікон XV—XVI вв. В описі своїм він користується богатим матеріялом: 117 іконами. З того 20 ікон з XV, а решта з XVI в. Оті ікони походять з таких місцевостей: XV в. — зі Стариськ, Цеперова, Бусовиськ, Домажира б. Львова, Жиравки і Золочева; XV на XVI в. — з Волцнева, Лисятич, Каменки, Старого Яричева; XVI в. — з Даляви, Долини, Либохори, Горайця, Соколівки б. Бродів, Угерець Ліських, Мшанця, Ванівки, Волча, Трушевич, Борщевич, Шкляр, Монастирка б. Бродів, Яворівщини, Полян, Сколя, Яблонова, Плавя, Березова, Коломийщини, Віжомлі, Вишенки, Камянки, Тростянця, Бусовиськ, Сернів, Ільника, Сянок, Стариськ, Крушельниці, Наконечного, Ременова, Снятина Єзуполя і Красова.

Автор описує ікони хронольогічно. Отже найперше в розділі „Галицькі ікони XV в.“ він розглядає подрібно ікони найстарші. Далі в окремім розділі йде мова про „Ікони XV на XVI вв.“ Ще далі в кількох розділах — про ікони XVI ст. („Суспільно-історичне тло розвитку галицької іконописи в XVI в.“; „Тематичний зміст ікон XVI в.“, „Огляд особливих ціх галицької ікони XVI в.“). Вкінці окремо говорить про „Побутовий первісток в галицькій іконописі XV—XVIII вв.“, про „Закон традицій і форм“ та про „Техніку галицької іконописи“.

Найважніші висліди, що до них дійшов автор, такі:

Галицька іконопись XV ст. своїм стилем ще вповні візантійсько-славянська. Вона йде за зразками з одного боку північно-східними (новгородськими), а з другого — південнославянськими і грецькими. Традиції візантославянської іконописи продовжуються в нас і на переломі з XV до XVI в Але дух нових мистецьких напрямків клясичного реалізму романського і германського світа вже здавен проникав на Схід і в першу чергу обхоплював мистців Західної України. Тому ясно, що на сій области мусіла статися та переміна в мистецькому життю, з якою ми стрічаємося у всіх творах тої доби. Переміна ся — се відхил від традиційного славяно-візантійського іконописання Сходу мано-германського Заходу Европи. У висліді: появляється нове **властиво галицьке** мистецтво XVI в., так ріжне і самобутне в ряді инших місцевих і національних мистецтв східного і південного Словянства (ст. 9—31).

В мистецтві тім дуже сильно відбивається тогочасний наш побут.

Оглядови побутового елєменту в старій галицькій іконописи автор присвячує окремий розділ. Се один із найцікавіших розділів його праці. Пригляньмося згаданому розділови ближче.

Шукаючи побутових елементів на наших старих іконах, на першім місци — каже автор — належить звернути увагу на краєвидне тло ікони. Словяно-візантійська ікона православної церкви Подунавя, Подніпрівя і Поволжа придержувалася звичайно давних традицій, отже певного шабльону, що тільки намічав приземне тло ікони невеличкими купками трави, а високе тло розділяв орнаментаційно стилізованим деревом. Галицькі іконописці залюбки виводили отсей скупий ростинний орнамент до розмірів весняної левади, засіяної рясним цвітом. Сим цвітом оживляли вони і камяні долівки комнатного нутра та іноді й окраї ікон.

Дальшим кроком в сторону націоналізації ікони була особлива подібність гірського краєвиду до справжнього карпатського краєвиду. На первісних іконах гори були зображені звичайно ребрами шапковатого стіжка з ясними обрисами камяних ступнів-глиб, між якими тут і там пробивалася суха травка. Галицькі іконописці старшої доби і вишколені на давних зразках повторяли сей шабльон, не вносячи в нього ніяких важніших змін. Але йдучи за своїм місцевим пониманням природи, вони стали вже від пол. XV ст. оживляти сі скали на свій лад. Протягом XVI в. гірський краєвид стає справжнім образом тої частини Карпат, в якій повстає ікона. Так нпр. з ікон Преображення і Євангелистів на царських воротах церков з турчанського і скільського повітів так і віє на нас шумом ялиць. А ікона Воскресення з Березова біля Хирова виводить три купясті бездеревні горби, характеристичні для сеї околиці. На галицьких іконах 2ої пол. XVI ст. з ріжних місць — Горличчини, Старосамбірщини, Долинщини, Дрогобиччини, Камянеччини — виступають і форми місцевого деревлянного будівництва. До сих форм долучаються і ковальсько-слюсарські складники будівлі — окуття дверий і ключі св. Петра, що дійсно відповідають місцевим орнаментаційним мотивам того часу. Вкінці появляються і чисто побутові подробиці життя. Передовсім з галицького церковного побуту тої доби (нпр. процесії, хрещення дітей, сповіди, причастя і т. д.). Часто одначе і з народнього побуту (ноша, плекання дитини, побут пастуший і рільничий, їжа, гулянка у господі, співи й гри, народні вірування й легенди і т. п.). Та найяркійшим людовим мотивом в галицькій іконописі були портрети ктиторів-донаторів ікон.

При кінці праці подані: мапка походження галицьких ікон XV—XVI вв., катальог галицьких іконописців-малярів XVI— пол. XVII вв. та показчик описаних в праці ікон по вікам.

Як бачимо, нова публікація Національного Музею цікава і цінна, як і всі дотеперішні. Та вона булаб ще цікавійшою і ще ціннійшою, колиб не оден разячий брак, що відразу впадає в око кождому, хто тільки візьме згадану публікацію до рук: брак у ній репродукцій ікон у **кольорах.** Правда. Кольорові репродукції вимагають великих грошевих коштів. Але хибаж можливо викликати в читача вірний образ ікони без показу її кольористики?

—o—

[1]) *І. Свєнціцкий:* Іконопись Галицької України XV—XVI віків. — Збірки Національного Музею у Львові. Львів, 1928. Ст. XII+100. В. 4°.

ФУТРА дамські, мужеські та скірки поручає найдешевше **ГОРОВІЦ** Ска Львів, ул. Краківська 4.
293 Телєфон 54—12. 8-10

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ПОЛЬЩА. „Слово Польске" в ч 282 доносить, що появився новий соціялістичний дневник „Пшедсьвіт" під ред. Стомпневича. Се орґан правого крила ППС. під проводом Морачевського, котрий хоче йти з марш. Пілсудським. Мін. Морачевський розпочав у тім орґані першу серію статей. Він підчеркає потребу ревізії програми, тактики й навіть засад соціялізму, нпр. тої котра твердить, що капіталістичний устрій мусить скінчитися революцією. Дві другі ґрупи ППС. мабуть теж причалять до Морачевського. Здається, що з ґрупою „Пшедсвіту" получаться також частини партій ХД. і НПР. тай утворять разом нову партію націон. соціялістів.

В АНҐЛІЇ вже на добре розпочалася виборча кампанія, хоч вибори до парляменту наступлять щойно в літі 1929 р. Кампанію ту розпочали зїзди „партії праці" й лібералів. Властива боротьба відбудеться між консерватистами, котрі тепер при владі, й партією праці, бо либерали надто ослаблені, щоб могли думати про здобуття влади. Вони що найбільше відограють ролю розбивачів консерватистів. Предсказують побіду консерватистам, бо се партія ворожа радикальним експериментам, а втомлена війною анґлійська нація все ще має найбільше довіря до консерватистів, хоч їх уряд не мав щастя в останніх літах ні в політиці внутрішній (великий страйк!), ні в заграничній.

Та є й такі, котрі голосять, що побідять ліві, зробивши коаліцію і що при владі знов побачимо Лойда Джорджа.

„РОДОҐАН"
ЛЬВІВ РИНОК
ПОРУЧАЄ 43 НА СПЛАТИ
9010 місяців
ОБУВ СУКНО ОДІЖ
307 7—10

АМЕРИКА. Аґенція Гаваса доносить: Келлоґ заявив, що по вигасненню свого мандату подасться до димісії й не хоче більше справувати уряду шефа департаменту стану.

НІМЕЧЧИНА. Соц. дем. посол Кінстлер помістив в орґані „Форвертс" статтю про таємний договір між нім. міністерством краєвої оборони й урядом СССР. в справі будови воєнних фабрик в Росії. Умова та була заключена 15. III. 1922 і підписана псевдонімами. На її основі висші німецькі офіцири їздили до Росії на фальшиві паспорти.

Се відкриття викликає велику сензацію. Воно підтверджує поголоски, які вже від давна кружляли про таємні умови Німців з большевиками в справі воєнних зброєнь.

Каварня Гостинниці „БЕЛЬМОНТ"
в домі Народної Гостинниці
Львів, Косцюшки 1.
приймає замовлення на бенкети, слюби в окремій салі.
317 9—15

✝ о. Климентій Соневицький

По тяжкій недузі і перебутій операції упокоївся в Бозі 3. X. с. р. о. Климентій Соневицький, Совітник Епископської Консисторії і парох Гадинковець, в 72 році трудолюбивого життя і 45 священства — полишивши жену і двох синів: Михайла, гімназійного професора в Тернополі і Володимира правника.

Покійний належав до тихих а невтомних священиків-патріотів, про яких не йде голосна слава; які одначе поставлені на сторожі Божих законів і народних прав у парохії, ревно трудяться і не уступають в праці, поки знеможені трудами і терпінями не віддадуть душі своєї у руки Сотворителя. Покійний був 37 літ парохом у тім селі, де колись побачив світ Божий — теперішний Владика Станиславівський, що за Його приміром рвались до науки селянські сини, яких о. Климентій заохочував словом і спомагав ділом у їх стремліннях до осягнення висшого образования. — Поважне число самих священиків, бо 9, вийшло з тої парохії, а вдвоє більше світської інтеліґенції на становиськах, між иньшими — учений професор і ректор з Праги Василь Сімович, — а всі вони почувались в домі пп. Соневицьких, як у рідній хаті; там обєднані духом християнської любови і товариських взаємин, лучились дружно в одну братню громаду.

О. Климентій був резний священик, доброго серця, що по своїм силам і найлучшій волі щиро трудився в Христовому винограді, і як міг, старався про душевне добро своїх парохіян. Разом з дружиною опікувався бідними і сиротами в громаді; оден з інтеліґентів, нині адвокат, завдячує виключно їм своє образование. — Перед війною подбав покійний про здвигнення в селі гарної церкви, до якої Преосвящений Еп. Григорій пожертвував прекрасний головний престіл і запрестольну ікону Божої Матери. — В громаді займався о. парох по змозі і народними справами. Був довгі літа головою читальні „Просвіти"; за його головства збудовано в селі читальняний дім; займався також радо і другими народними товариствами і справами.

Минувшого року забрався до будови приходства (хати і будинків) і в цілости всі викінчив — та вже для свого наслідника. — Годиться згадати, що за свої народні переконання потерпів покійний у 1919 році, бо, поминувши матеріяльну кару, мусів з кількома своїми парохіянами відбути тяжку неволю у „Бриґідках", що не мало причинились до надірвання його здоровля.

Тому не дивно, що хоч слава про працю о. пароха не далеко сягала поза межі парохії, в селі був загально люблений і привязав парохіян до церкви; нема там атеістів ані радикалів, гарно розвиваються церковні брацтва, а кілька селянських дівчат пішло до Сестер Служебниць.

В похоронах о. Климентія взяло участь 25 священиків і великий здвиг народа. Загальний жаль і горячі слези супроводжали покійника на місце вічного спочинку. В церкві прощав його від парохіян і рідні — о. Брикович; від народних товариств і громади попращав його громадянин Боднарук, коло читальні; а на цвинтарі о. дек. Богачевський від духовенства з деканату. В імени Гадинковецької інтеліґенції, що виховалась і вийшла з парохії, прощав покійного о. пароха о. дек. Заверуха і закінчив прощання довшим стихом з котрого подаємо уривок:

О Христе! Впав борець за Твої справи —
Провадь його в позагробову путь,
І дай йому вінець Твоєї слави,
І вічним щастям йому, Боже, будь!

—0—

Ратуйте ваше здоровлє, бо чоловік стається калікою!



Приймаю хворих, що їм наростають горби і кривіють: стриж хребетний, коліна, бедра, стопи, вселякий сустав, недоволодіння й параліж ніг у дітей і старих осіб! Я застосовую в оцих випадках спеціяльні лічничі ортопедичні апарати, а на наростаючі горби і скривлення плечий лічничі простуючі ґорсети ортопедичні ріжних системів найновішого винаходу. Для амп утованих штучні ноги (протези) американського систему.

Зголошення хворих приймає:

Ортопед-директор Й. РАПАПОРТ
спеціяльне лічничо-ортопедичне Заведення
від 9—1 і 3—7 попол.
223 **Львів, вул. Красіцьких ч. 8.** 2—4

ОГОЛОШЕННЯ

ЗДОРОВА, старша женщина потрібна сейчас до самостійного заряду дому на селі, евентуально до ведення кухні в місті. Письменні зголошення приймає п. **Томашевський, Бірки великі.** 339 1 1

Др. Марія Криґовська
спец. недуг носа, уший і горла
лічить:
341 **хиби вимови** 1—20
(гикання, слухонімоту, гугнявість і т. п.)
Львів, вул. Кльоновича 6. Від 3—5.

ДЕНТИСТ
асист. клініки стоматольоґічної У. Я. К
Д-р мед. Янковський Мечислав
Спеціяліст в недугах устної ями і зубів.
Дентистичну техніку веду особисто.
ЛЬВІВ, Словацького ч. 18, І. пов.
277 13—15

МАҐАЗИН І РОБІТНЯ КОНФЕКЦІЇ І ДАМСЬКИХ СУКОНЬ
С. ШТАДЛЄР
Львів, вул. Пекарська 3,
за маг. Кольпана
336 ПОЛЕКШІ В СПЛАТАХ. 1—4

Дентист ЯКІВ НАСС
Львів, вул. Сикстуська ч. 17, II. пов.
Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П Т. Урядовцям і студентам значна
343 знижка. Полекші в сплатах. 1—5

До
П. Т. Фірми М. ФРАЙЛІХ
ЗАВЕДЕННЯ СПЕЦІЯЛЬНИХ БАНДАЖІВ
Львів, вул. Городецька ч. 35.

Складаю Вам сердечну подяку і повідомляю, що бандаж, заложений мені 4. VII. 1927 р. оказався корисним в наслідках так, що 15. XI. 1927 р. я його вже відложив і тепер не ношу більше, а чуюся цілком здоровим, чого і не сподівався. Шлю отже сердечну подяку за уратованя мені здоровля.

З високим поважанням
Михайло Корта,
Сороцько, п. Скалат.

ШОВКОВІ КОВДРИ,
матераци, фіранки, капи,
найдешевше
у фірми:
Ф. КНАУЕР і СИН
ЛЬВІВ, пл. КАПІТУЛЬНА ч. 2
340 напроти катедри. 1—10

ПЕРЕПЛЕТНЯ Петра ПОДОЛЯКА
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЖОВКІВСЬКА ч. 28
приймає всякі церковні роботи, як: Євангелія, Служебники, старі книги, брошурования вселяких накладів, канцеляр. книги, все, що входить в круг переплетничої штуки **по найприступнійших цінах.** Робота солідна і точна. 342 1-?

„ОЛЬКА“,

215 27 30

Одинокий спеціяльний маґазин трикотажів.

Продає на тревальші СВЕТЕРИ, ТРИКОТИ, ПАНЬЧОХИ, РУКАВИЧКИ, СКАРПЕТКИ по цінах гуртових.

Львів, — Ринок 35.
(біля „Нар. Торговлі“).

ЧАЙ
КАВУ
і ВИНА

в найлучших родах — по найдешевших цінах — поручає 300 8—15

ЕДМУНД РІДЛЬ

Львів, Рутовського 3.

Цінники на жадання безплатно.

Светери, жакети, костюми ґарсонки, камізольки дамські й мужеські, гальки, реформи, панчохи камаші, штильпи, скарпети і т. п.

ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.

Підношення очок панчіх шовкових і фільдекосових.

Виконує з найліпшого матеріяму дуже старанно й по умірених цінах

Трикотарська робітня В. Лібанської

292 ЛЬВІВ, Баторого 34, (мезанін). 16—30



РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На осінний і зимовий сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

138 36-?

НА ЗАМОВЛЕННЯ ГОТОВІ

ФУТРА

і перерібки поручає

фірма **Ф. і Ю. Любельські**

Львів, Рутовського 5. Телєф. 48-70

319 **40 літ істнування.** 5—20

Олійні фарби,
Покости,
Лякери,
Пендзлі

316а 10-20 найдешевше у



О.Т. Вінклєра Син, ЛЬВІВ Ринок 28.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА

поручає фабрика

Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка

Львів 25, Бічна Кульпарківська 9. Тел. 57-48

331 Жадайте цінників. 3—12

ВЗУТТЯ мужеське, дамське власного виробу

по дуже низьких цінах поручає 260 першорядна робітня обуви :-: 16-27

ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шептицьких ч. 1 напроти св. Юра.

Фабрика ПИЛЬНИКІВ **Г. МОНЧИНСЬКИЙ**

Львів, вул. Волинська 25, тел. 20 18, станція зал.: Львів-Підзамче. Приймає ПИЛЬНИКИ до насікання і замовлення на нові. 282 21-25

Інжинір-архітект ЛЕВ ЛЕВИНСЬКИЙ

уповажнений будівничий

Львів. вул. Содова ч. 3. II. пов. (бічна вул. Потоцького)

виготовляє проєкти і кошториси для будови церков, народніх домів, читалень, кооператив і всякого роду будинків шкільних, мешкальних і промислових. Бере в підприємство будови у Львові і на провінції по конкуренційних цінах. Обіймає технічний нагляд при будовах, виробляє затвердження проєктів у Воєвідств. — Поради безплатно. 321 4 8

ТОЛОЧАЛЬНЯ наймодніїших десенів на плюшевих плащах навіть знищених — відсвіжування на спеціяльних машинах — переробляння на модний фасон — фарбування футер липським способом

РОБІТНЯ СУКОНЬ

М. ВОЛЯНСЬКОЇ

Львів, Собіського 12, Телефон 17-04. 291 5-9

МАҐАЗИН І РОБІТНЯ КОНФЕКЦІЇ та дамських суконь

ЦЕЦИЛІЯ ГАН

Львів, пл. Смольки 1а (напроти кіна „Марисенька“)

325 Полекші **в сплатах.** 4—20

ФАБРИКА КОНСЕРВ

З. РУКЕРА Львів — Знесіння

поручає найліпшої якости:

яринові консерви в пушках, компоти в пушках і слоях, „jam“-и (конфітури) в слоях, яблкові і инші мармоляди, сливкові повила, кавові консерви і кава збіжева, мясні консерви як ґуляш, ковбаски і т. п., вудженини і масарські вироби, смалець і солонина. **На експорт:** бекони (вепрові боки) і шинки.

Закуповує кожду скількість живих свиней як рівнож перепроваджує комісовий збут свиней на заграничних ринках. 328 2 4

Рукавички, панчохи - - - - скарпетки, реформи

ПФАУ, Львів, РИНОК 19.

246 в найдешевше, бо вхід через сіни. 35-50

П. Т.

Маю честь поручити свою кравецьку фірму

Станислав Курц

у Львові, вул. Баторого ч. 12—14, 4 пов.,

в котрій проваджу окремий відділ для Всеч. Духовенства, виконуючи всякі вбрання для П. Т. Отців і цивільні: **Реверенди** всякого роду, верхні окриття, нагортки, плащі, пелерини, порохівники, бунди і т. п., а також нові футра і перерібки футер.

З високим поважанням

Станислав Курц

кравець мужеський і спеціяліст для П. Т. Отців

226 4-20

Львів, вул. Баторого 12—14, 4. пов.

На 6-сти місячні сплати!



ҐРАМОФОНИ
тубові, безтубові і валізкові
ПЛИТИ від 10 штук на догідні сплати
поручає в дома фірма
„ЕХО“ Львів, вул. Сикстуська 24.
Тел. 27—81. 337а 1-2

ФУТРА мужеські й дамські містові й до дороги куртки, свитки, шапки і т. п. поручає

М. А. АВҐУСТИН
МАҐАЗИН ФУТЕР

Львів, Рутовського 7. Тел. 49—46.

297 Приймає всякі роботи кушнірські. 8-10

Продажа на догідні сплати!!

Машини до шиття
Ґрамофони, ровери,
Кружлівки молочарські

264 19—30

та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ

Александер МАЛИМОН

Львів, ул. Валова, 11 а.

МОТОРИ

бензиново-нафтові

для сільських господарств :: та дрібного промислу ::

продає по конкуренційних цінах і на дуже догідних умовах

Фірма **PEZETKA**

ЛЬВІВ, ул. Словацького 2.

286 20—20

КУШНІРСЬКА РОБІТНЯ

Якова НАХТВЕХТЕРА

ЛЬВІВ, вул. КОПЕРНИКА ч. 16

332 ПРИЙМАЄ ВСЯКІ РОБОТИ, 3-5 ВХОДЯЧІ В ОБСЯҐ КУШНІРСТВА.

Панчохи, трикоти, трикотажі, 335 1—8 білизна дамська і мужеська, торбинки, парасольки, рукавички скарпетки, також ґалянтерія й пеофумерія. — Товар першої якости, по дуже низьких цінах продає новоотворена фірма **„РОЗЦВІТ“ Ф. Ґляйхер, Руська 8.**

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 80 (182). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 18 жовтня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телєфон 4—48. Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Велика филя страйків і льокавтів

Від Ню-Йорку аж до Лодзі.

Робітники Американської Рейлвей Експрес Компанії зажадали підвишки 3 дол. тижнево. Не одержавши її, почали страйк. Сотки ваґонів з поживою стоять невиладовані на двірцях *Ню-Йорку*. 6-мілїоновому місту грозить голод, бо воно заосмотрене всего на кілька днів.

Страйкова ситуація в *Німеччині* заострилася, бо посідачі зелїзничих і сталевих фабрик одноґлосно постановили оповістити льокавт (масове виповіджения роботи) від 1. листопада з тої причини, що дальше обтяжування коштів продукції, яке наступилоб при підвижці платень, неможливе. З другої знов сторони райнський звязок промисловців текстильного промислу опозіцує льокавт від 27. жовтня, а то для солідарности з промисловцями в Дірені, Мюнхені, Ґлядбаху, Рейті й Вірзені.

В Лодзі страйкує дальше поверх 100.000 текстильних робтників. Страйк обхоплює й инші ґалузи промислу. Се найбільший страйк, який був у Польщі за весь час її істнування.

Напад на ред. „Діла“

В понеділок рано прийшли два молодці до ред. „Діла“ й відчитали з картки цифри тих чисел „Діла“, в котрих на їх думку була ображена їх ґрупа. Тоді оден з них, знаний в ред. п. Семен Стефаник, син славного письменника Василя, зневажив чинно редактора. Виходячи поспішно, заборонили ред. „Діла“, згадувати про се в пресі (гл. „Діло“, ч. 232). Чи се представники тої самої ґрупи, що недавно мала процес, невідомо. Але се відомо, що коли кожда ґрупка буде видавати такі „вироки“ про те, що преса має писати і як має писати, то всяка свобода преси буде знищена і то гірше ніж у большевії, а гірше тому, бо там є бодай якийсь явний уряд, котрий видає приписи про те, що і як писати. А поглядів невідомих ґрупок ніхто збагнути не годен, вже поминувши питання, чи молоденькі хлопці можуть мати виробленні погляди на те, що „повинно“ бути в пресі, а що „не повинно“.

Морґан купив цілу республику

Преса доносить, що американський мілїонер і відомий банкір Морґан зложив концери і закупив цілу республику Андорру. Та республика положена в піренейських ґорах, на границі між Еспанією і Францією і знаходяться під протекторатом обох тих держав. До парляменту тої республики, котрий має всего 24 членів, висилають обидві держави своїх делеґатів, а „ґенерального війта“ тої республики, котрий урядує 4 роки, іменують міністер заграничних справ Франції й еспанський епископ з Урґелю іменем Еспанії. Вся республика має 6.000 душ, але положення її дуже гарне.

Зїзд російської християнської молоді

Пишуть нам: 6-ий з'їзд російської християнської молоді відбувся недавно в замку Савез коло Аміену у Франції й тревав цілий тиждень. Прибуло 70 делеґатів з 8 держав, де російська молодь живе на еміґрації.

Цікаво, що, президіював на тім з'їзді Українець, проф. В. В. Зінківський. Участь у з'їзді взяв цілий ряд старших російських діячів, як: митроп. Евлоґій, протоєрей Булгаков, прот. Четверіков, проф. Н. С. Арсеньєв, Зандер, Коронченевський, Федотов, А. Липеровський і ин.

Вироблено пляни скріплення роботи реліґ. кружків, особливо на зиму. В 1929 р. мають бути зорґанізовані паломництва студентів (поїздки на відпусти) і цілий ряд таборів. З'їзд із задоволенням підчеркнув успіх праці старших в контакті з молодю й намітив способи, як спонукувати молодь до живішої участи в життю парохій. Праці свої закінчив з'їзд торжественною Литурґією, в часі котрої більшість учасників приступила до св. Причастія.

Так працюють Росіяне на еміґрації. Про подібну реліґ. працю між нашою еміґрацією ні слиху. Що найбільше чути вигуки, як вони повернувши, будуть „ділити землю забоздурно“ і співати: „зацанувем, братя, й ми в нашій сторононці“. Але від таких вигуків ще ніколи не прибула сила до „зацанування“ в ніякій „сторононці“.

Яка буде зима сего року?

Щойно від яких 100 літ має наука докладніщі записки метеорольоґів, на основі котрих з павдоподібністю предсказує якість пір року. 100-літна практика показує, що острота зими стоїть у звязку з остротою літа і навпаки. Але та регула тільки загальна й не все дотичить всіх країв з огляду на ріжні струї в воздухах і на водах та иньші причини.

Сегорічне літо було дивне: на загал холодне, але мало також ряд днів давно небувалої жари і посухи. На тій підставі предсказують також ряд дуже студених днів сеї зими. Замерзаюча вже тепер земля в деяких околицях ворожить вчасну зиму, але друга половина жовтня має мати переважно ясні й нестудені дні та холодні ночи.

Не рвім лучника традиції

З приводу статті „Діла“.

Погляди наших противників на установу св. Церкви взаґалі та на становище української католицької Церкви між Сходом і Заходом зокрема знані вже нашим читачам.*) З них наглядно випливає, що сі панове не мають навіть теоретичних кваліфікацій до дискусії на тему яких-небудь реформ у нашій Церкві; а вже ґротескова річ, коли вони виступають у ролі активних „реформаторів“ чи пак деструкторів тисячлітних церковних інститутів.

Та може, — скаже хто — при всій своїй непокликаности в церковних справах, вони вміли навести стілько аргументів у користь своєї тези, що дальше удержання церковно-словянської мови в наших богослуженнях дійсно шкідливе (все одно: для реліґійних чи нац ональних інтересів), а заміна її українською літературною мовою корисна? Отже пригляньмося їх твердженням із сього обсягу.

1. „Церк.-слов. мова, мовляв, не є універсальна в східній Церкві як латинська в західній; основною мовою в східній церкві є мова грецька; латини вчать у всіх середних школах світа, а її всесловянська сестриця не має ніякого приторовлення?“ Дивно вражає отся зневажлива оцінка церковної мови яких 150 міліонів людей, що творять не менше 90% всеї східної Церкви — тої Церкви, що-то на думку тих самісеньких „реформаторів“ така висша над західною... Щодо своєї сути, то ся оцінка хибна; вона оперта на повнім незнанню річи. Звісно, церк.-слов. мова відограла і відограє в історично-культурнім життю народів далеко скромнішу ролю ніж латина, одначе роля обох цілком аналоґічна. Навіть так далеко, що й у західній Церкві первісною мовою була грецька. В кождім разі мова, яка для Українців довгі віки була літературною і в якій зложилися може найкрасші перлини нашого національного письменства, могла-б більше викресати пієтизму у сучасного навіть нігілістичного покоління, принаймні стілько, скілько присвячує їй язикознавсто всього світа (не в середних, що правда, школах, та в усіх університетах й академіях). Се нашим противникам річ мабуть незнана.**)

2. „Церк.-словянщина шкідлива, бо вона стала монополем російщини, яка витиснула на ній свою національну печать“ – говорять вони дальше. Чому не монополем білорущини, болгарщини, сербщини? І хто-ж у східній Европі має більше право до церковно-словянської мови як не Українці і не Київ? Ради Москалів виреклися ми вже історичної назви Русь, ради них попали ми в правописну анархію, ради них хочемо виректися і наших літописців і „Слова

*) Дивн чч .77—79. „Нової Зорі“.

**) Вони навіть уважають ріжну вимову ц-сл. мови у поодиноких словянських народів за ознаку її низшости супроти латини; очевидно не знають, що й одної спільної вимови латини нема на світі, лише дуже відмінні.

о полку Ігоревім“ і церковної мови; отже ради них вирікаймося вже й кириличної азбуки, а то й самої назви Словян! Або що сказати на дивне твердження „реформаторів“, що „заведення української вимови в православних Українців важче як перехід на живу мову?“ Тільки плечима здвигати.

3. „У вірменській, грузинській, коптійській й инших східних Церквах богослужебною мовою є їхня національна мова“. Маємо оправдані сумніви, чи автори таких тверджень знають, що ріжниця між церковними мовами тих народів, сформованими в перших часах христіянства, та їх сучасними національними мовами без порівнання більша ніж між церк.-словянською й українською. Що більше, у деяких із тих народів між відносними мовами взагалі вже нема нічого спільного, бо прим. церковна мова належить до сімї хамітської, а національна до семітської (у коптів) і т. ин. Сі панове повинні знати й те, що навіть протестанти, замінивши латину своїми живими мовами XVI-го віку, не зміняють їх більше, хоч ті мови з того часу немало змінилися.

4. „Десята частина українського народу (в Галичині) не може накидати своєї волі девятьом десятим“ — чуємо у слід за сим. Поперед усього, ми згори застерігаємося, що в українізаційну акцію православних Українців не встряваємо. Отже закид цілком видуманий. Та з другого боку обстоюємо погляд, що в церковних справах ніхто й нам нічого не сміє накидати. Нехай хто відважиться вимагати від $^1/_{10}$ Анґлійців, щоб свою католицьку латину викинули в користь анґліканської рідної мови $^9/_{10}$ земляків! А вони самим обрядом мало відріжняються... А втім, звідки наші противники присвоїли собі право говорити від імени $^9/_{10}$ Українців? Поминаючи фальшиву пропорцію чисельности українських католиків і православних, невже гр.-кат. Церква має піддатися під диктат не то православного Луцька чи Варшави а ще й большевицького Київа чи Харкова? Сеж несмачні жарти, панове! Зрештою ще ні Волинці, ні Наддніпрянці свойого експерименту не перевели; ше не бачимо жадних позитивних вислідів націоналізаційного курсу, якого сьогодні не знає жадна словянська Церква, з тою самою мовою болослужень що й ми. Ми тимчасом хочемо спокійно виждати. Якщо покажеться, що українізація всього богослуження у наших православних зродила не кукіль, лише чисту пшеницю, то тогді буде час серіозно говорити на цю тему й у нас католиків.

А тимчасом можеб наші „реформатори“ зволили пощадити хоч саму Церкву від своїх революційних чи еволюційних експериментів. Нехай вони обернуть свій Sturm und Drang на здобування для нашої літературної мови: доброї літератури, солідної преси, всебічної науки, всіх шкільних установ від захоронок до університетів, судівництва, адміністрації і всіх тих инших дібр, якими новочасна культурна нація живе. А від богослуження — руки геть!

—o—

Папський університет

З Риму депешують: На підставі розпорядку Св. Отця ватиканський Східний Інститут і Інститут для дослідів над св. Письмом получено в Папський університет для церковних студій. Безпосередним настоятелем того університету єсть сам. Св. Отець.

—o—

Економічна офензива проти СССР.

Недавно зірвано переговори між великими нафтовими капіталістами Англії й Америки з одного боку та СССР. з другого. Тепер зачинається акція, шоб виперти большевицьку нафту зі світових ринків. Та офензива має не тільки господарський, але й політичний підклад. Коли вона вдасться, фінанси СССР. будуть ще гірше підорвані, бо з вивозу коло 2,000.000 тон нафти річно мали большевики значні доходи.

—o—

На одяги осінні і зимові, на плащі, раґляни і верхи футер

наймоднійші матерії

ВОВНЯНІ

анґлійські і бельські першорядної якости, як камґарни, дублє, анґлійські шевіоти і т. д,

всякі підшивки й додатки

поручає детайлічно

по фабричних цінах

відомий з дешевости христ. маґазин

ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА

45 ЛЬВІВ РИНОК 45

329 Догідні умови сплати. 4—20

Оживлення большевицької пропаґанди

У Франції оден член Центр. Ком. Комун. Партії розсварився з партією й видав її таємниці, доказуючи, що большевики у Франції мають на своїм жолді ряд француських урядників, що роблять вломи в ґенер. штабі франц., що провадять окремий катальоґ про всіх франц. офіцирів і що на ту роботу одержують з Москви около 8 міліонів франків кождого року.

Що платні Москвою аґенти роблять в Фінляндії, видно з процесу 47 комуністів. Більшість їх се абсольвенти школи пропаґанди в Москві, котрі вравильно одержують платню з Москви на те, щоб розкладали в нутрі фінську державу.

До чого „виховують“ большевики комуністів у Польщі, видно виразно з промови Бухаріна.

В Канаді відкрили недавно таємну больш. радіо-стацію, котра стояла в звязку в Московською і т. д. — без кінця.

Великі суми грошей коштує та пропаґанда народи Росії й України. Ті народи голодують, а комісарі бавляться дальше в роблення „світової революції“...

Большевицький плян заняття Парижа

Француська преса оповістила таємплян большевиків заняття Парижа знутра. В тім пляні подрібно предвиджено, котрі відділи комуністичної партії мали заняти: телеґраф, телефон, радіостації, міністерства, редакції, банки, водопроводи, ґазові й електричні стації, маґазини, трамваї, ґаражі авт і т. д.

Уложили також спис членів совнаркома (Совета народних комісарів) для Парижа: Премієр і мін. заграничних справ Кашен, нарком воєнних справ ґен. З... (з Москви), кольоній Доріо, публ. робіт Монмуссо, фльоти адм. Х... (з Москви), преси і пропаґанди Вайян-Кутуре, просвіти Барбюс і т. д. Опріч шефів війська і фльоти мав ще один Москаль обняти портфель торговлі.

У звязку з відкриттям того пляну відбулися й наради урядових чинників, як в такім випадку боронити Париж, евентуально здобувати його назад.

Поважні чинники не сумніваються в тім, що навіть якби большевикам не удалося вдержати, то вже сама спроба захоплення ними Парижа довелаб до проливу крови й викликалаб великі економічні потрясення в столиці а з тим і в цілій Франції.

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 18. X. 1928 66

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Султанови не хотіла жалуватися на ту повінь прохачів, бо боялася, щоб він всім не заборонив приходити до неї. А деякі з них були цікаві для неї, від деяких сподівалася допомоги для своїх плянів, які почали в її мріях виринати від хвилі, як стала матірю, а ще виразніше, відколи довідалася про ворожбу старого дервіша, що прийшов до Сулеймана в день святої ночи Кадр. З тими плянами так укривалася, що боялася навіть думати довго про них.

Але коли їй раз забагато було натовпу ріжних достойників, казала запросити злобного Ґгазалі й запитала ще раз, чи він не знає причини аж таких численних відвідин.

Зробила се нарочно і в тій надії, що злобний Ґгазалі додумається, чого їй треба і своїми сатирами віджене бодай найбільше влізливих. Ґгазалі зараз зміркував, в чім діло й урочисто відповів:

— „О Хассеке Хуррем, благословенне хай буде імя Твоє! Твій слуга Ґгазалі знає причину тих численних відвідин...“

— „Нехай скаже!“

— Недавно приїхав до Султана — хай живе вічно! — посол індійського князя Бегадіра-Шаха, привіз йому в дарі пояс вартости сто тисяч золотих дукатів і сказав: „Султанул-беррайн ве хаканул-баграйн, хадімул гаремайн еш шеріфайн, шам джемет мешам, міср надіретуліср, Галєбеш-шегба, Дарул-джігад, Дарул-селам!“*) Поможи панови мому прсти невірних нессараг, що приплили морем й усадовилися у його пристанях! А він складає Тобі за допомогу триста скринь повних золота і срібла, у святім місті Мецці, при гробі Пророка...

— Знаю, сказала на се Хассеке Хуррем. — Султан уже вислав воєнну фльоту під проводом Сулеймана-баші. А тих скринь іще не привезли з Мекки сюди.

— О Хассеке Хуррем, во віки незабуте най буде імя Твоє! Ті скарби вже везуть сюди. А як привезуть, тоді побачиш під своїм порогом найбогатших скупиндряг, які всякими способами добиватимуться Твоєї ласки, чи радше скарбів Султана... Як чорні круки ждатимуть уперто на добичу й не буде такої погані, на яку вони не пішлиб, аби тільки дістати щось зі скарбів Бегадіра-Шаха! Се тільки перші вістуни тих, що прийдуть...

Злобне обличча старого сатирика прибрало острий вид. Він відчув, що тиснуться йому з уст ще острійші слова. Тому низько склонився й вийшов, нездержаний розумною жінкою Падишаха. В кілька днів опісля почала в сераю кружляти його сатира про влізливих прохачів у султанки. Натовп їх через те зменшився, але не багато.

*) „Царю двох частей світа і Володарю двох морів, Стороже двох святих міст (Мекки і Медини), Пане трьох престольних городів (Константинополя, Адріянополя і Брусси) і (Каіра) могутнього і (Дамаску) як рай прекрасного і величавого Галєбу і (Білгороду) дому святої війни і (Баґдаду) дому спасення й побіди!“... (Се оден з титулів султана в тих часах).

(Дальше буде).

Реорганізація старообрядческої секти.

Далеко йдуча допомога уряду Польщі.

Дня 14. жовтня відбувся у Вильні храмовий празник російської секти старообрядців. По Богослуженню було приняття для запрошених гостей. Дня 15. жовтня відбулося перше торжественне засідання „Высшаго Совѣта“ і Духовного Суду тої секти. На тім засіданню члени тих інституцій зложили присягу в присутности представників польського уряду, виконуючи постанови декрету президента Польщі, виданого в квітні с. р. про „положенія“ старообрядческої церкви в Польщі й пізніші розпорядки.

На основі того „положенія“ одержала та секта повну самоуправу. Всі її справи підлягають рішенню „Высшаго Совѣта“ або Всепольського зїзду старообрядців, котрий має відбуватися що пять літ. Чисто канонічні справи підлягають окремому Духовному Судови, до котрого належать виключно духовні. Спеціяльний розпорядок премієра міністрів затверджує устав для всіх приходів тої секти, реґулює внутрішні відносини між приходами й „Высшим Совѣтом“, справу виборів адміністративних орґанів і т. д. Рівночасно уряд Польщі ґварантує тій секті преподавання Божого Закона по її розумінню на кошт держави в кождій школі, де вчиться не меньше ніж 12 дітей старообрядців.

Достойники, що належать до „Высшаго Совѣта“, складають присягу на вірність своїй церкві і польському урядови — з виїмком духовних, котрі не присягають перед Богом, тільки на письмі зобовязуються бути вірними своїй церкві й льояльними для уряду Польщі.

Представником „Высшаго Совѣта“ в Вильні являється популярний діяч старообрядців Арсеній Мойсеєвич Піменов, а його заступником Борис Арсенєвич Піменов. Духовний настоятель — Ф. Кузнєцов. На чолі канцелярії „Высшаго Совѣта“ стоїть П. І. Кісельов. Кошти удержання канцелярії, кошти реліґійних видавництв старообрядців, субвенції на ведення метрикальних книг секти і навіть кошти направи її храмів поносить скарб польської держави. Коштом тогож скарбу орґанізують окремі курси для підготовки „преподавателей Закона Божія“. А що нема учебників і не можна їх спровадити з Росії, отже „Высший Совѣт“ приступає на кошт польського уряду до видання своїх власних учебників у трьох капітальних томах. І-й том обнимати-ме загальні поняття старообрядців про христіянську віру і катихизм, ІІ-й: Старий і Новий Завіт, ІІІ-й: Історію Христіянства і Старообрядческої Церкви від Никона аж до наших днів. До того великого видання буде додана подрібна програма науки закона Божого по всіх школах.

Опріч того орґанізується у Вильні коштом уряду архів для зберігання метрикальних книг всіх старообрядческих приходів на території Польщі (до сегодня зареєстровано їх 52). При „Выс. Совѣт'і“ буде там і юрисконзульський відділ. На чолі його стоїть виленський адвокат П. В. Андреєв. Вкінці приступає „Высшій Совѣт“ також до видавання власного журнала п. з. „Вѣстник Высшаго Совѣта“ — все на кошт державного скарбу Перше число того журналу появиться вже з кінцем сего місяця.

Нема шо казати: такої допомоги й опіки та російська секта певно не сподівалася в хвилі, коли знайшлася під владою католицької Польщі. Можна сумніватися, чи вона схотілаб опинитися внов під „русскою“ православною владою.

Час відновити передплату!

Померла мати царя Николая

У глибокій старости померла в Данії мати убитого большевиками царя Николая II., Марія Феодоровна, уроджена принцеска данська Дагмар, у 81 р. життя. Покійна визначалась великою відвагою. Вже в часі терористичних замахів нігілістів ходила без сторожі свобідно. Та відвага не опустила її і в часі вибуху больш. революції. Марія Феодоровна вспіла добитися до Криму й виїхала на анґлійськім кораблі до рідного краю. До смерти не вірила, що її сина царя Николая убито.

—0—

З життя сект на Волині

З розбиття штунди повстала нова секта „пятьдесятників“.

Преса приносить опис „теорій“ і практики нової секти на Волині, котра повстала з розколу між штундистами. Основний „символ віри“ нової секти „пятьдесятників“ твердить, що св. Тайна хрещення важна тільки тоді, коли Дух св. бере безпосередно участь у св. хрещенню й доказує се тим, що учасники торжества зачинають говорити „ріжними язиками“.

Щоб „доказати“, що вони стали поліґльотами, зачинають учасники тої секти — ґавкати, кракати, чіяти, мекати, ревіти, потому рвуть собі волосся на голові і впадають в шал, у котрім роблять річи, які до опису взагалі не надаються.

Дещо з їх „практик“ в однім з сел ковельського повіта подає преса на основі оповідань наочного свідка.

—0—

Будучність совєтської валюти

Песимістичний погляд анґлійських економістів.

Анґлійський тижневик „The Statist“ в статті „Сучасна Росія“ пише, що „госбанк“ (рос. державний банк) виразно прямує до збільшення в краю грошевих знаків і так мало обезпечених запасом золота. По відомостям цего часопису є там тепер в обігу знаків на 1600 міліонів руб., то є на 1 чоловіка припадає, згідно з фактичним курсом сов. рубля, 3,2 доляра. Совітська преса доказує, що суму грошевих знаків в обігу можна ще побільшити на 150 проц. без шкоди для червінця. Анґлійський тижневик є иншої думки і пише, що вже тепер зріст грошевого обігу перегнав зріст сов. продукції і викликав товаровий голод. Покупна сила сов. валюти так погіршилася, що уряд не допускає трансакцій в червінцях за границею. (Червонець був стабілізований по курсі 1,94 за 1 ам. доляр. Тепер на чорній біржі платять за 1 ам. доляра 3,2 черв). Завдяки змонополізуванню зовнішної торговлі, уряд може спинювати падіння курсу сов. валюти, але про її оздоровлення важко говорити. Хочби взяти на увагу, що сума, на котру госбанк есконтував векслів, майже рівнається грошевому обігови в державі. Есконтова стопа в СССР сьогодні 11 проц., а це найкращий доказ грошевого голоду в краю.

—0—

31. жовтня ц. р. кінчиться речинець виповідження обезпечення $^1/_3$ части будинків з ПЗВО. Хто ще не обезпечений в „Дністрі“, нехай не тратить ні хвилини, а піде до аґента „Дністра“, зажадає картки виповідження, виповнить її і вишле поручено до приналежного Воєвідського Інспекторату П.З.В.О. Виповіджену $^1/_3$ часть будинків, нехай обезпечить негайно в Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ 338 у Львові, вул. Руська ч. 20. 4-5

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Боротьба з крематоріями в Німеччині. Минулого місяця оснувалося в Берліні „Т-во поборювання паленя тіл в католицькій Німеччині“. На чолі т-ва стоїть наукова фахова комісія. Ця орґанізація має поширятися на ці всі місцевости, де існують крематорії або звичай палення тіл і завданням її є поучати й ширити похоронення тіл в землі. Як актуальною є діяльність т-ва хай свідчить факт, що в Німеччині на протязі 1927 р. спалено 46.000 тіл, в самомуж тільки Берліні понад 14.000.

Смерть найбільшого визначного релігійного поета Італії. Дня 8. ц. м. помер професор католицького університету в Медіоляні Дж. Сальвадорі, найвизначніший поет сучасної релігійної Італії і знаменитий дослідник писань Данта та св. Франца з Асижу. Його навернення на католицизм було після слів „Трибуни“ одною з найбільш порываючих подій історії італійської літератури останнього століття.

Нагороди Французької Академії для католицьких письменників. В цьому році Французька Академія роздала багато нагород католицьким письменникам. Нагороду „Juteaux-Duvigneaux“ одержали між иншим P. Lhende за „Христос на передмістях Парижа“ F. Jansen, du Fleau, o. J. Gautheg і багато иншіх, головно з ділянки місійної літератури.

ШИФОНИ Іван Рідль
Львів
вул. Академічна 2.
267 31—50a

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

РОМУНІЯ. Орґан „Адеверуль“ пише, що марш. Пілсудський дійсно пробував довести до ромунсько-угорського порозуміння, а то з отсих причин: Він бачить у будуччині зріст російської небезпеки для Польщі й Ромунії. Ся небезпека більша ніж німецька від заходу і длятого маршалок є за польсько-німецьким порозумінням мимо опору познанських націоналістів і вшехполяків. Маршалок є того погляду, що й польська суспільність догляне російську небезпеку, коли Росія зачне вже консолідуватися. В подібнім положенню як Польща є й Ромунія. І як Польща повинна забезпечити собі тили від сторони Німеччини, так Ромунія повинна се зробити від сторони Угорщини.

УПАДОК ПАРТІЇ „ПЯСТА“. Польська преса доносить, що могутна колись партія „Пяста“ під проводом Вітоса до тої міри втратила вплив серед селянства, що на її зїзд, довго заповіданий, прибуло опріч дооколичних селян всего 25 мужиків від Кракова і 35 від сторін Львова.

Маленький фейлєтон.

КРІЗА

Питав я, досвідного лікаря:
— Як тобі йде практіка?
— Лихо, брате!
— Як це?
— Ось як: є нас більше лікарів у місті, а за мало пацієнтів, щоб усіх нас відвідували. Наведу тобі одну приключку, що склалась в мене одного дня:

Сиджу я в ординаційній кімнаті й нема нікого, зовсім нікого. Питаю дверницю чи не жде хто.

— Нема нікого, пане докторе!

Вкінци я сам припадково отворив двері й побачив у ждальні якогось панка, що там сидів.

— А бачите, ось жде один — кажу дверниці.

— Ні, пане докторе. Цей був раз у вас і тепер приходить кожного осьмого дня, щоб прочитати — дальшу часть романа в тижневику...

Із загребської Народної Політіки.

„ОЛЬКА", 215 28 - 30
Одинокий СПЕЦІЯЛЬНИЙ МАҐАЗИН трикотажів.
Продає на тревальші СВЕТЕРИ, ТРИКОТИ, ПАНЬЧОХИ, РУКАВИЧКИ, СКАРПЕТКИ по цінах гуртових.
Львів, — Ринок 35. (біля „Нар. Торговлі").

ДОПИСИ

СТАРИЙ САМБІР. (Загальні Збори Філії Товариства „Просвіта". Демонстративне залишення Сельробами салі в часі співання національного гимну: „Ще не вмерла Україна). 5. X. відбулися в Ст. Самборі, в салі „Просвіти", річні Загальні Збори філії тогож Т-ва. Учасників було 50. Сам повіт ц. р. не надто дописав. Більшість присутніх становили члени, а не делеґати читалень. Священиків було 6. Збори отворив і проводив, з приводу хороби голови, його заступник Впр. о. декан В. Олексин, парох з Ст. Соли. Треба піднести його вмілий і тактовний провід. Сміло, рішучо й удало давав відпір о. містоголова всім псевдопоступовим сельробам-комуністам.

Збори на загал перейшли спокійно. Тільки „всіх і вся" критикував сельроб С. Сиґерич, що то всюди, деб не появився — на: вічу, зборах, сходинах, засіданнях вводить фермент. По уділенню абсолюторії старому виділови — вибрано комісію матку. Вона предложила таку листу кандидатів до нового виділу, що її приняла велика більшість управнених до голосування. Виділовими вибрані: о. Ів. Шпиталь з Тершова — голова, Панкратій Карпинець міщанин з Фельштина — заступник голови, Гр. Саварин урядник кооперативи в Ст. Самборі — секретар, Іван Пукач, господар з Стрільбич — касієр, о. Мих. Вовчик, парох з Лопушанки хом. — контрольор, Мих. Паращак господар з Мшанця і Сильв. Сиґерич міщанин з Ст. Самбора.

Богато дебатувалося над приняттям урядника філії, якого в особі п. Б. Рудого Заг. Збори й приняли. Збори зачались о 2 год., а покінчились по 5 год. Та хоча, як сказано вище, самі Збори перейшли на загал спокійно — при кінці зайшов інцідент цікавий і проймаючий всіх українців морозом. Именно, коли зачато співати нац. гимн: „Ще не вмерла Україна" — Сельроби на чолі з п. С. Сиґеричем (говорить, що тільки солідаризувався з ними), що був вибраний до виділу, вийшли демонстративно зі салі! Факт цей так діткнув до живого деяких членів, що 6 з них сейчас зголосили свій виступ з членства „Просвіти" мотивуючи свій виступ цим, що не можуть належати до цего Т-ва, в якім, як українськім виділовими є не українці. (Чи виступленням не скріплять противників? — Ред.).

І виділ філії сквалїфікував поступок п. С. Сиґерича як строго протинаціональний і навіть протикультурний, та по уконституованню на внесок п. П. Карпинця — радикала ухвалив віднестися до Головного Виділу Товариства „Просвіта" у Львові з представленням справи поступку п. Сиґерича й проханням негайного її вирішення.

Просвітянин.

ОПОВІСТКА

30-літний ювилей свого істнування відсвяткує в неділю 21./X. 1928. Читальня „Просвіти" в Війську пов. Добромиль (стація Нижанкович). По Службі Божій посвячення памятного хреста, о год. 1-ій Концерт, о 3-ій год. Фестин, а вечером о 6-ій год. аматорська вистава. О ласкаву участь П. Т. Громадянства з добромильського повіту і сусідних просить Комітет. 1-1

Каварня Гостинниці „БЕЛЬМОНТ"
в домі Народної Гостинниці
Львів, Косцюшки 1.
приймає замовлення на бенкети, слюби в окремій салі. 10—15
317

НОВИНКИ

300 фірм, що досі займалися в Польщі самостійним вивозом безрог, основали в Варшаві оден синдикат.

Заграничні торговля Німеччини скріпилася с. р. на 200 міліонів марок (400 міл. зол.).

В Ленінграді розстріляли комісаря Кіселєва, шефа горівчаного монополю СССР, котрий здефравдував 20 міліонів рублів.

Знак часу. Англ. корабельна лінія „Royal Mail Steam Packet Co" кревала постійну посаду катол. священика на кораблі „Астурія".

Що рішило в анґлійського судді? В голоснім карнім процесі Німця Оскара Слятера, котрого літ тому 19 засуджено за убийство на смерть і уласкавлено на тюрму, — піднято тепер слідство на ново. Цікаво, що в першім вироку при досить непевних доказах вини — рішило те що Слятер раз змінив собі назвиско.

Найбогатша жінка в Анґлії панна Ґледи Джуле має літ 24 і 20 міліонів фунтів шт. (1 ф. = 4 дол. 88 ц.). За нею аж у далеких відступах ідуть богаті жінки почавши від 6 міліонів фунтів вниз. З них найенергічніша віцеґрафиня Рондза, котра сама є директоркою численних спілок у котрі вложене її велике майно.

Нове й небувале рішення видав апеляційний суд в Кракові в процесі пані З. проти пана Х. І. в справі аліментів. А саме — суд рішив перевести аналізу крови у пані З., її дитини й пана Х. І., щоб переконатися, чи пан Х. І. дійсно батько тої дитини.

Цікавий фільм. Французька преса печатає переклад анонсу в справі російського фільму п. з. „Вера Мірцева". Анонс той звучить: **„Вера Мірцева!** Драма в 12 актах! Головну ролю грає найбогатша жінка в СССР., королева брилянтів і футер, Регіна Луначарська, жінка Народного Комісаря Освіти в СССР..."

Нужда причиною релиґійної байдужности. Останній річник „Католицького Франкфурту" зазначує, що в цьому місті 80.000 католиків не бере участи в церковному життю. Практикуючих католиків є 85.000. Як головну причину релиґійної байдужности подають нужду населення.

Гідне наслідування! Пов. Союз Кооператив в Калуші прислав до Гол. Управи „Рідної Школи" у Львові 400 зол. з чистого зиску за діловий рік 1927/28. Це дуже гарний обяв розуміння ваги рідного шкільництва кооперативною установою. Бож не чужа а тільки дійсно рідна школа зможе так виховати молоде покоління, що не тільки на устах матиме клич: „свій до свого", але й ділами переводитиме той клич в життя, а в першу чергу угрунтує ідею кооперації як могутньої подвижниці національної і економічної сили. Тому надіємося, що за гарним почином калушського П. С. К. підуть і дальші Повітові Союзи, Кооперативи першого степення, молочарні та инші економічні орґанізації і підприємства.

—0—

Нові книжки

ЗНАННЯ ТО СИЛА. Збірка статей з приводу 60-літнього Ювилею Т-ва „Просвіта". Накладом філії Т-ва „Просвіта" в Тернополі. 8°, стор. 14.

Західно-українська Кооперація в 1926 році, огляд, статистика і звідомлення з діяльности РСУК. Ревізійний Союз Українських Кооператив у Львові, Львів, 1928.

Дентист ЯКІВ НАСС
Львів, вул. Сикстуська ч. 17, II. пов.
Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П Т. Урядовцям і студентам вначна знижка. Полекші в сплатах. 2—5
343

НЕПРОМАКАЛЬНІ ПЛАХТИ
заграничні, в великів виборі
І. КОНРАД Львів, вул. Гетьманська ч. 22. Тел. 49-83. 344 1—4

В Централі ПАНЧІХ
ПФАУ, Львів, Ринок 19.
найдешевше, бо вхід через сіни.
246 а 36—50

Інжинір-архітект ЛЕВ ЛЕВИНСЬКИЙ
уповажнений будівничий
Львів. вул. Содова ч. 3. II. пов. (бічна вул. Потоцького)
виготовляє проєкти і кошториси для будови церков, народніх домів, читалень, кооператив і всякого роду будинків шкільних, мешкальних і промислових. Бере в підприємство будови у Львові і на провінції по конкуренційних цінах. Обіймає технічний нагляд при будовах, виробляє затвердження проєктів у Воєвідств. — Поради безплатно. 5 8
321

ПОРУЧАЄМО НОВО ВІДЧИНЕНУ ФОТОГРАФІЧНУ РОБІТНЮ „ДОРА" ЛЬВІВ, Словацького 2.
302 12—20

Препарат до чищення брудних стін і тапетів 1 кг. вистарчає НА 2 КІМНАТИ.
Склад тільки у О. Т. ВІНКЛЕРА Син
:: Ринок 28 :: ЛЬВІВ :: Телєфон : 19-96
316 11—20


Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ
Львів, вул. Волинська 25, тел. 20 18, стація зал.: Львів-Підзамче. Приймає ПИЛЬНИКИ до насікання і замовлення на нові. 282 22-25

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ.
І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., проч р. по 33 зол. Перша б бл. надається для сільських, друга для міських парох. ібблїотек. Усі книжки відповідно дібран й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II бібл. 220 зол. — Замісць готівки приннмаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: „Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11. 294 16—50

КУШНІРСЬКА РОБІТНЯ
Якова НАХТВЕХТЕРА
ЛЬВІВ, вул. КОПЕРНИКА ч. 16
332 ПРИЙМАЄ ВСЯКІ РОБОТИ, 4-5 ВХОДЯЧІ В ОБСЯГ КУШНІРСТВА.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 81 (183). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 21 жовтня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльонович ч. 8. II. пов. — Телефон 4—48. | Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Найбільше одушевлення на обох півкулях

Німці перелетіли океан, направивши літак у лету, в часі зливного дощу і бурі.

Вся преса на обидвох півкулях приносить такий опис приняття німецьких летунів у Ню-Йорку:

Німецький воздухоплав „Граф Цеппелін", котрий довго мовчав по дорозі, бо серед бурі і зливи не знав, де знаходиться, зявився над Ню-Йорком о год. 5. по пол. амер. часу, перелетівши 10.700 клм. в 110 годинах. Його залога в лету направила літак, в часі зливного дощу і бурі.

Незлічимі товпи народа злягли на вулиці і площі Ню-Йорку так, що здержано всякий рух, бо він став неможливий. „Граф Цеппелін" серед неописаного радісного крику зібраних товп помалу спускався над височезними хмародерами Ню-Йорку, прямуючи до місця висідання в Лейкгрості. Там натовп був такий, що власти тільки з найбільшим трудом очистили площу: самих авт наїхало до 20.000! Всі кораблі в Ню-йоркській пристані затрубіли, всі фабрики засвистіли, вся праця спинилася, а маси народа, що битком наповнили вулиці, вікна і дахи домів голосно витали летунів. Одушевлення Американців було ще більше як тоді, коли витали свого власного героя Ліндберґа, що сам оден перелетів океан. Брами великої, ясно освітленої галі, пристані літаків, стояли вже отворені, а біля них 400 людей залоги тої галі. Поліція відтиснула напираючі маси видців і „Граф Цеппелін" щасливо й легко спустився на землю.

Маси народа ждали на нього від рана аж до сумерку. Президент Кулідж вислав зараз ґратуляційну депешу през. Гінденбурґови. Вся Німеччина одушевлена перелетом Цеппеліна, а Берлін був тої ночи освітлений так ясно, як в день.

Ромунія видалить 90 проц. чужинців

На домагання ромунського православного патріярха Мирона Крістена (котрий є членом Реґенційної Ради) рішив уряд Ромунії, в найблищих тижнях: 1) Переглянути документи вже натуралізованих чужинців. 2) Видалити кваліфікованих чужинців (вичислено кількадесять фахів, які підлягати-муть видаленню, від інжинірів почавши, на шевцях скінчивши). Виїмки будуть зроблені тільки для тих чужинців, котрі стоять на чолі деяких підприємств. Продовження побуту на 3 або 2 роки одержать тільки ті чужинці, котрі уродилися в Ромунії, або боролися в рядах ромунської армії.

Супроти того обчисляють, що около 90% чужинців мусіти-ме опустити Ромунії. З тих причин преса перестерігає перед приниманням роботи й усяких посад в Ромунії.

Ті видалення спричинять руїну десятків тисяч людських екзистенцій.

Трівога в Москві

Зі всіх сторін доносять про ропіт народа.

Рос. орґан „За Свободу" пише: Зі всіх кінців Росії приходять в Москву трівожні депеші з домаганнями рішучих кроків для успокоєння народа, котрий бурриться їзза острого недостатку харчів і одяґу та обуви. Особливо важке положення на Україні, де ширяться епідемії тифу й болів жолудка їзза неможливого хліба. Робітники на фабриках відмовляються, йти до роботи, поки не дадуть їм приличного хліба. В Москві, де також стоять довгі хвости за хлібом, викликають ті депеші пригноблюче враження.

Німці заводять приватні почти

З кінцем с. м. допускає німецька влада перших 50 приватних почт. Дві такі почти вже функціонують в Берліні, а саме в однім готелю коло „Ангальтер Багнгоф'у" і ще в одній фірмі. Всі ті почти матимуть право, приймати до пересилки листи, пакети й депеші, а виїмково і гроші.

В часі, коли червоні москалі все „соціялізують", Німці зачинають віддавати в приватні руки навіть такі старі державні монополі як почта. Нема сумніву, що се практичнійше.

Кара смерти — або щіплення проказою

Президент Латвії помилував засудженого на смерть злочинця Яна Кірштайна під умовою, що цей згодиться на защіплення йому прокази в научних цілях. Це сталося на предложення професора рижського університету Снікера, котрий бажає досвідом доказати, що проказу можна вилічити. Кірштайн по надумі згодився на це предложення й передав прокураторови рижського окружного суду письмо такого змісту: „Маю честь прохати Президента держави приняти моє добровільне бажання пожертвувати собою для науки. Сим прошу дати мені можливість надолужити лиш важкий проступок, за котрий щиро жалую".

Вилічився в червонім „раю"

На процесі проти комуніста Мойсея Кагана і тов. у Варшаві зайшов цікавий випадок: Польський комуніст Гадай, котрому удалося втечи з польської вязниці, оповів, як большевики уможливили йому утечи до Росії. Та коли він там побув і побачив, який там гнет над робочим народом, вилічився основно від комунізму, втік відтам знов до Польщі й віддався в руки властей.

ПЕРЕД ВЕЛИКИМ ПЕРЕЛОМОМ

Нові вигляди в нашім хліборобстві.

Україна се одна з найурожайнійших земель на земській кулі. Поверх 3/4 України лежить в области чорнозему. А й решта в значній части не уступає кращим землям инших країв.

Та не зважаючи на се, український хлібороб, отже головна маса українського народу, живе на загал у важких умовах. Він у своїй більшости тільки вегетує. А богато таки не доїдає, навіть голодує.

Головною причиною такого сумного стану в нас загально вважають перенаселення. Населення, що живе з землі, чим раз більше зростає, а землі не прибуває. У висліді земля дробиться на чим раз менші господарства, які не вистарчають на виживлення їх власників. А частина хліборобського населення лишається взагалі без землі.

Щоби здобути потрібні для життя засоби, наш хлібороб еміґрує. Еміґрацію вважають також представники нашого громадянства за одинокий лік на злидні нашого хлібороба. І пособляють в и х о д о в и населення з Української Землі.

От що говорив недавно в Празі пос. Д. Паліїв тамошній українській еміґрації про відносини на українських землях під Польщею:

„Робиться лячно... На 8 міліонів гектарів землі припадає 1.250 тисяч господарств, з яких 1 міл. має по 5 гект... 50% населення не має що робити на селі й моглоб піти кудись у світ за очи. ...Голоду не поправить ніяка земельна реформа, бо до розділу є мало чим більше як 2 міл. гектарів землі на 1 міліон господарств. Вихід з такого становища пос. П. бачить єдино в доцільній земельній е м і ґ р а ц і й н і й політиці, яку може повести тільки власна державність..."*).

Безперечно. Одною з причин важкого економічного стану нашого хлібороба є його малоземелля. Але не головною. Бож ми є свідками факту, що деінде, на Заході, хлібороб на такім самім або ще меншім загоні землі і на гіршім живе куди краще, ніж на Україні. Чому?

Бо там хліборобська культура стоїть куди вище, ніж у нас.

Дивне диво. Україна се край самих майже хліборобів. Хліборобство було від найдавнійших часів головним заняттям Українців й є ним до нині. Та всеж таки уровень хліборобської культури на Україні дуже низький. Такий низький, що урожайна українська земля не в силі виживити свойого не густого в порівнанню з Заходом населення. І тут г о л о в н а причина важкого становища нашого хлібороба.

На превеликий жаль в нас досі дуже мало звертали уваги на піднесення серед наших хліборобів хліборобської культури. А коли і звертали, то більше словами, ніж ділом. У висліді — все залишилося по старому.

*) Т р и з у б. Paris 1928, ч. 25, ст. 9.

В останніх часах одначе мають місце познаки, що віщують під тим оглядом корисну зміну. Якіж се познаки?

Перед нами невеличка брошура, що її видала саме „Спілка українських агрономів“. Се книжочка інжиніра-агронома В. Воробця п. з. „Про пересаджування збіжа, або **100 кірців збіжжа з морґа**“**).

„Що? вагон збіжжа з морґа? хибаж се можливе? — так починається згадана брошура.

„Так Шановний Читачу! — відповідає автор. Не тільки можливе, але й Ти сам зможеш стілько зібрати з твойого чорнозему чи глинки, коли уважно прочитаєш отсю книжочку і зачнеш так робити, як тут написано.

„Може першого року збереш лише 50 сотнарів, а може лише 30 з морґа, та тим не зражуйся. Через рік-два пізнаєш помилки твоєї господарки й усунеш її. А тоді осягнеш такі збори, про які Тобі й не снилося. А коли навіть з якихсь причин — чи то лихе поле, чи в наслідок посухи — не осягнеш найвищих врожаїв і прийдеться зодоволити Тобі лише 30 сотнарами з морґа — то й тоді збереш з нього 8 до 10 раз'в більше, як збирав до тепер.

„Тому, як прочитаєш отсю книжочку, ще сеї осени розпочинай інакше господарити.

Пригляньмося до книжочки сеї ближче.

„Садження збіжжа — читаємо в ній — не новина. Сю штуку знюконвіку знають і вживають Китайці при управі рижу. Вони і збирають його через те значно більше з морґа, як ми нашого збіжжа, бо пересічно по 40 до 50 сотнар'в.

„В Европі пробував садити збіжжа ще 20 років тому проф. Демчинський на Кавказі і мав неабиякі успіхи. Але він не вмів вих снувати свойого досвіду. Використали його щойно з повоєнних часах проворні і практичні Німці. Вони навіть збудували особні машини-сівалки, що садять збіжжа. Се збіжжа пізнійше просапують і збирають до 30—40 сотнарів зерна.

„Але Німці не перестали на садженю. У двох останніх роках вони зачали пересаджувати збіжжа, як пересаджується розсаду капусти і досягнули незвичайних усп'хів.

„Перший Едвард Остгаус з Гогенгоф завів в себе на своїм господарстві сей новий спосіб управи збіжжа.

„Він зас'яв невеличкий загончик житом і пізнійше, як воно виросло на 12—15 цм. завишки, при помочи арештантів попересаджував поодинокі рослинки на новий заґря в широкі рядки, оден від одного на 20 цм., а в рядках одну рослину від одної на 20 цм. Таким чином посаджено на кождому квадратовому метрі по 15 рослин. До зими жито сильно розгалузилося і підросло на 20 цм. високо. Зимою воно впадало в очи кождому прохожому своєю темною краскою і здоровим виглядом.

„На весну просапано його два рази машиною і підгорнено. З часом воно так розрослося, що з поодиноких рослинок виростали корчики з 40 до 80 здоровими стеблами, з великим, повним колоссям. Воно не тільки довше від нашого зас яного, але надто кождий колосок містить в собі коло 100, декотрі аж 130 грубих, тяжких зерен. Остгавс робить при сьому замітку, що робота арештантів була доволі недбала. З іншим робітником можна досягнути далеко більше.

„Жнива пересадженого жита випали незвичайно добре. З квадратового метра збирано пересічно по 1.30 кг. себто 80 сотнар. з морґа.

„На іншім господарстві, де інспектор рільництва Ганс-Егон Деблін в подібний спосіб управляв жито, зібрано ще кращий врожай, бо по 3 кг. з квадратового метра, причім там посадка була ще рідша, бо тільки по 10 рослин на оден квадратовий метр. Тому і розгалуження корчів було ще більше. На тому другому господарстві виносив збір коло **180 сотнарів зерна з морґа**, причім зібране зерно було в двоє тяжче від звичайного зерна.

„Подібні досвіди з пересаджуванням збіжжа роблено й з іншими родами збіжжа, з таким самим знаменитим висліком. Так, наприклад, пересаджений ярий ячмінь давав корчики з 11 до 15 стебел, коли його не обсапувати, з 30-ти стеблами після сапання.

„За німецькими хліборобами — пише автор — пішли хлібороби других народів, між іншими також наші, українські селяне. Прочитавши минулого року мої статейки „про пересаджування збіжжа“ в „Життю і Знанню“, богато селян зі запалом зачали робити проби в себе. І треба признати, що проби перейшли майже всюди з великим успіхом.

Звіти селян з тих перших у нас проб пересаджування збіжжа поміщені в чч. 14 і 15 „Сільського Господаря“ за б. р. До них і відсилаємо всіх, що цікавляться новим способом управи збіжжа.

Річ ясна, що примінення нового способу управи збіжжа рівнозначне щонайменьше з 10-кратним побільшенням поля. І то в початках, бо при удосконаленню нового способу управи успіхи будуть ще далеко більші. До сего нового способу управи збіжжа треба скрізь заохочувати наших людей. А найкраща заохота се добрий приклад. Отже не попадати в перестрах, а до праці!

—o—

**) Про пересаджування збіжжа або 100 кірців збіжжа з морґа. Зладив інж. Віктор Воробець. Львів, 1928. Ціна 0.60 зол.

На одяги осінні і зимові, на плащі, рагляни і верхи футер
наймоднійші матерії
ВОВНЯНІ
англійські і бєльські першорядної якости, як **камґарни, дублє, англійські шевіоти і т. д,**
всякі підшивки й додатки
поручає детайлічно
по фабричних цінах
відомний з дешевости христ. магазин
ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА
45 ЛЬВІВ РИНОК 45
329 Догідні умови сплати. 5—20

Католицький спосіб думання

Секретар кардинала Ван Россум, о. Преманс, редемпторист, оголосив цікавий твір про „Католицький спосіб думання“. На його думку, брак католицького способу думання, це великий скандал наших днів, „новітна єресь“. Католицький спосіб думання переходить у нас в „індівідуальне думання“ або в думання про власну любов. А це вже є втрата віри. Рівнож любов вітчини є чеснотою але коли стається надто палкою переходить в гріх, бо забуває на обовязки відносно ближніх і Христового Заступника. Автор цитує також актуальний уступ з енцикліки Папи Пія XI. „Ubi arcano Dei“: „Любов вітчини й раси є могучим джерелом ріжних чеснот і героїчних подій, коли кермує нею християнське право; одначе ця любов стається зародком великої несправедливости і сердитости, коли у віддалі справедливих засад і права перемінюється в незміренність націоналізму“. Цейже папа скаржиться, що богато місіонарів працює для добра свого народу а не для добра Церкви й навіть цим хваляться. Щойно тоді світ буде здоровий, коли всі католики перемінять свій національний спосіб думання на католицький.

—o—

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 21. X 1928 67

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

III.

Минув ще якийсь час і наступило те, що предсказав Ґазалі про всякі способи здобування ласки могутної султанки.

Одного дня, в порі, коли муеззіни кінчили співати третий азан на вежах стрункіх мінаретів, зголосився до Хассеке Хуррем її перший дружба, великий везир Агмед-баша. Якесь недобре прочуття зворушило серце Хассеке Хуррем на сам вид того достойника. Він низько склонився й почав:

— О, найкраща з жінок Падишаха, о Радісна Мати Принца Селіма, нехай Аллаг буде йому прихильний від колиски до гробу. Я прийшов зложити чолобитню наймогутнійшій з жінок султана в тій надії, що вона буде й наймилостивійша для вірного свого слуги.

Так виразно вже в перших словах не натякав їй досі нічого ні оден достойник. Се її застановило. Очевидно мусів мати підставу до такої смілости. Але яку? Була сим дуже зацікавлена. І щоби скорше довідатися про се, вдарила також у виразний акорд:

— Раз тільки красніє той, що просить, а два рази красніє той, що не дає! Я радо готова сповнити твоє прохання по силам своїм...

Агмед-баша змішався. Бо він приготував собі довгу і круту стежку, заки мав стати на місци, в якім мала бути мова про давання. А жінка Падишаха відразу поставила його на тім місци. „Чи знає справу, з якою я прийшов?“ подумав — і збентежився ще більше. Бачив, що вона запримітила його збентеження. Але більше нічого не міг пізнати по її спокійнім обличчу. Напружив увагу, зібрав усю свою притомність і по надумі відповів:

— Багато ворогів має кождий, хто вірно служить державі Падишаха. А сказано: „Як маєш ворогом хочби мурашку, то будь обережний!“ Не знаю, чи хто з моїх ворогів не представив мене перед сонцем Падишаха як людину, з якою годі погодитися.

В сій хвилі вже була переконана, що з сим достойником прийдеться їй звести завзяту боротьбу. Не знала тільки, за що. Розуміла добре, що приповідкою про мурашку грозив їй, а не оправдував себе. Скипіла внутрі. Але не показала того по собі, тільки відповіла таксамо двозначно:

— Я не знаю про тебе нічого злого. А ворог се дійсно небезпечна річ. Особливо тоді, коли він має зависне серце. Бо сказано: „Заздрісного не примириш навіть найбільшою ласкою!“

Великий Везир Агмед-баша зрозумів також, що жінка Падишаха говорить про нього, а не про його ворогів. Але пробував дальше переконувати її, що його можна позискати.

— Вірний приятель — сказав — лучший ніж свояк.

— Правдиву допомогу дає тільки Аллаг, відповіла твердо, бо вже їй тяжіла ся розмова. А предложенням „вірної“ приязни, очевидно за гроші, чулася внутрі ображена.

— І його заступник Падишах на землі тай та, що є зіницею його ока і зерном його серця, докинув.

— Я вже на початку розмови сказала тобі, що сповняю всі прохання — по скромним силам своїм.

Агмед-баша зрозумів, що довше годі вже зволікати з тим, за чим прийшов. І сказав помалу:

Унія, Росія і Польща

Дещо з історії й теперішности.

Панам Островським в альбом.

У статті п. н. „Моральна пощочина“ („Нова Зоря“ ч. 74) було м. ин. зазначено, як найновіший наступ наших „реформаторів“ на нашу католицьку Церкву послугується фальшивими історичними аргументами, з окрема, що Холмщина мовляв тілько завдяки унії спольщилася (так пише д-р А. Чайковський). Се дало привід В. Островському з Луцька виступити в „Ділі“ (ч. 225) з реплікою, щоб зайвий раз повторити той самий історичний фальш.

Відповідь його інтересна з ріжних оглядів. Автор, як виходить, родом з Холмщини і син католицьких батьків, одначе сам православний, отже можна було сподіватися від нього якогось позитивного доказу на його твердження. В дійсности не дав нічого подібного, хоч його допис величенький. І взагалі, він милий публіцист. Наперед бідкає над небезпекою релігійної боротьби між Українцями — вірний засаді: calumniare audacter... — інсинуує злегка „Новій Зорі“, що буцімто вона з польської ініціятиви завела нову боротьбу, а кінчить власним „очищаючим“ наступом на галицьку унію. Одним словом, джентельмен...

Досить, що сей добродій вступається за д-ром Чайковським й потакує: а) що „унія була створена для польщення українського населення“, б) що „драконівська рука російської влади вратувала для нас те, що зараз маємо“ на Холмщині, а без сеї руки „все потонуло-б у польськім морі“. Доказів п. Островський не дає на се жадних, лише велить собі як Холмщакови і синови уніятських батьків вірити на слово. Ми, грішні, не віримо, одначе не будемо вдаватися з таким джентельменом, як д. Островський, в дискусію; натомість тим гр.-кат. Українцям, що повіривши д. О-му схотять і собі послугуватися його висше наведеними тезами про унію в Холмщині, радимо раніше подумати над ось якими питаннями:

1) Якщо церковна унія була створена тілько для польщення українського населення і сю задачу сповняла з великим успіхом, то як пояснити собі факт, що польське духовенство, польська політика і польська історіографія були завсігди, від короля Данила почавши, а на наших часах скінчивши, противні унії? Чому з окрема Поляки доложили всіх зусиль, як у 1905 так у 1915 і потім, щоб не допустити до віднови на Холмщині тої буцімто так корисної для них златинізованої унії?*)

2) Як пояснити собі факт, що всі статистичні й етнографічні описи та мапи Холмщини і Підляша з часів перед благодатьми „драконської руки рос. влади“ показують нам сі країни як майже чисто українські, натомість урядові дати з рр. 1911—1913 (творення Холмської губернії) виявляють на „вратованих останках“ не більше як третину українського елемента?**).

3) Як пояснити собі факт, що в Галичині перед акцією „чищення“ обряду в 1850—60-их роках було 51% Українців, а по ній лише 43%?

4) Як пояснити собі факт, що з одного боку російські Поляки, стративши 1863 (ще перед „чищенням“ унії) всю владу, могли всупереч і на глум „драконській руці“ всесильної православної держави златинщити і спольщити Холмщину й Підляша; а з другого боку, що австрійські Поляки, здобувши коло того самого часу дуже широку владу в Галичині і в Австрії, маючи за собою велику католицьку монархію, а проти себе нужденних Українців („попів і хлопів“) на віть з Попраду не зрушили польсько-української етнографічної границі?

Хто пошукає і знайде відповідь на отсі чотири питання, той знатиме, що думати про белетристичні тези „очищеного“ д. Островського, — до яких зрештою дійшов другий наш белетрист п. д-р Чайковський, хоч зроду-віку на Холмщині не жив. Річ ясна, що таку белетристику можна собі придумати й не бачивши Холмщини та її історії.

*) Найновіша буцімто унїонна акція („жондова унія“, як її зове д. О.), є в дійсности дискредитуванням ідеї обеднання, миленням очей Римови і свідомим параліжуванням поширення галицької „златинщеної“ гр.-кат. церкви. До того польська унія якраз дуже пильно дбає про „чистоту“ східного обряду і не допускає жадних латинських „домішок“. Чи не ясно?

**) Сьогодні очевидно ще менше.

257 **На догідних услівях** 18—20
по цінах **точно готівкових** продає товари текстильні, шовкові й суконні фірма
ЛЬОРЕНЦ і РІНҐЛЄР
Львів, вул. Сонечна 9., тел. 15-32.

Огляд часописів

BULLETIN D' INFORMATIONS POLITIQUES de l' Agence „Aginter“ (Русское самостоятельное изданіе Общества св. Благов. Кн. Александра Невскаго в Парижѣ, Октябрь 1928) в замітці „Католичество и востокъ“ виявляє відому фанатичну ненависть Росіян до католицтва й Унії, стверджуючи, що „так званої російської католицької акції“ будьто вже нема: „Сю невдачу настільки сильно відчувають самі католики, що їх первісна тактика притягнути Росіян зовнішними проявами пошани Православя й національности, сьогодні навпаки перемінилася в отверту ненависть і тільки в ділянці „обряду“ залишається точка погляду, котра колись сотворила Унію. Одначе історична неприймимість її для нас (?) так загально відома, що як колись католицтво замасковувалося уніятством, створеним для спольщення (?!) Галичини й України (!), таксамо сьогодні Унія заслонюється новою назвою „східного католицтва“, в котрім православні мають знайти „все, що мають в своїй власній церкві“... і безболісно стратити свою національність. З тою метою створені „Католицькі Богослуженя по православному обряду“, а стремління до фальшування (!) доходить до анекдотичних вижин“. Справді типовий зразок „исторической непріелемости“ ніякої нової думки, незгідної з закоріненими категоріями думання. „Чистка обряду“ — це для них не більше як „маскарадъ съ политической подкладкой“.

Ужгородська „СВОБОДА“ пише з приводу тисячлітних роковин смерти св. мученика Вячеслава (Вацлава), котрі обходитимуть Чехи сими днями: ...„І як перед 1000 роками сходило сонце християнської культури, розганяло тьму поганського духа, і побіда світла Христової правди обезпечила їм (Чехам) свободу на довгі століття, а тільки релігійна міжусобиця спричинила їх упадок, так і тепер ведеться сильна боротьба модерного поганства проти християнської правди. Якщо запанує над нашою державою знова Хрест Христовий, коли поширяться в народах культура і моральність християнська, коли наша нова держава вибудує свою будучність на певних основах традицій свв. Кирила і Методія і св. Вацлава, будучність наша

— Я приходжу до наймудрійшої з жінок Падишаха з великим проханням. Як воно буде в ласці сповнене, остану до смерти вірним невольником усіх замислів Твоїх і сина Твого, хай потіхою Тобі буде, о Велика Хассеке Хуррем!

— З яким проханням? запитала. Він відповів:

— Злі люде уважають мене дуже багатим і кажуть, що я загарбав у Єгипті податки Падишаха. Але се неправда! Я убогий і навіть задовжений...

— „Довг пече як огонь“, відповіла приповідкою, заохочуючи його до дальшого прохання, бо була дуже цікава, кілько схоче сей великий богатир, знаний з захланности. Знала, що Султан добре знав головний блуд характеру Агмеда-баші, одначе держав його на найвисшім місци ізза його великої робучости, точности і сприту.

— Так, о чудова квіточко Едену! відповів Агмед-баша.

— Думаю, що Падишах радо осолоджує біль своїх вірних слуг. Кілько треба на заспокоєння твоїх довгів?

— О, ти дуже ласкава, найкраща зірко світа! Мені треба (тут відітхнув) триста тисяч золотих дукатів...

— Триста тисяч золотих дукатів?!...

— Триста тисяч, о найцінніща перло держави Османів! Буду до смерти вірним невольником всіх замислів твоїх і сина твого!

Се повторення тих самих слів занепокоїло її ще більше, ніж домагання високої суми. Відповіла майже налякана:

— Не маю инших замислів як ті, що ними живе серце і ум Падишаха! А мій син щойно усміхається до добрих людей. Але я готова тобі допомогти. Тільки аж з таким домаганням не можу прийти до Падишаха...

— Инша не моглаб, а Ти все можеш, о найкраща зірко в життю Падишаха!...

Була здивована величиною, нахабністю й упертістю прохання. Відповіла встаючи:

— Се неможливе! Атже найбогатший князь Індії прислав Падишахови дар, який варта третину того, чого ти домагаєшся!

— Він прислав іще й инші дари, о дуже милостива Пані!

— Се не дари, а заплата за кров і кошти війська Падишаха!... Ти за дорогий приятель, додала усміхаючись.

— Дороща від всіх скарбів доля дитини... — відповів твердо. Задеревіла і зблідла. По хвилі запитала:

— Якто? А при чім тут дитина?

Завагався й уриваним голосом сказав:

— А хтож... оборонить... малого... Селіма.:: перед:::

— Перед чим?

— Перед злобою улємів і гнівом Падишаха, коли розійдеться вістка, що він... охрещений на християнську віру!... Хтож оборонить, як не Великий Везир Агмед-баша?...

Остовпіла з великого жаху за свого сина. Вся кров збігла їй з обличча. Була бліда, як ялиця овіяна снігом.

Але вмить опритомніла. Думки як лискавки почали їй літати по голові в дикій погоні! Наперед цілий табун думок про небезпеки, які грозять її синови. Бо за себе не боялася ні хвилинки! О, ні! Навпаки — чулася міцна, як ранена львиця, що боронить своє молоде... Вже вітрила слабі сторони нападу. Але не знала ще сили ворогів.

Упорядкувала думки зелізною волею і постановила довідатися, чи її таємницю підглянув сам Агмед-баша, чи його спільники На хвилинку знов похололо їй біля серця на думку, що таємницюї може знати більше людей. Бо що таємницю її вже знали, сего була певна. Пригадала собі, як захиталася завіса біля дверей. З тим більшою силою випрямила свою думку й обережність. І вже спокійно відповіла:

(Дальше буде).

буде забезпечена і нам не боятися нахабства сусідів. І на П. Руси порозуміння й братське співжиття Русинів з Чехами залежить головно від того, як відносяться прибувші сюди Чехи до релігії. Якщо будуть вірно держатися святовацлавських традицій, здобудуть собі і в Русинів честь і братську любов, колиж продовжатимуть між нами пропаганду модерного поганства, коли пропаганду гуситизм і безбожність, не лиш не знайдуть дороги до серця нашого побожного народа, але викличуть проти себе погорду й ненависть..."

—0—

Царські скарби на ліцитації

Неоцінимі твори штуки, публичне добро Росії й України на торговиці в Берліні.

Вже від довшого часу кружляли вісти, що большевики спродують по тихо за кордон великі твори штуки, котрі вони в Росії й на Україні сконфіскували й оповістили, що се „васність народа", чи „пролєтаріяту". Одначе за кождим разом уряд СТСР. простував, називаючи ті вістки випливом „буржуазної злоби".

В марті с. р. спродала авкційна фірма Лєпке в Берліні 130 образів визначних артистів за досить дешеву ціну, бо тільки за 180.000 марок (коло 360.000 зл.). Вивіска над тими творами штуки звучала: „Загранична власність".

Мабуть фірма переконала уряд СССР., що треба виразно сказати, відки походять продавані твори штуки, тоді й ціна буде більша, бо цілий світ добре знає, що російські царі чого будь не набували і що за століття своєї влади стягнули вони з усіх усюдів надзвичайно цінні річи. Отже тепер появився „вступний катальог" згаданої німецької фірми, котрий вже виразно заповідає, що в листопаді продавати-ме на ліцитації твори штуки з державних музеїв СССР. В оповістках зазначено соромливо, що продається тільки ті річи, без яких „музеї можуть легко обійтися". Як відомо, удержування музеїв се кошторисна річ і „річ ясна як на долоні, що кошти на ту ціль можна покрити з надміру (!) музейного добра"...

І так під крик: „Хто дасть більше?" підуть на другий місяць на ліцитацію за кордоном твори штуки з музеїв Росії й України, величезної вартости, піде зміст замків і палат, а головно зі славного на весь світ Ермітажу. Продані будуть: прекрасна збірка образів Богоматери кисти Конеґліяна, славний портрет сина Рембрандта кисти Николая Маеса, добрі майстри 17 і 18 століття, твори штуки голяндської, французької, італійської, чудові золоті скриночки, виложені брилянтами й иньшим дорогим камінням, цінні комоди, бюрка і фотелі, дивани, ґобеліни, авбуссони й иньші твори штуки, збирані віками.

Німецька преса підчеркує, що за сею першою явною випродажею наступить цілий ряд дальших, бо знавці предсказують, що большевики дістануть великі гроші за кождим разом.

На тих скарбах блистять не тільки брилянти, але й кривавий піт українського народа, котрий працював на те, щоб його власники могли їх купити. Але тепер мнимо „самостійна радянська Україна" ані не писне проти розпродажі того добра з тої простої причини, що вона ні самостійна, ні радянська, ні Україна, тільки здобута на ново кольонія червоної Москви, котрої ніхто не радиться, чи продавати її добро. Та з другої сторони та випродажа свідчить, що большевики вже видихаються в своїй „будові раю на землі" і гонять останками.

—0—

„Людину робить її воля великою й малою". — (Шіллєр).

На міжнародну виставу преси

(Від власного кореспондента).

V. ВИСТАВА ПРИ ШЛЯХУ НА ОБОЛОНЮ (AUENWEG).

Американський орґан зовсім нового типу.

З цілого ряду виставових будинків і вистав орґанів при т. зв. „Шляху на оболоню", згадаю тільки деякі. Вони передовсім свідоцтво, як скоро вспіла піднестися німецька преса по тяжких часах інфляції (пр. „Leipziger Neueste Nachrichten" виказують тепер 170.000-ний наклад, а се провінціональний орґан!).

Орґан „Das Hamburger Fremdenblatt" виставив будову в формі корабля вікінґів. В ній представив, що видав від 1828 р.

„Die Kölnische Zeitung" виставила ротаційну машину, котра на годину печатає 54.000 примірників ґазети на 32 ст. друку.

На домі липської фірми Вобаха представлено на реліфах 4 моди — від старинних до нових часів.

Видавнича фірма Моссе з Берліна, славна своєю міжнародною експедицією анонсів, показує наглядно, як повстає її орґан „Berliner Tageblatt". — Приходять депеші, редактори справляють і т. д.

Та мабуть найцікавіщий, хоч оден з найскромніщих, павільон американського дневника „Christian Science Monitor" що виходить в Бостоні. Се великий орґан зовсім нового типу, якого ще не було між великими орґанами преси: він засадничо не подає ніяких сензацій ні описів злочинців! Уникає навіть описів катастроф, епідемій і взагалі всего, що негативне — хіба що треба суспільність візвати, щоб несла поміч, тоді коротко пише, в чім річ, але й тоді головно кладе натиск на те, що робити.

ПОЗІР СТУДЕНТИ і ТЕХНІКИ!

Приборники ориґ. Ріхтера.
Суваки льоґаритмічні ріжн. фабрикатів.
Нормоґрафи (шабльони до описування рисунків).
Мікроскопи.
Тасьми, Піони, Метри, Лінії, Лати, Тички, і т. д.

поручає по приступних цінах

ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА

212 д **Львів, Леґіонів ч. 1. і 3.** 23-30

Річ ясна, що через вилучення описів усяких сензацій і скандалів зискує той орґан багато місця на поміщування позитивних статтей про виховання, політику, господарку, літературу, штуку, театр, статті для жінок, для молоді і т. д.

Цікаво — що якраз Америка, де жадоба сензацій виросла найбуйніще, здобулася на такий орґан! Мимохіть пригадується наша приповідка: „Де біда найбільша, там Божа поміч найблища". Такого типу орґан поставлено там „на ноги" в імя християнських засад.

В павільоні його сидить Американка й роздає даром кождому, хто вступить, одно число того орґану й малу брошуру в мові анґлійській або німецькій, написану редактором того орґану, Willis J. Abbot'ом п. з. „На першім місци те, що добре". (Ст. 12, 16-ки). Брошурка написана до річи і живо, по американськи. Зачинається так:

Те, що ґазети повинні приносити, становить проблєм, остро оспорюваний в школах журналістів, у пресових орґанізаціях, церквах, університетах, журналах і ґазетах... Часто наводять виказ редактора **„New York Sun'a**, містера Дана, що він не уважає себе ні досить чистим, ні досить розумним, щоб міг опускати у звітах щось з того, що за Божим дозволом діється на світі, — хоч на світі діються й такі річи, яких і містер Дана не описавби в своїм орґані. Иньше улюблене твердження звучить: Читачам треба давати те, що вони хочуть мати. В межах приличности і тих, які зачеркує параґраф про клевету, се твердження може й правдиве. Але воно викликає позір 1) немовби взагалі істнувала якась одна-одинока публика і 2) немовби редактор через якесь надприродне обявлення міг знати, чого та публика хоче.

Тимчасом єсть багато кругів читачів з дуже ріжноманітним смаком. Кождий читач скорше або пізніще знайде собі свій орґан, котрий йому найбільше підходить під його смак. Завдання редактора — вибрати собі той круг читачів, для котрого хоче писати.

СОРОЧКИ МУЖЕСЬКІ

ІВАН РІДЛЬ
Львів
вулиця Академічна 2.
267б 32—50

„Монітор" вспів собі позискати значно поверх 100.000 таких читачів, розсипаних по цілій кулі земній, які не люблять читати звітів про злочини, катастрофи, епідемії, смертельні випадки, скандали і т. и. Спеціяльна наукова комісія ствердила в місті Клівленді, що зріст злочинів має в значній мірі своє жерело в надмірних описах злочинів у пресі. Визначний нюйоркський лікар твердить, що на поширення епідемії ґрипи мають більший вплив описи тої епідемії в ґазетах, ніж навіть кепські санітарні обставини! Длятого „Монітор" не приносить негативних описів, або як згадує, то в дуже обмеженій мірі, пр. про смерть пануючих, чи таких діячів, з якими була звязана корисна праця для суспільности. Тимчасом головна часть змісту всіх иньших великих орґанів якраз полягає на всяких сензаціях і негативних подіях. Співробітники „Монітора" мають обовязок, давати такі інформації, яких власне не дає иньша преса. Се зовсім не причиняється до зубожіння його змісту. В одній Англії має „Монітор" 25 кореспондентів, коли иньші американські орґани мають їх там три або чотири. Доказом почитности „Монітора" також в Англії являється значна скількість у нім анонсів з Европи. „Монітор" кладе вагу не так на скорість інформацій, як на докладність. Длятого, хоч уживає кабльоґрамів, але волить писані кореспонденції. Чому? Бо депеші з природи річи мусять бути коротші ніж прислані почтою кореспонденції, а через свою короткість депеші мусять бути такі недокладні, що часто фальшиво інформують читачів. Засада „Монітора" — приносити на першім місци те, що добре. Основниця „Монітора",— пані Едди, сказала: „Ціль „Монітора" повинна бути — нікого не ображувати й ціле людство благословити".

„Монітор" має винаймлені телеґрафічні дроти в усіх сторонах Америки, штаби кореспондентів у Сан Франціску й Лос Енджелос та платних від статтей кореспондентів у всіх більших містах Америки, в Канаді, Европі, Японії, Китаю й Австралії. Слід підчеркнути, що права передруків „Монітор" не відступає за гроші. Своїх релігійних поглядів „Монітор" не підчеркує. Його релігійні змагання знаходять вислів тільки в щоденній короткій статті про християнську науку і в обминанню всего, що моглоб нарушити релігійні переконання читачів, все одно до якої церкви вони належать. У всій своїй тактиці „Монітор" іде за радою св. Апостола Павла в його посланню до Филипян (гл. 4, уст. 8):

„Далі, браття, що правдиве, що чесне, що праведне, що чисте, що любе, що похвальне, коли є в чомусь яка чеснота й коли є в нім похвала, — над тим думайте-помишляйте".

Се чудова рада так для читачів як і для редакторів. „Монітор" доказує, що можливий такий орґан, який іде за тою радою і що якраз тим зеднує він собі читачів і анонси.

Так виглядає доволі докладний зміст згаданої американської брошури про ту дивну ґазету, котра обминає все, що моглоб сіяти вражду між людьми й народами. Во істину! Далеко не всьо зле, що з Америки походить не тільки на области економічній, але й духово-культурній.

На тім скінчив я оглядати Міжнародню виставу преси в місті Кольонії.

При кінци побіжно оглянув я ще великі виставові ресторани з дерева, вежі з цегли та переїхав мініятурною залізницею попри забавові площі й льокалі.

МАҐАЗИН ФУТЕР

ВІКТОРА ЗІХЛЄРА СИНИ

Львів, пл. Галицька 14. І. пов.

Поручають **футра** дамські, мужеські футряна ґалянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 25—30

Проблєм Волині

З приводу третього зїзду КПЗУ.

(Надіслана замітка).

Сей зїзд КПЗУ (Комуністичної партії Західної України), що відбувся потаємно в невідомім місті, в половині вересня і мав головно на цілі зліквідувати національне крило т. зв. шумскістів по наказу з Москви, — інтересний був не так своєю метою і складом своїх делеґатів (40% Поляків і Жидів, 1/3 делеґатів робітників), як отсим фактом: Зїзд ствердив, що представництво большевиків з Волині було дуже мале й не відповідало тій ролі, яку Волинь повинна грати.

Сей факт дасться пояснити двома иньшими фактами: По перше тим, що на Волинь скорше просякають вістки про правдивий стан червоного „раю" за кордоном, бо з Волині есть розмірно більше наших людей в большевії, ніж з Галичини й вони знаходять способи, щоб удержувати контакт з рідними та повідомляти їх про все, що там дійсно діється. По друге: се прояв загально слабого орґанізаційного життя за сокальським кордоном. Що до Волині не справдилися навіть мінімальні надії скорого зросту нашої хочби культурної сили в межах Польщі. Публичною таємницею есть, що ні одна наша орґанізація, ні оден наш пресовий орґан не знайшов досі майже ніякого підпертя на землях богатої Волині. Влада колишньої Росії задавила там наше життя до тої міри, що треба великого вкладу праці, заки на Волині зачне наше життя хоч сяк-так прозябати. Можна собі уявити, який там важкий ґрунт для всякої публичної праці коли не годні там викликати руху навіть большевики, котрі не перебирають в способах аґітації й демаґоріі.

Дуже важно булоб, щоб Галичане, котрі мали нагоду особисто бути на Волині сими часами, поділилися в пресі своїми враженнями з Волині та оповістили свої думки про те, якими способами можнаб там поширити бодай консумцію нашої культурної продукції. Коли не потрафимо розвязати сего проблєму, то ще довго будуть пусті всі наші мрії про можливість більшого впливу на Велику Україну **І. Б.**

ГУРТОВО. ДЕТАЙЛ.
НОВООТВОРЕНИЙ — МАҐАЗИН — **ФУТЕР**
Абрагам ФЛЯСТЕР
Львів, пл. Краківська 6.
поручає готові футра та ріжнороднi скірки по конкуренційних цінах. — Для П. Т. Урядників на догідні сплати.
292 10 10

Преса на Радянщині

Резолюції закордонного зїзду російських письменників і журналістів.

1-го жовтня закінчив у Варшаві свої наради зїзд російських еміґрантських письменників і журналістів. Щодо преси в СССР зїзд приняв м. и. такі резолюції:

Преса при комуністичнім режімі пригнетена, письменники й журналісти поставлені в умови безправства, нужди й цілковитої залежности від примх влади. Радянська влада узурпувала всі матеріяльні й технічні засоби, конечні для видавання преси і сю узурпацію прикрила обманством, назвавши її „свободою преси".

Не обмежившись сим, радянська влада створила цензурний апарат, котрий поставив своїм завданням не тільки проганяти всяку немилу для влади думку, але, в відріжненню від всіх колинебудь істнувавших родів цензур, змушує авторів писати в потрібнім для влади дусі...!

ОСИП СТЕФАНОВИЧ ранше РОМАН ЗУБИК — ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16. поручає — новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців.
247 19—30

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Католики в СССР. Сьогодня начислюють в Росії 950.000 католиків Поляків, 40.000 Білорусинів, 48.000 Москалів і 30.000 гр.-кат. Українців. Крім цього 200.000 катол. чужинців — головно Німців. Разом біля 1,600.000 душ. Є три латинські дієцезії (крім нових в Мінську й Камінці Под.), два апостольські вікаріяти, на Кримі й Сибірі й Греко-катол. Екзархат. Архиепископи або епископи втікли або заслано їх в Сибір. Під цей час 40 катол. священиків перебуває в страшній тюрмі на Соловецьких островах або над Білим морем. Пересічно на 30 катол. церков є 4 священики.

Релігійна секта комуністів. Нова секта релігійна повстала серед комуністів в Новосибірську. Сектанти признаються до греко-католицького обряду, а за головних святих уважають теоретиків соціялізму Маркса й Енґельса! Секта зібрала серед своїх прихильників 8 тисяч руб. на будову святині для нових „святих", але уряд Совітів гроші сконфіскував.

Свят. Отець про послух католиків. Католицька французька преса поміщує докладне звідомлення з промови св. Отця до вчителів католицьких шкіл у Франції. Папа згадав про тих, котрі йдуть на руку політиці „Аксіон Франсез" кажучи: „Їх непослух може справді будити сумніви відносно щирости й інтеґральности їхньої католицької віри. Католицький послух є по суті послідовністю і вислідом віри. Якщо віра не родить послуху й не кермує ним, непослух виказує ясно й недвозначно, що в таких душах немає віри з її ясністю, повністю і послідовністю.

—o—

Ювилей 60-ліття священства

Впр. о. Павла Бачинського

Дня 9. жовтня с. р. святкувало українське громадянство Глинянщини торжественно 60-літний ювилей священства Впр. Отця Павла Бачинського, крилошанина, вислуженого декана та довголітного вельми заслуженого пароха Глинян-Заставя. В так рідкім святі помимо тяжкого робучого дня — взяли громадно участь парохіяне, місцева інтеліґенція, дооколичне духовенство — та представники Поляків і Жидів. На свято зволив прибути також брат ювилята Впр. отець мітрат Л. Бачинський зі Львова. Свято зачалося Соборною Службою Божою в парохіяльній церкві, до якої стануло 12 священиків. Співав гарно місцевий хор. По Службі Божій і проповіди стискав достойний ювилят голови, а відтак торжественно з процесією відпроваджено ювилята до його помешкання, де він принимав желання від делеґатів многих українських товариств у яких всюди є членом та великим жертводавцем. Належить замітити, що жертвою ювилята станула фундація місцевої захоронки Сестер-Служебниць — та фундація стипендійна у головнім товаристві „Просвіта" для 6-ох убогих учеників. Після обіду відбулася спільна знимка фотоґрафічна, а відтак о год. 4. по пол. торжественна Академія в місцевій читальні „Просвіти„ в честь ювилята. В програму входили: ядерна привітна промова пана Михайла Хамули, хорові точки, деклямації шкільних дітей та дуже гарно відіграна вистава дітей зі Захоронки під заголовком „Цариця Землі". Місцева рада громадська в признанню заслуг ювилята в часі його 44-літного побуту в Глинянах — надала йому почесне горожанство та назвала одну з улиць міста іменем достойного ювилята. Свято залишило по собі незвичайно милий спомин у всіх присутних, а то тимбільше, що достойний ювилят тішиться у громадян Глинян — без ріжниці віри чи народности великою симпатією та пошаною. Місцевий.

31. жовтня ц. р. кінчиться речинець виповідження обезпечення 1/3 части будинків з ПЗВО. Хто ще не обезпечений в „Дністрі", нехай не тратить ні хвилини, а піде до аґента „Дністра", зажадає картки виповідження, виповнить її і вишле поручено до приналежного Воєвідського Інспекторату П.З.В.О. Виповіджену 1/3 часть будинків, нехай обезпечить негайно в Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер" у Львові, вул. Руська ч. 20.
338 2-2

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

МУССОЛІНІ ПРО ҐАБСБУРҐІВ. Нестор угорських журналістів був на днях у Римі на авдієнції у Муссолінія й питав його, чи він ще сегодня обстоює тріянонський договір. Муссоліні відповів, що династія Ґабсбурґів здетронізована таксамо на завше, як династія Бурбонів, Орлеанів і Наполеонідів. Більше про се говорити не хоче, бо знає королів і міністрів, які упали тому, що за багато говорили.

ЛЮДЕНДОРФ ОРҐАНІЗУЄ КИТАЙСЬКУ АРМІЮ? З Лондону депешують: З Нанкіну наспіли вісти, що китайське міністерство війни предложило німецькому ґен. Людендорфови зреорґанізування китайської армії. Людендорф уже раз відкинув таке предложення, кажучи, щоб наперед Китай погодився на один уряд. Тепер мав приречи поїхати до Нанкіну й оглянути на місци ситуацію.

ЗМІНА ПОЛІТИКИ ЮҐОСЛАВІЇ? З Білгороду доносять: Прибіцевич заявив, що союз з далекою Францією не дає Югославії потрібного забезпечення й лучше булоб для неї порозуміння з малою, але близькою Болґарією. З тих самих причин уряд Югославії готов робити як найдальше ідучі уступки другій сусідці, Греції. (З другої знов сторони доносять: Між грецьким диктатором Венізельосом і заступником сербського мін. загр. справ Суменковичом прийшло до таких непорозумінь, що Венізельос тільки на інтервенцію самого короля не опустив Білгороду без полагодження справ).

В БОЛҐАРСЬКІЙ МАКЕДОНІЇ майже що дня лучаються політичні убийства в численних уличних боротьбах між сторонниками ріжних банд т. зв. „комітаджів". На днях сторонники банди Михайлова повісили Бориса Ізвольського (приятеля убитого ґенерала Протоґерова) і 14 його товаришів.

В АМЕРИЦІ зник комуністичний кандидат на президента, Венямин Ґітлов. З огляду на те, що він не мав ніяких виглядів на вибір, припускають, що не усунули його серіозно з поля боротьби, тільки взяла його кудись відома з таких „жартів" орґанізація амер. шовіністів „Ку-Клюкс-Клен". Вона вивозить людей в ліси, там їх роздягає, обмазує липкою мастю, пхає в піря і — так пускає.

ПОЛЬЩА. Т. зв. „санація" постановила видавати новий великий дневник під іменем „Польска". Редактором має стати п. Мігльштайн, радник польського посольства в Бельґії, а секретарем посол Біркенмаєр, шеф пропаґанди Б. Б. „Ґлос Народу" доносить, що вплив на редакцію „Польскі" матиме полковник Славек.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН

Автор найкращого музичного твору всеї старогалицькоі школи.

В 1-ій половині біжучого року святкували у нас 20-і роковини смерти А. Вахнянина, музика-патріота, музика-діяча, музика-просвітника Галицької Землі, представника романтизму в нашій музиці. І з нагоди сих роковин на сторінках „Нової Зорі“ я вже згадував справу культ усего нашого композитора (побіч инших старогалицьких композиторів) у статті „За галицько-український Байрайт“ (ч. 45 з дня 17. VI. ц. р.). Спеціяльна часописна стаття про В—а зявилася в той час уже в „Ділі“ чч. 112, 113 і 115. Був се реферат д-ра Людкевича зі святочного В—івського концерту з дня 9. V. ц. р. Тепер хочу тут поставити музичну діяльність В—а в освітлення історії нашої музики, беручи під розвагу композиційно-технічні справи.

Анатоль Вахнянин (* 1841 в Сіняві, † 1908 у Львові) вийшов з перемиської школи, заступленої Вербицьким та Лаврівським. Ся школа опиралася майже виключно на трьох ділянках: церковній музиці (взір: Бортнянський), мужеській хоровій пісні (взори: Вебер, Конрадин Кройцер, потрохи Шуберт) та народній співогрі, т. зв. „мельодрамі“ (взори: віденська співогра Венцля Міллера та польська: Стефанія, Курпінського і т. и.)*) Тепер приходить Вахнянин, також Перемишляк, і ломить тісні межі тої школи. Будучи у Відні, зустрічається зі всесвітнім музичним рухом, а в хвилі, коли в Перемишлі вигибає музична традиція, він переносить наш музичний центр до Львова. Атмосфера Відня та Львова, насичена романтиками: Шуманом, Шопеном, Ваґнером, Брамсом, Чайковським, — заставляє його, хоч доброго католика, лишити на боці духовну музику. Бо вже не слід було наслідувати дальше Бортнянського, а до реформи в дусі романтизму на тому полі не було в нас ще відповідного підкладу. Отже він звертає свої творчі сили куди инде. Простеньку, часто аж занадто примітивну, співогру заступає великою оперою новітнього европейського характеру. Так і повстає найкращий твір усеї старогалицької школи — опера „Купало“.

Поступовий музик, що у Відні зазнакомився з усе ще тоді живучою німецькою романтикою — вносить у тій своїй опері романтичну струю в нашу музику. Бо герої „мельодрам“ Вербицького, хоча взяті з простого народа (пр. „Підгіряне“), все таки ще навіяні клясицистичною солодкавістю псевдо-сільських іділь XVIII століття. Аж Вахнянин, надивившися на великі романтичні опери Вебера, Ваґнера, Монюшка, Сметани, вводить на нашу сцену народне життя в великому стилю, на взір згаданих европейських романтиків. Бачимо тут народ у своїому питомому нефальшованому одязі з його вічно молодою романтикою звичаїв та обрядів та з бурхливою минувшиною — татарською грозою й лицарською бравурою козаччини. Якраз на такому великотворі мусіла найсильніше заломатися стара перемищина. Вона була справді кормлена споминами Моцартівських й італійських опер, та остала наскрізь безоперною, бо була все таки занадто пересякнута останками давнього церковного клясицизму навіть у світських моментах.

Озвалися тоді злобні голоси — якже у нас легко за злобу й підозріння! — буцім-то се бодай через половину твір Гунєвича. Одначе такі поваги, як д-р Людкевич, перечать тому. Наведу ще одного свідка автентичности опери — нашого великого поета Богдана Лепкого, що раз застав композитора одинцем дома, погруженого цілого в працю якраз над „Купалом“, так що не помітив Лепкого в кімнаті. Така сконцентрована праця на самоті очевидно виключає всяку чужу співучасть, тим більше пляґіятуру.

Тепер дещо про подробиці опери. Вже загальна її форма силою романтизму мусить зривати зі старою італійщиною (Вахнянин — одноліток Дворжака!). Речітативи свобідно-мельодійні, без тих відомих старих кінцівок. В аріях нема кольоратур. Арії, як: „Нема мені поради-доньки“, „Не плач же мила“, балляда Максима, чи хори, як: „Ура у бій“, „Палай Купала“, „Під Твій Покров“, — се перлини оперної музики, на рівні з подібними що до форми й характеру уступами з опер Монюшка та Вердія. Вердія Вахнянин навіть перевисшує часом що-до шляхотности мельодії й не попадає ніколи в вульґарність, як пр. автор „Трубадура“. Місцями пригадує ніжністю виразу стиль Шубертівських пісень. Десь не десь що правда попадемо на беллінізм. Одначе можна сказати, що вплив Беллінія вже лише посередній, via Шопен-Монюшко (впрочім і в його кантілені є ще останки перемиських італіянізмів, що не дивне). В інструментації „Купала“ знати вплив німецької після-Веберівської, і навіть вчасно-Ваґнерівської школи: часті смичкові тремолянда, чотироголосні партії вальторнів, позавни постійно в товаристві туби та инші ефекти, улюблені в тодішній оперній музиці.

І в ділянці пісні на мужеський хор — де Вербицький та Лаврівський мали вдячне пописове поле своєї мельодійної інвенції — зазначився Вахнянин як поступовець. Візьмім хочби „Живем, живем!“ Форма тут свобідна, навіть угрупування частей по тонаціям дуже замітне (G-moll, Es-dur, Ces dur і знова Es-dur). Подвійне сольо тенора й барітона „Притихне воркне“ (Ces-dur) майже контрапунктичне, а мельодія тенора пригадує тріо скерца „похоронної сонати“ Шопена (шкода лише тої талановитої музики до так смішно-незугарної вірші Гушалевича!). А вжеж кому не розгріває крови в жилах огнистий „Хор Норман“ з „Ярополка?“ Блідою, академічно-сухою видається проти нього „Warszawianka“ і „Wacht am Rhein“, чи Ліпдпайнтнерова „Fahnenwacht“. Бо в пісні нашого автора вправді мов яка „грізна-грізна Валькірія“ махає полумяним мечем! А неодному, що в зневірі глядів на „помарнілу нашу долю“, при звуках тої пісні блис у душі ясний промінь надії, що „а вже преціньможе час лучшої долі і для нас“.

Тут позволю собі на маргінесову замітку до одного місця з вище згаданого реферату д-ра Лкодкевича: именно дотично зіставлення Вахнянина з Воробкевичем, як двох представників музичного оптимізму. На мою думку тимчасом при зіставленню сих двох нерівних талантів ріжниці перекричать подібність. Ось щодо техніки: гладкий культурник Вахнянин, майже „майстер форми“ в своїому домашньому форматі — і вічно неогладжений, розхрістаний в тематиці Воробкевич, неспроможний вязати довших період льоґічно. І в самім оптимізмі бє страшна ріжниця: оптимізм Вахнянина, се поважний, мужеський оптимізм діяча та будівничого культури —а оптимізм Воробкевича, се звичайна собі буршівська чаркова тірада, заправлена ритмом коломийки або румунської „гори“.

Оттак-то співав нам той співець-подвижник, той музичний спільник другого галицького відродження, що прийшло після пістьдесятьницької реакції. І все, чим тепер є український музикальний Львів, се плід невтомної діяльности автора „Купала“. Дві ним засновані установи, „Львівський Боян“ та „Музичне Товариство ім. Лисенка“ зі своїм музичним інститутом, створили теперішній тип музикального Українця-Европейця. Оба наші Діоскури: Людкевич, вокаліст, повний понурого драматизму, та Барвінський, фортепянний поліфоніст, повний соняшного плєн-еру—се гідні продовжники діла незабутнього Анатоля Вахнянина.

Одного слід іще побажати: щоб наші люди, котрі знали покійного творця „Купала“, написали ряд споминів про нього, хочби й дрібних. Для будучого історика нашої музики булиб се неоцінимої вартости дрібниці, дуже потрібні для його повної оцінки. Кожда ин на суспільність, яка малаб у своїй минувшині такого творця і великого робітника на музичній области, зібрала би про нього найменьші спомини й не дала би пропасти ніякій дрібничці з його життя.

Борис Кудрик.

*) Так звані „сімфонії“ Вербицького се увертюри до сих „мельодрам“, з тим лише, що, за виїмком 1 шої сімфонії як увертюри до „Верховинців“, кожда сімфонія може бути увертюрою до котрої небудь пєси. Отже і се театральна, а не сімфонічна музика.

—o—

Збірка автоґрафів галицьких композиторів

Кілька років тому помер у Філядельфії в Америці Евген Якубович б. урядовець із Станиславова, що був свого часу головою Станиславського Бояна, видавав разом із Денисом Січинським Музичну Бібліотеку Станиславівського Бояна, а потім іще перед війною, виеміґрував до Америки, де був при кінці секретарем запомогової організації Провидіння. У спадщині по нім залишилася велика збірка нот, які він записав Науковому Т-ву ім. Шевченка у Львові. На днях згадана збірка, завдяки п. Вол. Левицькому з Філядельфії, який упорядкував її, наспіла до Львова.

Збірка складаєься: 1) з поверх пів сотні оригінальних рукописів галицьких композиторів; 2) з около 30 українських (гал. бук. і наддн.) композицій, переписаних рукою Д. Січинського; 3) з ріжних писаних нот; 4) з ріжних друкованих американських музичних видань.

Найцінніше в збірці се автоґрафи галицьких композиторів: Мих. Вербицького — 6 (передовсім оригінал українського національного гимну „Ще не вмерла Україна“, сольоспів у супроводі ґітари; а далі: Симфонія на 1 флєт, 2 кларнети, 2 фаґоти, 2 корни, 2 віоліни, віолю і віолін; Симфонія на 2 флєти, 2 віоліни, віолю, вільончель і віолін; Коломийка на орхестру; Отзев (Лірвак), сольо; Літурґія на мужеський хор); Порф. Бажанського — 3 (Арія з опери Марійка, татарська бранка; Терцет з опери Марійка; Мішаний хор фінальний з опери Весілля); М. Кумановського — 1 (Вязанка перша з нар. пісень на міш. хор); Ів. Біликовського — 2 (Попурі з нар. пісень на смичк. квартет; Коляди I і II); Г. Тополюницького — 1 (Хустина форт. витяг); Я. Ярославенка — 1 (Майн герц іст швер [нім.], сольо; О. Нижанковського — 4 (О, не забудь! сольо; Атамане, батьку наш; Ой в полі садок; Покохалем цебе [пол.] сольо); Й. Кишакевича — 1 (Ой не нам в кайданах ходити, хор); А. Кужелі — 3 (4-та коломийка на форт.; Коломийка на форт.; Вальс на форт.); Ю. Буцька — 1 (Моя любов, хор); В. Мереньова — 1 (Тебе поєм, хор); Дениса Січинського — 33 (Коби, хор; Сагайдачний, марш на форт.; Даремне пісне, муж. хор; Як почуєш в ночі, сольо; Те саме арія з польським текстом; Хор, без наголовка й тексту; Венц тшеба цєрпєць, сольо [пол.]; Пісня без слів на форт.; Пісня без слів на форт. — инша; Як почуєш в ночі [другий раз]; На волі, діточий хор; Непереглядною юрбою, хор; Моя могила, сольо; І не питай мене, сольо; Непереглядною юрбою [другий раз]; Минули літа, хор [два голоси розписані]; Річенька, пісня; Кантата Еп. Г. Хомишинови форт. витяг, орхестр. партитура і розписані всі інстр. на орх.; Лічу ь неволі, гарм.; В незабудь, форт.; Січ в поході, хор; Ще не вмерла Україна, уклад Д. С.; Хор без тексту і наголовка; Роксоляна, прольоґ, форт. витяг; Сонні мари, мельодеклямація, партитура на орх. писана Е. Якубовичом й окремі інструмента розписані Д. С.; Паду чолом до скелі, сольо; Чом, чом; Ходім хлопці; Родимий краю; Коли Україна борбу розпочала; І е саме в другій редакці; Вальс для вправ булавками; Ріжні уривки, фрагменти, то що).

—o—

Присилайте передплату!

ФУТРА дамські, мужеські та скірки поручає найдешевше **ГОРОВІЦ С-ка** Львів, ул. Краківська 4.
293 Телефон 54—12. 9-10

НІМЕЦЬКИЙ ЦІСАР Вільгельм, як доносить „Матен“, має перенестися з замку Доорн блище до німецької границі.

АЛЬБАНІЯ. Білгородська „Політика“ доносить, що 28. листопада, в головне нац. свято Альбанії, відбудеться в місцевости Кроя, б. столиці Скандербега, нац. героя Альбанії, торжество коронації альбанського короля Зоґу І. Возьмуть в нім участь всі племена Альбанців зі старими племінними знаками. Прибудуть також члени чужих династій, м. и. престолонаслідник Італії кн. Умберто і болгарський принц Кирило.

—o—

НАЙБІЛЬШИМ СКЛАДОМ
СУКНА, ПОЛОТНА, ШОВКУ і ФУТЕР
в ЗОЛОЧЕВІ
є фірма
ЛЕВ ОППЕР
Найліпший товар за правдиво дешеву ціну.
308 8—8

НОВИНКИ

З Відня до Риму уряджено летунську лінію. Лет тревати-ме всего 4 год. і 15 хвиль.

У Гребеннім коло Рави, в добрах кн. Сапіґів три дні переводили масові арешти ізза рільного страйку та конфліктів, до яких дійшло. Увязнено й жінок. Арештованих привезли вже частинно до львівських вязниць. Увязнено також представників орґанізації рільних робітників Галичини і Шлеська, котрі хотіли інтервеніювати.

Епископський дар для „Рідної Школи. На ратунок „Рідної Школи“ зложив Їх Преосвященство перемиський Епископ Др Коциловський 1.000 зол., за що щиру подяку складає **Головна Упра**ва.

ПОДЯКА.

М. Фрайліх, Львів, Городецька 35,

Кремінець, 15. липня 1927.

До Шановної Фірми

Почуваюся до глубокого морального обовязку, подякувати Панові за виратування від небезпеки смерти моєї 65-літної мами, недужої жінки, яка упадала під тягаром терпінь з приводу перестарілої пропуклини, що мучила її понад 25 літ. Всі бандажі, що вживала їх дотепер тільки погіршували стан її здоровля, так, що деколи цілком не могла ходити. Коли однак звернулися ми до Шан. Фірми, а Вп. Пан щасливою рукою дібрав їй відповідний бандаж, пропуклина зникла цілком. Тепер моя мама чується сильною як перед 25 літами і ми відзискали в ній здорову маму і ґаздиню. Тепер бачу і єсьм глубоко переконаний, що всі високі відзначення і медалі як також дипльоми, які признано Шан. Панові були цілком заслужені. Для нас було це правдивим чудом привезти до Львова схорілу жінку з застарілою пропукліною, а відвезти з поворотом сильну і цілковито уздоровлену маму. Я зі своєї сторони можу тільки якнайгорячіше дорадґувати тим, що терплять на пропуклину звернутися до Фірми М. Фрайліх, де можна найти спасенну поміч без ріжниці на вік і пол. — Прошу приняти вислови найглибшої вдячности від мене і моєї мами.

З поважанням **Михайло Хісдіс.**

Кремінець, Дуб. рогачка ч. 73.

Великі бібліотеки. Всіх публичних бібліотек в цілім світі нараховують тепер 1.083, що мають разом 181 міліонів томів. З того в Европі є 669 бібліотек і 119 міліонів томів, в Півн. Америці 314 бібл. і 54 міл. томів, в Полудневій Америці 22 бібл. з 2.3000.000 томів, в Азії 23 бібл. з 3.900.0000 т., в Австралії 7 бібл. з 1.100.000 том. в Африці 3 бібл. з 200.000 т. Тут не почислені бібліотеки в СССР. В Европі на першім місци стоїть Німеччина, на другім Франція, на третім Англія, на останнім Еспанія.

„РОДОҐАН“
ЛЬВІВ РИНОК
ПОРУЧАЄ 43 НА СПЛАТИ
до 10 місяців
ОБУВ СУКНО ОДІЖ
307 8—10

Друкарська похибка. У вступній статті „Н. З.“ з 14. X. ч. 79 (1-ша шпальта, 4-тий рядок здолу) напечатано: централізм, а має бути: цезаропапізм.

Каварня Гостинниці „БЕЛЬМОНТ“
в домі Народної Гостинниці
Львів, Косцюшки 1.
приймає замовлення на бенкети, слюби в окремій салі. 317 11—15

З нагоди місяця книжки книгарня **„Рідної Школи** у Львові, вул. Руська ч. 3. придбала всякі новини, а се: Діточі книжочки з малюнками, повісти та оповідання на шкільну лектуру, поезії історичні повісти. Великий вибір шкільних підручників. Всі часописи та журнали, молитевники власного накладу. Цікаві оцінки подорожі. Практичні книжки з усіх ділянок знання. Співанники, збірники деклямацій. Театральна бібліотека. Картки-видівки. — Сномагає „Рідну Школу“ кожний, хто купує книжки з книгарні „Рідної Школи“ у Львові, вул. Руська ч. 3.

ОГОЛОШЕННЯ

ДЕНТИСТ
асист. клініки стоматольоґічної У. Я. К
Д-р мед. Янковський Мечислав
Спеціяліст в недугах устної ями і зубів.
Дентистичну техніку веду особисто.
ЛЬВІВ, Словацького ч. 18, І. пов.
277 14—15

Др. Марія Криґовська
спец. недуг носа, уший і горла
лічить:
341 **хиби вимови** 2—20
(гикання, слухонімоту, ґуґнявість і т. п.)
Львів, вул. Кльоновича 6. Від 3—5.

Інжинір-архітект **ЛЕВ ЛЕВИНСЬКИЙ**
уповажнений будівничий
Львів. вул. Содова ч. 3. II. пов. (бічна вул. Потоцького)
виготовляє проєкти і кошториси для будови церков, народніх домів, читалень, кооператив і всякого роду будинків шкільних, мешкальних і промислових. Бере в підприємство будови у Львові і на провінції по конкуренційних цінах. Обіймає технічний нагляд при будовах, виробляє затвердження проєктів у Воєвідств. — Поради безплатно. 6 8
321

Дентист ЯКІВ НАСС
Львів, вул. Сикстуська ч. 17, II. пов.
Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. II Т. Урядовцям і студентам значна
343 знижка. Полекші в сплатах. 3—5



РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На осінний і зимовий сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
138 37-?

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ. І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., проч. р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. ібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II бібл. 220 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка“ — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 17—50

НЕПРОМАКАЛЬНІ ПЛАХТИ
заграничні, в великім виборі
І. КОНРАД Львів, вул. Гетьманська ч. 22.
Тел. 49 83. 344 2—4

ПЕРЕПЛЕТНЯ Петра ПОДОЛЯКА
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЖОВКІВСЬКА ч. 28
приймає всякі церковні роботи, як: Євантелія, Служебники, старі книги, брошурования всіляких накладів, канцеляр. книги, все, що входить в круг переплетничої штуки **по найприступнійших цінах.** Робота солідна і точна. 342 2-?

КУШНІРСЬКА РОБІТНЯ
Якова НАХТВЕХТЕРА
ЛЬВІВ, вул. КОПЕРНИКА ч. 16
332 ПРИЙМАЄ ВСЯКІ РОБОТИ, 5-5
ВХОДЯЧІ В ОБСЯГ КУШНІРСТВА.

Одинока у Львові
Робітня ґорсетів
на французький стиль поручає: ґумові пояси, бедрівки, шліпфери, підвязки, бюстоноші, **опаски,** також **реформи менструальні,** реформи трикотові і шовкові тільки у фірмі:
„ГІҐІЄНА“, Р. Кернер
Львів, Пасаж Міколяша над кіном „Уцеха“.
348 Телеф. 51-24. 1—15

ШОВКОВІ КОВДРИ,
матераци, фіранки, капи,
найдешевше
у фірми:
Ф. КНАУЕР і СИН
ЛЬВІВ, пл. КАПІТУЛЬНА ч 2
340 напроти катедри. 2—10

Найтревальші **ПАНЧОХИ, СКАРПЕТКИ**
ПФАУ, Львів, **РИНОК 19.**
246 б найдешевше, бо вхід через сіни. 34-50

„ОЛЬКА“, 245 29—30

Одинокий СПЕЦІЯЛЬНИЙ МАҐАЗИН трикотажів.

Продає на тревальші СВЕТЕРИ, ТРИКОТИ, ПАНЬЧОХИ, РУКАВИЧКИ, СКАРПЕТКИ по цінах гуртових.

Львів, — Ринок 35.
(біля „Нар. Торговлі“).

ЧАЙ КАВУ і ВИНА

в найлучших родах — по найдешевших цінах — поручає 300 9—15

ЕДМУНД РІДЛЬ

Львів, Рутовського 3.

Цінники на жадання безплатно.

Светери, жакети, костюми ґарсонки, камізольки дамські й мужеські, гальки, реформи, панчохи камаші, штильпи, скарпети і т. п.
ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.
Підношення очок панчіх шовкових і фільдекосових.
Виконує з найліпшого матеріялу дуже старанно й по умірених цінах

Трикотарська роб тня В. Лібанської

262 ЛЬВІВ, Баторого 34, (мезанін). 17—30

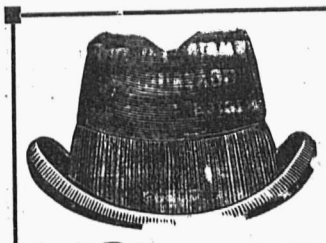

ШАПКИ КАПЕЛЮХИ

у великім виборі 322 3-12
по низьких цінах

Іван Віттман, :-: ЛЬВІВ, :-: Трибунальська 1.

НА ЗАМОВЛЕННЯ ГОТОВІ

ФУТРА

і перерібки поручає

фрма Ф. і Ю. Любельські

Львв, Рутовського 5. Телеф. 48-70

319 **40 літ істнування.** 6—20

Щітки всякого рода
Стирки, губки,
ірхи 316 б 12-20
поручає найдешевше



О. Т. ВІНКЛЕРА Син, Львів, Ринок 28.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ всякого рода

поручає фабрика

Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка

Львів 25, Бічна Кульпарківська 9. Тел. 57-48
331 Жадайте цінників. 4—12

МАҐАЗИН І РОБІТНЯ КОНФЕКЦІЇ
та дамських суконь

ЦЕЦИЛІЯ ГАН

Львів, пл. Смольки 1а (напроти кіна „Марисенька“)
325 Полекші **в сплатах.** 5—20

ВЗУТТЯ мужеське, дамське власного виробу

по дуже низьких цінах поручає першорядна робітня обуви :-: 260 17-27

ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шептицьких ч. 1 напроти св. Юра.

П. Т.

Маю честь поручити свою кравецьку фірму

Станислав Курц

у Львові, вул. Баторого ч. 12—14, 4 пов.,

в котрій проваджу окремий відділ для Всеч. Духовенства, виконуючи всякі вбрання для П. Т. Отців і цивільні: **Реверенди** всякого роду, верхні окриття, нагортки, плащі, пелєрини, порохівники, бунди і т. п., а також нові футра і перерібки футер.

З високим поважанням

Станислав Курц
кравець мужеський і спеціяліст для П. Т. Отців
326 5-20
Львів, вул. Баторого 12—14, 4 пов.



Робітня годинникарсько-ювлєрська

КАРОЛЯ ҐАЄВСЬКОГО

у Львові, вул. Сикстуська ч. 31.
(в подвірю на ліво)
виконує всякі роботи о 40% дешевше як всюди під ґарантією. 298 8-10

НАДІЙШЛИ З ПАРИЖА ОСТАННІ КРЕАЦІЇ

ОПАСОК — ҐОРСЕТІВ — СТАНИКІВ
ПАНЧІХ — формуючих ноги

ПАНЧОХИ на жиляки

МАҐАЗИН ПАРИЗЬКИХ ҐОРСЕТІВ „МАЛҐОЖАТА“
347 ЛЬВІВ, БАТОРОГО 34/II. 1—20

Нарешті ПІСТОЛЄТ для кождого
без карти на оружжа!



Не вбиває, не ранить, тільки обезсилює. Страшак Em-Ge від 14 зол., ґазовий від 12 зол. поручає тільки відома фірма

„ЕХО“ Львів, Сикстуська 24, Тел, 27-81. 337б 1-2

ФУТРА

мужеські й дамські містові й до дороги куртки, свитки, шапки і т. п. поручає

М. А. АВҐУСТИН
МАҐАЗИН ФУТЕР

Львів, Рутовського 7. Тел. 49—46.
297 Приймає всякі роботи кушнірські. 9-10

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ

Львів, вул. Волинська 25, тел. 20 18, станція зал.: Львів-Підзамче. Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 282 23-25

ФАБРИКА КОНСЕРВ

З. РУКЕРА Львів—Знесіння

поручає найліпшої якости:

яринові консерви в пушках, компоти в пушках і слоях, „jam“-и (конфітури) в слоях, яблкові і инші мармоляди, сливкові повила, кавові консерви і кава збіжева, мясні консерви як ґуляш, ковбаски і т. и., вудженини і масарські вироби, смалець і солонина. **На експорт:** бекони (вепрові боки) і шинки.

Закуповує кожду скількість живих свиней як рівнож перепроваджує комісовий збут свиней на заграничних ринках. 328 3 4

Йосиф Сметана ГОДИННИКАР

у Львові, вул. Коперника 18.

поручає: **Годинники** стінні й кишенкові з женевських фабрик: *Omega*, Glashütte, Roskopf и патентовані і т. п., також **вироби зі золота і срібла.** Виконує всякі роботи годинникарські по уміркованих цінах. Замовлення з провінції виконує негайно! 347 1—10

---

384 **ГРОМАДЯНКИ і ГРОМАДЯНЕ!** 1-4

ЗИМА І СВЯТА ЗБЛИЖАЮТЬСЯ!

Кождий з Вас повинен тепло й гарно одягтися. Оминайте посередників і перекупнів, справляйте товар **прямо з фабрики,** де за гроші видавані в Ваших околицях, дістанете в нас подвійну скількість товару: **цілий комплєт тільки 46 зол.,** а саме: 2½ м. велюру або улстер зимовий, товар пушистий і мягкий з чистої вовни, на зимове елєґантне мужеське або дамське пальто, у всіх красках з підшевкою на відвор. стороні, подв. ширина. 1. мужеський светер зимовий з рукавами, до запинання при шиї в красках: бронз., сірій і ґранат. 3. м. теплої флянелі на мужеську сорочку. 3 м. маркізи на цілу дамську елєґантну зимову сукню. 1 пара теплих трикотових підштанців мужеських, 1 ручник вафлевий, 1 пара теплих муж. скарпеток, 1 пара теплих панчіх, 1 шовкова краватка і 3 хустинки до носа. **Все те разом висилаємо тільки за 46 зол.** за посліплатою, по одержанню листовного замовлення. Платиться при відборі.

З а в в а г а: Купуючий нічого не рискує, бо якщо товар не подобається, приймаємо його назад, а гроші звертаємо. Впевняємо одначе, що кождий буде вдоволений з наших товарів і що можемо надіятися на подяку. Хто надішле зараз 3 зол. не платить коштів опакування і почт. оплати. — Замовлення прохаємо адресувати:

Firma „Polska Produkcja“
Łódź, ul. Kilińskiego 44.

МАҐАЗИН І РОБІТНЯ КОНФЕКЦІЇ І ДАМСЬКИХ СУКОНЬ

С. ШТАДЛЄР

Львів, вул. Пекарська 3,
за маґ. Кольпана
336 ПОЛЕКШІ В СПЛАТАХ 2—4

Продажа на догідні сплати!!

Машини до шиття
Ґрамофони, ровери,
Кружлівки молочарські 264 20—30

та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ

Александер МАЛИМОН
Львів, ул. Валова, 11 а.

Панчохи, трикоти, трикотажі, 335 6—8

білизна дамська і мужеська, торбинки, парасольки, рукавички скарпетки, також галянтерія й перфумерія. — Товар першої якости, по дуже низьких цінах продає ново-отворена фірма **„РОЗЦВІТ“ Ф. Ілляйхер, Руська 8.**

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 82 (184). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 25 жовтня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст. | Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4 річно 1 амер. долар. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405 867.
АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телефон 4—48.

Україна — актуальний проблєм СССР.

Паріжський „Le Corresnondent“ приніс статтю французького публіциста Роберта Лябона п. з. „Будуча Росія“. В ній пише, що Україна се найбільш актуальний проблєм СССР., бо на Україні дозрівають сепаратистичні змагання. Ті змагання випливають з облудної політики Москви, котра визискує Україну як кольонію Москви. Лябон твердить, що Україна може незабаром стати тереном поважних подій, які можуть потягнути за собою далеко ідучі зміни в політичній констеляції східної Европи.

Безробіття в Европі

Скрізь паде з виїмком Анґлії.

Німецька Телеґр. Аґенція Вольфа розіслала бюлєтин про безробіття такого змісту:

Назагал в останніх місяцях безробіття зменшилося значно майже у всіх краях Европи з виїмком Анґлії, де воно постійно росло від квітня до липня. Річ в тім, що анґлійське рільництво не в силі в літі відтяжити ринок праці подібно як се робить рільництво в иньших краях. В Австрії, Польщі, Чехословаччині, Бельґії, Голяндії та Швайцарії безробіття в порівнаню з тим самим часом м. р. значно упало. В Німеччині м. р. було лучше.

Советських країв до сего огляду не втягнено.

Голод на Україні більшає

Російський орґан „Разсвѣт“ доносить, що супроти неурожаю на Херсонщині уряд шукає роботи для кольоністів. Останні офіціяльні вісти з Росії доносять, що голод на Україні не лише „грозить“, але вже єсть. На Україні зачали вже працювати воєнно-полєві кухні, котрі кормлять 850.000 голодних. На прокормлення всіх голодних треба буде приближно 100 міліонів рублів. Се щойно перші вістки. Вони вказують на те, що на Україні може повторитися страшний голод з 1921. р.

По найновіщим інформаціям голодує на самій Україні коло 8 міліонів населення!

Чим журиться уряд сов. України

Семинар для протирелиґійної пропаґанди.

Московський кореспондент „Vossische Zeitung“ доносить:

В Харкові має бути отверений семинар для протирелиґійної пропаґанди. Також протирелиґійний музей в місцевости Горловка отворить філії в цілім краю. Дотепер широко безбожність тільки при помочи коротких курсів, від тепер будуть се робити систематично.

Ось чим журиться уряд „самостійної“ України — в часі, коли голод нищить її народ!... Во істину: Кого Бог покарати хоче, тому лиш розум відберає, а він сам уже „решту“ зробить.

Уздоровлення Австрії

Соціялдемократи втратили вплив між військом.

На днях відбулися вибори т. зв. мужів довіря війська в новій, малій Австрії, котре до недавна було сильно розполітиване соціялдемократами. Тепер вибори дали несподіваний виспід: на всіх 281 мандатів здобув „Неполітичний Союз“ 212 місць, Соціялдемократичний Союз 62 а Великонімецький Союз 7. Віденська преса доносить, що й тих 62 мандати, які ще остали в руках соціялістів, дали їм не оружні жовніри, а всякі канцеляристи. В самім Відни соціялдемократи втратили майже половину мандатів, бо мали їх 39, а задержали всего 21. Таким чином уздоровлення Австрії очевидно на добрій дорозі.

Аж сей розяснив таємницю

Професор каже, що 70 процент большевицьких політиків се хорі умово люде.

„Daily Telegraph“ доносить:

Советська влада заборонила поширювати книжку професора Воскресенського, котрий написав студію, про умові хороби між політиками й членами комуністичної партії. На основі довголітних помічень доходить той професор до висновку, що 70 процент большевицьких політиків і діячів, се хорі умово люде. У них слідні обяви умових хороб, що до яких не може бути сумніву. Ті хороби викликані у них головно перепрацьованням. До умово хорих належать: Троцький, Риков, Сталін, Орджонїкадзе і багато иньших комуністів на визначних становищах. Не меньше як 40 процент членів усеї комуністичної партії хорих на психозу, особливо члени Гпу (чрезвичайки). Се стверднв сам уряд, видаливши зі служби багато з них якраз ізза дивних проявів і неморальних учинків. Професор наводить багато доказів умової ненормальности комуністичних діячів, напр. такий, як оден їх достойник, що вже два роки займав високе становище, нараз без усякої причини скінчив свою карієру — револьверовим замахом на товарища своєї праці і т. п.

о. ВАСИЛЬ НАВРОЦЬКИЙ.

СВІТЛА І ТІНИ

з нашого церковно-народнього життя

(Правда про Холмщину. — Розбіжність думок. — Причинки до біографії Маркіяна Шашкевича. — Григорій Яхимович. — Іван Наумович. — Холмські священики в нас; наші на Холмщині).

Др. А. Чайківський піддержує дальше свої тези про польонізацію через „густо понашивані лат. латки“ в „унії“ і в своїх статтях „Православе“ (Діло чч. 202—203) ті тези так обосновує:

„Що ті побоювання денаціоналізації не безпідставні, то ми бачимо на Холмщині і Підляшу. Там латинізація (унія) дійшла до годзінників, літаній, орґанів, вихідувань іконостасів, а „унієтвующі“, що по ліквідуванні унії Росією не хотіли перейти до православія і були тайними католиками, по виданні толєранційного закону, перейшли до латинської віри й для українського народу пропали.“

На се „Нова Зоря“ дала таку відповідь:

„Всупереч очевидним і від 50 літ усталеним фактам д-р А. Ч. ще сьогодні має відвагу писати, що Холмщина спольонізувалася наслідком унії, зокрема задля ріжних латинських звичок у тамошних церквах. Тимчасом хто з якою-такою науковою совістю відважиться заперечити, що ніщо, тільки православне „чищення“ уніятської Холмщини зробило з землі короля Данила польську країну?“

В 225 ч. „Діла“ уроженець холмської землі, п. В. Островський в статті „Правда про Холмщину“ пише, що Нова Зоря повищим своїм висказом „насилує історію нещасної Холмщини“ і завезнов, що він, як холмщак, який чимало студіював історію церкви на Холмщині, знає причини переходу сотень тисяч нашого українського населення до польського табору і каже, що заява д-ра Чайківського цілкозито згідна з дійсністю й науковою совістю.

Бачимо в повищім однакове зарестрування одного й того самого факту, а дуже велику розбіжність в обосновану, себто в взясованню причин, які на зайстнування того факту склалися. Де правда?

Щоби могти на те дати влучну відповідь та обєктивний видати суд в тій вельми складній справі переходу на латинський обряд і винародовлення цілої території, на наших вах.-українних землях, треба підійти до справи основнійше, ніж се зробив п. В. Островський, а саме треба увійти не лиш у відносини, в яких знайшлася унія в Холмщині, не лиш оцінювати їх під льокальним кутом місцевих відірваних явищ, треба розглянути ею справу також з ширшого овиду.

Вказуючи лиш мимоходом на подібну справу масового переходу уніятів на Білорусі і Підляшу на лат. обряд чи на православе і їх національний прозелітизм, перейду до відносин в Галичині, які ще в свіжій памяти. Ті відносини в часах перед 1848 роком аж до 60 років мин. століття як раз вовсім такі самі, що на Холмщині: уніятське духовенство так-

само і було спольщене. Його розговірна мова була польська. Воно голосило навіть польські проповіди.

Мій пок. батько Андрій, уроджений 1817., висвячений 1840., душпастир в Бережанах, Підгайцях, Заставцях і Подусільній, парох Котузова а від р. 1865. парох Голгіч, розмовляв бувало з моєю матерю по польськи, а з дітьми рже що український і таксамо проповідував. Попередник мойого батька, парох Голгіч Малярський (умер 1863.) проповідав лиш по польськи; в захристії голгіцької церкви полишилися по нім манускрипти його польських проповідей. Так було на всій галицькій Україні, так було й у Львові.

Першу українську проповідь у Львові виголосив, як відомо, Маркіян Шашкевич в р. 1836/7 в св. Юрській церкві. Подаю докладно за оповіданням мойого батька:

„Потайки і конспіративно приладився Маркіян Шашкевич, тоді богослов 4. року,*) до свого виступу. Втаємничених було лиш кількох питомців, між ними і мій батько, тоді на нижшому році богословія. В призначену на проповідь неділю катедральна церква св. Юрська повна. На митрополичім престолі сидить митрополит Мих. Левицький, в крилошанських сталях крилошане з архипресвітером капітули Григорієм Яхимовичем на чолі. Маркіян Шашкевич вийшов на проповідальницю, а в ногах його, схований на сходах, забудованих від церкви, сів мій батько з рукописю проповіди в руках, щоб, у потребі „суфлерувати“. Всі проповіди до того часу зачиналися цитатом з евангелія в церковній мові, опісля проповідник подавав польський переклад цитату і дальше говорив по польськи. Шашкевич виголосив моттоцитат в церковній мові, опісля сказав слова: „і воістину так“ і... полилило перше в св. Юрі і у Львові українське слово Боже. В церкві порушення і здивування. Григорій Яхимович (пізніше митрополит, від р. 1848. чоловий сподвижник українського відродження!) сказав півголосом до крилошан: „Także coś! Zachciało mu się mówić po rusku“ ..

(Д. б.).

*) Питомці 4. року проповідали тоді обовязково в львівських церквах.

—o—

Присилайте передплату!

Перший політичний процес молодіжи

котра виросла під большевизмом.

В Ростові на Дону закінчився перед большевицьким судом перший процес молодіжи — що виросла за революції. Для нас той процес подвійно цікавий і важний: раз тому, що большевики судили молодіж за контрреволюцію, а по друге тому, що та молодіж виростала на українській землі й походить з нашого народу, на що вказують виразно її назвиска: Савченко, Гавриленко, Мамрак, Синдаровський і т. д. 22 молодих студентів. зі шкіл в Екатеринодарі на Кубані засідало на лаві обжалованих.

За що їх судили?

Большевицький орган „Молот“ пише, що ті студенти зразу шептали в стінах інституту, що в большевицькій республіці нема свободи та що комуністична партія складається з пройдисвітів, котрі душать ініціятиву народа. А потому основали собі „контрреволюційну групу“ і 1. мая 1927 р. піддали критиці октябрські событія (больш. революцію) та прийшли до висновку, що ніякої революції не було, а був тільки великий кривавий бунт, в котрім побідила банда озвірілих людей, знищила людську культуру й поневолила народ.

Головою тої групи був Григорій Спидановський, а заступником молодий поет, Магомет Анашев.

Мусульманське імя останнього вказує на те, що опріч Українців і Росіян були в тій групі й мусулмане, значить - організація була поставлена на територіяльній основі.

В листопаді 1927 р. дійшла та група до терористичних висновків і рішила, що в „боротьбі за скинення большевицького устрою агітація проклямаціями дуже слаба зброя і треба терористичних актів і бомб, динаміту й пироксиліни“.

На одяги осінні і зимові, на плащі, рагляни і верхи футер

наймоднійші матеріі

ВОВНЯНІ

англійські і бельські першорядної якости, як **камґарни, дубле, англійські шевіоти і т. д,**

всякі підшивки й додатки

поручає детайлічно

по фабричних цінах

відомий з дешевости христ. магазин

ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА

45 ЛЬВІВ РИНОК 45

329 **Догідні умови сплати.** 6—20

Сказали і зробили. Доконали політичного убийства на провокаторці Зінаїді Криловій, котру оглушили ударами, звязали і кинули в ріку. В воді вона відзискала притомність і зачала кричати. Надіхав селянин Шабан і хотів її ратувати, але молоді терористи схопили його і також хотіли втопити. Він ледви вирвався і утік.

Тойж ночи увязнили членів тої групи. Селянин, очевидно, не знав їх назвиск і після всякої правдоподібности назвиська їх знала чрезвичайка від тойж Крилової, котру вони втопили, а котра їх передтим слідила та назвиска їх подала чрезвичайці.

Молодих учасників засуджено на смерть, а потому помилувано — на каторгу.

—o—

„Галицький православний зїзд“.

Під таким заголовком приносить російська преса звіт такого змісту:

Дня. 27. X. в селі Тиляві, кросненського повіта, в Галичині, відбувся 2-ій Галицький православний з'зд по благословенню варшавського митропол. Діонізія і за дозволом польських державних властей. Зїзд той організував „благочинный“ 2-го львівського округа о. Мих. Іваськов.

На зїзд прибуло 18 правосл. батюшок з Галичини і коло 60 делєгатів мірян, по одному з кождої громади. Председателем зїзду вибрано настоятеля львівської правосл. церкви ігумена Панталеймона, заступником протоерея Онуфрія Саніґу з горлицького повіта і селянина Стефана Федака. Секретарювали батюшки Константин Шеремета і Василій Свіршевський.

Засідання зїзду відбувалися „в мѣстной часовнѣ“, а було їх три з рефератами про:

1. Меморандум митр. Діонізія. 2. Положення православних в Галичині. 3 Звіти з парохій 4. Юридичне становище церкви православної 6. Церковне майно. 6. Конкуренцію на унїятські церковні будови в правосл. парохіях. 7. „Прытѣсненія и гоненія на правосл. мірян и священослужителей . 8. Украінізацію. 9. Найблищий собор

По дискусї ухвалено такі резолюції: „Принять к свѣдѣнію меморандум митр. Діонісія, благодарить владыку за его защиту православія в Галицкой Руси и просить его принять к свѣдѣнію, что в своем служеніи православію он может ризсчитывать на всемірную поддержку православных Галичан, не всключая жертвы крови и жизни“.

Далше ухвалено домагатися від центрального польського правительства „защити“ і „прекращенія гоненій“(?) та „уравненія“ р у с с к о й національности“, — зміни тимчасових правил, ибо они противорѣчат автокефалії“, „щ еподавання закона Божія во всѣх школах“ (очевидно по рєсінськи) там, де населення „в значительной части присоединилось к православію ; наділу православного духовенства землею або платнею; передачі православним церковного майна (унятів) у православних парохіях і ріжних иньших „льготных формальностей“...

Дальше „сѣзд с возмущеніем протестует против попыток политических агитаторов внести смуту в церковную жизнь посредством украинизаціи .

„Относительно предстоящаго собора съѣзд просил комиссію по созыву собора, уравнить

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 25. X. 1928 68

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— Язик не має костей і говорить, як йому вигідно. І якже я можу дати облизати золоту кість всім язикам тих, що принесли до тебе сю сплетню? На се за мало триста по триста тисяч золотих дукатів!

Агмед-баша встав і тихо прошепотів:

— О, наймудрійша із жінок мослємських! Треба ще тільки забезпечити мовчанку одного евнуха...

— Котрого? запитала невинно як дитина.

Агмед-баша завагався. Але солодкий усміх матери принца та її великі, чисті як небо, очі мимохіть видерли з його уст імя спільника.

— Гассана, сказав шепотом.

— Як? запитала таксамо наївно.

— Або грошем або ножем, відповів, думаючи, що вже має в руках наймогутніщу з жінок Падишаха.

— Я ще не мала крови на своїх руках, відповіла в задумі. В тій хвилі пригадалася їй ворожба циганки. Немов посвоячена духом з нею вдивилася в нахабника. І було їй ясно, що він не убє одинокого свідка її таємниці, тільки укриє його, щоб до кінця життя мати ніж проти неї і її сина.

— Я ще не мала крови на своїх руках, повторила. І не хочу мати! додала з притиском.

Чула, що тепер сказала неправду. Стало їй так прикро, аж терпко. Не від того, о, не від того, що відчула жажду крови тих людей, які загрожували долю її сина. Тільки від того, що сказала неправду перед т а к о ю людиною! Відчула приниження в душі, таке бездонно глибоке, що з ним не могло рівнятися навіть приниження проданої невольниці, яка мусіла робити все, що їй нелюбе. І султанови не сказала правдивого імени свого сина. Але се не було для неї брехнею. Ні. І прийшло в її душу пізнання, що найбільшим пониженням для людини се брехня. І що те пониження тим більше, чим більше нікчемний той, перед котрим говориться неправду. І щось закричало в її душі дивними голосами: — „Ти цариця трьох частей світа! Чи ти стерпиш аж таке пониження?“ А другий голос говорив до неї немов здалека:

— „Не убий!“...

Знов напружила думку як струну і сказала:

— „Приймаю твою оборону перед злими язиками. Прийди завтра в сю пору. Я ще сьогодня буду в тій справі говорити з Падишахом“...

Агмед-баша весело схрестив руки на грудях, низенько склонився і вийшов.

IV.

Упала на шовкові подушки й відітхнула. Але не зітхненням утомленої. Хоч тряслася на цілім тілі, ум її був острий як бритва і ясний як огонь. Тряслася з обурення. І слези вистулили їй з очей. — На лежанці відбулася в ній якась коротка, але мов буря напрасна боротьба. Нутро її було так розфильоване як море в часі тучі і бурі. Нараз немов перун тріс у ній і потряс цілим єством її. Була напів притомна від того потрясення. І здавалося їй, немовби щось зломалося в ній, щось урвалося, щось таке ніжне як далекий відгомін пісні, як золотий промінь сонця, як усміх дитинки. Так, дитинки, дитинки, дитинки:

(Дальше буде).

количество делегатов от Галиціи с количеством таковых от епархій и выдвигнул слѣдующих кандидатов: Игумена Пантелеймона, благоч. М. Иваськова, прот. Сапігу, а от мірян Палѣя-Неѣла из Перемышля, С. Ю. Бендасюка из Львова и Ю. Кисѣлевскаго из Коломыи“.

Рівночасно зїзд просив митр. Діонізія благословити відкриття галицької правосл. дієцезії та установлення галицького духовного правосл. „совѣта“.

Вкінці занявся зїзд справами внутрішньо-організаційними. Окрема делегація під проводом батюшки Мих. Грицая поїхала 4. X. до Варшави до польського уряду з резолюціями і проханнями.

Зїзд вислав ще привітні телеграми „Владыкѣ Митрополиту и господину Президенту польской республики“.

—o—

Будова інтернату для правосл. виділу

У Варшаві на Празі близько правосл. митрополичої катедри зачали будову нового інтернату для студентів правосл. богословського виділу варшавського університету коштом польського уряду.

Дня 19. с. м. на тім місці відправив торжественне богослуження з водосвятієм митр. Діонізій в присутности делеґатів польського уряду і професорів університету та молоді.

—o—

Слідами Петра Великого

Мимо тяжкого фінансового положення і скрізь у світі аґітуючи проти мілітаризму, велів уряд СССР. виставити воєнну фльоту на Балтику, котра своєю силою перевисшає безумовно фльоту кождої иньшої держави над тим морем. Фльота та є під командою офіцира, вихованого ще в царській службі, а саме Вікторова. Його адміральській корабель називається „Марат“. Перша ескадра тої фльоти складається з трьох панцирників, трьох дивізій контрторпедовців (кожда по 4 судна), з 2-х дивізій підводних лодок (кожда по 6 суден), з підводної резерви (три судна) та з 4 торпедовців і двох авіз. Контрторпедовці мають скорість до 30 вузлів на годину.

Друга ескадра призначена до оборони берегів складається з 3 кружляків і 2 дивізій контрторпедовців, з котрих оден вийшов недавно з варштатів.

—o—

Містичний „закон серії“

Нема т. зв. припадків.

Недавно помер відомий віденський учений, природник Павло Каммерер, котрий оповістив відкриття дивного „закона серій“, званого також містичним. Наука до сегодня не хоче признати того закона, але на диво—підтверджує його дійсність.

„Закон“ той після Каммерера — полягає на тім, що зовсім неочікувані події, звані припадками, повторяються, або иншими словами: припадків нема. Недавно завалилася в Празі бетонова будівля, убивши 15 людей і ранивши багато. Річ ясна, що правдоподібність повторення такого „припадку“ далеко менша ніж повторення виграної на те саме число в рулєті або на льотерії, бож рулєта має означене число цифр і власне на те крутиться, щоб на якімсь числі стати, підчас коли будівлі з бетону не будуються на те, щоб зараз валилися і то в скорім часі одна по другій. Але людська льоґіка каже одно, а таємничий „закон серій“ — друге. В слід за пражською катастрофою посипалися катастрофи того самого рода, в Лондоні і в иньших містах — в короткім часі. Найсвіжіша в Парижі.

Ще не прогула афера з украденим таємним документом про французько-англійський договір, а вже депешують з Лондону, що з міністерства заграничних справ пропали дуже важні таємні акти.

Весь світ оббігла недавно вістка про такий надзвичайний випадок, як те, що при берегах Америки підводна лодка „У 4“, вирінаючи з моря, натрафила якраз на корабель, що над нею перепливав, розбилася й потонула. Воєнні судна в часі мира взагалі надзвичайно рідко тонуть, а щож доперва говорити про рідкість такого припадку, щоб вирінаюче з моря судно зустрілося якраз на місци свого вирінання з води з кораблем і розбилося до нього?! І розум і всяка правдоподібність говорять проти повторення такого дивного припадку. Тимчасом містичний „закон серії“ знов побідив над льоґікою: французька підводна лодка „Уридна“ скінчила подібно як „У 4“.

—o—

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Медіолянський „Суспільний Тиждень“ проти неморальности. З медіолянського „Суспільного Тиждня“ заслуговують головно на увагу резолюції відносно неморальности й хули: 1) Дякуючи добрій волі уряду й діяльности католицькій акції, італійське право увійшло на шлях правильної боротьби з неморальністю і хулою, 2) одначе з другої сторони годиться зазначити, що устава проти хули й прокляття не звертає уваги на образу Бога а має тільки протисуспільну закраску, 3) потішаючим явищем є, що уряд утворив осібну комісію, котра має слідкувати за переведенням цеї устави в життя.

Російські робітники і релїґія. „Красная газета“ доносить, що в Парахині робітники зібрали понад 2000 підписів під прошенням про дозвіл на будову нової великої церкви в робітничій оселі. Місцеві комуністи не перешкаджали, тільки казали: „Но, хай собі збирають. А церкви і так їм не збудувати — бо не позволять. А як збудують, тоді будемо старатися, щоб у ній уладити харчівню...“

Католицька Церква в Естонії. Католики в Естонії становлять 0.2% населення. В 1922 р. число їх виносило 2.536, тепер упало до 2.000. Найбільша парохія—менш-більш 1000 душ — це Таллін, нею від кількох десяток літ кермують оо. Домінікани. Естонський нарід ще до недавна був дуже релїґійний. Щойно вплив революції 1905 р. і світової війни змінили його значно.

Президент Кулидж про безрелїґійну школу: „Покланяємося правдивому божевіллю, шукаючи грошей а власне кажучи, всі наші зусилля повинні йти в напрямі здобуття знання, котре нас вяже з вічністю. Ціле наше знання, всі наші штуки не матимуть для нас значіння поступу й не дававатимуть нам трівкої моральної культури, поки не зрозуміємо, що ця культура не може бути нічим иншим як тільки видимим вйразом внутрішньої дійсности. Коли наші виховні заклади не будуть рівночасно Божими домами, в котрих наша молодь вчитиметься почести для правди — то вони принесуть нам велике розчарування. Відомости, що їх буде там черпати молодь збільшать тільки можність роблення зла. Так у вихованню як і в життю йде про це, щоби ділати а не збирати відомости, не дбати про майно й мати ціллю вигідну посаду“...

КРАВАТИ Іван Рідль
Львів
вул. Академічна 2.
267 33—50в

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

В ПОЛЬЩІ зайшли дві події важні для її політичного життя: 1) Великий страйк в Лодзі заломався і то без інтервенції уряду. 2) В сильній колись ППС. (польській партії соціялістичній) наступив роздор, який уже не дасться заґаїти. Та партія в руках спортуністичних вождів стала партією без обличча, бо ляві́рувала між крайностями, яких погодити не можна. Ухвалювали радикальні резолюції, а вдійсности йшли з кождим урядом. З тої причини партія, хоч числом велика, втратила вплив на державну політику: з нею перестали рахуватися. Наслідком того всего роздор.

СССР. Київська чрезвичайка увязнила ґрупу осіб під закидом антіонажі з полковником Венґржиновським на чолі. Опріч того увязнено за контрреволюцію председателя районного ісполкома Курдявцева.

ЗА СВОБОДУ в ч. 231 пише про вимирання населення в “Калмуцькій республиці“. Експедиція „Наркомздрава“ установила, що в останних десятиліттях число мешканців цеї области зменшилося о 30.000. Приріст населення в порівнанні з довоєнним зменшився. Лютують пошести, населення живе в бруді і негіґієнічних умовинах. Де-ж тая славетна культурна революція, про котру стільки кричали большевики? Нічого не змінилося від того, що представник „Калмуцької республики“ засідає в Москві — навпаки населення зубожіло і вимирає...

ОҐРАБИЛИ ФІНЛЯНДСЬКОГО ПОСЛА. З Москви доносять: Бандити здержали службовий поїзд фальшивими сиґналами й ограбили пасажирів, між ними й фінляндського посла, Арті, котрий мав при собі 16.000 фінл. марок і важні документи (Щоби зрозуміти, що то були за „бандити“, треба знати, що на днях Фінляндія відкинула предложення Москви так у справі договору про неатресію, як також торговельного договору).

КЕМАЛЬ-ПАША І КОРОЛЬ ЗОҐУ. „Petit Parisien“ доносить: В справі признання короля Альбанії Зоґу заявив президент Туреччини Кемаль-Паша: „Ні! Ні! Ні! Присягаю вам, що ніколи його не визнаю, хочби турецький нарід і парлямент і уряд і вся моя семя та приятелі були за тим, щоб його визнати!“

Видно, небагато собі робить з „республики“ її президент Кемаль-Паша...

АНҐЛІЄЦЬ Детердінґ, оден з нафтових маґнатів, виступив у голяндській ґазеті „Телеґраф“ з острим обжалуванням держав за їх спокійне відношення до банди зумашедших большевиків, котра гнобить 150 міліонів людей на очах всего світа. Державні мужі втратили відвагу: всі вони живуть під постійни страхом, „як випадуть будучі вибори“ і не звертають уваги на те, що большевицька пропаґанда се пропаґанда війни.

Маленький фейлєтон.

„АНҐЛІЄЦЬ“

Вчера на залізничому пероні зайшов я в розмову з паном, що мав на собі грубо картаті штани і кашкет. З уст звисала йому шеклєтонська люлька. Представився мені як Анґлієць з театру. Літом виступає в німецьких водевілях, зимою в ревіях. Він читав про це, що в самому Берліні підготовляють девять пєс. Він готовиться до цего, бо переєвід чений, що матиме праці в щерть. Дмухнув димом із люльки мені попід ніс і пробурмотів: „Тайм іс мошей“! (Час то гроші).

Я глянув на нього питаюче, бо не знав гаразд, що саме хотів він цими словами сказати.

— Вел — зясував він мені — я це тільки так сказати. Ол райт. Цим не мати нїщо до себе. О, но! Я навести це тільки для схарактеризування. О, ес!“

— Чим ви передовсім займаєтеся? — продовжав я розмову.

— О, — відповів — ви не знаєте? Вел! Я подорожувати скрізь, носити брічези, їсти фостбіф, пити віски з содою й курити люльку. О, ес!

— Крім цего, що ви постійно відкидаєте відміну слів — сказав я — говорите зівсім плавно по німецьки. Я замітив, що ви вживаєте зовсім без похибок навіть рідко вживаних німецьких слів і тяжких речень.

Анґлієць розпалився:

— Не тільки це. Ол райт. Можете зі мною говорити про яку хочете ділянку. Вел. Я знати всі німецькі звороти та терміні аж до інтерекцій. Вел і ол райт тай аж до притакуючих і заперечних форм ес і но...

Случай хотів, що на пероні був і другий Анґлієць. Він зачув нашу розмову, та на радощах земляка, звернувся кількома словами поздоровлення до Анґлійця з театру.

Та почув на це:

— Прошу — сказав цей — я ношу брічези, кашкет й люльку, не відміняю дієслів, зовсім незорієнтований, що значить по німецьки: вел, ес, но й ол райт. Чиж мушу я ще розумїти й англійську мову?

Переклав з німецького Г. Б.

—o—

„ОЛЬКА", 215 30—20

Одинокий спеціяльний маґазин трикотажів.
Продає на тревальші СВЕТЕРИ, ТРИКОТИ, ПАНЬЧОХИ, РУКАВИЧКИ, СКАРПЕТКИ по цінах гуртових.

Львів, — Ринок 35,
(біля „Нар. Торговлі").

Жиди запізвали цісареву Зиту

Опис цікавої події приносить угорська преса:

Ще за ґрафління старого цісаря Франца Йосифа депутація жидівського каталу в Прамонторі, к. Будапешту просила того цісаря, щоб подарував їй там площу зід будову божниці. Цісар подарував. Але потому прийшло письмо з цісарської канцелярії, котрим повідомлено жидівський кагал, що зайшла помилка: та площа вже передтим була подарована иньшим орохачам. Депутація явилася вдруге й просила подарувати иньшу площу. Цісар знов прирік. Але показалося, що й ту площу подаровано Сестрам Пречистої Діви Марії. Тимчасом вибухла війна і справа забулася. А тепер жидівська громада звернулася до цісаревої Зити, щоб вона як правна наслідниця додержала цісарського слова. Цісарева відповіла через ґрафа Гуниядія, що по перше вона не являється наслідницею старого цісаря, а по друге не може розпоряджати площею з тої причини, що та площа вже продана. Тоді жидівська громада запізвала цісареву до суду.

—o—

Кемаль-баша прилюдно зневажає коран

Голяндський журналіст Ниґелс оповістив в орґані „Algemeen Handelsblad" цікавий опис того, як Кемаль-баша, теперішний президент Туреччини, „вчить західної культури" Турків.

Як відомо, Коран (св. письмо мусулман) остро забороняє уживання алькоголю, що при палкій вдачі полудневих і східних племен виходило їм тільки на добро. Отож реформатор Туреччини (котрого Ниґелс дуже хвалить за його відвагу) відважився м. и. і на публичне зневажения Корану, аґітуючи за питтям алькоголю і даючи в тім приклад! Опріч того поручає европейські танці й сам танцює до рана з глибоко декольтованими жінками.

Кемаль-баша поробив і добрі реформи, але з алькоголем і декольтованими жінками мабуть не далеко затанцює.

—o—

Каварня Гостинниці „БЕЛЬМОНТ"
в домі Народної Гостинниці
Львів, Косцюшки 1.
317 приймає замовлення на бенкети, слюби в окремій салі. 12—15

НОВИНКИ

Повстання на Кавказі. В Кабардинськім Окрузі на Кавказі вибухло повстання проти советської влади. Причиною мав бути розпорядок, щоб забирати дітей для виховання в комуністичних приютах.

Гарна анкета. Париський дневник „Intransigeant" оголосив оригінальну анкету. Розіслав до високопоставлених осіб прохання розсказати зі свого життя якесь добре діло. Всі відповіди оголошено і в цей спосіб заохочено читачів до сповнювання добрих діл. Між иншими цікаву відповідь дав почесний голова французького т-ва опіки над звірятами росказуючи свою пригоду з молодячих літ: „Було це над озером Чотирох Кантонів. Не розбираючись кинувся я у воду, щоби вратувати пчолу, котра потонула. І свойого вчинку я ніколи не уважав смішним". — В Парижі на вуличних ліхтарнях є надписи: „Будь добрий для звірят". Автором цього є саме почесний голова п. Фалізе.

Збірку арабських та еврейських рукописів знайшли недавно в Москві. До найцікавших належить еврейський рукопис з р. 1530 про відкриття Америки й подорож до Росії. Збірка належала колись до барона Ґінсбурґа.

Фондація Карнеґія, котра основала велике видавництво про світову війну 1914—1918, утворила м. и. польську секцію, котрої шефом став проф. історії варшавського університету д-р М. Ґандельсман. Та секція видасть твір у 2 великих томах п. з. „Польща в часі Великої Війни". Не підлягає сумніву, що й наші орґанізації в Америці не позбавлені шансів, добитися участи в працях фондації Карнеґія, якби вони не були „заняті" головно — нападами на свою церкву.

Польський офіціоз „Епока" помістила думку відомого москвофільського діяча п. Третяка, котрий каже, що члени „Народного Дома" у Львові звертаються до польської суспільности й уряду, щоб ті в 10-ліття Польщі віддали „Нар. Дом" в руки правних власників. Забуває, що правні власники того майна се „Русини міста Львова" без огляду на партії...

100.000 примірників повісти катол. письменника Мана п. з. „Zauberberg" кінчиться продавати. Останну тисячку Ман підписав власноручно — кождий примірник.

Виріб взуття в Анґлії. Анґлія виробляє річно пересічно 117 міліонів пар обуви.

Султан просить охрестити його жінку. Недавно в католицькій місії в Танґаназіка, в східній Африці, відбулося торжественне хрещення княгині Марії, жінки Ругінда, султана в Іганґіре. Охрещена княгиня перебувала свойого часу на лікуванню в Білих Сестер. Султан, котрий сам є протестантом, особисто просив охрестити його жінку.

„Нова Зоря" продається у Львові в усіх більших трафіках і кіосках.

—o—

Рукописів редакція не звертає.

ОПОВІСТКИ

ЗВИЧАЙНИЙ ЗАГАЛЬНИЙ ЗЇЗД „РІДНОЇ ШКОЛИ" У. П. Т.

відбудеться у Львові, дня 2. листопада 1928. р. (пятниця) в салі „Народнього Дому" при вул. Рутовського ч. 22. з таким дневним порядком: 1. Відкриття. 2. Верифікація протоколу попереднього Зїзду. 3. Вибір Комісії-Мітки для уложення листи управнених орґанів Товариства. 4. Звіт Управи за р. 1927/28. 5. Звіт контрольної Комісії і уділення абсолюторії Головній Управі. 6. Вибір Голови Товариства (§ 42). 7. Вибір 18 членів Головної Управи і 6 їх заступників (§ 42). 8. Вибір Контрольної Комісії 5 членів і 2 заступників (§ 45). 9. Вибір 5 членів Рєвізійного Суду (§ 47). 10. Ухвалення річної вкладки. 11. Освітно-шкільний реферат Д-ра Остапа Макарушки на тему: „Реформа шкільництва". 12. Внески й запити.

Початок о годині 9. рано.

Право участи з рішаючим голосом мають відпоручники Кружків, вибрані Загальними Зборами Кружка (§ 26. уст. 4.). На кожних 50 членів припадає 1 відпоручник. Кожних 25 членів нової 50-ки уважається за повну 50-ку. Кружок може мати найбільше 15 відпоручників, а мусить мати найменше одного. Відпоручники являються з писемними повновластями від свого Кружка. Передача повновласти на иншу особу недопускаєма (§ 50. статута). Якщо о год. 9. не буде на салі статутом вимаганого числа відпоручників (100), то за годину відбудеться Загальний Зїзд в тій самій салі з тим самим дневним порядком без огляду на число присутних відпоручників (§ 52. статута). — **Головна Управа „Рідної Школи". — Ілля Кокорудз** вр., голова. — **Теодор Мартинець** вр., секретар.

† ЛЕВ ЛЕВИЦЬКИЙ

Помер судовий радник і бувший посол до гал. Сойму й віденського парляменту, організатор Рожнітівщини і Скільщини, пильний інформатор нашої преси з кождої місцевости, куди лиш кинула його доля і поміркий син гр.-кат. Церкви. Був се дійсно взорець тихого працьовника, по якім остають трівкі сліди праці. — Останні свої літа мусів покійний пережити здалека від родини і рідної землі, на заточенню в Острові коло Познаня, а загальний жаль нашої суспільности супровожав його до могили.

ОГОЛОШЕННЯ

316 13—20
Препарат до чищення брудних стін і тапетів 1 кґ. вистарчає НА 2 КІМНАТИ.
Склад тільки у
О. Т. ВІНКЛЕРА Син
:: Ринок 28 :: ЛЬВІВ ::


Телєфон: 19-95

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ
Львів, вул. Волинська 25, тел. 20 18, станція зал.: Львів-Підзамче. Приймає ПИЛЬНИКИ до насікання і замовлення на нові. 282 24-25

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ.
І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; ІІ-га бібл. 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., проч р по 33 зол. Перша б бл. надається для с льських, друга для міських парох. ібліотек. Усі книжки відповідно дібран й певні шодо змісту. В переплеті 1. бібл. 100 зол., ІІ б бл. 220 зол. — Замісць готівки приймаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: „Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11. 294 18—50

НЕПРОМАКАЛЬНІ ПЛАХТИ
заграничні, в великім виборі
І. КОНРАД Львів, вул. Гетьманська ч. 22. Тел. 49-83. 344 3—4

Дентист ЯКІВ НАСС
Львів, вул. Сикстуська ч. 17, II. пов.
Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. 343 4—5

НАДІЙШЛИ З ПАРИЖА ОСТАННІ КРЕАЦІЇ
ОПАСОК — ҐОРСЕТІВ — СТАНИКІВ
ПАНЧІХ — формуючих ноги
ПАНЧОХИ на жиляки
МАҐАЗИН ПАРИЗЬКИХ ҐОРСЕТІВ **„МАЛҐОЖАТА"**
346 ЛЬВІВ, БАТОРОҐО 34/II. 2—20

Рукавички, панчохи - - - - скарпетки, реформи
ПФАУ, Львв, РИНОК 19.
246 в найдешевше, бо вхід через сінї. 38-50

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 83 (185). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя 28 жовтня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телефон 4—48. | Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Замах на католицького кандидата

З Ню-Йорку депешують: До спеціяльного поїзду ґубернатора ню-йорського стейту Альфреда Смита, на шляху з міста Альбани до Шікаґа, в часі коли поїзд переїздив границю між стейтами Огайо й Індіяна, невідомі справці вистрілили кілька разів. Смита не зранено.

Ґубернатор Смит се католик і кандидат демократів на президента Злучених Держав Півн. Америки. Його контркандидат Гувер, від республиканців. Загально пришускають, що замах на Смита виконала шовіністична таємна організація Ку-Клюкс-Клян, котра остро виступає проти католиків і взагалі всіх непротестантів, жидів і людей не уроджених в Америці.

Поцілуї на команду

В цілі знищення українського сепаратизму.

Преса доносить: Совєтський уряд занепокоєний ростом українського сепаратизму, урядить в найбільших містах України: Харкові, Київі, Одессі й Дніпропетровську „торжество братання“ робітників українських з російськими. В тій цілі приїде на Україну з Москви 500 московських робітників. Після програми торжество буде складатися з промов, звернених проти українського сепаратизму, по котрих московські робітники мають прилюдно цілуватися з українськими. Ті поцілуї мають бути „символом єдности“ України з СССР.

Річ ясна, що ті поцілунки на команду тільки ще більше популяризують „український сепаратизм“, бо своєю небувалою дивовижністю заінтересують тою справою навіть найширші маси, котрі щойно тоді довідаються в чім річ.

Ґрунтова політика у Львові

Комісія міських дібр у Львові під проводом п. Паммера ухвалила винаймити фільварок на Замарстинові п. Товарніцкому, фільварок на Персенківці інж. Пепловському, фільварок Освічу державному Наук. Інститутови сільського господарства в Пулавах.

Дальше на внесок Д-ра Домашевича ухвалено відступити „Союзови Оборонців Львова“ ґрунт при вул. Зеленій на будову дому для того Союза. Союзови польських Учителів загальних шкіл ґрунт при вул. Стальмаха, Союзови Артистів Польських Сцен ґрунт при вул. Дверницкого і св. Софії під будову дому для артистів, замешкалих у Львові.

Вкінці принято до відома ухвалу техн. комісії, щоб Магістрат здержався з дальшою продажею ґрунтів і відбув засідання з техн. комісією в цілі устійнення напрямних ґрунтової політики.

Московські робітники проти валення церков

„Рабочая Москва“ доносить: Робітники московських фабрик зібрали тисячі підписів з протестами проти валення московської церкви св. Николая на Ямах. Факт, що се сталося під страшним гнетом, свідчить дуже гарно про рос. робітництво.

В 2½ днях через океан

На те треба 15 міліонів долярів.

Д-р Екенер, шеф залоги „Ґрафа Цеппеліна“, котрий недавно перелетів Атлянтійський Океан, виголосив промову на приняттю в Клюбі Амер. Преси. Він сказав, що його ціль урядити перевіз почти між Европою й Америкою в 2 і пів днях. На те, щоби що 4 дні відлітав один літак, треба мати 4 літаки, з котрих кождий коштуватиме по 2 міл. дол. і дві пристані для літаків, кожда по 3 міл. дол. Разом треба на ту ціль округло 14 до 15 міл. долярів.

Прелімінар буджету Польщі на р. 1929|30

Припускаємі доходи і розходи (доходи в клямрах) в слідуючім році виглядатимуть в золотих так:

Президент Р. П. (275.060) 3,802.690
Сойм і Сенат (286.821) 9,819.668.
Контроля (145.055) 7,072.200.
Премієр міністрів (33.940) 2,840.762.
Військо (3,500.000) 794,776.821.
Мін. внутрішних справ 16,720.583 (233.489.868).
Мін. заграничних справ (12,150.000) 55,148.561.
Міністерство скарбу (1,555,661.627) 128,163.480.
Мін. справедливости (43,010,975) 116,507.920.
Мін. промислу і торгу (12,344.500) 52,429.559.
Мін. лучби (комунік.) (523.130.000) 16,798.900.
Міністерство рільництва (11,336.478) 55,429.559.
Мін. освіти (13.826.030) 401,222.136.
Мін. публичних робіт (34,071.500) 146,045.200.
Мін. праці (934.125) 64,450.397.
Мін. рільних реформ (5,002.525) 54,217.369.
Мін. почт і тел. (5,349 000) 2,773.291.
Емеритури (27,670.000) 107,700.000.
Ренти інвалідам 134,070.000.
Державні довги 247,311.420.
Разом доходів 1,733,517.798.
„ розходів 2,633,669.982.

Державні підприємства мають виказати:

Доходів . . . 2,148,154.479.
Розходів . . . 1,991,688.087.

Сума всіх приходів має бути 5,453,464.507, зсіх розходів 5,301,176.251.

ДУМКИ НА ЧАСІ

Коротка аналіза того, що сталося і його наслідків та три дезідерати до українського громадянства.

За кілька днів почнуться десяті роковини... Роковини моменту, якому рівних дуже небогато в нашій минувшині... Рівних повагою, смутком і далекосяжними наслідками... По 270 літах розмірної пасивности все наше національне тіло здрігнулося, щоб узяти свою долю у свої власні руки... Взяло й не удержало... Вийшов результат, до якого ніхто з нас не був підготований, якого ніхто з нас не уявляв собі і який, Господь знає, коли і чим скінчиться...

Як думаємо зустрічати сі великі й сумні роковини? Ми, що сидимо на ріках Вавилонських й обливаємо слізми руїни наших надій... Невже ми в ті близькі рокові дні не здобудемося на ніщо инше, як тілько щоб подвоїти і потроїти потоки наших сліз? Невже ми, поверх того, обмежимося до висловів пересердя або безсильних погроз у той бік, з якого буде нас доходити голосний гомін радощів і національної екзальтації — може й не без дошкульности та нахабности в дусі vae victis — яких зрештою не бракує майже ніколи в таборі жадних побідників.

Недобре булоб, якби наші почування, наші думки і наші бажання в сій ювилейній осени виявлялися в сих двох крайностях; якби десять літ життєвої дійсности не вивели нас із нетрів чутєвих рефлєксів на чистий шлях опанованої волі-хотіння. Добре булоб натомість, якби наше громадянство виявило сим разом повне самоволодіння, рівновагу духа і ясну пляновість на дальше. Як найменше слів, більше думок, а найбільше діл!

Діла... Якби то було гарно, якби наше громадянство вміло і могло увіковічнити память своїх змагань перед десяти роками якоюсь величною всенародною памяткою — такою, що з одного боку булаб незабутним свідоцтвом нашого пієтизму для великої ідеї і для заслужених, хоч нещасливих її виконавців, а з другого — що булаб безсумнівним і вимовним доказом нашого відродження по катастрофі. Та боїмося, що таке бажання мусить сим разом остати в обсязі мрій. У даний момент нас мабуть не стати на таку памятку, — не стати ні матеріяльно, ні морально.

Перша недостача ясна. Трудно говорити про якісь історичні фондації громадянству, що за пять літ не всилі зложити пять міліонів зол. в акціях одинокого свойого банку; що паде під тягаром десятка приватних шкіл, що не спромоглося ні на один орґан преси европейського краю, і т. ин. Все знов, що лежить у межах спроможности нашого громадянства, не моглоб достойно відповідати повазі ідеї і хвилини.

А морально — чому не стати нас тепер на створення тривкого памятника? Бо... бо ми, правду сказати, не зна-

ємо, що нам в даних обставинах чинити. Ми ще досі не вийшли зі збентеження, у яке попали по наших невдачах. Ми все ще подібні до розбитої армії; ми все ще не бачимо стягу, коло котрого нам збиратися, і все ще не чуємо авторитетного приказу до дальшої праці. Чому се так? Чому десять літ за мало нам, щоб ми вміли знайти себе в новій ситуації, щоб її опанувати і створити з неї оперативну підставу для нового походу вперед, до завітної цілі, при помочи достроєної до обставин тактики? Чому ми стоїмо на місці (якщо не уступаємо все ще назад), коли світ невтомно їде дальше і розвивається? Чому місце твердої програми всебічної плянової діяльности займає у нас мрійна бездільність, містична резиґнація або надія на газардову гру?

Такі і їм подібні питання завдає собі не від сьогодні не один поважний громадянин; такі питання, сказати можна, зависли на устах усього національно свідомого громадянства, лише що відповіди на них воно досі не почуло. Боїмося, що воно й не почує відповіди так довго, поки не станеться одна передумова. Яка? Поки ми не будемо знати, не зясуємо собі і глибоко не освідомимо собі тих причин, які довели нас до сьогоднішнього фатального становища, — причин нашої національної катастрофи 1918—1923. Без відкриття їх ніколи не зуміємо вийти з сучасного параліжу. Всі народи і держави, які в останніх часах потерпіли невдачі зараз найблиз ного дня по своїх катастрофах уважали своїм першим національним обовязком розслідити причини своїх нещасть, тільки у нас досі про се не подумано.

Причину сеї неохоти до основного пізнання нашої найблизшої минувшини можна пояснити, одначе годі оправдати. Розслід причин наших невдач не має і не повинен бути жадним судом над більше або менше відповідальними учасниками наших національних зусиль; не присуди і кари мають слідувати з такого досліду, а тілько потреба навчитися з нього на будуче, що і як робити, а чого і як уникати. Не суд, а обрахунок совісти. Без нього поправа не можлива.

Думаємо, що десяті роковини великого національного здвигу більше ніж який инший момент надаються до такого обрахунку національного сумління; думаємо також, що прийшов вже останній час, щоб се сталося. Така ревізія нашого життя за останнє десятиліття може принести уздоровлення нашого хорого національного орґанізму, коли вона буде спрямована у трьох напрямах.

Найперше мусимо позбутися вкоріненого у нас еґоцентричного погляду на світ, — погляду по якому ми виїмково нещасливі; виїмково скривджені й одночасно виїмково цінні для світа. Наше покоління мусить натомість зясувати собі неспірний факт, що ми не одинокі, не перші й не останні переможені в історичних змаганнях народів, що аж по низці невдач приходить побіда, одначе тілько під тою умовою, коли ті невдачі послужать як наука. Значить, щоб навчитися чогось, треба сі невдачі знати — не лише з їх остаточного висліду, а й із їх початку та всього ходу.

Друга річ, яку мусимо вбити собі в голову, чи радше вибити собі з голови: не признаватися до поширеного у нас погляду, буцімто нам як нації щось згори по праву „належиться“, без огляду на те, чи се світови подобається чи ні, чи ми робимо так як инші, чи маємо те що инші, бо — мовляв — ми так хочемо... Натомість мусимо завсігди думати і питати себе: що робили, що мали, як поводилися і як починали сі, ті й тамті щасливі, що їх сьогодні бачимо між переможцями? Значить треба нам учитися не тілько на своїх невдачах, а й на чужих — успіхах і невдачах.

А вкінці, щоб отсі роковини вилічили нас з одного страшного і смертельного пороку: необережного, пустого і безсильного мелення язиком або пером, замикання собі дороги до відвороту, видавання останнього політичного сотика з кишені й кидання глупих погроз, у виконання яких самі не віримо.

Коли отсі основні думки западуть глибоко у наші душі, тогді можемо бути певні, що нові десяті роковини обходитимемо в иншім настрою і в инших обставинах ніж сьогорічні.

—0—

ОКУЛЯРИ, ЦВІКЕРИ і ЛЬОРНЕТКИ
від найдешевших до найдорожчих
поручає фірма
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
ЛЬВІВ, ЛЕҐІОНІВ 1. і 3.
Репарації виконує скоро або відворотною почтою.
212 а 24—30

о. ВАСИЛЬ НАВРОЦЬКИЙ.

СВІТЛА І ТІНИ

з нашого церковно-народнього життя

(Правда про Холмщину. — Розбіжність думок. — Причинки до біографії Маркіяна Шашкевича. — Григорій Яхимович. — Іван Наумович. — Холмські священники в нас; наші на Холмщині).

(II). Іван Наумович, ідеольог єдинства русского народу (політичне кредо про „адін народ“ 1866. р.), пише про себе, що в р. 1846. ходив у польській конфедератці і належав до польської повстанчої орґанізації. А се не були лиш відірвані факти. Тих, хто цікавиться тими часами і тим, як далеко тоді зайшло спольщення нашого духовенства, відсилаю до моноґрафій і хронік проф. К. Студинського в виданнях Наук. Тов. ім. Шевченка.

З того бачимо, що відносини в Галичині були ті самі, що в Холмщині. І в нас так, як там, вся освічена гр.-кат. верства і духовенство були зденаціоналізовані, пересяклі польською культурою. І в нас тоді та ще й довго опісля покутувало „вшистко єдно“, на що наші сусіди ще й сегодня покликуються і з насолодою споминаючи, ідеалізують ті часи... Тільки що в нас відродження зачалося скорше та спішнійшим темпом розростало і розрослося, бо нас збудив з просоння ґеній Маркіяна, — бо в нас кріпацтво борше скасовано, — бо до нас завитала „весна народів“, подув свободи 1848. р., який через кордон до царської тоді Холмщини не зміг передертися, — бо ми теріторіяльно були більш віддалені від безпосереднього впливу центрів польської культури, Варшави і Вильна, чим Холмщина, Підляше і Біла Русь, — бо ми користувалися, як слушно пише п. В. О., з деяких національних можливостей, що нам давала австрійська влада, — вкінци, і се **найважнійше:** бо ми належимо до універсальної (соборної), наднаціональної Церкви Католицької, котра ніколи не винародовлювала і невинародовлює, не творить національних церков, ні **національної релігії** (слова п. В. О.), а за те дає певний і повний захист усім народам і пособляє розвиткови кожної нації. Значить: нас кріпила морально, культурно й тим самим національно вратувала головно — унія (Д. б.)

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 28. X. 1928 69

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Знала, на яку воду пускалася. Мимо розхвилювання важила всякі можливости, особливож відношення мужа.

Скоро перебігла в думках, як він досі нічого її не відмовляв: ні ходження без заслони, ні принимання чужих мужчин, ні замків у дверах на спосіб, який був у домах її країни, ні навіть держання собачки, яку мусулмане уважали нечистим сотворінням.

Все, що вона робила, було для нього добре і чисте. Навіть діткнув собачки, помагаючи її мити. Навіть се!

Встала. Ні. Зірвалася, мов львиця з ланьцюха!

Закликала чорних евнухів і білих невольниць. Евнухам наказала приготовити прекрасну лєктику Селіма, в якій його виносили в сади. А невольницям веліла, одягнути себе в одяг, у якім приймала перший раз султана у своїх кімнатах.

Глянула у венецьке зеркало. Зворушення оживило її ніжне обличча, а сльози облили її великі очі, що виглядали як озера по бурі.

Вийшла з цілим почотом невольниць і евнухів. Між ними йшов і Гассан. Він дуже уважно ніс її сина в лектиці, раз-у-раз оглядаючись на матір. Перейшла велике подвіря гаремліку і прямо йшла до брам селямліку. Сторожа не відважилася задержати її при вході до палати Падишаха.

Ще всі памятали перенесення команданта сторожі аж до Трапезунту, хоч він тільки сповнив свій обовязок.

А сим разом могутна султанка йшла вже не сама, а зі своїм сином, з принцом Селімом.

Командант сторожі, побачивши її напрям, щез як камфора. А змішана сторожа мовчки розступилася, поздоровляючи малого принца як члена султанського роду Османів.

Увійшла в будівлю, де ще не була ні одна жінка мослемська, відколи Турки вступили в улиці Стамбулу.

Йшла коридорами й салями Селямліку в діядемі з перел, в роскішних шовках, в блискучих фарарах — і вся в слезах. А перед нею несли чорні евнухи малого принца Селіма в біленьких муслинах, в золотій лектиці. За нею йшли білі невольниці гарему, збентежені плачем жінки Падишаха.

Вигляд султанки був такий поважний, якби несла з собою найбільшу таємницю держави Османів. Високо держала голову а слези як перли котилися по її гарнім обличчу.

Всі військові й достойники, яких зустрічала, схрестивши руки на грудях, з поспіхом уступали з дороги роспла каній жінці могутнього Султана.

Тут і там на роздоріжжах коридорів жовнір стояв мов остовпілий на вид жінок в палаті селямліку: думав, чи се не привид...

А деякі побігли злякані до команди двірця селямліку, де дали знати про надзвичайну подію самому адзі сторожи сераю. Той вискочив з кімнати як опарений і бічними переходами скоро пішов, щоб заступити дорогу Роксоляні. А вона йшла відважно.

Йшла прямо до салі Великої Ради Дивану.

А як дійшла до дверей, дала знак чорним евнухам, щоб задержалися. І виступила наперед, перед лектику сина свого.

Ага яничарів, що вже стояв зі сторожею біля Ради Дивану, побачивши сплакану найкращу з жінок Падишаха, схрестив руки на грудях і збентежено промовив: (Д. б.)

ВІДОЗВА ДО ВСЕЧ. ДУХОВЕНСТВА

Станиславівської Епархії.

З обовязку мого як Епископ спонуканий єсьм остеречи Всечесне Духовенство перед небезпекою пропаґанди православя. Нагоду до сего дає мені стаття одного світського інтеліґента, адвоката — імени його не подаю, бо тут не ходить о особу, але о саму справу — поміщена в часописі „Діло“, в котрій автор старається пропаґувати українське православе, себто українську православну автокефальну церкву під претекстом цілковитої українізації церковного Богослуження.

Статтю сю, повну ложних софізматів і видумок можнаби злегковажити як видумки ексальтованого ума. Однак треба зважити, що сю статтю помістив часопис, який будь що будь є читаний загалом нашої суспільности так, що вона стала власністю загалу а то з огляду на розпаношену у нас безкритичність і безпринципіяльність взагалі, а в справах віри і Церкви в особенности. Кромі сего православе, яке в послідних часах зачало щораз більше закидувати сіти на незрячих, є кермоване і пособлюване силою „невидимої руки“, подібно як всі прочі аґітації сектянські, зміряючі до поваленя у нас авторитету катол. Церкви і тому статтю сего інтеліґента не можна трактувати як появу ізольовану, але в звязку з обдуманим і пляновим наступом на нашу Церкву, без огляду, чи автор є сего свідомий чи несвідомий. Не можна поминути також сеї обставини, що повисша стаття пропаґує православе під позором національного добра українського народа, щоб тим певнійше осягнути свою ціль, грахуючи на національне перечулення нашої суспільности, яка без розбору приймає всьо за добру монету, що тілько має хотяйби позір національної справи. Вкінци треба ще й се взяти на увагу, що автор тої статті уходить за католика і то навіть практикуючого, який „зідентифікував себе з гр. кат. Церквою“. Тому виступ його є тим небезпечнійший, а ще до того серед браку орієнтації й елементарного нераз знання релиґійного у нашої здебільша світської інтеліґенції. З тих отже причин думаю, що мій остерігаючий голос перед небезпекою є зовсім уоснований і конечний.

Автор, сей „зідентифікований“ з гр. катол. Церквою католик, в своїй статті твердить, що православе лишень остільки треба поборювати, оскільки воно пропаґує русофільство: „не православя треба нам поборювати, а русофільство“. Отже оскільки не грозить русофільство, православе добре і пожадане, а вслід за тим „наша боротьба мусить обмежитись до параліжування москвофільства в православній церкві“.

До сего ложного, правдивій вірі впрост ворожого заключення, доходить автор статті тому, бо він поставив ще більше ложну і майже всяку надприродну віру неґуючу тезу, а іменно:„на першому місці повинен стояти український націоналізм, а на другому віроісповідання“.

З сего твердження виходить, що правди віри, правди абсолютні, незмінні і вічні уступають перед засадами людськими, часовими, змінними і підпадаючими обманови. Або иньшими словами, що Бог як абсолют правди, мудрости, всемогучости, життя і святости мусить уступати на друге місце перед авторитетом нації, що Бог Творець всього, абсолютний і необмежений Господь всіх сотворінь, кождого поодинокого чоловіка, кождої нації і цілого людського роду, що Бог, від котрого зависить судьба кождого чоловіка зосібна і всіх людий разом, отже і поодиноких націй, мусить уступити на друге місце з своїми правами і постулятами перед диктатами нації, хотяйби ті диктати були грішні, неетичні, противні і ворожі правам Божим. Одним словом автор статті, український інтеліґент-адвокат детронізує Бога, а на його місце ставить український націоналізм. Автор сей на перекір непомильним словам Христа Спасителя: Шукайте перше царства Божого — легковажить, нехтує, чи радше валить Боже царство, щоби здобути царство України. Ні! В той спосіб не будується України. Так писати може хіба лишень іґнорант обявленої релиґії.

Хто станув на такім становищу віроісповідання, як сей інтеліґент, тому всяка віра однакова, не тільки православна, але й магометанська а навіть поганська.

Послідовно виходячи з сего становища віри і релиґії, автор статті таксамо трактує і катол. Церкву, основану Христом Спасителем, воплоченим Богом. Для него Церква повинна бути тільки служкою, готовою на всякі збагливі домагання людські, а не авторитетом, якому мають всі підчинитися. В імя українського націоналізму він інсинуує Епископам гр. кат. Церкви, що вирвалиби з рук пропаґаторів православя найважнійшу зброю, якби деякі з них „перестали лятинізувати нашу церкву, якби відкликали й те, що досі в тім напрямі зроблено, якби подбали про чистоту нашого обряду і про цілковиту українізацію богослуженя“. Думаю що на сего рода менторські резонованя можна відповісти латинською пословицею: „**ne sutor ultra crepidam**“. Не перечу, що автор як адвокат є компетентний і фаховий резонувати в адвокатських і судейських справах, але в справах Церкви такой йому не ялося. Після слів св. Письма управляти Церквою Божою поставив Дух св. Епископів, котрі без його менторства дбають і чувають над добром Церкви, котрим також чейже не можна відмовити патріотизму і любви свого народу. Постуляти сего українського інтеліґента зовсім сходяться з роботою у нас в своїм часі Наумовича, який відтак став апостатом, з тою хіба ріжницею, що Наумович защіплював схизму на русофільстві, а автор статті на українізмі.

Що до закиду лятинізації, то се чиста видумка на се, щоб мож тим сильнійше аґітувати за православем. Культ релиґійний коли має відповідати своїй ціли, мусить розвиватися, він мусить стати живим. І тому впроваджування богослужень, хотяйби з западної Церкви, які відповідають потребам духового життя вірних і усвяченню їх душ, не є лятинізацією, але оживленням релиґійного культу й окрасою обряду. Вірні доброї і щирої волі не тільки не гіршаться сими богослуженнями, але навпаки дуже собі подобають і ними переймаються. Ходить лишень о се, щоб ті богослуженя відповідали зовнішно формі східного обряду. Зверну тут увагу, що сей інтеліґент поповнив неправду, свідомо, чи несвідомо, пишучи в однім часописі, немовби уживано слова „сакрамент“. Сего слова нігде не уживається, зате уживається слова: „св. Тайна“.

Як неумістним є закид лятинізації, таксамо неумістне є домагання „чистоти“ обряду, котра своєю ритуальною мертвотою звичайно кінчиться схизмою. Певно, хто хоче бути тільки зверхним християнином, хто хоче успати свою совість і не примінюватися до домагань внутрішного усвячення душі, того гіршать всякі релиґійні практики, котрі вдираються у нутро душі, порушують совість і домагаються упорядкування свого життя після прав Божих. Такий зверхний і „лятинізацією“ згіршений християнин буде на весь рот кричати за „чистотою“ чи радше за мертвою формою обрядовою, але хиба на се, щоб отуманювати самого себе, що можна бути християнином і навіть „католиком“, а притім думати і жити після своїх власних розумовань і уподобань, одним словом, щоби мож мати подвійну душу.

Думаю, що навіть сам автор не є вдоволений „чистотою“ обряду, за котрою так побивається, але домагається чогось інтересного і оживляючого в релиґійнім культі і тому не хотячи погодитися з оживленням релиґійного культу, називаючи се лятинізацією, домагається зате цілковитої українізації Богослуженя. І ся українізація малаб заступити цілу красу і життеву силу релиґійного культу, малаб бути завершенням і виповненням цілого побожного і християнського життя.

Однак з часом і ся українізація в Богослуженню не вистарчить, бо хто не бере релиґійного життя з надприродної віри, хто не виходить з точки авторитету катол. Церкви, хто детронізує Бога, а на місце його кладе націоналізм, то цему з часом сприкриться і українізація Богослуженя, а навіть „чистота“ обряду невдоволить хочаби в чисто українськім православю, чи українській православній автокефальній церкві, бо навіть „чистота“ обряду не заповнить порожнечі його душі, не успокоїть совісти. А станувши раз на похилій дорозі, щораз дальше буде зсуватися в пропасть, аж опинившися на самім дні, скаже вкінци, що та „чистота“ обряду то видумки попівські, котрі треба відкинути, а вернути до перуна та инших національних поганських божків, котрі як мертві ідоли позволять людям жити по свому, по поганськи. І се все в імя українського націоналізму. Ось остаточна послідовність з національного доґмату, що „на першому місци повинен стати український націоналізм, а на другому віроісповідання“.

Впрочім хотяйби навіть до сего не прийшло, то всеж таки цілковита українізація, навіть сущного Богослуженя, до якого передовсім належить св. Літурґія, впровадилаб хаос і замішання в Богослуженню, а Церкву як інституцію надприродну, Божу, зіпхнулаб до стану звичайних людських інституцій і позбавилаб її належної поваги. Вправді мова літурґійна не є доґматом, однак вона є практичним висловом доґмату в Богослуженню і тому вона мусить відповідати повазі, значінню і незмінности доґмату. Вона не може бути наражена на всякого рода зміни і експерименти, які переходить жива щоденна мова, а які доходять часом аж до дивоглядности. Ось прим. українська мова. Яких то і кілько то разів у послідних часах вона не переходить змін, котрі доходять аж до декадентизму, як се виказав один світський інтеліґент в фейлетоні одного українського часопису під моттом: „Поповнінь вмірання шляхом стріляннів з боку стрільнів у видові кульків з рамени револьверу“.

Додаймо до того ще й се, що у нас майже кождий уходить за авторитет і майже кождий має претенсію критикувати, бо у нас много а много є таких, котрі сягають „**ultra crepidam**“. Коли отже навіть в справі віри і Церкви множество є непокликаних і некомпетентних авторитетів, то можна собі представити, що то булоб, якби запроваджено живу мову в цілім Богослуженню! Тоді не тільки автор статті, інтеліґент-адвокат, але кождий недокінчений ґімназіст, кождий повітовий аґітатор, навіть хтобудь з вулиці ставивби свої домагання, а Церква хотячи всім догодити сталабся посміховиском. Додаймо ще й се, що тоді булаб нагода і притока мішатися непокликаним і некомпетентним людям не тілько до справ язикових, але також до заряду Церкви, котра тоді сталабся галасливою торговицею й ґрашкою людських хімер і примх.

Не маю наміру довше розводитися над справою українізації нашого Богослуженя, бо я вже в своїм часі представив причини і рації, які промовляють за старословянською мовою в Богослуженню (гл. Вістник з 1925 р. Ч. V—VIII). Я тільки вискажу моє здивування, чому в лат. Церкві, хотяй літургійною мовою є мова латинська, зовсім незрозуміла, а однак народи, її ісповідники мають національне освідомленя, силу культурну, політичну і державну. Чому отже наша літургійна мова старословянська, мова дуже гарна, впрочім досить зрозуміла, малаби стояти на перепоні українському націоналізмови? Тому, бо ми одчайдухи і національні та політичні банкроти. Як одчайдухи грачі програвши всьо, ставять на послідну ставку ще хату, думаючи що відограються, так ми стративши всьо, хочемо ратувати український націоналізм коштом Церкви, котра нам ще осталася як послідний і єдиний захист. І ми в одчайдушности хочемо ще і ту Церкву повалити й розторощити, щоб ратувати український націоналізм. Ні! Коли Церкву повалимо, тоді страчена всяка надія і на двигнення української нації.

Автор статті так захоплений українізацією Церкви, що виносить похвалами і бере в оборону апостата Володимира Федева за те, що „став правити службу Божу живою українською мовою, за те накинувся на него ординаріят як на страшного єретика і так йому допік, що довів до одчаю і до евангелизму". При тих словах автора мимоволі пригадується латинська пословиця: „**Similis simili gaudet**". Крім сего, тут автор поповнив велику неправду. Бо Ординаріят Федевому зовсім не допік і не довів до одчаю. Ординаріят знав о протизаконнім поведенню Федева і з епископського обовязку казав його завізвати до консисторської канцелярії і тут йому тільки звернено увагу на самовільне уживання живої мови в Богослуженню, на що навіть Епископ не може дати дозволу, а лиш Столиця Апостольська в Римі. Однак Федів не тільки не зрефлектувався, але ще грубо обійшовся. Тоді Ординаріят оставив його в спокою і чекав, доки сам гнилий боляк не трісне. Федів уже передтим лукавив своєю совістю й управляв скрито засади протестантизму. Він не з одчаю, але з матеріяльних мотивів став апостатом, як загально опінія голосить. При тім всім думав він правдоподібно вславитись українським Лютром.

Автор беручи в оборону Федева поповнив неправду і то свідомо і тенденційно, бо свого часу при нагоді ректор тут. дух. семинарії пояснив йому в правдивім світлі цілу подію апостазії Федева. Так то у нас канонізується „мучеників деспотизму Епископа" на се, щоб понизити і підкопати вплив і авторитет Епископа. Подібно в своїм часі наша преса, а головно „Діло" канонізувало як „мученика деспотизму" Епископа упавшого і звироднілого священика, котрий в стані пяним вдерся до дому Епископа, щоб його чинно зневажити. Можливо, що в українській автокефальній церкві будуть вони офіційяльно оголошені як святі, однак на таких „святих мучениках" Україна не двигнеться.

Після менторського резонування автора „наші єрархи ставляться байдужно до ширення православя і сектанства", бо не хотять українізувати Богослуженя в нашій Церкві, а місії, проповіди, набоженства мало принесуть хісна або жадного, а „антиправославні проповіді, як того пан-отця в Лежайську, що кождий справжній католик повинен виректися отця-матки якщо вони православні — є неетичні, антирелігійні, супротивні 4-ій заповіді Божій, противні науці апостолів і отців церкви, котрі заборонювали розводитися подругам з тої причини, що одно було християнином, а друге поганином. Такі проповіді справу погіршать а не поправлять. Не поможе а пошкодить ширення нетолеранції релігійної, від якої католицька церква взагалі не може освободитися". Такі баламутні і недорічні вискази сего автора поновно свідчать, що він є недоуком у справах віри і християнської моралі. Він чув, що десь дзвонили, але не знає в котрій церкві. Бо так Апостоли і Отці Церкви, як взагалі і ціла катол. Церква, є вірною відбиткою Христа Спасителя, є вірним продовженням голошення тої самої науки І. Христа, котрий, як з одного боку учив любви всіх ближніх навіть найбільших ворогів, так з другого боку сказав, що він не приніс мир, але меч, прийшов, щоб розлучити сина на свого отця, доньку на матер свою, невістку на свою свекру. (Мат. X. 34). З того виходить, що що иншого є толеранція горожанська в суспільнім пожиттю, а що иншого в справах віри і моралі. Що иншого є сама особа ближнього, а що иншого його блудні засади віри і моралі, які грозять для других небезпекою утрати віри або моралі взагалі, або якоїсь моральної чесноти в особенности. Де ходить о права Божі, о засади віри і моралі, там устають всякі звязи людські і крови. Коли ближний своїми ложними засадами віри і моралі загрожує комусь другому утратою віри і зіпсуттям і є для него небезпекою спасення, тоді хотяйби він був для него дуже близький і навіть так близький як отець і мати, муситься з ними зірвати. Родичі, коли надуживають свого авторитету, Богом їм наділеного, перестають бути для дітий тим, чим повинні бути. Рівнож що до подружжа, то в перших віках християнства, коли одно приняло християнську віру, дозволено було йому жити в подружу, якщо не було небезпеки утрати віри, навпаки була надія позискати до християнської віри і дружину поганську.

Так треба розуміти толеранцію релігійну а не инакше. Ставити однак на рівні і толерувати правдиву віру і єресь, чесноту і проступок, правду і лож, то не є толеранція, але занепад всякої віри і чесноти і правди. Така толеранція, то духова гниль. З тої якраз ложної релігійної толеранції витворилися у нас хаос і безпринціпіяльність також на всіх инших ділянках народного життя. У нас вулиця надає тон, вулиця диктує! Ту ложну релігійну толеранцію витворила наша ліберальна преса, яка раз співає ніби побожну пісоньку, а другим разом заносить чадом большевизму. З тої то якраз школи вийшов і автор статті, бо инакше не мігби попысуватися таким недорічним і нерозумним менторством. Він уходить за практикуючого християнина-католика, а рівночасно підкопує авторитет катол. Церкви і вплив віри і релігії.

Маю враження, що автор розписуючись так широко о українізації Богослуженя, мав на меті не тілько промощувати дорогу до української автокефальної церкви, але також заздалегідь ніби оправдати себе, якщо пристане до православя, щоби в тім случаю міг він сказати: яж пречінь остерігав наших єрархів, щоб запровадили українізацію, а вони однак не хотіли мене послухати і тому я до „одчаю допроваджений", подібно як Федів, змінив віру. І тоді готов бути з автора третий „мученик" нетолеранції наших єрархів.

А вже просто чорним невдячником є автор статті, коли він, щоб іще більше промостити дорогу до українізації Богослуженя чи радше українського православя, відмовляє уніятській Церкві, себто гр. кат. духовенству, всякої заслуги в справі збереженя національного характеру нашого народу в Галичині.

А деж був сей адвокат-інтелігент і йому подібні, коли нарід опустила вся його шляхта, а остався тілько хлоп та священик...? А перші читальні, бурси, та всякі инші институції просвітні й економічні, чи не станули стараннем і жертвою головно гр. кат. духовенства? А в самій Коломиї, в місци побуту автора, чиїм головно заходом став двигнений Народний Дім? Ще свіжо в памяти пок. о. Кобринський, парох в Мишині, який сам голодував і по жебрачому жив, а всьо жертвував на ту народну институцію. Загально також відомо, що кілько разів ходило о ратуваня якоїсь народної институції, чи просвітної чи фінансової, то завсігди світські діячі народні зверталися до уніятського клиру о поміч, бо инакше вони були безрадні. А те саме й тепер діється. В біжучім році, коли ходило о вибори, то Ундоністи просили наших уніятських священиків, щоб ратували ситуацію, бо инакше трозила програна на цілій лініі. І священики ратували, агітували, а дехто з них наразився навіть на арешти. А як ті вибори випали там, де нема уніятської Церкви?

І чи ті всі жертви і труди повні самовідречення, чи вони нічим не причинилися до збереженя національного характеру нашого народу? Впрочім, якщо автор має слушність, то чому наші часописи, а між ними й „Діло", яке помістило статтю автора, чому часто зверталися з зазивом до духовенства, називаючи його „високопатріотичним", кілько разів ходило о якусь національну акцію? Чи то отже саме „Діло", поміщуючи сего рода статтю, малоби само собі завдати лож?

Може тут хтось заприміти, що автор мав на думці освідомлення національне, до котрого прийшов „сам нарід поза церквою", а котра по словам автора навіть перепинювала національне освідомлення Над сего рода софізматом і тенденційним використуванням промахів поодиноких осіб та своєчасних обставин, не хочу, бо не варто довго розводитися. Коротко лишень скажу, що гр. кат. клир від всіх опущений сам заховав нарід серед найбільших злиднів, з тим народом горював і достарчив йому всього, що потрібне до збереженя його національного характеру. Для лучшого пояснення ставлю таке питання: батько, котрий виховав сина, всьо для него посвятив, щоб він отримав знання і образування, щоб отримав становище, яке йому запевнювалоб егзистенцію, чи той батько буде без заслуги? Чи син може сказати, що він сам собі всьо завдячує?

Безперечно, що світська інтеліґенція також причинилася до національного освідомленя, але вона прийшла вже на готове. А кромі сего, звідки взялась та інтеліґенція, як не з уніятського клиру, навіть, — най нікому не буде в гнів — зі шкодою і по части з кривдою для добра самої Церкви? Таж се найголовнійший і найсильнійший аргумент в побиванню безженности духовенства, а іменно, що жонатий клир є гніздом, є головним продуцентом світської інтеліґенції...

А що до самого освідомлювання, то в що воно перемінилося в послідних десятках літ? В нищення віри і Церкви, в руїну всякого добра народного. Радикальне деправуваня народу, демагогія, обчислена на осягненя посольських мандатів та матеріяльних зисків, ось квінтесенція народного освідомлювання. Патріотизм у нас більший, чим більше тровленя народу проти Церкви і духовенства. Нема майже віча, нема майже зборів, деб народні діячі не попысувалися плюгавими і брехливими виступами проти Епископів і священиків. А що казати о підбурюванню і тровленню народу проти Церкви по повітах?

І се має означати національне освідомленя? Ні! Се є хамство, як його представив п. Вячеслав Липинський (гл. „Поступ" ч. 3—4 з 1928 р.). І в сей самий хамський спосіб, с. є. руїнницький, пропагує автор статті, інтеліґент-адвокат, щоб до останка знищити то добро, яке ще посідаємо, щоб розторощити гр. кат. Церкву, щоби впровадити в неї хаос, як се є на Волині та в инших країнах, де царює схизма, а сам нарід щоб до решти

поневолити та віддати під владу православного митрополита.

Ось так п. меценас бе по лици гр. кат. духовенство, щоб довершувати руїну кат. Церкви і нашого народу. Однак сей поличник хотяй як понижаючий і болючий, не є зовсім без заслуги. Наше духовенство було дуже „високопатріотичне" і запопадливо пропагувало національне освідомлення, але при тім много занедбало освідомлювати в Христі і в катол. Церкві. І за се нині в суспільности голоситься богохульна теза, що перше місце занимає український націоналізм, а на другім місци віроісповідання. Духовенство запопадливо старалось о зовнішний обряд і ним чванилось, але не подбало як слід о внутрішне життя з надприродної віри. І тому нині народні діячі висувають „чистоту" обряду, а фалшують віру.

Духовенство уважало собі за честь, що було уважане як продуцент світської інтеліґенції, а не сповнило як слід обовязку духовного вітцівства і не зберігло світської інтеліґенції від лібералізму і тому здебільша нинішна інтеліґенція уважає духовний стан, як стан расовий, котрий як тепер вже злишний можна по лици бити і копати. Простодушно, можна сказати наівно, завірили священики світським діячам, з підскоком їм служили, а не зберегли авторитету Церкви і свого священичого достоїнства і тому нині осуджені як нероби і негодяї. Духовенство будувало світські інституції а за церковні забуло; говорилося вправді: „для Церкви і народу", а віддалося всьо в руки непевних людий, котрі тепер ті інституції обернули як воєнні форти проти Церкви. Духовенство спомагало, пренумеровало, навіть дописувало до часописів ліберальних і непевних, а не подбало о добру християнсько-католицьку пресу, і за се та ліберальна преса взявши майже в монополь всьо духове життя народу плює тепер в лице духовенству.

Так отже немов немезіс спадає на духовенство кара болюча і понижаюча за се, що воно не сповнило як слід обовязків свого священичого звання. Однак рук не треба опускати. Треба направити всякі занедбання і витягнути консеквенції з теперішної ситуації на будуче. Серед тої грози треба стояти сильно в надприродній вірі, котрої засади суть вічні, незмінні і правдиві. Всякі вороги і їх хамства минуться, але Христос і Його слова ніколи не минуться. Ходить лишень о се, щоб не усумніватись.

Треба збудити життя з надприродної і **живої віри,** треба сильно триматися **катол. Церкви** і її відважно боронити. Треба подбати о церковні інституції, **зірвати цілком з затроєною і ліберальною пресою, а створити католицьку пресу.** Всі священики мають станути в однім ряді, утворити один фронт в єдности з своїм Епископом під головним проводом видимої Голови кат. Церкви і Намісника Христового на земли. Буря зближається, чути підземний гук, а ворожий виступ світського інтеліґента най буде ментом, що вже три чверти на дванайцяту. Дано в Станиславові, дня 6. жовтня 1928.

† **ГРИГОРІЙ,** Епископ.

—o—

Прелімінар монополів в Польщі
на р. 1929/30.

1. Сіль має принести 99,710.000 доходу, 53,430.000 розходу.
2. Тютюн 713,800.0000 доходу, 308,800.000 розходу.
3. Спіритус 670,485.770 доходу, 250,485.770 розходу.
4. Льотерія 79,102.442 доходу, 63,102.442 розходу.
5. Сірники 8,694.000 доходу з винайму того монополю.

Інтервю з головою УНДО.

Польська преса подала за сіоністичною „Хвилею" інтервю з головою УНДО, Д-р Дм. Левицьким. Зміст:

Від початку істнування Польщі політ. ситуація українського народу не поліпшилася, культурна значно погіршилася через нищення шкіл, „Просвіт" і спортово-пожарних товариств. Зате українські кооперативи по думці голови УНДО розвиваються так сильно, що незабаром перевисшать розмірно кооперативи німецькі й французські. У відношенню УНДО до Польщі не зайде ніяка зміна. Воно не привязує великого значіння ні до зміни конституції в Польщі, ні урядів, бо кожда польська партія і кождий уряд відносилися дотепер вороже не тільки до ідейних змагань але навіть до найпримітивніших потреб українського народу. В загр. політиці не бачить п. Д. Л. значнійших успіхів уряду, а бачить ослаблення становища Польщі в міру здобування досить значних впливів Німеччиною.

—o—

Огляд часописів

Католицький тижневик „**BIEŁORUSKAJA KRYNICA**" ч. 47. нотує відрадний прояв діяльности недавно заснованого в Минську „Білоруського Товариства для культурної звязи з чужиною". А саме видало на днях це т-во цінну публікацію п. н. **Weissruthenische Kultur** (Minsk, I. Sammlung Книга складається з 11 розділів, а в кождому говориться про окрему ділянку білоруської культури. (Пр. біл. література, театр, мистецтво і т. д.). Автор замітки вважає вибір німецької мови для цеї публікації влучним, бо „з німецькою мовою можна зажмурившись перейти цілий світ". Найслабше на думку автора вийшли розділи про біл. літературу і театр. Він дивується, чому не віддано обробити ці теми котромусь із проживаючих в Минську визначних дослідників білоруської літератури. Всежтаки Білорусини нетерпляче очікують II-гої частини цеї цінної збірки. Вони, як бачимо, зрозуміли вагу культурної звязи зі світом та солідної інформації чужинців про себе. У нас на жаль це робиться лиш доривочно і як звичайно тоді, коли вже дах горить..

Філядельфійська „АМЕРИКА" в ч. 114. так характеризує п. Дмитра Донцова, котрий тепер береться „реформувати" всі Церкви: — Може ще ніхто з Українців стільки разів не змінював „орієнтацій" що др. Дмитро Донцов. Пригадуємо кілька: 1) Перед війною Д-р Дмитро Донцов був соціял-демократ і голосив атеїзм. 2) З початком війни став ґерманофілом. 3) Відтак вів пресове бюро за влади Гетьмана П. Скоропадського. 4) Опісля перейшов до Петлюри. 5) Далі працював з ґрафом Тишкевичем і пок. Васильком. 6) Написав польонофільську угодозу книжку п. з. Підстави нашої політики (заявився за союзом з Польщею і осудив ґерманофільство, яке величав в 1914, 1915, 1916, 1917 і 1918 р.). 7) Переїхавши до Львова, заложив фашистську ґазету Заграву. 8) Кинув Заграву і фашизм і став редактором Л. Н. Вістника. 9) Написав книжку п. з. Націоналізм, в якій крім цитатів (квовтейщенз) є різкі осуди Франка, Драгоманова й інших діячів, яких він давнійше величав. 10) Зачав пропагувати „сансаризм", себто якесь поняття конструктивної діяльности у протиставленню до деструктивної діяльности, найпаче йогож. Та се ще не все ані відай що не конець.

—o—

МАҐАЗИН ФУТЕР
ВІКТОРА ЗІХЛЄРА СИНИ
Львів, пл. Галицька 14. І. пов.
Поручають **футра** дамські, мужеські футряна галянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 26—30

З Хорватії

60-літній ювилей оснування хорватського „Товариства св. Єронима".

30. вересня ц. р. хорватські католики святочно обходили 60-літній ювилей просвітно-культурного „Товариства ім. св. Єронима". Ціль цього товариства — поширювати катол. пресу серед найширших верств народу та виховувати його при помочі катол. книжки. За 50. літ діяльности видало „Товариство" 5,162.800 книжок в обємі 61 міліонів аркушів друку, себто 171 ваґонів книжок. В день ювилею заложено угольний камінь під другий дім Т-ва в Загребі (Докладнійше про це Т-во було в 48 ч. „Н. З." у статті о. М. Фірака п. н. „Зразкове християнське видавництво").

—o—

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

НІМЕЧЧИНА. Пристань Штеттін, у котрій до війни панував великий рух і де були найбільші німецькі корабельні фірми, сильно підупадає. В р. 1913. корабельний рух виказував 5.400.000 тон нетто, а в р. 1927. всего 3,8 міл. Дійшло до того, що з 260.000 душ населення Штетіну вже 50.000 опинилося на публичнім удержанню. Великі будівельні доки стоять пусткою.

УГОРЩИНА. Орґан леґітимістів „Мадяр Орсаґ" пише:, що угорський премієр викінчив проект реформи устрою Угорщини. Той проект має на меті управильнити справи престолонаслідства в Угорщині й суверенних прав монарха: права виповідження війни, заключування мира й найвищого проводу збройними силами держави.

ФРАНЦІЯ. Буджет міністерства війни на рік 1929. винесе 7 міліярдів і 690 міліонів франків, отже 849 міліонів більше ніж в р. 1928.. з чого 151 мил. призначено на воздушну фльоту.

ІРАК. Анґлія відступила державі Ірак зелізницю Баґра-Баґдад, задержавши собі 40 процент акцій. Вартість цілої зелізниці оцінено на 3.850.000 фунтів шт.

НА САҐАРІ відбувається від місяця завзята партизантська дрібна війна між пустинними племенами Бедуїнів і еспанським військом. Та партизантка розпочалася нападом Бедуїнів на еспанську кольонію коло Юби (напроти Канарійських Островів) й упровадженням худоби. Від 13. жовтня рушили проти пустинних племен Сатари також французькі відділи в околицях Арбалі.

—o—

257 **На догідних услівях** 19—20
по цінах **точно готівкових** продає товари текстильні, шовкові й суконні фірма
ЛЬОРЕНЦ і РІНҐЛЄР
Львів, вул. Сонечна 9., тел. 15-32.

В справі нападу на ред. „Діла"

В „Новій Зорі" з 18. X. 1928. р. ч. 80. (182) була поміщена замітка п. з. „Напад на ред. „Діла". У цій замітці було таке речення: „Чи се представники тої самої ґрупи, що недавно мала процес, невідомо". Через се кинено на п. С. Стефаника підозріння, немовби він стояв у якомусь звязку із ґрупами, що виступали у політ. процесах. Ми як заступники п. С. Стефаника жадаємо від Хвальної ред. „Нової Зорі" спростування цего підозріння. — У Львові, 22. X. 1928. — *Витвицький Іван,* студ. прав. *Кобзар Володимир,* студ. торг. шк. *Калинович Володимир,* студ. фільос.

Від Редакції: Отсим сповняємо домагання молодих товаришів п. С. Стефаника, містячи їх „Спростування". Замічуємо, що імя п. С. Стефаника знайшлося в згаданій замітці у звязку з ґрупою, котра мала процес, через ідентичність його назвиска з иншим Стефаником. Зрештою і з самого тексту замітки видно, що приналежність п. С. Стефаника до якоїсь ґрупи невідома. Містячи се „Спростування", ми зовсім не беремо назад свого осуду самого нападу на ред. „Діла".

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Чи хочемо повної культурної ізоляції?

Дещо про ролю польського письменства на Україні.

ВЧОРА І НИНІ.

„Все поміж двома національними суперниками є „політикою" в найширшому і найтіснішому значінні цього слова. Так у руках поляків є політичним знаряддям польського дужання з нашим племенем не тільки польська рушниця і польська соціяльна диференціяція, а й польське письменство, дарма, що серед письменств Европи й світа воно займає місце не то не першорядне, але й не другорядне, а таки тільки треторядне. Все таки воно служить Польщі — проти нас і на ріжні лади. Між іншим також на сей лад, що — осяюючи наших провінціялів своїм буцім-то першоклясним блеском, воно **затуплює їх національну відпорність, присипляє їх самоохоронну недовірчивість, одним словом, запутує їх у моральний полон — польський".**

Таке написав на днях у „Ділі" його парижський кореспондент, тим разом непідписаний.[1])

Не маю наміру спорити тут з автором наведеного вище цитату про місце, яке польське письменство займає серед письменств Европи. Я бажаю тільки коротко зупинитися на ролі, яку згадане письменство відіграло вже на Україні та яку може відіграти ще й нині.

Якаж се роля: негативна чи позитивна для нас?

На думку автора цитату — негативна. Та чи негативна в дійсности?

Загляньмо найперш у минуле.

Вже в 90-тих рр. м. ст. наукова критика, українська й польська, звернула була увагу на сильний вплив польського письменства, зокрема А. Міцкевича, на Т. Шевченка. Маю на думці дві відомі і голосні в своїм часі праці на сю тему проф. Ол. Колесси та проф. Ос. Третяка.[2]) Згадані автори вплив сей бачили тільки в сюжетах та формі. Та всеж таки сліди того впливу виказали наглядно.

Глибше і наглядніше вплив польського письменства на українське в 1-ій пол. XIX-го ст., зокрема на Шевченка, виказав щойно пізнійше д-р В. Щурат у незвичайно цікавій і цінній праці п. з. Шевченко і Поляки.[3]) Глибше і наглядніше тому, бо виказав вплив польського письменства не тільки на сюжети і форми письменства українського, зокрема Шевченка, але — що важнійше — виказав дуже наглядно його вплив ідеольогічний. Який сильний був ідеольогічний вплив польського письменства на головних діячів українського національного відродження, що згуртувалися були в Кирило-Методіївськім Брацтві, видно хочби з того, що головне Евангеліє Кирило-методіївських братчиків п. з. „Книга битія українського народу" се ніщо иньше, як перерібка Міцкевичевого писання п. з. „Ксенґі народу польскего"...

Д-р Щурат згадану вище працю опер на дуже багатій літературі друкованій. Архівні матеріяли до сього питання йому не були й не могли бути відомі, бо вони стали приступні щойно після революції в Росії й на Україні. А сі матеріяли говорять далеко більше, ніж усі дотепершні публікації.

От що пише д-р А. Войтовский з Познаня про свою розмову на сю тему з проф. Юринцем із Харкова на недавнім міжнароднім зїзді істориків в Осльо:

„В приватній розмові проф. Юринець оповідав авторови отсих слів про сильні впливи великої нашої романтичної літератури на українську інтеллектуальність. Акти російської жандармерії, що стали тепер приступні, повчають, якими шляхами діставалися на л і в и й берег Дніпра нпр. „Ксенґі народу польскего", „Ойче Наш" Цешковского і т. д. Проф. Юринець приобіцяв мені, що напише про се розвідку для одного з наших наукових часописів".[4])

Такий був вплив над Дніпром передовсім Міцкевича. Про впливи инших письменників, таких, як Ю. Словацкий і з т. зв. „української школи" (Мальчевський, Ос. Б. Залеський, С. Ґощинський) вже й не згадую.

У висліді: сьогодня можна вже вважати науковим аксіомом, що коли Шевченко представляє для нас велику національну вартість, то в значній мірі завдячуємо се впливови на нього польської патріотичної літератури. Вона отже не затупила його, а заострила.

Як бачимо зі сказаного вище, польське письменство відіграло на Україні в минулім дуже визначну ролю. Воно стало в певній мірі зразком для письменства українського. Передовсім зразком що до сюжетів і форми. А далі воно стало зразком також під ідеольогічним оглядом. Воно викликувало в українських письменників анальогічні до польських національно-політичні і навіть соціяльні ідеї й почування у к р а ї н с ь к і. І в тім його п о з и т и в н а роля для нас — вчора.

А нині?

Передовсім не слід закривати очей на дійсність. Польське письменство се письменство народу, з яким ми змагаємося. А в змаганнях народів, фізичних чи політичних, дуже важну ролю грає оден стратеґічний наказ: **пізнати свого противника** як найдокладнійше. Пізнати наскрізь — його душу. А найкращим зеркалом душі народу є його письменство.

Се одно. А далі:

Через усе польське письменство, старе і нове, звучить одна сильна нота: п а т р і о т и з м. Вияви патріотизму в Поляків не мусять викликати в нас негативних почувань, а навпаки повинні викликати анальогічні почування українські. Я зовсім не промовляю за перещіплюванням на наш ґрунт пустої тромтадратії, але за любовю до своєї Церкви, землі, історії та за жертвенністю, які Поляки — при всіх своїх хибах — проявляють безперечно в більшій мірі, ніж наш загал.

Вкінці ще одно, може найважнійше: к о н т а к т через польське письменство з З а х о д о м.

Особливо тепер, коли знання чужих мов у нашої інтеліґенції дуже понизилося і коли як російська так і великоукраїнська духова продукція пересякла большевицьким розвалом, а ми тут стаємо що раз біднійші, — наш загал, коли не хоче бути вповні ізольованим від жерел західно-европейської культури, просто не має иншого способу, як користуватися польською літературою. Ще в часах, коли з нами під тим оглядом було значно ліпше, бо вся галицько-буковинська інтеліґенція знала добре німецьку мову, а великоукраїнська в значній скількости французьку, М. Драгоманов без уговку накликував, щоб не відноситися з ненавистю до російського письменства, яким нас тоді в Галичині страшили зовсім таксамо, як тепер автор з „Діла" страшить польським. Він робив се тому, бо т о д і ш н є російське письменство приносило зразки західно-европейської творчости. А щож доперва говорити тепер?

Розуміють вагу польської літератури також над Дніпром і то саме тепер, чого доказом являються нові українські переклади з Міцкевича, Словацького й ин.

З тих усіх причин вище згадане становище в „Ділі" — по своїй суті неправдиве, а по своїй тенденції для нас шкідливе.

І. Кревецький.

—0—

[1]) Д і л о, 1928, ч. 237 з 23. жовтня, ст. 2. (ч. V статті: Цепелін і політика).

[2]) Ол. К о л е с с а: Шевченко і Міцкевич. Львів, 1894 (відбитка з Записок Наук. Т-ва ім. Шевченка); О. Т р е т я к: Про вплив Міцкевича на поезію Шевченка. Краків, 1892.

[3]) В. Щ у р а т: Шевченко і Поляки. Основи взаїмних звязків. Львів, 1917. (Відбитка з „Записок Наук. Т-ва ім. Шевченка" у Львові, томи 119—120).

[4]) Курєр Познаньскі, 1928, № 444 з 27. IX.

Бібліографія

Нові українські переклади з польського письменства.

А д а м М і ц к е в и ч: ПАН ТАДЕУШ. Переклад і вступна стаття М. **Рильського.** Слово. Київ, 1927. Ст. XXXIV+326+XXX. М. 8°. Ц. 2 крб. 50 коп.

Міцкевич — найвизначнійший польський поет взагалі. „Пан Тадеуш" се найвизначнійший його твір. Се польська національна епопея. Всі культурні народи вже давно переклали „Пана Тадеуша" на свої мови. В цілости або в частині. Не мала перекладу його тільки Україна. Тепер брак сей усунений. У Київі появився саме зазначений вище переклад „Пана Тадеуша" на українську мову відомого українського поета М. Рильського. Видало видавництво „Слово". Переклад попереджає вступна стаття перекладчика про Міцкевича та його писання, зокрема про „Пана Тадеуша". В статті згадується м. и. і про звязки Міцкевича з Україною: його побут на Україні та його вплив на Шевченка. Сам переклад виконаний гарно. Він має форму олександрійського вірша, що дуже підходить до ориґіналу. При кінці перекладу подані пояснюючі замітки. Під технічним оглядом книжка видана старанно. Формат збережений ориґіналу. Се цінний набуток для нашої літератури, за який перекладчикови належиться подяка.

Ю. С л о в а ц ь к и й. МАЗЕПА. Траґедія на пять актів. Переклад і вступна стаття **М. Зерова.** Слово. Київ, 1926. Ст. 136. М. 8°. Ц. 80 коп.

Отсе третя проба перекладу сего твору на українську мову. Перший переклад зладив був для свого театру М. Садовський, другий не в цілости — М. Вороний; оба вони одначе не появилися друком. Переклад М. Зерова зроблений білим 5-стоповим ямбом, загально принятим у наших віршованих драмах. Про вартість перекладу говорить імя перекладчика, відомого популяризатора клясичної, грецької і римської поезії. Попереджає переклад вступна замітка про Словацького та його твір.

Ю р і й Ж у л а в с ь к и й: НА СРІБНІЙ ПЛАНЕТІ. Рукопис з місяця. З польської мови переклали **Л.** та **В. Пахаревські.** Редакція Миколи Зерова. Вступна стаття Сергія Родзевича. Сяйво. Київ, 1927. Ст. 330. М. 8°.

„На срібній планеті" се перша частина місяцевої трильоґії талановитого польського письменника Ю. Жулавського, що помер у 1915 р. Як фантастичний роман, згадана трильоґія належить до найліпших зразків сього жанру не тільки в польській, але й в західноевропейській літературі взагалі. Стверджує се у вступній статті до перекладу також С. Родзевич (на ст. 13).

І. Кревецький.

—0—

ФУТРА дамські, мужеські та скірки поручає найдешевше **ГОРОВІЦ** Ска Львів, ул. Краківська 4.
293 Телєфон 54—12. 10-10

НОВИНКИ

Звертаємо увагу на відозву Преосвященого Григорія з огляду на представлені в ній актуальні й наболілі справи зі становища нашої Церкви. Та відозва була розіслана з офіціяльним орґаном Станиславівської Епархії.

Єзуїти східного обряду. оо. Павло Мацевич і Хеґіс (Француз) приїхали до Вильна щоб там осісти і розпочати діяльність.

Повітовий суд в Залізцях, котрий досі урядував у Підкамені, буде 1. грудня перенесений до Залізець.

Ратуйте ваше здоровлє, бо чоловік стається калікою!



Приймаю хворих, що їм наростають горби і кривіють: стриж хребетний, коліна, бедра, стопи, всілякий сустав, недоволодіння й параліж н г у дітей і старих осіб! Я застосовую в оцих випадках спеціяльні лічничі ортопедичні апарати, а на наростаючі горби і скривлення плечий лічничі простуючі ґорсети ортопедичні ріжних системів найновшого винаходу. Для амп утованих штучні ноги (прот зи) американського систему.

Зголошення хворих приймає:

Ортопед-директор Й. РАПАПОРТ

спеціяльне лічничо-ортопедичне Заведення

від 9—1 і 3 7 попол.

223 **Львів, вул. Красіцьких ч. 8.** 3—4

Великі бурі навістили Анґлію, Францію і Швайцарію. Зелізничі тори позривані в багатьох місцях. Кораблі наспіли зі значним опізненням.

Доходи анґл. журналіста можуть доходити річно до 150.000 фунтів штерлінґів (оден фунт = 4 дол. 88 ц.). Бодай тілько заробив Лойд Джордж, котрий з міністра став журналістом.

РОДОҐАН
ЛЬВІВ РИНОК
ПОРУЧАЄ 43 НА СПЛАТИ
9010 місяців
ОБУВ СУКНО ОДІЖ

307 9—10

Суворий але розумний присуд видав карний суд у Клівленді в Злуч. Державах. Шофер А. переїхав на смерть п. Ґ., котрий лишив вдову й 4 дітей. Суд видав такий присуд: Винний злочину мимовільного убийства має негайно віддати вдові своєї жертви всю свою готівку, 1000 долярів. Щодня буде працювати 2 год. довше, і надвижку свого заробітку віддаватиме вдові, доки не сплатить суми 3000 дол. Опріч того через 5 літ буде платити родині вбитого 20 проц. з доходу, котрий має його жінка з торговлі овочами. Колиб А. не сповняв цего присуду, буде арештований на 5 літ, а його зарібок з праці у вязниці одержить вдова. При видачі цего вироку суд приняв на увагу, що вразі засудження виновника на вязницю, дві родині осталиб без засобів до життя. Паризький „Ексцельзіор", подаючи цю вістку, жалує, що це не у Франції, а в Америці, котра в 20-тім столітю тішиться такою справедливістю, котра нагадує часи Людвіка Святого у Франції.

Каварня Гостинниці „БЕЛЬМОНТ"

в домі Народної Гостинниці

Львів, Косцюшки 1.

приймає замовлення на бенкети, слюби в окремій салі.
317 13—15

ОГОЛОШЕННЯ

Др. Марія Криґовська

спец. недуг носа, уший і горла

лічить:

341 **хиби вимови** 3—20

(гикання, слухонімоту, ґугнявість і т. п.)

Львів, вул. Кльоновича 6. Від 3—5.

ДЕНТИСТ

асист. клініки стоматольоґічної У. Я. К

Д-р мед. Янковський Мечислав

Спеціяліст в недугах устної ями і зубів.

Дентистичну техніку веду особисто.

ЛЬВІВ, Словацького ч. 18, І. пов.

277 15—15

Дентист ЯКІВ НАСС

Львів, вул. Сикстуська ч. 17, II. пов.

Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П Т. Урядовцям і студентам значна
343 знижка. Полекші в сплатах. 5—5

НЕМА СОРОМУ!

Нема сорому, коли Ви, жінка чи дитина терпить

на ПРОПУКЛИНУ.

Це терпіння, за яке не поносите вини. Велику відвічальність поносите за занедбання пропуклини, бо такі наслідки занедбання для життя грізні. Тому негайно зверніться до заведення

М. Фрайліх, Львів, Городецька 35,

винахідника спеціяльних ґрунтованих бандажів, поясів для мущин, жінок і дітей. Сотки людий дякують йому за успішну поміч навіть в задавнених випадках, фірма М. ФРАЙЛІХ істнує вже 62 роки і позискала собі признання та багато похвал в краю і заграниць ю. Свідчать о тім золоті медалі, почесний докторат, дипльоми і подяки. Фірма ФРАЙЛІХ одинока Вам поможе. — Хорі, котрі потребують черевних пасів, можуть замовляти також почтотю.

Нові портрети Екселєнції Митрополита, ґрупи зїзду всіх гр.-кат. епископів, а також ґрупи з ювилею о. мітрата Бачинського має на складі фотоґраф **ЯНУШЕВИЧ, Львів, Вінц. Поля ч. 1,** телефон 59-60. — Тамже приймаються всі можливі фотоґрафічні замовлення. 349 1—?

БЕЛЬСЬКІ СУКНА — НА ОДЯҐИ Й ВЕРХИ — найдешевше в

АЙЗЕНБЕРҐА, БОЇМІВ ч. 18.

Догідні умови для П. Т. урядників (-чок), При оказанню витинка 6 процент опусту.
350 1—10

ЩІТКИ всякого рода

поручає робітня

Маріяна ҐРИҐОРЧИКА

ЛЬВІВ, Боїмів ч. 1

353 (угол вул. Рутовського) 1—10

НАДІЙШЛИ З ПАРИЖА ОСТАННІ КРЕАЦІЇ

ОПАСОК — ҐОРСЕТІВ — СТАНИКІВ

ПАНЧІХ — формуючих ноги

ПАНЧОХИ на жиляки

МАҐАЗИН ПАРИЗЬКИХ ҐОРСЕТІВ **„МАЛҐОЖАТА"**

346 ЛЬВІВ, БАТОРОҐО 34/II. 2—20

ПЕРЕПЛЕТНЯ Петра ПОДОЛЯКА

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЖОВКІВСЬКА ч. 28

приймає всякі церковні роботи, як: Євангелія, Служебники, старі книги, брошурования всіляких накладів, канцеляр. книги, все, що входить в круг переплетничої штуки **по найприступнійших цінах.** Робота солідна і точна. 342 3-?

Йосиф Сметана ГОДИННИКАР

у Львові, вул. Коперника 18.

поручає: **Ґодинники** стінні й кишенкові з женевських фабрик: *Omega*, Glashütte, Roskopf и патентовані і т. п., також **вироби зі золота і срібла.** Виконує всякі роботи ґодинникарські по умірковапих цінах. Замовлення з провінції виконує негайно! 347 2—10

Одинока у Львові Робітня ґорсетів

на французький стиль поручає: ґумові пояси, бедрівки, шліпферы, підвязки, бюстоноші, **опаски,** також **реформи менструальні,** реформи трикотові і шовкові тільки у фірмі:

„ҐІҐІЄНА", Р. Кернер

Львів, Пасаж Міколяша над кіном „Уцеха".
345 Телєф. 51-24. 2—15

ШОВКОВІ КОВДРИ, матераци, фіранки, капи, найдешевше

у фірми:

Ф. КНАУЕР і СИН

ЛЬВІВ, пл. КАПІТУЛЬНА ч. 2

340 напроти катедри. 3—10

На 6-сти місячні сплати!



ҐРАМОФОНИ

тубові, безтубові і валізкові

ПЛИТИ від 10 штук на догідні сплати

поручає відома фірма

„ЕХО" Львів, вул. Сикстуська 24.

Тел. 27—81. 337а 2-2

МАҐАЗИН І РОБІТНЯ КОНФЕКЦІЇ І ДАМСЬКИХ СУКОНЬ

С. ШТАДЛЄР

Львів, вул. Пекарська 3,

за маґ. Кольпана

336 ПОЛЕКШІ В СПЛАТАХ. 3—4

ПОЗІР! ПОЗІР!

Найдешевший цінник блаватних товарів

Ручники сільські з метра	зол.	1·20
„ пікові і дамаст. з метра	„	1·70
„ відпасовані	„	1·20
„ „ купелеві	„	2·70
Стирки з метра	„	—·90
Зефіри на сорочки	„	1·80
Димка на підштанці	„	1·70
Оксфорди на сорочки	„	1·30
Полотна й schirting-и	„	1·40
„ на простирала	„	2·75
Простирала 2 метр.	„	5·50
Скатерти з метра	„	5·50
Опалі на білля в ріжних красках	„	3·80
Кретони на фіранки	„	1·30
Бархани і флянелі	„	1·70
Флянелі гладкі	„	1·50
Шевіоти на мундурки	„	4·50
Копики діточі	„	4·—

Галицький Маґазин Новостей, Львів, Галицька ч. 15.

Замовлення висилаємо відворотною почтою за посліплатою. 351 1—10

Панчохи, трикоти, трикотажі, 335 2—8 білизна дамська і мужеська, торбинки, парасольки, рукавички скарпетки, також галянтерія й перфумерія. — Товар першої якости, по дуже низьких цінах продає ново-отворена фірма **„РОЗЦВІТ" Ф. Ґляйхер, Руська 8.**

ЧАЙ КАВУ і ВИНА

в найлучших родах — по найдешевших цінах — поручає 300 10—15

ЕДМУНД РІДЛЬ

Львів, Рутовського 3.

Цінники на жадання безплатно.

Інжинір-архітект ЛЕВ ЛЕВИНСЬКИЙ

уповажнений будівничий

Львів. вул. Содова ч. 3. II. пов. (бічна вул. Потоцького)

виготовляє проекти і кошториси для будови церков, народніх домів, читалень, кооператив і всякого роду будинків шкільних, мешкальних і промислових. Бере в підприємство будови у Львові і на провінції по конкуренційних цінах. Обіймає технічний нагляд при будовах, виробляє затвердження проектів у Воєвідств. — Поради безплатно. 321 7—8

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА

поручає фабрика

Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка

Львів 25, Бічна Кульпарківська 9. Тел. 57-48

331 Жадайте цінників. 5—12

П. Т.

Маю честь поручити свою кравецьку фірму

Станислав Курц

у Львові, вул. Баторого ч. 12—14, 4 пов., в котрій проваджу окремий відділ для Всеч. Духовенства, виконуючи всякі вбрання для П. Т. Отців і цивільні: **Реверенди** всякого роду, верхні окриття, нагортки, плащі, пелєрини, порохівники, бунди і т. п., а також нові футра і перерібки футер.

З високим поважанням

Станислав Курц

кравець мужеський і спеціяліст для П. Т. Отців

326 6-20 **Львів, вул. Баторого 12—14, 4 пов.**

НА ЗАМОВЛЕННЯ ГОТОВІ

ФУТРА

і перерібки поручає

фірма Ф. і Ю. Любельські

Львв, Рутовського 5. Телеф. 48-70

319 **40 літ істнування.** 7—10

ФАБРИКА КОНСЕРВ

З. РУКЕРА Львів—Знесіння

поручає найліпшої якости:

ярішові консерви в пушках, компоти в пушках і слоях, „jam"-и (конфітури) в слоях, яблкові і инші мармоляди, сливкові повила, кавові консерви і кава збіжева, мясні консерви як гуляш, ковбаски і т. п., вудженини і масарські вироби, смалець і солонина. **На експорт:** бекони (вепрові боки) і шинки.

Закуповує кожду скількість живих свиней як рівнож перепроваджує комісовий збут свиней на заграничних ринках. 328 4 4

Светери, жакети, костюми гарсонки, камізольки дамські й мужеські, гальки, реформи, **панчохи камаші, штильпи, скарпети** і т. п.

ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.

Підношення очок панчіх шовкових і фільдекосових.

Виконує з найліпшого матеріялу дуже старанно й по уміренних цінах

Трикотарська робітня В. Лібанської

262 **ЛЬВІВ, Баторого 34, (мезанін).** 18—30

ФУТРА мужеські й дамські містові й до дороги куртки, свитки, шапки і т. п. поручає

М. А. АВҐУСТИН

МАҐАЗИН ФУТЕР

Львів, Рутовського 7. Тел. 49—46.

297 Приймає всякі роботи кушнірські. 10-10

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ. І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., прочі р. по 33 зол. Перша б бл. надається для с льських, друга для міських парох. ібліотек. Усі книжки відповідно добрані й п.евні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II бібл. 220 зол. — Замісць готівки приймаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 19 –50

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ

Львів, вул. Волинська 25, тел. 20 18, стація зал.: Львів-Підзамче. Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 282 25-25

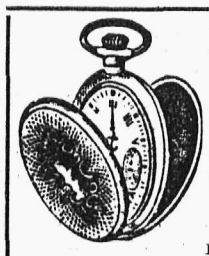

Робітня годинникарсько-ювілєрська

КАРОЛЯ ҐАЄВСЬКОГО

у Львові, вул. Сикстуська ч. 31.

(в подвірю на ліво)

виконує всякі роботи о 40% дешевше як всюди під ґарантією. 298 9-10

НЕПРОМАКАЛЬНІ ПЛАХТИ

заграничні, в великім виборі

І. КОНРАД Львів, вул. Гетьманська ч. 22. Тел. 49 - 83. 344 4—4

ПОРУЧАЄМО НОВО ВІДЧИНЕНУ ФОТОҐРАФІЧНУ РОБІТНЮ

„ДОРА" ЛЬВІВ, Словацького 2.

402 13—2

Продажа на догідні сплати!!

Машини до шиття

Ґрамофони, ровери,

Кружлівки молочарські 264 21—30

та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ

Александер МАЛИМОН

Львів, ул. Валова, 11 а.



РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На осінний і зимовий сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий! 138 38-?

В Централі **ПАНЧІХ**

ПФАУ, Львів, Ринок 19.

найдешевше, бо вхід через сіни.

246 а 39—50

Артистичні фарби, Пендзлі, малярські полотна



316в поручас 14—20

О. Т. ВІНКЛЄРА Син, ЛЬВІВ, Ринок 28.

ВЗУТТЯ мужеське, дамське власного виробу

по дуже низьких цінах поручає 261 першорядна робітня обуви :-: 18-27

ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шептицьких ч. 1 напроти св. Юра.

МАҐАЗИН І РОБІТНЯ КОНФЕКЦІЇ

та да ських суконь

ЦЕЦИЛІЯ ҐАН

Львів, пл. Смольки 1а (напроти кіна „Марисенька")

325 Полекші **в сплатах.** 6—20

348 **ГРОМАДЯНКИ і ГРОМАДЯНЕ!** 4 3

ЗИМА І СВЯТА ЗБЛИЖАЮТЬСЯ!

Кождий з Вас повинен тепло й гарно одягтися. Оминайте посередників і перекупнів, справляйте товар **прямо з фабрики,** де за гроші видавані в Ваших околицях, дістанете в нас подвійну скількість товару: **цілий комплет тільки 46 зол.,** а саме: 2½ м. велюру або улстер зимовий, товар пушистий і мягкий з чистої вовни, на зимове елеґантне мужеське або дамське пальто, у всіх красках з підшевкою на відвор. стороні, подв. ширина. 1 мужеський светер зимовий з рукавами, до запинання при шиї в красках: бронз., сірій і ґранат. 3. м. теплої фланелі на мужеську сорочку. 3 м. маркізи на цілу дамську елеґантну зимову сукню. 1 пара теплих трикотових підштанців мужеських, 1 ручник вафлевий, 1 пара теплих муж. скарпеток, 1 пара теплих панчіх, 1 шовкова краватка і 3 хустинки до носа. **Все те разом висилаємо тільки за 46 зол.** за посліплатою, по одержанню листовного замовлення. Платиться при відборі.

З а в в а г а: Купуючий нічого не рискує, бо якщо товар не подобається, приймаємо його назад, а гроші звертаємо. Впевняємо одначе, що кождий буде вдоволений з наших товарів і що можемо надіятися на подяку. Хто надішле зараз 3 зол. не платить коштів опакування і почт. оплати. — Замовлення прохаємо адресувати:

Firma „Polska Produkcja"

Łódź, ul. Kilińskiego 44.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З дгукарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 84 (186). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 1 листопада 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телєфон 4—48. | Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Порядок свята 1. листопада у Львові

Четвер, 1. листопада 1928 р.

10 год. рано: Світла Служба Божа в Преображенській церкві, при вулиці Краківській, яку відслужить Впр. о. мітрат Базюк в асисті всего львівського українського духовенства.

5·30 год. вечером: торжественна панахида в архикатедральній церкві св. Юра.

Неділя, 4. листопада 1928 р.

12 год. полудня: Посвячення новопоставлених хрестів на стрілецьких могилах личаківського кладовища.

Службу Божу співає мішаний хор рад. Кунчинського, панахиду муж. хор Сурма. — Усе ВПр. Духовенство. церковні брацтва, установи й орґанізації, все українське громадянство міста Львова обовязково візьмуть участь у цім святі.

Масові арешти в Галичині

В ночи з суботи на неділю виконала поліція масові арешти членів „Комуністичної Партії Західної Украіни". Арешти переведено рівночасно у Львові-Станиславові, Тернополі, Дрогобичі, Долині й инших містах Галичини. Польська преса доносить, що в головній квартирі ком. орґ. у Львові при вул. Яблоновських ч. 22 якраз відбувалося засідання Центр. Комітету тої партії. Увязнено всіх присутніх, між ними кількох послів і адвокатів. При ревізії мали знайти дві таємні друкарні, фальшиві військові документи й інтересні рахунки, з котрих видно, що комуністи побирають дуже високі платні. Се потверджують також їх люксусово уряджені помешкання.

Досі є вістки про увязнених 51 осіб.

Нові повстання на Україні

Мабуть нема „раю" в „гарній" державі за Збручем.

Румунська преса доносить, що румунські власти в Бесарабії одержали вісти про нові криваві повстання селян на Україні „з напрасним характером". З Одесси доносять, що в околиці Затерки селяне напали на советський громадський дім. Між ними і військом прийшло до кривавої боротьби. Є кілька сот убитих і ранених. Острі протибольшевицькі відозви ширяться по всій Україні.

Десятиліття Чехословаччини

Чехи зложили докази державного розуму.

Чехословацька держава святкує 10. роковини свого істнування. Треба признати, що за той час вона скріпилася на зовні полагодженням багатьох спірних справ з сусідами, а в нутрі позисканням до співправління й навіть центрального уряду представників нац. меншостей—не тільки Словаків, але й Німців, з котрими від тисячки літ ведеться в Чехії невмолима боротьба. Наладнанням з Німцями зносин зложили Чехи безперечно доказ великого державного розуму, обережности та сприту.

Тільки одній нац. меншости не додержали Чехи слова, даного перед всіма народами світа: прикарпатським Русинам, котрі й досі не мають заґварантованої їм самоуправи.

Заборона збірки на Інвалідів

Пошануймо жертвою тих, що пожертвували своє здоровля.

На прохання „Українського Т-ва Допомоги Інвалідам" у Львові, внесене дня 6. липня ц. р., львівський воєвідський уряд відповів відмовою дозволу на переведення публичної збірки жертв у листопаді ц. р.

Як відомо Т-во несе поміч українським інвалідам виключно з фондів, зложених нашим громадянством. Попередніми роками Т-во переводило збірку двічи в рік: в Зелені свята і в листопаді. Одначе в жовтні мин. року львівське воєвідство повідомило, що може давати дозвіл тільки на одну збірку в році. Тимчасом сього року навіть одної публичної збірки не можемо перевести. Воєвідський уряд мотивує свою відмову тим, що листопад занятий уже для збірок инших інституцій. Оскільки знаємо, жадне українське товариство не має дозволу на збірку в цьому місяці, значить, дозвіл на збірки мають польські й жидівські т-ва.

„Українське Т-во Допомоги Інвалідам" змогло в останнім часі поширити свою діяльність. Булоби надзвичайно прикро, колиб унеможливлення публичної збірки відбилося некорисно на дальшій долі наших інвалідів. Більший, як колинебудь, наш обовязок допомогти інвалідам з нагоди десятиліття наших визвольних змагань. Хоча публична збірка заборонена, але нам лишається змога робити складки в читальнях, кооперативах, церквах та инших т-вах. Нехай не буде ніодного українця, що не пожертвувавби на Українських Інвалідів у листопаді.

Жертви слати на адресу: „Українське Т-во Допомоги Інвалідам" у Львові, вул. Руська ч. 3, II. п.

УКТОНІ.

Листопадова лекція

„Геройська оборона і вдержання Львова Поляками у великій мірі заважили при вирішуванню долі цілої Східної Галичини".

Слова марш. Фоша, сказані у Львові весною 1923 р.

I.

Дня 1. листопада 1918 р. Українці заняли Львів. Дня 22. листопада тогож року після 3-тижневих боїв Львів опинився в руках Поляків. Отсей останній факт у великій мірі заважив при вирішуванню долі цілої Сх. Галичини.

Якіж причини сього факту?

Були дві причини.

Перша і найважнійша се слабкість українського елєменту у Львові з одного боку й перевага елєменту польського з другого. Яке значіння мало се, показалося майже одночасно з переворотом.

Як відомо, українські війська заняли всі важнійші державні і міські будинки та обсадили вулиці і площі. Алеж, не зважаючи на се, як зпід землі виріс польський опір, що з кождим днем зростав і кріпшав, випираючи українські відділи з їх позицій. Бо українські сили, що заняли Львів, були дуже нечисленні та складалися головно з т. зв. ополченців і то старших річників, що не тільки не мали боєвого досвіду, але не знали навіть міста, тоді як Поляки се були самі Львовяне, які на кождім кроці знаходили піддержку в одноплеміннім з ними населенню.

Щоби в таких умовах вдержати Львів, на се треба було значнійшої, мілітарно солідної та національно свідомої української військової частини.

Чи частини такі ми тоді мали?

Частини такі в нас тоді вже були. Се Українські Січові Стрільці (У. С. С.), що були при б. австро-угорській армії, та галицькі Січові Стрільці (С. С.), що були на Україні.

Якаж була їх роля в боях за Львів?

У. С. С. прийшли до Львова за пізно. Вони прийшли щойно тоді, коли вже на добре йшли бої в місті й коли — що найважнійше — головний залізничий двірець був уже в польських руках.

Та особливе було становище в справі Львова другої військової формації, зложеної з Галичан — т. зв. Січових Стрільців (С. С.), що сформувалися були й перебували на Наддніпрянщині.

Як відомо зі споминів д-ра О. Назарука, команда українських військ і Національна Рада у Львові звернулися були за помочею до тодішного господаря України, Гетьмана П. Скоропадського. Гетьман відразу згодився вислати до Львова згаданих висше С. С-ів. Та С. С-і відмовилися йти на Львів, а пішли на гетьманський Київ... Що з того вийшло — всі ми знаємо. Над Дністром і над Дніпром...

Відмова С. С-ів отсе друга причина, що рішила про долю Львова і Сх. Галичини.

II.

Коли застановимося глибше над обома поданими вище причинами нашої катастрофи в 1918 р. у Львові, то побачимо, що згадані причини се тільки наслідки двох инших глибших причин.

Якіж се отсі глибші причини?

Львів був переважно польський. А всякали в нього довгі часи не тільки переймані поль. культурою елементи пол. та спольщені Німці, але і спольонізовані Українці (Жиди зберігли свою окремішність і заховали невтральність). Цілі десятки літ перед тим, коли нпр. Чехи звертали пильну увагу на міста, майже вся наша аґітаційна й орґанізаційна сила розливалася на села, головно в цілях виборчих. А села в тім великім змаганню у кождого народу відіграли меншу ролю ніж міста.

З того висновок, що ми самі довголітним а невідповідним напрямом своєї національної і політичної діяльности причинилися посередно до ослаблення нашого елементу в містах і таким чином ми самі скріпляли матеріял під польську державність.

Але й се не мусілоб ще було рішити боїв за Львів і тим самим за Галичину. Бо як відомо з оповіщених вже документів Поляки були заскочені так несподівано, що не мали у Львові буквально ніякої зорґанізованої сили. Горстка польських дітей розпочала у Львові просто безнадійний опір. А безнадійний був він тому, бо ми мали час стягнути до Львова прекрасно зорґанізовані, в уличних боях у Київі вправлені й в усе військове знаряддя заосмотрені галицькі сили, котрі тоді були на відпочинку в Білій Церкві. Команда українського війська і „Національна Рада“ у Львові не занедбали вислати туди своєї делеґації. Тодішний Гетьман України ні на мить не оперся звільнити Галичан зі свого війська. І мимо того галицькі діти ме прибули з Великої України на свою рідну землю.

Чому?

Вони не були ні трусливі, ні винні. Трусливі не були тому, бо там, на Вел. Україні, вдалися вони в ще тяжчі бої і про їх тяжкість знали з досвіду. А винні не були тому, бо їх рішення посвятити себе для здобуття держави на Вел. Україні було вислідом всеї ідеольоґії, яку перед тим довго вбивалося в серця і память нашої молоді, оперуючи романтичними фразами про край безмежний і нарід 40-міліоновий, з котрого, як стій, може бути держава над Дніпром. І чогож дивуватися, коли молоді хлопці, хоч мали безпосередну пересторогу від свого громадянства з Галичини, щоби спішили до дому, дали в своїх серцях перевагу тому, що в них від давна закорінювала вся наша романтика, котра звертала очи і душі — всі надії суспільности на Схід. Молодь мусіла се зробити тим більше, що вся наша публіцистика довгі літа голосила, що молодь має право рішати в усяких політичних питаннях. Ну, і молодь рішила...

Романтика обманула — і її і всю нашу суспільність. Важко заплатили і молодь і нарід наш за ту романтику, ширену літературою і пресою. Але не в тім найбільше горе. Бо всяка правдива лекція коштує дорого. Найбільше горе в тім, що вже десять літ сьогодня минуло, а не видно ніякого критичного становища в нас до нашої східної романтики. Навпаки, її далі пропаґується в ріжних видах і на всіх областях. У нас далі шириться неправдиві погляди, немов би Вел. Україна ще тепер могла вирішити в позитивнім значінню долю Галичини і немов би ми, Галичане, могли бути рішаючим чинником на Вел. Україні, не маючи тут у Галичині наладнаного ґрунту не то під розвиток, а навіть під національне істнування. Не помагає ніякий історичний досвід, котрий учить наглядно ще від часів княжих, що Галичина з її чинниками західної культури завсіди була Піємонтом цілої України, але, розуміється тільки тоді, коли у себе мала наладнані життєві та політичні відносини.

Може бодай від сего десятиліття наші змагання звернуться до вкорінення нашої думки й душі в сей ґрунт, перенятий західними елементами на кождій области, від Церкви починаючи.

—o—

На одяги осінні і зимові, на плащі, раґляни і верхи футер

наймоднійші матерії

ВОВНЯНІ

анґлійські і бельські першорядної якости, як **камґарни, дублє, анґлійські шевіоти і т. д,**

всякі підшивки й додатки

поручає детайлічно

по фабричних цінах

відомий з дешевости христ. маґазин

ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА

45 ЛЬВІВ РИНОК 45

329 **Догідні умови сплати.** 6—20

Єсть історія листопадових подій

та нема кому її видати.

Серед деяких кол нашого громадянства відзиваються голоси здивування, що українці не мають досі історії нашої революції з осени 1918 р. Відчувається особливо недостача історії листопадових боїв у Львові.

Довідуємося, що таку історію вже давно написав один з українських публіцистів, бувший військовий старшина й учасник памятних подій. Історія тим ціннійша, що автор оперся не тільки на власних переживаннях, але, що найважнійше також на документах Української Головної Команди з тих часів, причім використав також всю українську й польську літературу. Крім львівських подій виведені також події в краю так, що та історія дає повний образ нашої визвольної боротьби в листопаді 1918 р., беручи під увагу її ґенезу на тлі міжнародніх подій з попереднього часу.

На жаль, оця обємиста праця є тільки в рукописи, бо автор — не може знайти накладця. Ніодна наша накладня, в краю і за границею, не піднялася видання цеї праці. Таксамо безуспішні були переговори з приватними людьми, яких матеріяльне положення позволялоб виконати це патріотичне діло. Не зробили цього навіть такі, що вміють кількасот долярів прогуляти за одну ніч...

Може оця нотатка заохотить кого занятись виданням цеї історії нашої визвольної боротьби в її десяті роковини, щоб колись наші історики не мусіли вдоволятись тим, що напишуть про нас наші національні противники, як се зрештою традиційно у нас діється відколи ми втратили нашу першу, старокняжу державність...

Фраз і всяких закликів маємо повно кождого 1. листопада, аж до повного знудження. Але фактів і їх оцінки дуже мало. А тільки з того й може бути наука.

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 1. XI. 1928 70

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— О радісна Мати принца! Падишах занятий судейськими справами. А потому має приймати чужих послів.

— Занятий? Судейськими справами? Я також хочу суду — на розбишак, що бушують в палаті Падишаха! — сказала твердо, приступаючи до дверей. Аґа яничарів вмить відступив на бік, схилившись аж до колін могутньої султанки. Тоді вона додала мякшим тоном:

— Не бійся! Перед чужими послами Султан напевно прийме сина свого!

Дала знак евнухам, щоб несли лектику за нею, до нутра салі Великої Ради Дивану. Й увійшла у судейську салю з плачем, але так твердо, якби сама мала в ній судити.

Увійшла й закричала:

— Ратуй дитину свою! Я боюся вертати в кімнати гарему!

Султан встав з престола.

— Що се? запитав голосно і пальцем дав знак усім, що були в салі, щоб опустили її. Збентежені достойники виходили оглядаючись як на дивогляд. Бо хоч до ріжних див уже привикли від сеї жінки Падишаха, але і в сні їм не снилося, щоб вона могла відважитися, прийти аж тут, незаповіджена, з дитиною й цілим почотом!

За суддями вже без наказу поспішно вийшли евнухи й невольниці султанки.

— Що сталося? запитав занепокоєний Султан. — Чи хто зробив яку кривду тобі, або дитині?

Гнів уже мав в очах.

— Не мені, але нашій дитині! відповіла, тихо плачучи, щоб не лякати сина. Виняла з лектики малого Селіма і взяла його на руки, цілуючи й обливаючи слезами.

— Нашій дитині? Хто смів!? — тихо запитав султан, споглядаючи на сина, що невинно усміхався до нього.

— Агмед-баша!

— Великий Везир Агмед-баша?!

— Так! Великий Везир Агмед-баша!

— Щож він зробив?!

— Наперед кажи його увязнити. Бо я боюся, щоб не втік з палати!... Тряслася з обурення.

— Він є в палаті?!

— Недавно був у мене! І ще накажи (вплач) увязнити його спільника, чорного евнуха Гассана! Він жде за дверима... Опісля я все роскажу...

Султан уважно подивився на сплакану і схвильовану жінку. Кинув оком ще раз на дитину, що вже кривилася до плачу і плеснув у долоні.

З трьох дверей великої салі вийшли німі сторожі Падишаха. Султан сказав твердо, слово по слові:

— Увязнити великого везира Агмеда-башу і Гассана, чорного евнуха, що служить у Хассеке-Хуррем!

Вийшли тихо як тіни, схопивши лиш іскристий погляд Роксоляни.

Султанка Ель Хуррем німим рухом попросила подержати сина — й упала бліда. Зімліла у судейській салі. А маленький Селім ревно розплакався на руках свого батька.

В такім положенню у престольній салі Великий Султан іще ніколи не був. Не знав, що почати з собою, з дитиною

ДУМКИ В КОЛЬОНСЬКІЙ КАТЕДРІ

Порівнання і практичні замітки.

Скінчивши оглядати міжнародну виставу преси, пішов я попращатися з Кольонією там, де її витав: у кольонській катедрі.

В тиші того Божого храму, в блиску його ніжно мерехтячих вітражів хотів я зібрати свої думки про те, що обачив і порівнати з тим, що єсть у нас.

Їдучи на виставу, мав я такий погляд на причини нашої мізерії: Тих причин треба шукати в области нашої духової отяжілости. А причини тої отяжілости треба шукати в обставинах, котрі її викликають. Се з одної сторони бідність, а з другої — урожайність нашої землі зі всіми її послідовностями.

Але коли я скінчив оглядати і передумувати описану тут виставу, прийшов я до висновку, що той мій погляд очевидно хибний: бо на виставі бачив я велику духову продукцію ще бідніщих від нашої суспільности і ще урожайніщих земель.

Як два цьвяхи в мозок так вбилися мені в память дві цифри в ісляндській кімнаті на виставі преси: 102.000 населення і 60 пресових орґанів! Навіть якби те населення складалося з самих дуків (а не з вівчарів і риболобів), то й тоді аж тілько орґанів викликалоб подив-...

І мимохіть тиснулися до голови думки: „А ти, Україно? Найкраща земле цвитуча, медом і молоком пливуча... Кількож ти маєш орґанів своєї преси?“...

І приходили відповіді, важкі як оловяні, горячі каплини:

На великих землях наддніпрянських нема ні одного свобідного орґану, тільки казьонні, де мусять писати по диктату матушки Москви. Хоч голодні, мусять писати, що ситі. Хоч там така кольоніяльна неволя, що суданські неґри в анґлійських кольоніях мають більше свободи, — мусять писати, що мають „свою державу“ і то „гарну“! прекрасну!

І не можна навіть сказати, щоб неслушно попали в таку „єгипетсько-агарянську“ неволю і в таке упокорення духа. Бо кудиж инде мали попасти ті, що подібно як їх батьки повірили аґітаторам Бату-хана, дали віру аґітаторам Москви і виступили проти своєї власної держави... Чейже слушно попали туди, куди хотіли попасти.

Сім міліонів Українців під Польщею! А своїх пресових орґанів не мають і тілько, що 100.000 Ісляндців, бо значна часть „українських“ орґанів під Польщею істнує очевидно з ласки „гарної“ держави за Збручем і тому пишуть, що там так „гарно“, що лучше вже не може бути, бо неможливо...

І вся суспільність знає, котрі орґани виходять за казьонні гроші, бо се зовсім не тяжко пізнати: ті, що мають казьонну „ідеольоґію“ и неволю, якої світ ще не бачив, величають як свобідно-державне життя“, „повне ідеалів Карла Маркса“.

Німці навіть на виставу свою не пустили тих німецьких орґанів, які видавані за чужі гроші. А наші — до своїх домів пускають орґани видавані чужими грішми. І то не від нині, а відколи преса у нас істнує! Так було зі старшими москвофільськими орґанами, так єсть з новочасними москвофільськими — червоними і всякими иньшими, що виходять за чужі гроші. І се перше жерело затроєння української преси і публичної думки.

Доки в опінії інтеліґенції й народа не витвориться переконання, що всякий орґан, котрий не виходить за гроші своєї суспільности, се отруя, якої не вільно пускати до своєї хати, — доти про уздоровлення суспільности не може бути мови. А про якусь свою державу і думати нема що, коли годі поставити свою пресу. Сеж такий нонсенс, якби хто хотів братися до двигнення двох сотнарів, коли він і одного кґ. не піднесе, бо лежить жилами розслаблений і ні руками ні ногами рухати не годен, а голови все одно що не мавби, бо вона в горячці.

Се раз. А два: Ніколи не буде в нас преси, достойної порівнятися з пресою иньших народів, коли даром їм будемо позичати. Се ніде невиданий сором, щоб людина сама не купила собі свистка паперу, з котрого довідається, що в світі чувати. Хлоп, робітник, фірман у кождого народу купує й читає часописи. А про інтеліґенцію й говорити нема що. Хто має на життя, той мусить мати в своїм буджеті видаток і на ґазету.

Адміністрації, котрі висилають на кредит ґазети, се руїнники своєї преси й культури. Такі самі руїнники всі ті, що позичають иньшим ґазети. — Особливо в таких обставинах, як наші! Ґазету можна позичити хорому в шпиталі, котрий там лежить без засобів (не кождому хорому!), ученикови чи учениці, котрі не мають заможніших батьків, подорожному, котрий не має де купити ґазети, — ну й людині без усяких засобів до життя.

Ніякому т. зв. „бідному народови“ ніхто в світі постійно не позичає ґазет. Бо навіть найбіднійших 10 людей може зложитися на часопис. А не хочуть, то нічого не осягнеться постійним випозичуванням, опріч певної деморалізації.

Таксамо річ мається з даровим випозичуванням книжок. Иньші народи давно знають, що се за деморалізація, даром випозичати книжки. Сегодня скрізь або вже є випозичальні, де за малу квоту можна випозичити книжку, або легко такі випозичальні зорґанізувати. Даровими позичками „виховується“ людей тільки до того, що вони ніколи не будуть вміти пошанувати духової праці а часто до звичайніської крадіжи чужих річей: бо такі „вихованки“ просто не звертають чужих книжок і затрачують навіть розуміння того, що се огидний і нечесний проступок тай мають себе за „порядних людей“. І є такі панове інтеліґенти, котрі темного мужика називають здеморалізованим, коли він крадіж дров, заліза й ременю не уважає крадіжю, — але себе не уважають здеморалізованими, хоч беруть у других книжки й ані не думають віддати. Ще й гніваються, як упімнутися.

Доходять до того, що є інтеліґентні злодії, котрі мають гарні бібліотечки з крадених книжок, з чужої власности!

Поговоріть з бібліотекарями наших інституцій, а почуєте, що такі типи сцизориками вирізують поодинокі картки з комплетів, яких уже за ніякі гроші дістати не можна! Се таке варварство, що варт ґрубого криміналу. А за „виховання“ таких кримінальних індивідуумів відповідає властиво кождий, хто постійно даром позичає комусь чи то книжки чи ґазети: бо все зачинається малим, а кінчиться великим так у добрім як і злім ділі.

Одначе все те — хоч потрібні, але тільки неґативні замітки.

А позитивна отся:

Нехай кождий обчислить собі, кілько він процентово видає місячно на такі культурні рі-

ПОЛОТНА Іван Рідль
Львів
вул. Академічна 2.
267 33—50 г

ОКУЛЯРИ, ЦВІКЕРИ і ЛЬОРНЕТКИ
від найдешевших до найдорожчих
поручає фірма
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
ЛЬВІВ, ЛЕҐІОНІВ 1. і 3.
Репарації виконує скоро або відворотною почтою.
212 а 25—30

та жінкою. Не хотів кликати слуг, щоб не бачили зімлілої жінки, бо уважав, що дивовижа й так уже була нечувана.

Поклав сина в золоту лектику, що стояла на підлозі, метнувся до жінки й махінально заніс її на місце, де сам сидів. Опісля скочив до дверей, за якими все стояла німа сторожа з вирізаними язиками. Відхилив двері й зажадав води.

Перелякана сторожа ще ніколи не бачила Султана в такім зворушенню і гніві. Вмить подано йому воду у кришталевім збані. Сам замкнув за собою двері й підійшов до жінки. Маленький Селім плакав, аж заходився з плачу. Сулейман зачер води рукою й покропив улюблену жінку, раз-у-раз повторяючи:

— Що тобі заподіяли? Що тобі заподіяли?

Відкрила очі, бліда як квітка ясмину. Почувши плач дитини, пробувала встати. Він задержав її й сам подав їй дитину. Сиділи мовчки в трійку. Вона кормила розплаканого сина, а він подавав їй воду.

Як успокоїлася і прийшла до себе, запитав:

— Коли ти не дуже втомлена, то може скажеш, яку кривду заподіяв тобі і дитині великий везир Агмед-баша?

— Скажу, скажу, — відповіла тихо, — бо серце тріслоб мені з болю, якби не сказала.

— Кажи — просив.

— Великий Везир Агмед-баша зголосився до мене й зажадав триста тисяч золотих дукатів...

— Якто зажадав? За що зажадав?

— Аби закрити перед людьми й тобою...

— Що закрити? — перервав обурений.

— Що я охрестила твого сина Селіма, — вибухла.

— Охрестила?...

— Ні, се видумка! Се нікчемна клевета Великого Везира Агмеда-баші й підкупленого ним чорного евнуха Гассана!

Ревно заплакала.

Він відітхнув. Оцінив думкою всю злочинність вимушення і сказав:

— Обидва злочинці повинні вмерти! Тільки справедливість вимагає, щоб їх переслухати!

Була сим дуже занепокоєна. Але не дала сього пізнати по собі. Думка про те, як боронитися дальше, успокоїла її зовсім.

Встала і промовила:

— Роби судейське діло своє!

Склонилася так як людина, що має повну слушність за собою й не боїться вироку. Блідо усміхнулася. І пішла.

Султан не сказав їй ні словечка, що непотрібно зробила дивовижу, якої ще не було, відколи султани сиділи на престолі.

А в цілім сераю була біганина, метушня і перестрах не до описання. Напів збожеволілого зі страху Гассана відвели в тюрму. Він весь час кричав з великого жаху:

— Все неправда! Великий везир Агмед-баша казав мені так говорити! Й обіцяв за те багато грошей! І дім у Скутарі! А то все неправда, що я говорив!

Ніхто не знав, що він говорив. Але всі боялися питати. Ніхто не хотів знати таємниці султанської жінки, бо вже чув нюхом, що кров буде на ній.

Агмеда-башу увязнили в сераю, у хвилі, як ішов через браму Джеляд-Одасі. Увійшов до неї, але не вийшов з неї. І ніхто вже більше не бачив між живими Великого Везира Агмеда-баші, першого міністра держави. Тільки яничари, що стояли на сторожі біля Джеляд -Одасі, оповідали потому пошепки в касарні, що довго було чути зойки могутнього везира, заки замучила його німа сторожа Падишаха.

— За що? питали шептом у довгій на милю касарні яничарів.

(Дальше буде).

СУКНА на убрання мужеські, пальта, футра, плащі й дамські костюми, на реверенди для Всеч. Духовенства, коци — — — — на ліжка і на коні. — — —

ПОРУЧАЄ ФІРМА
ЛЮДВИК РАЛЬСКІ
Львів, Рутовського ч. 7.

352 **Найліпша якість. — Великий вибір. — Ціни фабричні.** 1—10

чи, як газети і книжки. Таке єсть у культурних народів. Нпр. Бібліотека Рекляма у Німців оперта на тім, що пересічний культурний Німець купує що тижня одно число такої бібліотеки*).

І тому там може бути 30 і кілька тисяч журналів. І тому в Ісляндії може на 102.000 людей бути 60 органів і майже тілько друкарень. Таж інакше не повстають такі культурні діла, тільки оперті на постійнім буджеті.

Якжеж єсть у нас? Коли взяти за підставу обчислення, що около 1000 примірників книжки найславнішого автора (Стефаника) вимагало 15 літ, щоб розійтися (а та книжка коштувала півтора корони), то річ ясна, що тисячі наших інтелігентів на становищах р о к а м и не купують ніяких книжок. Кажу ще раз: ніяких. Бо коли так розходиться книжка письменника, зазагально відомого, то щож говорити про початкуючих?... Навіть по заможних домах часто нема ні сліду ніяких бібліотек, опріч календаря, тай то не всюди, бо якби й календар був у кождім домі, то печаталисяб наші календарі в багатьоох десятках тисячів примірників, а не в тисячах...

Хто переведе сам з собою такий рахунок совісти, той побачить, як причинявся до заголодження своєї преси і культури взагалі. На тютюновий дим видав майже кождий курець напевно більше за пів року, ніж на свою культуру за 2 роки. З одиниць складається суспільність. Вся вона культурно не доросла навіть до значно бідніщих племен, бо не знайшлася між нею відповідна скількість одиниць, котрі зробилиб але правильно відповідні зусилля.

Се факт, а докази перед нами: стан фактичний.

Та само ствердження такого факту не вистарчає до направи. Треба відкись зачинати. А відки?

Думаю, що наперед від скріплення консумції р е л і г і й н о г о письменства. Чому? Бо ту консумцію найлекше сконтролювати. В наших церквах рідко можна подибати масове уживання молитвенників. Є жалі на напір сект. Але подивімся, що в кождім без виїмку протестантськім зборі молитви стоять на кождій лавці по два молитвенники для кождої особи. Як се скріпляє їх літературну продукцію! В усіх англо-саських краях нема кімнати в готелю, де не булоб св. Письма!

Річ ясна, що при такій масовій продукції стисло релігійної літератури розвивається й продукція релігійно-пропагандистична. І річ рівно ясна, що народ, приучений читати таку літературу, читає опісля й світську.

Річ певна, що вже по році або двох спокійної, лагідної агітації з проповідниць за релігійною літературою будуть успіхи, бо є вони всюди.

Коли увійти в церкву негрів, котрі пізніще були освободжені з неволі, ніж у нас знесено панщину, то скрізь можна побачити масу молитвословів у руках чорних людей. Чому? Бо систематично працьовано над тим. В слід за тим негри поставили й гарну пресу й навіть великі університети — приватним коштом...

Але мимо всего настирливо докучає думка, чому ми аж так відстали? І ще більше — чому наша вдача якась така соломяна і бунтівницька і невитревала і непродуктивна і нерухлива...

Як сказано, не тому, що наша земля за товста! Бо на землях старого Вавилону колос пшениці давав триста зерен. А що ті Вавилонці сотворили! Яку міцну владу і державу! Які будівлі! Які науки! Або єгипетська земля. Чиж не дуже урожайна? Саме тепер відкопують невідомі ще стилеві твори штуки й не можуть зійти з дива. Світова преса повна описів тих див — страшенно міцних у виконанню, гарних і вимагаючих безмежної витревалости і працьовитости.

Отже причина нашого стану не в нашій землі, а в духовім настрою, в недостачі витревалого плекання духа і тим самим у недостачі індивідуальностей, а в слід за тим у зненависти до всякого прояву індивідуальности. Все велике і міцне творить індивідуальність, коли знаходить підпертя й довіря, а не виключно саму ворожнечу. От і ся величезна вистава се головно діло бурмистра Кольонії, Аденавера. Від першої днини обивається мені в уха се назвиско. Що ворогів має той чоловік! Але що має й групку абсолютно відданих собі людей, може творити такі дива. Пакує місто в страшні довги, але все те виплатиться згодом і ще дасть постійні зиски. Відважно йде Аденавер і має ціль: зробити Кольонію першою по Берліні. І робить — серед страшного крику проти себе.

—0—

о. ВАСИЛЬ НАВРОЦЬКИЙ.

СВІТЛА І ТІНИ

з нашого церковно-народнього життя

(Правда про Холмщину. — Розбіжність думок. — Причинки до біографії Маркіяна Шашкевича. — Григорій Яхимович. — Іван Наумович. — Холмські священики в нас; наші на Холмщині).

(III) Одну анальогію з тодішньою Холмщиною знаходимо в Галичині на західних межах. Прм. біля Ряшева, колишнього українського окраїнного бастіону і города Великокиївських князів, сегодня вже наскрізь польського, є ще посеред компактного населення польського оден острівець унії. Се село і гр.-кат. парохія Залісся. Крім пароха і дяка ніхто не вміє читати по нашому, а крім самого пароха ніхто говорити по українськи. Розговірна мова і проповіди виключно польські, а парох при богослуженнях дякови дає припоручення по польськи.*) Але — се ще питання, як далеко в тих околицях сягала та племінна стихія, з якої потому повстав руський, зглядно український нарід. На загал одно ясне: що де унія дійсно жила, там ніякій иньшій національно чужій стихії не вдалося далеко відпихнути нашу етноґрафічну межу. А де зачинали „чистити“ нашу унію, як буцімто „занечищену“, там зразу проявлялося ніби якесь оживлення, котре одначе показувалося згодом нездоровою горячкою, дуже погубною в наслідках.

Другу анальогію міг найти п. В. О. таки у себе, вдома, вже по скасуванню унії в часах до р. 1918. На вулиці столиці ґубернії Люблина і волинської столиці Житомира та на вулицях всіх городів від Холму почавши, чути лиш мову російську і польську та ще й жидівську, а української (з виїмком торговних днів) ні сліду. А на цілій Холмщині та Волині інтеліґентних Українців свідомих і послідовних, що не кажу вже, в прилюднім життю, а в приватнім, у себе в хаті, зріднею говорилиб українською мовою, мож було порахувати на пальцях обох рук, — а решта „від Фіна до Молдавана на всіх язиках все мовчить“, самі лиш „тоже малороси“ як не ряні об-єдинителі...

(Д. б.).

*) Автентичне з похорону мойого брата Володимира Навроцького в Ряшеві 1882. р. Питаний про се парох Залісся пок. о. Негребецький вияснив, що дяк української мови не зрозумівби.

—0—

Присилайте передплату!

*) „Nicht interessant ist es, zu wissen, dass der deutsche Wirtschaftsindex die Anschaffung von 4 Reclam-Bänden pro Monat zum Existenzminimum zählt, wie Brot, Kleider, Schuhe usw... Dass der Mensch nicht von Brot allein lebt, ist nun auch in die Lehren der Nationalökonomie eingezogen“.

„За свободу слова, думки і преси“.

Nach Pressefreiheit schreit, wer sie missbrauchen will.
(Goethe).

Випадок, що стався 15-го жовтня в редакції одного українського орґану преси у Львові, насуває нам кілька думок. Не хочемо тут говорити про правний бік справи, ні про етичний, бо в однім і другім напрямі не може бути жадних сумнівів; та гляньмо на се очима дослідника обичаїв, громадянської культури.

Поперед усього факт сей не відірваний, ані не новий. Оскілько знаємо, навіть та сама редакція була вже від літ метою погроз і морального террору в рїжній формі. Останній випадок відріжняється від раніших тілько своєю брутальнішою формою, а не суттю. Взявши справу з сього загальнішого становища, мусимо ствердити: нема у нас редакції, нема у нас письменника, нема громадянина на поважнішім становиші, що в більшій або меншій мірі не були-б сьогодні виставлені на більший обо менший террор — з боку инших редакцій, инших письменників, инших громадян.... Сумне, та правдиве.

Підкреслюється сим разом вина молодих невідповідальних людей. Не перечимо, що наша молодь виявляє сильний нахил до диктатури... нею виконуваної; натомість рішучо оспорюємо, неначе-б тілько вона, наша молодь, так радикально спроневірилася колишнім ідеалам виразумілости, волі думки і слова. Багато наших старших громадян ні на волос не інакші; навпаки: Wie die Alten sungen, so zwitschern die Jungen — молодь наслідує батьків. Одним словом, дух нетерпимости, сектанства й інквізиторства обхопив наше громадянство і ширить руїну.

Навіть якщо молоді люде виявляють свої думки й обертають їх у діло з більшою скорістю і з живішим темпераментом ніж старші обиватели, то й сьому винні сі останні. Не маємо на увазі сього загального в повоєнних часах явища, що молодь передчасно визволяється з родинної опіки батьків; річ у тім, що ніхто, тільки самі наші батьки проклямують своїх синів єдино управненими кандидатами до столів на Ареопаґу — бути суддями громадянської моралі... Не вірите? Візьміть ось хочби комунікат одної великої партії у справі саме того інциденту в львівській редакції. Там-же ясно говориться, що „університетська молодь в цілім світі і у нас все стояла і стоїть на сторожі національної чести і моралі“. („Діло“ ч. 233).

Ну, шодо „цілого світа“, то се фантазія; сей „світ“ мало виходить поза наші етноґрафічні межі. А щодо „у нас“, то ся молодь, на голови якої сипляться тепер докори за терористичну поведінку супроти старших, має право не лише сягнути спогадами кілька літ у зад, коли „старші“ були ще „молодшими“, а й просто запитати: Якщо ми Ареопаґ на сторожі національної чести і моралі і в сім характері видаємо присуди, то защо нам докоряєте?

Ні, молодь не може бути моральніша від батьків, коли сі — батьки — про

МАҐАЗИН ФУТЕР
ВІКТОРА ЗІХЛЕРА СИНИ
Львів, пл. Галицька 14. І. пов.
Поручають **футра** дамські, мужеські футряна галянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 27—30

се заздалегідь не подбають. Проявів ріжного терроризму (не кажемо вже проти чужих, а таки проти своїх) з боку старших і молодших було в останнім десятиліттю тьма-тьменна. І хто реаґував на них? Або ніхто, або тільки ті, проти котрих той террор був звернений. От хочби в сім останнім разі. Кілько орґанів не з тої самої партії осудило поступок з 15 октября? Мабуть тільки одна „Нова Зоря"... Ся „Нова Зоря", якої видавці, редактори і співробітники безнастанно жиють під терроромъ навіть особистих інвектив з боку тих, шо самі сим разом потерпіли. (Просимо переглянути дуже прозрачні особисті інвективи в роді „соняшників" і т. п.).

Тай ще просимо, приміром, прочитати у цитованім висше числі львівського щоденника „Замітки і відгуки", а побачите, до яких концертів в поборюванню відмінних думок инших товаришів по перу в инших орґанах преси здібні наші публицисти! Чи сей террор ліпший від того, що стався 15 жовтня? Не то не ліпший, а менше гоноровий. Бо названого дня заатакований мав не лише право, а й можливість відплатити тою самою монетою; а тут напастник згори знає, що заатакований не знизиться до особистих інвектив.

Візьміть який поважніший західноевропейський щоденник, а побачите в ньому три незнані у нас річи: одну, що там читачів допускають до голосу в усіх можливих питаннях і в усіх можливих напрямах думки, хочби й противних редакційним; другу, шо там щодня цитують голоси всіх важніших орґанів, близших, дальших і найдальших, про кожде важнише питання дня; третю, що там орґан одної партії уважає своїм обовязком інформувати обєктивно своїх читачів про справи своєї конкурентки і т. п. А у нас? У нас, як говориться (поза „Н. З.") про когось, то з піною на устах; як дається місце инший думці, то щоб його „знищити" зараз же на місці, як цитується що, то або перекручується (гл. у Д. Донцова в.. ЛНВ,) або грозиться „гнівом народу" і т. ин. Навіть і поза пресою: ось около шість місяців тому, чи одна велика партія, що саме тепер орґанізувала круціяту на двох горячіших юнаків за недостачу толеранції для її органу, не вважала можливим інтервенювати у ближньої орґанізації, що ся буде „розторошена", як що її орґан не перестане вільно висловлювати своїх думок, даній партії немилих?

Такої журналістики як у нас, нема в цілому культурному світі. Всюди журналісти, при всіх партійних і світоглядових ріжницях і суперечках почувають себе членами одного стану, звязаними не лише цінуванням спільного ремесла, а й солідарністю у виконуванню його; а у нас? Де у нас ті орґани, що дають своїм читачам безсторонну інформацію про свойого побратима з чужої... парохії? Та що з чужої! Де прихильний голос про друга з тої самої партії? Не знаємо навіть, чи багато у нас таких редакцій, де редактори, що разом сидять, обопільно себе навидять і щиро... розмовляють з собою. В таких обставинах чи дивно, що значать орґанізації журналістів у культурних народів, а що у нас?

Одним словом, хто вимагає для себе свободи думки і слова, той мусить шанувати її у другого, хто хоче бути вільний від актів всякого терроризму, морального і фізичного, той мусить і сам практикувати толеранцію. Террор, особиста напасть, інсинуація і лайка — то зброя тих, які не мають солідного аргументу. Се одно. А друге — чейже не ялося когось робити ареопаґітом та одночасно називати його „хуліґаном". Бо се рішучо „коловатиця".

Громадяни! Памятайте, що скріпленням основ „Просвіти" скріплюємо належитий розвиток народнього життя. А зробимо це як члени Просвіти.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ ранше **РОМАН ЗУБИК** — **ЛЬВІВ,** вул. **Галицька ч. 16.** поручає **новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для** 247 **П. Т. Отців.** 20—30

Парцеляція парохіяльного поля

Виконання арт. XXIV. Конкордату.

В артикулі XXIV. конкордату установлено — для поодиноких приходств яко максімум 15 до 30 гектарів рільної землі, з тим, що надвижка має бути продана церковною властю р льничій людности (ал. 9-, зглядно, колиб се не сталося, державою викуплена (ал. 5). Щоби з одної сторони примінитися до постанови конкордату, а з другої запобічи примусовому викупови по низших цінах і не за готівку, — заряджує отсим Митрополичий Ординаріят негайну, покищо частинну продажу ерекційної орної землі в кождій парохії, — причім зазначує, що ціла осягнена з продажі ціна має бути внесена до Епархіяльного Фонду. — До обшару який для кождого приходства, чи то матірного, чи дочерного може остати, не вчислюються ліси, городи, парцелі будівельні і подвіря. Тому, що конкордат виразно признає Церкві вибір ґрунтів, які маються лишити, — належить продати ґрунти дальше положені, гіршої кляси, меншого простору; вже хочби з огляду на кошти помірів ґеометром і мапок поділу належить по можности уникати поділу більших парцель і продавати лише цілі парцелі. Для улегчення справи повідомить властива Деканальна Рада кождий парохіяльний Уряд на підставі висланого Митрополичим Ординаріятом виказу, — про скількість ґрунту, яку в кождій парохії належить продати. — Продажа має бути переведена в спосіб означений в дотеперішних тут розпорядках через публичну ліцитацію, при якій по можности кромі місцевого настоятеля парохії має бути присутний оден з членів Деканальної маєткової Ради. Продавати належить в першій мірі власним парохіянам, зглядно парохіянам прилучених парохій, — а щойно в дальшій мірі парохіянам сусідних сіл; в случаю рівних оферт мають першенство купна малоземельні. — Ціна має бути означена і зложена в долярах амер. і трета часть яко вадіюм має бути зложена в дол. амер. і тут надіслана. Для приспішення справи не буде Митрополичий Ординаріят жадати предложення начерків контрактів; вистарчить предложити тут до одобрення: 1. протокол ліцитації, 2. виказ ліцитаційних набувців в двох примірниках. В тім виказі належить подати в осібних рубриках імена і назвиска набувців, ціну купна, кат. число предмету купна, його простір, віддалення від парохіяльних будинків, 3. аркуш посілости, або посвідку евіденції катастру про простір продаваних парцель, оскілько вони не зістали ще переслані до Митрополичої Консисторії, 4. опінію Деканальної Ради про осягнену ціну. На підставі одобрення висліду ліцитації Митрополичим Ординаріятом, приступить кожде приходство до заключення формальних контрактів, рівнож що до форми і змісту після дотепер оголошених норм (4. примірники)—в околицях нафтових застереження для продаючого приходства права нафтового, (а що найменше права побору 6 проц. брутта), всі кошти зладження контракту і його інтабуляції, і всі оплати стемплеві оплачує купуючий, — продаюче приходство не ручить за простір, границі і якість ґрунту, важність контракту залежна від затвердження Митрополичим Ординаріятом. Ціна мусить бути в цілости зложена при підписанню контракту; в виняткових случаях можна обмежитися до половини ціни, коли решта, якої платність не належить протягати понад оден рік, — буде на купленім ґрунті табулярно забезпечена, — право застави для евентуально решутючої ціни купна мусить бути безумовно вписане в американських долярах. — Зладження контрактів належить поручити українським адвокатам або нотарам. Ліцитація має бути переведена, а її вислід враз з висше згаданими документами предложений тут до одобрення найпізнійше до 15. падолиста 1928, і то під строгістю канонічного послуху.

Від гр.-кат. Митрополичого Ординаріяту, ч. 133/0рд. у Львові, дня 13. жовтня 1928 р.*)

О. Михайло Яцковський — Канцлер.

† *Андрей* — Митрополит.

*) З „Львівських Архіепархіяльних Відомостей", ч. 4. рік 1928.

—0—

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Італійська „Католицька Акція" не кандидує до парляменту. Після вісток ширених німецькою католицькою пресою, Апостольська Столиця заборонила виставляти кандидатури з листи „Azione Catolica" до італійського парляменту. Релігійний характер католицької Акції виключає всяку політичну кандидатуру.

Католицький медичний місійний інститут в Німеччині. Німецькі католики постановили створити власний медичний місійний інститут. Князь А. Лєвенштайн звернувся в наслідок цього до всіх німецьких католиків в цілі призбирання відповідних фондів. Інститут постановив видати обліґації в сумі по 100 мар. нім.

—0—

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ПОЛЬЩА. Польська преса доносить, що міністерство внутрішніх справ змінило своє рішення про ліквідацію комісії для нац. меньшостей. Та комісія не буде розвязана і незабаром відновить свою діяльність. Мін. Квятковский виголосив у Катовицях промову на зїзді Ліґи морської й річної. Він сказав, що до дня 31 липня 1930 Шлеськ буде получений залізницею з Ґдинею над Балтійським Морем. Се скріпить добробут і значіння Польщі, бо історія вчить, що так було все, коли Польща наближалася до моря.

СОЙМ у Варшаві зібрався на засідання вчера, 31. жовтня о 4 год. поп. На дневнім порядку справи буджетові й переважно перші читання ріжних законопроєктів.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА через свого посла в Берліні оповістила спростування такого змісту: „Берлінер Тагеблят" уже другий раз оповістив безпідставні донесення про те, немовби Чехословаччина з Францією мала намір утворити самостійну українську республику й увійти з нею в федерацію в цілях кольонізаційних. Тенденція тих донесень ясна: Ціль їх настроїти проти Чехословаччини Польщу, Росію і Німеччину (як союзницю СССР — Ред.). Ті донесення смішні й фантастичні видумки. З ними не має нічого спільного ні чехословацький нарід, ні чехословацька загранична політика, котра не зміняє своїх принципів, уже нераз висказаних.

ЛИТВА заключила з Угорщиною тимчасову торговельну конвенцію на засаді найвищого упривілеєння.

АНҐЛІЯ переговорює з Ґрецією в справі будови пристані для літаків на грецьких островах Корфу і Кандія (Крета).

—0—

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

З найновішої Французької літератури

„Св. Магльорій".

I.

Хто се такий? — спитає неодин із читачів. Поспішаємо заспокоїти сю цікавість з гори. У східних календарях такого імени цілком нема, а й у західних воно дуже мало кому знане — поза британською Валією і французькою Бретанією. Так називався один кельтійський єпископ у VI-ім ст. — в часі найбільшого варварства західної Европи — який ще за життя вславився святістю свойого богоугодного й аскетичного життя; сьогодні він один із многих національних святих у кельтійських нащадків. Одначе... одначе не про нього, не про сю симпатичну постать раннього середньовіччя хочемо говорити на сьому місці, і тому в знаках наведення його імя на вступі.

„Святий Магльорій" — Saint Magloire — то наголовок одної французької повісти.*) Автором її — Ролян Доржелєс (Roland Dorgelès), один із тих повоєнних французьких письменників, що здивували світ, з одного боку талантами і мистецтвом, а з другого своєю неподібністю до традиційних, типових заступників французького роману. До таких літературних феноменів відродженої французької літератури, у яких з високим мистецтвом оповідання йдуть впарі небуденні ідейні й моральні цінности, належить і повість Доржелєса з іменем мало знаного святого в титулі.

Се й не історичний роман, як хтось мігби згадувати; тема його взята з сучасного життя Франції. Короткий зміст акції такий. З двох молодих братів Дюбур, молодший, Франсуа, вибрав шлях журналістично-письменський і на ньому розмірно скоро здобув імя і майно та по літах веде вигідне і по свому щасливе родинне життя на своїй посілости біля Парижа. Старший брат, Магльоар, ще молодим зрікся своєї пайки батьківщини, потайки покинув рідню і край, щоби присвятитися місійній діяльности серед африканських мурінів. І хоч не мав духовних свячень, став одним із найуспішніших проповідників Євангелія серед дикунів і по сорок літах імя його лунало по цілім чорнім континенті як людини святої і мученицької. Слава „святого" Магльоара дійшла очевидно до Франції й оповідання про його апостольську і добродійну діяльність викликали ентузіязм і гордощі не тільки його рідні а й цілої країни. Не лише церковні кола вважали його своїм, а й усі земляки, навіть найбільше далекі від Церкви, висловлялися про нього з небувалою пошаною, цілком щиро додаючи до його імени придаток святости. Одного гарного дня вся французька преса приносить вістку, що святий Магльоар несподівано рішив покинути улюблену Африку й повернути у Францію. Поява його у Марсилії є всенародним тріюмфом; таксамо його дорога до брата. Одначе та сама преса всіх відтінків, що йому досі робила велику рекляму, дещо замнеться, коли почує з уст Магльоара, що він повернув у рідну землю — продовжувати євангельську діяльність між людьми, які її потребують не менше ніж африканські негри.. Початки сеї нової місії мають незвичайний успіх. До дому його брата, у котрого він став жити, відбуваються формальні прощої людей усіх станів і світоглядів, а коли ріжні хорі завдяки його молитві почули себе оздоровленими, слава його переходить усі людські межі і бентежить ріжні кола — від духовних і державних до масонських і соціялістичних. Всі відчувають, що нехай у Магльоара місце скромности, простоти і самопосвяти займе особиста амбіція — то дякуючи своїй нечуваній популярности він може довести країну до необчислених переворотів... Такої амбіції одначе у нього нема; він всецілко затоплений у проповідь морального досконалення людей без огляду на традиції, соціяльні й культурні окремішности, політичні вимоги, практичні можливости і небезпеки радикальних перемін. Та отся благородна простолінійність і моральна непохитність з залізною консеквенцією веде до.. цілком противних наслідків, аніж ті, до котрих він прямував. Слава ізза кількох чудесних уздоровлень хорих покриваєгься скоро незадоволеними вигуками тих тисячів, що хотіли та не могли бути уздоровлені; між Церквою і Магльоаром скоро доходить до відчуження, коли сей у своїй ідеальній простолінійности і зворушливій щирости заганяється в єретичну думку і не хоче від неї відступити; найгорячіші його почитателі переміняються скоро у сектанську громаду; робітники, що завірившн сліпо Магльоаровим ідеям, почали стрейк і програли, скидають на нього всю вину за невдачу і звязану з нею нужду, промисловці видять у ньому небезпечного анархіста; навіть його самаританська акція в часі пошести в Парижі доводить до своєрідної революції і приневолює публичну владу інтервенювати й насильно усунути його зі столиці; а що найтрагічніше — під посередним і мимовільним впливом місійної діяльности Магльоара все родинне життя його брата Франсуа, досі типово шасливе, розбивається трагічно в черепя; він з жахом є свідком, як не лише нещастя а й злочини тягнуться за його ідеалізмом... Покинений і зненавиджений усіми, не можучи жити на руїнах своїх найчесніших намірів, він рішається на останні літа свойого життя вернути туди, звідки прийшов — між африканських негрів. Тілько двоє людей остають йому вірні до кінця і товаришать йому до зелізниці: стара служниця його брата та один симпатичний пяниця — зразу паламар, опісля власник шиночку... Виїзд Магльоара з Марсилії не був ніким зауважений.

Така коротенько оповіджена основа повісти Доржелєса. Як бачимо, історичного факту нема в ній жадного; вся акція видумана, фіктивна, але на підкладі сучасних реальних обставин. Одначе автор не без цілі сягнув по історичне імя св. Магльоарія і створив його духового епігона для наших часів — з таким відмінним вислідом діяльности від того, який здобув був кельтійський святий перед півтора тисячки літ тому назад. Аналізою ідеї репрезентованої новочасним святим Магльоарієм займемося в другій частині сих заміток.

*) Paris, Albin Michel, у серії Le roman littéraire.

—o—

Нові видання

ПОСТУП. Вістник літератури й життя. Р. 8. (1928). 7—8 ч. вересень—жовтень. Зміст: Дух степів і традиція (Петро Шостаківський). — Колись а тепер (Степан С.). — *** (А. М.). — В улюбленій столиці Карла Великого (Осип Назарук). — Рондель (Борис Гомзен). — Перша ніч (Богуслав Полянич). — Лист (Меріям). — Юрій Немирович, Канцлер Великого Князівства Руського (д-р Ігор Лоський). — Вистава преси в Кельні (М. Г.). — Перші українські вибори в Галичині під владою Польщі. — Зі світа. — Бібліографія. — Літературні замітки.

—o—

Січові Стрільці й бої за Львів

в листопаді, 1918 році

Уривок зі споминів*).

„Дня 5-го падолиста 1918 о год. 2. над ранком виїхав я з „Народного Дому" у Львові до Київа з інж. Шухевичем, щоби з доручення команди українських військ просити о військову допомогу „Гетьмана всієї України" Скоропадського... Наше авто скоро перелетіло Галичину... В Радивилові сіли ми в залізницю й перед вечером висіли у Київі. Просто з двірця поїхали ми ізвощиком до гетьманського палацу, пильно береженого сторожею. Припадок хотів, що нас зараз перепустили й що в авдієнційній салі застав я полковника „Січових Стрільців" Евгена Коновальця.

Коли я представив Гетьманови ціль нашого приїзду, він запитав: „Скажіть отверто: хочете вирізати панів?" — „Хочемо будувати українську державу", відповів я здивований. Він усміхнувся, але сказав, що на таку ціль допомогу дасть: добрий полк Січових Стрільців, які тоді стояли в Білій Церкві, буде висланий до границі Галичини буцімто на се, щоб обчистити залізницю від полонених. Сей полк може опісля перейти без дозволу на галицьку землю. Таку обережність уважав Гетьман потрібною, щоб не вмотатися у війну з Польщею. При чім додав іще, що вилучить Січових Стрільців зі складу своєї армії, коли вони перейдуть Збруч.

Від Гетьмана пішли ми до „Національного Союза"; де застали Винниченка. Коли я оповів йому вислід авдієнції у Гетьмана, він схопився за голову й почав кричати, що ми завалили українську справу! Чому? Бо проти Гетьмана, який має чорносотенно-російську орієнтацію, приготоване вже повстання й Січові Стрільці мали бути авангардом сего повстання. Сего ми не знали. По гострій виміні слів щодо ваги Львова й Галичини погодилися ми на тім, що Шухевич піде до Гетьмана й заявить, що нам вистане половина січової формації (крім „техніки", броневиків і т. п.)

Я таки зараз поїхав з кількома стрілецькими старшинами на дворець і до Білої Церкви... Була темна ніч, як ми висіли на двірці в Б. Церкві й зараз пішли до казарм Січових Стрільців. В яких пять хвилин по нашім прибуттю до казарм зійшлася „Стрілецька Рада", зложена зі старшин. Я мав ще тілько сили, що зреферував їй положення у Львові, авдієнцію у Гетьмана й розмову з Винниченком. Тай заснув на кріслі, бо се була моя шеста чи сема неспана ніч... Я спав довго, а як пробудився, побачив коло себе січового лікаря, д-ра Кекала. Він ствердив у мене сильну горячку й анґіну тай заборонив говорити й вставати з ліжка.

Від стрілецьких офіцирів, які мене відвідували, довідався я, що „Стрілецька Рада" відкинула проєкт висилки до Галичини якоїнебудь частини, виходячи зі становища, що Січове Стрілецтво, хоч походить з Галичини, звязане передовсім з державними інтересами Великої України та що Київ важніший чим Львів, а висилка одної частини загону до Львова моглаб довести до того, що й Київа не здобудуть і Львова не вдержать.

Я був дуже пригноблений сим. Інстинктом відчував я, що скріплення української державности скорше можливе у Галичині, чим на Великій Україні. Але не було ради: люде, що довго сиділи тут і знали Україну краще, чим я, думали інакше... Тоді я ні трохи не застановлявся над тим, чи повстання потрібне: адже робили його поважні українські діячі й партії..."

Др. О. Назарук.

*) Д-р О. Назарук. Рік на Великій Україні Спомини з української революції. Відень, 1920. Ст. 5—11.

—o—

Які сили мали Поляки у Львові

дня 1. і 20. листопада 1918 р.?

На се питання знаходимо цікаві відповіди в книжці команданта польських військ у Львові в листопаді 1918 р. Ч. Мончинського.

1) Дня 1. листопада 1918 рано всі польські військові орґанізації мали 64 карабінів найріжнійших системів, від старого Верндля (на 1 набій) починаючи. Амуніції до них мінімально.*)

2) Дня 20. листопада 1918 р. польські боєві сили мали: 329 офіцирів, 2707 стрільців, 228 револьверів, 4744 карабінів, 25 маш. карабінів, 9 гармат, 4 міномети**).

*) Cz. Mączyński: Boje lwowskie. Warszawa 921. Cz. I. T, I., ст. 41.
** Cz. I. T. II. ст. 158.

—0—

Інтервю з кардиналом Гльондом

Віденський катол. дневник „Райхспост“ помістив інтервю з польським примасом, кардиналом Гльондом. Кардинал заявив м. и. таке:

Справа східнього обряду займає живо уми не тільки в Галичині, але й у північно-східній части польської держави. Росія приневолила колись Білорусів до приняття схизми. Тепер вони масово вертають до катол. Церкви, але не до обряду гр.-кат., знаного тільки в Галичині („Малопольщі Східній“), лише до обряду східно-словянського, сотвореного для них в р. 1924. Кард. Гльонд задержався у Відні в повороті з Риму. Відтам поїхав до Загребу.

—0—

Кавярня Гостинниці „БЕЛЬМОНТ“

в домі Народної Гостинниці

Львів, Косцюшки 1.

приймає замовлення на бенкети, слюби в окремій салі. 317 14—15

НОВИНКИ

Се число „Нової Зорі“ видаємо в збільшенім обємі, зате найблище недільне число вийде в обємі четверговім.

Зїзд польських літератів розпочався сегодня, 1. листопада, у Вильні. Він потреває 4. дні.

Показчиком браку грошей може послужити факт, що в однім місяци серпні опротестовано в Польщі 229.830 векслів на суму поверх 49 міліонів зл. З того опротестовано в Варшаві 51.185 векслів, дальше слідують міста Лодзь, Кельце, Каліш і и.

Збанкротував великий банк Ешер-Фрайс'а в Цюриху, котрий большевики втягнули в свої операції.



307 10—10

Усунути трамвай постановило перше славне курацийне місто Вісбаден в Німеччині з днем 1. квітня 1929 року. Місце трамваїв займуть омнібуси.

В Москві убито Караваєва. Старого визначного комуніста убив ударом ножа в саме серце молодий студент Калганов, син московського купця.

Нагородою Нобля в области медицини відзначений сего року проф. Шарль Ніколь, дир. інституту Пастера в Тунісі (в Африці), за працю про пятнисту фрибру.

За рукопис одного стиха Едґара По заплатив Британський Музей 20.000 фунтів шт. (коло 900.000 зол.). Так у великих народів дбають про зібрання памяток по своїх творцях.

Звертаємо увагу Вп. лікарів на відому фірму

М. ФРАЙЛІХ

заведення виробу спеціяльних пропуклинових бандажів

у Львові, вул. Городецька ч. 35.

Фірма ця випробована через 60 років методою усування руптур у мужчин, жінок і дітей без операції, без болю, тільки при помочі винайдених і патентованих руптурових бандажів спеціяльно примінених для кождого хорого. За свою надзвичайно совісну працю для добра суспільства одержала ця фірма золоті медалі, почесний докторат, дипльоми краєві і заграничні, а також богато подяк від великих достойників і Вп. лікарів-професорів.

Перед виборами президента в З. Д. А. Катол. епископ з Шпрінґфільді видав пастирський лист, в котрім забороняє священикам брати участь в політиці підчас виборів президента.

—0—

В Парижі сполювали медведя

„Телеґр. Унія“ доносить: Париж був ареною денервуючих ловів на медведя. З клітки в цирку втік великий медвідь і ходив собі свобідно поміж вози, а коли доглядач хотів його загнати до клітки, медвідь втік до міста і скочив у ріку Секвану. Щойно за годину побачили його на другім березі. Він перевернув там якогось чоловіка так, що той падаючи, зломав собі руку. Потому медвідь зачав бігати по вулиці. Автомобіліста, який гонив за ним в авті, страшенно покалічив. Вкінці удалося поліції застрілити того медведя в одній з алей Парижа.

—0—

ОГОЛОШЕННЯ

Др. Марія Криґовська

спец. недуг носа, уший і горла

лічить:

341 **хиби вимови** 4—20

(гикання, слухонімоту, гугнявість і т. п.)

Львів, вул. Кльоновича 6. Від 3—5.

ОВОЧЕВІ ЩЕПИ

Найлучше садити в осени. Замовлення дрібні і вагонові слати до: **Садівничо-господарче Заведення А. Терпиляка в Залукві, поч. Галич.** Телеґрами: Терпиляк Галич. Число телефону: Галич 1. Ціни за щепи I. якости 3.50 зол., II. якости 3 зол., III. якости 2.50 зол. Повітові Союзи, Кооперативи і Кружки С. Г. при збірних замовленнях одержать від 10—20% опусту. 354 1-1

Йосиф Сметана ГОДИННИКАР

у Львові, вул. Коперника 18.

поручає: **Годинники** стінні й кишенкові з женевських фабрик: *Omega*, Glashütte, Roskopf-и патентовані і т. п., також **вироби зі золота і срібла.** Виконує всякі роботи годинникарські по умірковапих цінах. Замовлення з провінції виконує негайно! 347 3—10

Одинока у Львові Робітня ґорсетів

на французький стиль поручає: ґумові пояси, бедрівки, шліпфери, підвязки, бюстоноші, **опаски**, також **реформи менструальні**, реформи трикотові і шовкові тільки у фірмі:

„ҐІҐІЄНА“, Р. Кернер

Львів, Пасаж Міколяша над кіном „Успеха“.

345 Телсф. 51-24. 3—15

Нові портрети Екселенції Митрополита, ґрупи зїзду всіх гр.-кат. епископів, а також ґрупи з ювилею о. мітрата Бачинського має на складі фотограф **ЯНУШЕВИЧ, Львів, Вінц. Поля ч. 1,** телєфон 59-60. — Тамже приймаються всі можливі фотографічні замовлення. 349 2—?

ШОВКОВІ КОВДРИ, матераци, фіранки, капи, найдешевше

у фірми:

Ф. КНАУЕР і СИН

ЛЬВІВ, пл. КАПІТУЛЬНА ч. 2

340 напроти катедри. 4—10

Нарешті **ПІСТОЛЄТ** для кождого



без карти на оружжа!

Не вбиває, не ранить, тільки обезсилює. Страшак Em-Ge від 14 зол., ґазовий від 12 зол. поручає тільки відома фірма

„ЕХО“ Львів, Сикстуська 24, Тел. 27-81. 337б 2-2

Толочальня наймодніїших десенів на плюшевих плащах навіть знищених — відсвіжування на спеціяльних машинах — переробляння на модний фасон — фарбованнє футер липським способом

РОБІТНЯ СУКОНЬ

М. ВОЛЯНСЬКОЇ

Львів, Собіського 12, Телєфон 17-04. 291 6-9

МАҐАЗИН І РОБІТНЯ КОНФЕКЦІЇ І ДАМСЬКИХ СУКОНЬ

С. ШТАДЛЄР

Львів, вул. Пекарська 3,

за маг. Кольпана

336 **ПОЛЕКШІ В СПЛАТАХ.** 4—4

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ. І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., прочі р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. ібібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II бібл. 220 зол. — Замість ґотівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка“ — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 20—50

Найтревальші **ПАНЧОХИ, СКАРПЕТКИ**

ПФАУ, Львів, РИНОК 19.

246 б найдешевше, бо вхід через сіни. 40-50



РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На осінний і зимовий сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

138 39-?

ПЕРШОРЯДНИЙ ГОТЕЛЬ НАРОДНЯ ГОСТИННИЦЯ у Львові, вул. Косцюшка 1. Тел. 8.88
Доїзд трамваями: ч. 1, 6, 7 — з Гол. Двірця, ч. 9 з двірця Підзамче. 355 1-3

ЧАЙ КАВУ і ВИНА
в найлучших родах — по найдешевших цінах — поручає
300 11—15
ЕДМУНД РІДЛЬ
Львів, Рутовського 3.
Цінники на жадання безплатно.

ПЕРЕПЛЕТНЯ Петра ПОДОЛЯКА
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЖОВКІВСЬКА ч. 28
приймає всякі церковні роботи, як: Євангелія, Служебники, старі книги, брошурування всіляких накладів, канцеляр книги, все, що входить в круг переплетничої штуки **по найприступнійших цінах.** Робота солідна і точна. 342 4-?

Інжинір-архітект **ЛЕВ ЛЕВИНСЬКИЙ**
уповажнений будівничий
Львів. вул. Содова ч. 3. II. пов. (бічна вул. Потоцького)
виготовляє проєкти і кошториси для будови церков, народніх домів, читалень, кооператив і всякого роду будинків шкільних, мешкальних і промислових. Бере в підприємство будови у Львові і на провінції по конкуренційних цінах. Обіймає технічний нагляд при будовах, виробляє затвердження проєктів у Воєвідств. — Поради безплатно. 321 8—8

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА
поручає фабрика
Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка
Львів 25, Бічна Кульпарківська 9. Тел. 57-48,
331 Жадайте цінників. 6—12

П. Т.
Маю честь поручити свою кравецьку фірму
Станислав Курц
у Львові, вул. Баторого ч. 12—14, 4 пов.
в котрій проваджу окремий відділ для Всеч. Духовенства, виконуючи всякі вбрання для П. Т. Отців і цивільні: **Реверенди** всякого роду, верхні окриття, нагортки, плащі, пелєрини, порохівники, бунди і т. п., а також нові футра і перерібки футер.
З високим поважанням
Станислав Курц
кравець мужеський і спеціяліст для П. Т. Отців
326 7-20
Львів, вул. Баторого 12—14, 4. пов.

НА ЗАМОВЛЕННЯ ГОТОВІ
ФУТРА
і перерібки поручає
фірма **Ф. і Ю. Любельські**
Львів, Рутовського 5. Телєф. 48-70
319 **40 літ істнування.** 8—10

Светери, жакети, костюми ґарсонки, камізольки дамські й мужеські, гальки, реформи, **панчохи камаші, штильпи, скарпети** і т п.
ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.
Підношення очок панчіх шовкових і фільдекосових.
Виконує з найліпшого матеріялу дуже старанно й по умірених цінах
Трикотарська робітня В. Лібанської
262 **ЛЬВІВ, Баторого 34, (мезанін).** 19—30

ПОРУЧАЄМО НОВО ВІДЧИНЕНУ ФОТОҐРАФІЧНУ РОБІТНЮ
„ДОРА“ ЛЬВІВ, Словацького 2.
302 14—20

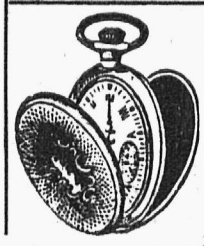
Робітня годинникарсько-ювілєрська
КАРОЛЯ ҐАЄВСЬКОГО
у Львові, вул. Сикстуська ч. 31.
(в подвірю на ліво)
виконує всякі роботи о 40% дешевше як всюди під ґарантією.
298 10-10

МАҐАЗИН І РОБІТНЯ КОНФЕКЦІЇ
та дамських суконь
ЦЕЦИЛІЯ ГАН
Львів, пл. Смольки 1а (напроти кіна „Марисєнька“)
325 Полекші **в сплатах.** 7—20

НАДІЙШЛИ З ПАРИЖА ОСТАННІ КРЕАЦІЇ
ОПАСОК — ҐОРСЕТІВ — СТАНИКІВ
ПАНЧІХ — формуючих ноги
ПАНЧОХИ на жиляки
МАҐАЗИН ПАРИЗЬКИХ ҐОРСЕТІВ „МАЛҐОЖАТА“
346 **ЛЬВІВ, БАТОРОГО 34/II.** 3—20

ПОЗІР! ПОЗІР!
найдешевший цінник блаватних товарів

Ручники сільські з метра	зол.	1·20
„ пікові і дамаст. з метра	„	1·70
„ відпасовані	„	1·0
„ „ купелеві		2·70
Стирки з метра	„	—·90
Зефіри на сорочки	„	1·80
Димка на підштанці	„	1·70
Оксфорди на сорочки	„	1·30
Полотна й schirting-и	„	1·40
„ на простирала	„	2·75
Простирала 2 метр.	„	5·50
Скатерти з метра	„	5·50
Опалі на білля в ріжних красках	„	3·80
Кретонина фіранки	„	1·30
Бархани і флянелі	„	1·70
Флянелі гладкі	„	1·50
Шевіоти на мундурки	„	4·50
Коцики діточі	„	4·—

Галицький Маґазин Новостей, Львів, Галицька ч. 15.
Замовлення висилаємо відворотною почтою за посліплатою.
351 2—10

ВЗУТТЯ мужеське, дамське власного виробу
по дуже низьких цінах поручає першорядна робітня обуви :-: 260 19-27
ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шептицьких ч. 1 напроти св. Юра.

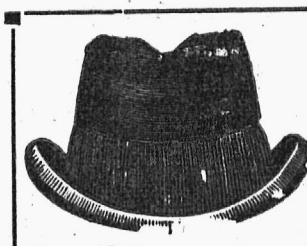
ШАПКИ КАПЕЛЮХИ
у великім виборі
322 4-12
по низьких цінах
Іван Віттман, :-: ЛЬВІВ, :-. Трибунальська 1.

БЕЛЬСЬКІ СУКНА — НА ОДЯГИ Й ВЕРХИ — найдешевше в
АЙЗЕНБЕРҐА, БОЇМІВ ч. 18.
Догідні умови для П. Т. урядників (-чок)
При оказанню витинка 6 процент опусту
350 2—10

ЩІТКИ всякого рода
поручає робітня
Маріяна ГРИГОРЧИКА
ЛЬВІВ, Боїмів ч. 1
353 (угол вул. Рутовського) 2—10

Препарат до чищення брудних стін і тапетів
1 кґ. вистарчає НА 2 КІМНАТИ.
316 15—20
Склад тільки у
О. Т. ВІНКЛЄРА Син
: Ринок 28 :: ЛЬВІВ ::


Телєфон: 19-96

Продажа на догідні сплати!!
Машини до шиття
Ґрамофони, ровери,
Кружлівки молочарські
264 21—30
та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ
Александер МАЛИМОН
Львів, ул. Валова, 11 а.

348 **ГРОМАДЯНКИ і ГРОМАДЯНЕ!** 3-4
ЗИМА І СВЯТА ЗБЛИЖАЮТЬСЯ!
Кождий з Вас повинен тепло й гарно одягтися. Оминайте посередників і перекупнів, справляйте товар **прямо з фабрики,** де за гроші видавані в Ваших околицях, дістанете в нас подвійну скількість товару: **цілий комплет тільки 46 зол.,** а саме: $2^1/_2$ м. велюру або улстер зимовий, товар пушистий і мягкий з чистої вовни, на зимове елеґантне мужеське або дамське пальто, у всіх красках з підшевкою на відвор. стороні, подв. ширина. 1 мужеський светер зимовий з рукавами, до запинання при шиї в красках: бронз., сірій і ґранат. 3. м. теплої флянелі на мужеську сорочку. 3 м. маркізи на цілу дамську елеґантну зимову сукню. 1 пара теплих трикотових підштанців мужеських, 1 ручник вафлевий, 1 пара теплих муж. скарпеток, 1 пара теплих панчіх, 1 шовкова краватка і 3 хустинки до носа. **Все те разом висилаємо тільки за 46 зол.** за посліплатою, по одержанню листовного замовлення. Платиться при відборі.
Заввага: Купуючий нічого не рискує, бо якщо товар не подобається, приймаємо його назад, а гроші звертаємо. Впевняємо одначе, що кождий буде вдоволений з наших товарів і що можемо надіятися на подяку. Хто надішле зараз 3 зол. не платить коштів опаковання і почт. оплати. — Замовлення прохаємо адресувати:
Firma „Polska Produkcja“
Łódź, ul. Kilińskiego 44

Панчохи, трикоти, трикотажі, білизна дамська і мужеська, торбинки, парасольки, рукавички скарпетки, також ґалянтерія й перфумерія. — Товар першої якости, по дуже низьких цінах продає новоотворена фірма **„РОЗЦВІТ“ Ф. Ґляйхер, Руська 8.** 335 3—8

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 85 (187). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 4 листопада 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телефон 4—48. Передплата в краю: ½-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ½-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Ш.: Кракін 405.867.

Кров і руїна у Львові

Перший день листопада 1929 р. був днем не тільки піднеслого торжества духа, але також днем крови й руїни. Подаємо покищо опис фактів, а їх оцінку подамо незабаром.

Церковні торжества.

Прекрасні були наші церковні торжества. Все дописело. І гарна погода і добре урядження торжеств і маса нашого народу, що залягла львівські церкви і площі перед ними. В Преображенській церкві відправив перед полуднем торжественне Богослуження Вспр. о. мітрат Базюк в асисті численного духовенства. А по пол. о год. 5·30 почалася панахида на подвірю катедри св. Юра, перед ярко освітленим хрестом, серед непереглядних товп народа.

Правили Вспр. оо. мітрати Войнаровський і Базюк в асисті всего львівського духовенства, співав хор „Сурми“, гарну, святочну промову виголосив о. д-р Яценків. Опісля весь народ з захопленням відспівав національний гимн.

Криваві бої.

Коло 7 год. веч. з подвіря катедри св. Юра почали виходити маси народа і йти в напрямі Городецької вулиці, Тоді кінна поліція шаржою наперла на народ. Далися чути стріли і почалася страшна паніка. В натовпі й суматосі кричали перелякані діти і жінки, падали ранені стрілами і тратовані кіньми люди. Є багато ранених, між ними й поліціянти.

Демолювання українських інституцій.

Вже від рана ходили слухи про зневаження польських памятників у Перзенківці під Львовом і в Рогатині, про вивішення українських жовто-синіх прапорів на Високім Замку й університеті у Львові, та про обурення Поляків. Вечером в тім самім часі, коли лилася кров коло св. Юра рушила велика маса польських демонстрантів в напрямі Ринку й Руської вулиці, де міститься найбільше українських інституцій. Тут наступило страшне знищення. Вікна висипано камінням, дорогоцінні машини в друкарнях „Діла“ і „Ставропігії“, вартости десяток тисяч долярів, здемольовано, переплетню „Просвіти“ знищено. Там були й видавництва, ще непокінчені відбитки „Нової Зорі“, котрі в значній мірі також викинено на вулицю й понищено та помішано. Мабуть нема української інституції в сій околиці міста, котра не потерпіла діймаючих страт. Але і в инших околицях міста є великі страти, напр. наш „Маслосоюз“ страшно знищений.

В приватних українських помешканях також повибивано вікна, причім перелякано дітей і хорих жінок.

Демолянти високими драбинами лізли до українських камяниць. На Руській вул. двічи відновляли демоляції.

Криваві події під нашим Акад. Домом.

Та мабуть найбільше трагічні події відбулися під українським Акад. Домом при вул. Супінського. На сей Дім звернулася головна атака демонстрантів і тут прийшло до густої стрілянини, серед якої впало багато ранених, між ними польські студенти й поліціянти.

Опісля поліція перевела ревізії й арештування в Акад. Домі. Ні число ранених, ні увязнених докладно не відоме. Заосмотрених досі ранених є около 30. Розбурхання тревало до пізна в ночи. На другий день зачали появлятися слухи, що будуть нові напади.

Наслідки.

Можна припустити, що наслідки тих подій тяжко відібються також в цілім краю на тисячах родин українських урядовців, інституцій і т. д. так морально як матеріяльно...

СВІТЛА І ТІНИ

з нашого церковно-народнього життя

(Правда про Холмщину. — Розбіжність думок. — Причинки до біографії Маркіяна Шашкевича. — Григорій Яхимович. — Іван Наумович. — Холмські священики в нас; наші на Холмщині).

Історія усталила факт (схарактеризований в однім з останніх чч. “Нової Зорі“), що ми Українці, народ розсілий на межах заходу і сходу, на перехрестю 2 культур і 2 церков, західньої і східньої, втратили теріторіяльно там, де межуємо з заходом, а натомісць з більщою експанзією пішли і розрослися на схід. Заселили українські дикі степи, засімілювали всьо північне побережжа Чорного Моря разом з північно-східним побережжам Малої Азії і компактною масою перейшли далеко в Азію. Чим Германці стали полабським словянам, Обрам, Волкам, Оботритам і Полякам (в Прусії, на Поморю і Шлезьку), тим Поляки стали нам на наших українських західних землях. Тим і ми стали на сході східним кочовничим племенам Половців, Печенігів, Хазар, Татар і Кіргізів. Бо ми, українське плем'я, належимо ще до заходу, емануємо з себе, несемо і супроти тих східних племен уявляємо собою західну культуру. Се факт, якого заперечити не дасться.

Слідує, що не „годзінками, літаніями, орґанами, викидуванням іконостасів“ уніяти на Холмщині, Підляшу, Білоруси і Литві стали реліґійними (обрядовими) прозелітами, а перейшли вони на лат. обряд ось з яких причин:

1. Як доси сказано, се вже були не Українці і Білоруси, а культурно й життєво — Поляки.

2. Толєранційний російський закон з р. 1905 що повинен знати і п. Островський, не признавав і не допускав унії, себто гр. католицької віри а узнав лиш лат. католицтво і православя. У виборі між одним і другим вибрали тамошні люде те, що їм було близше серцю і до чого вже цілою душею прилягли. А всякі навіть спроби „чищення“ уважали власне за посягнення на їх святощі...*)

3. Праця і вислід в тім стані річей, очевидно по стороні лиш латинського, в тім випадку польського духовенства. Хто по скасуванню унії йшов до „упорствуючих“, піддержувати їх на дусі, укріплювати в вірі батьків? Латинські польські місіонарі, перебрані за ремісників, згінників, то що. Пішли поміж них і в лісах та нетрах скриваючись при помочи польських дідичів та інтеліґентного жіноцтва,**) навчали правд віри, хрестили, давали шлюби... А чи наша гр. кат. Церква дала туди хоч одного місіонаря-апостола? Вдармося в груди...

*) Порівнай самогож таки В. Островського „Вівці і пастирі“. Опов. з життя Холмщини. Львів, 1922. Прим. Ред.

**) Гл. Жеромського „Uroda“ і пізна література (польська... мученичих часів унії.

Наша Дентистична Порадня у Львові

Дня 1. листопада ц. р. відбулося в домівці львівської філії „Українського Тов-ства охорони дітей і опіки над молодіжю“ святочне відкриття Дентистичної Порадні. На свято прибув у заступстві протектора й фундатора Порадні митрополита Андрея о. крилошанин В. Томович, представники численних українських громадських установ та представники преси. В короткій промові зясував ґлова Тов-а д-р Ю. Савчак історію і причини повстання Порадні її потребу й ціль, та передав її ведення голові секції Порадні матерей п. Марії Перфецькій. Дентистична Порадня міститься при вул. Ходоровського 15 і призначена для дітей і шкільної молоді. Провід обняли лікарки д-р Ортинська і д-р Чайківська.

Зїли податкових екзекуторів

В Новій Ґвінеї, котра належить до Голяндії, шеф голяндської поліції вибрався зі сторожею на стягання податків від півдиких племен папуасів. У суперечці вдарив одного з них в обличча. Папуаси нічого йому на те не сказали, але в ночи обступили намет, де спали білі, схопили їх, відрізали їм голови, а тіла їх покраяли, спекли і зїли. Коли вістка про се дійшла до міста, зараз вислано сильний відділ поліції. Але він знайшов уже тільки три голови зїджених податкових екзекуторів.

Племена папуасів ще дикі й забобонні. Коли оден місіонар діткнувся сопілки, на якій грала дитина, то мало його не пірвали на шматки, бо сопілку уважають святою, а мають звичай зїдати кождого білого чоловіка, що діткнеться їх святощі.

4) Від нас, з Галичини відійшли туди також духові робітники, але які? Апостати, шумовиння, що покинувши католицьку віру своїх батьків, пішло при допомозі царської поліції, козацькими нагайками „чистити обряд“, „навертати“ упорствуючих — на православія, вбивати душу народа і релігійно і морально і культурно і національно...

Ось се дійсний стан і властиві причини, які „довели унію на Холмщині до кінця“: брутальність царських посіпак, або „драконівська рука російської влади“, (як каже п. Островський), якій помагали насилувати совість нашого народу таки наші люде, Українці... Сеж факт!

Додам ще дещо до характеристики останніх холмських священиків, що не скрививши душею і не продавши її, витревали в св. вірі до кінця, стали мучениками поліційних посіпак, пішли „етапами“ в далеку Сибір, або перебравшися по світськи осіли, щоб докоротати свого віку в Варшаві, то перекравшися через кордон, завитали до нас і тут стали душпастирювати.

Знав я неодного з них. Ще за мойого перебування у Львові в вісімдесятих роках м. століття пізнався я зі стареньким, може й столітнім старцем о. Летовтом ЧСВВ., останнім могіканом зі славної колись, розцвилої, уніятської василіянської литовсько-білоруської провінції бяльської. Вже зреформовані тодішні оо. Василіяне дали йому у себе гостинний захист і забезпечили йому те, чого світ звичайно не дає, а саме спокійну і щасливу смерть... Окружений авреолею святости помер він в монастирських мурах св. Онуфрія. Розмовляли ми з ним лиш по польськи, української мови він зовсім не знав.

Пересуваються мені перед очима такі постаті як бл. п. Василевський, Курманович, Пясецький, Панасинський, Крипякевич, Назаревич і и. Прийшли до нас ті „Холмчаки“, негостинно приняті українським загалом і уважані за чужих і інтрузів, а форсовані польськими коляторами на найліпші парохії. Принесли з собою відмінний світогляд і польську культуру, та загартовану в нагінках і злиднях католицьку віру. Мало що не всі української мови навчилися що йно тут у нас. Зі старших одні остались Поляками з пересвідчення до смерти, як пр. о. Адольф Василевський парох св. Пятниць; його сини се визначні діячі польської культури. Другі зі старших вже заасимільовані і свідомі Українці, як о. Пясецький, ідеальний тип священика-патріярха, широко на просторах північної львівської землі знаного і загально почитаного, холмський родоначальник галицьких українських родів Пясецьких, Радзикевичів, Божейків і Мармашів, з поміж яких згадую ширшому загалови і мені знаних о. прал. Ал. Пясецького, о. дек. Мармаша, професора україністики і літерата-автора Володимира Радзикевича, пяністку Божейківну. Молодші, що там родилися а тут вже переживали свій молодий вік, стали Укрріянцями і вибилися в українській суспільности і культурі на почесні місця, як о. д-р Петро Крипякевич, катихит IV. гімназії, який визначився своїми працями на полі християнської фільософії і виховав таких синів, як відомий історик і вчений, заслужений працівник в Науковім Тов. ім. Шевченка,, знаний і читачам „Н. З.“ зі своїх праць д-р Іван Крипякевич. Або пок. о. Франко Назаревич, парох Волковець, на Холмщині роджений а тут вже вихований і висвячений, хоч немічного здоровля та ревний і тихий робітник на церковній ниві, свідомий і горячий Українець. Всі вони вже померли і мабуть вже з холмських священиків ні одного нема в живих — та всі вони, хоч дехто з них відріжнявся від нас своїми почуваннями і розумів інакше патріотизм — може й мудріше,— всі полишили по собі добру і святу память. Прегарні характери, великі філянтропи, непохитні у вірі, ревні труженники в Христовім винограді.

Порівнаймож тепер тих священиків і їх рідні з тими, що відійшли від нас на Холмщину ізза своїх „очищених“ себто просто сказавши: православних поглядів... і маємо ще одно пророчисте свідоцтво, котра з вір, католицька чи православна пособляє вольному розвиткови нації, її характерів, її культури та твердости.

—0—

На одяги осінні і зимові, на плащі, рагляни і верхи футер

наймоднійші матерії

ВОВНЯНІ

англійські і бельські першорядної якости, як **камгарни, дублє, англійські шевіоти і т. д,**

всякі підшивки й додатки

поручає детайлічно

по фабричних цінах

відомий з дешевости христ. магазин

ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА

45 ЛЬВІВ РИНОК 45

329 **Догідні умови сплати.** 6—20

Над Україною танцюють кістяки...

З таким малюнком ширять проклямації на Великій Україні.

Бесарабська „Наша Річ“ печатає одну з тих проклямацій, які тепер тисячами ширяться на Україні. Під великим наголовком: „Селяне! Не давайте хліба большевикам!“ намальовано кілька танцюючих кістяків, що скалять зуби. Сама проклямація звучить як слідує:

„Голод знов наближається на Україну. І знов наш нарід з ласки большевиків засуджений на голодову смерть. Зі всіх кінців України приходять трівожні вісти про недорід, а в багатьох повний неврожай. В Росії ще гірше. Там уже є голодові бунти робітників і селян. Комісарі давлять їх розстрілами. Вся надія большевиків на український хліб, котрий вони будуть грабити на Україні й вивозити в Московію. Знов, як і 6 літ тому, заберуть останнє, а народ лишать, щоб умирав голодовою смертю. Червоні московські кати не здрігнуться перед тим, щоб виморити голодом міліони нашого населення, як уже було тоді, коли з голоду померло 8 міліонів мешканців України. А міліони голодних, котрих большевицька влада буде посилати за хлібом на Україну! Чорними тучами потягнуться вони на українські землі, щоб вирвати у нас останній шматок хліба, а нам оставити одно — покірно вмирати з голоду.

Щож роблять московські кати, щоб не допустити до голоду? Чи дійсно дбають вони про те, щоби спасти населення від голодової смерти? Ні! не вірте їм! Не вірте їх зазивам і погрозам!

Не давайте їм хліба!

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 4. XI. 1928 71

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— Ніхто не знає, за що. Бачили тільки, як ішла з плачем до Султана його прегарна жінка Хуррем Роксоляна.

— І ніхто перед смертю не переслухав Великого Везира?

— Ніхто не переслухував...

— Такого ще не було, відколи царствує рід Сулеймана...

— Але й не було ще такого султана. Сей знає, що робить.

Шептом говорили в довгій на милю касарні яничари...

Бо могутну руку мав той султан Османів, що залюбився у блідій чужинці з далекої країни, перед котрою незабаром затрясся весь серай султанський і ціла столиця і вся могутна держава Османів, що простяглася на трьох частях світа...

* * *

Ще того вечера на царській брамі Бабі-Гумаюн застромлено окрівавлену голову Великого Везира Агмеда-баші.

Уста мав викривлені терпінням, а кождий нерв його страшної голови дріжав у промінню заходячого сонця. А тіло його вже четвертували султанські сіпаги на площах Цареграду.

І жах великий пішов по Стамбулі, султанській столиці, пішов по палатах султанського сераю, пішов по блискучих салях селямліку і по пахучих кімнатах гаремліку. І дійшов навіть до святинь мослемів. Й інакше ніж звичайно співали в той вечір муеззіни з високих, струнких мінаретів свої молитви:

...„Ла Іллага іл Аллаг, ва Магомет расул Аллаг!“...

Так погиб Агмед-баша, перший дружба султанки Роксоляни.

А дня того вечером другий раз в життю не могла клякнути до молитви Султанка Ель Хуррем, радісна мати принца Немов у далекій, закрівавленій мраці станула перед нею мала церковця на передмістю Рогатина. І мовчки стояла. А з далека долітав дивний крик муеззінів на високих мінаретах сераю...

... „Ла Іллага іл Аллаг, ва Магомет расул Аллаг!“... Вони молилися до Бога свого за Великого Султана і за державу Османів, по котрій ішов уже „Кісмет“ з кривавими руками. І тихо додавали в своїх молитвах:

„Відверни, Боже кров від дому Падишаха!“

* * *

А по великих базарах Стамбулу ходили дивні слухи про султанку, яку бачили у коридорах і салях селямліку. І так оповідав собі про се простий народ турецький:

Хотів Агмед-баша украсти дитину султанки Ель Хуррем. І підкупив чорного евнуха Гассана щоб той підсунув сонний напій султанці. І зробив чорний Гассан та недобре діло: підсунув напиток на сон молодій султанці... А як вона заснула, підкрався чорний Гассан з Великим Везиром. І взяли дитину султанки Ель Хуррем.

Але вона зірвалася у сні. І в сні закричала й дитину відобрала. І пішла сонна на скаргу до Султана... У сні ішла...

Йшла коридорами й салями селямліку...

Йшла...

В діядемі з перел, в роскішних шовках, в блискучих фарарах і вся в слезах...

(Дальше буде).

Ні одного зерна червоним грабіжникам! Ні одного рубля ненависним окупантам!

Спасайтеся від голоду, готовтесь до розправи з проклятою московською комуною.“

Та проклямація, як і більшість ширених на Україні проклямацій, підписана: Революційний Комітет.

—o—

ВІД ПРИЯТЕЛЯ

Листок у вінок на могилу бл. п. о. Івана Сенишина, українського місіонаря в Арґентині.

Кожний мій побут у духовному семинарі відтворює давні картини з перед 20-х літ. З кожнього кутка виходять вони на стрічу, мрійливою мовою промовляють і цвітною сентиментальністю очаровують. Молодіж бо то роки були! Наче розквітаючі цвіти.

Сегодня у моїх картинах тут і там видні прогалини. Це декотрі з наших від нас відійшли. Всі вони мені дорогі.

Але з одним із них: з покійним о. Іваном Сенишином я тіснійше злучений. Миж з одного року науки, спільно у семинарі в одній комнаті жили, разом святилися. Ще сегодня відчуваю, як билося тоді його серце, коли складав ціле на жертвеннику Ісуса.

До того й його особа приковувала до себе. Не виріжнявся спекулятивним умом, натомісць високо виріжнявся притягаючою простотою і великим, добрим серцем. Знаю, що послідною кожушиною огрів одного подорожного. Коли давав — а часто помагав — не питав про речинець звороту. Таким оставав до кінця, що видно з його гарної сильветки, яку в одному з календарів 1926 р. намалював про нього п. Ф. Сташинський.

Був також священиком невсипучої праці і мав рідкий дар і других до цеї праці заохотити і запрягти. Бо тільки ця риса кидає деяке проміння на обставину, що наші убогі еміґранти в Арґентині за його проводом прикрасили Церкву в Апостолес за ціну 30.000 долярів.

16 літ виснажуючої, місіонарської праці, коло якої зосереджувалося і пульсувало правдиве, народне життя. „Дякуючи праці наших місіонарів вдалося цю нашу оазу серед моря чужини зберігти від смерти (ц. є. від винародовлення) — пише оден зі світських письменників наших, зовсім не приятель нашого духовенства. „Єдиним національним чинником а враз чинником культурним для наших поселенців являється Церква“ — признає той сам письменник.

Та навала праці замогла його дужий орґанізм.

Незабутий о. Іван відійшов самітно.

Німецькі монахи, у Христі нам брати, провадили його.

І похоронили його на далекому полудні.

Його могила вже квітами заросла. Вдячною рукою засаджена на гробі пальма розпускає вже свої привабливі леготом чесані коси. У таємні, полудневі ночі чарівний хрест полудня пестить його своїм сяйвом. Місяць-мандрівник задержується над його гробом у безхмарі, синявою наповнені ночі і росказує йому про родинне село в старому краю, про духовний семинар, де його введено у нове життя. І про інші дії...

А синя ніч на прерії без краю і цвіти на могилі зітхають. Квіти ронять на могилу свої листочки а таємна ніч росою-сльозами її обливає.

Цвітами умаєна, росою-жемчугами полудневої ночи прикрашена, ген за рівником, у безкраїх преріях Арґентини, мріє самітна могила одинокого українського, католицького священика, незабутого о. Івана Сенишина. **М. Б.**

Громадянине! Чому не став Ти ще дотепер членом Товариства Просвіта?

Катол. священик перед судом

За боротьбу проти порноґрафії.

Дуже знаменний процес тягнеться тепер по парижських судах — від поліційного до трибунального. Річ в тім, що катол. священик о. Бетлєгем у Парижі розпочав війну проти неморальних книжок, ґазет і видових карт. У тій війні мав зразу тільки одного жовніра — себе самого. Він ходив з палицею по вулицях Парижа і в котрій книгарні побачив на виставі неморальну книжку чи ілюстрацію, там товк шиби, забирав дотичну річ і нищив її. Вже від першого його виступу зачали творитися на вулицях великі збіговища. А коли о. Бетлєгем вспів позискати для своєї акції ще трьох людей, які ходили з ним разом і били вікна продавцям неморальних річей, став він пострахом ширителів порноґрафії.

Вкінци поліція арештувала його й по списанню ґенералій випустила. Поліційний суд, беручи мабуть під увагу те, що о. Бетлєгема побили за його акцію, засудив його тільки на 11 франків гривни. Він відкликався до висшої інстанції. Та затвердила перший вирок. А третя інстанція знесла вирок ізза неприналежности суду.

Таким чином о. Бетлєгем, тепер відома в Парижі особа, станув аж перед трибуналом у Верзайлю й виголосив промову такого змісту: „Докажіть мені, що я виступив проти законів держави! Ви ніколи не докажете мені, що я виступав проти висших Божих законів, переводячи боротьбу проти зіпсуття молодіжи, яке шириться день-у-день через порноґрафію. Але й як патріот я маю те вражіння, що ділаю добре, бо Франція має вже злу славу, що толєрує неморальність. Требаж було вже раз показати прикладом, що так не єсть!“

Предсідатель суду перервав обжалованому, кажучи:

— „Ви не повинні забувати, що нікому не вільно накидати себе суддею навіть коли йому здається, що робить добре діло“.

Тоді оборонець о. Бетлєгема виголосив промову слідуючого змісту: Справа має ширше значіння. Вона дотичить доброї слави француського судівництва й усеї нації. Суд не може брати в оборону порноґрафії, засуджуючи людину, котра її поборює!

На тім відложено розправу в ціли переслухання свідків. А що тих свідків дуже багато, отже вироку не можна скоро сподіватися.

—o—

ЗЕФІРИ Іван Рідль
Львів
вул. Академічна 2.
267 36—50 д

Задовжений Архиепископ

Великі суми зуживав на добродійні ціли.

З Праги доносять: Щойно тепер по 5 літах від хвилі смерти оломунецького архиеп. Стояна закінчено перегляд його спадкової маси. Актива по нім виносять: 30.530 корон свобідного і 634.000 т. зв. звязаного майна. Пассива: 17 міліонів і 200.000 к. Сплату тих великих довгів, котрі покійний чоловіколюбець зробив для несення помочи потребуючим і на ріжні інституції, переняло майно архиеп. столиці. Заплатять наступники покійного.

—o—

Громадяни! Приготовлюймося до належитого відсвяткування 60-літнього Ювилею Просвіти та причинімся всі гідним нас ювилейним подарком для нашої Матери до створення Княжого Дару.

ОНЛЄОНҐ і ГІПСІНҐ

Між двома по всім світі поширеними, таємними орґанізаціями Китайців знов вибухла крівава пімста. Зачалося від того, що в китайській дільниці Ню-Йорку член Онлєонґ-Тонґу (товариства) вбив визначного члена Гіпсінґ-Тонґу. Ще тогож дня, як лише телеґраф розніс про те вістку, члени Онлєонґ-Тонґу зачали критися, бо знали з практики, що їм грозить. І дійсно — ще того дня убито в Ню-Йорку двох членів Онлєонґ-Тонґу, в Вашінґтоні одного, в Шікаґу трьох. Розуміється, нападені скоро „прийшли до себе“ і зачалися формальні морди в китайських дільницях америк. міст. Сильні патрулі переходять раз-у-раз загрожені місця.

Остання така „війна“ була між китайцями перед 2 роками, а відбувалася так „основно“, що в місті Сен-Луіс остав всего на всего оден член Гіпсінґ-Тонґу — і той лежав тяжко поранений.

—o—

Катол. монастирі в Китаю

Висвячені св. Отцем Пієм XI. китайські епископи відвідали Ігуменат Бенедиктинів ім. св. Андрея в Бельґії. Там постановлено заснувати бенедиктинські монастирі в Китаю. В кілька місяців опісля виїхали опісля відтам до Китаю два Бенедиктини в ціли підготовки праці на місци. Дня 5. жовтня зложив у Бельґії монаші обіти після правила св. Бенедикта перший китайський студент університету.

257 **На догідних услівях** 20—20
по цінах **точно готівкових** продає товари текстильні, шовкові й суконні фірма
ЛЬОРЕНЦ і РІНҐЛЄР
Львів, вул. Слонечна 9., тел. 15-32.

ДОПИСИ

ТЕРНОПІЛЬ. Філія „Просвіти“ в Тернополі уряджує тримісячні освітно-кооперативні курси. Наука треватиме від 1. XII. 1928 до 1. III 1929 р. Приняті можуть бути петенти(ки) і з инших повітів. Зголошуватися треба до 15. XI. 1928 р. Блищих інформацій уділює канцелярія Філії „Просвіти“ в Тернополі, вул. Міцкевича ч. 11.

БУБНИЩЕ ПОВ ДОЛИНА. Одержуємо до поміщення отсей документ. Starostwo w Dolinie, L. 1 10'/28. Wykazy statystyczne za III. kwartał. Dolina, dnia 24. października 1928. Urzędowi parafjalnemu obrz. gr. kat., jako metrykalnemu w Bubniszczu. Zwracam nadesłane wykazy statystyczne o ruchu ludności za III. kwartał z wezwaniem do przepisania nazw gmin w języku urzędowym (polskim) i przedłożenia mi bezzwłocznie. — Równocześnie przypominam Wbnemu ks., że na wypadek powtórzenia się w przyszłości podobnych niewłaściwości pociągnę Wbnego ks. w myśl obowiązujących przepisów do odpowiedzialności karnej. — Starosta powiatowy — w. r. Łaba. — В боротьбі за права нашої мови треба звертати я до наших організацій, до послів і до українських адвокатів. Арґументів є доволі: от хочби добре уложені протести познанських Поляків котрі ще дуже недавно боролися в такій самій справі в Німеччині.

Коли одною людиною заволодіє божевілля і жахливі наміри, її осуджують і замикають. Але коли бунтарська програма обєднує кілька тисяч людей, то їх уважають політичною партією. Колиж число їх досягне 50 або 100 тисяч і їм силою та террором удасться накинути свою злочинну програму, — вони вже можуть назвати себе правительством і домагатися від державних мужів сучасної Европи офіціяльного визнання. „S[illegible] Zu[illegible]“

„What's wanted?"

Під таким заголовком (котрий значить: Що бажане?) видає в Лондоні „Патентовий Інститут", організація винахідників вже пятий річник своїх праць. Вона оповіщує, що потрібні булиб людству такі винаходи:

1. Бритва, якої не треба булоб острити.
2. Електричний ровер.
3. Прилад, на основі котрого господині моглиб бачити, чи зелізко до прасування горяче, не дотикаючи його.
4. Фотографічний негатив, котрий можнаб розвинути при деннім світлі.
5. Почтова скринка, котра автоматично важилаб лист і сама наліплювалаб на нього потрібну марку (за вкиненням гроша).
6. Прилад, котрий в зимі, коли не отвирається часто вікон, усуваби дим з кімнат курців.
7. Прилад до миття пригорілих горшків.
8. Прилад охороняючий пішоходів від обризкування їх болотом автами.
9. Парасоля, котру можнаби складати й носити в кишені і в жіночій торбинці.
10. Огнетревалий папір.
11. Олівець, котрий писавби таксамо чорно як добре чорнило.
12. Молот, котрий за кождим ударом сам робивби гвіздь і сам вбивавби його де треба.
13. Таблиці з надписами на домах і вулицях, котрі рівно добре можнаб відчитувати в день і вночи.
13. Спосіб, переміняти звук в енергію.
15. Сикавка, котраб автоматично розганяла мраку при ліхтарнях.
16. Гальма при діточих візочках так уряджена, щоб автоматично здержувала всі 4 колеса в хвилі, коли рука покине керму.
17. Фляшка на отруї, котру зараз всі пізналиб, що се фляшка з отруєю.
18. Студене світло.
19. Така ручка до наповнювання котра писалаб трома ріжними красками.
20. Таємна телеграфія.
21. Камера до фотографування в темряві.
22. Зовсім тиха косярка.
23. Чорнило, котре зараз висихає так, щоб бібула була зовсім злишна.
24. Щось, що заступилоби скірку ковбас.

Вислав депешу на Марса

Лондонський професор фізики Робінзон надав радіо-депешу на Марса такого змісту: „Ом та са на са" (значить: Любий Бог всюди присутний). Робінзон — спіритист. А що одно медіюм заявило йому, що так звучить се в мові Марсіян, отже він заденешував ті слова. Радіо-стація приняла депешу й казала собі заплатити 7 шіліїнів і 5 пенсів, але заявила, що не ручить чи депеша осягне адресатів, навіть коли вони є. Річ в тім, що після дотепер ріжних досвідів на віддалі 150 до 200 клм. довкола земної кулі атмосфера є того рода, що відкидає назад усякі филі радіо-телеграфії. Инъші знов твердять, що т. зв. довгі филі перейдуть зі скорістю 300.000 клм. на секунду і в около трьох мінутах досягнуть Марса, котрий тепер віддалений від землі „лише" на яких 55 міліонів клм...

В Америці ростуть шанси Смита

З Вашінґтону депешують: Досі шанси катол. кандидата Смита виносили 40% Гувера 60%. Тепер сенатор Норрис з партії Гувера, котрого уважають вождом всіх поступовців, заявився за Смитом. Длятого припускають, що 5 міліонів голосів, котрі свого часу впали на радикального кандидата Ля Фоллета, одержить Смит.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Як Церква відноситься до своїх ворогів Епископ з Ля Рошель монс. Сірієм, що запротестував був проти будови памятника Е. Комбови, відомому ворогові Церкви, зарядив, щоби в день відслонення памятника у всіх Церквах його дієцезії відспівано псалом „Помилуй мя Боже" з трикратним закликом „Господи, милостив будь!" В цей час, коли міністер Ерріо в присутности голови держави захоплюватиметься заслугами ненаситного колись ворога Церкви, ця сама Церква молитиметься за свого гонителя. Байдужий супроти католицьких справ „Птї Журналь" зазначує, що таке становище католицької Церкви навіть на некатоликів зробило величезне враження.

Курси для католицьких журналістів в Еспанії. Еспанський католицький дневник „Ель Дебате" зорґанізував систематичні курси для католицьких журналістів, які найшли велике признання в католицькій Еспанії. Трилітний вислід праці виказує величезні поступи, головно в ділянках морального, релиґійного й інтелєктуального підготовлення.

Семий конґрес католицьких робітників Канади. В Канаді відбувся семий конґрес тамошніх робітників. Головним предметом нарад була енцикліка „Rerum novarum". Принято одноголосно резолюцію святкування неділі.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

„ВОЗРОЖДЕНІЄ", що виходить в Парижі, доносить, що в „Укр. Прапорі", органі б. диктатора ЗУНР д-ра Е. Петрушевича, появився ряд статтей, в котрих доказується, що Україна не повинна відриватися від Росії та що політика Андрія Левицького політично-безумна, національно-злочинна.

В НІМЕЧЧИНІ зайшла важна внутрішно-політична зміна: велика партія німецького народн. напряму вибрала своїм головою Гуґґенберґа, котрий проголосив таку програму: Відбудова монархії, злука з Австрією, ревізія східних границь, усунення заборони для зброєнь Німеччини, боротьба з парляментарно-демократичним системом. Б. канцлер Маркс оповіщує, що вибір Гуґґенберґа дуже поважно загрожує республику в Німеччині.

ЗЇЗДИ ЧЕСЬКИХ НІМЦІВ у Берні й Теплицях ухвалили домагатися від Чехословаччини автономії з власним сеймом, урядом і армією, аргументуючи тим, що хоч судейські краї, заселені німцями, прилучені до Чехословаччини, то вони історично належать до Німеччини.

В РОМУНІЇ (як доносить віденська „Нає фрає Прессе") буде незабаром збудований другий тор залізниці від Чернівець до Чорного Моря а то в тій цілі, щоб мати змогу приспішити лучбу з Польщею на випадок конфлікту з большевиками. Міністер комунікації Дімітрю, котрий потвердив ту вістку, підчеркнув рівночасно оборонний характер ромунсько-польського союза.

ЛАТВІЯ. Рижська преса доносить, що латвійські комуністи одержали з Москви інструкцію, щоб у рідним краю зривали залізничі мости й викликали нещастя з метою, довести до паніки серед населення. Інструкцію ту дійсно зачали виконувати, але нещастя вдавалося досі унеможливити.

В ТУРЕЧЧИНІ приготовляється після всякої правдоподібности остаточна руїна царгородського патріярхату. Вся турецька преса на чолі з урядовим органом „Джумгуріет" розпочала остру кампанію проти патріярхату, закидаючи йому політичні інтриги. Грецька преса боронить патріярхату.

—0—

НОВИНКИ

Загальний Зїзд „Рідної Школи" почався 2 ц. м. у вел. салі львівського „Народнього Дому". Розпочав його голова Т-ва п. Радн. І. Кокорудз звітом про діяльність Т-ва. В хвилі замкнення числа було на зїзді приявних 132 делеґатів з правом голосу. Настрій діловий і поважний. Гостей на ґалерії покищо не багато. В год. 12·45 представник влади розвязав зібрання з приводу інціденту, який опишемо пізнійше.

Шан. Передплатників „Правди" повідомлляється, що половина накладу 44 ч. знищена в часі демоляції друкарні. Тому не всі Шан. Читачі одержать це число „Правди".

СВІДОЦТВО!

Отсим посвідчаю, що Впов. Пан **Й. Рапапорт,** замешкалий у Львові, вул. Красіцких ч. 8. Є дуже добрий ортопедист і відзначається особливо фаховим знанням у тій ділянці лічничої ортопедії пропуклин та здержуванням пропуклин спеціяльними рупторовими бандажами зробленими по його методі. Тому заслугує на поручення його недужим на пропуклину.

Професор **Др. Юлій Марішлєр**
324 у Львові. 1—1

Систем облуди методом зреволюціонізування шкільництва. У Франції за допомогою Москви заложено комуністичнийчасопись „Л'юніверзіте Сіндікаліст", котру масово поширюється в школах і семінаріях. Часопис радить вчителям-комуністам, котрі працюють в капіталістичних краях, вживати методу Леніна систематичної облуди (т. зв. систему удавання). Не треба противитися плянові навчання чи студій, але його охоче приймати; колиж тільки зайде можність проводити свої виклади в антидержавному й комуністичному дусі. Перша степень революції — це піддержка ляїків і боротьба з релиґією. Головно з релиґією, бо вона лагодить невдоволення зі сучасних обставин.

—0—

Каварня Гостинниці „БЕЛЬМОНТ"
в домі Народної Гостинниці
Львів, Косцюшки 1.
приймає замовлення на бенкети, слюби в окремій салі. 317 15—15

ОГОЛОШЕННЯ

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ. І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., проч р по 33 зол. Перша бібл. надається для с льських, друга для міських парох. ібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II бібл. 220 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 21—50

Воскову масу, на мягкі підлоги,
Масу французьку,
Щітки до фротерования,
Віск, Терпентину
поручає найдешевше
О. Т. ВІНКЛЄРА Син,
ЛЬВІВ, Ринок ч. 28. 316г 16—20



Рукавички, панчохи - - - - скарпетки, реформи
ПФАУ, Львів, **РИНОК 19.**
246 в найдешевше, бо вхід через сіни. 41-50

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З дгукарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 86 (188). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 8 листопада 1928 р. Рік III.

Нова Зоря

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльонівича ч. 8. II. пов. — Телефон 4—48. | Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Інтервенція у львівського воєводи

З приводу листопадових подій.

В справі охорони здоровля й майна Українців, були укр. посли у львівського воєводи гр. Голуховського. Він відповів, що може ручти за безпеченство, коли не буде визиваючих учинків зі сторони Українців.

З того виходить, що десятки тисяч українського населення столиці краю здані на ласку першої лучшої таємної ґрупки з кількох молодиків, на яких в жаднім народі не мають ніякого впливу навіть тато і мама.

Арештування і шкоди у Львові

Шкода доходить до двох мілонів зол.

У звязку з кривавими подіями 1. листопада увязнені м. и. отсі Українці: Два брати Богачевські, Білостоцький, Гафткович (урядник Сокола), д-р Б. Гнатевич, Р. і Гр. Лужницькі, М. Матчак, Мойсеєвичівна, Ів. Рудницький, Роман Сушко й иньші. Се переважно студенти.

З Поляків мали увязнити тих що вибили вікна в д-ра Паньчишина, але польська преса їх імен не подає. Від 4. с. м. панує вже спокій.

Шкоди в українських інституціях доходять до двох міліонів зл.

В СССР. кипить щораз дуще

Вуличні бої. — Бунти Красноармейців на Сибірі. — Убиття команданта військ чрезвичайки під Київом. — Заслання високих комісарів.

З Шанґаю доносять, що у Владивостоці прийшло до вуличних боїв робітництва (котре відмовилось від ладування хліба на кораблі, що мали вивезти його за кордон) і збройними силами уряду. Є около 100 убитих і ранених. Арештують масово.

Деякі відділи червоної армії на границі Сибірі збунтувалися, перебили червоних командантів і втекли до Китаю. Члени їх оповідають про що раз частійші конфлікти між військами чрезвичайки і червоною армією та про часті убийства червоних командантів.

Під Київом убили повстанці командіра військ чрезвичайки, Турчановського.

Комісаря Угланова за опозицію висилають з Москви в Туркестан. За ним мають усунути Томского і Рикова.

Як програли соціялісти Швайцарії

Не здобули ні одного мандату!

Швайцарська Телеґр. Аґенція доносить: Вибори до Ради Кантонів скінчені. Вислід їх такий: Радикальні демократи одержали 21 мандатів, католики консерватисти 18, сільська реміснича партія 3, ліберали 1, партія суспільної політики 1, соціялісти не здобули ні одного мандату.

Банкроцтво „Безбожників"

Перший конґрес большевицьких „Безбожників" доказує їх упадок.

На днях відбувся у Вятці перший конґрес „безбожників", котрі весь час чванилися, що мають 120.000 зорґанізованих атеістів в Росії й на Україні. На конґресі показалося, що се неправда і що їх організації не тільки падуть, але вже ледви животіють мимо піддержки уряду, а народ знов заповнив Божі доми. Нпр. на цілу ґубернію Вятку є всего 2.000 „безбожників"! Таксамо паде їх число в містах. Нпр. у Москві з 28.000 впало на 8.000. Орґан „Комуніст" пише виразно, що навіть комуністичні орґанізації клоняться вже до релігії й церкви та взиває уряд до нових репресій.

Таким чином моральне банкроцтво большевизму приходить ще скорше ніж економічне.

Вчити хлопців варити

Швайцарія дає приклад тої хосенної праці.

В Швайцарії в бернеиськім кантоні, отворено курси варення для хлопців. Перша серія хлопців вже скінчила науку. Помічення настоятельки такі: Хлопці дуже радо вчаться варити, тільки мають дві хиби: ласують більше ніж дівчата і не люблять мити посудини.

Німецька преса, подаючи ту вістку, заохочує, щоби скрізь вчити хлопців штуки варення, аргументуючи ось як: Вже в таборах пластунів видно, що з хвилею, коли хлопці опановують штуку хочби тільки примітивного варення, кріпне в них почуття самостійности й охота до всякої праці. Та штука придасться їм і в дозрілім віці, бо зробить їх більше незалежними від жіноцтва, а з другої сторони зменшить слушні нарікання жінок на перепрацювання. Опріч того в часах що раз сильнішої комунікації кухарським фахом скрізь можна добре заробити.

Наслідки кривавих подій

Криваві події у Львові з 1. листопада 1928 р., котрі ми вже описали в попереднім числі „Нової Зорі", довели до несподівано сильного спалахкотіння національних пристрастей.

На підложжі того факту виріс цілий ряд наслідків. Одні з них кидаються в очи, инші покищо укриті, потенціяльні. І так:

Всім очевидні криваві рани побитих людей і понищене майно цілого ряду наших і так небогатих інституцій. Шкода, яка дасться оцінити, виносить около 2мілюни зл. Тут не зараховано шкоди з таких актів, як понищення старих манускриптів, артистичних образів і т. п., бо се трудно оцінити.

А вже ніяк не можна оцінити моральної шкоди, яка затроює людські душі ненавистю й тягне за собою знов ріжні акти, котрі і в области моральній і в области матеріяльній болюче дадуть себе відчути.

Нпр. нашу студіюючу молодь фізично мають недопускати ні до університету, ні до політехніки. Немов автоматично здержаний поворот до дому і принимання до служби наших скитальців. Словом—не оден Українець, не одна українська семя відчує дуже болюче наслідки кривавих подій. А щож допер ва булоб, якби так під сю пору зачало дійсно заноситися на якусь більшу заверуху, о яку зовсім не трудно.

Якіж були причини тих кривавих подій і знишень?

Ми рішучо осуджуємо обливання чорнилом та висаджування динамітом памятників, присвячених польським борцям,—все одно, чи сих учинків доконали Українці, чи просто провокатори, Бог знає якого походження і краски. Ми не похвалюємо взагалі підпольної нелеґальної акції, бо вона має в наслідку ломання молодих характерів і шкоду, а не приносить ніякого хісна, в жаднім напрямі. Всяке розогнювання відносин на галицькій землі може вийти на хосен тільки страшним експериментаторам на сході. А попасти під їх владу не усміхається нікому, хто думає.

Але з другої знов сторони годі не бачити, що українська суспільність пречінь не може відповідати за такі несмачні діла підпольних ґрупок, чи провокаторів, як обливання чорнилом або ушкодження памятника. Річ понад усякий сумнів певна, що н. пр. наше Товариство „Просвіта", котре від війни знаходиться в дуже важких матер ял ьних умовах, буквально в нічім не було й не могло бути причасне до згаданих вище жакерій. Зовсім те саме можна сказати і про иньші товариства, як пр. „Дністер", „Маслосоюз" чи „Ставропіґію". І за щож ті Товариства сплюндровано?

А за що мають тяжко терпіти спокійні родини, котрі мешкають в домах українських інституцій, де почавши від будинку „Дністра", мешкають від довгих літ так українські, як польські й жидівські семї... За що їм вибивають вікна,

за що перелякають їх дітей. Що вони винні? Таж вони навіть не знали про те, що сталося!

І якаж була пропорція між тим, що зробили тайні ґрупки або провокатори — і між тим, що за те прийшлося потерпіти українським інституціям та багатьом українським і польським та жидівським семям, що живуть в українських домах. Обмиття замазаного чорнилом памятника коштувало 3 зл., а знищені за те демолянтами річи коштували міліони золотих, не важучи вже, про иньші наслідки!

Нпр. „Маслосоюз“ розвивався так гарно, що осягнув уже майже моноп ль у торговлі своїм товаром. І така орґанізація, пожиточна дли всего населення тепер в руїні. Понищені навіть її рахункові книги.

Зі всіх орґанів польської преси оден-одинокий „Dziennik Lwowski“ відважився заняти становище, яке в цілім світі просто самозрозуміле, а саме, що в таких випадках реаґувати має право тільки влада.

За те редак. п. Ґурку зустріли публично закиди з польської сторони. Се свідчить, що за 10 лит істнування польської держави не виробилося ще серед польського загалу ніяке почуття про те, що Поляки стали народом, державним і що правительство їх держави відповідальне за безпеченство здоровля і майна всіх горожан у тій державі, а особливо тих, котрі зовсім непричасні до ніяких нелеґальних учинків. Особливо замітний фактъ, що орґан значної части польської академічної молоді, — „Вядомосьці Корпорацийне“ стверджує „перед очима так Польщі як і цілої Европи“, що польська академічна молодь бере на себе відповідальність за демоляції..

Консеквенції такого признання супроти знищених інституцій, котрим ніхто не доказав і не годен доказати ніякої вини, повинен понести державний уряд.

Во істину! Не о матеріяльні річи тут ходить, а о почуття справедливости й охорону для невинно нападених і зруйнованих. Бо великий вже час подумати поважно про якесь наладнання спільного життя на тій нещасній землі. А кому більше дано, від того й більше вимагати можна.

Майже рівночасно з кривавими подіями у Львові лучилася в Празі ще одна подія: напад на польського консула в Чехословаччині. Зробив його молодий чоловік українського походження, Пазюк, родом зі Стопчатова. „Діло“ подає, що він служив колись при польських леґіонах. Ми зовсім нічого не знаємо про ту людину і нічого не можемо твердити про його мотиви. Річ можлива, що він зробив замах з т. зв. патріотичного почуття. Але наслідки його замаху такі, що „лучших“ не мігби нам і ворог пожелати. Чеська преса, навіть соціялістична, так остро осудила балканізування Чехії чужинцями, що наші нещасні еміґранти на Чехословаччині напевно відпокутують діло Пазюка, котре належить осудити з усякої точки погляду, якуб не занятися, — навіть з точки погляду українського шовінізму. Бо тільки сліпий не бачить, що тепер в утомленій Европі, котра боїться і має досить усяких неспокоїв, такі замахи викликають ненависть до тих, що їх роблять і симпатії до тих, проти котрих замахи звернені.

Патріотизм се — особливо під сю пору спокійна праця і скріплювання морального та матеріяльного поступу й ладу в суспільности, а не сіяння ненависти й нищення.

—o—

На одяги осінні і зимові, на плащі, рагляни і верхи футер

наймоднійші матерії

ВОВНЯНІ

англійські і бельські першорядної якости, як **камгарни, дублє, англійські шевіоти і т. д,**

всякі підшивки й додатки

поручає детайлічно

по фабричних цінах

відомий з дешевости христ. магазин

ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА

45 ЛЬВІВ РИНОК 45

329 **Догідні умови сплати.** 10—20

Добро Просвіти — це добро цілого народу, а з осібна кожного з нас.

Початок отверезіння Чехів

Свідчить про се книжка чеського діяча Радля.

Надзвичайно інтересна книжка, котру написав чеський діяч Еманоіл Радль про боротьбу між Чехами й Німцями, вже переложена на німецьку мову. Вона свідчить про початок здорового отверезіння Чехів від націоналістичної памороки.

Радль остро звертається проти „аргументації“, яка оправдує давлення національних меньшостей. По перевороті — пише він — без надуми, без критики, без ніякого розсліду заведено в Чехословаччині такий централізм, що супроти нього давний австрійський, проти котрого боролися Чехи, був дітючою забавкою.

Але — пише Радль — національна автономія таки повстане на засаді: — Дайте націям, що їм належиться, а державі, що їй належиться! В середній Европі діло передовсім у справі мови. Кожда народність має напевно природне право на свою мову. І тому мова стає конститутивним чинником в орґанізації держави. Держава мусить говорити до націй в їх мовах і німецька мова в Чехії повинна мати ті самі права, що й чеська. Се зовсім не зґерманізує Чехів і в практичнім життю не зробить таких змін, яких побоюються Чехи. Прийде час, коли сучасне нам поняття „нації“, хоч і остане, матиме для будучих поколінь таке незрозуміле значіння, як мають тепер ріжні релиґійні ріжниці понять, за які колись кипіла завзята боротьба.

Уряд повинен безумовно скріпляти систематично приязні взаємини між Чехами й Німцями. Урядовці Чехи повинні здалека бути від тих чеських товаристів, котрі поборюють Німців.

Чехія з трьох сторін оточена німецькими землями. Прийде час, коли Німці, котрі вже скріпилися по погромі поправлять верзайльський мир, а світ не спротивиться тому. І Австрія получиться з ними і ґданський коридор буде знесений. А тоді зброя, якої вживаємо проти Німців, звернеться проти нас. Длятого — заздалегідь позбудьмося тої небезпечної зброї...

Якуж велику благодать зробивби на сій землі тої письменник з табора побідників, котрий здобувсяб на політичний розум і цивільну відвагу чеського писменника!

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 8 XI. 1928 72

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— Уся в слезах?

— Так! Вся в слезах...

— А перед нею несли чорні евнухи малого принца Селіма в біленьких муслинах, в золотій лектиці...

— В золотій лектиці?

— Так! В золотій лектиці.

— За нею йшли білі невольниці гарему, збентежені плачем жінки Падишаха...

— Збентежені плачем?

— Так! Збентежені плачем.

— Йшла просто до салі Великої Ради Дивану.

— А якже знала, куди там іти, коли ще ніколи не була в селямліку?

— Так! Знала дуже добре, бо вело її материнське серце... Бо йшла по справедливість.

— Який-же вирок видав султан Сулейман?

— Справедливий вирок видав султан Сулейман: Казав так довго бити обох виновників, аж поки згідно не призналися, за кілько грошей перекупив везир чорного Гассана. А потому казав припікати везира Агмеда, щоб видав з себе якраз тілько зойків, кілько дав грошей спільникови свому. І сконав Агмед в Джеляд-Одасі.

— А чорний Гассан?

— Його казав султан кинути у море зі звязаними руками: як перепливе до Острова Принців то може йти, куди захоче...

Справедливий вирок видав Сулейман. Нехай Аллаг Акбар благословить сліди ніг його! Бо таки крав податки Великий Везир Агмед і то крав так, що не могли його імити... А на тих податках були стони і кров. Тай вистогнав їх Агмед в Джеляд-Одасі... А решту рахунків возьме в нього Аллаг з вічними очима.

III. ЯК ЗАЧАВ ПЕРЕХОДИТИ КРІВАВИЙ КРИШТАЛ ВЛАДИ.

Ніяка влада не родиться з ненависти.
Всяка влада і власть родиться з любови.
О, Ви, що хочете денебудь якоїнебудь влади!
Запитайте самі себе, кого і що Ви любите?

I.

Власть уродилася з любови, а викормив її пошанівок. Таксамо як дитину, що родиться з любови й росте з пошанівку своїх родителів.

Давно -давно, коли турецький нарід утікав з Азії на захід сонця перед страшними ордами Джінґісхана, провадив його в утечі предок Сулеймана. І за те полюбив його турецький нарід і пошаною оточив як блиском всіх потомків його. А чим більше росла в нім пошана до роду Османа, тим більшу силу мав той нарід і мала власть його. І так дійшов він до верха своєї сили за Сулеймана Великого, Селімового сина, коли полки його, йдучи горі Дунаєм, дійшли в саме серце Европи.

(Дальше буде).

Значіння релігії

Голос ліберального жидівського публіциста з Р. сії. — Що пише Жид про повагу Апостольської Столиці.

В часі, коли в нас систематично руйнують повагу Церкви в публичнім життю то виразними нападами, то прикритими скромним ліберальним гаслом атеістів, що „релігія се приватна річ“, — представники російської, вже навіть ліберальної інтеліґенції на основі страшного досвіду в своїм краю доходять до великого цінення значіння релігії. Ось що про те пише ультра-ліберальний російський публіцист д-р Пасманік, жид з походження в орґані „За Свободу“.

Практичні большевики здають собі досконало справу з великої державної ролі релігії. Длятого видали вони війну на життя і смерть не тільки Церкві, але й самій релігії. Вони добре розуміють, що навіть найтихійша релігія і найбідніша церква се постійна загроза для безбожного большевизму. Патріярх Тихон страшив большевиків навіть тоді, коли як пустельник сам мешкав у Донськім Монастири і не мішався до світських справ Бо самим фактом свого істнування релігія й церква се найстрашнійші вороги большевизму й комуністичної влади.

Всі без виїмку факти історії й життя перечать поглядам тої частини інтеліґенції, котра твердить, що релігія не має творчого значінна в державнім життю. З історії Европи і всего світа не можна вичеркнути релігії. Всі европейські культури сотворила релігія — наперед пантеістична старогрецька, потому, в середних віках, християнська. І то сотворила не тільки духову культуру. Сегодня не підлягає вже ніякому сумніву, що релігія впливає на всю будову суспільности. Дуже поважні соціольоґи доказують, що вже про зріст населення рішає передовсім релігія. У Франції пропорціонально з упадком релігії в масах наступив упадок приросту населення. Високо промислове і в більшости міське населення Анґлії родить більше дітей, ніж переважно хліборобське населення Франції. Але в Анґлії навіть соціялісти релігійні, коли у Франції й пастухи належать до „атеістів“.

Брак релігії висушує людські душі. Коли людина раціоналізується, зачинає жити теперішністю й не дбає про будучність. Зраціоналізована одиниця вимирає рід.

Надії на можливість заміни релігії світською етикою — завели.

Що релігія досі єсть могутним чинником в життю народів, свідчить факт (так пише жидівський публіцист! – Ред.), що Папа римський не втратив нічого зі свого Авторитету. Без території, без сліду світської влади, без примусових податків дальше істнує духова католицька імперія з всевладним папою на чолі, котрого признає цілий світ і всі держави, при котрім леґалізовані посольства всіх держав світа. А вплив Столиці Апостолів такий великий, що рахуються з нею навіть атеістичні уряди. Хилив перед нею свою голову й лютер Бісмарк і атеіст Герріо.

В останних часах навіть багато раціоналістів зрозуміло, що релігія повинна відограти поважну ролю в боротьбі з большевизмом. Самі большевики своїм скаженим атаком на релігію доказали світови, що кожда релігія їх вічний ворог — навіть тоді, коли церква пробує примінитися до больш. влади. Супроти того в наших часах ігнорувати релігію можуть тільки ті, котрі книжкову „мудрість“ ставляють вище ніж реальне життя.

Релігія потребує в сих часах поглиблення. Вона мусить опанувати одиниць, не рахуючи на скорі, масові побіди доконувані красою обрядових торжеств. Обряд конечний, бо без нього релігія булаб нима і пересталаб ділати на уяву. Але сегодня обряд вже не вистарчає. Опріч ділання на совість — думає автор — релігія мусить тепер виповнитися чинним змістом соціяльної етики. Щоб сучасних людей наблизити до неба, треба їх скріпити на грішній землі, здійсняючи максімум правди і любови тут, в буденнім життю. Сегодня віра вяжеться тісно з добробутом мас, а се виходить тільки на хосен релігії. Священик повинен стати дійсним учителем і керманичем вірних так у сфері духовній, як і в сфеві матеряльних інтересів.

Автор наводить рад прикладів щасливої соціяльної праці кат. священиків в Італії, Франції, Бельгії, Ірляндії й Америці та доходить до висновку, що Китайского муру ріжниць, який витворився віками між горішними й долішними верствами народів, ніхто не може так основно знівечити як духовенство, переняте ідеалами суспільної дійсности.

Народи затратили здібність цінення внутрішної гармонії, будованої гармонією кляс. Треба їм знов защіпити почуття солідаризму національного, а те завдання знов сповняє духовенство користаючи з релігійного настрою мас.

Переходячи до російських відносин, стверджує д-р Пасманік, що поворот до релігії в побольшевицькій Росії буде конечний, бо треба буде очистити край від нагромадженої літами злоби та надармо пролитої крови, від безбожности, котру насильно защіплено молодіжи й від жадоби пімсти.

Відродження Росії — пише — може доконати тільки релігія.

„Я особисто пише д-р Пасманік глибоко вірю, шо прийде день, коли получені любовю і правдою суспільности увірять в одного Бога і в одну Церкву. Але се не скоро буде. Тимчасом нехай буде забезпечена свобода всім церквам. І чим більше брутально підноситься „всезнання“ людини чим більше нетолерантний стає матерялізм, тим більша відповідальність паде на слуг всіх віроісповідань бо від них залежить уздоровлення людства й особливо (хорої тепер) Росії. Релігія була, є і буде підставою всякої культури. Тільки через релігію набирає людина Божих черт.

Не підлягає ніякому сумніву пише той сам автор в иньшій статті, — що виключно розумовими способами не можна осягнути правдивого мира. Тільки одна релігія може його забезпечити. На те треба всеї сили релігійного ірраціоналізму, бо тільки він може змінити леґенду в історичну дійсність“.

Вагу сим виводам жидівського публіциста надає факт, що він пише се не на основі мірковань, але на підставі 10-літньої крівавої анархії, котра позбавила Росію людського обличча і кинула її в пропасть моральної деправації з котрої є тільки оден вихід: до Бога до Церкви.

—o—

Порозуміння австрійських католиків зі соціялістами

(м) На зїзді австрійських католиків, що відбувся дня 6. ц. м., зроблено закид проводові християнсько-суспільної партії, що вона більше дбає про політику, як про католицькі засади. Ярким прикладом цього має бути становище християнсько-суспільної партії, котра (мовляв) бавиться зі соціялістами в дискусію про народнє гопсодарство, підчас коли релігію мають намір усунути зі шкіл. У звязку з цим доносить „Варшавський Курієр“, що канцлер Зайпель має намір переглянути своє відношення до соціялістів, щоб могти в найблищому часі створити урядову коаліцію християнських суспільників і соціялістів.

В 10-ліття Союза Народів

Що сказав премієр Анґлії про велику одвічальність політиків і редакторів і про те, що таке діявольська робота?

В 10-ту річницю основин Союза Народів виголосив премієр Анґлії Болдвин, промову, в котрій сказав м. и.:

Ми Анґлійці як нація не маємо в собі злоби й нахилу до пімсти. Сумніваюся, чи є такий другий нарід як ми, котрийби до тої міри задавив у собі ликування з приводу побіди.

Піддержуючи дальше наші тісні взаємини з Францією та ще їх затісняючи, навязали ми визначно приязні взаємини з Німеччиною. Стоїмо твердо на становищі Льокарна. Не зміняємо напряму анґлійської політики і не беремо на себе нових зобовязань. Сьогодня нема не тільки такого державного мужа, але й такого думаючого горожанина, котрий не знавби, що ще одна велика війна не тільки ослабилаб цивілізацію, але зруйнувалаб її.

Найповажнійша одвічальність за будуччину світа тяжить на політиках і пресі Помиляється кождий, хто думає, що без духової боротьби можна усунути ненависть і війну. І замало устами складати обіти, замало й пером. Політик, котрий підозріває ширість иньшої держави або підсуває їй інсинуації, щоб осягнути оплески, орґан преси, котрий оповіщує такі річи, щоб мати „цікавий матерял“, виконують діявольську роботу й роблять миротворну працю надзвичайно важкою. Бо підозрівання дуже скоро доводять до ненависти, а ненависть дуже скоро доводить до війни.

ШИФОНИ Іван Рідль
Львів
267 37—50а вул. Академічна 2.

Сім міліонів Українців в Польщі мусить дати для Просвіти в ювилейному Її році свім міліонів членів. Вкладка лише два золоті.

Економічні справи

Ціни в текстильній і конфекційній торговлі в Польщі хаотичні, а то їзза довготермінових векслів. За готівку одержують купці у ґуртівників товари на 18 процент дешевше ніж за векслі. Взористі матерії, котрі були модні м. р., продають тепер 15 процент дешевше ніж нові, але тих матерій в торговлі вже не багато. Купці шукають дешевих матерій, без огляду на взір і марку. Дрібні торговці на провінції мають малі запаси.

—o—

Подиву гідна згідливість жидів

Сотворено одиноке представництво жидів на всім світі.

ЖАТ (Жид. Аґенція Телеґр.) доносить:

На останній конференції жидів-несіоністів у Ню-Йорку вирішено в справі поширеної Жидівської Аґенції уповажнити одну особу, а саме Людвика Маршаля, скомплетувати орґанізаційний комітет з 7 осіб. Завданням того комітету буде визначити членів несіоністів з Америки до Ради й Екзекутиви Жидівської Аґенції як також вести переговори з жидами в иньших краях в тій справі. В Аґенції 50% місць мають заняти жидинесіоністи, з чого 40% американські.

60-літний Ювилей Просвіти відсвяткуємо найкраще, коли всі від „мала до велика“ станемо її членами. Тож спішіться зі зголошенням в члени, надсилайте складки і другим пригадуйте.

Поступ католицизму в Болгарії

Від війни поступ католицизму в Болгарії замітно росте. В Софії виходить орган „Правда", присвячений пропаганді релігійної унії болгарського народу з Римом. Недавно один з навернених на католицизм болгарських діячів, Іван Драґов, оповістив у „Правді" статтю, в котрій взиває, щоб іти слідами великих болгарських монархів Бориса I, Симеона і Калвоянні, що в союзі з Апост. Столицею доконали великих діл. Драґов взиває, щоб зірвати з екуменічним патріярхатом. Занепокоєний тим рухом синод болгар. правосл. духовенства виступив проти Драґова й осудив його.

—0—

До Москви заманена й убита

Угорський орган „Уйшаг" доносить: В процесі проти комуніста Шанта, котрий перекрався на Угорщину в цілях комуністичної пропаганди, свідчила проти нього молода мадярка Ірма фон Мандель, дочка директора угорських залізниць. Вона була соц. дем., потому комуністкою, але втративши віру в здійсниміть комунізму, покинула його. Коли помер батько, вона шукала посади. Знаючи чужі мови, одержала посаду в большевицькім посольстві в Берліні. По якімсь часі покликано її як секретарку до Москви. Нічого не підозріваючи, поїхала. Там її зараз увязнили і по довгих муках засудили на смерть „за зраду комуністичних таємниць". Перед смертю знущалися над нею в страшний спосіб, викололи їй очи і т. и.

Угорський уряд інтевеніював в її справі кілька разів у Москві, але відповіді не одержав. Тепер все вийшло на яв.

—0—

Америка кредитує совєтам

Поважна американська фірма „Дженерал-Електрик-Компані" уділила совєтському „Амторгови" товарів на 26 міл. долярів на кредит під такими умовами: Четверта часть тої суми платна зараз, 75 проц. до 5 літ на 12 проц., з додатками на 15 проц. Весь той кредит мусять совєти зужити виключно в Америці.

Хоч умови ті дуже важкі, одначе в большевиї панує велика втіха, що американські капіталісти перший раз згодилися позичити щось совєтам. Чи та радість не передчасна покаже будучність.

—0—

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

СУЧАСНА ТУРЕЧЧИНА — так оповіщує її міністер загр. справ Тевфік Рушді бей — не боїться пропаганди большевиків. Вона має 15 міліонів мешканців, з того 14 міліонів селян, а селянин не буде комуністом. Буржуазію й робітництво має тільки в 2 містах: в Царгороді та Смирні. Всі иньші міста почавши від Анґори та Брусси мають мешканців — хліборобів. Отже з сеї сторони нема небезпеки, тим більше нема, що весь турецький народ дуже здисциплінований і слухає свого провідника, Кемаля-башу. Зате до дуже тяжких проблемів рахує міністер справу нац. меншостей. Турки вертають з Балкану в Азію. Вже вернуло їх досі коло міліона, опріч тих 450.000, що вернули з самої Греції.

—0—

Громадяни! Поголовним членством дамо доказ перед світом нашої свідомости національної гідности. Тож мерщій в ряди членів Просвіти!

Християнський робітничий рух в Югославії

Югославянський пролетаріят зорґанізувався в трьох головних ґрупах: комуністичній, соціяльно-демократичній і соціяльно-християнській. Після вісток Югославянської Католицької Пресової Аґенції комуністи звязані державним устроєм і правдивої їхньої сили годі догадатися. Навпаки, хоч на вид вони слабі, сила їх росте й комунізм ширіться в серцях. Щоб зовсім знищити комунізм треба би витворити відповідні соціяльні умовини, що на разі неможливо. Соціял-демократи покланяються дальше матеріялістичному світоглядові. Серед їх проводу є кілька визначних людей, котрі узнали значіння релігії і не відносяться до католицької церкви так ворожо як загал, одначе це тільки одиниці. Настрій більшости не змінився, вона неначе боїться, що при стрічі з релігійними почуваннями народу, втратить можливість істнування. Для католиків це зовсім зрозуміле, бо все, що може дати соціялізм, є передбачене в програмі християнських соціялістів.

Християнські соціялісти вживають своєї назви щойно від кількох літ. Передше вони звалися християнськими суспільниками. „Одначе річ не в назві — пише Аґенція — Християнські соціялісти творять в нашому суспільному русі осібну ґрупу, поступову так сказати і радикальну. Зі всієї сили вони зазначують християнство й борються з опортунізмом та формальним католицизмом. З рівною силою борються вони з капіталізмом і закидають „буржуазним верствам" охоту получити капітал з християнством, чим в практиці не ріжняться в нічому від жидів чи ліберальних капіталістів". Орґаном їх „Огонь". Зовсім скристалізованої програми в них ще нема.

—0—

НОВИНКИ

Ролю журналістів в мирі й війні обговорює ґраф д'Ормессон в „Реві де Парі", в статті п. з. „Велика преса й порозуміння народів". Він робить ріжницю між німецькою пресою, котра (на його думку) служить партіям і французькою, що ділиться на інформативну й політичну. Головним завданням журналіста повинен бути обективізм, котрого одначе не мають сучасні журналісти. Д'Ормессон боїться, чи війни майбутности не будуть „війною журналістів", бо вони виховують публичну думку.

Як дбають соціялісти про пресу. Нідерляндський союз професійних соціялістичних орґанізацій постановив призбирати міліон ґульденів в цілях закуплення безпартійних друкарень в Амстердамі й Ротердамі.

Французький міністер торговлі приятелем св. Тереси від Дитяти Ісуса. Новий французький міністер торговлі, як доносить католицький, анґлійський часопис „The Universe", п. Ґ. Шерок був колись приятелем св. Тереси. Міністер мешкав тоді в найближшому сусідстві св. Тереси в Аізіє. Він сьогодня бурмістр цього міста. Найкращою його розривкою в тому часі було ґрати на гармонійці й він собі дуже добре пригадує, як серед його слухачів находилася Свята, котру він, на її особисте прохання, вчив ґрати.

Кілько є католицьких священиків? Після останніх списків Ватикану католицьких священиків є 200.000 а по місіях 110.000. Діляться вони на 806 епископств, котрі знова підпорядковуються 204 архиепископствам обох обрядів. Провід над архиепископами має конґреґація в Римі, що складається з 13-ти кардиналів. Велика частина місіонарів це монахи ріжних чинів. В останніх часах багато тубильців висвячується на священиків, головно в Китаю і Африці.

З новин чужих літератур

Дві найславніщі тепер книжки в англійській мові.

Дуже здібна американська публіцистка, Катерина Майо написала книжку п. з. „Мати Індія", котра до пів року видержала 8 великих видань. В тій книжці доказує вона, що якби Індію випустили Анґлійці зпід своєї влади й опіки, то вся та величезна країна попалаб у страшну анархію.

На те відповів також окремою книжкою старий індійський діяч Лайпат Рай, в котрій доказує авторці такі погані річи, як фальшування цитатів і всяку иньшу неправду. Книжка його має титул: „Нещасна Індія".

Характеристичне для Анґлійців те, що хоч уряд Анґлії в багатьох примірниках розіслав даром книжку Катерини Майо визначним політикам своєї й чужих країн, то знайшлося не тільки багато анґлійських орґанів, котрі осудили ту книжку, але навіть державний секретар для Індії назвав ту книжку „наскрізь unfair" (нечистою).

—0—

Нові книжки

Д-р Альойзій Кміт: **КАТОЛИЦЬКА АПОЛЬОҐЕТИКА ДЛЯ ШКОЛИ Й ЖИТТЯ. За німецьким оригіналом опрацював Е. Ясенівський. „Добра книжка", Львів, Р. Б. 1928.** Мала 8°. Стр. 128.

Ця книжка являється другим томом циклю „Наша Релігія", видаваного рухливим, католицьким видавництвом „Добра Книжка". Научних творів релігії в нас майже немає і тому кожну цього рода спробу приходиться нам витати.

СПОМИНИ про Сестру Анну Стадник зі Зґромадження СС. Мироносиць (з 4 ілюстраціями). Зі записків СС. Мироносиць. Жовква 1928 р. Накладом Зґром. СС. Мироносиць м. 8°, стор. 84.

М. Ценевич. ЗЛОЩАСНИЙ САМОЦВІТ. Повість з козацьких часів. „Бібліотека Історичних повістий" II. вік, ч. 2. Львів 1928. „Добра Книжка" 8° стор. 224.

—0—

Спішіться з висилкою членських вкладок до Т-ва „Просвіта". Нехай ні одного не буде між нами, який не ставби в ювилейному році його членом.

ОГОЛОШЕННЯ

Препарат до чищення брудних стін і тапетів 1 кг. вистарчає НА 2 КІМНАТИ.
Склад тільки у
О. Т. ВІНКЛЕРА Син
:: Ринок 28 :: ЛЬВІВ ::
316 17—20


Телефон: 19-96

В Централі ПАНЧІХ ПФАУ, Львів, Ринок 19.
найдешевше, бо вхід через сіни.
246а 42—50

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ. I-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., проч р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. ібібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті I. бібл. 100 зол., II бібл. 220 зол. — Замість готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: „Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11. 294 22—50

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 87 (189). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 11 листопада 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телєфон 4—48. Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Буря в польськім соймі

Що сказав укр. посол з Волині п. Хруцький про події у Львові.

У варшавськім соймі прийшли на дневний порядок кріваві події у Львові. Волинський посол Хруцький іменем укр. нац. представництва сказав що слідує: (подаємо за „Хвілею"):

Львівські події се найбільша провокація укр. народу зі сторони тих, котрі хочуть його винищити. Ми Українці признаємо польських героїв, але Поляки наших називають бандитами і безчестять також наші памятники. А 1. листопада поліція кіньми тратувала наших безборонних старців, жінок і дітей. Коли польські корпоранти нищили укр. інституції, поліція спокійно приглядалася. За те все відповідальний воєвода Голуховський, котрий допустив оповіщення, що Українці зневажили памятники, хоч се річ недоказана.

Що сказав міністер Складковський?

Мін. внутр. справ Складковський сказав іменем уряду: Се річ певна, що львівські події викликали ті укр. політики котрих здається одиноким завданням є ширити ненависть до польської держави й народа та терроризувати укр. нарід, котрий у своїй величезній більшости льояльний для держави. (Отже за щож бють Українців на вулицях? — Ред.). Порівнання жертв багато говорить: рани українських демонстрантів не вимагають шпитального лічення, рани Поляків вимагають. (А Філюсівна де? — Ред.). Поліція також понесла важкі страти: 4 ранених і 26 побитих Вона поводилася аж надто здержливо. Уряд не завагається перед репресіями і то проти обидвох сторін.

Три наглі внески

В справі кривавих подій у Львові є в соймі три внески. Український внесок домагається: 1) розсліду справи надзвичайною комісією, 2) усунення з посади воєводи. 3) охорони життя і майна укр. населення, 4) відшкодування потерпівшим.

Польських внесків є два. Внесок клюбу одинки, держаний в спокійнім тоні, домагається росліду справи зі всіми послідовностями. Внесок вшехполяків (Клюбу Народового) домагається кари для безпосередних справців і політичних орґанізаторів та завішення діяльности укр. товариств. особливо „Сокола".

Наглість внесків розглядати-ме сойм ві второк.

Відгомін 1. листопада в Европі

Всеукраїнська Академія Наук в Київі і Союз українських письменників оповістили відозву до учених усего світа про переслідування українців у Польщі. В тій справі відбуваються віча по всіх містах України.

Події ті обговорила досить широко вся европейська преса.

Нові реформи в СССР.

Відберуть 5,000.000 га землі народови.

З Москви депешують: Шеф „зерноутресту" Кальманович заявив. що упадок продукції й вивозу хліба приневолює уряд. сотворити величезні казьонні хозяйства: на просторі 5,000.000 гектарів утвориться 125 до 130 урядових хозяйств. котрі мусять продукувати півтора мільона тон збіжа. На сотворення тих господарств треба буде в 1929 р. 100 мільонів золотих рублів.

Важне для нашої Церкви

Директором департаменту віроісповідань іменований гр. Фр. Потоцкий. Виленське „Слово" пише з того приводу:

„...Він не тільки щирий, горячий і побожний католик, але й католицький письменник, публіцист, котрий на ширенню катол. ідеї опер свою публіцистичну працю. Номінація гр. Фр. Потоцкого дає св. Столиці запоруку, що катол. віра в Польщі буде боронена перворядним борцем. Се чоловік, що зрозуміння великих місій катол. Церкви получив зі щирою і глибокою вірою. Се один з тих, котрих Церква шукає між усіми народами, щоб могли піднестися понад партикулярні інтереси та зрозуміти ті великі ідеї універзальности й вічности, на котрих опирається катол. ідеольогія". Дальше той орґан характеризує нового шефа як публіциста.

Побачимо, чи за так ідеально схарактеризованого чоловіка звернуть нам нашу стару церкву ЧСВВ. у Варшаві.

ОПАДАЄ ДНО ЧОРНОГО МОРЯ

З Москви доносять: Вернула наукова виправа, котра досліджувала причини землетрусів на Кримі й Кавказі. Стверджено, що причиною їх являється опадання дна Чорного Моря. Дальше ствердили учені, що Чорне Море повстало значно давніще, ніж досі припускали.

ІДЕЯ І ГРОМАДЯНСТВО

Думки на часі.

Новочасне людство живе в неволі „ідей". Були колись часи, коли вся культурна частина його знала і признавала над собою тільки одну суверенну Ідею — вічну і незмінну, символ початку й кінця Вселенної, і коли з сеї Ідеї, як із криниці всеобіймаючої Мудрости, випливав весь людський світогляд, всі людські бажання й усі мірила людських учинків. Сьогодні світ може тільки зітхати до того колишнього щасливого стану духової єдности і моральної рівноваги. Як невидющий заєдно шукає твердого шляху у своїй космічній мандрівці і, не знаходячи його, раз-у-раз паде у своїх зусиллях, так і новочасна людина, відбившися від одинокої певної бусолі народів — Релігії, перемінилася в жалісного почитателя блудних огників, що його манять і на безпуття заводять. Збунтувавшися проти влади одного вічного авторитету, дух людський опинився в неволі безлічи дочасних тиранів — ід й, з яких кожда вдягається в плятонську рясу і хоче бути єдиною, абсолютною, вічною, що поза нею нема не тільки спасення, а то й простого життя.

Від часу великої релігійної революції XVI-го віку, від Реформації, народи стали іграшкою таких ідейних блудних огників, неначе дрібні човни іграшкою филь на розбурханім морі. Неоднакові човни, неоднаковий конець іграшок: одні видержують удари филь, инші заганяються на скелі, набирають води або й потапають... І не тільки в човнах діло; ще більше в тих, що в їхніх руках стерно і весла. Поодинокі ідеї того духового баґажу, яким кормиться сьогочасне людство поза релігією, в теорії можуть нераз, як дрібні відломки сеї останньої, бути більше або менше принадні, одначе сама доктрина цілком не рішає про практичну цінність сеї або тої ідеї. Одиноке мірило її вартости лежить у способі й успіху її практичного приноровлювання, її здійснювання. Навіть найблагороднїша ідея, коли своїх проповідників і виконавців знайде в людях недозрілих, недоумних доктринерів, самолюбних торговців, або хочби в чесних та нереальних мрійниках-ідеалістах, сліпих на дійсність і її вимоги — може перемінитися в антитезу себе самої та замість добра і поступу принести своїм визнавцям терпіння і загальне погіршення їхньої долі.

У схарактеризованій минулого тижня французькій повісти Доржелєса бачимо саме таку зворушливу траґедію одної великої ідеї: замість наміреного добра родиться безконечна низка ненаміреного лиха...*)

Для зображення сеї драми у відношенню ідеї до громадянства автор вибрав загально признавану євангель-

*) Пор. статтю п. з. „Св. Магльорій", (гл. ч. 84, „Нової Зорі") З найновійшої французької літератури.

ську правду — любови Бога і ближнього, чистого серця і милосердя, тілько шоб недопустити до непорозуміння, відокремив її від Церкви сим способом, що механічно звязав її з одною єретичною, самою в собі неофензивною думкою (вірою в метампсихозу), — а на її апостола вибрав фіктивного світського місіонаря з усіми прикметами святости, безмірної любови, глибокої самопосвяти, скінченого ідеалізму, з готовою вже славою ще перед виступом. Значить, чиста ідея в благородних руках. А проте, який вислід сього апостольства, що не рахувалося ні з людьми, ні в обставинами? Соціяльне потрясення, господарська нужда, руїна родинного життя, посів сектанства, ненависть і проклони на голову благородного ідеаліста, та його капітуляція...

Коли така доля зустрічає загально признавану ідею й ідеального її заступника, то легко собі доспівати самому, до чого може доводити проповідування менше признаваних думок устами менше благородних не-ідеалістів. В часах, коли між людьми більше розєднюючих кличів ніж обєднюючих; коли мало хто закликає до любови, а дуже багато до ненависти; коли в „ідеях“ так само шукають люде хліба і карієри як у купецтві, адвокатурі або біржевій спекуляції; коли леда смаркач, леда пройдисвіт парадує по всім заулкам в ризах жреця якоїсь ущасливлюючої ідеї, будь націоналістичної, будь соціялістичної, будь анархістичної, — в таких часах, більш за все потрібна реакція проти „ідейного“ галапасництва на тілі громадянства; більш за все потрібно прикладати критичну міру до бушуючих „правд“, а ще більшу до їх „апостолів“, питати за оправданнями кличів, за кваліфікаціями окличників, за мотивами їх ентузіязму та — що найважніше — за наслідками їх діяльности: з одного боку для них самих, з другого для оперованого громадянства. Коли сі наслідки покажуться инші тут, инші там; коли вони громадянству приносять самі втрати, а жрецям самі користи, — тогді і невидющі прозрять...

Ідеї, які приносять тілько нещастя для тих, що їх приймають, є або фальшиві, або передчасні, ябо мають невідповідних виконавців. І навпаки, ідеї правдиві, своєчасні і вміло ширені серед громадянства мусять сьому останньому приносити тілько користь і задоволення. Ось по чому пізнати одні і другі.

Події останніх тижнів і днів на нашім ґрунті, самочинні „політичні“ виступи незрівноважених одиниць, котрі заняли становища, яких не повірилаб їм ніяка суспільність на світі, як також доточування нашої суспільности пайдократією — се незбиті докази слушности поставлених тут тез, котрі слушні не тілько на французькім ґрунті...

Все те повинно сколихнути глибоко нашою національною психікою і дати почин до „переоцінки цінностей-ідей“, до провірки кличів і до позитивної критики. Бо останні наші нещастя впали на нас саме через „ідеї“ — в головах старих і молодших пайдократів — по обидвох сторонах поліційної лінії.

—0—

По крівавих подіях у Львові

Відбулися досі численні ревізії й арештування в українських домах. На вулицях Львова були напасти й навіть побивання за ношення українських відзнак. На вул. Руській побито навіть українських дівчат. У загальнім шпиталі лежить у 10-дневних муках українка М. Філюсівна, про котру польська преса пише, що вона в часі нападу на переплетню „Просвіти“ сама „вискочила вікном“, а не що її викинули через вікно.

На одяги осінні і зимові, на плащі, рагляни і верхи футер

наймоднійші матерії

ВОВНЯНІ

англійські і бельські першорядної якости, як **камґарни, дубле, англійські шевіоти і т. д,**

всякі підшивки й додатки

поручає детайлічно

по фабричних цінах

відомий з дешевости христ. маґазин

ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА

45 ЛЬВІВ РИНОК 45

329 **Догідні умови сплати.** 11—20

В справі опіки над молодю

Відозва до українського громадянства міста Львова і краю.

Добре виховання і вишколення молоді, це запорука кращої долі для нашого краю і народу. І тому все українське громадянство повинно звернути увагу на ті жахливі відносини, серед яких приходиться працювати нашій шкільній молоді, недостаточно відживлюваній та лихо одягненій. Осередком цеї боротьби з нуждою є Філія Украін. гімназії Академічної у Львові, де учаться переважно діти нашого найбіднійшого громадянства.

Секція „Помочи дорастаючій молоді при Тов. Охорони Дітей і опіки над молодю у Львові“ поставила собі завдання, занятися дожив люванням найбіднійших учеників, безплатними сніданками, та заосмотрювати їх (учеників) так одягом, як і книжками. Для цього підписана Секція виконуючи свої відповідальні обовязки звертається до загалу нашого патріотичного громадянства щоб воно: 1) жертвувало переношені одяги і білизну, 2) складало непотрібні вже для своїх синів шкільні книжки, 3) складало жертви на акцію дожившлювання бідних учеників харчами або в грошах.

Жертви належить складати на руки дижурної пані в домівці Т-ва при вул. Бляхарській ч. 11/1 пов. від год. 4 — 6 кождого дня.

Щоб улекшити акцію збірки одягів, Секція висилає відпоручників від молоді, котрі застукають до кожної української хати.

Т-во сподіється, що не буде ні одної української хати, з котрої наша молодь вийшлаби з пустими руками і що весь наш загал зрозуміє вагу і значіння цеї допомогової акції. Памятаймо, що наша молодь це підвалина нашої будучности. — І нехай молодь наша побачить, що громадянство тямить про неї не тільки тоді, коли вона йому потрібна, але готове все допомогти своїм молодшим братам у їх стремлінню до кращого життя.

За Філію Т-ва Охорони Дітей і Опіки над молодю:

Д-р Юл. Савчак. Стелля Марітчак

„Чим досконаліще щось, тим воно докладніще і в подробицях. Старинні фільософи знали тілько велич всесвіта і вже се клонило їх перед Богом. А ми при помочи мікроскопу можемо вглядати і в найменьші подробиці світа тай бачимо там неймовірний порядок і пляновість З тої точки погляду не уважаймо ніякої дрібнички незначною. Коли ти спрагнений посидиш чвертъ годинки над чистим жерелом і не пеш води, коли своєму язикови накажеш, не переповідати як стій новини, яку ти почув, то такими дрібницями виконаеш поважну працю скріплення й освободження своєї волі. Хто не вправлявся в поконуванню себе, той не може бути дійсно релігійним. Бо релігійний тільки той, чия душа день за днем відноситъ побіду над тілом“.

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 11. XI. 1928 73

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

А тоді червоний криштал влади турецьких Султанів зачав переходити з любови Великого Султана в руки його жінки, з роду до влади непривичної, що прийшла Чорним Шляхом ординським і диким полем килиїмським з далекої країни, як бідна невольниця і полонила серце Падишаха.

То не жінка прийшла, то прийшов кісмет*) Османів. А мав він обличча ангела і пальчики такі ніжні, як перші блиски сходячої зорі, а очи сині, як небо весною. І піддався йому Великий Султан, володар трьох частей світа, що не піддавався нікому. І приглядався найбільший Завойовник і Законодавець Османів, що буде робити прегарний „кісмет“, присланий незбагнутою волею Аллага — Чорним Шляхом степовим і Чорним Морем бурливим... Бачив у ній великий розум і добре серце. І був тим цікавіщий, що дальше робити-ме його люба Ель Хуррем, котрій і так не міг опертися.

II.

Все оточення Султана знало, що султанка Ель Хуррем скорше довідалася про смерть Агмеда-баші, ніж сам Султан.

Вона бачила себе в зеркалі в тій хвилі, коли їй донесли про се слуги. Була сим оживлена і скріплена як ростина, котру в часі спеки піділлють водою. О, бо й вона пережила горячий день! Здавалося їй, що плила хитким човном по Дніпру і переплила його перший поріг, про який так живо оповідав їй у Криму старий козак-невольник. Хвилями було їй так горячо, аж холодно. Аж мороз ішов поза шкіру.

Серед усеї пишноти її обстановки пригадався їй убогий, спокійний дім батьків, де в часі морозів частували міцною горілкою робітників, що привозили з ліса дрова. Здавалося їй, що й її почастувала доля міцним червоним сорбетом і що той червоний сорбет облив їй одяг і руки.

Обмилася і змінила одяг. Мала вражіння що чує запах крови. Не почувалася до ніякої вини, бо боронила сина. Але той дивний запах докучував їй. Закликала невольницю й казала принести ладану та найдорощих арабських пахощів.

Ніжні пахучі клуби диму пригадали їй Великдень у церковці св. Духа. Впала на коліна і на силу пробувала молитися, обернена до Мекки. Знала вже, що її підглядають. Але очима душі вдивлялася в образ пресвятої Богородиці, що стояв між восковими свічами в убогій церковці на передмістю Рогатина.

— „Боже, будь милостивий мені грішній...“

Молилася щиро. Але гріхом уважала не те, що убила людину, бо обороняла невинного сина свого. Гріхом уважала тільки те, що в тій ціли сказала неправду свому чоловікови. І за се просила прощення в таємної Сили над нами. І була переконана, що колись прощення одержить. Відчула полекшу у грудях. І чула навіть якусь невідому досі силу, що входила в неї й росла. Але й тягар був, о, був.

На молитві застав її Сулейман.

— „Приходжу таксамо незаповіджений, як ти прийшла сегодня ранком до мене,“ — почав усміхаючись.

Очевидно приємно йому було застати жінку при по-

*) Призначіння, якого — по віруванням мусулман — не можна нічим відвернути від себе. В нашім народі є зовсім подібне повіря про „долю“, котрої „ні обійти, ні конем обїхати не можна.“

„Правда про Холмщину“.

З приводу полемічної статті п. В. Островського в 225 ч. „Діла“.

(Відповідь з кругів гр.-кат. Духовенства).

ЗМІСТ: Пан Островський колись а тепер. — Sine ira et odio, sed cum studio. — Націоналістичне становище п. О-о як жерело його мильних поглядів. — Відношення Победоносцева до Унії. — Як дуже Холмщани цінили наш обряд. — Чомуж його покинули і хто се спричинив? — Що писав „Русскій Сіон“ в 1875. р.? — Чи унія впровадила в православіє російську й польську мову? — Про велику а мало відому національно-культурну працю Василіян в Почаєві, — В чім п. Островський має рацію?

Не знаю особисто автора тої статті Одначе він в наших обставинах симпатично зарисовувався в моїй уяві задля своїх звідомлень у пресі про церковне життя за сокальським кордоном. В них він—як впрочім кождий свідомий українець—болів над немічю православя, що розбило Україну на атоми сект, а в самій Польщі ще спеціяльно вбралося (при звуках „Є це Польска!“...) в ярмо — скажім виразно — політичного воза ґжимали.

Симпатично представлявся мені п. Островський і з приводу деяких оповідань з мученичої доби своїх предків Холмщаків.

Одначе його стаття в „Ділі“ ч. 225 показує наглядно, як то тяжко людині, позбавленій світла правдивої віри, здобутися на обєктивний погляд не тільки в церковних ділах, але й у національних справах.

Вправді його вище наведена стаття виказує спроби держатися в чемному тоні і писана sine ira et odio — хоч і не sine studio, одначе автор — пишучи до галицької ґазети, таки не міг себе повздержати, щоб манірою галицьких полемістів не кинути камінчиком в огородець „маловидної“ Укр. Хр. Організації та пописатися артикулом точно такої самої „наукової вартости“, як і „Православіє“ п. Чайківського (в „Ділі“, ч. 202), якого він бере в оборону і всячески старається підперти як православний, хоч трудно припустити, щоб п. В. Островський не знав, що всяке підпирання таких виступів як п. Чайківського у галицькій пресі — се ніщо иньше, як вода на млин варшавського православія в Галичині.

З браку місця не можемо собі позволити на ширше критичне перетрясення цеї статті, тому обмежимось лиш до деяких уваг на деякі його погляди.

Упевнює нас п. Островський, що знає „дійсне обличча Унії“ на підставі слів своїх батьків і старих людий..., а це „дійсне обличча“ малоб бути ось яке:

„Унія була створена до польщення населення“... „в уніятській церкві майже нічого східного не лишилося“... „Унія була доведена до латинства з маленькими рештками обряду з виключним уживанням польської мови“... „поляки-латинники встигли в певній мірі спольщити Холмщину, златинізувати східний обряд і завівши в церкві польську мову“ і т. д.

Скількиж у тих коротких реченнях історичного обману, скільки нічим не заслуженого обвинувачення холмської Церкви і рідного народу?!

Чиж лицює п. О-му ще й нині не знати, що до Унії витягнула руки сама наша Церква, бо тонула в багні морального запустіння, сектантської апостазії, забобонів, в неволі симонічних грецьких патріярхів. Видвигнути народ і Церкву з такого упадку могла тільки одна-однісенька сила, сила правдивої Божої віри. І ту віру дала нашій Церкві і народові власне Унія.

Пан Островський має на ту річ инший погляд, а саме, що „ми перше українці, а потому вже православні, гр.-католики, евангелики, а навіть атеїсти“... Та цей натуралістичний погляд основно мильний, якщо хочемо його прикладати до розуміння справи церковної й обрядової. Автор, стоячи на такім мильнім погляді, ніколи не зрозуміє ні нашої церковної історії, ні наших батьків, що за Унію проливали кров, ні душі нашого народу на Холмщині, що в обороні віри лишався улюбленого обряду, ні вкінці обрядових періпетій в Унії.

Що більше, виходячи з того погляду, не зрозуміє навіть денаціоналізаційного процесу на Холмщині, Поліссю і деиноді, приписуючи його зовсім несправедливо Унії, а не противникам Унії: полякам і москалям.

Як віри, так і свого обряду боронила Унія, її епископи і клир та народ з подиву достойною посвятою. Нам здається, що п. О. не розуміє ні що таке віра, ні що таке обряд. Його дивує, що „упорствуючі“ уніяти по скасованню Унії не хотіли перейти на православя, а по виданню толеранційного указу перейшли на „латинську“ віру.

Спитаємо шановного автора, чи знає він зміст і ціль „толеранційного“ указу? Цей указ, як і другі царські декрети, це — крівава іронія! Були вони видані лиш на експорт для звольтеризованої франц. енцикльопедистами Европи, яка робила кислу міну на оргії московської неронівщини XVIII і XIX в. Толеранційний указ, зроджений під натиском революційного ферменту, буквально давав свободу віроісповідань, а фактично унеможливлював істнування уніятських священиків у границях Росії після пекольної стратеґії антихриста: „Ударю пастиря і розбіжаться вівці стада“ (Матей 26. 31).

Що дійсно воно так було, наведемо один тільки доказ. Незабаром по появі згаданого указу, вислав василіянський Чин свого чільного члена о. Єремію Ломницького в Росію для прослідження можливостей праці над тамошними Уніятами. Отцю Єремії вдалося навіть узискати авдієнцію у Побєдоносцева. — „Йдіть, звідки ви прийшли“ — була відповідь оберпрокурора синоду— „всі представники всіх віроісповідань будуть допущені до Росії, лиш не Уніяти!“

Щож мав робити народ, який понад земське життя дорожив своєю вірою? Чи мав її виречися в заміну за православє, чи ратувати душу хочби й коштом обряду? Холмщак зробив це, що в таких обставинах повинен зробити кождий віруючий християнин. Не зрозуміють цего панове Чайківські і Островські тай велика часть наших патріотів, що кладуть віру на останнім місці своїх життєвих інтересів. Та не так думали наші Холмщаки, для яких страта правдивої віри, що їм давала Унія, була ідентична з утратою вічного спасення. Вони грецький свій обряд цінили так, як може ніякий народ на землі, всупереч обвинуваченням п. О. і йому подібних. Та треба знати, що таке обряд і до якої

СОРОЧКИ МУЖЕСЬКІ ІВАН РІДЛЬ Львів вулиця Академічна 2. 267б 38—50

божнім ділі та ще до того так правильно обернену лицем до Мекки. Коли й був у нім якийсь сумнів що до правди слів своєї жінки, то тепер розвіявся безслідно.

Встала й радісно як дитина закинула йому рученята на шию. Була переконана, що Бог прислав його, щоб перепросила мужа за те, чим почувалася грішна супроти нього.

Сіли обоє біля кадильниці й Сулейман почав кидати в огонь золотисті зеренця ладану.

— Чи ти не маєш якої невольниці, що намовляла тебе з мого сина зробити християнина? — сказав шуткуючи султан.

Відповіла весело:

— Я не маю ні одної християнської невольниці. Але тепер візьму! Добре?

— Добре, добре! Очевидно на злість Агмедови-баші: нехай ще перед смертю довідається, що ти не боїшся його наклепів! — сказав султан.

— Він уже помер... — відповіла тихо.

— Що? без мого відома? Непереслуханий?!

Споважнів і сказав по хвилі:

— Чи ти, о Хуррем, спонукала до сього мою німу сторожу?

Був не так занепокоєний, як роздратований тим, що вислизнулася йому з рук добича, на яку щойно мав упасти його пястук. Був у тій хвилині подібний до молодого тигра, який побачив утечу старого вовка перед ним.

Вона відчула, що гнів його не звертався до неї, а звертався до неї більше його пристрасна цікавість.

Відповіла так спокійно, якби ходило о якусь звичайну річ:

— А що мені даш, коли скажу тобі правдиву правду?

По обличчу султана було видно зацікавлення.

— Чи ти моглаб мені сказати й неправду? — запитав.

— Певно, що моглаб. І ти ніколи не довідавсяб про се. Але бачиш, що не хочу.

Зміркував, що треба з сею гарною дитиною говорити тепер по діточому і сказав:

— Яж тобі досі нічого не відмовив. Скажи, чого хочеш?

— Двічі тілько золотих дукатів, кілько хотів вимусити на тобі Агмед-баша!

Розсміявся й відповів:

— Алеж бачиш, яка кара зустріла його за вимушення!

— Але я не хочу тих дукатів для себе, як хотів він!

— Тільки для кого?

— Для мошеї!

— Якої мошеї?

— Такої, якої ще нема у твоїй столиці.

— Ти хочеш будувати нову мошею?

— Так. Як подяку Аллагови за відвернення першої небезпеки від нашого невинного сина. І назву ту мошею іменем його батька.

— Щож, будуй! Се богоугодне діло. Тільки чи не за багато золота ти хочеш? Ти не знаєш, дитино, яка се велика сума! Нею можна обігнати кошти великої війни і здобути цілу країну!

Подумала хвильку й відповіла:

— Але подумай, як твоя мошея виглядати-ме! Знаєш як? Ось як! В середині будуть чотири стовпи з червоного ґраніту. Бо червона кров сплила мені з обличча, коли я зміркувала небезпеку, яка грозила Селімови. А верхи тих стовпів будуть з білого як сніг мармору, бо я тоді дуже поблідла. І міграб[1]) буде з білого мармору і проповідниця і мінбер[2]) для хатіба[3]) і мастаб муеззіна й висока максура[4]), призначена для тебе. По боках будуть подвійні ґалерії з худжрами, в яких люде укривати будуть золото і срібло й дороге каміння, а яких не рушить навіть султан! Бо все те буде під опікою Аллага! (Д. б.).

СУКНА на убрання мужеські, пальта,' футра, плащі й дамські костюми, на реверенди для Всеч. Духовенства, коци — — — — на ліжка і на коні. — — — —

ПОРУЧАЄ ФІРМА
ЛЮДВИК РАЛЬСКІ
Львів, Рутовського ч. 7.

352 **Найліпша якість. — Великий вибір. — Ціни фабричні.** 2—10

границі сягає його обовязковість в нормальних обставинах, а знова в виїмкових, в часах мучеництва. Вкінці годі ратувати квіти, коли дім горить.

Для Унії був святим закон загальнокатолицької Церкви, що обряду не вільно самому зміняти. Так і читаємо в „Народовѣщанію". Вопросъ: Лѣтъ ли Хрістіянѣмъ, Восточныя церкве, отъ греческих обрядовъ на Римскія переходити? Отвѣтъ: Кромѣ извѣстнаго и явнаго благословенія на то святѣйшаго Папы Римскаго не лѣтъ. Ибо стѣйшіи Папы Римскіи сему бивати кромѣ многихъ инѣхъ, найпаче сіи возбраниша". Тут вичисляє папів: Св. Льва IX, Климента III, Іннокентія III і IV, Евгена IV, Климента VII, Венедикта XIV і др.

А понимаючи церковний обряд, як слід його понимати—то є уважаючи його зовнішньою формою, в яку вбрані церковні дійства: Служба Божа, Св. Тайни, Утреня, Часи, Вечірня, молебен, парастаси, акафісти і иньші церковні молення та благословення — на Холмщині неменче як і в Галичині заховувано все те по церквах вірно і з релігійним піетизмом аж до остаточного знищення Унії через рос. православя. П. Островський не потрафить показати буквально ні одної церкви в цілій давній Унії, деб ті церковні дійства змінювано на латинські або хочби пробувано їх змінювати та латиншити. А це вже одно вповні опрокидує закид, що Унія латинщила обряд.

Що в церковних відправах*) були деякі дрібничкові звичаї відмінні від звичаїв російського православя, пр. введення читаної Літургії, уживання дзвіночків, отвирання царських дверей — тощо, як це воно і до нині практикується в Галичині, то це обряду ані не латинщило, ані нашого народу не польщило, як наглядно бачимо це в Галичині (і на Закарпаттю в відношенню до иных народів).

А додаймо до цего, що народ на Холмщині дуже скоро зрозумів, що Росії не ходило о усунення сих дрібничок, на що початково згодився був уніятський еп. Шумборський і відтак еп. Куземський, але о апостазію від кат. віри, на що душа народу не могла згодитися. Тоді зрозуміємо героїчну любов уніятів до свого обряду.

Перечити це, а посуджувати народ і Церкву, будьто вони боролися за латинство і польськість—це прямо кпини з мученицької крови наших геройських визнавців. (Д. б.)

*) Обширна літургіка видана за благословенням гр.-кат. луцького еп. С. Рудницького, а відтак в скороченню за еп. К. Стецького під заг. „Поучен є о обрядах".

МАҐАЗИН ФУТЕР
ВІКТОРА ЗІХЛЕРА СИНИ
Львів, пл. Галицька 14. І. пов.
Поручають **футра** дамські, мужеські футряна галянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 28—30

„Основа сили держави не наука, тільки чиста мораль, не багатство, тільки честь, не вигідне життя, тільки характер. А характер се не припадкова виграна на льотерії, не славне імя, котре дістається через уродження, без власного труду. Характер се овоч твердої боротьби з собою, овоч поважного самовиховання. Ту працю мусить кождий сам відбути. „Гомінес сунт волюнтатес". — каже св. Августин у своїй величавій короткости. Се значить, що про вартість людей становить їх воля".

Справа зміни обряду

В „Кроніці" перемиської Епархії обр. лат. за серпень—вересень 1928, зошит 8-9 на стор. 155-157, перелечатано Декрет Апост. Столиці в справі зміни обряду.

Цей декрет є слідуючого змісту:

Prot. N. 506/28. — **Sacra Congregatio pro Ecclesia Orientali. — DECRETUM.** Exortis in Galicia nonnullis dubiis circa interpretationem Can. 98, par. 3 et 4 Codicis Juris Canonici, ratione habita Decreti S. Congregationis de Propaganda Fide „Ad graves et diuturnas", quod vulgo „Concordia" appellatur, editi die 6 mensis octobris anno 1863, res ad hanc S. Congregationem solvenda est delata.

Itaque in plenariis Comitiis habitis die 11. junii 1928, ad examen Emorum Patrum revocata sunt dubia:

I. An Decretum „Ad graves et diuturnas" diei octobris 1863 vim suam adhuc retineat post editum Codicem Juris Canonici:

Quatenus affirmative:

II. An nonobstante Can. 98, par. 4. Codicis Juris Canonici, pro transitu mulieris diversi ritus ad ritum viri sui, observanda sint praescripta citati Decreti „Ad graves et diuturnas" sub litteris A, a.

III. An proli foemineae, ortae ante matris transitum ad ritum viri, necessarium sit S. Sedis indultum ut, ad ritum patris transire valeat.

IV. An proles foeminea, orta post matris transitum ad ritum viri, eidem ritui adscripta censeri debeat.

V. An et quid statuendum pro orphanis penes familiam alieni ritus institutis.

VI. An in rescriptis a Sancta Sede vel nomine Sanctae Sedis concedendis requiratur consensus Ordinarii a quo et quidem ad validitatem.

Post maturam deliberationen iidem Emi Patres respondendum in Domino censuerunt:

Ad I-um — Affirmative.

Ad II-um — Affirmative et ad mentem. Mens haec est, ut omnes transitus mulierum diversi ritus ad ritum mariti, qui post editum Codicem Juris Canonici usque ad publicationem seu editionem praesentis Decreti facti non fuerint ad tramitem praelaudati Decreti, validi habeantur ad ommes juris effectus.

Ad III-um — Affirmative et ad mentem, de qua in II-o. Quoad futurum per rescripti concesionem providebitur.

Ad IV-um — Affirmative.

Ad V-um — Adesse in casu causas sufficientes ad licentiam concedendam transeundi ad eundem ritum.

Ad VI-um — Negative quoad validitatem rescripti; opportune vero requiritur ad normam seu sensum Decreti „Ad graves et diuturnas" sub litera A.

Quas Emorum Patrum resolutiones SS-mus Dominus Noster PIUS, Divina Providentia PAPA XI, referente infrascripto Cardinali Secretario, in Audientia diei 23 junii currentis anni, approbare dignatus est, simul mandans ut per praesens Decretum S. Congregationis pro Ecclesia Orientali publici juris fierent.

Contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Datum Romae, ex Aedibus dictae Sacrae Congregationis, die 20 mensis julii, anno 1928.

Aloysius Cardinalis Sincero, a secretis.
Philippus Giobbe, Subst.

*

Прот. Ч. 506/28. **Св. Конгрегація для Східної Церкви. — Декрет.** — В Галичині повстали деякі сумніви дотично пояснення Канону 98 § 3 і 4 Кодексу Канонічного Права з огляду на декрет Св. Конгрегації для поширення віри „Ad graves et diuturnas", котрий звичайно зветься „Concordia", виданий дня 6. жовтня 1863. Ту справу подано до вирішення цій св. Конгрегації.

І так на повнім засіданню відбутім дня 11. липня 1928 предложено до розсліду Їх Еміненціям отсі сумніви:

I. Чи декрет „Ad graves et diuturnas" з дня 6. жовтня 1863 р. задержує свою обовязуючу силу також по виданню Кодексу Канонічного Права.

Оскільо так:

II. Чи без огляду на Канон 98 § 4 С. І. С. при переході жінки иншого обряду на обряд свого мужа, належить заховати, приписи названого декрету „Ad graves et diuturnas" під буквою A. a.?

III. Чи дівчині, народженій перед переходом матери на обряд мужа, конечний дозвіл Св. Столиці, щоби могла перейти на обряд батька?

IV. Чи дівчину народжену по переході матери на обряд мужа, належить уважати приналежну до того самого обряду?

V. Чи і що належить вирішити що до сиріт, виховуваних при родині иншого обряду?

VI. Чи дозволяючі рескрипти, видавані св. Столицею або в імени св. Столиці, вимагають згоди дотичного Ординарія і то для важности?

По зрілій застанові Їх Еміненції порішили в Бозі як слідує:

На перше: Так.

На II-ге: Так і то в такім значінню, що всі переходи жінок иншого обряду на обряд мужів, котрі наступили по виданню Кодексу Кан. Права аж до проголошення, зглядно видання сего декрету, не були вправді по мисли названого декрету, але належить їх уважати важними зі всіми правними наслідками.

На III-те: Так, в такім значінню, як і в II. На будуче предбачується дозвіл розпорядком.

На IV-те: Так.

На V-те: В такім випадку є достаточна причина уділити дозвіл переходу на той сам обряд.

На VI-те: Ні, що до важности рішення: одначе вказаним є з огляду на норму чи зміст декрету „Ad graves et diuturnas" під буквою A.

Ті рішення Їх Еміненцій св. Отець Пій, Божим Провидінням Папа XI., на предложення підписаного Кардинала Секретаря зволив затвердити на послуханю дня 23. червня б. р. Заразом поручив, щоб ті рішення через отсе оповіщення св. Конгрегацією Східної Церкви стали публичним правом.

При якихнебудь противенствах ніщо не може стояти на перешкоді (сему декретови).

Дано в Римі з канцелярії тоїж св. Конгрегації, дня 20. липня 1928 р.

Альойзій Кардинал Сінчеро, секр.
Филип Джоббе, заступник.

(Прим. Ред. Цей вільний переклад розуміється не має авторитативного значіння, подаємо його лише для лекшого розуміння лат. тексту).

Добро скріпимо й збільшимо, коли найдемося всі під прапором Просвіти і станемо її членами.

1868 — Просвіта — 1928 р. Це предовга дорога освідомлюючої праці над Тобою, громадянине. Подумай, чи Ти виконав Твої зобовязання супроти Просвіти?

Актуальна справа

Як уряджувати церковні торжества.

(Причини невдоволення людей під час празників. — Як я уряджував празники. — Порядок Богослужень і порядок в церкві, — Ефектовне закінчення празника).

Тепер в осени пора празників. На жаль їх відсвятковують густо-часто непляново. Тому чути нарікання парохіян і сусідних сіл та місточок, бо тоді зїжджаються з останніх свояки та знайомі, аби вислухати богослуження в церкві, де є празник, висповідатися та потішитися і погостити у свояків і знайомих. Тимчасом парохи зле заряджуются. Відправлять рано утреню, часом і тиху Службу Божу, а торжественну Службу Божу зачинають по 12 год., яка з проповідю і водосвяттям треває нераз поза трету та до півдочетвертої години! Коли дні короткі або захмарені, то люде вертають як вже темно. Зварені господинями страви чекають на гостей, які не мають часу так пізно зі собою в родині порозмовляти. А на вечірню церква порожна, бо як з розкиненого села сходитися за годину-півтора на вечірню? Люде нарікають. Коли пишучий се був в душпастирстві, тоді уряджував празники ось як: В навечеріє празника відправлялася вечірня о 5 год. зі всеночним і обходом довкруги церкви. Коли процесія увійшла до церкви, тоді в погідний вечір від дверий церкви до зібраного народу виголошував запрошений священик-сусід коротку проповідь. Потім священики засідали до сповідальниць. По годині слухання сповіди правили соборний акафист, щоб зібраний нарід не нудився чеканням. Відтак сповідалися вірні дальше до пів до десятої год. Рано о 5 год. була читана Служба Божа і Причастіє для господинь хорих, стареньких людей. О 7 год. утреня. О пів до 9 друга читана Служба Божа, бо рано і в часі утрені вірні сповідалися дальше, особливо надходячі з сусідних сіл. По євангелію 2-ої тихої Служби Божої була проповідь, відповідна до празника. Люде вислухавші тої Служби Божої і проповіди, відходили домів, а другі домашні: діти, служба, челядь приходили натомісць. Заставали пів години по тихій Службі Божій акафист, а потому о 10 год. Торжественну Службу Божу з виставленням Найсв. Тайн і проповідею. До тої Служби Божої ставало 3 священиків. По отпусті Служби Божої в 12 год. виходили всі три на водосвятіє, відтак обходом довкруги церкви кінчився ранній празник о пів до 1 год.

Люде собі незвичайно хвалили такий порядок бо безперервно майже мали ріжнородність в Богослуженню і вчасно засідали дома зі свояками, — гоститися і мали час поговорити та й ріжні свої справи приватні й родинні обговорити.

О 4 год. була вечірня при битком набитій церкві, коротка наука з желанням дочекати другого празника і многолітствієм. Відтак ще обхід довкруги церкви, а по нім соборна панахида за умерших священиків і членів брацтв.

Другого дня, попразен, співана Служба Божа о 7 год., відтак соборний парастас, потім ще тиха Служба Божа і акафист.

В порозумінню з читальнею в сам празник по вечірні о 7 год. починалася вистава якоїсь народньої драми або концерт. На таке представлення лишалися гості з сусідства.

Так відбувався празник по Божому і людському. Зазначую, що тиждень перед тим поучував я брацтво та других людей, як мають поводитися: пр. лавки в церкві резервувалися для гостей, оден, що служив у війську мав з великою палицею, вбраною вгорі квітками, розмішувати людей в церкві, дбати, щоби одні виходили а другі могли вигідно входити, не пускав злишних людей на хори, щоби співаків хору не стискати і т. и. Він визначував також тих старшин, які оподалік церкви стріляли з моздірів, пожичених в місті, підчас великої Служби Божої. Він вважав, щоби хоругви йшли в гарнім віддаленю а в середині було порожне місце для священиків, бальдахима і свіщеносців. При читаних Службах Божих служили школярики вбрані в малі дальматики, а дівчатка кидали цвіти перед св. Тайнами в часі процесії. Брацтво строїло іконостас і церкву зеленю.

Підчеркую ще, що в навечеріє свята по вечірні, в часі сповідання в церкві співали співаки з балькону церкви ріжні побожні пісні при ряснім освітленню балькону. Вид той був дуже гарний на село серед ночі, пісні розносилися далеко-далеко, а люде виходили з хат слухати їх.

Ось так радивби я всім нашим Преп. парохам і управителям уряджувати празники а люде будуть їм вдячні. Зазначую, що дохід з соборних акафістів передавалося відносним священикам, котрі їдучи з помічю наймленими фірами, покривали сим свої видатки.

о. Й. З.

—0—

ОСИП СТЕФАНОВИЧ ранше **РОМАН ЗУБИК** — **ЛЬВІВ,** вул. Галицька ч. 16. поручає — новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців. 247 21—30

РАДІО-АПАРАТИ
найновіших зразків краєвих і заграничних
поручає по приступних цінах і на добрих услівях
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
Львів, вул. Леґіонів ч. 1. і 3.
212 г Кошториси на жадання безплатно. 26—30

Посвячення катедри в Майнцу

Німецьке Бюро Вольфа доносить: З приводу віднови катедри в Майнцу відбулося торжественне посвячення її при великім здвизі народа, котрий становив шпаліри в урочисто прибраних улицях. В тих шпалірах ішли в торжественній процесії архиепископ з Франкфурту й епископи з Фульди, Лімбурґу, Шпаєру, Трієру й Роттенбурґу та військовий епископ французької армії, котрий опісля разом з німецькими епископами засів біля головного вівтаря. Уряд репрезентував фон Ґерард, міністер для окупованих областей.

—0—

35 зол. Шліфоване Зеркало
60×115 цм. Лише в фабриці зеркал **М. Бик,** Львів, ул. Вірменська ч. 27. Телєф. 52-57. 358 1-1

Практична праця Польок

Начальна рада господар. освіти уряджує в Варшаві практичний курс домашнього господарства для жінок з інтеліґенції. Курс треватиме від 12. XI до 15. XII. по полудни від 5 до 8 або від 6 до 9. Ведуть пані. Адреса Секретаріяту ради: ул. Маршалківська, 149., II. пов.

Найстарша цілоденна школа практичної господарки для дівчат у Варшаві, котра вчить варити, шити і прати, знаходиться на Сольцу. Кожда учениця платить річно 10 зл. На провінції уряджують мандрівні курси, розсилаючи потрібні прилади в 4. паках. Тим займається виділ жіночих фахових шкіл при міністерстві освіти.

—0—

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Ювилейні торжества св. Отця розпічнуться, як подає КАП, офіціяльно 20. грудня ц. р. і треватимуть до 20. грудня 1929 р. Розлічне їх велике паломництво з Медіоляну до Риму, де 20. грудня відбудеться інавґурація нової льомбардської семинарії на Есквіліні.

Конкордат з Ромунією буде ратифікований ромунським парляментом ще на сегорічній осінній сесії. Приспішення ратифікації домагалася Ап. Столиця.

Частинна реституція церковних дібр у Франції. Недавно відбулася в фінансовій парлям. комісії в Парижі велика дискусія на тему церковної політики. Притоку до неї дав урядовий проект щодо движимого й недвижимого майна релігійних установ, котрим досі не розопоряджено. Ті маєтки мають віддати правно основаним релігійним згромадженням. В урядовім коментарі до проекту висказується признання релігійній, суспільній і патріотичній праці місійного духовенства.

Ліва преса дуже невдоволена проектом, почала вже гостру боротьбу. Католицька преса, з „Ля Кроа" на чолі, також не зовсім вдоволена з ініціятиви уряду. До сповнення католицьких домагань ще дуже далеко, а покищо „є тільки велика буря в протикатолицькім таборі і то з малої причини". Всеж таки це предложення уряду характеристичне для різкої зміни настроїв французької суспільности.

—0—

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ПОЛЬЩА. Покищо ведуться закулісові переговори в справі утворення більшости, котра перевелаб зміну конституції. Коли се не вдасться, тоді виступить на арену той сам діяч, котрий перший вказав на потребу зміни систему. Оце весь зміст усеї теперішної парляментарної ситуації в Польщі.

ДВА КОНҐРЕСИ ПОЛЬСЬКИХ СОЦІЯЛІСТІВ. Конґрес П.П.С. відбувся на днях в Сосновці. Від II-го інтернаціоналу був на нім австрійський соціялдемократ Адлер. Рівночасно инша ґрупа П. П. С. (т. зв. революційна) відбула свій конґрес в Катовицях з участю міністра Морачевського. Тимсамим розкол доконаний.

Пропуклину
у мущин, жінок і дітей усуває без операцій й болю після найновіщих власних спеціяльних винаходів і власного патенту
ЗАВЕДЕННЯ Й. ФРАЙЛІХА
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА Ч. 35.
Фірма ця перша і найстарша не лише в краю але й в світі одержала за свою 62-літню працю для добра народу золоті медалі, гонороний докторат і много подяк від ВП Професорів, лікарів, священиків і ріжних високих достойників. 333 6—6

НІМЕЧЧИНА. Шеф преси і пропаґанди всіх пресових відділів німецької держави й уряду загр. справ, радник фон Ґаліґанд, іменований послом в Лісбоні. На його місце покликаний з загр. уряду леґаційний радник д-р фон Кавфман. Рівночасно відійшов з уряду преси референт Твардовски до загр. служби, а на його місце приходить довірений муж „центра" д-р Каценбергер з пруської пресової служби, де знов його місце займе мабуть берлінський кореспондент „Ессенер Фольксцайтунґ", Гофман.

—0—

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Про сучасну українську літературу

Відповідь на анкету „Нового Часу“.

Редакція „Нового Часу“ у Львові урядила анкету в справі поширення творів красного письменства та розіслала листи й запити, котрі тут подаємо як документи. М. и. й підписаний одержав запросини, взяти участь у тій анкеті.

Львів, дня 21-го жовтня 1928.

Вельмишановний Пане!

Для збільшення поширення творів красного письменства між широкою публикою необхідний є як найтіснішій духовий звязок і взаємне порозуміння між читачем і творцем. На нашу думку сьогодняшний немічний стан українського письменства і є виспідом цеї так болючої розбіжности інтересів між одним й другим. Ідучи слідом західніх літературно-мистецьких журналів ми задумали відкрити це питання на сторінках нашого часопису, даючи таким чином можність усунення цього дотеперішного муру. Першим нашим кроком в цій справі є проголошення нашої анкети в якій просимо Вас взяти ласкаво участь через надіслання відповідей на залучені питання.

Уважаючи, що Ваша ласкава відповідь, котру ми за вашим дозволом надрукуємо на сторінках „Нового Часу“, буде цінним причинком до осягнення наміченої нами цілі, щиро дякуємо згори й остаємо — З високою пошаною до Вас — Редакція „Нового Часу“ — (Слідує печать і нечиткий підпис).

ЧОМУ ВІН СТАЛИ ПИСЬМЕННИКОМ?

Низка питань до наших письменників.

Розгублений звязок між читачем і письменником не обяв нашого сучасного літературного життя Живучи між читачами, письменники не живуть з ними, не мають виміни думок і поглядів: кожний з них творить по словах Рильського „в червоній келії, самітний, одинокий“...

Ідучи слідом західно-европейських літературно-мистецьких журналів ми задумуємо відкрити дещо занавісу тайни письменницького життя і зблизити, злучити думки цих двох світів, щоби в цей спосіб дати можність взаємно себе пізнати, зрозуміти й шанувати. Редакція „Нового Часу“ розписуючи отцю нову анкету прохає Вас відповісти на пять питань:

1) Чому ви стали письменником?

2) Чи ваша літературна творчість є вашим єдиним заняттям чи може тільки побічним і чому?

3) Над чим тепер працюєте й що спонукало вас до цього?

4) Яка ваша думка про сучасну українську літературу?

5) Чому на вашу думку визвольні українські змагання найшли такий малий відгомін в нашій літературі?

До Хв. Видавництва „Новий Час“
у Львові.

У відповіді на Ваше письмо з 21. X. 1928. маю честь заявити що слідує:

1) На питання: „Чому ви стали письменником?“ відповісти не можу і припускаю, що на се питання не може правдиво відповісти велика більшість письменників, а то з тої причини, що люде ступають на письменничий шлях в такім молодім віці, що можуть опісля відповісти тільки на питання: „Як ви стали письменником?“ Отже я зачав ним ставати так: Ще ґімназистом написав я допис до „Молодої України“ і мені страшенно сподобалося, що той допис випечатали!, Тоді я засмакував у писанню і зачав інтересуватися тим. Та все, що я написав приблизно до 35 р. життя, уважаю таким, що волівби, шоб його не було.

Першу свою працю, яку вже уважаю письменничою, написав я в часі війни. Се моя історична повість „Князь Ярослав Осмомисл“, видана львівською „Просвітою“. Написав я її тому, що в часі війни мав час, а не міг займатися своїм фахом, адвокатурою. А якраз історичну повість написав я тому, бо часто чув жалі наших молодих хлопців, що Поляки мають такі повісти на основі своєї історії, а ми майже нічого не маємо.

2. Думаю, що у нас опріч одного Винниченка мабуть ніхто не займається виключно літературною працею, з тої простої причини, що хто не має свого майна, той з такого заняття вижити не годен.

3. Працюю тепер рівночасно над трьома річами: Переробляю і викінчую свою історичну повість „Роксоляну“. Викінчую свою брошуру про міжнародну виставу преси. Переводжу саме коректу останніх аркушів полемічної брошури, котра зі становища світського обсерватора представляє сучасний нам хаос на церковній области в Европі й Америці. — Опріч того збираю матеріяли до історичної повісти про останнього галицько-волинського князя Юрія-Болеслава, котра може появитися аж за кілька літ.

На питання „Чому“? — що до „Роксоляни“ можу сказати те саме, що написав вище про „Ярослава“ з тим додатком, що постать „Роксоляни“ сама собою дуже інтересна і я дивуюся, чому вона досі не притягнула до себе уваги ніякого нашого письменника. Розуміється, для ширшої обробки, бо дрібніщі спроби були. Відбитку про „Пресу“ роблю тому, що шкода, аби пропала праця в ґазеті. А полемічну брошуру про церковний хаос написав я тому, бо він грозить розвалом останної нашої кріпости як культурної суспільности. Докладніщу відповідь на питання „Чому“ можна буде в тій справі знайти у згаданій брошурі.

4. Моя думка про сучасну українську літературу — невесела. Гадаю, що двох думок про се нема. Російський критик Белінський заявив прилюдно, що нема властиво ніякої російської літератури в часі, коли були вже визначні, хоч що правда, не дуже численні твори в тій літературі. А щож про те говорити у нас!? Де наша сучасна поезія? Не забуваймо, що з болю упадку пр. польських змагань до самостійности вродилися такі поети як Міцкевич, Словацький і и. Чиж можна пр. Сюсюру поставити біля Словацького?... Що ми властиво маємо з сучасної повісти? Або наслідування Арцибашева або — з малими виїмками — річи бліді і скучні, словом — „невинні“. Думаю, що з сим питанням вяжеться друге, важнійше: чому так є?

Гадаю, що хоч невідрадні матеріяльні обставини мають свій вплив на те, що так є, як є, то вплив той нерішаючий. Бо й тими засобами, які маємо, можнаб лучше поставити сучасну українську літературу, ніж вона поставлена. Яким способом? Оживлення літературної продукції не зачинається від продукування більших творів, бо се вже плід д о в ш о ї інтензивної культури. Могутні дуби вимагають часу, щоб могли вирости. Річ природна, що скорше виростають малі дубчаки, розуміється, коли мають де виростати. Ясно, що говорю про літературний журнал. У нас в Галичині такий журнал є і то двигнений колись збірним зусиллям наших національних сил з усеї України та довго підпираний головно нашим галицьким громадянством. Се „Літ. Наук. Вістник“. Та, в духовім розумінню, публична власність нашого громадянства опинилася в руках одиниці, котра з ЛНВ. зробила орґан односторонної напастливої п у б л і ц и с т и к и.*) Річ зрозуміла, що через таке поведення усунулися від співробітництва в ЛНВ. майже всі поважнійші письменники. І хоч не мають де печатати свої твори, то взагалі не печатають, а до ЛНВ. не дають нічого. І не можна їм дивуватися...

Відповідальність за такий стан орґану, котрий був і є публичною власністю, паде на тих, що мають право й обовязок рішати про той орґан. Я знаючи обставини ред того орґану, зовсім не промовляю за усуненням його редактора, але за тим, щоб утворити якусь редакційну колеґію з рішаючим голосом, бо тоді й співробітники знайдуться. А коли п. редактор не схоче піддатися тій колеґії, тоді — вільному воля. Хоч я уважаю одиничний спосіб правління найлучшим не тільки в державі, але й у редакціях, — та ніякого способу правління не вільно доводити до абсурду, бо тоді — буде абсурд зі всіми його послідовностями. Навіть в таких з природи річи абсолютистичних орґанізаціях як військо або дневник (де нема часу на довгі дебати, бо треба зараз рішати), — все таки рахуються з якоюсь колеґією компетентних людей, бо без того все обмертвіє.

Я переконаний, що колиб ЛНВ. одержав редакційну колеґію, то зараз по появі в пресі найкоротшої нотатки про такий факт (з іменами членів Ред. Колеґії!) зачалиб напливати і літературні й наукові праці до того орґану. Колиб п. Донцов образився установленням ред. колеґії і покинув редакцію, то думаю, що і в наших обставинах можна знайти образованих людей, котрі вправді не пускалиб клубів темного диму зі шпальт орґану, але зате солідно читалиб і оцінилиб надіслані скрипти. Відки таких людей взяти? Є ще між нашими людьми такі, що виховані ще за старої доброї школи, люде високого знання, культури, досвіду й совісности. Але кому може не до шмиґи, що се люде старші, поважні, — той нехай жде дальше на „розвиток української літератури“...

На ніщо не придадуться ні нарікання, ні мрії, ні заклики, треба управити ту н е в е л и ч к у с к и б у, яку маємо, а з малого дійдемо колись до більшого і великого. Може кому здається, що я за багато тут пишу про „Вістник“. Але когож робити тут відповідальним за упадок літератури як не орґан спеціяльно призначений для її плекання? Таж політичним орґанам трудно підсувати відповідальність за літературу, бо се орґани публіцистичні. „ЛНВ.“ повинен рішучо закинути всяку публіцистику, бо її доволі в ґазетах. В нім повинна бути тільки література й наука, не архівна, а інформаційна, про нові здобутки і проблеми західної науки, про нові теорії й наукові твори чужі і свої і т. д.

Се що до місця, де у нас мавби бути літературний розсадник. А тепер кілька слів про услівя доброї якости того розсадника.

Велика є сила слова в нашій старій літературі. Чому? Бо в ній сплітаються патріотичні почування („О, земле руська!“) з реліґійними. Те саме бачимо й у Шевченка з новійших. Без того полученння нема ніде й ніколи не було ніякої літератури, почавши від Гомера і старих гимнів Ріґведи аж по наші дні, коли большевики надармо хочуть випродуковати новий рід красного письменства. А що сучасне покоління нашої інтеліґенції приблизно на 90% зат ратило реліґійність, отже ніякої літератури достойної того імени, воно на мою думку не випродукує, хіба що щиро побачить свій блуд. Я не хотівби сміятися на кінци з тих, котрі може тепер будуть сміятися з сих слів.

5) На Ваше пяте питання вже давно дав відповідь Шіллєр словами:

„Was unsterblich im Gesang soll leben,
Muss im Leben untergehn“.

*) До якої міри посувається напасливість ред. „Вістника“, нехай послужить доказом пр. такий факт: У „Вістнику“ за жовтень с. р. на ст. 171. є напад на „Нову Зорю“ за невинний зрештою д о п и с о. Вас. Лазорова в 40. ч. „Н. З.“ з 31. V. п. з. „Яка праця найбільше народня“, хоч на той допис помістила „Нова Зоря“ противний допис о. Ілії Братика в ч. з 8. VII. Дискусія та тягнеться ще від 10 мая. Але п. Донцов ніякої свободи слова не признає ні в своїм орґані, ні в иньших орґанах і навіть не згадавши, що нападає на д о п и с, проти котрого був другий допис, нападає на орґан!

Літературне, белетристичне, поетичне і взагалі мистецьке оброблення якої небудь теми вимагає певної віддалі в часі, подібно як усяка кристалізація. Зовсім інше діло з обробленням публіцистичним і літописним. Такої літератури, дуже важної для практичної науки нації, випродукували иньші народи багато. У нас є дрібнички тай тих небагато, а більших споминів з тих часів усего пару. Се одно з найгірших свідоцтв для сучасних перовладних Українців, бо чим дальше, тим більше забувають всі ті важні події й на віки пропадуть солідні матеріяли для історії нашого першого (по півтисячеліттю!) на сій землі визвольного змагання. Причину того вказав уже давно Самуїл Величко, канцелярист Війська Запорожського. Се „никчемный плащъ лѣности“ нашої інтеліґентної верстви. Щойно в другій мірі як причина слабої продукції виступає брак фондів на видання. А в другій мірі тому, бож прецінь якби наші перовладні люде не були ліниві, то моглиб написати спомини й оставити їх в рукописах нашим бібліотекам і музеям. Таких рукописів є в бібліотеках иньших народів безліч. Всі вони будуть колись використані. Причиниж „никчемнои лѣности“ у нас (за весь час побуту нашого під Австрією не переложено ні одного німецького автора в цілости на українську мову!) треба на мою думку шукати не в фізичних властивостях нашої раси й землі, тільки в браку відповідного виховання. Наслідком того майже вся енергія великої більшости наших „діячів“ переміняється в злобу й руїнництво, а не в упорядковане думання і позитивну працю.

Др. О. Назарук.

—o—

Відомий з солідности
МАҐАЗИН НОВОСТЕЙ мужеських і дамських
І. ЗІХЕРА Львів, пл. Капітульна 3. (напротиї катедри)
поручає на зимовий сезон великий вибір: **Рукавичок і панчіх,** трикоти Єґера і вовняні реформи, камізельки, пуль-овери, домашні пантофлі. Ціни приступні. Великий вибір ковнірців для Всеч. Духовенства. 356 1-20

Гебрейський університет в Єрусалимі

На днях відбулося в Гебрейськім університеті в Єрусалимі отворення шкільного року в полученню з отворенням математичного інституту. Студентів записалось досі 106, в тім 5 Арабів. Запрошено також лектора магометанина й уфондовано стипендію для студентів арабських наук.

—o—

Премієра з 32 увязненнями

Увязнена авторка і всі артисти з директором за неморальність.

Театральний сезон розпочався в Ню-Йорку ще не бувалою подією:

На основі закона не вільно в Америці заборонити театр. штуки перед її першим відограннем ні перервати премієри, хоч в дійсности там премієр нема, тільки замість проб грають штуку за гроші по передмістях. З такої ґенер. проби поліція знала, що штука авторки Марії Вест п. з. „Чоловік радости“ дуже неморальна. Отже на її премієру в однім з великих театрів вислала 30 поліціянтів і по скінченню гри увязнено авторку, 32 артистів і директора театру.

Та зараз вдався в справу союз театр. артистів і по 2 днях всіх увязнених випущено на волю за кавцією, заборону штуки на разі ухилено і справу передано судови. Тепер публика масово йде на ту штуку.

—o—

Зневаження наших прапорів на Пр. Руси

Ужгородська „Свобода“ з 1. ц. м. повідомляє, що в Мукачеві на ювилею десятиліття чехослов. республики ученики школи вправ несли опріч державних чехослов. прапорів також свої національні жовто-сині. Деякі приявні на святі Чехи виривали жовто-сині прапори, дерли їх і кидали на землю. Це тим дивнійше, що жиди й мадяри спокійно несли свої національні відзнаки...

НОВИНКИ

В Тернополі відбувається вистава краєвого промислу. Бере в ній участь поверх 200 фірм.

Підвижка цін дерева. Дирекція державних лісів підвищила ціни сирого дерева о 70 проц. в ціли збільшення доходів з держ. лісів.

411-ті роковини реформації обходили 1. ц. м. варшавські протестанти (31. XI. 1517 р. Лютер прибив свої „тези“ на дверах церкви в Віттенберґу). Се сумної памяти подія всесвітної історії, злощасна в дальших наслідках як: бурення всякого авторитету, крайний індивідуалізм, фальшива свобода, обожання розуму, суспільні бурі й революції і. т. п.

Одинока українська відлїварня дзвонів
Михайла Брилинського
вул. Замарстинівська ч. 41. Телєф. 63-56 (власний дім).

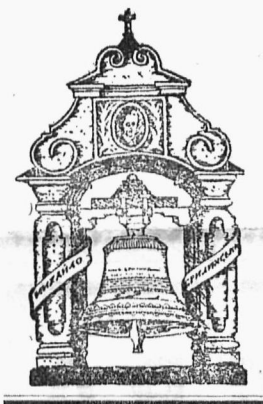

Відливає мельодійні дзвони довільної величини з найліпшого металю о чистім і звучнім голосі, під порукою чистої гармонії, як також витревалости. — Купую розбиті дзвони, на жадання переливаю на нові. Відливаю з усяких металів відливи, як бронзівничі, машинові, будівельні, плоскорізьби, фіґури і т. и. — скоро, солідно і на догідних услівях. 357 1-10

Китайський посол при Ватикані. Після вісток з Пекіну між Апостольською Столицею і нанкінським урядом почалися переговори в справі утворення китайського посольства при Ватикані. Нанкінський уряд заявив, що не робитиме ніяких труднощів католицьким місіям в Китаю.

Найбільші торговельні фльоти в Европі мають тепер: Анґлія, Італія і Франція. Ще в р 1926 Франція стояла на другім місци. Тепер перевисшила її Італія.

Боротьба з модою. Італійський „Народний Комітет направи моди“ домагається від міністра залізниць відповідних розпоряджень відносно жіночої моди на залізницях. Під жадною умовиною не можна допустити до цього, щоб залізницею їздили пів-нагі жінки та своїм убранням ображували присутних. Рівнож один католицький часопис в Еспанії оповіщує листа епископа з Воллядолід про неморальність сучасної моди. „Не було ще — пише епископ — такої безсоромности в моді, котраб глузувала з людської гідности“...

Білянс лету „Ґрафа Цепеліна“. Загальна сума видатків — 343.000 дол. Заг. прихід 356.018 дол. Приходи були такі: 114.000 дол за 38 пасажирів (від кождого по 3000 дол.), за перевезену почту 144.418 дол. і 97.000 дол. за інформації продані пресовим аґенціям.

Дякуючи нашим читачам, котрі при покупках покликуються на наш часопис, маємо постійно значне число платних анонсів. Просимо дальше не забувати покликуватися на анонси в нашім орґані.

—o—

Подяка.

Впов. Панови Ортопедистови **Й. Рапапортови,** спеціялістови від бандажів пропуклинових у Львові, вул. Красіцких 8, складаю горячу подяку за вміле заложення спеціяльного бандажу Вашої методи і за удачне здержування моєї важкої і двічі безцільно оперованої у Відні та Львові пропуклини, що згідно з правдою ствердюю. 324 1—1

Др. мед. **Максиміліян Мінцер**
Нач. лікар Каси Хорих і лікар залізничний.

ОПОВІСТКА.

До підльвівських громад!

Що року підльвівські громади складають жертви в натурі для українських інвалідів. Завдяки цим жертвам Дім Українських Інвалідів у Львові міг лекше запастися на зиму в потрібні харчі. В цьому році Ваша поміч більше потрібна, як колинебудь. „Українське Товариство Допомоги Інвалідам“ не може перевести збірки жертв на інвалідів. Публична збірка в листопаді заборонена.

Але, хто хоче жертвувати, не потребує чекати на публичну збірку. Сподіваємося, що в кождій підльвівській українській громади знайдуться свідомі громадяне, які зможуть пожертвувати дещо харчів, у першій мірі бульби, для інвалідів приміщених у Домі Українських Інвалідів у Львові при вул. Софії ч. 25.

Українське Т-во Допомоги Інвалідам у Львові (вул. Руська, ч. 3, II поверх.)

ОГОЛОШЕННЯ

Др. Марія Криґовська
спец. недуг носа, уший і горла
лічить:
341 **хиби вимови** 5—20
(гикання, слухонімоту, гугнявість і т. п.)
Львів, вул. Кльоновича 6. Від 3—5.

ЖУРНАЛИ КРОЇ 354 1-25
поручає фірма **МАНЕКІНИ**
„ЖУРНАЛ” Львів, пл. Бернардинська 2.

Йосиф Сметана ГОДИННИКАР
у Львові, вул. Коперника 18.
поручає: **Годинники** стінні й кишенкові з женевських фабрик: *Omega*, Glashütte, Roskopf и патентовані і т. п., також **вироби зі золота і срібла.** Виконує всякі роботи годинникарські по уміркованих цінах. Замовлення з провінції виконує негайно! 347 4—10

ПЕРЕПЛЕТНЯ Петра ПОДОЛЯКА
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЖОВКІВСЬКА ч. 28
приймає всякі церковні роботи, як: Евангелія, Служебники, старі книги, брошурования всіляких накладів, канцеляр. книги, все, що входить в круг переплетничої штуки **по найприступнійших цінах.** Робота солідна і точна. 342 5-?

Нові портрети Екселенції Митрополита, ґрупи зїзду всіх гр.-кат. епископів, а також ґрупи з ювилею о. мітрата Бачинського має на складі фотоґраф **ЯНУШЕВИЧ,** Львів, **Вінц. Поля ч. 1,** телефон 59-60. — Тамже приймаються всі можливі фотоґрафічні замовлення. 349 3—3

НАДІЙШЛИ З ПАРИЖА ОСТАННІ КРЕАЦІЇ
ОПАСОК — ҐОРСЕТІВ — СТАНИКІВ
ПАНЧІХ — формуючих ноги
ПАНЧОХИ на жиляки
МАҐАЗИН ПАРИЗЬКИХ ҐОРСЕТІВ **„МАЛҐОЖАТА“**
346 ЛЬВІВ, БАТОРОГО 34/II. 5—20

ЩІТКИ всякого рода
поручає робітня
Маріяна ГРИГОРЧИКА
ЛЬВІВ, Боїмів ч. 1
353 (угол вул. Рутовського) 3—10

ПЕРШОРЯДНИЙ ГОТЕЛЬ **НАРОДНЯ ГОСТИННИЦЯ** у Львові, вул. Косцюшка 1. Тел. 8.88
Доїзд трамваями: ч. 1, 6, 7 — з Гол. Двірця, ч. 9 з двірця Підзамче. 355 2-3

ЧАЙ КАВУ і ВИНА
в найлучших родах — по найдешевших цінах — поручає 300 12—15
ЕДМУНД РІДЛЬ
Львів, Рутовського 3.
Цінники на жадання безплатно.

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ. І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., проч р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. ібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II бібл. 220 зол. — Замість готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка“ — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 23—50

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА
поручає фабрика
Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка
Львів 25, Бічна Кульпарківська 9. Тел. 57-48,
331 Жадайте цінників. 7—12

ШОВКОВІ КОВДРИ, матераци, фіранки, капи, найдешевше
у фірми:
Ф. КНАУЕР і СИН
ЛЬВІВ, пл. КАПІТУЛЬНА ч 2
340 напроти катедри. 5—10

Одинока у Львові Робітня горсетів
на французький стиль поручає: гумові пояси, бедрівки, шліфери, підвязки, бюстоноші, **опаски**, також **реформи менструальні**, реформи трикотові і шовкові тільки у фірмі:
„ГІГІЄНА“, Р. Кернер
Львів, Пасаж Міколяша над кіном „Уцеха“.
345 Телсф. 51-24. 4—15

П. Т.
Маю честь поручити свою кравецьку фірму
Станислав Курц
у Львові, вул. Баторого ч. 12—14, 4 пов.
в котрій проваджу окремий відд'л для Всеч. Духовенства, виконуючи всякі вбрання для П. Т. Отців і цивільні: **Реверенди** всякого роду, верхні окриття, нагортки, плащі, пелєрини, порохівники, бунди і т. п., а також нові футра і перерібки футер.
З високим поважанням
Станислав Курц
кравець мужеський і спеціяліст для П. Т. Отців
326 8-20
Львів, вул. Баторого 12—14, 4. пов.

Светери, жакети, костюми гарсонки, камізольки дамські й мужеські, гальки, реформи, панчохи, камаші, штильпи, скарпети і т. п.
ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.
Підношення очок панчіх шовкових і фільдекосових.
Виконує з найліпшого матеріялу дуже старанно й по умірених цінах
Трикотарська робітня В. Лібанської
262 **ЛЬВІВ, Баторого 34, (мезанін).** 20—30

ПОРУЧАЄМО НОВО ВІДЧИНЕНУ
ФОТОГРАФІЧНУ РОБІТНЮ
„ДОРА“ ЛЬВІВ, Словацького 2.
302 15—21

ПОЗІР! ПОЗІР!
найдешевший цінник блаватних товарів

Ручники сільські з метра	зол.	1·20
„ шікові і дамаст. з метра	„	1·70
„ відпасовані	„	1·80
„ „ купелеві	„	2·70
Стирки з метра	„	—·90
Зефіри на сорочки	„	1·80
Димка на підштанці	„	1·70
Оксфорди на сорочки	„	1·30
Полотна й schirting-и	„	1·40
„ на простирала	„	2·75
Простирала 2 метр.	„	5·50
Скатерти з метра	„	5·50
Опалі на біляя в ріжних красках	„	3·80
Кретонина фіранки	„	1·30
Бархани і фляпели	„	1·70
Фляпелі гладкі	„	1·50
Шевіоти па мундурки	„	4·50
Коники діточі	„	4·—

Галицький Магазин Новостей, Львів, Галицька ч. 15.
Замовлення висилаємо відворотною почтою за посліплатою. 351 3—10

НА ЗАМОВЛЕННЯ ГОТОВІ
ФУТРА
і перерібки поручає
фірма **Ф. і Ю. Любельські**
Львів, Рутовського 5. Телєф. 48-70
319 **40 літ істнування.** 9—10

МАГАЗИН І РОБІТНЯ КОНФЕКЦІЇ
та дамських суконь
ЦЕЦИЛІЯ ГАН
Львів, пл. Смольки 1а (*напроти кіна „Марисенька“*)
325 Полекші **в сплатах.** 8—20

БЕЛЬСЬКІ СУКНА НА ОДЯГИ Й ВЕРХИ — **найдешевше в**
АЙЗЕНБЕРҐА, БОЇМІВ ч. 18.
Догідні умови для П. Т. урядників (-чок).
При оказанню витинка 6 процент опусту.
350 3—10

ВЗУТТЯ мужеське, дамське власного виробу
по дуже низьких цінах поручає першорядна робітня обуви :-: 261 20-27
ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шептицьких ч. 1 напроти св. Юра.


РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На осінний і зимовий сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
138 40-?

Олійні фарби, Покости, Лякери, Пендзлі
316а 10-20
найдешевше у
О. Т. Вінклєра Син, ЛЬВІВ Ринок 28.


Продажа на догідні сплати!!
Машини до шиття — Грамофони, ровери, Кружлівки молочарські
та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерия направ
Александер МАЛИМОН
Львів, ул. Валова, 11 а.
264 23—30

Рукавички, панчохи - - - - скарпетки, реформи
ПФАУ, Львів, РИНОК 19.
246 в найдешевше, бо вхід через сіни. 43-50

348 1-4
ГРОМАДЯНКИ і ГРОМАДЯНЕ!
ЗИМА І СВЯТА ЗБЛИЖАЮТЬСЯ!
Кождий з Вас повинен тепло й гарно одягтися. Оминайте посередників і перекупнів, справляйте товар **прямо з фабрики**, де за гроші видавані в Ваших околицях, дістанете в нас подвійну скількість товару: **цілий комплет тільки 46 зол.**, а саме: 2½ м. велюру або улстер зимовий, товар пушистий і мягкий з чистої вовни, на зимове елеґантне мужеське або дамське пальто, у всіх красках з підшевкою на відвор. стороні, подв. ширина. 1 мужеський светер зимовий з рукавами, до запинання при шиї в красках: бронз., сірій і ґранат. 3. м. теплої флянелі на мужеську сорочку. 3 м. маркізи на цілу дамську елеґантну зимову сукню. 1 пара теплих трикотових підштанців мужеських, 1 ручник вафлевий, 1 пара теплих муж. скарпеток, 1 пара теплих панчіх, 1 шовкова краватка і 3 хустинки до носа. **Все те разом висилаємо тільки за 46 зол.** за посліплатою, по одержанню листового замовлення. Платиться при відборі.
Заввага: Купуючий нічого не рискує, бо якщо товар не подобається, приймаємо його назад, а гроші звертаємо. Впевняємо одначе, що кождий буде вдоволений з наших товарів і що можемо надіятися на подяку. Хто надішле зараз 3 зол. не платить коштів опакування і почт. оплати. — Замовлення прохаємо адресувати:
Firma „Polska Produkcja“
Łódź, ul. Kilińskiego 44.

Панчохи, трикоти, трикотажі, білизна дамська і мужеська, торбинки, парасольки, рукавички скарпетки, також галянтерія й перфумерія. — Товар першої якости, по дуже низьких цінах продає новоотворена фірма **„РОЗЦВІТ“ Ф. Гляйхер, Руська 8.** 335 5—8

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 88 (190). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 15 листопада 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телєфон 4—48. | Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Зміна в команді поліції у Львові

Комендант державної поліції на місто Львів підінспектор Новодворський перенесений з днем 15 с. м. до Білостоку. На його місце прийде комендант держ. поліції з Вильна.

Мимо тої зміни арешти молодих хлопців і дівчат у Львові тревають дальше. Між увязненими є й діти, зовсім непричасні до ніяких демонстрацій.

Льокалі в містах подорожіють

Міністер скарбу виготовив проект підвишки від льокалів у містах на 50 процент через піднесення обовязуючої 8-процентової скалі на 12 прц. Досі стопа податку від льокалів виносила в загалі 12 прц., з чого 4 прц. забирали міста, 2 прц. кватерунковий фонд війська, а 6 прц. державний фонд розбудови.

З тим, розуміється, піднесеться й загальна дорожнеча життя.

Гувер президентом Америки

Кандидат республ. партії Гувер побідив великою більшістю демократа катол. Смита. Боротьбу рішили протестантські секти. Цікаво, що в найбільшім місті Америки, в Ню-Йорку більшість осягнув Смит.

Побіда Гувера означає продовження політики Кулиджа, то значить: Америка уникати-ме союзів з иншими державами, не подарує довгів Европі і не знесе заборони уживання алькоголю.

Фінансова бльокада сов. Росії

Навіть Німці прилучилися до бльокади.

„Известия" з перестрахом приносять інформації, які мають походити від фірми Мендельзона й повідомляють, що три німецькі банки рішили приступити до міжнароднього комітету вірителів Росії, котрий утворився в Лондоні. Сталося це під напором заграниці та клієнтів тих банків. „Известия" особливо роздратовані тим, що той комітет має брати участь в усіх фінансових перего ворах советів з иншими державами. Із-за приступлення німецьких банків до тої спілки, завязаної Англією, котра тим осягнула свою від літ пропаґовану ціль фінансової бльокади сов. Росії, — закидає сов. преса Німеччині зломання договору берлінського з 1926 р. і рапальського, якими Німеччина зобовязалася не брати участи в ніякій акції проти СССР.

Голодові розрухи в Лєнінграді

В Лєнінграді боротьба між пішими й кінними відділами міліції та товпами жінок, котрі довго стоять перед складами поживи. Жінки кидали камінням на міліціонерів. Є ранені. Лєнінградський ґарнізон буде скріплений на 2 полки піхоти і 1 полк кавалерії на весь час торжеств 11-ліття революції.

Французькі радикали проти Церкви

Причини міністерської кризи.

Уряд т. зв. „національного обєднання" Поенкаре на чолі, котрий продержався з невеличкими змінами 26 місяців, подався до димісії в наслідок затяжного конфлікту з радикально-соціялістичною партією. Безпосередною притокою був урядовий проект привернення деяким монашим згромадженням громадянських прав та уможливлення їм релігійно-культурної праці в місійних краях. Конґрес рад.-соц. партії в Анже рішив на це відкликати з уряду своїх 4 міністрів. Тоді Поенкаре зголосив димісію цілого міністерства та утворив новий уряд.

Найбільша особливість нашого краю

Вже наступило відкриття входу до великанських сталяктитових печер у Кривчу Горішнім, коло Іваня Пустого. Ті печери мають около 14 клм. довжини і складаються з маси коридорів та переходів, що творять великі підземні лябіринти, з дивними філярами і прозрачними плитами, зовсім подібними до скла.

Є припущення, що ті печери були замешкані вже перед десятками тисяч літ і що в них знайдуться цінні сліди передісторичних культур.

Се безперечно найбільша особливість не тільки нашої Галичини, але може й усеї Европи.

Вибух Етни на Сицилії

Найбільший в Европі чинний вулькан, Етна на Сицилії вибухнув сими днями незвичайно сильно. Струя ляви нищить все по дорозі й пливе в напрямі Йонського Моря. Понад 12.000 людей евакуовано. Кілька осіб згинуло. Паніка росте. Військо копає канал, щоб улекшити відплив ляви в море.

Св. Отець вислав на руки місцевого епископа 25000 лір для потерпівших.

Етна відома як діяльний вулькан від найдавніших часів. В історичну добу занотовано коло 80 вибухів. Останній в 1899 р. Найстрашнійший був вибух в 1669 р. котрий тревав три і пів міс. Тоді згинуло 100.000 мешканців.

РЕФЛЄКСІЇ

про польський і український автосадизм.

Der Staat muss untergehen, früh,
oder spät, wo Mehrheit siegt
und Unvernunft entscheidet.
(Schiller).

Висловлюючи деякі „Думки на часі" (див. ч. 83), ми не мали жадних ілюзій. Не дурили себе надією, щоб не то загал нашого громадянства присвоїв собі те, що там було сказане з приводу надходячих 10-их роковин, а й щоб наші товариші по перу з иншої партії відгукнулися на сю тему. Та при всім тім дійсність — перейшла всі наші песимістичні побоювання.

Перший факт, що його треба ствердити, то той, що місцеві переможці зперед десяти років не могли й сим разом дарувати собі нагоди, зайвий раз колоти й колоти переможеного, дарма, що загальне національне свято в десяті роковини державного воскресіння давало прекрасну нагоду—показатися політичними джентельменами супроти давного противника, а тепер ...ніби любого співгорожанина. Так воно не сталося, лише від тижнів і місяців чулося гудіння: vae victis! Се дало основний мотив у пекольній музиці львівських подій 1-го с. м. Здається, що верховні державні керманичі не будуть сим разом вдячні львівським супер-патріотам за міжнародну медвежу прислугу.

Ми, розуміється, далекі від того, щоби вступати в ряди тих Українців, котрі від 1914 р. „поучають" всі держави Европи, Америки й Азії, що „лежить в їх інтересі". Але просто годі не дивуватися, коли дивитися на те, як місцеві польські націоналісти в автосадистичнім засліпленню — самі знущаються над своєю молодою державністю — і то в сам час ювилею її десятьліття. Нпр. Чехи до 10 літ довели своєю розумною політикою до того, що в їх правительстві могли засісти Німці, з котрими в Чехії відбувалася тисячу літ тріваюча, безпощадна боротьба. А Поляки не тільки не вспіли довести до чогось подібного, але ще в таку пору за одну фляшку атраменту, вилиту Бог знає ким, за оден кепський та кепсько (і також Бог знає ким) підложений набій самі зробили спектакль на весь світ... Се раз „політика!"

А наробивши знищень і дивовижі, ще й самі призналися до того перед світом, як до якогось геройства. І на яку тисячку польських політичних редакторів, знайшовся оден-одинокий, котрий мав на те потрібний розум і відвагу, щоб — хоч делікатно — осудити вуличні по-

ТАРАС ШЕВЧЕНКО
великий фільм в 12 частях.
висвітлює кіно „Народнього Дому"
260 в Перемишлі від 16. ц. м. 1—2

громи польських найдократів і тимсамим балканізування та совєтизування сеї нещасної землі. Оден чоловік, котрий відмовив глупоті права рішати!...

Друге розчарування, яке приходиться записати в літопис нашого національного життя, то факт, що українське громадянство за десять літ ані на крок не вийшло з того психічного стану, в який попало було в перших хвилях своєї невдачі: з протестаційного крику - за всяку ціну, і нічого більше окрім сього крику! Пієтизм, правдивий, із серця пливучий, пієтизм для безсмертних жертв невдалих змагань, пішов в кут перед висловом досади до щасливішого переможця. Критичний дослід причин нашої невдачі й науки з нього на будуще — се ідея, яка у одних викликає здивування, у инших лють: ми не хочемо нічого знати, ми не хочемо нічого учитися, ми хочемо лише всьому світу „показати“, які ми духом... убогі!

До чого взагалі служити мають свята в роді того, що нас ждало 1-го падолиста? Окрім пієтизму для поляглих і науки для грядущих, хіба чейже не до образи духів поляглих противників, які також за ідею, а не за гроші віддавали своє життя! Духи наших героїв мусять се відчути тілько як свою власну зневагу...

А вже найменше цілю святкування памяти національних невдач може бути спроваджування на себе нового, хочби матеріяльно меншого та морально може важшого погрому. Давати власному громадянству щораз нові практичні лекції безсильности і правдивости старої мудрости, vanae sine viribus irae — се хиба не національна політика, а самобичування, автосадизм!

Великі політичні партії та орґани преси виявили при тім наглядно, що вони цілком не панують над громадянством. Ініціятива перейшла до рук якихось невідповідальних сил, у значній частині таємних і загадкових, а на долю старих, явних і відповідальних полишилася тілько... заплата рахунку. Сей рахунок, як на наші „богацтва“, дуже люксусовий. Наше національне господарство, наша національна культура, шкільництво, література, наука, преса і т. ин. гонять останками і нидіють, а ми з жестом заводових шулерів платимо мілїонові провокаторами або наївними молодиками запрезентовані рахунки...

Невже ми ніколи не перестанемо самі собі бути найбільшими ворогами? Невже до того великого упусту життевих сил зперед десяти літ, мимо ледве помітного животіння національного орґанізму, ми самі мусимо собі підрізувати власні жили? Ах, правда! Миж таке завсігди робили, від самих починів нашої історії; ми остаємо лише самим собі вірні, все і всюди!

В чому корінь лиха? В тому, що ми не виховані до самодисципліни. Ми як діти або примітивні народи піддаємося кождій емоції внутрішній, кождій суґґестії зверхній. Панування над своїми нервами, кермування своїми почуваннями, підпорядкування своїх рухів виключно актам доцільної волі—все те незнане у нас. Невже нема для нас ратунку від самих нас? Очевидно, що бувби, лише necesse est homines simul viventes ab aliquo diligenter regi (св. Тома Акв.). Тимчасом у нас панує внутрішня анархія. Поборення її — отсе найперше чолове й одночасно найтяжше завдання. Хто його виконає?

На одяги осінні і зимові, на плащі, рагляни і верхи футер
наймоднійші матерії
ВОВНЯНІ
англійські і бєльські першорядної якости, як камгарни, дублє, англійські шевіоти і т. д,
всякі підшивки й додатки
поручає детайлічно
по фабричних цінах
відомий з дешевости христ. магазин
ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА
45 ЛЬВІВ РИНОК 45
329 Догідні умови сплати. 12—20

„Самовихування“ — се вироблення в твоїй душі того ідеального образу, який Бог подумав про тебе. Кождий може тільки сам здобути собі таке самовихування і ніхто иньший за нього не годен зробити того“.

„Правда про Холмщину“.

З приводу полємічної статті п. В. Островського в 225 ч. „Діла“.

(Відповідь з кругів гр.-кат. Духовенства).

ЗМІСТ: Пан Островський колись а тепер. — Sine ira et odio, seu cum studio. — Націоналістичне становище п. О-о як жерело його мильних поглядів. — Відношення Победоносцева до Унії. — Як дуже Холмщани цінили наш обряд. — Чомуж його покинули і хто се спричинив? — Що писав „Рускій Сіон“ в 1875. р.? — Чи унія впровадила в православіє російську й польську мову? — Про велику а мало відому національно-культурну працю Василіян в Почаєві, — В чім п. Островський має рацію?

(2) Д-р Чайківський твердить, що „латинізація Унії дійшла до ґодзінків, літаній і т. п.“ Не торкаю тут обрядового питання, чи пр. литанію або орґан можна погодити з византинізмом у церкві, але займусь иншим фактом. Признаю, що нарід в Холмщині присвоював собі деякі набожні практики від своїх польських сусідів. Ті практики зовсім не входили в церковні богослуженя а становили приватні або позацерковними богослуженнями відчитувані додаткові молитви, звані литаніями чи рожанцями чи як там.

Вже це пояснення повинно вразумити п Ч-о й О-о і їх однодумців, що такі додаткові приватні молитви не дотичили ні церковного богослуженя, ні не псували реліґійного пієтизму народу до свого обряду. Хіба ігнорант у справах церкви може з сего кувати збрую проти Унії, будьто вона була створена для польщення населення.

Та ми маємо далеко основнішу причину глядіти спокійно на цей душевний обяв нашого народу прикінці його реліґійного мучеництва, як і на се чому церковні власти згаданий обяв толерували. Це була остання проба ратування віри і душі перед інвазією рос. православя. Так єсть!

Послухаймо компетентного свідка, о. Петра Лободу, який в часоп. Рускій Сіон 1875 р. так пише:

„Пишу отсе як родимець з Підлісся, обзнакомлений з ходом діл Епархії Холмської, на які я дивився власними очима...

...Намір зглядом перепровадженя Епархії Холмської на схизму обявило

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 14. XI. 1928 74

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— А маєш уже будівничого? — питав напів шуткуючи, бо знав, що часто любить говорити з будівничим Сінаном.

— Будівничого маю, але ще не маю грошей, тільки думку. Тай тої я не скінчила.

— Кінчи; вона дуже цікава.

— Так буде в середині. А зверха буде ще краще, бо я з тобою хочу там лежати по смерти...

Великий султан спустив побожно очі й поцілував подругу. А вона одушевлена мріла-будувала:

— Вся площа під мошею буде поділена на три чотирокутники. Середний медж і д[5]) я вже описала. Перед ним буде передсінок. А за ним буде огород Аллага, де людські ростини-кости спочивати-муть аж до судного дня коли кожде тіло стане свіжим квітом у великім воскресенню Божім. І там ми обоє спічнемо на віки. А над цілим храмом скажу збудувати чотири мінарети високі аж до неба. І забезпечу їх освітлення у святі ночі місяця Рамазану[6]).

Був гордий з такої жінки.

І так захопився її мрією, що сказав:

— На таку будову варта дати шістьсот тисяч дукатів. Тільки чи не буде за мало?

— Може й замало. Бо я думаю ще про малу мошею мого імени. Вона буде скромна і дешева, з одним мінаретом. А стане на місци, де мене купили як невольницю до твого гарему. Тільки коло неї хочу збудувати школу для сиріт, кухню для убогих і дім для божевільних.

Божевільно міцна любов, якою розгоріло до неї серце молодого султана тоді, коли перший раз натяками згадувала йому про подібні замисли, — бухнула знов. Забув, з чого почалася та розмова і припав устами до її уст. Боронилася як колись дівчиною, кажучи:

— „Ти забув з чого ми почали. Тепер уже скажу тобі правду: то я спонукала твою німу сторожу, виконати нині присуд, який мав щойно завтра упасти на Агмеда“...

Опритомнів.

Совість судді несподівано сильно застукала до душі великого володаря. Але ще сильніще відчув скрегіт вищерблюваного в собі кришталу влади. Мимохіть кинув оком на дрібні рученята своєї жінки. Виглядали ніжно, як білі квіточки лілеї.

Припав устами до її руки. А вона гладила його по обличчу. Не питав навіть, як вона спонукала його німу сторожу, передвчасно виконати кару смерти. Бо щойно тепер стало йому ясно, чим його так цікавить та дивна жінка. Досі був він у своїй палаті й державі сильний як лев, але одинокий. Він нікого не боявся, а його боялися всі. В сій жінці відкрив людину, яка не боялася його, від якої міг кождої хвилі сподіватися чогось несподіваного і він і все його оточення. Зовсім таксамо, як від нього самого.

Тим ставала рівною йому. Мав глибоке задоволення з того, що біля нього був ще хтось, кого таксамо бояться, як його. Мав пару — і не чувся вже самотним. Зрозумів, яким чином міг так спокійно дивитися на ту нечувану дивовижу, що її жінка викликала сегодня в судейській салі: та дивовижа була йому дорога, неоцінима. Як лев-самотник, що довго блукав сам і нарешті знайшов собі самицю, простягнувся у весь ріст з задоволення.

(Д. б.)

рос. правительство ще в 1840 р... Не сміючи тоді виступити з пропозицією схизми, знаючи, що Холмська Епархія кріпко стоїть при своїй вірі, зажадали тільки (від еп. Шумборського), щоб він запровадив деякі зміни в богослуженню... Це викликало великий неспокій між народом і священством... Від того часу народ утвердився в переконанню, що всяка зміна в богослуженню, то вже замах зділаний на св. віру,... уважаючи начеб ті зміни були вже першим кроком до схизми і навіть самою схизмою тай — не обманувся... З тог часу повстало на Холмщині движеннє, що аби заховати свою віру, треба щораз більше віддалятися від спільности в обрядах з рос. православєм. З того то приводу, як також щоб видержати конкуренцію з латинниками й удержати парохіян при своїм обряді, зачато впроваджувати органи, а по містах денекуди також і рожанці, тому, що многі вписувалися в рожанець до костела і переставали ходити до церкви. Богослуженнє як Сл. Божа, Вечірня і Утреня відправлялися завсіди після церковного уставу так, як тут в Галичині і ніхто, о скільки знаю, не уживав в них польських молитов, як тут декотрі ложно розсівають в звіснім намірі“...

Скільки то світла кидають ці ядерні слова о. Лободи зперед пів століття не тільки на холмську мартірольоґію, але і в ту мряку, яка появилася **нині** і над нашим горизонтом!

Але Унія, підхоплює пан Островський, ввела польську мову в церкви! — А хто, спитаємо, впровадив на цілій Україні російську мову в церкви і богослуженнє? Чи також Унія? А хто нині ввів польське урядування в православні уряди парохіяльні? Чи також Унія?

Що в церквах Унія не знала польської мови, сказано вище. Що священики порозумівалися з народом народньою мовою, на се маємо безліч свідоцтв. Що також проповіди голошено з давен-давна в народній мові аж до кінця Унії — і на це можемо служити доказами. Що попри тім уживано в проповіди і польської мови — цего не перечимо. Могли зайти обставини, що розум і совість сего вимагали. Бож Унія обіймала не тілько Україну, але й Білорусь і Литву і Східну Прусію, де Німці креовали були для уніятів навіть епископство. Таж і нині укр. священики в кількох парохіях Зах. Галичини проповідують виключно по польськи, а перед війною Преосв. Митрополит видав посланіє на польській мові до сих гр. кат., які хоч вже не володіють рідною мовою, але національно є завзятіщі, ніж їх родимці на чисто українській території.

Впрочім, такі стовпи православя як Смотрицький (ще будучи православним), Барановський і Галятовський писали прецінь польською мовою, а мимо того їх ніхто не посудить о латинізаторські аспірації.

Наші реформатори, як мають хоч трохи „наукового сумління“, справлять свою непослідовність в порушених ними самими справах, коли запізнаються з солідною працею І. Свєнціцького, знатока нашої старини. В 400літний ювілей нашої книжки видав він в 1924 р. цінний твір: „Початки книгопечатання на землях України“. Не маючи під рукою оригіналу, цитуємо його гадки з Календара Місіонаря на 1925 р. Так там читаємо:

„Небувалу книгопечатну діяльність на землях України розвинула друкарня Чина св. Вас. В. в почаївськім монастирі. За короткого пів року випустила вона в світ понад 100 ріжних видань! Монахи друкували всячину: Біблії, книжки в обороні східного обряду й католицької віри, церковнохоральні книги, проповіди, катехизми, співаники, місійні книжочки, господарські книги, а навіть випечатано таку модну книжку, як заховуватися в товаристві чесних людий. В книжках тих є вже рідна, народня, українська, всім зрозуміла мова. Через се почаївські монахи, яких праця не була обчислена на розголос, були піонірами і предтечами народнього відродженнє на західних землях України. Запопадливі черці видали навіть кілька книжок пополу — українськими і польськими черенками, щоб могли їх читати ополячені гр. католики“.

Це вже хиба вистарчить, щоб виказати як субєктивне і несправедливе становище займають супроти Унії всякі самозванні реформатори. Їх авторитативні твердженнє позбавлені всяких наукових вальорів, бо як писала недавно „Нова Зоря“ про п. Ч., годі з ним дискутувати, бо не тілько кожде його речення але майже кожде слово фальшиве.

Справа Унії в цілім своїм буттю чиста; а її оборона не трудна. Її божеський ореол ще більше засіяє, як колись з рос. тайних архівів впаде сім печаток, якими оноді царський, а нині большевицький уряд запечатав документ правди.

Однак насувається питанння, чому то противники нашої гр. кат. церкви і обряду доспівують дальше московську, стару пісоньку про златинщення уніятського обряду?

Одні з них люди злої волі, які умисно „насилують історію“, а другі неспосібні викресати з себе власної думки і перейматься від других готове. Навіть п. Островський стверджує се, кажучи: „Сама наша психольоґія під впливом чужої культури, а особливо неволі, трохи набрала невільничого характеру...“ Ґратулюємо авторови цеї милої самосвідомости! Так є! В нас багато рабів, які після гарної ілюстрації Турґенева в „Димі“ — схилюються по смітниках чужих народів, піднімають з них зношений черевик, насаджують собі його на голову і чваняться: Ось то ми!

—0—

ПОЛОТНА Іван Рідль
Львів
вул. Академічна 2.
267 39—50 г

Десятиліття Польщі

як його характеризує „Слово Польске“.

Покоління, котре увійшло в посідання великої польської держави, не посідало психольоґії спадкоємця великої держави. Се під оглядом моральним. А під оглядом матеряльним була Польща в хвилі, коли на ново повстала, одним великим побоєвищем. Але не се було найгірше і навіть не закаженнє суспільности трома чужими психічними культурами, тільки — спільне всім Полякам неґативне відношенння до держави як інституції, котра поверх 100 літ нишила польський політичний розвиток. Той неґативізм в думанню й відчуванню, конечний у відношенню до ворожої держави, перенісся на відношення й до власної держави: він становив головну перешкоду при витворюванню одностайної державної держави.

Дальше згадує „Слово Польске“ коротко всі позитивні висліди польської державної праці за 10 ліття і доходить до висновку, шо 10 літ надто короткий час у життю держави, щоб білянс їх міг становити основу до видавання певних осудів та роблення певних внесків на будуче.

—0—

„Є люде, котрі хочуть бути незалежні ще заки виховали себе до незалежности. Такі розуміють під незалежністю анархію й увільненнє від усякого наказу...“

Як характеризує десятиліття

„Przegląd Wileński“.

Сього року — пише „P. Wil.“ ч. 19. — обходять десятьліття свого повстання держави, котрі повстали на руїнах Росії й Австрії. Одні дістали те, чого бажали, инші дістали за мало, ще инші одержали більше ніж сподівалися, але тим вони не ущасливлені, бо чують, що на тім становищі не зможуть довго вдержатися. Мають дві дороги до вибору — йти дальше або цофатися. До тих останніх належить польський нарід... Маючи вільну руку на заході й свободу рухів на сході скоро й без великого зусилля злучила (Польща) три займанщини, а скріпівшись трохи на своїй природній території, забажала відбудови своєї давньої могутности й світлости, воскресення великодержави з часів Ягайлонів і Баторих... Алеж примушена була здержати свій разгін і вдоволитися частинними добичами. Не здобула історичних границь, але й не замкнулася в межах етноґрафічних. Не заспокоїла своїх великодержавних стремлінь, але й не зреклася імперіялістичних посягань... Повстала отже держава занадто ріжношерстна, щоб мати характер національної держави та з дуже нерівномірним розкладом сил у нутрі, щоб стати державою націй федералістичного типу. І в тім лежить траґізм внутрішнього положенння, з котрим звязане й зовнішне положенння. — Такий стан довго тревати не може. — Розуміється, що масам, широким суспільним верствам є чужі такі побоювання й сумніви. Маси як діти: тішаться тим, що є й не думають про завтра. Провідні кола не виводять їх з блуду й удержують у стані блаженної несвідомости. Торжественні обходи, паради, забави мають додати блеску десятиліттю відзискання незалежности... Але чи не більшу услугу дають свому народови ці, що накликують до застанови й тверезости, ніж ті, що безнастанно підбехтують його й упевнюють, що ніяка небезпека не грозить — питає слушно „Пшеґльонд Віленьскі“.

Вибір з иньших голосів преси подамо в дальших числах „Н. Зорі“.

—0—

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Докінченнє історії папів. Видавництво Гердера переслало католицькій німецькій пресі комунікат, в котрому впевняє, що смерть знаменитого історика Пастора не вплинула на видаванння „Історії папів“. Цілість матиме 16 томів і „автор цього монументального твору — пише комунікат — мав ласку, що смерть прийшла до нього саме по укінченню цілого твору в рукописі. На протязі ц. р. бл. п. Пастор переробив рукопис останнього (16.) тому, підчас коли тепер друкується щойно 13-ий том“.

Протестантизм і американська політика. У звязку з горячкою виборів в Америці д-р Бравн, один з найбільш знаних проповідників епископальної секти, сказав: У цій виборчій боротьбі протестантизм втратив багато, бо забирав голос в політиці. Чим більше говориться на проповідницях і в церквах про політику, тим більше чесно думаючих протестантів покидатиме свою реліґію.

Відчиненнє Католицького Наукового Інституту в Кракові. Дня 4. ц. м. відбулося святочне відкриття і посвячення Католицького Наукового Інституту в Кракові. Інститут заложений заходами бл. п. п. Крушинської і ґрафів Баденього та А. Потоцького має за ціль усунути досьогоднішну „чемну байдужність“ відносно віри й Бога та створити сильну наукову основу католицизму в Польщі.

—0—

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ЮВИЛЕЙ 10-ЛІТТЯ ПОЛЬЩІ обходили Поляки на загал з меньшим запалом, ніж того можна було сподіватися. У Львові виглядало се торжество більше на офіціяльне свято. В соймі й сенаті представники нац. меншостей (з виїмком Жидів) заявили на письмі, що участи в тім святі не беруть. (Наші замітки з приводу 10-ліття істнування Польщі подамо в слідуючім числі. Ред. „Н. З.").

ОКРЕМИЙ БІЛОРУСЬКИЙ КЛЮБ утворили посли Єремич, Каруза і Степович та сенатори Роґуля й Богданович. Досі належали вони до Українсько-Білор. Сойм. Клюбу. Головою клюбу вибраний Єремич.

ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ в Кеніґсберґу покінчилася невдачею головно через виленське питання. Полагоджено тільки деякі дрібніщі справи.

ТОРЖЕСТВО УКРАЇНЦІВ В БЕРЛІНІ (ПАТ). Берлінська кольонія Українців урядила торжественний обхід на спомин незалежности Західної України. Проф. д-р Мірчук взивав до співпраці для приготування будучої незалежности України. Д-р Кузеля представив історію укр. самостійницького руху. Полк. Коновалець, голова Союза укр. офіцирів в Берліні, декорував б. жовнірів і офіцирів УА. спеціяльним памятковим хрестом. Збори ухвалили переслати Лізі Народів протест проти насилування волі 7,000.000 Українців у Польщі.

„HAMBURGER NACHRICHTEN" пишуть: „В українськім проблемі укриті можливости, котрі можуть показатися для нас (Німців) важній ними, ніж висліди всеї нашої західної політики".

РОМУНІЯ. Уряд Братіяну подався до димісії. Утворення нового уряду т. зв. національної єдности поручила реґенційна рада ґен. Тітулеску. Він однак не дав своєї згоди. Тоді місію цю одержав Маню, провідник нац. селянської партії, котрий вже предложив листу кабінету з членів своєї партії. Розписані нові вибори.

ЛИШ ВАШІНҐТОН НЕ ВИБИРАВ. Одиноке місто Америки, котре по закону не сміє голосувати при виборах президента, се столиця Вашінґтон. В дни виборів панувала у Вашінґтоні мертва тишa. Тільки перед ситіголґом (ратушем) відбулися збори, котрими мешканці того міста протестували проти тої точки закона, котра забороняє їм вибирати. Потому урядили вони похід, у якім несли виборчі урни, прибрані в чорну матерію на знак жалоби.

—o—

ДОПИСИ

ЗБОРІВ. День 1. XI. — як десятиліття укр. держави, — святкував Зборів дуже урочисто. Соборну Службу Божу служив о. Кулик, парох Зборова, з пяти сусідними отцями. Співав читальняний хор під умілою дириґентурою п. Конопи. Слово виголосив о. Лошній, парох Грабковець. Збірка на українських інвалідів дала 70 зл. 40 сот.

По Богослуженню уформувався величавий похід до могил борців. Орхестра т-ва „Сокіл" з піснями „Со святими" і „Ви жертвою впали", укладу дириґента п. Конопи, отвирала похід. Дальше йшов читальняний хор, соколи і сокілки в одностроях; пласт ніс 6 вінців від укр. товариств; потім брацтво церковне зі священиками; представники повітових товариств і довгий ряд — на 1 клм. — народу. Начислено більше тисячки присутних. На цвинтарі біля могили укр. Стрільців відспівано панахиду, а п. сенатор Кузьмин в короткій а повній змісту промові підніс вартість свята. По піснях „Боже великий" і „Ще не вмерла" повернув похід під церкву. Ранішний порядок свята був вичерпаний, та народ ще довго не розходився. Згадував тарне минуле...

Вечером ще раз зібрався народ біля могили полеглих борців, що була освічена смолоскипами. Орхестра грала, а хор співав пісні. О годині 6-ій живий образ і академія з виставою пласту закінчила свято.

Сконцентрована поліція сиділа в хаті гробаря, а десяток аґентів подивляв взірцевий порядок і набожно-патріотичний настрій. — Це був один з найгарнійших днів у Зборові. Він зєднив всі партії і навіть „незєдинені" одиниці. Особливого труду доложив „Сокіл" зі своїми виділовими п. Снітинським і п-нею Куликовою. За те Староство покликало їх „до пшеслуханя". — Однострої і орхестра за сильно подражнили декого... Присутний.

—o—

Троцький про большевизм

Сими днями появиться в німецькім перекладі найновіща книжка Троцького, одного з головних творців большевизму. Він випечатав її в російській мові потаємно в Росії, але чрезвичайка вспіла захопити весь наклад, причім увязнено навіть тих, що ту книжку печатали і брошурували. З великим трудом удалося оден примірник тої книжки перевезти за границю, де її переложено й видано. В тій книжці каже Троцький, що в большевії нема ніякого „уряду робітників", тільки є уряд партійних бюрократів, котрий густою сіткою давить усяку господарську й духову ініціятиву, а фальшуванням статистики обманює публичну опінію, немовби положення було лучше, ніж є. Троцький доходить до висновку, що большевизм скоро наближається до свого кінця.

НОВИНКИ

Замах на поїзд довершено на лінії Львів-Луцьк. Опісля невідомі справці ограбили стацію Сенкевічуфку.

В Укр. Науковім Інституті в Берліні виголосив д-р М. Гнатишак відчит на тему: Степан Руданський головний представник пізної укр. романтики.

Телєфонічне получення між Віднем і Америкою відкрито 4 ц. м. Перші розмовляли представники влади обох держав: канцлер о. Зайпель і держ. секретар Келлоґ. Тримінутова розмова з Відня до Америки коштує 367 шілінґів.

35 зол. Шліфоване Зеркало
60×115 цм. Лише в фабрці зеркал **М. Бик,** Львів, ул Вірменська ч. 27. Телєф. 52-57. 2-5
358

Справлення друк. похибки. Виставa краєвого промислу відбувається в Перемишлі, а не в Тернополі, як помилково напечатано в попереднім числі.

ОПОВІСТКИ.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО, великий фільм в 12 частях, висвітлює кіно „Народнього Дому" в Перемишлі в'д 16. ц. м. 360 б 1—1

В перше 10-ліття визвольних змагань

Всенародний дар Українським Інвалідам!

Минуло якраз десять літ, як на наших землях зайшла подія, що становить звоpотну, переломову хвилю в нашій історії. Вона ще жива в памяти українського громадянства. Колиж ми все-таки пригадуємо її, то не тому, щоби відсвіжити знання кількох історичних дат. Наша згадка в це перше десятиліття Великого Дня крие в собі щось більше. Є в ній безмір пережитих поривів, зусилля й муки невимовної Тисячі, сотні тисяч поміж нами почувають, на саму згадку про це минуле щось глибоко щуртує в їх душах... Рани, що їх носять наші борці безчисленні могили, розкинені по всій Україні, якоюсь чарівною силою впливають на наші душі, щоби обновити нас до нового життя.

Ця обнова в великі роковини проявиться найкраще в тому, коли ми думку про єдність і високий духовий підйом збережемо не про свято тільки. Ми мусимо памятати про потреби нашого будня й працювати з усею напругою для щоденних потреб нашого лихоліття. Тільки така праця дасть тривкі підвалини під будову кращого майбутнього.

До наших щоденних турбот належить і справа допомоги Інвалідам з Українського Війська.

За жертву крови, пролитої в обороні Рідної Землі, належиться Інвалідам опіка всього народу.

Десятиліття наших визвольних змагань — це найкраща нагода доказати нашу вдячність борцям України, нашу любов до найбільш обездолених.

Український нарід повинен з нагоди цього десятиліття зложити всенародній дар Українським Інвалідам.

Вони бо своє тіло, кров свого серця склали на вівтарі Батьківщини.

Вони крівавились щоби зломати вікові окови нашого духового рабства.

В кривавій луні війни несли вони в своїй душі несплямлене сяйво свобідної Батьківщини.

Національний дар буде обявом нашої пошани, першим обовязком чести супроти Інвалідів.

Українське Товариство Допомоги Інвалідам (так змінило свою назву дотеперішнє „Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами") у Львові старалося, бодай у невеликих розмірах, сплачувати цей довг чести. Під теперішню пору Товариство виплачує на інвалідські ренти, допомоги, лічування, протези та инші видатки, звязані з організацією 12.000 зол. місячно. Потреби отже великі! А становище наше тим прикріше, що наші фонди вичерпані. Було би в найвищій мірі соромно, коли би ми якраз у це десятиліття мусіли зменшити нашу допомогу Інвалідам.

Не зменшити, а й двоїти й потроїти її треба, щоби заспокоїти найконечніші життєві потреби Інвалідів.

Кождий український громадянин повинен зложити одноразову жертву на всенародній дар для Українських Інвалідів. Кожний по своїй спроможности! Місяць листопад ц. р. призначується на складання цього дару.

Зложім його, щоби наші діти в нестертих сльозах та незгоєних ранах Інвалідів не бачили відстрашаючого прикладу невдячности народньої!

Львів напередодні 1. листопада.

Головна Рада „Українського Товариства Допомоги Інвалідам" у Львові, вул. Руська ч. 3. II. пов

На пресовий фонд „Н. Зорі" зложив Всв. о. д-р Омелян Стасюк, Бережани, 10 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Дентист ЯКІВ НАСС
Львів, вул. Сикстуська ч. 17, II. пов.
Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й вынимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. 359 1—5

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ. І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., проч р. по 33 зол. Перша б бл. надається для сільських, друга для міських парох. ібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні шодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II б бл. 220 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 24—30

Препарат до чищення брудних стін і тапетів 1 кг. вистарчає НА 2 КІМНАТИ.
Склад тільки у
О. Т. ВІНКЛЄРА Син
:: Ринок 28 :: ЛЬВІВ :: Телєфон: 19-96
316 19—20



Найтревальші **ПАНЧОХИ, СКАРПЕТКИ**
ПФАУ, Львів, **РИНОК 19.**
246 б найдешевше, бо вхід через сіни. 44-50

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З дгукарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 89 (191). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 18 листопада 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телефон 4—48. | Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4 річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Кріваві події перед соймом

Кріваві листопадові події полагодив варшавський сойм так, що відкинув українські наглі внески і внесок вшехполяків, а приняв наглий внесок клюбу Б. Б., щоб уряд докладно розслідив ті події й витягнув відповідні консеквенції.

Особливо шкода, що сойм не здобувся бодай на тілько дотепу, щоб ухвалити внесок вшехполяків, котрий домагався кари не тільки для невідомих справців, але й для тих політиків, котрі приготовляють ґрунт під кріваві події. Якби той внесок був принятий, то совісна слідча комісія мусілаб була зажадати кари також для тих відомих не від сегодня вшехпольських публіцистів і політиків, котрі від багатьох літ пишуть так шовіністично, як мабуть ніде поза Балканом.

Др. Райнлєндер пішов у стан спочинку

У звязку з крізавими подіями у Львові перенесено в стан спочинку довголітного директора поліції, потому старосту у Львові, Д-ра Райнлєндера. Був се чоловік, котрий знаменито знав людей і відносини. Чи се знак, що Варшава бажає собі тут мати в часі демонстрацій меньше здержливого чоловіка, чи більше здержливого, легко сказати. Очевидно перше, на що вказувалаб заява мін. Складковського в соймі, що поліція виказала за велику здержливість. На місце Д-ра Райнлєндера прийшов капітан Адольф Кльоц, уроджений в Галичині. Як офіцир піхоти відбув він 2-літний курс Висшої Воєнної Школи. Був військовим атташе в Ризі, потому офіцером для спеціяльних доручень при віцеміністрі війни, ґен. Конаржевськім — Про дальші переміни урядовців у новинках.

Київський відгомін листоп. подій у Львові

В однім приватнім листі, писанім у Київі 6-го с. м., львівський адресат знайшов таку дописку:

„З великим сердечним болем довідалися ми про події у Львові. Не зовсім ясно з наших газет, що саме і як сталося. Ясно одне тільки, що трапилася велика трагічна подія, яка вибила з наших рядів сотні молодих запальних юнаків. Вічний їм спокій і память! Бідна, бідна українська доля!“

З сих слів ясно випливає, що радянська урядова преса свідомо подавала читачам так неясно зложені вістки, що громадянство було ще 6-го с. м. переконане про сотні вбитих молодих Українців... Якби на таких „фактах“ побудована була відозва „Укр. Академії Наук“ і „Союза українських письменників“ до учених цілого світа, то польським аґенціям не трудно буде підорвати дещо її ефект у світі.

Замахи на памятники королів

З Лондону депешують: Невідомі справці кинули в Дубліні бомби на памятники анґлійських королів Вільгельма III. і Юрія II. Оба памятники сильно ушкоджені. (Преса ні словечком не згадує, щоб Анґлійці кидалися з того приводу на невинне населення Ірляндії).

Чортова віра на Волині

Клим Іванюха заступником люципера на землі.

Преса приносить неймовірні вісти з Волині. Там, особливо в околиці Ковеля, має ширитися чортова віра. Просто уважають чорта як олицетворення зла паном світа і покланяються йому, а в кого він „вселився“, того шанують як святого. Заступником люципера на землі уважають Клима Іванюху. Він сам оповіщує, що всі „совєтські сили на небесіх“ підлягають йому. В нутрі тої секти повстав одначе роздор. Відокремлена частина секти має свою „столицю“ в селі Смердинь.

Є дані припускати, що оснували ту секту большевицькі аґітатори в тій ціли, щоб розвалити христіянські церкви.

Царем має бути Володимир

Пражська Аґенція „Русуніон“ доносить: Щоб довести до порозуміння між рос. монархістами, В. Кн. Кирило хоче зречися прав до рос. престола на річ свого 11-літного сина Володимира. В звязку з тим буде утворена родинна рада династії Романових, котра рішатиме всі справи аж до повнолітства Володимира.

Соціялізм в Америці не приймається

Бюро Вольфа доносить: Нова палата послів у Вашінґтоні складається з 252 республиканців, 174 демократів і двох фармерських послів. У новім сенаті є 57 республиканців, 38 демократів і 1 фармер. Одинокий посол соціялістичний перепав при останніх виборах.

В СССР. росте вплив Церкви

„Рабочая Москва“ доносить: В тульській ґубернії скріпилась активнісмть духовенства. Населення будує нові церкви, купує дзвони й уряджує дуже торжественні богослуження.

ДЕСЯТИЛІТТЯ ПОЛЬЩІ

ЗМІСТ: Дата уродин нової Польщі. — Головна передумова її відбудови. — Про порівнання старої Польщі з новою. — Про подвійно невдалий компроміс. — Оден висновок і його причина.

Від т. зв. маєвого перевороту Польща почала обходити нове державне свято: 11-го листопада 1918 — свято Відродження (Risorgimento). Можнаб, очевидно, спорити про те, чи саме 11-ий листопада, чи який инший день більше надається на се свято. Та се питання малозначне й політичні керманичі Польщі мають очевидно право вибору відповідного дня. Усталений вже день має одно важне за собою: він сходиться з памяткою закінчення світової війни — проголошення перемиря...

Бо одно не може підлягати сумніву: не будь останньої великої війни, політична мапа Европи не зналаб Польщі як окремої незалежної держави. І то не якоїне-будь війни, а таки загальної, світової. Зльокалізована війна, хочби в ній були брали участь всі три колишні парцелянти історичної Польщі, ніколи не булаб довела до сучасного висліду. У великій історичній хуртовині зникла колись Польща з політичної карти, у такій-же хуртовині знов на ній появилася. Так вимагало історичне правило. А воно важне не тілько у відношенню до Польщі; про инші народи, що одночасно з Польщею здобули волю, те саме треба сказати. А що було законом у минувшині, буде напевно правосильне й у будущині: політичні перевороти на великих осередних просторах будуть родитися лише в великих світових крізах. А таких, річ звичайна, не буває часто і бувати не може: правильно — що 100 літ. Отсе одно, що приходить на думку при нагоді 11-го падолиста.

Друга думка, що тиснеться з сього-ж приводу під перо, питає: хто з польського громадянства, святкуючи 10-і роковини національно-державного відродження, старався порівнати історичну річпосполиту з новочасною і з такого порівнання витягнути висновки — теоретичні і практичні? Думаємо, що лише дуже небогато робило се, а вже певно ніхто з тих, у кого фізична або моральна влада над земляками — ніхто з уряду і ніхто з преси... А шкода, бо таке порівнання позволилоб осудити величину тої науки, яку польське громадянство здобуло продовж 123 років свойого державного упадку.

В голові нормального польського громадянина і політика звязалися *механічно* дві ріжнородні ідеї: традиція історичної Польщі зперед 1772, чи навіть зперед 1667, та новочасна доктрина суверенно-племінної державности. При тім ся голова цілком не зясовує собі величезної *суперечности* між сими двома ідеями і необхідности — скорше чи пізніше — ліквідувати сю суперечність. Ще менше розуміє нормальний Поляк, що розвязка сеї суперечности можлива тілько по альтернативній лінії: або даючи перевагу

моментам історичним, ґеоґрафічним і господарським, заявити себе державою *народностей* і перестроїтися на федеративних основах, або даючи першенство національно-племінному принципові витягнути з нього консеквенції — обмежити свою державну суверенність на неспірно польські землі... Бо таку лише Польщу передбачали в 1917 р. ті, в яких руках було рішення відбудови її, і коли так не вийшло, то сьому винна лише російська революція, або ще докладніше — її большевицька фаза. Був тоді, правда, короткий момент, коли рішаючі чинники мали на оці й иншу концепцію Польщі — федеративної, одначе ці пляни, звязані з долею Австрії і її династії, швидко розвіялися. Обставини зложилися так, що Поляки мали змогу унезалежнитися до деякої міри від волі воєнних переможців і самі означити тип своїй відбудованій державности.

Рішення, що його винесли Поляки при помочи цілої низки т. зв. доконаних фактів 1918-1920, з бідою одержало, що правда, в 1923 згоду міжнародних сил, одначе від самого початку воно мало й досі має *печать невдалого компромісу між обома суперечними ідеями*, у горі зазначеними: для одної з них сучасна Польща пішла за далеко на схід, для другої — за близько. Се відносно територіяльного сформування новочасної Польщі. Щодо конституційної будови її отся суперечність вилилася в *мертвий компроміс* між принципом одноцільного централістичного устрою з неорґанічними окрушинами „прав для національних меншостей“, які нікого не задоволяють і здебільшого — цілком не виконуються...

Коротко, Польща станула на половині дороги. Сучасний її стан є не до удержання. Коли се зрозуміє польське громадянство, святі знають. Покищо воно ополомлюється радощами свойого відродження, а всі невдачі і діссонанси складає на нечемних підданих і потаних сусідів... Півтретя року тому взад могло здаватися, що новий, виїмково сильний, режім у Польщі зрушить її віз з мертвого пункту, одначе сьогодні виглядає, що се були ілюзії. А до такого висновку приходиться тому, бо ні одна держава в Европі не має такого важкого зовнішнього і внутрішнього положення, як Польща — і мимо того її уряд допустив до такого занедбання й заогнення найважнішого преблему тої держави, справи національних меншостей (1/3 населення!), як ні оден уряд в Европі. Се факт, який особливо виразно кидається в очи в 10-ліття істнування польської держави.

Коли уряд Польщі й дальше трактувати-ме справу меншостей per non est, то обличча тим меншостям очевидно надасть Москва, під владою котрої все таки щось робиться бодай для паперової культури ріжних націй. (Гл. інформаційну статтю про Укр. Акад. Наук у Київі в сім числі „Н. Зорі“).

—o—

„Спомини соціяліста“

Так називається надзвичайно інтересна нова книжка, котра появилася в Дрезні, в німецькій мові. Автор її відомий соціяліст Шайдеман описує в ній, як провідник соціялдемократії й потому канцлер Німеччини, робітник Еберт був вірний ідеї німецької монархії. Він червонів з досади, коли оден з соціялістів-інтеліґентів заявив, що республика тепер самозрозуміла. „Не маєте права проклямувати республики!“ голосно кричав Еберт і бив пястуком у стіл.

—o—

На одяги осінні і зимові, на плащі, ґаґляни і верхи футер
наймоднійші матерії
ВОВНЯНІ
англійські і бельські першорядної якости, як **камгарни, дублє, англійські шевіоти і т. д,**
всякі підшивки й додатки
поручає детайлічно
по фабричних цінах
відомий з дешевости христ. магазин
ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА
45 ЛЬВІВ РИНОК 45
329 Догідні умови сплати. 13—20

„Характер ніхто не одержує даром: на се потрібне власне духове зусилля, що тревае десятки літ“.

Неймовірне але правдиве

„Kurjer Poznański“, оден з найлучше редаґованих польських орґанів, котрий мав досі виразний катол. напрям, продукує в ч. 508. з 5. XI. 1928 у статейці п. з. „Potępiają“ ось яку „католицьку“ любов ближнього:

„Величава (!) — пише — відповідь польської патріотичної молодіжи проти зрадливої (?) діяльности Русинів очевидно не на руку санаційній пресі всіх відтінків. Вона висказується з неохотою про національні демонстрації, які супроти пасивности иньших чинників були конечні (!) для здушення щораз то більшої зухвалости Русинів. Масонська „Епока“ повідомляючи про львівські події, пише про „жалю гідні інциденти“ й додає, що 15 ранених упало „жертвою національних темпераментів“. „Курєр Порании“ доносить про „національні боротьби“, при чім не розріжняє Поляків від Русинів і висказує надію, що серед акад. молоді возьмуть верх „розумнійші елєменти“ (чого очевидно не хоче катол. „Курєр Познаньскі“... Ред. „Н. Зорі“) та львівської санаційної преси, котра накликує, шоб „перестати робити вибрики“. Дуже се знаменні погляди на найживотніші національні інтереси та на чинну й елєментарну їх оборону“.

Так виглядає дослівний переклад... Справедливість вимагає признати, шо масонські орґани, на які нарікають „католики“ з „Курєра Позн.“, виказують в данім разі значно більше католицького духа супроти нас, ніж католицький католик з „Курєра“...

—o—

Жидівські комуністи вертають з Сибіри

Мимо голосної реклями й потому „принудительных мѣр“ жидівська кольонізація в Биробиджані вже скінчилася на нічім: велика скількість виселених туди Жидів вертає на покинені місця, позбувшись на Сибірі всего, що мали. Супроти того уряд СССР. рішив таки поселити їх на Криму й на північнім Кавказі та наказав місцевим „урядам“, відвести там землю для вертаючих Жидів. Місцеві (льокальні) уряди мали відповісти — як доносить „Разсвѣт“, — що не допустять до кольонізації Жидів, бо вона „економически безполезна и политически вредна.“

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 18. XI. 1928 75

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Запитав дуже ніжним голосом:

— Чи тобі не прийшло на думку, як ослаблюєш своїм кроком судейську совість найвищого судді в державі?

— Прийшло. Але я сказала собі, що ти можеш переслухати про все евнуха Гассана. Він живий...

Відітхнув усею груддю.

Вона також відітхнула свобідно, бо знала вже, що викрикував напів божевільний Гассан.

Сулейман знов споважнів на хвильку.

Пригадав собі ріжні неприхильні вискази про жінонк ріжних мудрців сходу і запитав:

— Чи ти ніколи ще не сказала мені неправди?

Засміялася як дитина і відповіла:

— Так! Сказала!

— Коли?

— Тоді раненько... над морем... коли в червонім блиску сходячого сонця надпливали рибалки...

— А якуж неправду сказала ти тоді?

— Я сказала, що хочу їсти. Але я була сита любовю. І думала, чи ти не голоден. А соромилася запитати тебе...

По тих словах, що були для нього солодші від меду, могутний султан Османів перший раз в життю сказав собі, що про душу жінки всі мудрці не знають нічого... Дивувався сам собі, як міг тоді повірити, що та делікатна істота хотіла харчу для себе, а не для нього. Пригадав собі, з яким смаком тоді заїдав і сягнув по чашу сорбету...

III.

Великий султан Сулейман випив чашу сорбету, не тільки зі спраги, але й тому, що чув якусь дивну пустку в нутрі. Вона не була прикра й навіть робила йому якусь полекшу. Що се таке з ним діялося — не знав. Але був переконаний, що вияснення знайде лише в очах сеї жінки. Обняв її й чекав — якогось нового „нападу“, нового „вимушення“ її ніжних рученят і чудових уст. Чув приємність у цілім тілі з того, що є хтось, що може на нім робити вимушення.

Вона інстинктом жінки відчула свою перевагу в сю хвилю. І мала навіть ясний плян ще одного вимушення. Вже дійсного вимушення — а то для себе, не для мошеї. Але трохи боялася зачати, а ще більше — не знала, як зачати.

Він налив собі ще одну чашу сорбету. Пив помалу, любуючись думкою про те, що ся дивна жінка очевидно ще чогось захоче. Її мовчанка дразнила й напружувала його. Не видержав і сказав:

— Ну, скажи вже раз те, про що думаєш. Я сьогодня готов програвати...

— А звідки ти знаєш, що я ще чогось хочу?

— І знаю навіть, що чогось незвичайного. Бо ти зі звичайними справами не надумуєшся так довго, от як наприклад зі смертю Агмеда-паші.

Ще подумала й запитала:

— Чи тобі було прикро, що я зробила таку дивовижу?

— Ні. Було щось надзвичайне. Ніяка инша з моїх жінок не відважиласяб на таке. І се мені навіть сподобалося, що ти така відважна.

Подякувала йому усміхом і сказала:

— А що ти зробив би, якби я зробила ще більшу дивовижу?

— Тут, у палаті?

— Так.

Розвязання зїзду Рідної Школи

Голоси преси.

Львівська „Свобода“, орган УНДО, принесла про ту справу отсю вістку:

Всюди крамола. Розбиття зїзду „Рідної Школи“. В пятницю, 2. ц. м. перед полуднем зачався в салі Народнього Дому у Львові загальний зїзд „Рідної Школи“. Прибули делеґати з цілого краю, щоб нарадитися над дальшою долею „Рідної Школи“, що опинилась в дуже скрутному матеріяльному положенню. Збори відкрив голова Т-ва радник Кокорудз, звідомлення з діяльности головної управи зложив пос. Струтинський, а відтак приступив до звідомлення про стан ґімназій „Рідної Школи“ інспектор тих шкіл д-р Макарушка. В часі цього реферату на салі явилась ґрупка студентів і один з них почав відчитувати якісь довжезні демонстраційні резолюції. Три рази пробував предсідник зїзду відобрати йому голос, але безуспішно. Тоді представник поліції радн. Бехметюк розвязав зїзд тому, що беруть в ньому участь і проголошують резолюції люди чужі, які не мають нїчого спільного з „Рідною Школою“. Як довідуємось, до розвязання зїзду причинилась невеличка частина делеґатів, відома від давна з опозиції проти управи „Рідної Школи“. Коли надія на проведення своїх людей до нової управи завела, вони спровадили до салі невідповідальних осібняків, які й розбили зїзд, наразивши багато людий з краю на даремні матеріяльні видатки.

„Рада“, орган партії праці, принесла отсе признання і поклик українського педаґоґа п. Антона Крушельницького:

Ідейний порив. На зїзді Рідної Школи зайшла подія, яка могла знайти неприхильний для молоді відгомін у громадянстві...

Дальше п. проф. А. К. переповідає резолюції ґрупки молоді й пише від себе:

Порив молоді ідейний! Дуже симпатичний. Він може стати почином у відродженні „Рідної Школи“. Головна Управа „Рідної Школи“ повинна підносити цей поклик молоді, прийняти співпрацю обеднаної молоді і візвати її від себе до витревалости, щоб порив молоді, який, що правда спричинив розвязання Зїзду, не був соломяним вогнем, тільки щоб дав дійсно ювілейний залізний фонд „Рідній Школі“. Ще одно: Головна Управа „Рідної Школи“ повиннаб підготовити основу до обеднання всього українського громадянства в співпраці на терені „Рідної Школи“. Заходить питання: Чи можна здійснити ідею ювілейного залізного фонду? Коли узгляднимо, що майже кожна інтеліґентна родина видає в часі різдвяних і великодних свят ново року й карнавалу — найменше сто зол. на приняття, оплати карт вступу і строї, — заощадження цієї суми внаслідок здержання громадянства від забав, балів то що і зложення кожною інтеліґентною родиною в часі від листопада до Великодня суми 100 зл. на ювілейний залізний фонд Рідної Школи, далоб нам продовж пів року найменше пів міліона золотих — від самої інтеліґенції. Колиб до того відгукнулося на поклик університетської молоді громадянство на всіх українських землях і в Америці, Рідна Школа повинна в році памятного десятиліття дістати міліоновий залізний фонд! Від слів до діла! Складаю в Земельнім Банку на фонд будови промислової школи Р. Ш. у Львові суму 100 зол., злежених на мої руки учнями мужеської семинарії Рідної Школи і 100 зол. від себе, як відгомін почину університетської молоді.

„Діло“ п. з. Відрадний прояв, перепечатує отсю замітку „Неділі“, без ніякої уваги від себе:

Відрадним проявом є довершене вже обеднання всього українського студентства без ріжниці ідеольоґічних переконань, яке видало у Львові відозву, в якій після ствердження свойого непохитного, патріотичного становища домагається: щоби 10-ліття 1-го листопада відсвяткувати загально-національним податком на фонд „Рідної Школи“, на національну розбудову українського Львова (заснування української промислової школи, безплатне навчання в народніх школах „Р. Ш.“); вибору здібної до праці сконсолідованої й енергійної Гол. Управи „Р. Ш.“; свідомого й національно здорового учительства; створення приватних катедр для вищої освіти по українознавству; усунення з учит. збору „Р. Ш.“ поляків і українців-опортуністів; здержатися в часі від 1-го листопада 1928 до 16-го липня 1929 р. від усяких забав, а гроші, які малиб піти на ці забави, зложити на загальний фонд „Р. Ш.“

„Громадський Голос“ пише в ч. 69 в статті „Не викрутитесь“:

Останні „Загальні Збори“ показали, що люде, яким найменше на ідеї „Рідної Школи“ залежить, знову добре пильнували і приїхали, щоби створити припадкову більшість і дальше пхати „Рідну Школу“ в пропасть, за ціну кількох концесій для пару ґімназій. В наслідок розбиття, взглядно закриття владою цього останнього Зїзду Р. Ш., не прийшло, на щастя, до позліткування дряхлого, старого шильду. Остає в „Рідній Школі“ стара грішна Головна Управа. Треба надіятися, що чейже слідуючий Загальний Зїзд Рідн. Школи складатисьме з людей, яким ідея „Рідної Школи“ буде дорога, від ундоклерикального угодівства та вузькопарт.йної виключности.

Вкінци „Свобода“ в ч. 47 помістила спростування Союзу Української Самостійницької Молоді, в котрім говориться:

„...правдою є, що на салі явилось умандатоване представництво Союзу Української Самостійницької Молоді і відчитало зовсім річеву заяву, ухвалену загальностудентським вічем і одобрену другим загальностудентським вічем..., правдою є, що СУСМ ніколи перед тим ані по тім нїчого спільного з жадною опозицією на Зїзді Рідної Школи не мав і мати не буде. З окрема протестуємо проти тенденційного наголовка і називання відпоручників загальностудентського віча невідповідальними осібняками...

Редакція „Свободи“ додала від себе отсю замітку:

Інформацію про розвязання зїзду Рідної Школи одержали ми на жаль від посторонніх осіб і тішимось, що вона незгідна з правдою та що можемо відкликати слова, що кидають тінь на українську самостійницьку молодь.

До сих голосів преси слід замітити ось що: Українська суспільність, котра удержує „Рідну Школу“, має право й обовязок, домагатися від найбільш компетентного чинника, а саме від Президії Зїзду та Головної Управи Р. Школи, щоб вияснили прилюдно розвязання зїзду та висказали свій погляд на ту справу як також на наслідки розвязання зїзду і на те, хто тепер рішатиме ті справи, які мав вирішити розвязаний зїзд. Щойно по такім виясненню можна на нашу думку розпочинати успішну акцію в справі санації дійсно важких відносин „Рідної Школи“.

Вище представленого хаосу в пресі не булоб, якби Президія Зборів Р. Ш. відразу оповістила була, що і як сталося.

—o—

НАУКА І ХАРАКТЕР.

Добра книжка помагає в самовиховуючій праці. Вона покаже тобі ворогів і небезпеки, що чигають на тебе, сили і способи до боротьби проти них, — але вона не буде боротися за тебе. Ту боротьбу мусиш ти сам вести, коли хочеш здобути й зберегти характер. А се не легка річ, ніколи не заключити завішення зброї з великими й малими блудами та все бути з ними на воєнній стопі. Ось плян твоєї боротьби, котрий без виконання на ніщо тобі не придасться:

1. Хочу бути по можности паном своїх змислів і почувань.

2. Хочу зробити порядок в думках моїх.

3. Хочу навчитися наперед думати, потому говорити.

4. Хочу обдумати всяке діло заки зачну його.

5. Хочу вчитися від минувшини, думаючи про будучність і тому найлучше використати теперішність.

6. Хочу працювати з охотою, терпіти без нарікань, вести примірне життя і колись — з надією на вічну щасливість — зі спокоєм умерти.

ЗЕФІРИ Іван Рідль
Львів
вул. Академічна 2.
267 40—50 д

— Прилюдно?

— Так.

— Яку дивовижу?

— Довго тріваючу.

— Цікаво! Якже довго?

— Ціле життя.

— Довго. Але я не розумію!

Мовчала й надумувалася.

Був уже переконаний, що заноситься дійсно на поважнішу дивовижу, коли вона аж так довго надумується. Ждав. Вона повіяла віяльцем і запитала:

— Чи ти мігби наближитися до жінки, про яку знавби, що вона недавно могла бути в руках иншого мужчини?

Видивився на неї і відповів коротко: — Ні.

— А що ти відповів би, якби я таксамо сказала тобі: — „Ні“!...

Коли вимовила те слівце „ні“, здавалося їй, що впливає на другий, ще більше небезпечний дніпровий поріг.

Її відповідь була для нього зовсім несподівана. Скорше сподівався почути ганьбу від Пророка з неба, як таке. Був ображений мов нечуваним замахом на свої права.

В першій хвилі хотів їй відповісти, що вона належить до нього, як кожда жінка в сій палаті, і що вона була ще недавно невольницею! „Але невольниця не здобудеться на те, щоб висмикнути з рук султана криштал судейської влади“, подумав. „І не відважиться навіть на спробу таких змагань, як ся!...“ Пригадав собі, що від часу вінчання з нею не був ще ні разу у иншої жінки.

Вибирав у душі між усіми і нею. Волів її. Думав, як над шуткою. Але по її обличчу бачив, що се для неї зовсім поважна справа. І запитав:

— А що ти зробилаб, якби я відмовив?

Те, що він ужив слова „зробилаб“, а не „сказалаб“, застановило її. Зрозуміла, що тепер рішається її становище на цілу будучність, на ціле життя, та що від сеї хвилі вплив її буде або безнастанно рости аж до невідомої висоти, або безнастанно меншати, аж упаде до ряду тих жінок-невольниць, що служать до роскоші й забави — поки не зівянуть.

Все, що винесла з дому, піднялося в ній на саму думку про такий упадок. Але не хотіла в такій рішаючій хвилі нічим подразнити мужа. І лагідним словом відповіла:

— Я скажу тобі се аж тоді, коли ти відмовиш.

— І виконаєш се?

Голос її задрожав, але миттю набрав звуку. Відповіла твердо, заглянувши йому в очи:

— Виконаю!

Надумався.

Пригадав собі европейських монархів, що жили без гаремів. Пригадав собі й життя пророка Магомета, котрий довго жив з одною жінкою, Хадіджою, що була старша від нього. А ся була така молода! Якесь внутрішнє почуття справедливости пробудилося в нім, мов ключ цілющої води, що добувається зі скелі. Примкнув очі від натовпу думок і сказав:

— І я виконаю те, чого ти домагаєшся.

Була дуже задоволена. Але не показала того в такій мірі, як могла. Може ізза страху, що переведення тої надзвичайної постанови султана натрафить на ріжні перешкоди... Задумалася.

Сулейман взяв її за руку і промовив:

— Пригадую, що ти прирекла сказати мені, що зробилаб, якби я був відмовив.

Спокійно почала оповідати мов казку дитині:

— Я зробилаб те, що роблять жінки в моїм краю, коли їх мужі люблять инших жінок.

(Дальше буде.)

СУКНА на убрання мужеські, пальта, футра, плащі й дамські костюми, на реверенди для Всеч. Духовенства, коци — — — — на ліжка і на коні. — — —

ПОРУЧАЄ ФІРМА
ЛЮДВИК РАЛЬСКІ
Львів, Рутовського ч. 7.

352 **Найліпша якість. — Великий вибір. — Ціни фабричні.** 4—10

ПРАВОСЛАВЄ В АМЕРИЦІ

Розбрат і руїна в правосл. церкві в Америці. — Самозванний „епископ" Адам просить прийняти „православних галичан" під високу руку варшавського митрополита.

Орган варшавської православної митрополії „Воскресное Чтеніе" доносить, що варшавський православний синод на останній сесії розглядав прохання „епископа канадійського" Адама Филиповського про прийняття американських православних еміґрантів з Галичини під зверхність варшавського правосл. митрополита Діонізія. Адам Филиповський, мотивуючи сю просьбу, вказує, що в православній церкві в Америці настала страшна боротьба між ріжними напрямами й починається цілковита „руїна"; отже, щоби вратувати від тої руїни „православних галичан" в Америці, він просить прийняти їх під владу Варшавської митрополії.

Варто до сього додати, що Адам Филиповський уславився ріжними авантурами в Америці, за які й був суспендований і правосл. митрополитом Плятоном в Америці і правосл. синодом у Карлівцях у Сербії. Тепер іменує себе „епископом канадійським" цілком самозванно.

Мимо того, варшавський правосл. синод, по словам „Воскр. Чт.", з огляду на те, що ся справа має ширший „міжцерковний" характер, звернувся до Константинопольського патріярха в справі прохання Адама Филиповського.

—0—

Совєтська Касандра

Що оповістив комісар Куйбишев про господарство в СССР.

Большевицька преса прин сла обширний звіт В. Куйбишева про положення господарства в СССР. Зміст:

Сей рік був „малоблагоприятний". Промислови не вдалося заспокоїти голоду товарів у містах і селах, ні зменшити безробіття. Через те нема й можности міняти товари за хліб у потрібній скількости. Обострюється дефіцит і в области будівничого матеріялу. Ми показалися неспосібні задоволити все зростаючі потреби селянських господарств навіть у мінімальній степені! Ізза недостачі хліба на вивіз упала рівновага нашого торговельного білянсу. Ми сподівалися зросту продукції на 17·6%, а вона зросла на 13·3, зате заробітна платня замість зрости на 7·20 проц., зросла на 11·2%. Се останнє означає дефіцит, котрий виносить сотки міліонів й доведе до застою в промислі. Продукційний апарат розшатався й руководителі опускають руки, дисциплина паде. За хліб тяжко тепер і буде тяжко також в 1928/9 р. Продукція жита і пшениці впала. Острий недостаток масла є і буде. Стоїмо вже й перед загрозою металічного голоду, а „Высший Совет" застановляється вже над тим, чи не привозити ізза кордону також чугуна (литого заліза). В нутрі ростуть ворожі нам сили. Полагода всіх тих проблемів крайно трудна, тим більше, що вони звязані з невдоволенням богатшого селянства. Се незадоволення просякає цілим рядом каналів також в совєтський апарат та знаходить вираз покищо в сумнівах і недовірю у власні сили, а навіть в муркотінні („брюжжании"). Через апарат ті настрої протікають і в ряди партії. Не троцкізм найбільша небезпека, а упадок духа й панікерство в нутрі комуністичної партії...

При читанню того звіту пригадується траґедія леґендарної влади Пріяма і роду його в хвилі коли на сцену подій виступила зловіща Кассандра.

Англійська катол. преса

про недолю робітників.

Анґлійський часопис „Католік Таймс" помістив ряд статей проти сучасного капіталізму, шукаючи поради й рятунку. „Маємо міліони безробітних — пише автор статтей — міліони людей, що дословно, стоять перед голодовою смертю тільки тому, що приватні осібняки при помочі нездорових, хаотичних метод не допускають христіянської науки й етики до найширших верств народу, задля своєї особистої користи. Число уродин серед робітничих родин жахливо зменшується. Урядові лікарі ствердили, що смертність робітничих дітей в полудневій Валії виносить 133 на 1000. Нужда гірша як по наполеонських війнах. І чиж може бути щось гірше — питає автор — від цеї неволі самовільної, приватної, розбійницької системи промислу? Анґлійський уряд переселює тисячі робітників до Канади. Але чому не віддасть їм під управу поля в Анґлії, де на 33 міліони акрів орної землі управляється тільки 14 міліонів".

—0—

З нової книжки Троцького

Троцький так характеризує большевицьку владу: „Найгірші елементи, зіпсуті владою, засліплені бюрократичною ненавистю, всіми силами приготовляють Термідор, день знищення революції".

„Міські совєти втратили в останніх літах всяке значіння... У внутрішнім життю совєтів можна побачити ряд зовсім реакційних процесів... Дискусія над ріжними проблемами се тільки позірні балачки... В партії є вже не тільки карієровичівство, бюрократизм, і протекційність, але слідні вже й брудні струї з чужих і ворожих клясовости жерел, як пр. антисемітизм".

Сталіна називає Троцький гробокопателем совєтської держави і нечесною людиною та покликається на свідків, що Ленін в останнім своїм листі, який диктував, зірвав зі Сталіном усякі зносини й перестерігав перед ним партію.

По перечитанню цього одно лиш дивне: що Сталін за таке писання досі не пімстився на Троцькім...

—0—

ОКУЛЯРИ, ЦВІКЕРИ і ЛЬОРНЕТКИ
від найдешевших до найдорожчих
поручає фірма
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
ЛЬВІВ, ЛЕҐІОНІВ 1. і 3.
Репарації виконує скоро або відворотною почтою
212 а 27—30

Нафтові маґнати і большевики

Через що розбилась угода?

„Берлінер Таґеблят" доносить, що нафтові маґнати Анґлії й Америки довгий час були торгу в справі щорічного вивозу 1,000.000 тон нафти з большевії. Вже довершена угода розбилася на тім, що большевики зажадали потому счеркнення постанови, що 5 процент з ціни одержать що року бувші власники копалень і ґруб нафтових. Річ в тім, що большевики бояться, створити в той спосіб прецеденс і що до иньших дібр, які вони загарбали.

„Берл. Таґ." додає від себе, що ні анґлійські, ні американські маґнати не уступлять, а що уряд СССР. знаходиться в грошевій скруті, отже можна сподіватися, що кінець кінців уступить таки він.

—0—

Як тепер їдеться за море

Враження з подорожі до Канади.

Сумішні вони. І повні напнятих пережить. Мало веселого. Зате богато дикої радости, хотіння забути всіх і вся. Всі гнуться під вагою одної гнітучої думи: що жде їх за морем? Добро, чи зло? Щастя чи горе? Ця дума осідає бундючно на чолі і оре його в тисячі морщин.

Богато прийшлобися писати про поодинокі переходи. На це тут ні місця, ні охоти не має. Ще перед виїздом зі старого краю казав мені редактор: Пишіть як найкоротше. Це тепер виповнюю.

Заки еміґрант дістанеться на корабель, мусить перейти безліч лікарських оглядин. Оглядають в більшости чужі лікарі, компанійні (товариства, котре перевозить) або й державні канадійські. Від висліду цих оглядин залежить, чи еміґрант поїде дальше, чи ні. Часто лучається, що задержують в часі дороги і чоловік серед чужих прямо гине з грижі, не маючи ні змоги, ні права видістатися дальше. Крім оглядин стрижуть, купають, десинфекціонують і то кілька разів. Коли еміґрант з вдоволяючим вислідом перейде ті тортури, заладовують його в Ґданську на корабель. Пишу: заладовують, бо інше відповідне слово тяжко найти. З нашими людьми повоюються всюди грубо, а тут дуже грубо. Їсти на кораблі дають що самі хочуть. Звичайно пів смердячу рибу або зісохле на підошву мясо. Це вони з анґлійська називають „біфштиком". Люде звичайно харчують всеоскільки на морі взагалі мож харчувати. Першого дня їзди чіпається недуга. Голова стає тяжка, гей залізо, млоїть, весь світ стає немилий, ноги слабнуть, їжа вертається. В декого блювоти стають тяжкою недугою. Люде виглядають жовті, змучені, виснажені. Це тягнеться кілька днів. Всі переходи і палуба, оскільки на неї мож вийти, завалені хворими. Люде лежать неповорушно. Їда стає крайно немила. А вітер шуткує з людської немочі. Віє напроти корабля і розхрістує филю. Вона підносить корабель наче листок. Підносить і кидає в отворену глибінь. З кораблем кидає й вами. Кидає вашою силою, мозком і думками. Тіло безвладно лежить на палубі, але думка ширяє по безмежах. Жаль і страх — ось два головні почування, що кліщами стискають душу еміґранта.

З Ґданська корабель їде поздовж Балтику до Кільського каналу. Переїздженє через канал і бачите млаковинні сіножати, погороджені кільчастим дротом і змарнілий товар. Краєвид замрачений, сірий. Дує вітер холодний, проникаючий. Як наша доля...

З каналу виїзджаємо на Німецьке Море. Півтора дня їзди і ми при берегах Голяндії. Часть еміґрантів висідає в Роттердамі. Здовж берега маленькі огрядні домики. Зелені, червоні, сірі — наче в казці. З берега принагідні купці захвалюють крам, головно овочі і солодь. На наші ціни це все дуже дороге. Та еміґрант не числиться з грішми. Він сподіється всякого добра і часто сипле грішми без надуми. Грає тут вагу і думка: пропала корова, най гине й теля!

Через ніч, ранком, причалюємо до берегів Анґлії. Висідаємо в Тільбурі. Залізниця везе нас мягкими ваґонами до Їстлі. Вози вигідні, мошені плюшами, але робітники таксамо як в нас сухі, у витертих одежах. В Їстлі замикають нас до еміґраційних бараків. І знова лікар, купіль і десинфекція. Тут кождий в журбі. Може задержать?...

ОСИП СТЕФАНОВИЧ
ранше **РОМАН ЗУБИК**
ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.
поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців.
247 22—30

Ви щасливо перейшли оглядини і вас відвозять до Савтемптону. Там знова перегляд пашпортів, лікар—і вас ладують на корабель. Дякувати Богу! Що буде, то буде, але ви їдете. Знова починає вітер гнатися кораблем. І знова ви тяжко недужі. Пять довгих днів і стільки ночей ви горілиць мучитеся. Станути нема ні сили, ні волі. А коли шестого дня корабель звільняє бігу і по правому боці зарисовуються засніжені узбіччя берегів, вдихаєте повною грудцю морозний воздух і втомленими очима напружуєте зір, чи не побачите на овиді хатини. Але дарма. Хат ні сліду. Ще два дні їзди і тоді доперва побачите хати, вежі численних церков і висідаєте в Квебеку. Ведуть вас через еміґраційну галю, провіряють пашпорти, оглядає лікар і аж тоді ви свобідні. Їдете, куди ваша воля. Їдете дикими пустарями... Тільки скали, води і ліси. Дуже миршаві, прогнилі і рідонькі. Хати стрічаються рідко. Вони нужденні, тимчасові. Три дні такої їзди і висідаєте у Вінніпеґу.

Думи скалою валять на душу. Деж ті прославлені богацтва Канади? Де те добро, яке кождий сподівався бачити? Перед очима глядача воно закрите. Але воно таки є. Видобувається його працею і трудом. Невмолимою працею і залізним трудом. Зі скал, з води, з прерій. Ось розвязка зага ки. Чи зрозуміють в Галичині?... (Писано в Вінніпеґу, в жовтні, 1928 р.).

Еміґрант.

—0—

МАҐАЗИН ФУТЕР
ВІКТОРА ЗІХЛЕРА СИНИ
Львів, пл. Галицька 14. І. пов.
Поручають **футра** дамські, мужеські футряна галянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 29—30

Міністер Черчил — мулярем

Черчил, міністер фінансів Вел. Британії, котрий помагав при будові сільського дому в своїх добрах, подався о приняття до орґанізації мулярів. Коли старий мулярський майстер посвідчив, що міністер добре робив, його принято. Разом з документом про приняття, одержав від орґанізації мулярів такого листа:

„Ми докладно поінформовані про те, які Ваші здібности і що Ви ще не можете рівнятися з цілком вправним мулярем. Думаємо, що з бігом часу наберете вправи, але не очікуємо, щоб Ви присвячували тій праці багато часу, а то передосім з огляду на становище, яке маєте в уряді Його Королівського Величества".

—0—

Жінка адміралом англійської фльоти

Ню-Йорк привитав величаво бурмістра анґл. пристані Савтемптон (до котрої по дорозі причалюють майже всі кораблі, що їдуть з Европи до Америки). Бурмистер з Савтемптону приїхав на Лєвятані й одержав у ню-йоркській пристані спеціяльний яхт „Малколм" до диспозиції. Привитали його сальвою з 18 армат. Кілька ескадр амер. літаків літало над пристаню. Нарешті масі народа показався 1237-ий бурмістер Савтемптону, котрий на основі того уряду есть рівночасно адміралом анґлійської фльоти: в пурпуровій тозі і з золотим ланцюхом на шиї висіла старенька жінка, паніЛукія Маріон Фостер-Велх.

—0—

Важне рішення суду

Польська преса доносить: Найвищий суд у Варшаві затвердив рішення низших інстанцій, перед котрими Д-р Шумковський, син польського повстанця, котрому російський уряд сконфіскував добра Карлінець у білостоцькім воєвідстві, упімнувся о маєток батька. Д-р Шумковський виграв отже в усіх інстанціях. В який спосіб наступатиме відшкодування тих, котрі може і з десятих рук купували добра по повстанцях, преса не подає.

—0—

Підземний тунель до Африки

Він буде 3-торовий і коштувати-ме 300 міл. пезетів.

Проф. Е. Шульце з Липська пише: Вже антанта хотіла для уникнення небезпеки від підводних човнів збудувати тунель до Африки попід пролив Ґібральтару. Але Еспанія спротивилася тому. Тепер Еспанія сама береться до будови. 5. липня с. р. видав КорольАльфонс розпорядок у справі підготовчих робіт. Довгота тунелю виноситиме 32 клм., копити 300 міл. пезетів. Він буде триторовий і пропускати зможе 20 поїздів денно в один бік. Переїзд треватиме пів години, а будова около 5 до 6 літ. Той тунель скоротить шлях між Мадритом і Бразилією на 6 днів і получить залізничу сіть Европи з залізницями Африки. Одначе рентовність того тунелю на разі дуже проблематична, бо Марокко не має залізничого получення з Єгиптом і транспорт морем все дешевший.

—0—

„Нема характеру без ідеалів та засад без постійної вправи та привички, щоб у всіх обставинах життя, якіб вони не були, ділати відповідно до вимог високих ідеалів. Хто живе без ідеалів і засад, той під оглядом моралі так хитається, як троща на вітрі — сегодня робити так, а завтра інакше А що таке добрі засади? Ось приклади їх: До кінця життя пильно вчитися і працювати. Поступати супроти других так, як хочеш, щоб супроти тебе поступали. Мати добрі засади се перша річ. А друга — труднійша: поступати після них. Так твориться характер".

Огляд часописів

КАТОЛИЦЬКИЙ ПРОВІД в ч 42 пише про те, до чого довела наших людей православна аґітація. Було се недавно в канадійськім місточку Сіфтон, Ман. Там на злість католицькій Церкві поставили були собі колись наші відступники схизматицьку церкву тай вічно в ній сварилися та жерлись. Але як по війні російського православія не стало, то ще гірше пекло до них прийшло. Кожда секта хотіла собі нещасну церкву забрати. В неділі і свята сходились не на молитву, а на бійку. Билися сокирами, кулаками, свічками та залізними дручками, а дня 21 вересня дійшло до сильного проливу крови. І се привело їх до опамятання. В середу, 3 жовтня зійшлося около 40 відступників наших, принесли з собою ті самі сокири і залізні дручки, якими провадили борбу за церкву і з великим одушевленням розібрали аж до самої землі той предмет ненависти, який колись самі своїми руками виставили. І так в Сіфтоні з схизматицької церкви остало лиш голе місце тай страшний сором і ганьба по відступниках.

Памятаймо: Листопад — се місяць складання Всенароднього Дару Українським Інвалідам!

ТАРАС ШЕВЧЕНКО
великий фільм в 12 частях
висвітлює кіно „Народнього Дому"
в Перемишлі від 16. ц. м.
260 2—2

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Коли дневник є католицький? Австрійські католицькі часописи звертають увагу суспільности, що після дієцезальної конференції в Оснабріку 1924 р. дневник чи загалом часопис можна уважати католицьким щойно тоді, коли в ньому 1) подається реґулярно вісти про найбільш важні події католицького життя і раз в тижні міститься стаття релиґійного змісту. 2) Фейлєтони не можуть містити в собі якогонебудь некатолицького елементу. 3) Звіти з сучасних подій поміщені, мусять бути так написані, щоб не могли спричинити ніякого морального забурення. 4) З редакцією мусить співпрацювати священик, котрий був би виразником духовних кругів.

Кріза в анґлійській церкві. В Челтенгем в Анґлії мав відбутися церковний зїзд. Анґльокатолики на чолі з провідником католицького руху в анґ. церкві льордом Галіфаксом відмовилися від участи. Анґлійський епископ Діргем обговорюючи цей інцідент досить поважно задивляється на крізу анґ. державної церкви, бо на його думку анґльокатолики погодяться й признають зверхність Апостольської Столиці, а тоді ці Анґлійці, що не перейдуть на католицизм, відділяться від держави.

Сталім наші серця, йдімо все вперед, піднімаймо тих, що впали на тляху до відродження — Українських Інвалідів!

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ПОЛЬЩА. В Познані здемолювали польські студенти ряд вистав у жидівських склепах, де були заграничні товари. Шкоди значні. Завізвана поліція вспіла імити тільки одного демолянта.

ПРАВОСЛ. МИТРОП. Діонізій видав 11. листопада пастирське посланіє. В нім м. и. пише: Православні горожане Польщі! В годині радости і трюмфу подякуйте Богу за ласки, котрі Він зіслав польській Державі. Вознесім до Господа наші молитви за душі тих, котрі зложили своє життя в офірі для добра Батьківщини й осягнення її воскресення... Нехай Він охоронить побожну державу польську і всіх Горожан її від „потромів і ворогів..."

З ЗАЯВ ЧУЖИХ ПОСЛІВ у 10-ліття Польщі, найцікавіща заява японського посла Гаджіме Мацушіми. Він сказав: Суттєві умови, щоб бути великим народом, полягають на тім, щоб 1) мати спільну славу в минувшині, 2) спільну волю в теперішности, 3) спільні великі доконані діла і 4) хотіти таких діл доконати більше. Поляки виказали енерґійний характер і освічений ум, котрий уміє перемагати трудности й уникати викликування їх, отже можуть бути горді зі своєї минувшини та певні своєї слави в будуччині.

В ЕСПАНІЇ наступило скріплення становища диктатора Прімо де Рівери: декретом короля приділено йому ще й міністерство заграничних справ.

В ІТАЛІЇ десятки тисяч селян урядили в Римі величезні походи в честь Муссолінія як господаря краю.

АМЕРИКА. Нововибраний президентом Америки Гувер вибирається на кораблі „Мериленд" обїхати всю латинську Америку. З ним їде жінка й ряд представників преси. Ціль обїздки Гувера — звязати всі держави цілої Америки в один великий союз.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Українська Академія Наук

1918—1928.

ЗМІСТ: Оснування Академії — Її устрій відділи, комісії, секції, кабінети, інститути, лабораторії, бібліотеки, музеї і т. д — Хто працює в Академії. — Умови праці. — Німий ювилей Академії.

В листопаді б. р. минає 10 літ, як у 1918 р. Гетьман України П. Скоропадський санкціонував закон про заснування Української Академії Наук у Київі. Безпосередно після того Академія почала свою працю.

Щож таке Українська Академія Наук: який її устрій, склад і діяльність?

Українська Академія Наук складається з 3-х головних Відділів та цілого ряду спеціяльних наукових орґанізацій згл. установ: комісій, секцій, комітетів, інститутів, ляпораторій, бібліотек, музеїв і т. п. Перший Відділ: Історично-фільольоґічний. В нім має пристановище передовсім українознавство: історія українського народу, вивчення української мови, українського письменства та української словесности, етноґрафія, історична ґеоґрафія та археольоґія України, історія українського мистецтва, взагалі української культури. Та крім українознавства в 1-ім Відділі мають своє місце також й инші історично-фільольоґічні науки: всесвітні, славянські, орієнтальні і т. д.—передусім у звязку з Україною. Другий Відділ: Фізично-Математичний. Він складається з двох кляс: з основної кляси та кляси прикладного природознавства. — Третій Відділ: Соціяльних Наук. Він розпадається на дві кляси: правничих та економічних наук.

Всіх спеціяльних наукових орґанізацій та установ є в Академії около 80. Найважнійші з них: При 1-ім Відділі: Історична Секція, Комісія словника живої української миви, Інститут української наукової мови, Комісія історичного словника укр. мови, Комісія етноґрафічно-фолькльорна, Комісія для видавання памяток новітнього письменства, Комісія візантійського письменства, Комісія історичної пісенности, Комісія Лівобережжя та Слобожанщини, Комісія Степової України та Чорноморщини, Комісія Західної України, Комісія для виучування первісної культури, Комісія найновійшої історії України, Археольоґічна Комісія, Всеукраїнський Археольоґічний Комітет, Комісія історично-ґеоґрафічного словника, Комісія біоґрафічного словника діячів України, Жидівська історично-археольоґічна Комісія, Музей українських діячів науки і мистецтва, Театральний Музей, Комісія Правописна й ин. При 2-ім Відділі: Комісія для виучування природних богацтв України, Ґеольоґічний Кабінет, Хемічна ляпораторія, Комісія вищої математики, Інститут технічної механіки, Ботанічний Сад, Ботанічний Гербарій, Зоольоґічний Музей, Біольоґічний Інститут й ин. При 3-ім Відділі: Демоґрафічний Інститут, Комісія західно-руського та українського права, Комісія народнього права, Комісія фінансова та банкових питань, Комісія народнього господарства, Правничо-термінольоґічна комісія й ин.

Справи, що виходять поза межі компетенції одного Відділу, належать до Ради або т. зв. Спільного Зібрання всіх членів Академії. При Раді Академії є такі наукові установи й орґанізації: Всенародня Бібліотека України, Музей мистецтв ім. Ханенків, Музей антропольоґії ім. Хв. Вовка, Комісія Краєзнавства, Бібліоґрафічна Комісія й ин.

На чолі Академії стоїть Президія, що складається з Президента, тов. Президента та неодмінного (ґенерального) Секретаря. Президентом під сю пору є Д. Заболотний.

У згаданих вище 3-х головних Відділах та спеціяльних наукових орґанізаціях й установах зосереджується вся наукова діяльність Академії.

Хтож веде її? Ведуть передовсім дійсні члени Академії т. зв. академіки. А далі члени-кореспонденти та наукові співробітники.

Всі вони діляться на 2 катеґорії: штатних, себто таких, що працюють в Академії постійно та одержують за се постійну платню, і поза — згл. нештатних (без платні).

Дійсні члени або академіки гуртуються у згаданих вище 3-х головних Відділах Академії. Кождий із них займає там окрему катедру, що плекає спеціяльну галузь науки. У склад відділів входять також члени-кореспонденти. А наукові співробітники належать тільки до спеціяльних наукових орґанізацій й установ.

Дійсних членів або академіків є в Українській Академії Наук около 60. З того половина штатних і перебуває у Київі, а половина позаштатних. Се відомі учені. Членів-кореспондентів є коло 20. А наукових співробітників є коло 500, з того звищ 100 штатних. Таким чином в Українській Академії Наук працює постійно й одержує за се сталу платню около 150 учених. А всіх учених, що гуртуються в Академії, є около 600.

Годі вичисляти тут всіх академіків, кореспондентів та наукових співробітників Української Академії Наук. Згадаємо тільки найбільше відомих.

Отже до 1-го Історично-фільольоґічного Відділу належать такі академіки: штатні: Д. Багалій (старовинна історія укр. народу), М. Грушевський (новітня історія укр. народу), С. Єфремов (історія новітнього укр. письменства), А. Кримський (історично-фільольоґічна катедра, арабо-іранська фільольоґія), А. Лобода (устна укр. словесність) Ф. Мішенко (візантольоґія), О. Новицький (історія укр. мистецтва), В. Перетц (історія давнього укр. письменства); позаштатні: Ст. Смаль-Стоцький (історія укр. мови), К. Студинський (історія укр. письменства), К. Харлампович (історія культурного руху, Церкви і шкільництва на Україні XVI—XVIII ст.) й ин. З инших співробітників: Ол. Грушевський, Е. Тимченко, Д. Яворницький, В. Ганцов, М. Зеров, В. Щербина, Й. Гермайзе, Е. Сіцінський, К. Грушевська, В. Дорошенко, В. Данилевич, О. Малиновський, Г. Житецький, В. Кордт. М. Кордуба, М. Макаренко, Ф. Ернст, В. Кричевський, В. Ляскоронський, М. Шарлемань, В. Барвінок, Катерина Антонович, С. Маслов й ин.

До 2-го Фізично-Математичного Відділу належать між. ин.: штатні академіки: П. Тутковський (ґеольоґія), В. Липський (ботаніка), Д. Ґраве (математика), А. Корчак-Чепурківський (народнє здоровля) й ин.; позаштатні: Ів. Горбачевський (біольочічна хемія), Д. Заболотний (епідеміольоґія), В. Вернадський (перший президент Академії) (мінеральоґія) й ин.

До 3-го Соціяльно-Економічного Відділу належать між ин.: штатні академіки: М. Василенко (історія західно-руського та українського права), М. Птуха (статистика), К. Воблий (економія торговлі та промислу) й ин.; позаштатні: Ст. Дністрянський (цивільне право). З членів-кореспондентів та наукових співробітників: М. Максимейко, В. Барвінський, М. Слабченко, А. Ярошевич й ин.

Українська Академія Наук видає цілий ряд наукових публікацій, що їх заповнюють своїми працями академіки та наукові співробітники.

Так Історично-Фільольоґічний Відділ видає дві головні серії: 1) Записки —досі 18 тт. і 2) Збірник — досі 80 тт Крім того Історична Секція під проводом акад. М. Грушевського видає окремо науковий історичний журнал — двомісячник „Україна“, а Етноґрафічна Комісія—„Етноґрафічний Вісник“.

Серед виданих досі 80 томів „Збірника“ Іст. Філ. Відділу слід відмітити такі: Д. Багалія „Нарис української історіоґрафії“ (2 вв.), В. Резанова „Драма українська“ (досі 4 тт.), Хв. Тітова „Історія книжної справи на Україні“, та „Стара вища освіта в Київській Україні“, А. Кримського „Російсько-український словник“ (досі 3 тт.), В. Перетца „Слово о Полку Ігоревім“, М. Грушевського „Історія української літератури“ (тт. IV—V), С. Єфремова „Щоденник Шевченка“, К. Грушевської „Українські думи“ (досі 1 т.), В. Сиповського „Україна в російському письменстві“ (досі 1 т.), В. Розова „Українські грамоти XIV—XV вв.“ (досі 1 т.), Б. Грінченка „Словник української мови“ (3-тє доп. видання під ред. С. Єфремова й А. Ніковського — 5 тт.) й ин.

Крім того слід відмітити ще такі видання Історичної Секції: передовсім 2 цінні Збірники „Київщина“ і „Чернигівщина“, далі „Український Археоґрафічний Збірник“ (досі 2 тт.), „Історично-ґеоґрафічний Збірник“ (досі 2 т.), „За сто літ“ (досі 2 тт.) й ин.

Фізично-Математичний Відділ видає також дві головні серії: 1) Записки (досі 3 тт. у 8 вв.) і 2) Труди (досі 11 тт. у 45 вв.). У „Трудах“ звертає на себе увагу ряд краєзнавчих праць П. Тутковського, М. Шарлеманя, О. Фоміна та ин. Зокрема слід відмітити термінольоґічні публікації Природничого Відділу Інституту Укр. наук. мови: П. Тутковського „Словник ґеольоґічної термінольоґії“, Ф. Калиновича „Словник математичної термінольоґії“ (досі 1 ч.), „Анатомічні назви“, М. Шарлеманя „Словник зоольоґічної номенклятури“ (2 чч.) й ин. Крім згаданих 2 серій Фіз.-Мат. Відділ видає ще: „Українські Ґеольоґічні Вісти“, „Український Зоольоґічний Журнал“, „Український Ботанічний Журнал“, річники „Антрпольоґія“ й ин.

Вкінці Соціяльно-Економічний Відділ видає: 1) Записки (досі 8 тт.), 2) Збірник (досі 15 тт.) і 3) Окремі видання. Серед виданих досі 15 тт. „Збірника“ на особливу увагу заслугують передовсім „Праці Комісії для виучування історії західно-руського та українського права“, що їх редаґує М. Василенко (досі 5 тт.), далі „Праці Комісії для виучування звичаєвого права України“ під ред. А. Кристера (досі 2 тт.), а вкінці „Праці Семінару для виучування народнього господарства України“ під ред. К. Воблого (досі 2 тт.).

Свою наукову працю Академія вела й веде серед дуже несприятливих умов. Передовсім — моральних; а також — матеріяльних. Та коли в останніх часах матеріяльні умови дещо поліпшилися, то умови моральні, навпаки, п о г і р ш и л и с я. Дуже вимовним свідоцтвом того є факт, що 10-ті роковини свого істнування Академія обходить... мовчанкою.

До погіршення моральних умов життя Академії дуже богато причинилися внутрішні міжусобиці, що від кількох літ мають місце в Академії. З міжусобиць тих скористав уряд і вмішався в життя Академії. У висліді Академія опинилася в залежности від уряду значно більшій, ніж була досі.

—o—

„Вправа волі се ніщо иньше як пляцова поміч для душі в її боротьбі проти поневолюючого насильства тіла“.

„Хто без опору піддається кождій своїй жадобі, попаде у внутрішне безладдя“.

ІДЕЇ

Фраза, що мовляв „ідеї роблять всесвітну історію“, є в тій формі, як її загально розуміють, пустою балаканиною претенсіональних літератів. Ідей не висловлюється. Мистець видить їх, мислитель відчуває їх, та здійснюють їх — державний муж у кабінеті і вояк на полі битви. *(О. Спенглер.)*

Відомий з солідности
МАҐАЗИН НОВОСТЕЙ мужеських і дамських
І. ЗІХЕРА Львів, пл. Капітульна 3. (напроти катедри)
поручає на зимовий сезон великий вибір: **Рукавичок і панчіх,** трикоти Єгера і вовняні реформи, камізельки, пуль-овери, домашні пантофлі. Ціни приступні. Великий вибір ковнірців для Всеч. Духовенства. 356 2-20

Під увагу любителям гарних книг

Пригадуємо, що з кінцем року в усіх культурних народів *любителі* гарних книг складають також річники ґазет для оправи. Не треба забувати, що книжки по роках виходять другим накладом. І длятого повні річники ґазет, гарно оправлені, представляють по якімсь часі велику вартість. І з бігом часу вартість їх все росте. Від Нового Року, коли зголоситься певна скількість любителів гарних видань, будемо для них печатати „Нову Зорю“ на білім, трівкім, бездеревнім папері — під умовою, що вони з гори заплатять цілорічну передплату й опріч неї 10 зл. більше на кошти дорощого паперу. Тих дороших чисел адміністрація не буде поодиноко висилати почтою (бо в разі, колиб пропало яке число, не можна буде дати иньшого на тім самім папері). Отже такі передплатники могтимуть відбирати собі ґазету на лучшім папері або особисто при нагоді їх побуту у Львові за посвідкою, або ще пів року одержать збірну посилку чисел на лучшім папері, коли зложать відповідну квоту на поручену посилку почтою.

—0—

НОВИНКИ

Арештування української молоді відбуваються дальше в цілім краю. Про се доносять зі Стрия, Бережан, Ходорова, Гвіздця, Рогатина, Сколього, Милування і т. д. Досі є вже у львівських тюрмах около 100 арештованих і привозять їх дальше. В той спосіб багато молодих осіб відірвано від науки дуже часто за припадкову розмову з підозрілою людиною. Наслідки увязнень для молодих людей бувають часто фатальні на все життя.

Одинока українська відливарня дзвонів
Михайла Брилинського
вул. Замарстинівська ч. 41. Телеф. 63-56 (власний дім).



Відливає мельодійні дзвони довільної величини з найліпшого металю о чистім і звучнім голосі, під порукою чистої гармонії, як також витревалости. — Купую розбиті дзвони, на жадання переливаю на нові. Відливаю з усяких металів відливи, як бронзівничі, машинові, будівельні, плоскорізьби, фіґури і т. и. — скоро, солідно і на догідних услівях. 357 2-10

Віче укр. членів львівської Каси Хорих відбулося 14. ц. м. Рішено при виборах до Каси Хорих 17. і 18. ц. м. віддати ґолоси на лісту ч. 5.

Дальші зміни в львівських урядах. По відомостям польської преси на становище комманданта держ. поліції Новодворського має прийти надком. пол. Речинський з Вильна. В слідчім уряді порішена відставка ком. Мітленера, котрого місце займе п. Контирко або п. Жегаль. Мають відійти також командант поліції воєвідства Ґрабовський, шеф слідчого уряду Лозінський, заступник ком. львівської поліції Респондек і на власну просьбу ком. Парилевич та Бялковський. Як причину тих змін подають за велику лагідність влади підчас 1-листопадових подій у Львові.

Психоза зневажування гробів проявляється не тільки в Польщі. З Ґамбурґа доносять, що там невідомі справці збезчестили жидівські гроби. Ґромадська рада визначила нагороду за відкриття виновників. Се вже 64-ий випадок безчещення жидівських гробів у Німеччині.

35 зол. Шліфоване Зеркало
60×115 цм. Лише в фабриці зеркал **М. Бик,** Львів, вул. Вірменська ч. 27. Телеф. 52-57. 358 3-5

Брат Літвінова, *найвизначнійшого* тепер по Чічеріні совєтського дипльомати сфалшував векслі на 200.000 фунтів шт.

Небувалий випадок. Рабін литовського міста Шавлє, Ізраель Розенберґ, поповнив самовбийство. Причиною має бути смерть його жінки.

Ратуйте ваше здоровлє, бо чоловік стається калікою!



Приймаю хворих, що їм наростають ґорби і кривіють: стриж хребетний, колїна, бедра, стопи, всілякий сустав, недоволодіння й параліж н г у дітей і старих осіб! Я застосовую в оцих випадках спеціяльні лічничі ортопедичні апарати, а на наростаючі горби і скривлення плечий лічничі простуючі ґорсети ортопедичні ріжних системів найновішого винаходу. Для амп утованих штучні ноги (протези) американського системи.

Зголошення хворих приймає:
Ортопед-директор Й. РАПАПОРТ
спеціяльне лічничо-ортопедичне Заведення
від 9—1 і 3 7 попол.
223 **Львів, вул. Красіцьких ч. 8.** 4—4

80-ліття уродин святкує с. м. визначний німецький учений Ганс Дельбрік. Найголосніщий його твір се „Історія воєнної штуки“. Такий фаховець як Ґренер називає ту працю одинокою, бо в ній представлено в орґанічнім звязку стратеґію, тактику, військову орґанізацію й політику та історію зброї. При тім уперве внесено ясність у спірні питання числа армій у минувших століттях. Ту працю Дельбріка необхідно мусить знати не тільки історик, але й освічений військовий, письменник історичних повістей і т. д.

140.000 людей гине з голоду в Китаю, в самім тільки Пекині з околицею. Це наслідки довгої анархії й бандитизму. В 7-ох провінціях банди розграбили селянам буквально все майно. До того ще й урожай не дописав, а місцями нашкодила повінь.

Нові видання

ІЛЮСТРОВАНИЙ ҐОСПОДАРСЬКИЙ КАЛЄНДАР „Сільський Господар“ на 1929 р. Ст. 246. Ціна не подана. Наклад 10.000 прим.

В 30-ліття свого істнування видало Т-во „Сільський Ґосподар“ дійсно добрий календар. Зміст його чисто ґосподарський. Прикмети: Короткість статтей і ясність у викладі, багато ілюстрацій і артистична вінета Іванця.

Побажатиб нашому народови більше таких пожиточних видань. В слідуючім річнику пожадано булоб побачити на вступі дві-три рівно короткі белєтристичні новельки, бо вони дуже оживляють такі видання. Зміст їх мігби бути також ґосподарський, пр. на теми: користь з ощадности, з оглядин чужих взірцевих ґосподарств, з подорожі і т. д.

Кінотеатр „ВАРШАВА“ в Станиславові, Липова 1. висвітлює:
Від 16. XI. Ідіот.
Від 20. XI. Трюмф жінки.
Від 23. XI. Дама зі світовим рекордом.
Від 27. XI. Життя.

ОГОЛОШЕННЯ

Дентист ЯКІВ НАСС
Львів, вул. Сикстуська ч. 17, II. пов.
Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полаґоджується в найкоротшому часі. П Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. 359 2—5

Др. Марія Криґовська
спец. недуг носа, уший і ґорла
лічить:
хиби вимови
(ґикання, слухонімоту, ґугнявість і т. п.)
Львів, вул. Кльоновича 6. Від 3—5.
341 6—20

Здібного різьбара орнаментального пошукує варстат уряджень церковних
362а **ТЕОДОЗІЯ КОМІСАРЧУКА** 1—6
Станиславів, вул. Круля Яна III. ч. 15.

ЖУРНАЛИ КРОЇ МАНЕКІНИ
поручає фірма
„ЖУРНАЛ“ Львів, пл. Бернардинська 2.
354 2-25

ЩІТКИ всякого рода
поручає робітня
Маріяна ҐРИҐОРЧИКА
ЛЬВІВ, Боїмів ч. 1
(угол вул. Рутовського)
353 4—10



РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На осінний і зимовий сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ
Фірма АНТІН КАФКА
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
138 41-?

Светери, жакети, костюми ґарсонки, камізольки дамські й мужеські, ґальки, реформи, панчохи, камаші, штильпи, скарпети і т. п.
ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.
Підношення очок панчіх шовкових і фільдекосових.
Виконує з найліпшого матеріялу дуже старанно й по умірених цінах
Трикотарська робітня В. Лібанської
262 **ЛЬВІВ, Баторого 34, (мезанін).** 21—3

ПЕРШОРЯДНИЙ ГОТЕЛЬ **НАРОДНЯ ГОСТИННИЦЯ** у Львові, вул. Косцюшка 1. Тел. 8.88
До зд трамваями: ч. 1, 6, 7 — з Гол. Двірця ч. 9 з двірця Підзамче. 355 3-3

ЧАЙ
КАВУ
і ВИНА

в найдучших родах — по найдешевших цінах — поручає 300 13—15

Едмунд РІДЛЬ
Львів, Рутовського 3.

Цінники на жадання безплатно.

ПЕРЕПЛЕТНЯ Петра ПОДОЛЯКА
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЖОВКІВСЬКА ч. 28

приймає всякі церковні роботи, як: Євангелія, Служебники, старі книги, брошурування всіляких накладів, канцеляр. книги, все, що входить в круг переплетничої штуки **по найприступніших цінах**. Робота солідна і точна. 342 6-?

Йосиф Сметана ГОДИННИКАР
у Львові, вул. Коперника 18.

поручає **Годинники** стінні й кишенькові з женевських фабрик: *Omega*, Glashütte, Roskopf-и патентовані і т. п., також **вироби зі золота і срібла.** Виконує всякі роботи годинникарські по уміркованих цінах. Замовлення з провінції виконує негайно! 347 5-10

НАДІСЛАНІ З ПАРИЖА ОСТАННІ КРЕАЦІЇ
ОПАСОК — ГОРСЕТІВ — СТАНИКІВ
ПАНЧІХ — формуючих ноги
ПАНЧОХИ на жиляки
МАГАЗИН ПАРИЗЬКИХ ГОРСЕТІВ **„МАЛГОЖАТА"**
346 ЛЬВІВ, БАТОРОГО 34/II. 6-20

ШОВКОВІ КОВДРИ,
матераци, фіранки, капи,
найдешевше
у фірмі:
Ф. КНАУЕР і СИН
ЛЬВІВ, пл. КАПІТУЛЬНА ч 2
340 напроти катедри. 6—10

ПОЗІР! ПОЗІР!
Найдешевший цінник блаватних товарів

Ручники сільські з метра	зол.	1·20
„ пікові і дамаст. з метра	„	1·70
„ відпасовані	„	1··0
„ „ купелеві	„	2·70
Стирки з метра	„	—·90
Зефіри на сорочки	„	1·80
Димка на підштанці	„	1·70
Оксфорди на сорочки	„	1·30
Полотна й schirting-и	„	1·40
„ на простирала	„	2·75
Простирала 2 метр.	„	5·50
Скатерти з метра	„	5·50
Опалі на білля в ріжних красках	„	3·80
Кретони на фіранки	„	1·30
Бархани і флянелі	„	1·70
Флянелі гладкі	„	1·50
Шевіоти на мундурки	„	4·50
Коники діточі	„	4·—

Галицький Магазин Новостей, Львів, Галицька ч. 15.
Замовлення висилаємо відворотною почтою
351 за посліплатою. 4—10

СКЛО
ПОРЦЕЛЯНУ
КРИШТАЛИ
ПОРУЧАЄ 361 1—4
НОВООТВОРЕНИЙ СКЛАД
ОЛЕКСАНДРА ОНИСЬКА
ЛЬВІВ, ГАЛИЦЬКА 20 (ріг Валової).

МАҐАЗИН І РОБІТНЯ КОНФЕКЦІЇ
та дамських суконь
ЦЕЦИЛІЯ ГАН
Львів, пл. Смольки 1а (напроти кіна „Марисенька")
325 Полекші **в сплатах.** 9—20

ПОРУЧАЄМО НОВО ВІДЧИНЕНУ
ФОТОГРАФІЧНУ РОБІТНЮ
„ДОРА" ЛЬВІВ,
Словацького 2.
1—20

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА
поручає фабрика
Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка
Львів 25, Бічна Кульпарківська 9. Тел. 57-48,
331 Жадайте цінників. 8—12

НА ЗАМОВЛЕННЯ ГОТОВІ
ФУТРА
і перерібки поручає
фірма **Ф. і Ю. Любельські**
Львів, Рутовського 5. Телєф. 48-70
319 **40 літ істнування.** 10—10

БЕЛЬСЬКІ СУКНА — НА ОДЯГИ Й ВЕРХИ — найдешевше в
АЙЗЕНБЕРҐА, БОЇМІВ ч. 18.
Догідні умови для П. Т. урядників (-чок).
При оказанню витинка 6 процент опусту.
350 4—10

П. Т.

Маю честь поручити свою кравецьку фірму

Станислав Курц

у Львові, вул. Баторого ч. 12—14, 4 пов. в котрій проваджу окремий відділ для Всеч. Духовенства, виконуючи всякі вбрання для П. Т. Отців і цивільні: **Реверенди** всякого роду, верхні окриття, нагортки, плащі, пелерини, порохівники, бунди і т. п., а також нові футра і перерібки футер.

З високим поважанням
Станислав Курц
кравець мужеський і спеціяліст для П. Т. Отців
326 9-20
Львів, вул. Баторого 12—14, 4. пов.

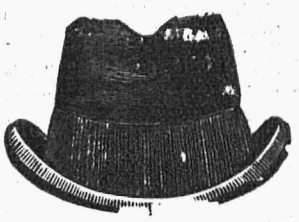

ШАПКИ КАПЕЛЮХИ
у великім виборі 322 5-12
по низьких цінах
Іван Віттман, :-: ЛЬВІВ, :-.
Трибунальська 1.

В Централі **ПАНЧІХ**
ПФАУ, Львів, Ринок 19.
найдешевше, бо вхід через сіни.
246а 45—50

Щітки всякого рода
Стирки, губки,
316 б **ірхи** 20-20
поручає найдешевше



О. Т. ВІНКЛЄРА Син, Львів, Ринок 28.

Одинока у Львові
Робітня ґорсетів

на французький стиль поручає: ґумові пояси, бедрівки, шліпферы, підвязки, бюстоноші, **опаски**, також **реформи менструальні**, реформи трикотові і шовкові тільки у фірмі:

„ГІҐІЄНА", Р. Кернер
Львів, Пасаж Міколяша над кіном „Уцеха"
345 Телєф. 51-24. 5—15

ВЗУТТЯ мужеське, дамське власного виробу
по дуже низьких цінах поручає 261 21-27
першорядна робітня обуви :-:
ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шептицьких ч. 1 напроти св. Юра·

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ. І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., прочі р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II. б бл. 220 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 25—50

Продажа на догідні сплати!!
Машини до шиття
Ґрамофони, ровери,
Кружлівки молочарські
264 24—30
та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ
Александер МАЛИМОН
Львів, ул. Валова, 11 а.

Панчохи, трикоти, трикотажі, 335 6—8 білизна дамська і мужеська, торбинки, парасольки, рукавички скарпетки, також галянтерія й перфумерія. — Товар першої якости, по дуже низьких цінах продає **новоотворена** фірма **„РОЗЦВІТ" Ф. Ґляйхер, Руська 8.**

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 90 (192). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 22 листопада 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Передплата в краю: ¼-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.
АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльононича ч. 8. II. пов. — Телефон 4—48.

Реорґанізація урядів Ватикану

Дотепер були у Ватикані два скарбові уряди: оден залежний від адміністрації дібр Апостольської Столиці, другий від префектури палат. Постановлене в р. 1926 злиття тих урядів потягнуло за собою уніфікацію й иньших установ і збільшення функцій кард. Секретаря Стану. Подібний стан був за Пія IX. і Льва XIII.

Вислід виборів до Ради Каси Хорих

Побіду при виборах до Ради Каси Хорих у Львові віднесла т. зв. демократична ліста ч. 2. Вона здобула 9.093 голосів і 36 мандатів. Ліста ч. 1. (х. д.) 13 мандатів, ч. 3 (роб. лівиця) 3 мандати, ч. 5. (українська) 2152 голосів і 8 мандатів, инші без мандату. Голосувало всего несповна 30 прц. управнених.

Львівські події й литовські студенти

В Ризі відбувається саме зїзд студентів з балтійських держав. Делеґація литовських студентів спротивилася допущенню польських студентів, а то на тій основі, що вони урядили погром у Львові на українські культурні інституції. Така резолюція запала на зборах литовських студентів у Ковні по промові б. міністра загр. справ Порицкіса.

Масові політичні процеси в СССР.

Тепер відбувається ряд політичних процесів в СССР., викликаних масовими убийствами сель-корів і роб-корів (селянських і робітничих кореспондентів). Ті кореспонденти се властиво шпіони, котрі доносять про все не тільки до урядових ґазет, але й до поліції. Особливо часті убийства на Україні, котрі описують „Трудовий Путь“ і „Трудовая Правда“.

Дої-Бара — „катастрофа черепів“

Анґлійській Індії грозить страшний голод.

Сего року спізнився в Індії т. зв. „мокрий монсун“. Тому грозить великий голод провінціям: Бенґалія, Бігар, Оріса, Бірма, Бомбай, Мадрас, Пенджаб і и. Булаб се 20-та катастрофа голоду за 140 літ панування там Анґлії. Остання катастрофа голоду була там в рр. 1899—1901. Тоді погиб з голоду міліон людей.

Були там і далеко страшнійші катастрофи, як пр. в рр. 1796/7, коли в одній Бенґалії вигибло з голоду 10 міліонів людей. Подібно шаліла там „Дої-Бара“ (катастрофа черепів, звана так від того, що ізза маси умираючих з голоду їх не хоронено, тільки черепи валялися по полях і вулицях міст) в рр. 1790 і 1792.

За 140 літ своєї влади зменьшили там Анґлійці можливість дуже страшних катастроф в той спосіб, що змодернізували управу рілі, управили пусті околиці й неужитки та збудували цілі системи каналів і залізниць. Одначе всі ті змагання не виключають голоду, бо Індія при всім своїм баєчнім богацтві, се найубожша країна світа ізза великого перелюднення. Маса населення там постійно не доїдає. Се і є причиною його невідпорности на зарази, котрі там кождого року, забирають 4 до 5 міл. людей.

Пересічний вік людини виносить там около 24 літ (в Европі майже двічи більше).

В часі голодових катастроф приходить там звичайно до страшних расових і релиґійних борб. Именно в таких часах магомедане обжаловують ґіндуських торговців і лихварів, що вони накопичують у себе багато золота й через те шаліє голод. Се й стає ґаслом до нападів і пліндрувань. До того готово там дійти і сеї зими, коли уряд Анґлії не вспіє здавити розрухи в зародку.

Де робітникам найлучше

Едмунд Кляйшмідт видав у Гамбурґу книжку „Durch Werkstätten und Gassen dreier Erdteile“. В ній доказує, що найлучше платні робітники в Австралії, а саме ті, що стрижуть овець. Вони працюють на акорд. За обстриження 100 овець одержують 110 зл. Ту роботу можна виконати при вправі за 8 годин. Оден робітник, особливо вправний, обстриг навіть 305 овець за 8 годин. Всі ті робітники зорґанізовані. На цілі орґанізації платять дуже мало, бо тільки по 50 зл. річно. Орґанізація їх остро пильнує святкування неділі. Вона карає високими грошевими карами за співпрацю з чорними мешканцями Австралії, за працю в неділю і т. п.

Ціни збіжа в ріжних краях

Пересічні ціни збіжа і хліба в ріжних краях представлялися м. м. в долярах за квінтал як слідує :

	Пшениця	жито	ячмінь	овес
Прага	5·85	5·60	6·62	5·23
Берлін	5·09	5·03	5·74	4·93
Гамбурґ	4·97	4.83	—	—
Ню-Йорк	4·91	4·64	—	—
Шікаго	4·42	4·31	—	4·52
Варшава	4·84	3·91	4·07	4·01

В Познані був у тім часі ячмінь по 4.05, овес по 3.55.

✝

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

В четвер 22. XI. ц. р. в год. ½ до 8-ої рано відправиться в семинарській церкві св. Духа (Коперника 36) заупокійна Служба Божа і панахида за душу

бл. п. Епископа луцького

ЙОСИФА БОЦЯНА

на яку має честь прохати другів і знайомих Покійного та всіх вірних

Ректорат Дух. Семинарії і Рада Богосл. Наук. Тов.

60-ліття хорватського дружства

Св. Єроніма.

(—) Так склалося, що два братні словянські народи заснували в одному році свої просвітні товариства. Тому 60 літ, себто в 1868 р. заснували Українці ві Львові тов. „Просвіту“, а Хорвати в Загребі „Дружство св. Єроніма.“

І цього року оба товариства святкують своє 60-ліття. Оба стануть, кожне перед своїм народом, із 60-літнім дорібком. Святкуючи ювилей нашої „Просвіти“ матимемо нагоду приглянутися краще діяльности й заслугам її та оцінити їх. Зроблять це й Хорвати щодо свойого товариства. Та буде й нам корисно приглянутися діяльности й розвиткови просвітнього товариства братнього хорватського народу.

Товариство, чи там „Дружство св. Єроніма“ засновано для видавання популярних книжок. Перший параграф статута „Дружства“ каже: „Метою товариства видавати й по дешевій ціні ширити народні писання, писані в доброму дусі, забавово-повчаючі твори і т. п.“

І за протяг 60 літ післало товариство в народ 292 такі книжки в 5,162.000 примірників разом. Одна з книжок „Дружства св. Єроніма“ досягла накладу, що є рекордом у всій хорватській видавничій ділянці. Це молитовник „Круг небескі“ (Небесний хліб) що в одному виданні був друкований у 200.000 примірників. За ним іде найбільш поширений і найстарший календар „Деніца“ (Ранішня Зірниця), що що року появляється в накладі до 100 тисяч примірників.

В цих шістьдесяти роках співпрацювали в товаристві своїми белетристичними й поучними книжками й статтями письменники, що оставили найзамітніші сліди на хорватській культурній ниві. Є там: славний Ілірець і батько нової хорватської метрики Іван лицар Трнський, славний оповідач Вячеслав Новак, великий хорватський історик Вікослав Клаіць, найбільший дослідник хорватських історичних споминів о. Фране Буліч, не-

втомимий автор культурних студій, та історичних романів др. Велемир Дежаліч старший, великий сараєвський митрополит др. Йосиф Штадлер і теперішний його наслідник др. Іван Шаріч, один із найбільших сучасних хорватських богословів др. Рудольф Вімер і багато інших. Між співробітниками були й недавні хорватські мученики Степан Радіч і Джуро Басарічек.

Оснування „Дружства св. Єроніма“ посунуло значно наперед освіту головно хорватського села. Це „Дружство“ було для селянина тим, чим для інтеліґенції університет, ґалерія образів. Воно доповнювало працю „Матіце Грватске“ й других інституцій, що всі служили головно хорватській інтеліґенції й міщанству. Як ці в першому ряді міщанські інституції найшли своїх одушевлених меценатів і аґітаторів, так і „Дружство св. Єроніма“ зазначилося в своїх літописах численно апостолами селянської освіти. Тут у братній злагоді єдналися представники так зв. вищого суспільства з представниками найширших народніх кругів. Дружство підпомагали, як їх покровителі й добродії, всі загребські архієпископи, почавши від його основника кардинала Ґавліка аж до сьогоднішнього архієпископа д-ра Антона Бавера. Між найбільшими добродіями товариства був і великий владика Штросмаєр. Між військовими старшинами Хорватами, що й під австрійським одностроєм зберегли народолюбне і незіпсуте хорватське серце, є згаданий уже Іван лицар Трнський, ґенерал Чаніч і полковники Машіч і Каріч. Але й хорватські торговці, промисловці й селяни не остали по заду. І вони дали гарні вклади, що ними побудовано доми дружства й друкується багато селянських книжок. Як Дружство св. Єроніма вкорінилося в душах хорватського народу, видно найкраще з цего, що й один загребський двигар оснував у ньому свою фондацію й записав у члени ціле своє рідне село в Загорю.

Видання Дружства св. Єроніма не були ніколи гучні стилем, але зате їх вплив на нарід був незвичайно великий. І ще сьогодні в осінні й зимові довгі ночі читаються пізно в ніч по хорватських селах головно видання Дружства св. Єроніма. Доки прялі прядуть пряжу, а чоловіки лущать кукурузу, доти хтось із дітей читає за столом святоєронимські оповідання, що заносять уяву читачів у невідомі країни інтуіції, де кінчаються всі журби й трівоги, а починається царство сповнених бажань. Повчаючі книжки читають інакше. Їх бере звичайно кожен сам для себе, щоб їх передумати більш уважно. Але й ці книги полишають дуже глибокий вплив у хорватських селах.

Під кінець світової війни попало було через упадок грошевих фондів і „Дружство св. Єроніма“ в дуже важку скруту. Але під проводом тодішнього предсідника Людевіта Кнежіча, найшло виділ, що скоро підніс товариство на незвичайну висоту. Тепер видає се товариство не тільки періодичні й неперіодичні видання, але заснувало й „Бібліотеку добрих романів“, котра що місяця печатає один ориґінальний або перекладний роман. Товариство видає й реліґійно-повчаючий родинний листок „Наша Ґоспа Люрдска“, що вже в першому році виходу здобув 10.000 передплатників. „Дружство св. Єроніма“ працювало і працює ввесь час у християнському - католицькому дусі. Великі заслуги поклало воно коло піднесення освіти й добробуту селянства. І коли хорватський нарід сьогодні так високо культурно стоїть, то багато причинилася до того освітна праця „Дружства св. Єроніма“. Моральну силу і благородний вплив на народ дала тому Товариству його діяльність, оперта на виразнім католицькім світогляді. Та діяльність скріпила весь хорватський нарід на всіх областях публичного життя від реліґійного до політичного включно, бо виплекала в тім народі тверду основу моральної непохитности.

В 60-ліття товариства бажаємо й ми йому дальших як найкращих успіхів.

—0—

На одяги осінні і зимові, на плащі, ґаґляни і верхи футер
наймоднійші матерії
ВОВНЯНІ
англійські і бєльські першорядної якости, як камґарни, дублє, англійські шевіоти і т. д,
всякі підшивки й додатки
поручає детайлічно
по фабричних цінах
відомий з дешевости христ. магазин
ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА
45 ЛЬВІВ РИНОК 45
329 Догідні умови сплати. 14—20

Політичний огляд

Погода в міжнародній політиці і сезон внутрішних інтересів. — По американських виборах, бізнес горою! — Передвиборчі маневри в Англії. — Непорушний авторитет Поенкаре. — Німецькі соц.-ял-демократи як штатсмани і демаґоги. — Система Муссоліні.

Львів, 18-го листопада 1928.

Міжнародна ситуація тиха, погідна. Ріжні напруження й непорозуміння, що ше місяць тому, здавалось, кидали зловіщі тіни на плесо міжнародного життя, втихомирилися неначе невинні родинні хмарки, або неначе їх цілком не було. Доказ — як критично треба оцінять певні міжнародні події і як не слід привязувати до них більше значіння, ніж вони мають, або дальші надії, яких вони сповнити не всилі. Одним словом, стабілізація міжнародних взаємин не тілько не порушується, а ще видимо кріпне. Видко се м. ин. з сього, шо майже у всіх державах увага громадянств скупчується біля проблемів внутрішної політики, виявляючи одночасно мале заінтересування питаннями закордонного характеру.

Обєднані Держави Півн. Америки перебули саме головну частину періодичної виборчої кампанії — президентської, яка з усіх політичних інституцій Унії, найкраще виявляє настрої людности одної з передових держав світа. Тамошні політичні партії не мають такого пластичного під світоглядовим і соціяльним оглядом обличча як европейські — ознака молодости національного орґанізму і незагострених ще суперечностей — тому годі міряти їх европейськими поняттями. В Америці більше ніж де люде творять й удержують партійні звязки, а не т. зв. ідеї. Сі останні служать тілько декоративним цілям. Тому-то лише там можливі такі партії, як републиканська й демократична, що їх програми міняться сполукою найріжніших красок без внутрішного орґанічного звязку. Так ось

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 22. XI. 1928 76

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Йому шибнуло в думці одно-одиноке слово: „Місафір!“ І він запитав:

— А що саме?

— Я взялаб малого Селіма на руки й опустилаби твою палату, столицю і державу. І не взялаб я з собою ні одної прикраси, яку ти мені подарував: ні діямеду з перел, ні перстеня з брилянтом, ні синих туркусів, ні одягу з шовку, ні грошей!

— І з чого ти жилаб у дорозі та ще з дитиною? запитав.

Задріжала. Бо сподівалася, що запитає, яким правом забралаб йому сина. Але зараз успокоїлася. Бо се його питання було для неї доказом, що він більше любить її, ніж дитину. Спокійно оповідала далі, мов казку дитині:

— А з чого жиють убогі жінки з дітьми? Я варилаб їсти хорим в тімарханах і чужинцям в каравансераях, я пралаб білизну в великих ґамамах*).

Перервав сильно занепокоєний на саму думку, що ся жінка моглаб утечи з його палати й на небувалий сором йому, як його законна жінка, заробляти таким чином на життя своє і його сина!... По хвилі запитав:

— Чи ти думаєш, що мої люде не знайшлиб тебе і непривелиб сюди, заки сонце другий раз зайшлоби на небі?

— О, се ще не таке певне! Я нікому не призналасяб, що я жінка Султана, пана трох частей світа. Скажи, чи хтось так легко догадавсяб, що робітниця в лазні може бути жінкою султана?

Подумав і відповів:

— Дійсно, нелегко.

Спокійно оповідала далі, мов казку дитині:

— І так працюючи, ішлаб я все на північ, чужими краями, аж поки не дійшлаб до рідного дому.

Не міг погодитися з думкою, щоби щось подібне могло статися проти його волі і сказав:

— Нелегко булоб людям догадатися, що ти султанська жінка. Але нелегко булоб і тобі втечи переді мною!

— Скажім, що твоїм людям навіть удалосяб зловити мене в дорозі. То щож ти зробивби мені?

Здивовано відповів:

— Що? Наказавби знов привести сюди й замкнув-би в ґаремі!

— Яким правом? Адже я свобідна! Волю подарував мені сам султан Сулейман, якого весь нарід називає Справедливим. Гадаю, що він не сплямивби свого імени і своїх законів насильством над безборонною жінкою і ще до того матірю свого сина!

І знов шибнуло йому в думці словечко: „Місафір!“

Усміхнувся і подумав, що то він супроти неї безборонний, а не навпаки. Бо вона мала його сина і його любов. Та не сказав їй того, тільки запитав:

— Але яким правом забралаб ти мого сина з собою?

— Таким самим, як Ґаґар забрала Ізмаіла.

— Атже її чоловік вигнав з дому, а я тебе не виганяю й не виганявби.

Був дуже цікавий, що вона відповість на се. А вона спокійно оповідала далі, мов казку дитині:

(Дальше буде.)

*) Гамам — лазня.

„демократичний" кандидат Смит заступав: а) течію проти прогібіції (заборони алькоголю), поширену головно в містах, б) інтереси хліборобства, головної підпори прогібіційного закону, в) поворот до Вильсонівських принципів у міжнародній політиці, а в додатку ще г) почування католицької людности. З другого боку „республиканський" кандидат Гувр репрезентував: а) пуританську ідею прогібіції, б) інтереси міст, великого промислу й капіталу, в) невстрявання в позаевропейські справи, одначе використовування Старого Світа під оглядом економічним, г) воюючий протестантизм. Перемога сього останнього кандидата означає, що Америка і в найблизших чотирох роках піде далі тим самим шляхом мирної господарської експанзії, яким іде вже 8 літ. Що зокрема супроти Европи не буде вона руководитися жадними сентиментами, те заповів 11 с. м. урядуючий президент Кулідж (републиканець) в одній принагідній промові, якої основний мотив такий: Америка „виратувала" Европу мілітарно у війні і фінансово по війні — з чистого ідеалізму. Одначе Европа мусить за все те заплатити по купецьки — з відсотками... Business is business. Десять дальших літ такої політики, а европейські народи може почують себе Европейцями, синами одної, славної і досі все ще незрівнаної „вибранки долі".

Покищо, европейські держави заняті своїми домашніми справами. У В. Британії громадянство починає цікавитися новими парляментарними виборами, що мають бути за рік. Опозиційні партії — трудова і ліберальна підіймають сильні наступи на пануючих консерватистів, щоб по змозі дискредитувати їх заздалегідь в очах виборців. При сьому одначе методи обох опозиційних партій не однакові. Підчас коли ліберали, по смерти поміркованого Аскіта попали під більший вплив Лойд-Джорджа, якого невгамована амбіція робить щораз більшим радикалом-демаґоґом, то робітнича партія на кождім кроці зазначує пильно свій зворот н а п р а в о, отрясаючись із большевицьких елєментів. Вона згори заспокоює власницькі кола, що дійшовши до влади, не думає робити соціяльної революції. І вже сьогодні нема сумніву, котра тактика більші принесе користи; чи при виборах переможуть консерватисти, чи трудовики — ліберальний віз покотиться ще низше...

У Франції дійшло до кризи в уряді. Причиною було те, що радикальна партія збунтувалася проти своїх власних заступників в раді міністрів за намірену урядом частинну реституцію добродійних конґреґацій та їхнього майна, скасованих чверть століття тому в часі акції розділу Церкви від держави. Радикальна революта, що очевидно мала на оці повалення кабінету Поенкаре і поворот лівого курсу, показалася невдатним маневром. Кабінет мусів, що правда, податися до димісії, одначе показалося, що ніхто окрім Поенкаре не може бути шефом нового уряду, і 11-го с. м. був затверджений новий його уряд, який своїм партійним складом не ріжниться від досьогочасного, тілько складом осіб так, що політично Поенкаре преспокійно вступає в шостий півріч свойого правління Францією — правління д и к т а т о р с ь к о г о, хоч так неподібного до инших модних диктатур. Треба надіятися, що його просто феноменальний авторитет зуміє перевести в діло намірену направу заподіяної кривди католицькій Церкві і її вірним.

Коли сим способом Франція показує образ великої національної консолідації, то про Німеччину сього сказати не можна. Соціяльні демократи, що по довгих літах знов могли поставити свойого канцлера, дали в останніх днях доказ своєї політичної незрілости до проводу. Вони, як показалося, не вміють погодити своєї нової ролі керманичів імперії зі старою навичкою годувати маси дешевими популярними кличами. Сеж рідкий куріоз, як головна правительственна партія, якої довіреник є шефом імперського уряду, демонстративно поборює будову одного панцирника, не лише ухваленого ранішим сеймом, а й уже будованого і вчасти заплаченого теперішним урядом! А програвши баталію — не витягає політичних консеквенцій, лише дальше велить своїм міністрам сидіти в кабінеті... Чи Німеччині той панцирник потрібний чи ні, не наша річ судити*), та як симптом перемоги державної рації над демаґоґічною сей випадок заслугує на увагу і симпатію.

Італія занята тепер „розбудовою" своєї фашистівської системи. Муссоліні дбає очевидно про те, щоб по собі лишити не тільки історичне імя, а й цілу трівку будівлю. Він проводить саме новий закон, що передбачує нову політичну інституцію — фашистівську раду. що малаб істнувати побіч парляменту як дорадний і політичний орґан президента міністрів. Сим способом дуалізм влади доведений до кінця: побіч короля —диктатор (президент міністрів), побіч парляменту — фашистівська рада, побіч армії—фашистівська міліц я; словом, дві рівнобіжні держави в однім місці. Чи така система може мати тривкість? Можна сумніватися.

—0—

*) Поширений у нас за польською пресою, погляд, наче будова панцирника означає зірвання обмежень наложених на Німеччину версайським трактатом, грубо невірний: Німеччина має приписану кількість і величину кораблів, одначе замінювати старі новими ніхто й не думав їй заборонятн.

ШИФОНИ Іван Рідль
Львів
267 37—50а вул. Академічна 2.

25-ЛІТНИЙ ЮВИЛЕЙ

Кардинала Меррі де Валя.

Сими днями обходив кардинал - просекретар двайцятьпятьліття свого іменування кардиналом. В часі останньої недуги бл. п. Льва XIII., коли тодішний секретар конкляви о. Вольпіні помер нагло на удар серця, тоді на його місце іменовано секретарем кард. Колеґії о. Мері де Валя. 4-го серпня бл. п. Пій X. іменував його своїм про-секретарем, а в три місяці пізнійше підніс його до кардинальської гідности. Св. Отець висказав свої желання Ювилятови на спеціяльній авдієнції.

—0—

Робітники і література в СССР.

Урядовий большевицький орґан „Известія" пише: Нова комуністична література зовсім не знаходить читачів, між робітництвом! Воно читає старих авторів, найбільше Толстого, Достоєвського, Турґенєва, Ґончарова й особливо Пушкіна. Нарівні з тими клясиками читані й чужі письменники: Джек Лондон, Синклер, Локке, Клод Фаррер, а молодь зачитується Юлієм Верном і Майном Рідом. Ні до большевицьких поетів, ні письменників нема майже ніякого інтересу..

Се доказ, що люде хочуть правдивої літератури.

—0—

ГРОМАДЯНЕ! Чи Ви вже зложили жертву на ВСЕНАРОДНІЙ ДАР УКРАЇНСЬКИМ ІНВАЛІДАМ? Складайте негайно! Вашої помочи чекають вірні сини Українського Народу!

Поручене через Епископ. Ординаріят в Станиславові рішенням з 12. X. 1928. Ч. 6001/IV. Товариство

„КАРПАТІЯ"

переводить під найкориснійшими услівями і догідними комбінаціями всякого рода життєві обезпечення.

Все Всеч. Ду овенство і укр. Громадянство обезпечує своє життя та життя своїх родин виключно в українськім Товаристві **„КАРПАТІЯ" Львів, Руська 18. І. п.** 364 1-?

Огляд часописів

KURJER WARSZAWSKI в ч. 316 помістив великий допис зі Станиславова з підписом Юліяна Подоского п. з. „З Червєньскей Земі". Він м. и. пише: „На терені цілої Червенщини нема тепер ні одної „руської" партії, щиро угодової. Вправді з УНДО-м в часі останніх виборів до сойму деякі польські партії йшли в союзі менше або більше явнім, але вся та справа „порозуміння" полягала на поділі впливів і на тім, що „руські" партії брали польські гроші, нічого за те не даючи й до нічого не зобовязуючись... Взагалі „патріотизм" руський або український засадничо ріжниться від поняття, котре ми (Поляки) привикли називати патріотизмом. Найбільш загорілий „Українець" ніколи не завагається „взяти", коли знайдуться такі наївні, котрі „дають"...

Потому „описує" п. Подоский укр. партії та кінчить свій „чудовий" опис отвертою радою, щоб видати й виконати — кільканайцять вироків смерти, бо — каже — того потребує, „українська натура", щоб успокоїтися...

І таке печатає „Курер Варшавскі", найбільший орґан столиці Польщі, польський „Таймс". Печатає в часі, коли 7 міліонів українського населення не має ніякої самоуправи, хоч самоуправа ґварантована йому навіть польськими законами.

Варшавський „DZIEŃ POLSKI" ч. 318 подає під заголовком „В е р ш о к т е х н і к и" отсю вістку ПАТ-ої з Берліна: Орґан ґр. Вестарпа „Kreuzzeitung" помістив статтю знавців з кругів маринарки, в котрій характеризує новий панцирник як найбільш модерний під технічним оглядом корабель. Новий панцирник має бути нової особливої конструкції, яка при відносно малім обємі корабля дасть йому незвичайну боєву силу та оборонну справність. Цей панцирник має бути збудований з найкращої сталі, виробленої доси незнаними способами. Замісць парової машини має мати мотори Дізля, котрі завдяки багато менш ій вазі, дають змогу озброїти корабель більшими гарматами. Новий панцирник матиме 6 далекоиосних гармат 28 цм., крім кільканацять середних та багато протилетничих. Скорість нового панцирника 26 мор. миль. Знавець морського діла зясовує дальше в своїй статті можливости евентуального конфлікту й приходить до висновку, що в разі конфлікту з Польщею, Франція з огляду на Італію не рішиться вислати на Балтійське море великих, трудних до заступлення лінійних кораблів та обмежиться до висилки туди тільки новітніх скорих кружляків в 10.000 тон, котрі новий німецький панцирник буде перевищати під кождим оглядом, а передовсім озброєнням і опанциренням. Новий панцирник буде незвичайно цінним опертям при виконуванню найважнішого завдання німецької фльоти в разі війни з Польщею, а саме в перерванню довозу воєнних матеріялів, котрих Польща в себе не продукує й не має.

„Памятай, що найлучші місця на світі ще не обсаджені" (З англійського).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Віра й наука. В останніх днях „Osservatore Romano" в довшій статті обговорює відношення віри до науки. Як в XIX. в. наука голосила смерть реліґійних ідей, так сьогодня в XX. в. приходить вона до висновку, що між наукою і вірою нема незгоди. Для ілюстрації наводить дневник цілий ряд визначних імен мужів науки Франції, Еспанії й Анґлії та їх погляди на реліґію і кінчить: „Грізним ворогом віри може бути тільки брак знання, а ніколи наука"!

Десятиліття праці на епископському престолі обходить ц. р. люблинський епископ о. Фульман. Дієцезальне духовенство вшанувало цей ювилей 17. ц. м. торжественним богослуженням і академією. Католицька преса вичисляє заслуги ювилята для Церкви. Особливо гарно розвинулося в дієцезії реліґійне життя. Нпр. Кат. Товариств Молодіжи є тепер в дієцезії 283 з 5.446 членами. Розвинулися також гарно монаші чини і згромадження як мужеські так і жіночі.

Білорущення православної Церкви в Польщі починає помалу ставати питанням дня. Цілий цей рух скріпляє фермент в православній Церкві. Білоруські впливи в тому напрямі майже ніякі, що доказує висунення кандидатури на православного білоруського епископа в Польщі відступника о. Ф. Морозова, селянина з Вологодської ґуберніі. Другим кандидатом є протоєрей Юзвяк з Ольші, котрий тішиться симпатією архієпископа Теодозія з Вильна. Думки загалу поділені: одні бачать в білорущенню большевизацію православя, другі знова скріплення національного білоруського руху.

Мученики за віру в наших часах. Після останніх обчислень на Кореї в 1827 р. вмерло мученичою смертю за віру біля 1000 людей, в 1866—70 р. біля 8000. В Сіямі, Тонкіні в 1855—1885 р. згинуло під мечем ката біля 40.000 християн, в Китаю в 1900 р. замордовано біля 8000 осіб. Про переслідування в Росії і на українських землях докладних списків ще нема.

Найбільш нужденно стоять священики в Еспанії. По секвестрації церковного майна уряд погодився виплачувати відповідні платні священикам, що й затверджено в конкордаті з 1851 р. Одначе вартість гроша від того часу зменшилася о дві треті так, що тепер парох в Еспанії побирає коло 1500 зл. п. річно!

—o—

З культурної праці Поляків

Найбільше перекладів з грецького видали Поляки в своїй „Бібліотеці Народовій", бо на 46 томів перекладів зі всіх чужих літератур аж третину (15 томів) присвячено одній грецькій літературі. Римській літературі присвятили тільки чотири томи, німецькій також 4, анґлійській 9 (з того вісім томів займають переклади з Шекспіра), французькій 11, італійській 1. Цікаво, що до перекладів з російської (!) літератури зарахували наше „Слово о полку Ігоревім..."

—o—

Лєксикон забобонів

Німецька накладня Вальтера де Крайтера і спілки видає великий „Лєксикон забобонів" (100 аркушів друку). Се перший твір того рода. Цікаво, що його авторка жінка: д-р прав і фільософії Маріянна Бет.

Критика підчеркує, що твір сей повинен бути порівнуючий, бо ніякий нарід не має „самостійних" забобонів: вони переходять від краю до краю. Забобони що до посідання в Европі дуже посвоячені з забобонама диких на островах Океанії, котрі своїм „табу" навіть краще означують силу того, що хочуть означити.

Герцог звінчався зі служницею

Николай, герцог Ляйхтенберґу, посвоячений з найбільшими монарішими родами, звінчався на днях з 22-літною служницею. Вона родом з Мюнхену і називається Елля Міллєр. Він має літ 32. Знакомі молодої герцоґині оповідають, що вона дуже розумна й ощадна дівчина. В церкві, де вінчалася та незвичайна пара, не було нікого з його родини, тільки убогий народ. Чути було голосний плач жінок в часі вінчання.

—o—

Нові видання

ДНІПРО — Альм.-календар на 1929. Українське Товариство помочі Еміґрантам вислало цей календар до гр. кат. парохій з залученим грошевим перекасом. Календар слабший змістом від попередних. Має він ту головну хибу, що не поміщує місяцеслова гр.-кат. свят, а лиш денеде зазначує їх в скобках. Також пропущено в календарію багато імен святих вселенської Церкви, а натомість вписано багато незнаних і неузнаних кат. Церквою православних святих з територій: московської, київської, литовської, атонської. Рівнож невміло українізовано декотрі загально знані імена Святих. — X.

—o—

Ще в справі 1-листопадових подій

Письмо до Редакції.

Хвальна Родакціе!

Тому, що у польській пресі у останнім часі появилося много неправдивих вісток, яких вістря зверталось нерідко проти чести укр. студента, вважає конечним виділ „Студ. Гром." заняти відносно усіх подій належне становище, що зробив у обширнім меморіялі до Ректорату. Меморіял пересилаємо у перекладі Хвальній Редакції до використання і просимо помістити у Вашім цінним часописі, щоби бодай в части спростувати наклепи преси.

Зазначуємо, що Ректор свого часу не приняв від делеґатів Т-ва меморіялу, супроти чого виділ бачиться приневоленим вислати меморіял поштою, а крім цього пересилає його Міністерству Освіти і Реліґ. Вірувань. Просимо при проголошенню нашого матеріялу зазначити, що меморіял Ректорат відкинув, і що його вислано до Міністерства.

Меморіял в перекладі:

Світлий Ректорате!

Виділ Товариства „Студентська Громада" заявляє, що за останні події, які мали місце у дні 1. листопада 1928 р. у Львові, ніякої відвічальности не бере і брати не може, а то із слідуючих причин:

1) За відрух цілого українського громадянства, зібраного на панахиді за погибших Героїв Української Армії, відповідати може поліція, яка на маніфестації почувань відповіла сальвами стрілів і шаржою кінної поліції.

2) За невідповідаючий студентській гідности напад і наслідки сегож у укр. Акад. Домі при вул. Супінського ч. 21. відповідальність паде на ті акад. орґанізації і ті чинники правної охорони, котрі той напад виконали, зглядно його толєрували тому, що безборонна горстка мешканців, присутна у сім часі на місци інциденту в ніякий спосіб нападу не спричинила.

3) Рівночасно протестуємо рішуче проти наклепів, кинутих через цілу польську пресу, немовби то авто Ратункової Сторожі було колинебудь, у якімнебудь місци острілюване через укр. молодь академічну.

4) Просить ввічливо о вияснення, чи Світлий Ректорат був повідомлений про ревізію в укр. Акад. Домі, котра мала місце безпосередньо по нападі, а котрої вислідом було остаточне здемольованнія усіх без виїмку приватних мешкань найбіднійшої части укр. молоді академічної.

5) Просить о запротестованнія зі сторони Світлого Ректорату проти безосновним численним арештуванням членів „Студ. Громади" і безперервним трусам у комплєтно здемольованім Акад. Домі.

6) Просить ввічливо о інтервенцію у поліційних властий з метою вияснити дотеперішні арештування товаришів, бо сі відмовляють постійно усяких вияснень.

7) Числячи на безсторонність і справедливість світлих властий університетських просить о перепровадженнія у власнім заряді слідства на терені академічнім, щоби переконатися про правдивий стан річий, а особливо про нечуване знищення льокалів студентських товариств, як також приватних мешкань, та щоби постаратися у відповідних чинників про належите скоре відшкодування так для Дому Академічного, як для поодиноких товаришів.

У Львові, дня 5. листопада 1928.

ЗА СТУД. ГРОМАДУ:

Я. Пеленський.

НОВИНКИ

Дорожнеча у Львові зросла в жовтні на близько 2 прц.

Убийство священика. В ночі 17. ц. м. невідомі злочинці вбили револьверовими стрілами гр.-кат. пароха в Струпкові (Товмацький дек.), 65-літнього о. Андрея Поповського.

Промоція поліцая на доктора. В Ґрацу відбулася промоція поліцая Франца Травтмана на доктора прав і державних наук. Побажатиб такої витревалости й нашим людцям, котрі хоч мають часом освіту вишу від освіти поліцая, сидять у бідних батьків та помагають їм їсти бульбу, а не стараються нострифікувати чеські докторати.

В Москві застрілився інж. Бахтяров, котрий у славнім шахтинськім процесі дався ужити чрезвичайці до обтяження своїх товаришів по фаху. Їх розстріляно на основі його зізнань, а тепер він не видержав грижі совісти й сам покінчив з собою.

Знак часу. Найбільше лівий з 15 тисяч большевицьких „поетів", тов. Маяковський, проголосив у Москві, що покидає лівий курс і знов подивляє Пушкина. Річ ясна, що додала йому відваги поява т. зв. правої опозиції.

Новий переклад Фавста, Ґетого появився в сербській мові. Видав його Одавіч, відомий перекладчик Пушкина й Гавптмана.

27 китайських бандитів охрестилися перед смертю. Льо-Па-Гон католицький філянтроп в Шанґаю, популярно званий „св. Вінкентий з Павльо Китаю" охрестив 25. і 27. вересня б. р. 27 китайських бандитів саме перед ексекуцією. Серед навернених була одна женщина. В цьому році Лю-Па-Гон ініціятор ґрупи „Католицька Акція в Китаю", охрестив вже біля 50 китайців. Члени „Католицької Акції в Китаю" мають за собою біля 13.900 навернень.

Кінотеатр „ВАРШАВА" в Станиславові, Липова 1. висвітлює:
Від 20. XI. Трюмф жінки.
Від 23. XI. Дама зі світовим рекордом.
Від 27. XI. Життя.

Посилайте датки на Всенародній Дар Українським Інвалідам на адресу: „Українське Товариство Допомоги Інвалідам" у Львові, вул. Руська ч. 3. II. пов.

ОГОЛОШЕННЯ

ЗДІБНИХ ХЛОПЦІВ до науки різьбарства і столярства прийме варстат виробів деревляних **ТЕОДОЗІЯ КОМІСАРУКА** Станиславів, вул. Круля Яна III. ч. 15. 362б 1—5

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ. І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., проч р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II. бібл. 120 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 26—50

Дентист ЯКІВ НАСС
Львів, вул. Сикстуська ч. 17, II. пов.
Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П Т. Урядовцям і студентам значна 359 знижка. Полекші в сплатах. 3—5

Найтревальші **ПАНЧОХИ, СКАРПЕТКИ**
ПФАУ, Львів, РИНОК 19.
246 б найдешевше, бо вхід через сіни. 46-50

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 91 (193). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 25 листопада 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст. | Передплата в краю: ¼-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.
АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телєфон 4—48.

Великі бурі й урагани

Тяжкі шкоди на морях і на суші.

В наслідок великої бурі при берегах Европи на морях Північнім і Східнім піднеслися води й залили значну часть Гамбурґа на 6 стіп високо. Потонула ціла череда овець, а паров. корабель „Авґсбурґ“ зірвало з якора і ланців, якими був причіплений у пристані. Затонув також один бременський корабель, а в ганзеатській пристані літаків коло Любеки-Травемінде буря зірвала й понесла великі літаки „Ромар“ і „Рокко“. В наслідок тої бурі завалилися нові доми на острові Сильт.

Рівночасно доносять з Америки, що ріка Міссісіпі виступила з беретів та зробила тяжкі шкоди у стейтах Канзас і Міссурі. Є й жертви в людях.

Грізна ситуація в СССР.

Маси голодуючих дітей. — Що кричать ґазети у Москві? — Бунти у війську. — Розстрій зелізниць. — Криваві порахунки.

Преса доносить: Голод на Україні такий, що місцеві власти зажадали отверто від Москви увільнення від т. зв. хлібозаготовок, бо нема вже що „заготовляти“ й нема чим кормити 225.000 безпризорних дітей.

Всі стації між Москвою і Тифлісом обляжені нашів нагими, голодними дітьми. Власть дозволяє в них стріляти, бо вони граблять і вбивають в білий день. Всі московські ґазети вимагають „нажиму“ (натиску) на Україну, щоб таки доставляла хліб. Але і хліба нема і зелізниці так розтроєні, що як признає московська преса в останних 6 місяцях було 10.000 нещасливих випадків! Майже половина зелізнодорожників покалічена (Гл. „За Свободу“, ч. 267). ГПУ доносить, що військ на провінції годі вживати до карних експедицій, бо вони отверто заявляють, що не будуть стріляти в своїх батьків.

З Харкова доносять, що розправа з комуністами на Україні прибирає характер масових кривавих безпорядків, особливо в ґуберніях київській і чернигівській, де селяне палять колхози і совхози. В Ростові стріляли до безробітних і вбили 2, а 9 ранили. „Правда“ доносить, що в ґуберніях симбірській, самарській і саратовській селяне творять формальні спілки для боротьби з владою. Деякі з тих спілок мають по кілька тисяч членів.

Місійний курс для учителів

В Познані відбудеться з кінцем грудня в І. авлі Виділової Школи при вул. Дзялинських, 4. перший місійний курс для учителів і учительок. Звертаємо на се увагу наших заточенців у Познані. Адреса для зголошень: **Biuro Misyjne, Poznań, Ostrów Tumski, Nr. 1.**

Булоб дуже пожаданим, щоб наші Вп. учительки й учителі перебуваючі між поляками, познакомилися не тільки з їх лівими руїнницькими течіями, але також з позитивною релїґійною працею, яку роблять Поляки на західній зразок.

Зміна компетенції воєводів

Міністер справ внутрішних оповістив розпорядок про зміну компетенцій адміністраційних урядів. І так: Право рішання в справі зміни назвиск, котре досі було застережене міністерству, одержали всі воєводи — з виїмком шлеського. Важне право замикання стоваришень і леґалізації тих, котрі ділають на области більшій ніж одного воєвідства, признано воєводам: волинському, поліському, новоґродському й вилєнському, а частинно й білостоцькому. Подібні права признано й 4 воєводам на етноґрафічно польській области. Повітовим старостам у Східній Галичині та старостам городським у Львові і Кракові признано право рішати про дозволи на виріб, продажу й посідання амуніції та заборонної зброї.

З міністерства віроісп. і просвіти

Прелімінар того міністерства в Польщі виказує на слідуючий рік видатки в загальній сумі 401,222.136 зл. (мин. року 398,173.803). З того найбільше йде на шкільництво народне, бо 238,839.645. Вище шкільництво коштувати-ме зл. 41,864.903, середне 36,003.435, фахове 26,704.784, штука (мистецтво) 8,381.724, архіви 961.781, віроісповідання 25,950.384 зл. В міністерстві працює 290 урядників й 40 функціонарів, у кураторіях 820 урядників і 82 функц. Загальних (народних) шкіл є в Польщі 25.147, в тім 1-клясових 12.739, 7-клясових 2.270. Найбільше тих шкіл є в окрузі варшавськім (3.980), найменьше в поліськім (1.074). Учителів у тих школах є 63.311, з того в X. служб степені 29.176, в IX. — 16.427, в VIII. — 8.287, в VII. — 5.592. Учительських семинарів є 110, фахових шкіл 301, з чого найбільше в Познанщині, бо 171, найменьше на Поліссю, бо 1 (одна). В фахових школах є 1519 учительських сил. Вищих шкіл є 12, в них 538 професорів звичайних, 272 надзвичайних, 1.555 асистентів і адюнктів. — Українці в тих інституціях мають просто зникаюче число сил і з року на рік все меньше.

ДО ПСИХОЛЬОҐІЇ

листопадових днів у Галичині 1918 р.

Памятний місяць листопад добігає до кінця. Вже мабуть всі, що у нас звичайно мають щось сказати, висловили те, що могли ще чи вже висловить в 10-ту річницю нашого зриву. Отже мабуть якраз тепер пригожий час, кинути ретроспективний погляд на ту важну подію, чи ряд подій, у яких наше покоління брало участь. Час кинути погляд у звязку з відбиттям усвідомлення того, що тоді сталося...

I.

Десяті роковини памятних днів принесли, окрім божевільних подій у Львові, низку спогадів про колишній історичний момент. Без сумніву, се відрадна річ — далеко відрадніша ніж білянс названих подій. Про повінь польських споминів і розвідок не хочемо тут говорити; те, що появилося з українського боку, дає привід до деяких думок. Загалом — до невеселих. Передовсім сих споминів страшенно мало (про розвідки й брошури нема що й говорити!), неначе належало писати не про справи зперед 10 літ, а зперед 50. Дальше, все що появилося — убоге змістом: незнаних фактів дошукатися в них трудно, а що найбільше розчаровує — то недостача імен і дат. Видко ніхто з дієвих осіб осінної драми 1918 р., фізичних ні моральних, не вів точних записів. Се дуже характеристичне. А що буде за нових 10 літ? Якби були ще деякі ілюзії щодо політичної і культурної зрілости нашого громадянства, то можнаб дати товчок до створення окремої кваліфікованої комісії для негайного ратування памяти і памяток по історичних днях 1918... Нажаль, таких ілюзій нема, бо сучасне покоління жиє в иншій злуді — що не пером і не на папері треба писати спомини, а бучком по головах нелюбих людей..

Та не про психольоґію наших днів хочемо тут говорити, а про ту зперед 10 літ. Бо се друга незвичайно характеристична прикмета українських споминів, що поза скупим фактичним матеріялом маленько можна доглянути в них психольоґічних чинників. А шкода, бо авторам споминів скоріш усього можна їх відтворити. Імена людей і дати поодиноких випадків, а навіть частину самих випадків — можна призабути, се людська річ; натомість форма і фази душевних переживань не зникають так скоро. Окрім сього, історія наших психічних настроїв краще всього поясняє нам перебіг і вислід наших зусиль, наших вчинків. Вона виявляє, як почування, емоція переважає у нас над дослідом, над обрахунком, над підготуванням, над економією часу і сил; як ми постійно бачимо світ не таким, яким він обєктивно є, а таким, яким його видіти нам бажається; вкінці, як ті наші почування й бажання зміняються неначе в калейдоскопі, обертанім невидимою рукою...

Очевидно, нарис еволюції всіх почувань і хотінь галицько-українського громадянства далеко вийшов-би поза рамки нашої статейки, і ми його писати не беремося. Всеж-таки пригадка кількох моментів у психічних переживаннях минулої епохи може не цілком буде зайва.

II.

Чи багато з нас думає про настрої, з якими наше громадянство зустрічало світову війну? Старші призабули, а молодші ніколи й не знали. Отже сим останнім треба пригадати, що все свідомо-українське громадянство з ентузіязмом заявилося було за Австрією і непохитно вірило в Німеччину. Російські симпатії були тілько серед зненавиджених москвофілів і... східно-галицьких Поляків. Натомість Українці і західно-галицькі Поляки зійшлися сим разом, принаймні формально; сі і ті виставили по легіону добровольців. Та яка практична ріжниця! Кадри польського легіону виросли як із-під землі, від літ були готові, хоч у політику не встрявали; наші імпровізувалися в останній хвилі. І то як! До того, в польськім легіоні Пілсудського ніколи не було дебат про те, чи легіон може йти в бій, чи тільки має вести політичну пропаганду в запіллю; всі знали згори, що їх завдання тільки боєве й оружне, а політична вартість їх тільки з сього завдання й виплине. У нас було инакше. Та менше з тим; на політичну організацію громадянства се не впливало.

Як довго тревав отсей центральним державам прихильний настрій?

Загалом беручи, так довго як довго тревали австрійські воєнні невдачі. Підкреслюємо се тому, що війна в дійсности була рішена в першім своїм році, очевидно на некористь центральних держав, одначе ні наша політична репрезентація, ні загал громадянства не зясовували собі правдивої ситуації й очевидно цілком не рахувалися з нею. Отся суперечність між реальністю й нашими громадянськими почуваннями, така характеристична для нашої національної психіки, не мала нас більше покинути.

Всеж-таки наша односторонність з р. 1914 5 мала одно психольогічне оправдання за собою. Хоч не добачувалося дійсного стану річей, то орієнтованося на тих, котрих перемога мусілаб автоматично поправити наше національно-політичне становище. Та коли в р 1915 ситуація сильно змінилася в користь центральних держав, а ми вже тоді такої поправи не відчули, настрій нашої інтеліґенції почав радикально змінятися на неприхильний центральним державам. Знана листопадова проклямація їх у польській справі довела до крізи і серед нашої політичної репрезентації: упадок К. Левицького і перемога Е. Петрушевича були символами сеї переміни почувань.

Якби той зворот почався був тільки після згаданого маніфесту центральних держав, то не можнаб йому відмовити, окрім психольогічних мотивів, ще й політичного оправдання: заповіджена відбудова Польщі ставила зразу надії на основне поліпшення становища галицьких Українців під знаком питання, якщо не цілком їх розвівала. В дійсности зворот почався геть раніше, коли того політичного оправдання ще не було, а що найважніше — тої політичної рації наш новий політичний провід зовсім не вмів використати.

По короткій бурі в склянці води, новий провід пішов покірно віденськими стежками, топтаними до того часу, коли кілька голосних протестів за кордоном булоби вже тоді (1916!) поставило галицьку справу на стіл европейської політики. Та окрім 2—3 голов ніхто у нас про це не думав і ніхто сього не розумів, а ті 2—3 голови були безсилі... Натомість виросла нова концепція української політики діяметрально противна тій, яка була канонічна в 1914 5: бажання дістатися під Росію без огляду на становище українства в ній („передусім соборність“). До сього бажання дороблено видуманий кимсь факт, що антанта зобовязалася віддати Росії Галичину, і того було доволі, щоб пасивні серця української інтеліґенції в Австрії били на побіду антанти, а погром центральних держав.

Така була ситуація, коли весна 1917 принесла російську революцію. (Д. б.)

Поручене через Епископ. Ординаріят в Станиславові рішенням з 12. X. 1928. Ч. 6001/IV. Товариство

„КАРПАТІЯ“

переводить під найкориснійшими условями і догідними комбінаціями всякого рода життєві обезпечення.

Все Всеч. Духовенство і укр. Громадянство обезпечує своє життя та життя своїх родин виключно в українськім Товаристві **„КАРПАТІЯ“ Львів, Руська 18. І. п.** 364 2-?

„І й такі люде, які кажуть, що не хочуть нічого робити, щоб вибитися на верх, бо вони „нечестилюбиві“ і „скромні“. Тимчасом трусість се не чесноти і лінивство не скромність. Правдиво покірний каже: Я ніщо, але з Божою допомогою я можу всего діяти.“

Перспективи Европи й Росії

Мілюков пише про те, що буде до р. 1938.

Відомий російський діяч і політик Павло Мілюков оповіщує в новім „Журналі Живих“, котрий видає в Парижі сенатор Анрі де Жунвель, статтю такого змісту:

Велика війна завдала Европі рани недо вилічення, бо зіпхнула її на підрядне місце в порівнанні з Америкою й довела до того, що кольорові раби освободжуються зпід морального впливу Европи.

На щастя є познаки, що в Европі назріває думка про конечність зєдинення. Та се устійнення відносин слідне лиш на заході. Чим далі на схід, тим воно меньше і меньше певне За новоутвореними державами простягається Росія, що займає шесту часть всеї земної кулі. Се шестий континент! Сьогодня Росія в руках людей неодвічальних і зовсім чужих для національних інтересів. Але де будуть ті переходові люде в р. 1938?

Я думаю, що до того часу наступлять в Росії великі перевороти. Одначе не викличе тих змін ні зовнішна війна, ні внутрішна революція, ні напад большевиків на иньші держави, ні навпаки. Чому? Большевики знають, що населення ненавидить їх і що всяка зачіпна війна з їх боку може їх коштувати — життя. Чужі держави знають, бо вже спрактикували се в р. 1920, що напад на Росію, нехай і большевицьку, тільки скріпивби большевиків, бо тоді й часть ворожих большевикам Росіян боронилаб завзято своєї батьківщини. Ні великий бунт мас

На одяги осінні і зимові, на плащі, рагляни і верхи футер

наймоднійші матерії

ВОВНЯНІ

англійські і бельські першорядної якости, як **камгарни, дублє, англійські шевіоти і т. д,**

всякі підшивки й додатки

поручає детайлічно

по фабричних цінах

відомий з дешевости хрпст. магазин

ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА

45 ЛЬВІВ РИНОК 45

329 **Догідні умови сплати.** 16—20

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 25 XI. 1928 77

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— Ріжну твар Господню ріжно виганяють з її гнізда. Інакше пташку, інакше рибку, інакше лисичку. Я не моглаб на віки остати — в домі роскоші, як свобідна жінка, хіба як невольниця! Любов не терпить товаришок! — вибухла. І була дуже гарна в тім вибуху і гніві.

— Атже ти як свобідна звінчалася зі мною. Тай знала, бо бачила, що я маю й инших жінок. Так, чи ні?

— Так. Але я думала, що ти покинеш инших. І як бачиш, я слушно думала! Бо ти вже прирік.

На се не знав, що відповісти. Думав уже над тим, яке враження викличе його постанова. Був навіть задоволений з того.Бо до всіх пророцтв про його надзвичайність в історії свого народу приходила ще одна, дійсно небувала надзвичайність. Усміхнувся, обняв її тим дуще, що мав уже її одну і сказав:

— А відки ти знатимеш, чи я не заведу собі гарему десь за Царгородом?

— Сулейманови вірю на слово! Иншому я не повірилаб. Споважнів.

В тій хвилині прочув, що з тою жінкою переживатиме дійсно дивні пригоди, яких не переживав ні оден султан. І пригадалися йому слова Пашасаде: — „Прегарна Хатун Хуррем має ум високий і душу, що так уміє лучити святі думки корану зі своїми думками і своїм бажанням, як лучить великий будівничий Сінан благородні мармори з чорвоним порфіром“.

Дійсно. Навіть се її надзвичайне бажання не було противне святій читанці Пророка. А те, що вона ні разу не заговорила при тім про коран, переконувало його, що вона вже наскрізь стала мусулманкою. Бо з досвіду знав, що позірно навернені на мусулманство люблять багато говорити про коран, особливо тоді, як домагаються чогось. Вправді багато вчених говорило, що жінка не має душі, але ся очевидно має душу, — подумав. І ще яку!

З задуми вирвали його — таки його власні слова, котрі вимовив несподівано для себе самого:

— Я завойовник і розумію душу завойовників. Ти здобула мій гарем, а потому — кажу Тобі — возьмешся і до здобування моєї держави...

Говорив се так, мовби цікавість як се виглядатиме, перемагала в нім усі инші думки.

Вона не зрозуміла відразу й по жіночому відповіла:

— Побачиш, що тобі не буде зле по здобуттю гарему! А державу — якже я можу здобути її?

— На перед схочеш знати всі її тайни, почавши від першої: Не перешкоджуй у праці чесним людям!...

— Тайни держави? запитала й очі їй засвітилися, як дитині, котрій покажуть гарну забавку.

неможливий, бо російські маси вповні аморфні, ні в загальне повстання червоної армії не вірю, бо її надто добре пильнують. **Повстання поодиноких чужомовних провінцій як пр. України,** викликалоб також тільки скріплення духа національної оборони (!!) у Росіян.

Отже яким же чином мають наступити великі перевороти в Росії, коли все те неможливе? Я думаю, що викличе ті перевороти все ростучий пасивний опір населення, головно селян, проти здійснювання передовсім господарської програми большевизму. Перед тим опором уряд мусіти-ме уступати крок за кроком аж до повного відвернення від своєї доктрини. До того треба ще взяти під увагу все ростуче противенство в нутрі комуніст. партії між реальними політиками та непримиримими большевиками. Напрасність тої борби все росте. Словом — прийде російський „термідор".

Повільний упадок большевиків можна вже предвидіти. Та чи вказано вступати з ними в нормальні взаємини ще заки сповниться їх доля? Відповідь на се питання дав Бріян у своїй останній промові: Інтернаціонал революції, се ворог інтернаціоналу Союза Народів. Лінія Леніна стоїть проти лінії Вільзона Як довго большевики — большевиками, так довго годі з ними входити в нормальні взаємини. Тому світова ситуація не може під тим оглядом підлягти зміні.

—0—

Коронаційні торжества в Японії

Цілий сей місяць тревають коронаційні торжества в Японії. Вони зачалися Богослуженням у цісарськім замку в Токіо, відки вирушив опісля похід до старої столиці Японії, Кіото, де в палаті „Гошо" резидували японські монархи від непамятних часів аж до 1868 р., коли столицю перенесли до Токіо.

Серед битком наповнених улиць нової столиці несла японська молодь скриню „Кашіко-Докоро" зі святим скарбом мікада. В тій скрині були 3 річи: зеркало як символ завдання, порученого монархови самим Богом, меч як символ відваги і справедливости і брилянт як символ ласки і лагідности. Вечером першого дня торжеств доїхала молода цісарська пара зі святим скарбом до м. Наґоя, де переночувала. Другого дня вечером доїхала цісарська пара до старої столиці, де в старій палаті цісарів вложено скриню зі святим скарбом у ще одну скриню, звану „шункоден", у будинку, спеціяльно на сі торжества виставленім. Біля тої будівлі стоїть ряд иньших, також спеціяльно на сі торжества збудованих, з них одна призначена на перехования ношів, якими несено скриню зі святим скарбом, друга для жреців, котрі грають при тих торжествах і т. д. На середині між тими будівлями стоїть подіюм, на котрім відбуваються кількадневні танці.

Церемонія передачі святого скарбу новій цісарській парі зачинається о год. 8 рано. Цісар і цісарева одягнені в одяги з білого шовку. Присутні всі князі й иньші члени роду Мікада. Скриня зі скарбом посвячена богині сонця („Аматеразу Омікамі"), котра після японського передання була праматірю першого японського цісаря Йінму Тенно, що оснував державу в р. 660 перед рождеством Христа. По переняттю скарбу цісарська пара молиться до духів своїх предків і складає їм у жертві риж, котрий плекають на спеціяльно в тій ціли призначених полях. Риж той збирають при спеціяльнім церемоніялі, в присутности надзвичайних послів мікада.

Слідує само торжество коронації, уряджуване з величавим люксусом. Святиню Сходячого Сонця, котра стоїть на ґрунтах цісарської палати, відчиняють тільки на коронацію. Цісар входить до неї в оточенню найвищих жреців, щоб повідомити своїх предків, що переймає корону династії. А та корона виглядає як щільно замкнена шапка з рогом. По богослуженню сідає цісар на престолі („Такамі Кура"). Престол мікада се осмикутне червоне крісло, багато прикрашене, з бальдахімом. Довкруги престола стоять найвищі достойники держави, котрим сам мікадо відчитує декрет, що повідомляє про обняття влади новим монархом. Опісля мікадо ще раз повторяє перед світськими достойниками своє приречення, яке в часі богослуження складав своїм предкам, що буде добре правити державою. Тоді перший міністер складає заяву, що цісар як персоніфікація символів святого скарбу являється достойним свого завдання. Церемонія тревае довгі години й кінчиться обрядом, званим „Мир цісарській душі", котрий полягає на тім, що новий цісар складає коронаційний одяг на знак, що хоче обняти управу краю чистий від гріхів. Потому йде цісар до звичайного дому з дерева, щоб там перебувати якийсь час у спокою на розважанню й розмові з духами своїх предків.

Опісля зачинаються пири, народні забави та всенаціональні свята, котрі тревають цілий місяць. Вся нація бере в них участь. Що се коштує, видно по тім, що уряд призначує на ті свята 10 міліонів єн. Щойно по всіх тих торжествах вертає цісар до нової столиці, де посли чужих держав складають йому желання.

Новий цісар Японії Гірогіто се 124-й цісар Японії з одного роду, котрий літ тому 2500 зачав правити Японією. Сей цісар уродився 29. квітня 1901 р. як син попереднього цісаря Йошігіто, котрий помер 25. грудня 1926 р. Ізза довгої хороби покійного батька був сей цісар регентом вже від р. 1921. По смерти свого батька мусів виждати рік у жалобі, заки міг розпочати приготування до коронації.

Теперішня цісарева Японії, Наґако, має 25 літ. Вона дочка князя Куні і походить з одного з тих родів, котрі як посвоячені з пануючим родом, мають „право подружа" з цісарським домом.

ВСЕЧЕСНІЙШІ ОТЦІ
можуть самі скласти собі
РАДІО-АПАРАТИ
купуючи частини і поучення
у фірми
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
Львів, Легіонів 1 і 3.
212 б Полекші в сплатах. 28—30

—0—

Чого вчиться Червона Армія занятя Київ?

Орґан „Діпльомат" пише, що великі зброєння совєтів, хоч на зверх відбуваються під загрозою „зовнішних ворогів", в дійсности мають на меті ворогів внутрішних. Національні рухи на Україні, в Грузії, Вірменії, Азербейджані й Туркестані стремлять до самостійности своїх країв і надіються на інтервенцію чужих держав. Річ характеристична, що в часі недавних маневрів Червона Армія вчилася — здобувати Київ від повстанців, отже вчилася внутрішної боротьби, а не фронтових операцій. „Діпльомат" підчеркує, що енергія, котру тепер розвивають большевики, се енергія розпуки, викликана страхом перед надходячим крахом „червоного раю".

—0—

Повстання донських козаків

„За Свободу" доносить: З Харкова повідомляють, що в Луганськім окрузі (на границі Донської области й рад. України) зачалося повстання донських козаків проти сов. влади під проводом б. офіцирів армії Врангля. В районах станиць Пастково і Чернихово обявлено скинення совітського устрою. Ряд комсомольців Болотинської станиці прилучився до повстанців і бється проти совєтської влади.

„Хто з усею енергією змагати-ме до високої ціли, той з дня на день відкривати-ме в собі нові сили, яких передтим навіть не припускав у собі".

— Так! Держава має свої тайни, подібно як подруже життя, сказав, вдивляючись у її очи.

Не питала, які дальше. Бо була ще надто пересичена радістю своєї побіди над гаремом. І не хотіла непокоїти чоловіка ненаситністю. Але в голові сплітала свої спомини й думки про могутність від першої зустрічі з ним. Сплітала з тим, що він тепер сказав. І здавалося їй, що за сим першим здобуттям мусить прийти якесь друге, третє, десяте. Як воно приходитиме, ще не знала. І навіть не знала, що саме приходитиме. Але слова чоловіка не виходили їй з тямки. „Таємниці держави"! Їх певно можна знайти у війську й на війні, сказала собі.

— І постановила побачити колись війну, бо там найяркійше мусить блистіти кривавий криштал влади.

Твердо постановила ждати, аж поки лучиться нагода, побачити війну. Знала, що війна страшна. Бо чула про неї не мало тай сама бачила й пережила татарський напад. Розуміла, що більше захопила її охота, побачити війну зблизька, з самого нутра.

Нараз засвітило їй у головці, мов у церкві на Великдень: Атже при тій нагоді могла побачити чудові країни заходу, про котрі так гарно оповідав Річчі у школі невольниць, у Криму! Де він тепер? І де може бути Кляра? Ірина? І... батька та мати...

Засоромилася, що так рідко згадувала про них. А пречінь вони були такі добрі для неї... Вже двічі посилала з купцями розвідчиків у Польщу, щоб довідатися, що з ними сталося. Але купці привезли тільки вістку, що всякий слух по них пропав. Щож мала робити більше? Тепер усі її думки були захоплені сином і війною. Кривавий криштал влади, який раз заблистів перед очима її душі, полонив її вже на завше.

Думала, що аби той криштал посісти, треба його наперед побачити в огні і зрозуміти. Думала до ранка.

IV.

На другий день рано султан особисто наказав, привести до себе евнуха Гассана. Переслухав його без свідків. Гассан трясся весь час як осиковий лист. І раз-у-раз повторяв:

— Все неправда! То Великий Везир Агмед-баша казав мені так говорити.

— А на щож ти так говорив, коли знав, що се неправда?

— Бо везир казав.

— Атже ти знав, що се неправда!

— Знав.

— То чомуж ти говорив?

— Бо везир казав.

— І гроші обіцяв?

— Обіцяв

— І ти тому так говорив?

— Тому. Але я вже більше не буду.

— Певно, що не будеш! закінчив допити султан

Над вечером евнуха Гассана зашили в мішок і понесли топити в Босфорі. Він ще в мішку кричав:

(Дальше буде.)

СУКНА на убрання мужеські, пальта, футра, плащі й дамські костюми, на реверенди для Всеч. Духовенства, коци — — — — на ліжка і на коні. — — —

ПОРУЧАЄ ФІРМА **ЛЮДВИК РАЛЬСКІ** Львів, Рутовського ч. 7.

352 **Найліпша якість. — Великий вибір. — Ціни фабричні.** 5—10

„Надо нажимать!"

„Рабы, підніжки,
грязь Москви".

Є ще серед нашої нещасної суспільности пару могіканів „диктатури". Се буквально кількох людей, котрі „з джерел невідомих нікому" видають аж три орґани: „Раду" і „Працю" у Львові та „Український Прапор" у Берліні. Се річ ноторично відома. Але замість заробляти собі по можности спокійно на прожиток при тих таємничих орґанах, останні могікане „диктатури" поводяться як найбільше галасливо, лають буквально всіх і вся останними словами, а хвалять тільки одну річ: Малоросійську колєґію в Харкові, котру величають „урядом" самостійної (!) України.

В 106 ч. „Ради" помістили ті пановe „статтю", під котрою підписали, що вона „надіслана". Чи вона дійсно надіслана, можна сумніватися. Але коли тільки надіслана з редакції „Ради" до друкарні, то се знак доволі потішаючий, бо вказує на те, що вельми шановні могікане стидаються містити такі „статті" під редакційною фірмою. Ціла та „стаття"—се якийсь дивний пароксизм зненависти, злости і брехні.

В ній надісланий (чи не з радянського Харкова? „І П." (Іван Патріот?) прозиває Українську Християнську Орґанізацію „скорпіоном" а її основників і працьовників „старцями", „табетиками", „кріпаками", „гробокопателями ідей" і т. д. на двох шпальтах. Далі твердить, що ми маємо вправді душу (таж се очевидно противне офіціяльній науці „гарної" держави за Збручем!), але - на жаль—таку як оцет—і що та душа має в собі „божевільний жах перед українською державою за Збручем"...

Дальше слідують такі „загальні закиди", як те, буцім то ми „засипаємо очі суспільности піском низько-пробної суспільної фільософії", — що, як і всі попередні „закиди" від номенклятури скорпіона почавши, відносяться очевидно до панів з непрацюючої партії „праці". А їх твердження, немов би ми писали або вчили, що „вистарчить лиш попросити панів, щоб теперішний стан трошки поправили", се брехня. Бо ми виразно писали і тепер кажемо, що тільки наївні люде можуть думати про якусь угоду в ж е з тої причини, що між Поляками нема ні одної ґрупи, котра бодай говорилаб про те. І ще писали ми, що всякі права, а між ними і права на автономію треба собі вибороти важкою боротьбою, ставши на відповіднім становиші. Пр. підюджувати шкільну молодь до нерозважних кроків на те, щоб опісля сиві батьки і матери оббивали пороги польських урядників і принижувилися без ніякої потреби — се не боротьба, а щось иньше.

Що до „прошення панів", то ми ніяких панів не маємо і гроші на видавання наших орґанів складає наша власна суспільність. Ми готові се кождої хвилі доказати перед усякою комісією, лівою чи правою. А „Іванів Патріотів" з мнимої партії праці уважатимемо серіозним чинником у нашій суспільности тоді, коли вони докажуть, що бодай половина тих сум, які вони видали на вибори і видають на три орґани — походить з кругів нашої суспільности. Доки сего не докажуть, уважаємо їх людьми, котрі кричать зі страху, щоби не стратити ласки у тих, що їх фінансують і —(хочемо бути делікатні) — більше нічим.

Ми розуміємо їх важке становище в хвилі, коли від хлібодавців одержують приказ: „Надо нажимать!" І мусять сараки „нажимать", бо інакше наженуть їх від водопоїв. Признаємо, що ті пановe поступають консеквентно, держачись матеріялістичного світогляду і не випускаючи з ротів кісток, які їм кинули хлібодавці. Але взиваємо тих панів, щоби скавуліли лекше, бо се нездорово дертися так високо. Ну, й ніхто не боїться того...

Лайте панове, ми вам відбирати хліба не хочемо, але лайте тоньшими голосочками, що вам радимо щиро і делікатно. А такі статті, як тут згадана, радимо брати на рахунок редакції, або мати відвагу підписувати повним іменем. Ми прецінь боївки не маємо ні тут, ні з кордоном. Чогож боїтеся заслуженої слави? ... А викрут, що мовляв не хочете полякам „зрадити" хто у вас „працює", бувби тільки наївним викрутом: бо поляки, як доказують процеси, знають всі „таємниці", між ними й ваші, далеко лучше ніж ви самі.

СОРОЧКИ МУЖЕСЬКІ **ІВАН РІДЛЬ** Львів вулиця Академічна 2. 267б 42—50

Боротьба з алькоголем на провінції

В рухливому торговельному місточку Пробіжна, повіт Копичинці, відбулося 28. X. голосування в справі повної заборони продажи алькогольних напоїв. На чолі комітету, який проводив протиалькогольною акцією стояв лікар Д-р. Р. Гоцкий. Шинкарі дуже різко поставились проти тої акції й ізза їх неперебірчивої в засобах аґітації в хосен шинкарства (вишинків алькогольних напоїв є в тім містечку 13) боротьба за скасування шинків прибрала дуже оживлений характер. Начальник громади по думці закона визначив голосування на 21. X. Два дни перед голосуванням начальник громади на домагання жидів (які мають половину радних в громаді!) скликав громадську раду. Громадська рада ухвалила відложити речинець голосування на необмежений час і инші суперечні постанови що до цілковитої зміни ліст голосуючих, назначення, противної постановам закона, комісії і т. д.

20. X. делеґація під проводом д-ра Р. Гоцького явилась у Старости, представляючи, що своєю ухвалою з 19. X. громадська рада нарушила закон з 23. IV. 1920 „про обмеження в продажи й споживанню алькогольних напоїв", виконавчий розпорядок Міністра здоровля публичного з 2. VI. 1922, а крім цеге §. 46. ординації громадської з 1896. р. тому, що заряджувати голосування має право й обовязок тільки начальник громади. Староство заборонило виконання ухвали громадської Ради як суперечної з вище наведеними законами.

Тоді начальник громади визначив голосування на 28. X., який то день був останнім речинцем, числячи від дати внесеного жадання до начальника громади, щоб він зарядив голосування на протязі чотирох тижнів. Начальник громади визначив до проводу голосуванням комісію, яку иньші члени громади уважали протизаконною. Після закона проводити мають голосуванням виборчі обводові комісії, які анальоґічну функцію повнили при останніх виборах до сойму. А тому в дни голосування мали в Пробіжній проводити голосуванням, після закона дві виборчі обводові комісії а не одна комісія, і то така, яку довільно назначив начальник громади. Комітет був приневолений звернутись з зажаленням до міністра Складковського.

Заходи комітету увінчались успіхом, бо голосування 28. X. відбулось на правних підставах а за згідним із постановами законів переведенням голосування стежив спеціяльно виделеґований комісар.

За скасуванням шинків голосувала більшість українців і поляків — проти скасування жиди і 80 християн. Більшостю 148 голосів (на 1445 осіб, що голосували) ухвалено скасувати всі місця продажи й вишинку алькогольних напоїв. 29. X. доручив начальник громади, староству й урядови акциз і державних монополів відписи ухвали заборони продажи й вишинку алькогольних напоїв. Рівнож цю ухвалу, по думці закона, подав начальник громади до публичного відома, принятим в громаді способом. Ухвала заборони продажи і вишинку алькогольних напоїв обовязувати-ме від 1. I. 1929. і тим самим всі шинки, в числі 13-ох, перестануть розпивати населення.

Виконання ухвали заборони продажи і вишинку алькогольних напоїв належить до права й обовязку начальника громади, який на підставі §. 46. громадського закона із 1896. року є „в справах громади орґаном заряджуючим і виконавчим". Колиб начальник громади 1. I. 1929. не хотів виконати ухвали заборони продажі і вишинку алькогольних напоїв, то тоді належить одночасно віднестись із зажаленням до староства, Міністерства внутрішних справ і внести інтерпеляцію через послів до сойму.

Шинкарі внесли протест проти ухвали заборони продажи алькогольних напоїв. Після виконавчого розпорядку міністра здоровля з 2. VI. 1922. заскарження ухвали відбувається способом передбаченим законом про вибори до сойму. Отже мають бути примінені арт. 102., 103., 105, ординації виборчої до сойму, після яких скаргу має внестися на руки начальника громади; скаргу можна в льокали громадського уряду переглядати і робити письменні закиди проти її змісту.

По 14. днях, числячи від дня оповіщення начальником громади про внесення протесту, цей протест разом з внесеними замітами пересилається до Найвисшого Суду, який протест вирішує. Така повинна бути правна дорога внесення протесту. Та в Пробіжній сталось інакше. Шинкарі не чекаючи навіть проголошення заборони в громаді, внесли протест до староства, хоч справджувати важности ухвали заборони продажі алькогольних напоїв зовсім не належить до компетенції староства, лиш Найвищий Суд, по закону, має право рішати про важність ухвали заборони продажи алькогольних напоїв, коли внесено проти ухвали протест.

В місточках де не можливе переведення протиалькогольного плебісциту ізза надто великого числа і впливу шинкарів, протиалькогольний комітет повинен знати, що в місточках, де нема староства або воєвідства, невільно продавати алькогольних напоїв в дні торгові, ярмарчні, відпустові, місійні й т. п. — Так велить арт. 7. закона про обмеження в продажи і споживанню алькогольних напоїв під буквою Ґ. (Дневник устав Ч. 35. з року 1922). Після виконавчого розпорядку до цего закона §. 6. розпорядку міністра здоровля (Дневник устав Ч. 51. з року 1922) староство має в тім напрямі видавати зарядження, значить дбати о те, що велить закон. В місточках шинки отворені в дни торгів, ярмарків, відпустів, місій і т. д. де продається горівку та тягнеться з селянства великі доходи.

Отже треба подбати про те, щоби в таких разах всі шинки і місця продажі алкогольних напоїв були зачинені. Закон каже, що в тих днях (торги, ярмарки, відпусти й т. д.) має бути заборонена продажа і вишинк алькогольних напоїв від 3. години попол. дня попереднього і тревати до 10. год. рано слідуючого дня по торзі, ярмаркови, відпустови і т. п. Колиби староство не видало такого зарядження, то віднестись негайно до Міністерства внутрішних справ і внести інтерпеляцію через наших послів до Сойму. **(— Громадянин).**

—o—

Хто виборов самостійність ?

В краківськім „Часі" в ч. 261, знаходимо інтересну передовицю проф. Ст. Естрайхера п. н. „Хто виборов самостійність?" Це питання ставить автор тому, бо „є сьогодні мода відмволяти патріотичної заслуги представникам відмінних поглядів і не узнавати иншого рода боротьби, крім тої, в якій хто сам брав участь". Та в дійсности воно не так. В польській політиці все були два ріжні погляди на державне будівництво: одні казали, що тільки мечем, збройною силою, збудується державу. Звідси наполеонські леґіони, опозиція на соймі в Конґресівці, звідси змови, повстання, конспіративна праця еміґрації тощо. Безперечно і ця праця мала свої добрі сторони. Але мала деколи й погані наслідки. Тут належать прим. тяжкі репресії, котрі перепиняли культурну й господарську роботу в краю та взагалі ослаблювали живчик народнього життя. Тож для протиділання тим погубним наслідкам такої політики зродилася у Поляків инша течія з програмою т. зв. орґанічної праці. Цю працю розвинули такі голови як Коллонтай і Сташіц. В основу боротьби за державне істнування поклали вони працю внутрі над моральним та економічним двигненням народу. А щоб мати змогу та умови такої праці, треба було війти в компроміс з завойовниками. Для Сташіца і Любецького такою достаточною підставою до компромісу була конституція Королівства польського, пізнійші польські угодовці в Росії спустили ще більше. В Галичині підставою до угоди з австр. урядом був жовтневий дипльом... „Всі ті люде—каже автор—не були ні зрадниками, ні перекінчиками, як це деколи кажуть політичні неуки". Це були добрі сини свого народу, котрі бажали зарадити внутрішному розкладови того народу та влекшити йому його усовершення. Оружна боротьба розуміється бажана, але тільки тоді, коли є виглядиі на успіх. Програма орґанічної праці повинна знову тоді одержати першенство, коли повстання булоб злочинною легкодушністю. Така іменно була програма Вельопольського в Росії, а саме: будувати польську культуру, підносити край економічно, орґанізувати шкільництво, розвязати суспільне питання, признавши факт звязку з Росією як реальний. Подібно було і в Галичині. Чиж отже можна їм закинути якусь зраду? Ні. „Вони так само мали в головах і серцях ідею самостійности і таксамо працювали для неї, як наполеонські леґіоністи, або як жовніри Хлопіцького, тільки иншим шляхом". Коли сьогодні є самостійна Польша, то лише тому, що „були політики, котрі вміли використати історичну хвилю і скріпити завмираючий віддих народу", „Ми сьогодні булиб народом господарських і моральних нуждарів, якби не доба орґанічної праці, котру вони почали" — каже автор. Тому біля тих, що боролися зброєю, їм належиться рівно почесне місце. Що більше, коли в часі світової війни були ріжні політичні польські табори, навіть тоді годі закидати кому зраду. Цеж був немов мовчазний поділ праці, немов тиха умова про забезпечення себе на всі евентуальности. Хоч ріжними шляхами, нераз суперечними один другому, всеж таки ширено ідею конечности відбудови Польщі. Тож автор взиває, шоб шануючи борців за волю і державність, не поминено і тих, котрі довголітною невсипущою працею над моральним, культурним і економічним двигненням народу мостили шлях до побіди і волі. Це вимога слушности і справедливости.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ ранше **РОМАН ЗУБИК** — **ЛЬВІВ,** вул. Галицька ч. 16. поручає — новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців. 247 24—30

МАҐАЗИН ФУТЕР
ВІКТОРА ЗІХЛЕРА СИНИ
Львів, пл. Галицька 14. І. пов.
Поручають **футра** дамські, мужеські футряна галянтерія. Приймають всякі кушнірські роботи. Переховування футер через літо. Ціни дуже низькі. 201 30—30

Огляд часописів

„УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР" (товариш „Ради"), що виходить в Берліні, приніс у ч. 16 велику статтю п. з. „Ширша кириня", підписану криптонімом „о". В тій статті приходять такі „квітки":

„...Ундівське національне хрунівство й особисто людське хамство ундівських соймових послів не має меж... В заяві (виголошеній Д-ром Д. Левицьким) УНДО стануло офіціяльно на становищи польської державности..."

Дальше описує криптонім виступи послів УНДО за кордоном так:

„Приїхало в Берлін 11 ундівських послів до польського сойму як члени польської парляментарної групи, а властиве трьох: Д. Левицький, О. Луцький і Д. Паліїв, бо иньші робили вражіння тімих і глухих коней... УНДО не хотіло використати нагоди, аби змалювати становище західно-українських земель під польською, ромунською і чехосл. займанщиною... Натомість фон Луцький поспішився повторити вище згадану заяву Д. Левицького у варшавському соймі... Перейдім до (виступу) женевського. Він був найнужденнійший... Ундівські посли приступили до конґресу і до викон. комітету европ. нац. меншин, яких найдальшою ціллю є охорона життя, майна і мови своїх коннаціоналів з обовязком льояльности для держав, до котрих належать... Попри це ундівці в Женеві задержали свій ноторичний звичай обдурювати своє громадянство... Д-р Д. Левицький, підкріпленний в Женеві пралатом Куницьким і представницею ундівського жіноцтва п. Міленою Лисяк-Рудницькою, приявши спокійно пригадку провідника конґресу, що це конґрес льояльістів, заявив кореспондентови жидівського „Моргену" Готлібови, що він є за відірванням Зах. України від Польщі. Це був пісок для очей ундівських виборців в краю. Розуміється, що вернувши до дому (Дм. Лев.) виперся антипольської заяви і відомий зі своєї брехливости не супроти Польщі, а супроти своїх земляків закинув брехню невинному жид. кореспондентови... На місці, у Львові многогрішне „Діло" поквапилось взяти участь в кирині на ширшій арені. Воно від ряду літ є все і всюди там, де трапиться нагода оплютавлювати українську державницьку думку і традицію...

Дальше закидає „У. Пр." також УХО-ї, немовби вона „з несамовитою люттю" накидалася разом з УНДО-м на п. Петрушевича (хоч ми особою б. диктатора зовсім не займаємося) і кінчить свої виводи такою лайкою на адресу послів УНДО:

„Посольська легітимація до польського сойму не є ще легітимацією для українського репрезенталта. Ільків і комп. мали свого часу також такі легітимації."

Маємо тут веселий спекталь, котрий доказує, що навіть найбільш криклива опозиційність ніколи не задоволить „ще більшого українського опозиціонера". Стиль і звороти сеї лайки вказують, що автор її той сам, що пише в „Раді", або хтось з його дуже близької родини. Во істину, якби з таким злобним і при тім баламутним типом поменшкав хто довше разом, то мабуть мусівби збожеволіти.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Курси ведення католицької Акції (КАП). Згідно в виразним бажанням св. Отця буде утворений в католицькім університеті в Медіоляні трилітний курс для будучих робітників та пропаґаторів католицької Акції. Виклади і практичні вправи вестимуть професори та відомі суспільні діячі. Курс буде обнимати основи фільософії, апольоґетики, християнської етики, публичного церковного права, суспільної економії й публичного цивільного права, крім того історію Церкви й історію та завдання католицької Акції. На курс можуть бути приняті особи, котрі скінчили середню школу й училися реліґії в обсязі тої школи, також ті, що предложать рівноважні свідоцтва науки. Трилітня наука закінчиться іспитом письменним та устним. Дипльом з укінчення курсу буде управнювати до уділювання науки реліґії в народніх та середніх школах.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ПІДКАРПАТСЬКІ УКРАЇНЦІ В АМЕРИЦІ протестують проти теперішнього курсу чеської політики на Підкарпаттю. Перша оголосила протест гр.-католицька парохія в Клівленді (Огайо). Готують протести також такі орґанізації, як Руська Рада Народньої Оборони, Соединенне і Собраннє. В протестах підноситься, що на Підкарпаттю ведеться чехизація, роздача земель та лісів чужинцям, зате уряд немов забув за дані раньше обітниці як самоуправа з окремим соймом, шкільництво і т. д.

РОМУНІЯ. Премієром став Юлій Маню, уроджений 5. січня 1873 в Семигороді. Сей факт, що премієром Ромунії став чоловік вихований в б. Австро-Угорщині, підносить німецька преса як ознаку, що рішаючі круги Ромунії пізнали вагу проблеми національних меншостей.

Мати нового премієра була греко-католичка, вуйко його Симеон Барнитуй був провідником ромунського руху в 1848 р. Сам Маню вчасно розпочав свою діяльність в б. Угорщині. В р. 1906 був уже послом у Будапешті. Подібно як Масарик мав особисті звязки з пок. престолонаслідником, від котрого вони сподівалися переустрою Австро-Угорщини. Разом з Німцем Брандшом виготовив Маню меморіял для нього про плян упорядкування справ нац. меншостей. Німецький цісар Вільгельм покликав його до себе й переговорював з ним у справі позискання Ромунії до війни проти Антанти, що викликало дипл. скандал, бо угорський премієр Тіса протестував проти вмішування німецького цісаря в справи Угорщини. В часі війни Маню служив в австр. армії на італійськім фронті й осягнув ранґу кадета. Стояв при Австрії до кінця. Коли Семигород прилучено до Ромунії, домагався автономії, остро виступаючи проти централізму Букарешту. Кілька разів пробували його позискати централісти, предкладаючи йому поділ влади, коли стане на їх становищі. Але Маню все відповідав: „Тільки я і ніхто більше!" Тепер осягнув свою ціль: Реґенційна Рада іменем династії покликала його, щоб упорядкував заострені справи всеї держави. Маню приняв владу й оповістив, що винищить корупцію та забезпечить горожанську свободу мешканцям Ромунії. Поживемо, побачимо, що з того вийде.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Сучасна українська історіографія

Осередки. — Представники. — Напрями.

Сучасна українська історіографія розвивається в чотирьох головних осередках: у Київі, Харкові, Львові та на еміграції.

Головний осередок української історіографії в теперішній хвилі се Київ. У Київі українська історіографія має пристановище в Українській Академії Наук. У ній історичні науки плекає передовсім т. зв. Історично-Фільольольогічний Відділ. Та найважнійша і найживійша історіографічна праця йде в окремій Історичній Секції Академії. Веде її акад. М. Грушевський. Докладнійші інформації про Іст.-Філ. Відділ та Історичну Секцію Академії були подані недавно в статті про „Українську Академію Наук" (ч. 89 „Н. З.").

Другий осередок сучасної української історіографії се Харків. У Харкові історіографічна робота ведеться: 1) в Науково-дослідчій Катедрі історії України або, як вона тепер називається, історії української культури; 2) в Інституті Марксизму; 3) в Українськім Центральнім Архівнім Управлінню; 4) і т. зв. Істпарті. До харківської науково-дослідчої катедри належить філія її в Одесі. На чолі харківської катедри стоїть акад. Д. Багалій; на чолі її одеської філії проф. М. Слабченко. Крім того при згаданій катедрі працюють між ин. отсі історики: М. Максимейко, В. Барвінський, Максимович, Мірза-Авакянц, Романовський, Оглоблін, О. Ковалевський й ин. Катедра випустила досі 7 наукових збірників. У харківськім Інституті Марксизму також істнує науково-дослідна катедра української історії. На чолі Інституту стоїть проф. М. Яворський (Галичанин). Інститут має свій орган „Під прапором Марксизму". Українське Центральне Архівне Управління у Харкові видає свій науковий орган „Архівна справа на Україні". Вкінці харківський „Істпарт" (історія партії большевиків України) видає документи і спомини з історії революції на Україні в своїм органі „Літопис Революції".

Третім осередком української історіографії є нині Львів. Тут українська історіографія має від давна пристановище в „Науковім Товаристві ім. Шевченка", зокрема в його Історично-фільософічній Секції. Історично-фільософічна Секція НТШ. публікує історичні праці й матеріяли передовсім у „Записках НТШ." (досі 149 тт.), а крім того в „Збірнику" Секції, Жерелах до історії України й ин. Провід у Секції веде д-р М. Кордуба, історичні томи „Записок" редагує д-р Ів. Крипякевич. Далі у Львові виходить спеціяльно історії Церкви присвячене видавництво: „Записки ЧСВВ" під ред. о. Й. Скрутня ЧСВВ. Зокрема слід відмітити в них історичні праці й замітки проф. Ст. Томашівського.

Вкінці четверте місце в розроблюванню українських історичних наук займає нині українська еміграція. Розроблювання се зосереджується головно у двох містах: в Берліні і Празі. В Берліні історіографічна праця йде в „Українськім Науковім Інституті", на якого чолі стоїть проф. Д. Дорошенко, а в якім катедру історії української державности займає В. Липинський. Український Науковий Інститут у Берліні видає 2 наукові органи: „Записки" (Abhandlungen) і „Mitteilungen". Зпоміж молодих істориків, що працюють в Інституті, на перший плян вибивається д-р Д. Олянчин. В Празі історична робота ведеться головно в „Українськім Історично-Фільольогічнім Товаристві". В нім працюють: В. Біднов, Ол. Шульгин, А. Яковлів, Р. Лащенко й ин. Окремо у Варшаві на полі історіографії працює проф. В. Заїкин.

Крім вичислених вище головних осередків сучасної української історіографії більша чи менша історична робота йде також в инших місцевостях: Одесі, Полтаві, Дніпропетровську (Катеринославі), Чернигові, Ніжині, Камянці Под., Ужгороді й ин.

Якіж напрями панують у сучасній українській історіографії?

У Київі на полі української історіографії веде перед акад. М. Грушевський. Він і надає їй напрям, до якого сам належить: народницький. Се продовження старої київської історичної школи, до якої належали колись Ол. Лазаревський та В. Антонович. Школа ся ідеалізувала народні маси і ставилася з симпатіями до всього, що маси сі робили в минулім. Навіть — до їх анархії і руїнництва...

Харківський осередок веде історичну роботу під прапором марксизму, заправленого ленінізмом. Суть того напряму полягає на пояснюванню історії виключно економічними чинниками, зокрема боротьбою кляс. Головним представником марксистського напрямку в сучасній українській історіографії є М. Яворський, що перший попробував написати історію України з клясового становища. Та праця його не має наукового характеру. До істориків-марксистів належать: М. Слабченко, Гермайзе і в останнім часі — акад. Д. Багалій. Багалій почав навіть писати „Історію України" на соціяльно-економічнім ґрунті. Перший її том вийшов саме під фірмою Української Академії Наук і накладом Державного Видавництва України.

У Львові після війни взяв верх в українській історіографії національно-державницький напрям. Суть того напрямку лежить у високім ціненню нації та держави. Відповідно до того згаданий напрям все, що в минулім причинялося до кристалізування окремої української нації та формування української держави, вважає позитивним, все противне — негативним. Представниками національно-державницького напряму в українській історіографії на львівськім ґрунті є проф. Ст. Томашівський, д-р Ів. Крипякевич та проф О. Терлецький.

До національно-державницького напряму належать також найвизначнійші українські історики на еміграції. Передовсім В. Липинський. А далі: Д. Дорошенко, В. Заїкин, Д. Олянчин.

Національно-державницький напрям в найновійшій українській історіографії виявився особливо ярко в двох працях, що вийшли одна у Львові (1919 р.) а друга на еміграції у Відні (1920). Праці сі: „Українська Історія" Ст. Томашівського та „Україна на переломі" В. Липинського.

„Українська Історія" Ст. Томашівського се короткий огляд політичного розвитку України до 1569 р. В основу нарису положена земля й її становище у політичній системі середньої і східньої Европи. На сім підкладі автор слідить процес творення української народности та початок і розвиток української національно-політичної ідеї.

В історії України Ст. Томашівський бачить три провідні ідеї, що ділають одночасно від найдавнійших часів — у ріжних моментах з ріжною силою: раз перемагає оден напрям, то знов инший. Перша ідея випливає з відвічного противенства між рілею і степом та боротьби між ними. Боротьба ся вже покінчилася на Україні в XVIII ст. побідою рілі над степом. Друга ідея випливає з політично-культурної суперечности Заходу і Сходу. Синтеза тих обох супротивних собі чинників витворює окремий національно-культурний і політичний тип Українця. В основі третьої історичної ідеї лежить політично-економічний контраст Півночи і Полудня. Здобування землі, творення окремої української національно-культурної індивідуальности і політична самостійність — отсе головні орієнтаційні пункти і мірила вартости історичних подій в „Українській Історії" Ст. Томашівського.

„Україна на переломі" В. Липинського се історія української держави в пол. XVII ст. за гетьмана Богдана Хмельницького.

Про гетьмана Б. Хмельницького і про Хмельниччину істнує вже велика література: українська, російська, польська. Та ніхто досі не показав нам Великого Гетьмана у весь ріст. В одних він тільки местник, у других — бунтар. Щойно В. Липинський, підійшовши до Б. Хмельницького з національно-державницького становища, відкрив у нім свідомого будівничого Української Держави, що йшов до наміченої мети постепенно, одначе з зелізною енергією та великим розумом. І осягнув ту мету.

Згадані вище праці Ст. Томашівського й В. Липинського вказали українській історіографії нові шляхи. Шляхи національно-державницькі. І в тім їх велике, переломове значіння. Завдання грядучого поколін я українських істориків: вступити на ті шляхи, протоптати іще більше та повести по них всю українську історіографію, що довго блукала й досі на загал блукає ще манівцями. В такім стані, в якім наша історіографія знаходилася до появи праць тих двох згаданих вище істориків, вона не тільки не була ніяка „magistra vitae" але навпаки була шкідницею, що викликала хаос і заколот. Се не значить, що перед тим не було в нас заслужених працьовників на тій области. Одначе вони або не давали майже ніякого освітлення, або — що ще гірше — давали нашій історії освітлення хибне, оточуючи авреолею симпатії як раз найбільші наші хиби, котрі тільки руйнували нас.

Ів. Кревецький.

—0—

Бібліографія

Акад. Д. І. Багалій. НАРИС ІСТОРІЇ УКРАЇНИ на соціяльно-економічному ґрунті. Том перший. Історіографічний вступ. Українська Академія Наук, Збірник № 72. Державне Видавництво України. (Харків) 1928 р. Сторін 124 + 3 карти + (1). В. 8°.

Тепер на Вел. Україні мода на марксизм. Мода ся, розуміється, не могла оминути й історіографію. І справді в останніх часах появилося там кілька нових українських істориків, що пробують освітлювати історію України з марксистського становища. А що історія України на тлі економічного матеріялізму досі науково розроблена дуже мало, то й праці, передовсім синтетичні згаданих молодих істориків-марксистів не стоять на науковім уровені. Се й спонукало старого історика акад. Багалія виручити їх.

Перед нами перший том його „Нарису історії України на соціяльно-економічнім ґрунті". Се покищо історіографічний вступ. У вступі тім автор в науково-популярний спосіб оповідає найперше про ріжні історичні школи, зокрема про діялєктичний матеріялізм Маркса та Енґельса, а далі про українську історіографію від Бантиш-Каменського починаючи і на собі кінчаючи. Окремий розділ присвячений галицькій

школі істориків України й Науковому Товариству ім. Шевченка у Львові.

„Тепер, коли на Україні в звязку з жовтневою революцією — пише автор — не тільки помітно розвинулася українська історія (як і українська наука взагалі), а й вступила в нову фазу свого розвитку, виставляючи ідею монізму в формі соціяльно-економічної фази, там (у Львові) ще з більшою силою в звязку з старим державним і соціяльно-економічним ладом та ідеольогією звідчуваються майже виключно старі гасла — націоналістичне й самостійницько-політичне. Отже крім зверхньої відокремлености є ще відокремленість ідеольогічна. Але все-таки ми покладаємо надію на те, що це явище тимчусове і що й галицька історіографія стане на такий самий шлях, яким нині пішла українська, бо панування соціяльно-економічного моменту в історичному процесі українського народу не може не впадати в очі кождому дослідникові історії України незалежно від того, де він працює чи на Україні, чи в Галичині" (ст. 44).

Що соціяльно-економічний чинник відіграв в минулому України велику ролю, се безперечний факт. І галицька історіографія не неґує того факту. Алеж чи не більшу ролю в історії України, старій, новій і найновійшій, відіграла і відіграє нпр. глупота, що чейже не залажить від соціяльно-економічних умов (глупі є однаково між убогими й богатими). Але хибаж одиноким предметом досліду й уваги української історіографії може бути тільки глупота? Очевидно, що ні.

Тому в супереч сподіванням акад. Багалія ми покладаємо надію, що саме шлях, яким нині йде істріографія наддніпрянська — явище тимчасове та що скорше чи пізнійше і вона нарешті стане на становищи національнім і державницькім.

І. К-й.

Відомий з солідности
МАҐАЗИН НОВОСТЕЙ мужеських і дамських
І. ЗІХЕРА Львів, пл. Капітульна 3. (напроти катедри)
поручає на зимовий сезон великий вибір: **Рукавичок і панчіх,** трикоти Сгера і вовняні реформи, камізельки, пуль-овери, домашні пантофлі. Ціни приступні. Великий вибір ковнірців для Всеч. Духовенства. 3-20
356

Найбільша в світі родина

Так назвав один німецький вчений велику, модерну господарську інституцію — життєві обезпечення.

І в тому нема ніякої пересади.

Життєві обезпечення не є ніяким на зиск обчисленим підприємством, тільки установою з чисто ідеальними цілями і завданнями. Вони обеднують великі міліони людей на те, щоби при помочи малих матеріяльних вкладок (премій), отже їх спільними силами, згідно з засадою „Всі за одного — оден за всіх" злагоджувати важке положення вдів і сиріт чи инших членів родини на той випадок, коли не стане в живих кормителя, батька родини, жерела її удержання. В той спосіб в основу інституції життєвих обезпечень покладено чувства правдивої потреби: удержувати і ратувати в першу чергу загрожене в нинішних часах родинне життя, цю головну підставу розвитку і моральної сили усіх народів.

Тому зовсім слушно німецький учений назвав життєві обезпечення найбільшою в світі родиною, яка в біді і злиднях своїх членів і їх родини підпомагає та ратує їх.

Рятунок цього великого морального добра життєві обезпечення переводять в ріжний спосіб. Вони забезпечують родину на випадок смерти батька, забезпечують віно для дітей, або певний капітал на їх виховання, забезпечують родину старців на випадок їх старости і неспосібности до праці, улекшують життя родини емеритів так державних як і приватних службовиків, збирають великі матеріяльні засоби для вдів і сиріт по священиках та по членах вільних заводів, словом — усіми своїми засобами життєві обезпечення ратують і забезпечують те все, з чого живуть і на чім опирають свою егзистенцію родини обезпечених.

Нічого дивного отже, що кождий батько, котрий має на своїм удержанню жінку, дітей, родичів чи рідню, дбає заздалегідь про забезпечення будучности тих своїх найблищих а переводить він те найкраще тоді, коли обезпечує своє життя в користь своєї родини а тим самим, коли стане він членом цеї солідарної родини, якою є спілка життєвих обезпечень.

З добродійств цеї великої спілки користають в цілій повноті інші культурнійші від нас народи. В Америці, кождий її горожанин обезпечений на життя пересічно на суму 2.600 амер. долярів а в краях Західної Европи кождий таможний громадянин має життєву асекураційну полісу на суму щонайменше 600—2.000 амер. долярів.

Ми на цьому полі щойно на першому ступені розвитку. Пропаґандою і заключуванням життєвих обезпечень займається у нас новоперeорґанізоване **і відповідними ґарантійними формами забезпечене** Товариство „КАРПАТІЯ" у Львові, Руська 18. І. п. Не треба додавати, що всі Українці повинні переводити обезпечення свойого життя та життя своїх родин в своїм рідним українськім Товаристві, яке завело нові тарифи і як найкращі комбінації, що не уступають умовинам в інших Товариствах. На жаль мимо голошеної всюда засади „Свій до свого" ще знайшлися так приватні громадяне а що важнійше і деякі наші українські Товариства, які вже після обнови „КАРПАТІЇ" переводять обезпечення своїх членів в чужих Товариствах. Очевидно до таких негромадянських обявів у нашім національнім життю треба буде заняти рішучу поставу. В наших теперішних змаганнях не може ні один сотик піти до рук чижинців а навпаки, ввесь загал українського громадянства повинен підпирати тільки свої рідні українські Товариства і тим способом скріплювати господарську силу свого народа. Одиноке наше Товариство обезпечень на життя „КАРПАТІЯ" поручене через Впрсв. Епископський Ординаріят в Станиславові рішенням з дня 12. X. 1928 ч. 6001/IV. і тому так усе Всечеснійше Духовенство як і ціле українське громадянство повинно обезпечувати своє життя виключно в Товаристві „КАРПАТІЯ", Львів, Руська 18.

Prezydjum Starostwa Grodzkiego we Lwowie. L. 5o28/28. pr. We Lwowie, dnia 21 listopada 1928. Do Redakcji czasopisma „Nowa Zorja" do rąk odp. redaktora Romana Hajduka we Lwowie, ul. Klonowicza l. 8. W związku z artykułem pomieszczonym w Nr. 90/192 czasopisma „Nowa Zorja" z 22/11. 1928 pt. „ zcze w sprawi 1-listopadowych podij" należy zamieścić na zasadzie art. 30, 32 i 33 rozporządzenia o prawie prasowem z 0/5. 1927 Nr. 45. poz. 398 Dz. U. R. P. następujące sprostowanie: „Nie pokrywa się z faktycznym stanem rzeczy wiadomość podana w zamieszczonym memorjale wydziału Tow. „Studencka Hromada", jakoby policja odpowiedziała salwami strzałów w czasie manifestacji w dniu 1. listopada 1928 skierowanemi do ludności ukraińskiej, — natomiast prawdą jest, że policja została zaatakowaną strzałami rewolwerowymi ze strony niektórych demonstrantów". Starosta Grodzki: Klotz.

НОВИНКИ

Важне діло польських католиків. Щоб сепарувати свою академічну молодь від усякого рода безвірства, якому вона нераз поневолі підпадає в ріжнім оточенню, рішилися Поляки збудувати в Кракові окремий Катол. Дім Академічний. Дня 18. с. м. відбулося посвячення угольного каменя під будову того дому.

Соціялізм виходить з моди. При останних виборах до управи орґанізації пекарських робітників у Відні на 730 управнених до голосування голосувало 403, з того всего 4 (чотири) голоси впали на соціялістичну листу. Не вибраний ні оден соціяліст. Дивно, що соціялізм зачинає виходити з моди, коли дійшов до влади в тім місті.

Одинока українська відливарня дзвонів
Михайла Брилинського
вул. Замарстинівська ч. 41. Телєф. 63-56 (власний дім).



Відливає мельодійні дзвони довільної величини з найліпшого металю о чистім і звучнім голосі, під порукою чистої гармонії, як також витревалости. — Купую розбиті дзвони, на жадання переливаю на нові. Відливаю з усяких металів відливи, як бронзівничі, машинові, будівельні, плоскорізьби, фіґури і т. п. — скоро, солідно і на догідних услівях. 357 3-10

Черевики зі шкіри жаб. Се найновіща мода пань в столиці Анґлії. Фабриканти видають ґарні реклями про чудову смараґдову краску жабячої шкіри, про легкість і розмірно велику трівкість обуви з неї. З тої шкіри роблять також торбинки і пояси для пань. Одначе шкіра европейських жаб за слаба на такі вироби і тому спроваджують жабячу шкіру з полудневої Африки.

В Українськім Науковім Інституті в Берліні відбувся дня 23. ц. м. виклад д-ра М. Гнатишака на тему: "Василь Стефаник — майстер новітньої західноукраїнської новелі".

35 зол. Шліфоване Зеркало
60×115 цм. Лише в фабриці зеркал **М. Бик,** Львів, 358 ул. Вірменська ч. 27. Телєф. 52-57. 4-5

Американські біржі закладають свої філії в Амстердамі, Берлині, Брукселі та Швайцарії.

Жидівський рабін прити С. С. СР. Зїзд ортодоксальних жидівських рабінів в Америці ухвалив резолюцію, віднестися до уряду Америки з представленням, щоб Америка поти не признала СССР, поки там не перестануть переслідувати релігію. Тому зїздови прислали свої привіти визначні діячі в Америці.

В кого в Листопадове Десятиліття визвольних змагань не прокинулося сумління, кого не болить наше спільне горе, той тільки може забути про Українських Інвалідів!

ОПОВІСТКИ

Студенству до відома! Сходини членів Української Христ. Студ. Орґанізації з рефератом д-ра Гр. Лужницького про католицьку літературу в Анґлії відбудуться в неділю 25 ц. м, в 4 год. по пол. в домівці УХО при вул. Кльоновича 8. II. пов.

Філія „Просвіти" в Тернополі уладжує від 1. XII. 1928 р. висший освітньо-кооперативний курс. Програма: 1) Історія, правобілянсування, орґанізація та завдання кооператив. 2) Господарські та ветеринарійні відомости. 3) Загально-образуючі предмети, як: історія, ґеоґрафія України, історія укр. літератури, всесвітна література, ґіґієна, практичне режісерство, провадження культ.-освітних та ґуманітарних установ. 4) Вибрані питання з природи, техніки і промислу. 5) Конечні відомости з права і суспільних наук.

Членські вкладки до Української Христіянської Орґанізації на рік 1929 як також невплачені ще вкладки за 1928 р. просимо слати чеками залученими до нинішнього числа „Нової Зорі". Секретаріят УХО.

Кінотеатр **„ВАРШАВА"** в Станиславові, Липова 1. висвітлює:
Від 23. XI. Дама зі світовим рекордом.
Від 27. XI. Життя.

ОГОЛОШЕННЯ

ЗДІБНОГО ПОЗОЛОТАРЯ самостійного пошукує варстат уряджень церковних
362в **ТЕОДОЗІЯ КОМІСАРУКА** 1-5
Станиславів, вул. Круля Яна III. ч. 15.

Др. Марія Криговська
спец. недуг носа, уший і горла
лічить:
341 **хиби вимови** 7—20
(ґикання, слухонімоту, ґуґнявість і т. п.)
Львів, вул. Кльоновича 6. Від 3—5.

Дентист ЯКІВ НАСС
Львів, вул. Сикстуська ч. 17, II. пов.
Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. Урядовцям і студентам значна 359 знижка. Полекші в сплатах. 4-5

Присилайте передплату!

Панчохи, трикоти, трикотажі,

335 7—8 білизна дамська і мужеська, торбинки, парасольки, рукавички скарпетки, також галянтерія й перфумерія. — Товар першої якости, по дуже низьких цінах продає **ново-отворена** фірма **„РОЗЦВІТ" Ф. Гляйхер, Руська 8.**

ЧАЙ КАВУ і ВИНА

в найлучших родах — по найдешевших цінах — поручає 300 14—15

ЕДМУНД РІДЛЬ

Львів, Рутовського 3.

Цінники на жадання безплатно.

ПЕРЕПЛЕТНЯ Петра ПОДОЛЯКА

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЖОВКІВСЬКА ч. 28

приймає всякі церковні роботи, як: Євангелія, Служебники, старі книги, брошурування всіляких накладів, канцеляр. книги, все, що входить в круг переплетничої штуки **по найприступніших цінах.** Робота солідна і точна. 342 7-?

ЖУРНАЛИ КРОЇ МАНЕКІНИ

354 3-25

поручає фірма **„ЖУРНАЛ"** Львів, пл. Бернардинська 2.

ШОВКОВІ КОВДРИ,

матераци, фіранки, капи,

найдешевше

у фірми:

Ф. КНАУЕР і СИН

ЛЬВІВ, пл. КАПІТУЛЬНА ч. 2

340 напроти катедри. 7—10

Одинока у Львові Робітня ґорсетів

на французький стиль поручає: гумові пояси, бедрівки, шліфери, підвязки, бюстоноші, **опаски,** також **реформи менструальні,** реформи трикотові і шовкові тільки у фірмі:

„ГІҐІЄНА", Р. Кернер

Львів, Пасаж Міколяша над кіном „Уцеха" 345 Телеф. 51-24. 6—15

ЩІТКИ всякого рода

поручає робітня

Маріяна ГРИГОРЧИКА

ЛЬВІВ, Боїмів ч. 1

353 (угол вул. Рутовського) 5—10

Йосиф Сметана ГОДИННИКАР

у Львові, вул. Коперника 18.

поручає: **Годинники** стінні й кишенкові з женевських фабрик: *Omega*, Glashütte, Roskoof-и патентовані і т. п., також **вироби зі золота і срібла.** Виконує всякі роботи годинникарські по уміркованих цінах. Замовлення з провінції виконує негайно! 347 7—10

БЕЛЬСЬКІ СУКНА — НА ОДЯГИ Й ВЕРХИ — найдешевше в АЙЗЕНБЕРҐА, БОЇМІВ ч. 18.

Догідні умови для П. Т. урядників (-чок). При оказанню витинка 6 процент опусту.

350 5—10

СКЛО ПОРЦЕЛЯНУ КРИШТАЛИ

ПОРУЧАЄ 361 2—4

НОВООТВОРЕНИЙ СКЛАД

ОЛЕКСАНДРА ОНИСЬКА

ЛЬВІВ, ҐАЛИЦЬКА 20 (ріг Валової).

Светери, жакети, костюми ґарсонки, камізольки дамські й мужеські, гальки, реформи, **панчохи, камаші, штильпи, скарпети** і т. п.

ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.

Підношення очок панчіх шовкових і фільдекосових.

Виконує з найліпшого матеріялу дуже старанно й по умірених цінах

Трикотарська робітня В. Лібанської

262 **ЛЬВІВ, Баторого 34, (мезанін).** 2?—30

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА

поручає фабрика

Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка

Львів 25, Бічна Кульпарківська 9. Тел. 57-48,

331 Жадайте цінників. 9—12

НАДІЙШЛИ З ПАРИЖА ОСТАННІ КРЕАЦІЇ

ОПАСОК — ҐОРСЕТІВ — СТАНИКІВ

ПАНЧІХ — формуючих ноги

ПАНЧОХИ на жиляки

МАҐАЗИН ПАРИЗЬКИХ ҐОРСЕТІВ „МАЛҐОЖАТА"

346 **ЛЬВІВ, БАТОРОГО 34/II.** 7-20

МАҐАЗИН І РОБІТНЯ КОНФЕКЦІЇ

та дамських суконь

ЦЕЦИЛІЯ ГАН

Львів, пл. Смольки 1а (напроти кіна „Марисенька")

325 Полекші **в сплатах.** 10—20

ПОРУЧАЄМО НОВО ВІДЧИНЕНУ ФОТОҐРАФІЧНУ РОБІТНЮ

„ДОРА" ЛЬВІВ, Словацького 2.

302 17—20

ПОЗІР! ПОЗІР!

найдешевший цінник блаватних товарів

Ручники сільські з метра	зол.	1·20
„ пікові і дамаст. з метра	„	1·70
„ відпасовані	„	1·?0
„ „ купелеві	„	2·70
Стирки з метра	„	—·90
Зефіри на сорочки	„	1·80
Димка на підштаниці	„	1·70
Оксфорди на сорочки	„	1·30
Полотна й schirting-и	„	1·40
„ на простирала	„	2·75
Простирала 2 метр.	„	5·50
Скатерти з метра	„	5·50
Опалі на білля в ріжних красках	„	3·80
Кретони на фіранки	„	1·30
Бархани і флянелі	„	1·70
Флянелі гладкі	„	1·50
Шевіоти на мундурки	„	4·50
Коники діточі	„	4·—

Галицький Магазин Новостей, Львів, Галицька ч. 15.

Замовлення висилаємо відворотною почтою за посліплатою. 351 5—10



РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На осінний і зимовий сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий! 138 42-?

Рукавички, панчохи - - - - скарпетки, реформи

ПФАУ, Львів, РИНОК 19.

246 в найдешевше, бо вхід через сіни. 47-50

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ. І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; ІІ-га бібл. 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., проч р по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., ІІ. бібл. 220 зол. — Замість готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 27—50

ВЗУТТЯ мужеське, дамське власного виробу

по дуже низьких цінах поручає першорядна робітня обуви :-: 260 22-27

ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шептицьких ч. 1 напроти св. Юра

П. Т.

Маю честь поручити свою кравецьку фірму

Станислав Курц

у Львові, вул. Баторого ч. 12—14, 4 пов. в котрій проваджу окремий відділ для Всеч. Духовенства, виконуючи всякі вбрання для П. Т. Отців і цивільні: **Реверенди** всякого роду, верхні окриття, нагортки, плащі, пелєрини, порохівники, бунди і т. п., а також нові футра і перерібки футер.

З високим поважанням

Станислав Курц

кравець мужеський і спеціяліст для П. Т. Отців

326 10-20

Львів, вул. Баторого 12—14, 4. пов.

Продажа на догідні сплати!!

Машини до шиття

Ґрамофони, ровери,

Кружлівки молочарські

264 25—30

та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ

Александер МАЛИМОН

Львів, ул. Валова, 11 а.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 92 (194). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 29 листопада 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст під неділю на 8 ст
АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльонович ч. 8. II. пов. — Телефон 4—48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Страшний голод на Україні

Київська „Пролетарська Правда“ принесла вже урядове підтвердження вістей про страшний голод на Україні. Голод захопив 73 районів України, 732.000 господарств, 3.660.000 душ. На поміч їм призначив уряд 24 міл. руб., то є по 6 і пів рубля на душу... Чужа преса живо займається тою справою.

Тайфуни оббігають обі півкулі

Остров розірваний на три части. — Кількадесять кораблів затонуло. — Шкоди величезні — Стан барометру 719·8.

Два дні і дві ночі знов шалів страшний тайфун над Анґлією, усею півн. Німеччиною, Голяндією, Бельґією та на морях Північнім і Балтійськім і в каналі Ля-Манш з такою силою, що пр. з острова Сильт повиривав скелі на 15 м. глибоко й розірвав той остров на три части. Багато місцевостей під водою. Острови Фінен, Борнгольм і Гельґолянд понищені. З міст потерпіли Ліверпуль, Остенда і Гамбурґ. Кількадесять кораблів потонуло. Стан барометру давно небувалий виносить 719·8. Рівночасно доносять депеші з 2-ї півкулі, що й там шалів тайфун, якого не памятають. Він знищив сотки домів, особливо в пристані Манілля і взагалі острови Філіпіни.

Нові проєкти податків

На дневнім порядку сойму є тепер 4 нові проєкти податків, внесені урядом: 1) ґрунтовий, 2) оборотовий, 3) від льокалів, 4) маєтковий. Всі вони важні, та найважніший для нашого народа проєкт ґрунтового податку. Підвишка, якого домагається той проєкт, така нерівномірна, що пр. 5-морґове господарство І. кляси ріллі в Галичині в разі приняття нового проєкту платилоби три і пів до чотири разів більше, ніж платило досі, а 4 до 5 разів більше, ніж таке саме господарство в т. зв. Конґресовій Польщі. Ще ґірше виступилаб ріжниця в податках від ліса, бо за 100 морґів ліса в Галичині виносивби податок 1961 зол. 70 ґр., а під Варшавою 176 зол., або 11 разів меньше...

Польська нота до Чехословаччини

домагається ліквідації деяких українських організацій.

З Праги доносять: Чеське міністерство загр. справ одержало ноту польського уряду, котра домагається ліквідації деяких українських організацій на чехослов. території, котрі виступають проти Польщі. „Известія“ доносять, що рівночасно явилася в чеськім уряді депутація петлюрівських еміґрантів, котра заявила, що солідаризується з тим польським домаганням.

Відкрили кодекс з 12 століття

В нім є записана промова, якою в р. 1179 відкрито екуменічний собор в Лятерані.

Аґенція Стефані доносить з Риму: В Амброзіянській Бібліотеці знайшли латинський кодекс з 12 століття, в котрім є між иньшими записана промова, якою в р. 1179 відкрито екуменічний Собор в Лятерані під проводом папи Александра III. Той документ має бути твором маґістра Руффіна, котрий у тім часі був професором канонічного права університету в Больонії.

Раціоналізмом не дасться пояснити

Що пише вільнодумець про чудо в Коннерсрайті?

„Leipziger Neueste Nachrichten“ вислали до Коннерсрайту спеціяльного кореспондента, не католика, а протестанта й вільнодумця. Він так пише про чудо в тій місцевости:

Се неправда, немовби Тереса Найман була „вилічена“, як доносили вже багато разів берлінські ґазети. Вона все ще має на собі рани, які мав Спаситель й уколення копієм під серцем. Те уколення, правда, в иньшім місци, ніж його завдав римський воїн Спасителеви після передання, щоби ствердити Його смерть. І кождої пятниці ті рани на голові й під серцем видають ясну, блискучу кров і кріваві слези капають з очей страдальниці. Хто раз се бачив, надприродний погляд її, не забуде його ніколи... І все ще вона не приймає поживи, опріч ложки води і щоденного Причастія.

Селянин каже: „Ми тішимося, що вона у нас є й молиться за нас, але не дивуємося, що вона не їсть, бо вона перебуває в зовсім иньшім світі, де харч непотрібний“.

З усею певністю — пише дальше кореспондент — можна ствердити, що в ранах і візіях страдальниці нема ніякого обману. Але пояснити того фономену раціоналістично не можна. **Ignoramus et ignorabimus!** „Пояснювати“ се істерією дуже легко, але недостаточно. Атже сегодня вже ніхто не твердить, що подібно стиґматизована Катерина Еммеріх фон Дільмен се істеричка. Істерія не посідає тої універзальної сили, яка проявляється в тих страдальницях. Порівнувати той дивний феномен зі штучками голодуючих „артистів“ булоб найбільшою несмачністю. Яким чином і якою силою та проста сільська дитина відтворює всю траґедію муки на Голґофті, того раціоналістичним способом не дасться пояснити. З тим може погодитися й некатолик.

——0——

СВІТЛИЙ МОМЕНТ

і як ми його святкуємо.

Дещо про „Helden und Heldenverehrung“ в Українців.

I.

Традиція і її пошана — се перворядний чинник у скріплюванні всяких спільнот, а між ними й національних. Навіть сумні моменти традиції, коли їх відповідно святкують, особливо в звязку з релиґійними торжествами, причиняються до скріплення суспільностей, як пр. збурення єрусалимської святині, згадуване Жидами, або невдатні повстання святковані Поляками.

Річ зрозуміла, що згадуванням в и к л ю ч н о сумних і невдатних подій чи людей трудно булоб підбадьорити духа якогось народу. Длятого особлившу вагу мають спомини світлих моментів в життю народів, моментів, у яких з особлившою силою блиснув талант або успіх даної нації чи племени.

Такі спомини геройських моментів особливо підносять і скріпляють духа цілих народів. Розуміли се вже навіть напів цивілізовані племена, серед котрих ще зовсім не було ні грамоти ні просвіти. Розуміли або відчували, що доказує ряд їх великих спогадів, присвячених іменам визначних дійсних або й вимріяних постатей минувшини. Доказують се пр. заґи-спогади ще напів диких ґерманських, кельтійських і словянських племен, як ґотійська „заґа“ про Дітріха, фрізійська про Ґудруну, франконська про Нібелюнґів, північна про Бевульфа й Вілянда, льомбардська про Вольфа Дітріха, кельтійські про Ґраля й Артуса, наші билини і думи про Володимира, „ясне солнечко“ і иньші, котрі збереглися тільки поза межами нашої землі.

З поступом культури зберігання памяти про визначних людей обхопило всі области праці і творчости та стало надзвичайно докладним.

Героями свідомо признано не тільки тих, що на полях битв силою забезпечували свободу й розвиток народам, але й тих, що визначилися своєю працею на всіх областях культури. А спомини про них оточено великою пошаною. І се мабуть чи не головна признака культурности сучасних нам націй, її мірило й жерело: бо се підбадьорює до культурної творчости цілі покоління, ставлячи їм перед очі взірці культурної праці.

II.

Сегодня, 29. листопада, припадає й у нас оден з наших світлих моментів: сегодня 150-ліття уродин українського письменника, котрий п е р ш и й в Е в р о п і почав писати серіозні повісти й оповідання з життя селян. Він же був основником українського театру свого часу. Він же був основником пансіону для виховання молоді.

Не дуже важко представити собі, який рух счинилаб інтеліґенція кождого

европейського народу від найбільшого до найменьшого — в 150-ліття уродин такого свого працьовника. Річ ясна, що в памятний місяць уродин такого робітника появилосяб передовсім в літературних, а далі взагалі в усяких орґанах кождої европ. нації багато статтей і студій і поем про нього. В театрах гралиби штуки його або з його часів. Появлялисяб спомини про перші особисті вражіння з його творів, про їх вплив на народ, про скількість їх видань і т. п. Булоб освітлене до найменьших подробиць підложжа його творчости, герої його повістей і т. д. Появилисяб статті про нього в чужих орґанах і скрізь булоб підчеркнено, що він перший у літературі світа звернув увагу на хліборобський стан як поважний предмет артистичної творчости і т. д. і т. д. Словом — цілий рік, як не більше часу, присвятилиб піднесенню культури свого народу у звязку з таким спомином.

А якже у нас? Тихо і глухо. Ба ні! Мутною струєю ллється звичайний потік зненависти, прозивань і лайок, здержуваний тільки страхом — там перед московським, тут перед польським натиском. Бо якби не чужий натиск і страх перед судом, то ще не такий танець при акомпаніяменті лайки завелиб наші перовладні, ліберальствующі й дуже „поступові“ інтеліґенти. Се правда — і ніде її сховати ні подіти...

Навіть у журналі, заложенім і удержуванім спеціяльно для плекання української літератури, в „Літературно-науковім Вістнику“ за місяць листопад нема буквально ні згадки, ні слова про сей великий літературний ювилей всеї української нації.

Пишучи отсю статейку, ми нарочно здержалися з названням імени того нашого творця, про котрого пишемо, щоб читачі самі відчули, що то імя навіть на думку їм не приходить... Очевидно, не з їх вини, а з вини тих, котрі мають перед суспільністю обовязок заздалегідь подбати про пошану памяти визначних творців і працьовників, а не про те, щоб забуте було навіть їх імя... Се імя в данім разі — Григорія Квітки-Основяненка, котрому Шевченко присвятив у пошані одну зі своїх найгорячійших поем про красу і минувшину нашої землі і нації, котрі так любив Квітка... „Бють пороги...“

Хоч який се сумний факт, що серед нашого народа й перед чужим культурним світом навіть не спробувано використати хочби тільки в цілях пропаґандистичних 150-літних роковин уродин батька української повісти й першого в Европі творця белетристичної літератури про селянство, — то сей факт не повинен впливати пригноблюючe на нашу суспільність. Чому? Бо він се оден з очевидних доказів надіру — найнижшої точки — упадку нашої збірної духовости. А від низу того упадку можливий вже — тільки підйом.

Оцінці творчости Григорія Квітки і його ролі в українськім письменстві присвятимо більше місця в слідуючім, неділнім числі „Нової Зорі“.

—o—

Оточують совєтську Росію

Преса доносить: Відколи Маню став премієром Ромунії, є вигляди на полагоду деяких спірних справ з Угорщиною. У звязку з тим твориться тепер безперервний фронт союза держав проти совєтської Росії. В склад його увійдуть: Анґлія, Франція, Польща, Ромунія, Угорщина, Югославія, Болґарія і и. В Парижі відбуває тепер король Югославії важні наради з Думерґом і Бріяном. Анґлійсько-американський фінансовий концерн має дати значнійшу позичку Югославії.

На одяги осінні і зимові, на плащі, раґляни і верхи футер
наймоднійші матерії
ВОВНЯНІ
англійські і бельські першорядної якости, як камґарни, дублє, англійські шевіоти і т. д,
всякі підшивки й додатки
поручає детайлічно
по фабричних цінах
відомий з дешевости христ. маґазин
ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА
45 ЛЬВІВ РИНОК 45
329 Догідні умови сплати. 17—20

Політичний огляд

Ревеляції про протисовітські пляни. — Потрійна внутрішна кріза в Річпосполитій. — Новий ромунський експеримент. — СССР. здирає маску з одної власної леґенди.

Львів, 25-го падолиста. 1928.

Тиждень тому дано тут позір на політичну ситуацію західної Европи й Америки та підкреслено при сім зворот політичної думки від проблємів міжнародних до краєвих — національних Приблизно те саме приходиться сказати про східну Европу. Правда, в останніх тижнях німецька преса принесла низку алярмових одкровень про смілі протисовітські пляни ріжних держав, в першу чергу Польщі, при чому читалося про фантастичні концепції „самостійної України“, то перед Дніпром, то за Дніпром; одначе сі татарські вісти, окрім іритації польської преси, не викликали великого інтересу: за богато було в них недоладностей й очевидної тенденції робити збитки польській дипльоматії. В дійсности офензивні наміри на схід сьогодні Полякам менше цікаві ніж коли-не-будь раніше. Не тілько міжнародні обставини не позволяють думати про се, а й внутрішна ситуація держави — політична і господарська — стоїть на перепоні. Тому-то й зайва річ аналізувати докладніше згадані ревеляції, хочби з самого тілько українського вигляду їх. Красше зясувати собі головні в н у т р і ш н і питання, що сьогодні вибиваються в Польщі на перше місце.

Наперед муситься ствердити, що конституційна кріза, почата маєвим переворотом 1926, ні на один крок не наблизилася до якоїсь нормальної розвязки. Передумовою її є „узгіднення“ законодатної влади з екзекутивою, сойму з урядом; ся справа одначе сьогодні цілком безвиглядна. Ні уряд не вміє переконати сойму, що його завдання лише менш-більш таке як звичайної ревізійної комісії, ні сойм не всилі спонукати уряду, щоб був виконавцем його волі. Той стан, що його свідками є ми від півтретя року, довго тягнутися не може, бо без якогось конституційного перестрою весь сучасний режим буде тілько маловажним епізодом, а не історичною епохою, якою він бути бажав-би.

А втім, не тілько безнадійне суперництво між соймом й урядом затроює

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 28. XI. 1928 78

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— Все неправда! То Великий Везир Агмед-баша казав мені так говорити! Й обіцяв за те багато грошей і дім у Скутарі!...

— Там порахуєш ті гроші, відповів оден з яничарів, що кидали в море чорного Гассана. Заколихалося море і тільки водні круги покотилися по нім. Так погиб Гассан, евнух Роксоляни.

І так закінчилися хрестини султанського сина Селіма.

*

* *

Хассеке Хуррем казала собі докладно оповісти про те, як топили Гассана. Й опісля кілька разів ходила на місце його страчення. Ще довго потім непокоїв її чорний Гассан: снився їй, як рахує золоті гроші на дні моря, на міленькім пісочку між червоними коралями...

А криштал влади над гаремом вже мала в руках! Тепер видніло перед нею ціле море криштальне і як кров червоне... А сонце над Стамбулом сходило раз-у-раз таке кріваве, що побожні мосльми ставали здивовані й молилися до Всемогучого Аллага, щоб відвернув нещастя від Роду Падишаха. Бо всі вірили, що його нещастя булоб нещастям усеї держави і народа.

V.

Як показати всему дворови Султана свою побіду над гаремом? Над сим думала тепер султанка Ель Хуррем.

Хотіла се зробити як найделікатнійше, але виразно.

Ріжні думки приходили їй до голови. Рішилася на дві. Післала свого учителя до ради улємів, імамів і хатібів з повідомленням, що зачинає будувати величаву святиню для Аллага.

— Благословенне хай буде імя її, як імя Хадіжі, жінки Пророка, — сказав на ту вістку старий Пашасаде, з котрим усі науки зійдуть колись до гробу. І повторила ті слова висока рада ісляму з лицем оберненим до Мекки.

А тоді молода султанка Ель Хуррем дала знати до султанської кухні, що особисто переймає нагляд над нею. Ніхто не вірив, що се можливе. Ні її служниці, котрих посилала до кухні, ні ті, що працювали там.

Але улюблена жінка Сулеймана дійсно прийшла. У скромній білій сукні без прикрас, з біленьким фартушком на собі.

Навіть страчення Великого Везира Агмеда-баші не викликало такої дивовижі, як сей крок султанки Ель Хуррем. В цілім сераю мов запалив! Голосно зачали говорити про пониження достоїнства жінки Падишаха. Перелякaний Кізляра'а повідомив про се самого Падишаха. А над вечером прийшли завізвані до Султана Кемаль Пашасаде і Пашкепрізаде.

Султан Сулейман дозволив їм сісти на дивані й довго мовчав. Не знав, від чого і як починати. Нарешті сказав:

— Ви може додумуетеся, в якій справі попросив я вас до себе?

— Так нам здається, відповів Кемаль Пашасаде.

— Що ви кажете на се? Чи був коли такий випадок у моїм роді?

(Дальше буде).

внутрішне життя Польщі; проблема національних меншин сьогодні представляється не менше сумно. Сучасний режим виходив мабуть із того становища, що доволі урядови занехати раніших шикан й обскубувань набутих уже прав національних меншостей, щоб уся та многоважна проблема перестала бути як не актуальною то пекучою. Тимчасом доволі було незначного одного-другого випадку, щоб вона — як ось прим. галицько-українська — спалахнула огнем і пригадала всьому світови, що новочасного національного питання не можна поладнати самими такими або сякими адміністраційними практиками: воно мусить бути серіозним предметом законодавства. До того-ж, щоб справу національних меншин розвязати шляхом основного конституційного перестрою Польщі, не додумалася ще ні одна голова в сій державі — ні урядова, ні соймова.

До таких самих самобманів належить також поширений серед польського громадянства погляд, що якби сусіди Польщі були до неї льояльні і не давали у себе захисту чи й допомоги ворожим сій державі національним орґанізаціям, то не булоб даного національного конфлікту. Тому-то се громадянство привитало симпатично дипльоматичні заходи в Празі, щоб чеський уряд поліквідував ріжні тамошні українські орґанізації. Заприязнений з Польщею сей уряд певно се й учинить. Одначе — чи богато подібно дружних урядів в своїм сусідстві має Польща? А втім, нехай і всі сусіди будуть такі льояльні як Чехи, то поки відносини в Польщі не будуть такі, що значна й авторитетна частина її Українців в імя своєї національної справи не спинить нелеґальних орґанізацій й акцій, де вони не булиб — в краю чи за кордоном — доти шкода дурити себе всякими ліквідаційними заходами.

Вкінці третє і може найважніше жерело сучасного незадоволення в Польщі: господарські труднощі. Перші часи нового режиму принесли були видиму полекшу на сім полі, та з якогось моменту йде *не до ліпшого, лише до гіршого.* І тут не поможуть ані паліятиви, ані фрази. Торговельний білянс поправити і кредитову здібність країни підняти можна тілько основною ревізією досьогочасних практик в ділянці торговельної, фінансової і бюджетової політики — річи не менче трудні як і ревізія конституції. На-жаль, вигляди в сім напрямі таксамо мало рожеві.

В сусідній Ромунії доконався в останніх тижнях інтересний політичний зворот — від диктатури під фірмою ніби-ліберальною до демократії. Значить, еволюція протилежна тій, що тепер модна. Та здається, ромунських відносин не можна мірити европейськими понятями. Можливо, що незабаром переконаємося, що тамошня „демократія“ таксамо не має нічого по суті спільного з демократичними принципами правління, як повалений „лібералізм“ не був нічим иншим тілько запереченням всякої свободи, окрім одної — галапасництва правлячих на правлених. Та покищо у переході влади в руки Маніва можемо повитати перемогу культурніших частин держави і людности — більш-менш по европейськи вихованих Семигородців і Буковинців — над нащадками Скитів у старій Ромунії. Іспит політичної зрілости здадуть вони одначе щотілько по переведенню новорозписаних виборів до парляменту. Між иншими завданнями стануть вони перед найтяжшим новочасним питанням для державних керманичів — перед справою національних меншин, в тім числі й української.

Про наших східних сусідів — СССР — пишеться тепер в Европі богато, більше ніж звичайно, дарма що вже давно ніхто з тамошніх головачів не зробив і не сказав нічого сензаційного. Не належимо до тих, що вірять кождій вістці, киданій буцім-то „найліпше поінформованими жерелами“ з Риґи, неначеб то дійсно большевицький режим був уже в передсмертних судорогах; та з другого боку не може бути сумніву, що СССР переживає нову критичну фазу. Котру з ряду? Не першу й не останню. Та одно для нас певне. Ті труднощі, які в сім році мусять там бути, не походять із свідомої опозиції тамошньої людности до уряду, лише з недостач самого правління і його метод. Се значить, що активної революції проти совітів не треба сподіватися. Се одначе не зменшає дійсно скрутного становища тамошнього уряду, головно в фінансах. Приклад: одним із головних асів большевицької пропаґанди у світі була леґенда, ширена і серед нашого громадянства, про епохові історичні заслуги большевиків на полі мистецтва і музейництва. То-ж з яким болем серця мусіли тамошні панове власними руками здирати маску з сеї леґенди, кидаючи неоцінені скарби мистецтва на ліцитацію закордонним капіталістам!

—o—

З орґанізаційного життя

I.

СТАРИЙ САМБІР. Загальні сходини УХО-ії Старосамбірщини. На день 19. XI. с. р. скликала повіт. Управа УХО-ії загальні сходини членів УХО. Прибуло 13 священиків, деякі навіть з вельми віддалених сіл — як: з Головецька гор., Недільної й ин. Сходинам, які відбувалися в парох. церкві, проводив Впр. о. М. Пелех, ігумен монастира Чина С. В. В. в Лаврові. Реферат на тему „Католицька акція“ виголосив Всч. о. Т. Паращак, парох з Головецька дол. Реферат був річевий. В нім представив прелеґент культуру теперішнього часу з заником етичних понять, а величанням азійської змисловости. Таку культуру, казав прелеґент, муситься поборювати, а на її місце взновити иншу — здорову, що узнавалаб цінности душі і признавалаб християнські ідеї й ідеали. До осягнення сего подав прелеґент загальні способи. По рефераті вивязалася дискусія, в якій забирали голос Впр. і Всч. ОО.: М. Пелех, ігумен монастиря Ч. С. ВВ. в Лаврові, декан А. Бенцин з Ст. Самбора, декан В. Олексин зі Ст. Соли, О. Калинич з Головецька гор., о. Е. Козаневич, парох зі Стряшевич, о. І. Шпиталь з Тершова і о. М. Вовчик, парох з Лопушанки хом., кождий з них подавав від себе способи направи лиха теперішнього часу, т. є успішнішого переведення катол. акції. По дискусії поставив Впр. о. ігумен М. Пелех резолюцію: „Зобовязується всіх присутних і неприсутних Отців заложити у себе до кінця сего року кружки УХО-ії. Ту резолюцію й принято. Вправді на порядку нарад стояв ще вибір повітового орґанізатора на місце виїхавшого в инший повіт, та вибір його відложено до слідуючих сходин, до яких уряд повіт. орґанізатора сповнятиме оден з окружних орґанізаторів. При кінці сходин переведено збірку на потреби Повіт. УХО-ії. Пригадкою о. М. Вовчика, щоб конечно до кінця с. р. заложити в кождім селі кружок УХО-ії, закінчено сходини. Вчк.

II.

Дня 25. с. м. о год. 4. по пол. відбулися сходини УХСО (Укр. Христ. Студ. Орґ.) у Львові. Реферат про анґлійську катол. літературу виголосив Д-р Гр. Лужницький. Опісля вивязалася оживлена дискусія. Слідуючі сходини УХСО 2. XII. о год. 4. при вул. Кльоновича, 8.

„Кождий повинен мати перед собою якусь високу ціль і змагати до неї всіми силами. Ніхто не повинен хотіти, бути пересічним чоловіком“.

НА АКТУАЛЬНУ ТЕМУ

Про одну з причин відчужування нашого народу від нашої Церкви.

Нарікаємо часто на перехід наших людей, головно по містах, на римо-катол. обряд. У Львові під напором всяких „саморжондів“ як магістрату, трамваїв, залізниць і приватних підприємців-хлібодавців не нашого походження перейшло на римо-католицький обряд в останнім десятиліттю понад вісім тисяч душ! Може тепер в послідок недавно оголошених пояснень-доповнень до конкордату з 1863 р. наступить зміна.

Не треба однак всю вину звалювати на римо-католиків. І ми не без вини, що нарід відчужується від свойого обряду. Я зверну увагу соборотів на ось яке бажання широких кругів наших львівських та провінціональних сторожів камяниць, ріжних функціонарів занятих по фабриках, трамваях, підурядників залізниць, а передовсім служачих у пань та занятих у лікарів і шпиталях, льокаїв, візників і ин. Всі вони можуть вислухати Служби Божої і проповіди тільки раненько від год. 7-ої, бо відтак одні варять снідання, другі порядкують кімнати, або мешкання, а треті починають свою щоденну роботу. Не вільні вони від неї і в неділі та свої свята. Я працював десять років при церкві СС. Василіянок у стрийській дільниці у Львові, де переді мною щиро трудився бл. п. невіджалований о. Евг. Гузар. Я правив Богослуження чверть години перед 6-ою рано, а кождої неділі і свята співані Служби Божі і все з проповідю. Треба було бачити, як приходили

КРАВАТИ Іван Рідль
Львів
вул. Академічна 2.
267 43—50в

люде з далеких дільниць, як тішилися, що разом усі співали і слухали проповіди. Перед Службою Божою дуже богато сповідалося. Та Служба Божа мала більше значіння, як співана о год. 10-ій, на котру приходить інтеліґенція і инші зовсім люде, які мають більше часу і могуть в котрій-будь церкві або й на „студентських“ Богослуженнях вислухати бодай читаної Служби Божої. Тамта ранна „публика“ на ті Служби Божі з вище поданих причин вже не може прийти, бо вона має на Богослуження лише час від 6—7 год. рано. Хто отже не має нагоди вислухати в церкві Служби Божої ранним ранком, той іде до костела і поволі відчужується від церкви а потім переходить і на римо-катол. обряд. Я завважав, що в декотрих костелах правлять рано вже дві Суми, цебто великі Служби Божі (не читані), одну о 5. год., а другу о 6. Народа повно в них! І то нашого!...

Тому треба, щоб наші оо. парохи у Львові і в усіх містах завели співані Служби Божі з проповідями бодай о год. 6-ій рано, як не скорше. Скажуть мені мабуть: Нема священиків. Та як погодити се з утренею і т. ин. На се відповім: Чи конечно є, щоби молодь з шкіл пр. о год. 9. мала рівночасно в церкві при 3 вівтарах три Служби Божі, відправлювані їх катехитами? Чи не вистарчалиб для кількох шкіл одна Служба Божа а оо. катехити чергою моглиб на переміну відспівати о год. 6. торжественну Службу і виголосити коротку проповідь? Скажуть мені, що не схочуть! Тут мушу піднести одну „людську“ справу. Вони радо схочуть, якщо оо. парохи давалиби їм на той день мануальну Службу Божу, хочби навіть з датків зложених на тій Службі Божій. Не можна, — скажете, цеж датки людей. А як не буде співаної Служби Божої о год. 6-ій, то спитаю, буде хотяй одна таца для церкви чи брацтва? Впро-

чім збирають в Римі і в ріжних краях складки на інтенції, то чомужби не можна у нас призначити одну з кількох тац надпрограмово, як даток на Службу Божу? Утреню можна о много практичнійше відправити пізнійше перед парохіяльною співаною Службою Божою а зачати її пр. пів до 8-ої чи навіть пізнійше, хотяйби в часі тихих Служб Божих. Бо так, як тепер правлять утрені, раненько-досвіта, то правду сказавши, вислухує їх мінімальне число людей, а шкільна молодіж і ніколи їх не чула. Закид, що нема кому і як відправити таку ранню співану Літургію, відпаде зовсім, бо в кождім місті є по кілька оо. катехитів, емеритів, впрочім є і „ius binandi“. Таку Службу Божу запроваджуймо конечно без яких небудь побічних виправдувань, а люд буде вдячний і привяжеться по містах до свого обряду, як я мав се нагоду переконатися.

Чи не належить отже подбати про „той“ люд і чи не годиться в той спосіб уможливити йому сповнення його релігійних обовязків та тим привязати його до нашого обряду, церкви і народности?

Не нарікати, а працювати нам!

О. Йос. З.

—o—

Помер Герман Судерман

Визначний німецький письменник, Герман Судерман, помер на запалення легких у 72 р. життя. (Його 90-літна мати ще живе). Він уродився в околиці Мемеля. Родина його походить з Голяндії. Був зразу аптикарським помічником, потім прив. учителем і журналістом. Тоді зачав писати дрібні оповідання. Його найголовніші твори „**Frau Sorge**“, драми „Честь“ і „Рідний Край“, роман „**Katzensteg**“. Він був як письменник дуже люблений і дуже очорнюваний. Потому забутий — і перед смертю знов у моді. Останній його твір „**Pürzelchen**“ писаний з молодечою вервою. В своїх творах представляв головно не людей, тільки суспільні проблеми. Багато подоружував. Був жонатий також з письменницею Клярою Лявкнер. З його полемічних творів дуже голосна була свого часу остра брошура п. з. „**Verrohung der Kritik**“, за котру не лишили на нім сухої нитки.

—o—

На маргінесі

нашого літературного життя.

Во істину, не для допікання комусь, тільки для схарактеризування нашого часу наведемо тут в цілости вірш, який у нашім одинокім (на 7,000.000 населення!) літературнім журналі з надписом „літературно-науковий“ пишається на самім вступі в книжці за листопад, котра очевидно повинна бути присвячена літературним і науковим статтям з приводу 150-ліття уродин батька української повісти. За „естетичні“ вражіння з того вірша просимо вибачення ВП. Читачок і Читачів.

Ось той вірш:

Антимарія.
Невдале втілення Її —
Ти не Марія, не Софія:
Отсей зелений *зір змії*
Вже зрадив *відьму і повію.*
Цих ліній тіла хвильний лад
Не замаскує *стерва* мяса,
Уста, що їх *забарвив яд,*
Це не окраса, а *образа.*
Як не ховай, все вирина
Прокляттями *гріха і ночі,*
Бо в кожнім зламі *звірина*
Жагою тварною регоче.

І в цілій книжці на близько 100 сторін великої вісімки — ні згадки ні слова про великий літературний ювилей всеї української нації!... Стверджуємо сей факт, на всякий випадок оригінальний, бо мабуть небувалий в історії літератур иньших народів. Ось до чого доводить те, коли люде, що взяли на себе обовязок уважати на живчик літературного життя своєї нації, беруться до річей, які абсолютно не входять в круг їх обовязку, пр. до „реформування“ церкви, з якою взагалі нічого не мають спільного...

Для уникнення неясности зазначуємо, що п. д-р Донцов, ред. „Л.-Н. Вістника“, тільки помістив той вірш на вступі, але не написав його.

—o—

Рукописів редакція не звертає.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Президент Гувер і Ватикан. Як відомо підчас останніх виборів президента Америки, духовенство й вірні до виборчої боротьби не вносили ніякого моменту релігійного. Про якенебудь скріплення кандидатури Сміта, котрий є католиком, не було навіть мови, навпаки, багато католицьких голосів упало на республіканського кандидата, Гувера. Апостольська Столиця свойого представника в Америці не має, одначе між урядом З. Д. А. і Ватиканом панують як найкращі відносини. Президент Гувер певно продовжуватиме політику своїх попередників відносно Церкви.

Краківський митрополит Сапєга видав з приводу 10-ліття Польщі пастирський лист, в котрім м. и. пише: з правдивим зворушенням глядимо на тисячні маси нашого сільського народу й на наших робітників, котрі заповнюють костели. З якою набожністю беруть вони участь в богослуженнях, з яким пожертвуванням спішать на Ясну Гору, на Кальварію та до инших відпустових місць. Одначе багато з тих самих, що виявляють таку набожність, рівночасно дають себе втягати до товариств, про котрі добре знають, що вони підкопують віру й борються проти Церкви. Вони оправдуються тим, що їх матеріальні обставини силують їх до того. Вільно католикови стреміти до поправи свого життя, одначе він повинен все памятати на слова Господа Ісуса: „Шукайте насамперед Царства Божого, а все проче додасться вам“ (Мат. 6. 23). Тож їх святим обовязком домагатися рішучо від тих, що виступають як приятелі селян і робітників, щоб заявили, що є католиками і що все будуть так робити, як того домагається католицька віра, та що перестануть поборювати Церкву.

Новий епископ для Росіян-католиків в Китаю (КАП). Є ним о. Ф. Абрантович, недавно іменований харбинським епископом. Його опіці повірені всі росіяне-католики словянського обряду в цілій китайській республиці.

о. Степан Городецький

шамбелян Папський, радник Митр. Консисторії, б. генеральний вікарій галицький, декан Рогатинщини і парох Вербиловець, почесний член „Просвіти“ й член багатьох українських товариств, упокоївся в Бозі дня 26. с. м. В. Й. П.

НОВИНКИ

Розвязав 13 „Луг.в“ ста ославівський воєвода Наконечніков-Клюковский..

Вирок у справі убийства Гука проголошено увільняючий. Наслідком того посуджені о убийство Плятон Полотнюк і Іван Сенів вийшли на свободу. Боронили їх адвокати Шухевич і Старосольський.

Поручене через Епископ. Ординаріят в Станиславові рішенням з 12. X. 1928. Ч. 6001/IV. Товариство

„КАРПАТІЯ“

переводить під найкориснійшими услівями і догідними комбінаціями всякого рода життєві обезпечення.

Все Всеч. Духовенство і укр. Громадянство обезпечує своє життя та життя своїх родин виключно в українськім Товаристві **„КАРПАТІЯ“ Львів, Руська 18. I. п.** 364 3-?

Вільгельм Габсбург, б. архикнязь, командант УСС. і полковник ГА, вернув — як доносить польська преса — до своєї родини, котра живе в Живці.

Погроми жидів у большевії лучаються що раз частійше. В фабриках у Бобруйську й Орші обливають жидівських робітників горячим вапном. Навіть високі советські урядовці сприяють антисемітському рухови. Дня 2 січня пічнеться в Бобруйську великий процес проти погромщиків.

35 зол. Шліфоване Зеркало
60×115 цм. Лише в фабриці зеркал **М. Бик,** Львів, ул. Вірменська ч. 27. Телеф. 52-57. 358 5-5

ОПОВІСТКИ

Відозва до українського громадянства.

Головна Управа „Рідної Школи“ просить о негайне присилання жертв на покриття шкід нанесених Товариству нападом 1. листопада п. р. Всякі жертви просимо або складати в „Рідній Школі“ у Львові, Ринок ч. 10. II. п., або приспати чеками „Рідної Школи“ згідно почтовими переказами, або давати на листи „Рідної Школи“ на руки уповажнених „Рідною Школою“ осіб.

Товариство Бесіда заходом „Секції Помочі Дорастаючій Молоді“ при Т-ві Охор. Дітей у Львові улаштовує в неділю дня 2. грудня 1928 р. в год. 4 ій попол. в салі Т-ва Бесіди (Народний Дім, Рутовського 20) ВЕЧІР КАЗКИ для дітей своїх членів і їх знайомих від 4—10 літ Програма: 1) Казка бабуні, 2) Деклямація, 3) Жива Лялька, 4) Спів, 5) Юрза Мурза 6) Фантова льотерія 7) Король і королева „Мігдала“. Вступ за добровільними датками. 365 1—2

Кінотеатр „ВАРШАВА в Станиславові, Липова 1. висвітлює: 362 4—4
Від 30. XI. „Пан Тадеуш“.
Від 7. XII. „Дощ рож“.
Від 14. XII. „Спадкоємці Казанови“.

ОГОЛОШЕННЯ

Здібних хлопців до науки різьбарства і столярства прийме варстат виробів деревляних **ТЕОДОЗІЯ КОМІСАРУКА** Станиславів, вул. Круля Яна III. ч. 15. 362б 2-5

Д-р Володимир Бабій
зубний лікар
Львів, вул. Гетьманська ч. 8.
(біля ресторану Зволінської)
366 **Число телєфону 63-24.** 1 2

Дентист ЯКІВ НАСС
Львів, вул. Сикстуська ч. 17, II. пов.
Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П Т. Урядовцям і студентам значна 359 знижка. Полекші в сплатах. 5—5

В Централі **ПАНЧІХ ПФАУ,** **Львів, Ринок 19.**
найдешевше, бо вхід через сіни.
126а 48—50

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 93 (195). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 2 грудня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телєфон 4—48. Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Бурливі сцени у варшавськім соймі

Побито українського посла.

У варшавськім соймі прийшло до бурливих сцен. На засіданню буджетової комісії, жидівський посол Ґрінбавм жалувався, що в Польщі за відомом адміністрації ведеться антисемітська аґітація. На те відповів мін. Складковский, що жиди самі роблять урядови перешкоди і не дають йому здійснити його плянів у жидівській справі. Тоді Ґрінбавм сказав: „якраз так говорив свого часу Столипін!“ На те відповів Складковский: „якби я говорив з вами як Столипін, то ви сиділиб тихо!“ По промові Чапіньского іменем клюбу ББ. пос. Стапіньский зложив таку заяву: „В промові пос. Ґрінбавма чули ми зворот образливий для польського міністра. Заявляю, що порівнання польських міністрів з російськими типу Столипіна все зустріне остру відповідь з нашої сторони.“

До далеко ґіршої сцисії дійшло між українським пос. Хруцьким і польським пос. з „одинки“ Полякевичем. На засіданню комісії будж. сказав у дискусії пос. Целевич: „Навіть ґр. Уваров заявив у своїм часі, що не вільно дразнити почувань того польського покоління, котре брало участь у повстанню... У нас не поступається навіть після вказівок ґр. Уварова. — Пос. Полякевич: „То не відноситься до Українців“. — Пос. Хруцький: „В такім разі ви не доросли навіть до Уварова, тільки до жандармів“! По засіданню пос. Полякевич в товаристві кількох послів з „одинки“ поспішив за пос. Хруцьким і сказав до нього на коридорі: „якби ви були Поляком і якби того не використано до національної боротьби, то я вибивби вас по обличчу, а так жадаю, щоб ви се відгавкали на комісії!“ Обурений тим пос. Хруцький відповів: „Варят!“ Тоді пос. Полякевич двічи вдарив його в лице і пішов. Пос. Хруцький: „От польські методи !“

По тім дійсно обурюючім інциденті три партії польської лівиці зложили заяву проти таких метод. а українські заповіли остру декларацію.

Король Анґлії тяжко хорий

Маси народа облягають королівську палату.

По депешах про поправу здоровля анґлійського короля наспіли вісти, що він тяжко хорий на запалення легких, котре у нього появилося вже другий раз. Ґорячка росте. Довкруги Букінґемської палати, де лежить хорий король, збираються великі товпи анґлійського народа, котрі облягають палату днями й ночами, очікуючи вістки про стан здоровля монарха. Перед палату без уговку заїзджають авта, з котрих висідають визначні Анґлійці, які хочуть особисто довідатись про висоту температури короля. Вся королівська родина зібрана в палаті, з виїмком найстаршого сина і престолонаслідника, котрий тепер відбуває подорож по Африці. Він одержав наказ від хорого батька, щоб не переривав собі подорожи, поки його не завізвуть до Лондону.

Католицький університет в Зальцбурґу

Отворення фільософічного факультету.

З приводу торжественного отворення папського фільософічного Інституту відбувся в Зальцбурґу великий зїзд катол. епископів і мужів науки. Зїзд розпочався торжественним Богослуженням в катедрі, котре відправив кардинал Піфль з Відня. Проповідь виголосив кард. Фавльгабер з Мюнхену. Присутні були всі епископи Австрії й канцлер о. Зайпель. По полуд відбулися в великій салі університету збори, на котрих канцлер о. Зайпель виголосив промову про великий зріст катол. науки й повідомив про управнення, дані катол. факультетам, надавати університетські степені.

Дивні й таємничі появи

З Лондону депешують: Лябораторія Родес'а і Ко оповіщує, що сими днями сталося у неї ось що: Шеф інжінір Кестман робив з другим інжиніром досвіди з сильною електричною струєю. Нараз над динамомашиною появилася синя блискуча куля, котра перемінилася на очах в жіночу руку таку виразну, що на ній можна було відріжнити кожду лінію. Та дивна й таємнича поява тревала около 10—15 секунд. Три дні пробували інжиніри викликати щось подібне, але надармо. А 4-того дня на тім самім місци показалася при досвіді людська голова, що блистіла в синім світлі, напів приснена. Сим разом поява тревала довше так, що ту появу сфотоґрафовано. Ніякого вияснення дивних появ вони не в силі дати.

(На вістку про се повідомляє преса, що подібні появи лучилися в останніх 18 місяцях в трох містах — у Фрайбурґу, Шенектеди в Америці, а тепер в Лондоні. Пояснень — ніяких).

Зарібки в Европі

Міжнародне Бюро Праці в Женеві оповістило індексову таблицю зарібкових платень у великих містах Европи, означивши цифрою 100 платні в Лондоні. Копенгаґа має 108, Стокгольм 88, Амстердам 85, Берлін 71, Париж 56, Мадрит 54, Брукселя 49, Прага 47, Відень 45, Рим 43, Лодзь 41, Варшава 40.

ПОЛІТИЧНІ НЕКОНСЕКВЕНЦІЇ

В РІШАЮЧИЙ ЧАС.

I.

Російська революція 1917 визволила українську інтеліґенцію в Австрі з внутрішнього психольоґічного конфлікту*), який назрівав здавна, а скристалізувався в осени 1916, по польській проклямації центральних держав. Він довів до основного заперечення початкової орієнтації (перемога центральних держав й ослаблення, як не упадок, Росії) і до практичного засвоєння значною частю Українців ідеольоґії ненависних раніше москвофілів... Дарма що вона, ся нова ідеольоґія, не сепарувала нас від Польщі, котра в цілости малаб була увійти в склад Росії. Тепер, по революції, дві перспективи манили нас: 1) відокремлення Польщі від Росії в дусі заяви нового російського уряду; 2) зміна московської політики супроти України в дусі рівноправности або й автономії. Нове, сим разом уже українське, москвофільство мало шлях промощений. Зворот сей, як у політично недозрілих людей звичайно водиться, виявлявся в передчаснім висловлюванню своїх почувань, досі більш-менш старанно скриваних, — в явнім бажанню перемоги антанти, хоч ніхто не вмів сказати, чи і як та перемога поправить політичне становище української Галичини. Приклад Холмщини, що за неї вже тогді наша політика вела завзяту паперову війну перед окупаційними владами, австрійською і німецькою, та факт, що її явно вирікся перший революційний уряд Росії, мали бути поважною осторогою перед ілюзіями. На жаль не були.

Загіпнотизована російською революцією, яка з самого початку показалася патольоґічною, та її рефлєксами на Україні, більша часть нашого громадянства, здавна навчена брати бажання за дійсність, цілком загубила здібність належито оцінити міжнародну ситуацію, а про доцільне використовування її й не казати! Опоюючися описами соломяних огнів на Україні, що у політично досвідних людей мусіли викликати радше неспокій ніж ентузіязм, наш політичний провід прогайнував і цілий 1917 рік і не зробив буквально нічого, щоб антанту, виратовану саме Америкою з крайної небезпеки, зацікавити австро-українською справою, хоч усі инші австрійські народи з заздалегідь подбали про таку реасекурацію,

Що за причина, що тогочасне антантофільство виявлялося у всіх приватних розмовах, у парляментарних заявах і, в межах цензурних умов, у пресі — значить усюди там, де радше добре було заховати дискрецію, натомість не було сліду його там, де воно було необхідне — в західній Европі ?

*) Гл. статтю „До психольоґії листопадових днів“ у 91 ч. „Нової Зорі“.

Одна причина -- то ілюзія, буцімто російська Україна схоче, зуміє і зможе се зробити за нас і для нас; друга — важніша і рішаюча — то політична заздрість наших політичних провідників. Вони самі, очевидно, в тогдішних обставинах подвійної політики вести не могли, і взагалі ко ·да політика вимагає чесности; вина тих провідників була в тому, що вони не допускали до того, щоб побіч них завязалася акція для використання инших вартостей і можливостей, ніж ті, до яких була й мусіла бути приноровлена наша політика по сім боці боєвої лінії. На такім ґрунті виріс і зацвив той паралітичний пасивізм політичний, що всю надію покладає на якісь гіпотетичні космічні сили, а від себе вимагає лише безоглядного послуху провідникам під гаслом „одноцільного фронту“ в ... голословних заявах і погрозах на всі боки, — пасивізм, з якого й досі не судилося нам вийти.

Зразок нашої траґікомічної чи радше комітраґічної ситуації : антанта вже в літі 1917 махнула рукою на Росію і почала думати над відбудовою Польщі не по Буг, а по Дніпро; в осени т. р. большевики заволоділи Московщиною; їхня пошесть кинулася з елєментарною силою на Україну; Центральна Рада подібніша була до збору люнатиків ніж до суверенної державної влади, — а тимчасом наше громадянство поводилося так, неначеб у його руках лежало рішення про війну і мир в Европі.

II.

Берестейський мир, заключений Центральними державами з нереальним уже українським урядом, та інтервенція тих держав на Україні проти большевиків, зробили величезне враження на українськім громадянстві в Галичині і здавалось на якийсь час привернули його колишнє довіря до доброї волі центральних держав. Одначе й тепер промовляло з нас не так зрозуміння спільних інтересів і спільної долі, як мабуть розрив центральних держав з Поляками — використаний заразже антантою. Можна сумніватися тепер, чи на всій соборній Україні було пів тузина таких людей, які по берестейськім мирі як слід зрозуміли ризиковне становище української справи : або наші дуже прононсовані вже союзники і покровителі переможуть і з ними ми проскочимо в сімю політичних націй, або вони разом з нами полетять у пропасть. По другім боці фронту, як сказано, ми не мали, зглядно не здобули, жадної прихильної душі...

Що в таких обставинах булоб зробило инше політично розвитіше громадянство? Инші булиб напевно завели тактичний поділ праці : наддніпрянська частина одержалаб наказ швидкого державного будівництва при допомозі окупаційних сил, галицька натомість, акцентуючи безупину власне змагання до с в о є ї самостійности, шукалаб загранicею контакту з антантою. У нас не сталося ні се, ні те, чи пак — як що робилося, то якраз всупереч зазначеному правилу : Саботуючи, під ріжними гаслами, державне будівництво на Наддніпрянщині, Українці сподівалися здобути ласку антанти, що гнівалася на них за „зраду“. А Галичане щиро помагали своїм землякам у тих ніби-хитрих, а в дійсности самогубних рахунках. Такими льоґічними шляхами вспіли ми в другій половині 1918 р. повернути назад до ранішої віри, що щаслива розвязка української справи вимагає тілько погрому центральних держав і більше нічого..,

Як се було можливе? — спитає сьогодні молодший читач. Для успокоєння його і для доказу, що й масове божевілля не цілком полишене методи, треба пригадати, що наша політична наївність того часу була побудована на двох китах : 1) На романтичній вірі, що „прав а“ і „справедливість“ мусять заразже перемогти і що ніякий міжнародний ареопаґ не може знехтувати наших прав ; 2) на найбільшій містифікації нашого віку — на т. зв. Вильсонівських ідеях.

Якщо були які жертви того американського гумбуґу, то передовсім Українці. Хоч у численних і довгих посланнях і заявах американського президента не було ні одного словечка про нас ; хоч ніде в них не була сформулована доктрина необмеженого права самоозначення всіх племінних індивідуальностей — наші провідники проклямували Вильсонівські „пункти“ новим євангельським одкровенням. Чому? Мабуть тілько тому, що в однім із тих пунктів була мова про необхідність відбудови Польщі з усіх безперечно польських земель і з доступом до моря.

З такого політичного сну збудив нас лоскіт, з яким почала валитися австрійська державна будівля, а виринали контури історичної Польщі — збудив нас неприготованих і безрадних...

К. б.

—0—

На одяги осінні і зимові, на плащі, раґляни і верхи футер
наймоднійші матерії
ВОВНЯНІ
англійські і бельські першорядної якости, як камґарни, дублє, англійські шевіоти і т. д,
всякі підшивки й додатки
поручає детайлічно
по фабричних цінах
відомий з дешевости христ. маґазин
ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА
45 ЛЬВІВ РИНОК 45
329 Догідні умови сплати. 18—20

Переворот в текстильнім промислі

Птичка показала новий шлях анґлійському промислови.

Лондонський „Обсервер“ приносить таку вість: Анґлійський текстильний промисл буде незабаром в силі побити всяку конкуренцію зовсім новим, дешевим продуктом, котрий заступить бавовну. Прийшло до того так: Ще літ тому 8 відкрили урядники „Інґліш Коттон Продокшен“ у Британській Ґуяні птицю, котра рвала дзьобом якусь ростину і робила з неї гніздо, немов з бавовни. Матеріял з того гнізда і ту ростину докладно розсліджено й опісля зачали ту ростину плекати. Вона принялася дуже добре й дійшла до 7 стіп висоти. Та ростина заступить дорощу від неї бавовну і дається дешевше закрасити всіми красками, бо втягає в себе тільки третину тої скількости фарб, яку втягає бавовна. Опріч того можна її знаменито лучити з шовком і вовною. Ціна нової штучної бавовни буде на фунті (454 ґрамів) 1 шілінґ дешевша від ціни правдивої бавовни — і тою дешевістю випре нова матерія бавовну.

—0—

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 2. XII. 1928 79

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— Давно-давно Твоя розумна прапрабабка, Царю, жена султана Ертоґрула, сама кляч для дітей своїх доїла, сама харч для мужа свого пекла і варила. Нема в тім, що робить султанка Ель Хуррем, ніякого пониження, відповів Кемаль Пашасаде. А Пашкепрізаде як луна повторив його слова:

— Давно-давно Твоя розумна прапрабабка, Царю, жена султана Ертоґрула, сама кляч для дітей своїх доїла, сама харч для мужа свого пекла і варила. Нема в тім, що робить султанка Ель Хуррем, ніякого пониження.

Султан відітхнув. Бо вже з досвіду знав, яка важка боротьба з суєвірям і привичкою людських думок і очей. Знав, що часом лекше здобути найбільшу кріпость, ніж переломати оден людський погляд тоді, коли нема на чім опертися в минувшині.

Незабаром у всіх мечетах Стамбулу славили хатіби жінку Ертоґрула і ставили за взір всім жінкам правовірних мослємів. А обурення, яке закипіло проти молодої султанки Ель Хуррем, зачало переходити в подив і пошану. Бо змінчива думка кождого народу, змінчива більше ніж филя на морських безвістях. І благословенні ті, що протиставляють їй свою думку і своє діло, коли се роблять в почуттю своєї правости.

Щойно тепер не боялася султанка Ель Хуррем в уяві своїй представляти собі свого сина Селіма на престолі султанів. Була вся потрясена тою блискучою мрією. Червона кров била їй до очей.

Але що зробити з первородним сином Сулеймана від иньшої жінки?... Знала, відчула й розуміла, що законодавець Османів не уступить в сій справі так, як уступив в инших. Знала твердий і споконвічний закон Османів, святий для всіх мослємів від краю до краю величезної держави Султана Сулеймана, намісника Пророка на землі.

Мов пекуча іскра впала у серденько султанки Ель Хуррем. Впала і пекла, горіла і щеміла і полумям палючим до головки йшла. А султанка Ель Хуррем бігла до колиски сина Селіма...

Ой, колисала 'го, повивала, в білі муслини спати клала, в яснії очка заглядала, в маленькі ручки цілувала. І страшне діло задумала — при золотій колисці сина, як усміхалася дитина, в прекрасній кімнаті, в марморній палаті, в цісарськім саді, над морем чудовим, над Рогом Золотим, що весь кипів життям і сіяв під синим небом, у блиску Божого сонця.

Бо свобідну волю дав Господь людині — до добра і зла. А хто відразу не опреться злому, того воно захопить, як огонь захоплює дім. І тоді нестримно дозріває овоч думки людини, як дозріває буря, зірвана хмарою.

VI.

На другий день, як утопили в Босфорі чорного Гассана, зустрілися улєми Мугіеддін Сірек і Кемаль Пашасаде у передсінку Гагії Софії, найбільшої мошеї в цілім Царгороді.

Перший промовив Мугіеддін Сірек:

— Чи то правда, що ти, о приятелю, був з Пашкепрізадем в султана Сулеймана — нехай живе вічно! — і що ви відкрили йому таємницю про його прапрабабку, жену султана Ертоґрула?

— То правда, о приятелю, що я з Пашкепрізадем був у султана Сулеймана — нехай живе вічно! — але то неправда, що ми відкрили йому таємницю про його прапрабабку,

НА АКТУАЛЬНУ ТЕМУ

ТЕОРІЯ А ПРАКТИКА. Часописи донесли, що дня 8. жовтня с. р. відбулась у Львові конференція Епископів усіх трьох католицьких обрядів Галичини. Головною точкою нарад була постанова Апостольської Столиці, на основі котрої новоженці, що належать до ріжних католицьких обрядів, не сміють зміняти свого обряду — хіба за спеціяльним дозволом тоїж Столиці. Учасники конференції рішили згідно, що ця постанова Апостольської Столиці, мусить бути перестерігана як найточніше. Так донесли часописи — бо в урядовій дорозі до днесь священьство не одержало близших вказівок. А в практиці ось як буває: Являється в канцелярії парохіяльній батько і просить о видачу метрики для своєї доньки — котра має виходити замуж за латинника — з тим одначе, щоб оповіди були голошені лишень в костелі і щоб там відбулось вінчанне — з поминенням церкви — бо так собі желає наречений!.. Зрозуміла річ — по відповіднім пояснению — жаданню сему відмовлено і метрики не видано. Про дальший хід справи говорять отсі документи:

Starostwo Drohobycz 4. IX. 1928. L. 15059. S. U. — Staje Julja Orjanówna urodzona 28. II. 1905 w Stebniku, córka Jana i Tatjanny i żali się, że gr.-kat. urząd parafialny bez zapodania powodów wzbrania się jej wydać metryki urodzenia — prosi przeto o odpowiednie zarządzenie. — Drohobycz, 4. IX. 1928. — Tak zeznałam Orjanówna Julja.

Starostwo, Drohobycz L. A. 15059. — Do Urzędu paraf. w Stebniku. Upraszam o udzielenie mi w terminie do dni 3 ex offo metryki urodzin Julji Orjan ur. w r. 1905 (підпис).

Уряд парох. доніс, що відповідно до зарядження Ап. Столиці і ухвали конференції Епископату — метрики видати не може. За кілька днів являється урядник Староства і предкладає такий документ:

Starostwo Drohobycz L. 15059/3 z 23. X. 1928. — W sprawie odpisu metryki dla Julji Orjanównej, upoważniam niniejszem delegowanego urzędnika do sporządzenia odpisu metrykalnego na miejscu na koszt upornego — któremu za odbytą drogę wypłacić należy 10 zł. oraz za każdy dzień czekania po 5 zł.

Тимчасом латиньський священик без метрики голосив оповіди — а здобувши в сей спосіб метрику, звінчав парохіянку гр.-кат. обряду! — П. М.

Від Ред.: Вказано, щоб дотичний парох цілу ту справу представив докладно на письмі свому Ординаріятови.

—0—

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раніше РОМАН ЗУБИК — ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16. поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для 247 П. Т. Отців. 25—30

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Зречення Еп. Будки. З достовірного джерела інформують нас, що Преосвященний Никита, владика гр.-кат. Церкви в Канаді, зрікся свого уряду в Канаді.

Місійні відчити через радіо. Два рази на місяць передаватиме варшавська радіостація як трансмісію познанської стації місійні відчити. Один такий відчит вже був 26. XI., слідуючий на тему: „З місійної ниви“ буде переданий як трансмісія з Познаня 6. XII. в год 5·35. Мета відчитів — спопуляризувати місійну акцію й познайомити загал з її завданнями.

Отворення дому студій в монастирі ОО. Василіян в Малім Березнім (Підк. Русь). 27. X. ц. р. перенеслися до малоберезнянського монастиря молоді василіянські питомці-гуманісти, де від сеї пори мають бути приміщені низші студії зреформованої Карпаторуської провінції Василіянського Чина. По переведенню потрібних направ і адаптацій при ласкавій допомозі жичливих людей уряджено там дім студій для молодого приросту василіянського. На разі найшло в згаданім монастирі приміщення 10 зреформованих Василіян. Згодом прийде їх більше. Нехай Господь благословить новому культурному і науковому центрови на ужанській долині, щоб із нього вийшли ревні й мужні працьовники на церковному й народньому полі.

Крематорії в Польші? Католицька Церква виразно противна паленню тіл померших. Одначе в католицькій Польщі мабуть таки будуть заведені крематорії. Саме тепер варшавська преса принесла вістку про проєкт нового закона, про хоронення тіл померших, котрий приготовляє мін. внутр. справ. Вправді цей закон приймає спосіб погребання тіл в землі як засадничий, проте має бути допущене і паленння тіл, коли таке домагання зазначено в завіщанню небіщика, та за дозволом адміністраційних і судових властей.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

НОВЕ АНГЛО-ЯПОНСЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ. З Токіо доносять: Півофіціяльний орґан „Ніші-Ніші“ приніс сензаційну статтю п. з. Віднова англо-японського порозуміння. В статті сказано, що в часі коронаційних торжеств ґр. Ушіда зложив звіт з подорожі по Европі. Він ствердив, що в Лондоні дали йому до зрозуміння, що найтісніша співпраця з Японією в міжнародних справах булаб для Анґлії дуже пожадана. Особливо на терені Китаю. Може бути, що з огляду на Америку новий договір не матиме назви „союза“, одначе порозуміння буде дуже тісне. Більшість японської опінії відноситься до тої думки дуже прихильно.

РУМУНІЯ. З Букарешту доносять, що румунська нац. мужицька партія, котрої провідник Маню є тепер при владі, заключила виборчу угоду з Німцями й соціял-демократами. На основі тої угоди 12 німецьких і 9 с.-дем. кандидатів знайдеться на лісті урядової партії. — Торжества з приводу зєдинення Румунії переніс уряд з 1, грудня, на май 1929 р. В часі свята буде проголошена амнестія.

ЮГОСЛАВІЯ. Бачванські Українці домагаются рідної мови в школах. Загребська „Народна Політика“ повідомляє, що в Бачці відбуваються віча з домаганням, щоби в новім шкільнім законі була заґарантована „рівноправність руської мови в руських школах і щоб релиґії вчили священики“. Відповідні резолюції посилають державним і церковним властям.

ПОЛОТНА Іван Рідль Львів вул. Академічна 2. 267 44—50 г

жену султана Ертоґрула, бо відкрив її мені Пашкепрізаде, а я відкрив султанови.

— Благословенне хай буде імя Алагга! Може все те замішання скінчиться на смерти Агмеда-баші й одного евнуха!...

— Може скінчиться.

Так думали улєми Мугіеддін Сірек і Кемаль Пашасаде. Й обидва помилялися.

Небагато днів минуло, як одного вечера з дільниці вельможів затрівожено сторожу сераю і велику казарму яничарів дивною вісткою, що підбурена кимсь товпа народа облягає палату вбитого Агмеда-башу і вже проломила огорожу.

Як стій рушили туди відділи яничарів і сіпагів. Але хоч дійшли ще в сам час, не перепинили здобуття палати і знищення її. Начальник яничарів, що дав наказ жовнірам, відперти товпу, впав, тяжко поранений камінням, а військові відділи стояли безчинно, слухаючи криків товпи, що треба знищити гніздо і рід того, котрий хотів украсти сина Падишаха.

І на очах війська розгромлено палату Агмеда-баші та всі будівлі її, а його жінок і дітей витягала розшаліла товпа за волосся на вулиці Стамбулу. І ніхто не знав, що з ними сталося.

Султана не було того дня в Царгороді. А як приїхав, зараз завізвав до себе Кассіма, командата Стамбулу, товариша своїх діточих забав, котрому довіряв і котрий був дуже привязаний до нього.

— Що сталося в моїй неприсутности? запитав.

— Знищено дім Агмеда-баші. Його жінки і діти лежать поранені.

— Хто се зробив?

— Зробила підбурена товпа.

— А хтож її підбурив?

— Царю, відповів отверто командант Стамбулу, всі сліди вказують на те, що жерело того заворушення ніде инде, тільки в сераю.

— Чи ти припускаеш, що хтось із близьких мені осіб свідомо викликав те недобре діло?

— Того не припускаю. Мої найлучші звідуни не принесли нічого такого, що давалоб підставу до подібного припущення.

— Може боялися щось таке приносити?

— Знаю їх добре і думаю, що сказалиб усе.

Султан задумався і довго думав. І мовчки сидів біля нього приятель з його молодечих літ, командант Стамбулу.

По хвилі Кассім докинув:

— Я думаю, що се самосівний зрив, котрий зродився зі старої ненависти народа до Агмеда-баші.

— Як радиш залагодити ту справу?

— Вона сама залагодиться. Я довго радився з найстаршими людьми, що служать при мені. Всі тої думки, що треба тільки порадити семї Агмеда-баші, щоб виїхала зі Стамбулу, а народови оповістити, що колиб іще раз лучилася спроба таких непорядків, то з волі самого Падишаха не буде помилування.

— І не робиш ніяких доходжень більше?

— Я вже досить доходив. Нічого тут опріч шуму не зробимо.

— Нехай буде і так, сказав Султан. Але другу подібну ворохобню треба буде вже здавити рішучо і безпощадно.

Незабаром семя Агмеда-баші опустила Царгород і все затихло над Золотим Рогом. Султан ні словечка не сказав своїй любій жінці про ту неприємну подію. А вона дійсно не була винна в ній: то тільки злий замір, який кільчився в ній, відчула темна товпа з пристаней і передмість столиці, як відчуває вода, де низ і куди плисти.

(Дальше буде).

СУКНА на убрання мужеські, пальта, футра, плащі й дамські костюми, на реверенди для Всеч. Духовенства, коци — — — — на ліжка і на коні. — — —

ПОРУЧАЄ ФІРМА
ЛЮДВИК РАЛЬСКІ
Львів, Рутовського ч. 7.

352 **Найліпша якість. — Великий вибір. — Ціни фабричні.** 5—10

ВІДОЗВА

До Вп. Всього Українського Громадянства Станиславівщини!

Ч. 1727/3.

Кружок „РІДНОЇ ШКОЛИ“ в Станиславові, який удержує 7. кл. Всенар. школу ім. М. Шашкевича і Ремісн. Промислову Школу, находиться тепер в дуже невідраднім положенні. Причина така: Місячні видатки Кружка на удержання обох шкіл 3300 зол. Із вкладок громадян дістає Кружок місячно 1.300 зол. Таким чином місячний **недобір** виносить 2.000 зол. а то з тої причини, що не всі Громадяне-Українці платять по 1 проц. від своєї платні на „РІДНУ ШКОЛУ“. Старшина Кружка робить всі можливі заходи, щоб обі ті школи вдержати. Однак заходи Старшини підуть на марне, коли Громадяне-Українці не сповнять свойого громадянського обовязку, — це значить не будуть вплачувати **точно** що місяця по 1 проц. від своєї платні. Якщо зза рівнодушности Громадян не зможемо вдержати висше згаданих шкіл, — то вину за це зложимо виключно на брак патріотизму у нашому громадянстві. Тому прохаємо не тільки о **точне** вплачування цілого 1 проц. від своєї платні, але також о приєднування нових прихильників. **СТАРШИНА КРУЖКА.**

Поручене через Епископ. Ординаріят в Станиславові рішенням з 12. X. 1928. Ч. 6001/IV. Товариство

„КАРПАТІЯ“

переводить під найкориснійшими условями і догідними комбінаціями всякого рода життєві обезпечення.

Все Всеч. Духовенство і укр. Громадянство обезпечує своє життя та життя своїх родин виключно в українськім Товаристві **„КАРПАТІЯ“ Львів, Руська 18. I. п.** 364 4-?

Ілюстрований стінний календар „Рідної Школи“ на 1928 рік розсилаємо з нинішним числом „Нової Зорі“ всім.

Тим, що — відчувши велику вагу хвилі — морально й матеріяльно допомагають „Рідній Школі“ у її великій праці над вихованням молодого покоління, цвіту й надії Української нації. І тим, що досі не цікавилися долею „Р. Школи“. Одним — як вираз подяки за їх поміч для „Рідної Школи“, другим — як припадку на їх найбільший громадянський обовязок, якого вони досі не сповнили.

Гляньте на календар! На йому в коротких словах і числах поданий сучасний стан українського шкільництва під Польщею та представлений дотеперішній доробок „Рідної Школи“. — Це нехай постійно пригадує кожному Українцеві й Українці, кожному українському Товариству, Інституції й Установі на їх обовязок супроти „Рідної Школи“.

Ціни не установляємо ніякої, а добровільні датки (не менші як 50 сотиків від 1 календара) прохаємо прислати залученими чеками на кошти друку цього календара, які ненадійно зросли через знищення першого накладу календаря в часі кривавих подій 1. листопада ц. р. У кого з ріжними часописами назбиралосьби більше календарів, той зволить передати своїм знайомим і спонукати їх, щоби й від себе післали жертви на „Рідну Школу“.

Головна Управа „Рідної Школи“.

РАДІО-АПАРАТИ
найновіших зразків краєвих і заграничних
поручає по приступних цінах і на добрих услівях
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
ЛЬВІВ, вул. Легіонів ч. 1. і 3.
212 г **Кошториси на жадання безплатно.** 29—30

„Марійське Товариство Пань“ і „Товариство Ап. Молитви“
в Перемишлі,
:: при ласкавій співучасти „Перемиського Бояна“ ::
влаштовує
у второк, дня 4. грудня 1928.
в салі „НАРОДНЬОГО ДОМУ“

СВЯТОЧНУ АКАДЕМІЮ

в честь
Св. СВЯЩМЧ. ЙОСАФАТА

з слідуючою програмою:

1. В. Вахнянин: **„Най дзвони заграють“** жіноч. хор „Марійських дружин“.
2. Вступне слово: ВПр. о Крнл. В. Гриник
3. о. Й. Кишакевич: **„Владико Отче“** - діточий хор членів Ап. Мол. школи св. о Ник.
4. П. Штокалко: **„Голгофта“** — деклямація. І. Савка уч. VI. кл. укр. гімназ.
5. Ол. Кошиць: а) **„На ріках сідохом“** кант. б) **„Радуйся Маріє“** кант. міш. хор Бояна
6. Rossini: **„Віра“** жіночий терцет ВПП. Проф. О. Волянська „ „ А. Тарнавська „ „ Г. Дмитришинівна
7. Fr. Schubert: **„Ave Maria“** Tartini: **„Grave et espressivo“** з концерту D-dur Bach: **„Air“** чельове сольо ВПП П. Пшеничка.
8. Gounod: **„Ave Maria“** - сольоспів Всчес. о Кап. О. Ваврика.
9. Дм. Бортнянський: **„Благословен Господь“** концерт — мішаний хор Бояна.

Сольові партії при супроводі форт. ВПП. Дир. Ольги Ціпановської.
Хори під батутою ВПП.: Проф. М. Данилевич „ П Волянського „ магіст прав А. Чубинського

ПОЧАТОК ТОЧНО О ГОД, 7·30 ВЕЧЕРОМ.

⅔ Доходу призначено на убогих ⅓ на Інвалідів з визвольної боротьби.

ДОПИСИ

З ПЕРЕМИШЛЯ. (Листопадове свято, відгомін львівських подій, — українська фільма „Тарас Шевченко“).

Десятиліття листопадового зриву й память перших жертв в обороні Рідної землі відсвятковано в Перемишлі в днях 31. жовтня і 1. листопада. При імпровізованій могилі, прикрашеній хрестом, вінками й жовто-блакитними лентами вечером дня 31. жовтня відправив Преосв. Григорій в асисті майже всего місцевого духовенства панахиду по полеглих українських борцях. Співав хор Бояна, почетну сторожу при могилі держали Луговики. Проповідав о. Голинський на тему героїчної любови до Рідної Землі в розумінні католицької Церкви, при чому наводив живі приміри недавніх подвигів наших стрільців. — Тогож дня о год. 8. вечером відбулася в салі Народного Дому Академія зі святочною промовою посла Д-ра Загайкевича, співами й деклямаціями. Слідуючого дня рано відправив о. мітрат Д-р Левицький Службу Божу в асисті діяконів. —

Вістка про львівські події розійшлася вже 2. листопада по цілім Перемишлі. Знайшлися і тут такі, що завидуючи „слави“ львівським корпорантам хотіли демолювати українські установи. В тій ціли урядили пізним вечером дня 2. листопада віче під голим небом на ринку. Наміри їх покінчилися нічим ізза — малого числа демонструючих та перешкод зі сторони поліції. Вечерами слідуючих двох днів демонструвала польська молодь по вулицях міста. Наші студенти й гімназисти ходили тоді без шапок, відважним здирано їх насильно.

„Земя Пшемиска“ з 11. XI. дошкулює санаторам за їх нібито лагідне відношення до Українців та союз з ними в часі останніх виборів до міської ради в Перемишлі. З вдячности за це — пише вона — відспівано в гр.-кат. Катедральній Церкві дня 11. листопада в часі богослуження з нагоди десятиліття польської державности, в приявности представників польської влади, тійже польській державности „вічную память“, а на Народнім Домі вивішено чорну хоругов. Така сама хоругов по донесенням тоїж газети повівала того самого дня з вікон мешкання посла Д-ра Загайкевича. —

На днях виставили в кіні „Редута“ фільмову трагедію на 12. актів п. з. „Тарас Шевченко“. Фільм український, виробу Вуфку в Києві. Окремі вистави були для шкільної молоді й селян. Фільм поручений Міністерством Освіти в Варшаві й, як кажуть, навіть звільнений від податків. Голосна рекляма стягла кождого дня многих гостей. Особливож кождий Українець уважав своїм обовязком відвідати виставу, надіючись тут побачити генія народу з його любовю до Рідної Землі та її минулого й таким чином знайти для себе розраду серед злоби теперішнього дня. Однак сподівання завели. В життю Шевченка змальовані самі чорні картини з додатками чисто більшовицького винаходу, як сцена в палаті Енгельгарда на Свят-Вечір, де Шевченка-хлопчину бють в нелюдський спосіб та викидають на двір, або виступ Ш. уже поета в аристократичнім товаристві, де його буцімто мали приневолювати до пиття алькоголю й иньші подібні сцени... Військова старшина й інтеліґенція змальовані так, як їх представляють висланці агітпунктів по провінціональних мітінґах. Сам поет серед терпінь і невдач виходить не як поважний Геній всеї нації, а революціонер партійно-більшовицького покрою, вічно невдоволений, жадний пімсти, тут і там погрожує противникови — кулаком!... Зовнішний вигляд і манери поета в добі перед заслання нагадують нераз просто більшовицького военкома. З творів Шевченка висвітлено дуже мало, і се так уложено, щоб відповідало тенденції больш. партії. Нічого нема там про козацьку славу, про любов до Рідної Землі та її минулого, що про них так гарно співав наш поет. Все попсувала тенденція. **Г. П.**

Від Ред.: Про враження з фільми „Т. Шевченко“ маємо й иньші дописи, з котрих дещо помістимо.

—o—

З організаційного життя

ЛАВРІВ, ПОВІТ СТАРИЙ САМБІР. (Довірочна нарада мужів довіря, повіт. і окружн. організаторів УХО-ії). Організаційне життя, в будуючому дусі, йде в нашому повіті вперід. Свідоцтвом сего є це, що небавком, бо в три дні по Заг. сходинах духовенства з повіту, що їх скликала дня 19. XI. с. р. повіт. управа УХО-ії, відбули мужі довіря, повіт. і окружн. організатори тої організації зі Старосамбірщини й Турчанщини разом з організатором з Центрального Комтету: Впр. о. ігум. Т. Галущинським довірочну нараду в Лаврові, дня 22. XI. с. р. Нарада пройшла на викладі центральним організатором нових напрямних в праці над поширенням Укр. Христ. Організації. Напрямні малиб, по вказівкам організатора, відноситись головно до трьох питань: релігійного, суспільного й політичного. Праця над поширенням Укр. Христ. Організації малаб на разі обмежитись до внутрішньої праці: до позискування видніщих і впливовіщих членів з нашої суспільности для основних точок ідеольогії Укр. Хр. Організації й поширення її органів: „Нова Зоря“ і „Правда“. Скромним обідом та гутіркою на теми дня — закінчилась та будуюча нарада й стріча мужів довіря і повіт. та окружн. організаторів зі своїм організатором з Централі.

(вч)

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Гр. Квітка - Основяненко

„Батько української повісти“

і його роля в українськім письменстві.

З приводу 150-ліття його уродин.

29. листопада с. р. минуло 150 років від народження Григорія Квітки-Основяненка, „батька української повісти“ й одного з найпозитивніших наших письменників. Гр. Квітка уродився 29. (18.) XI. 1778 р. в родовім маєтку Основі біля Харкова. Він походив з визначного на Слобідській Україні старшинсько-козацького роду. „Дід і прадід його були полковниками. Його предки, по жіночим лініям Шидловські, Донці-Захаржевські, Апостоли, Горленки й ин., належали також до найзначніших старшинських родів на Східній Україні. Гетьман Данило Апостол доводився йому пра-прадідом. Гр. Квітка виховувався в родинних традиціях слобідсько-українського старшинства й сі традиції відбилися на його суспільно-політичних поглядах і писаннях.

Від уродження Гр. Квітка був слабою й хоровитою дитиною. Коли мав три чи чотири роки, зовсім осліп. Але будучи 5-літним хлопчиком, чудесно сцілився перед Озерянським образом Божої Матери [1]). Чудо се мало великий вплив на все життя Квітки.

Через хоробливий стан здоровля, Гр. Квітка не одержав систематичної освіти; але пізніше, завдяки читанню та участи в відомім харківськім літературнім гуртку, котрий у 1810-их р. був найзначнішим осередком культурного життя на Вел. Україні, Квітка поповнив прогалини у своїм вихованню. — Маючи 17 років, за порадою лікарів, на бажання своїх батьків вступив до военної служби. Але його власні бажання й стремління були зовсім інші: він мріяв стати монахом і присвятити все життя релігійно-аскетичним подвигам. Звільнившися з війська по кількалітній службі, в 1801 р. вступив до Куряжського монастиря, 8 км. від Харкова, як „послушник“ і пробув там 4 роки, визначаючись точним виконуванням монаших обовязків. Та через слабість здоровля, він не міг бути посвячений у монахи й мусів вернути до дому. Але до кінця життя лишився дуже релігійною людиною, і всі свої погляди пристосовував до основних християнських засад. — По якімсь часі, по виході з монастиря, К. дуже захопився літературою й театром. Він зорганізував у Харкові постійний театр б. 1812 р. і був його першим директором. Вінже був одним із основників і редакторів першого в Харкові журналу „Украинскій Вѣстник“, заснов. в 1816 р., дальше основником Шляхетського Дівочого Інституту в Харкові — першої дівочої середної школи на Східній Україні і т. д. — В 1817 р. Квітку вибрали харківським повітовим маршалком дворянства. Становище се займав він 12 років. Потім був совісним суддею, а при кінці життя головою харківської карної судової палати.

Перші твори почав писати ще в 1800 роках, скоро по виході з монастиря. Се були вірші російською мовою, часом дуже майстерно уложені в ріжні штучні форми, — акростихи, любовні „посланія“, жартобливі вірші, тощо. Деякі з них були потім надруковані в журналі „Харьк. Демокрит“ у 1816 р. Але російські вірші Квітки, як і вірші всіх инших Українців, писані по російськи, за винятком почасти одного лише Щербини, не мають літературної вартости й цікаві тільки як перший етап у письменницькій діяльности. — З 1816 р. Квітка почав друкувати — спершу в „Украин. Вѣстн.“. а потім у „Вѣстн. Европы“, видаванім у Москві теж слобожанином Каченовським [2]) — гумористичні та сатиричні „листи“, в котрих иноді досить дотепно змальовував образки з життя східно-українського шляхетства, урядників, тощо. В однім з тих „листів“ Кв. росповів про своє щасливе одруження з Анною Вульф, котра ціле життя його була його вірною приятелькою й помічницею в його літературній праці [3]). — В 1822 р. надруковані були в „Вѣстн. Европы“ — „Малороссійські анекдоти“ Квітки, писані всуміш по українськи й по російськи. Але справжня літературна діяльність Кв. почалася щойно в 1827 р., коли написав він свою побутову комедію „Приїзжий зі столиці“, (використану М. Гоголем для славнозвісного „Ревизора“), а слідом за тим низку инш. побутових комедій — російських і українських („Дворянскіе выборы“, „Выборы исправника“, „Шельменко писар“, „Шельменко денщик“ і т. д.). В 1832 р. Квітка надрукував свою першу сентиментальну повість з українського селянського життя — „Ганнуся“ написану однак по російськи. Але вже в 1833 р. появилися українські оповідання Кв. „Салдацький патрет“ та кілька инш. дрібничок, писані вже тільки українською мовою, не всуміш із російською. Нарешті, в 1834 р. вийшов І. том його „Малоросійських повістей“ де вміщені були „Маруся“, „Салдацький патрет“ і „Мертвецький великдень“. Се були перші чисто-українські прозаїчні твори в нашій літературі. Після того Кв. написав ще низку українських сентиментальних повістей та гумористично-побутових оповідань, дві українські „опери“. „Сватання на Гончарівці“ й „Щира любов“, дві великі сатирично-побутові повісти російською мовою „Пан Холявський“ та „Пригоди Столбикова“, низку історичних статтей, нарисів, оповідань, переважно з історії Слобожанщини й нарешті кілька популярних творів для народу українською мовою: „Священну історію“, короткий нарис карного права, „Листи до любезних земляків“ тощо. Помер 20.(8.) серпня 1843 року.

Велика історично-літературна вага письменницької діяльности Квітки за-

[1]) Озерянський образ Б. М. — один з найбільше шанованих образів на Вел. Україні; нині знаходиться він у Харкові. Образ сей — зах.-українського писання, коронований. По всій імовірности принесли його на Слоб. Україну переселенці з Зах. України в XVII. ст., коли Слобожанщина заселювалася переважно галичанами, волиняками та подолянами. Образ той шанують і православні й католики.

[2]) М. Каченовський (1775—1842), Українець з походження, вихованець Харків. Колегіюму, в своїм часі відомий історик і літературний критик, професор Москов. У-ту й редактор журн. „Вѣстник Европы“, в котрім — за його редакторства — містилося чимало й українських річей. З багатьох історичних теорій та гіпотез К-го особливо цікава теорія про цілковито ріжне походження Українців та Великоросів

[3]) Подруже життя Квіток було правдивою „ідилею“. Є відомости, шо М. Гоголь у своїх „Старосвіцьких поміщиках“ почасти перевіс на Опанаса Івановича та Пульхерію Іванівну деякі риси й образки з подружого життя Квіток.

ГР. КВІТКА-ОСНОВЯНЕНКО

яко релігійно-консервативний письменник

Нарис характеристики його світогляду.

Літературна творчість і світогляд Квітки, розуміється, сильно звязані з українським письменством XVII.—XVIII. вв. В багатьох творах Кв. панують елементи релігійно-етичний та сентиментально-ідеалістичний, якими була сильно перенята давніша українська література. В своїх творах сатиричних і гумористичних Квітка теж був у значній мірі продовжателем українських сатириків та гумористів XVIII. в., авторів інтермедій, пародій, сатиричних пісень і т. под. творів, якими так багате українське письменство.

Суспільно-політичні погляди Квітки представляють також ніби дальше продовження й розвиток української суспільно-політичної ідеольогії XVII.—XVIII. вв., основаної на християнських засадах. Таксамо, як і українські письменники XVIII. в. особливо Гр. Сковорода, Квітка вважав, що в основі суспільних відносин повинні бути релігійно-етичні засади, і що шлях до направи людства й поліпшення життя людей провадить не через суспільні й політичні зміни, а виключно через моральне удосконалення людей, через переведення християнських засад у всіх сферах життя. В простих і популярних реченнях — у своїх „Листах до любезних земляків“ почасти і в деяких мистецьких творах Квітка висловлював по сути ті самі ідеї, які згодом М. Гоголь виложив у яскравішій формі у „Вибраних місцях з листування з друзями“, а ще пізніше російські та українські, зросійщені релігійні мислителі розвинули в цілу фільософічну систему.

Виходячи з релігійних засад свого світогляду, Квітка таксамо як і М. Гоголь був виразним і послідовним консерватистом. Він був переконаний, що при всякім суспільно-політичнім устрою, коли тільки люде поступатимуть згідно з християнською наукою, всім буде добре. — Літературна діяльність Кв. припадала як раз на часи політичного протверезіння Европи після „великої“ франц. революції. В жахливих подіях тої революції Европа мала наочну, досвідну лекцію, до яких страшних наслідків доводить здійснення революційних „ідеалів“. Під впливом тої „лекції“ на зміну революційним доктринам Русо, енцикльопедистів і т. ин., в самім кінці XVIII. та в першій пол. XIX. в., спершу у Франції, потім і в инш. краях Европи появилися консервативні теорії Сен-Мартена, Ж. де-Местра, Бональда, Галлера, Карамзіна та ин., розвинуті на релігійній основі. Знайшли вони свій відгук і на Україні, особливо в творах Квітки й М. Гоголя. В основах своїх консервативні ідеї всіх тих письменників безперечно слушні й правдиві; але у подробицях деякі з них, між ними й Квітка та Гоголь, доходили нераз до надто вже крайних висновків. І сі крайности витворили давніше навіть певну нехіть до тих письменників, зокрема до Гоголя й Квітки, в очах „широкого круга“ інтеліґенції, перейнятої т. зв. „поступовими“ настроями.

У своїх „Листах до любезних земляків“ Квітка обстоює істнуючий лад і проповідує „землякам“, наддніпр. Українцям, покірність, слухняність та щиру відданість істнуючій владі, тобто російському цареви і його урядникам: „Моліться, пише він, за царя раз-у-раз, лягаючи і вставаючи, дома і в церкві, бо „як Бог на небесах, так він у нас на землі“*) Та не лиш моліться, а й слухайте його й поставлених від нього начальників, бо „інакше вийдуть замішательства й непорядки“.

*) Се порівнання часто зустрічаємо в консервативних письменників того часу, зокрема у Ж. де-Местра, одного з найвизначніщих ідеольогів консерватизму, котрий — будучи сардинським послом у Петербурзі на поч. XIX. в. — мав значний вплив на розвій консервативних ідей у Російській державі.

гально відома. Він перший — не тільки на Україні. але в цілій Європі — почав писати оповідання з селянського життя, в котрих змальовував справжній селянський побут, а не сентиментально-романтичні вигадки про селян. Квітка не перетяжував своїх оповідань і повістей побутовим та етноґрафічним матеріялом, як се робили деякі пізніші письменники народницького напряму, але мимо того, своїм вірним і живим змалюванням життя, побуту, вірувань і звичаїв сх.-українського селянства а почасти й инш. верств 1-ої полов. XIX. в. дав цінний матеріял і для української етноґрафії. Історик української етноґрафії акад. М. Сумцов уважав заслуги Кв. на полі етноґрафії так значними, що ставив його поруч з найліпшими фаховими збирачами та дослідниками українських етноґрафічних матеріялів. — Разом з тим Квітка дав у своїх творах взірці сатирично-побутової повісти й родинної хроніки („Похожденія Столбикова“. „Пан Холявскій“) та побутової комедії („Пріѣзжій из столицы“, „Шельменко писар“ та ин.), котрі до певної міри послужили зразками для багатьох російських і українських письменників, передовсім для М. Гоголя, С. Аксакова, а почасти навіть для найвизначнішого російського сатирика Салтикова-Щедрина. Особливо багато завдячує Квітці М. Гоголь, котрий дуже багато позичив для свого „Ревизора“ з Квітчиного „Пріѣзжаго из столицы“, а для „Мертвых душ или Похожденій Чичикова“ - з Квітчиних „Похожденій Столбикова“ майже до подробиць повторюючи Квітчину повість у деяких місцях „Мертвих душ“, напр. у сцені з Плюшкиним, сією „фотоґрафією“ Столбикова батька. Спірне давніш питання про залежність творів М. Гоголя від Квітчиних, після праць Баженова, треба вважати остаточно вирішеним. і тепер уже не може бути сумнівів у тім, що Гоголь наслідував Квітку. — Разом із тим Квітка може вважатися родоначальником сентиментально-реалістичної течії в українській і російській літературі, якої представниками потім були М. Гоголь, Ф. Достоєвський, Б. Грінченко, В. Гаршин і багато инш. письменників - Українців, що писали чи то по українськи, чи по російськи. Зокрема, в своїй повісти „Сердешна Оксана“ Кв. порушив проблем морального відродження людини через каяття й страждання, котрий пізніше в глибшій формі освітлювали инші письменники сентиментально-реалістичного напряму. Своїми історичними оповіданнями й нарисами Кв. прислужився до дослідження майже нероспочатої тоді галузи української історії — минулого Слобожанщини. При тім він постарався вияснити „внутрішну“ історію сього краю; а разом з тим підчеркнув позитивну ролю російськ. держави в історії кольонізації Сх. України, про що забували в більшости українські історики XIX. в., за винятком Куліша й Драгоманова. — Але найбільша історично-літературна заслуга Квітки в тім, що він був першим українським повістярем і взагалі першим українським письменником-прозаїком: Перед Квіткою українське письменство складалося з поезій і драматичних творів, Повістей таксамо як і наукових та публіцистичних творів, писаних українською мовою, не було. Українці з походження — повістярі, публіцисти, історики в II. половині XVIII. й на поч. XIX. в. зачали писати свої твори по російськи, як Наріжний, М. Гоголь, а навіть талановитий автор політично-історичного памфлету „Історії Русів“ Гр. Полетика й баг. инш. Але очевидна річ що без повістей і взагалі без ріжноманітних прозаїчних творів не могло бути справжної літератури, особливо в нових часах, коли повість, оповідання, роман стали головними видами красного письменства. Цілою низкою своїх оповідань і повістей Квітка наочно виказав, що українська мова цілком придатна для мистецької прози в її ріжних родах, дав гарні приклади більших і дрібних сентиминтальних, романтичних, гумористично-побутових, фантастичних та ин. українських повістей, оповідань і нарисів і започаткував таким чином розвиток української повістевої літератури в ріжних напрямах. Разом з тим своїми „Листами до любезних земляків“ поклав початок українській публіцистиці; а инші його писання для народу були першими творами науково-популярної літератури в українсьій мові.

В. М.

—o—

„Людина одержує двояке виховання: одно від родичів і школи, друге — важніще — через свою власну, довголітну, свідому працю над собою“.

Квітка в Галичині

Ширше галицьке громадянство зазнайомилося в перше з Квіткою-Основяненком в 1849 р. Тоді заходом відомого галицького діяча Ів. Борисикевича появився у Львові окремим виданням найкращий твір Квітки: „Маруся“. Видання се попереджає образок Марусі — ґравюра Івана Соммера з Праги. Далі докладна біоґрафія Квітки та дуже прихильна оцінка його писань. При кінці книжки доданий „Словарець“ деяких українських і відповідних їм галицьких, польських та російських слів. На видання се появилася тодіж прихильна бібліоґрафічна замітка І. Б. Ґ. у „Зорі Галицькій“ (1849 ч. 55). „Маруся“ появлялася в Галичині ще кількома окремими виданнями: 1876, 1877, 1911 р. Крім „Марусі“ появився у Галичині ряд инших Квітчиних творів у 1864, 1872, 1882, 1891, 1916, 1918 р. — всі у Львові та переважно коштом „Просвіти“. Перше збірне (неповне) видання писань Квітки у Галичині видав у Львові в 1878 р. І. Онишкевич у своїй „Рускій Бібліотеці“ (т. II-й). Та найповнійше видання Квітки у Галичині появилося в 1904 — 1905 р Се відоме 2-томове видання Ю. Романчука у „Руській Письменности“, що її видає львівська „Просвіта“. Видання се вийшло в 1913 р. 2-им накладом. К.

—o—

Нові книжки

Правда 1 серія. Ч. 6. МОДЕРНА ПРЕСА. Львів 1928. 8⁰ ст. 40. Ціна 50 сот. Видає Марійське Т-во Молоді у Львові.

Є це друге видання книжечки „Пресові завдання“, що містить дві статейки о. В. Мельника і І. Гладиловича, про вагу модерної преси взагалі і про завдання і обовязки католиків відносно своєї преси. З приводу надходячого „місяця катол. преси і книжки“, що відбудеться в січни 1929 р., цей останний випуск серії листків „Правди“ необхідний для кождого священика і католика інтеліґента.

„Кождий гін, сам собі полишений, — сліпий. Також гін до свободи сліпий і коли ухилиться зпід керми розуму, то втягне людину в пропасть. День у день можна зауважувати сумні факти, що пропадає багато молодих людей, котрі фальшиво зрозуміли свободу.“

Ся Квітчина проповідь пошани й вірности російському цареви викликала в новіших часах, в кінці XIX. та на поч XX. в., велике згіршення й обурення серед української інтеліґенції, галицької й наддніпрянської. А разом з тим осуджувано й засаднично суспільно-політичні погляди Квітки. Єфремов напр. закидав Квітці „громадську низькоокість“, бачив у Квітці „жертву (!) панського походження й становища“ і радив „відкинути в сю його моральну науку“ (!). Та очевидна річ, що Єфремов, дивлячись через свої окуляри „поступовости“ й „лібералізму“, не спромігся зрозуміти всі глибини моральних і суспільно-політичних поглядів Квітки, його стремлінь до управильнення суспільних відносин на християнських засадах і особливо його цілком слушних побоювань революційних небезпек і анархії, які мусіли наступити при роспаді ладу та знищенню влади. Віща й глибоко-ніжна душа письменника здрігалася, передчуваючи й уявляючи собі ті страхіття, ту грізну анархію, що завше слідує за політичними завирюхами. І саме через те нащадок українського Гетьмана й багатьох инших визначних українських державних діячів, між ними й „Мазепинців“ Горленків, вихований у традиціях сх.-української старшини, щиро люблячий минуле козацької України, Квітка волів міцну владу чужого монарха, що забезпечувала цілковитий спокій і господарчий та духовий розвиток України, ніж всяку революцію й анархію. За часів Квітки не було ще в Російській державі спеціяльних обмежень та переслідувань української культури. Справа Кирило-Методіївськ. Братства виникла вже кілька років по смерти Квітки; до того ж арештування й засудження членів Братства наступило в наслідок їх політичних, а не культурних змагань. Справжні обмеження та переслідування української культури в Російськ. державі в XIX. ст. почалися щойно в 1860-их рр. Мусимо при тім іще памятати, що Квітка, як і майже вся сх.-українська старшина в 2-ій пол. XVIII. в. та її нащадки в 1-ій пол. XIX. в., не бачив у російськім царі тирана й ворога України. Не забуваймо, що в XVII.—XVIII. вв. роля Російської держави в історії Сх. України, як се яскраво підчеркували Драгоманів та Куліш, була подвійна: Росія нищила українську державність, але рівночасно, лише завдяки союзови з Росією, український нарід одержав можливість кольонізувати й опанувати широкі простори південно-східної України, переважно степові, за котрі боролися Українці більше ніж 1000 літ з ріжними східними, головно кочовими, племенами. В своїх нарисах та оповіданнях з історії Сх. України Квітка з одушевленням росповідає про ті часи, коли переселенці з Зах. України, з ралом в одній руці й зі зброєю у другій, обертали пустинні сх.-українські степи та ліси в культурний, хліборобський край, коли вони мусіли постійно бути готові або відбивати напади татарів, або тікати й ховатися від їх наїздів; росповідає й про незвичайно важну для Слобідської України допомогу Росії в обороні від татар, і далі — про щасливий час, що наступив для Сх. України по зруйнуванню Росією Кримського ханства. Цілком безсторонно і щиро Квітка виказав, що Російська держава дійсно допомогла оберненню південно-східної України в спокійний і культурний край та забезпечила можливість дальшої кольонізації й господарчого розвитку півд.-сх. України.**) **Отся** роля Російської держави у значній мірі й мирила з нею сх.-українську старшину в 2-ій пол. XVIII. в., а потім її нащадків, між ними й Гр. Квітку - в 1-ій пол. XIX. в.

Але в глибині душі пра-правнук Гетьмана Данила Апостола і внук полковника Гр. Квітка, розуміється, мріяв про

**) На сі корисні наслідки українсько-російського союзу й політичного зєднення XVII.—XVIII. вв. пізніше ще більш яскраво вказували Драгоманів та Куліш. Але, розуміється, поруч з тими користями, зєднення України з Росією принесло Україні й загально знані великі шкоди

Відомий з солідности
МАҐАЗИН НОВОСТЕЙ мужеських і дамських
І. ЗІХЕРА Львів, пл. Капітульна 3. (напроти катедри)
поручає на зимовий сезон великий вибір: **Рукавичок і панчіх,** трикоти Єґера і вовняні реформи, камізельки, пуль-овери, домашні пантофлі. Ціни приступні. Великий вибір ковнірців для Всеч. Духовенства.
356 4-20

НОВИНКИ

Відкрили цінні рукописи досі невідомих поезій Пушкина, м. и. більшу поему „Монах“.

Німецька мова в Альзації. Француська рада міністрів рішила одноголосно перенести з Альзації всіх урядників, котрі не знають німецької мови.

Ілюстрований журнал „Свят“ приніс у ч. 47. фотоґрафію — когута, котрий має пописуватися в Ню-Йорку співами арій з „Кавалерії Рустікана“ і ще до того сам собі акомпаніює на фортепяні...

Помер з голоду в больш. тюрмі секретар Троцького Бутов. Як доносить берлінська преса, сей факт викликав у Росії демонстрації комуністичних робітників за Троцьким.

Одинока українська відливарня дзвонів
Михайла Брилинського
вул. Замарстинівська ч. 41. Телеф. 63-56 (власний дім).



Відливає мельодійні дзвони довільної величини з найліпшого металю о чистім і звучнім голосі, під порукою чистої гармонії, як також витревалости. — Купую розбиті дзвони, на жадання переливаю на нові. Відливаю з усяких металів відливи, як бронзівничі, машинові, будівельні, плоскорізьби, фіґури і т. и. — скоро, солідно і на догідних услівях. 357 4-10

Які афіші найбільше виразні. Урядова анкета переведена недавно в Анґлії виказала, що найбільше впадає в очи жовтий афіш з чорним друком. Дальше йдуть такі комбінації: зелений друк на білім полі, червоний на білім, синій на білім і т. д. „Чорне на білім“ стоїть геть далеко за тими комбінаціями.

ОПОВІСТКИ

Всіх П. Т. Передплатників, котрі одержали **книжки,** видання У. Х. Орґанізації, просимо ласкаво надсилати **належности** за них, по змозі в як найкоротшому часі. Розвиток української Католицької Акції в руках самих Українців-католиків. Без належного попертя нашої видавничої праці та Акція не зможе розвинутися і не буде в силі сповнити своїх завдань.

Секретаріят УХО у Львові.

ДО ВИДІЛІВ ФІЛІЙ І ЧИТАЛЕНЬ Т-ВА „ПРОСВІТА“.

В останнє приґадується справу виготовлення і переслання звідомлень цілорічної діяльности. Вони потрібні для виготовлення загального звідомлення про теперішний стан освітньої роботи та її досягнень.

Найдалі до дня 15-го грудня ц. р. належить вислати виповнені звідомлення по призначенню. Супроти байдужих поступимо згідно з вимогами статуту Товариства.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта“ у Львові.

КЛИЧУТЬ ВАС! — ВІДГУКНІТЬСЯ!

Наш поклик до надзвичайних датків на ліквідацію фінансової крізи „Рідної Школи“ не проминув безслідно. Українські Товариства, Орґанізації і поодинокі громадяне та громадянки. які найбільше дорожать рідно-шкільними установами, відгукнулися, пересилаючи більші чи менші надзвичайні датки. Датки ці оголошено своєчасно в часописях.

Слідуючі Громадяне й Орґанізації не тільки від себе зложили надзвичайні датки на „Рідну Щколу“, але взивають також других до цього:

Службовики „Центросоюзу“ у Львові кромі складаного щомісячно 1 прц. своїх поборів — жертвували 397·18 зол. на „Рідну Школу“ і взивають всіх приватних службовиків Українців без огляду на те, у кого вони працюють, а в першу чергу кооперативних робітників у Львові і в краю, щоби вони також негайно зложили одноразово на ціли „Рідної Школи“ свій однодневний заробіток.

Повітова Управа „Української Христіянські Орґанізації“ в Старім Самборі зложила 34·50 зол. і кличе всі Повітові Управи „Українських Христіянських Орґанізацій“ до зложення надзвичайних датків на „Рідну Школу“.

Виділ „Товариства Українських Ветеринарійних Медиків“ в Берні прислав 108·50 чеських корон на збірку між товаришами українськими студентами і кличе всіх товаришів і ветеринарійних лікарів та Т-во українських ветеринарійних медиків „Ватра“ у Львові надсилати надзвичайні датки до „Рідної Школи“. (Слідує цілий ряд інших товариств, кооператив і т. д.

Гол. Управа „Р. Школи“ Львів, Ринок 10.

Рукописів редакція не звертає.

КОНКУРС на орґанізатора-люстратора Кружків „Рідної Шмоли“ як урядовця Головної Управи. Від компетентів вимагається доброго і ясного стилю, плавної і гладкої вимови для виголошування рефератів і промов та орґанізаційної практики. Платня після умови. Подання враз з особистими документами (свідоцтва, посвідки і т. п.) і curriculum vitae вносити до Головної Управи „Рідної Школи“ у Львові, Ринок ч. 10. до 15. грудня 1928 р.

Головна Управа „Рідної Школи“.

Товариство Бесіда заходом „Секції Помочі Доростаючій Молоді“ при Т-ві Охор. Дітей у Львові улаштовує в неділю дня 2. грудня 1928 р. в год 4-ій попол. в салі Т-ва Бесіди (Народний Дім, Рутовського 20) ВЕЧІР КАЗКИ для дітей своїх членів і їх знайомих від 4—10 літ. Програма: 1) Казка бабуні, 2) Деклямація, 3) Жива Лялька, 4) Спів, 5) Юрза Мурза 6) Фантова льотерія, 7) Король і королева „Міґдала“. Вступ за добровільними датками. По виставі ріжні діточі забави. 365 2—2

Кінотеатр „ВАРШАВА“ в Станиславові, Липова 1. висвітлює: 362 4—4
Від 30. XI. „Пан Тадеуш“.
Від 7. XII. „Дощ рож“.
Від 10. XII. „Спадкоємці Казанови“.

ОГОЛОШЕННЯ

Д-р Володимир Бабій
зубний лікар
Львів, вул. Гетьманська ч. 8.
(біля ресторану Зволінської)
366 Число телєфону **63-24.** 2—2

Др. Марія Криґовська
спец. недуг носа, уший і горла
лічить:
341 **хиби вимови** 8—20
(гикання, слухонімоту, гугнявість і т. п.)
Львів, вул. Кльоновича 6. Від 3—5.

БЕЛЬСЬКІ СУКНА — НА ОДЯГИ Й ВЕРХИ — найдешевше в
АЙЗЕНБЕРҐА, БОЇМІВ ч. 18.
Догідні умови для П. Т. урядників (-чок). При оказанню витинка 6 процент опусту.
350 6—10

ЩІТКИ всякого рода
поручає робітня
Маріяна ГРИГОРЧИКА
ЛЬВІВ, Боїмів ч. 1
353 (угол вул. Рутовського) 6—10

свою державність, про „свою хату“, в якій „своя правда, своя сила й воля“... і згадував з мелянхолійно-тужливим смутком і пієтизмом часи державного життя України, таксамо як і Шевченко у прегарній поезії, присвяченій якраз Гр. Квітці („До Основяненка“).

Річ ясна, що горячий дух Шевченка бувби не присвятив Квітці поеми (та ще й такої поеми!) — колиб рахував його до тих, котрих з погордою називав: „підніжки, грязь Москви!“ Інтуіція Шевченкового ґенія вірно говорила йому, що Квітка — дійсний патріот і великий працьовник України. Він казав шанувати російську царську владу, але робив се тому, бо в минувшині бачив і в будуччині передбачав, що український анархізм ще за сильний, щоб могла вдержатися своя влада. Всего того Шевченко міг не розуміти ясно, але очевидно відчував. І тому хоч сам остро ненавидів російський царат, — до Квітки, котрий той царат казав шанувати, звертається з любовю й дуже великим довірям, як до патріота України.

Се одно з найцікавіщих місць у творчости Шевченка і мабуть у творчости великих поетів взагалі.

В кожнім разі Квітка щиро любив свій рідний край, дуже цікавився його минулим, чимало писав про місцеву історію свого краю; нарешті, без галасливих вигуків довершив велике патріотичне діло, поклавши початок українському повістевому та взагалі українському прозаїчному письменству.

Мимо деяких виразних літературних хиб, надмірної сентиментальности й ростягнутости його повістей і т. д., українські твори Квітки здобули собі незвичайно широке росповсюднення й популярність, особливо на Вел. Україні. Квітка був там безперечно не тільки одним з небагатьох загально-знаних українських письменників, але і найпопулярнішим, після Шевченка, українським письменником. Під той час, коли більшість українських письменників, між ними й Гулак-Артемовський, Руданський, М. Вовчок, П. Мирний, Франко, й навіть Л. Українка, Коцюбинський, Олесь та ин. до 1917—18 рр. залишалися зовсім незнані навіть інтеліґенції на Вел. Україні, за винятком невеликої „національно-свідомої“ її частини, твори Квітки видавано багато разів у великій кількости примірників. Їх читано й під селянською стріхою, і в господі „малоросійського“ „пана“, поміщика, і в родині священика, урядника, міщанина; а Квітчине „Сватання на Гончарівці“ було одною з найбільш улюблених пєс на Вел. Україні. У Грінченка („Перед широким світом“) яскраво змальовано те незвичайно сильне вражіння, яке робило на селян у 1890-их рр. читання Квітчиної „Марусі“: жаден твір не зворушував їх так глибоко, як „Маруся“! Одна з головних причин великої популярности Квітчиних творів (як по части зазначав уже Грінченко) се щирий і д е а л і з м Квітки, його горяча віра в добро, та инші симпатичні риси його світогляду, що випливають з христіянських настроїв та переконань письменника й осяюють його твори, незавше досконалі з літературно-технічного боку.

Реліґійно-етичний ідеалізм і консерватизм се головні риси Квітчиних творів, основа його творчости. В очах „поступової“ критики та „ліберально“ настроєного громадянства сі риси, особливо консерватизм Квітки, були великим „мінусом“. Але нині, у 150-ту річницю уродин Квітки, — по всіх тих „завірюхах“, „непорядках і замішательствах“, яких жахався Квітка і які впали на український нарід в останнє десятиліття, — безперечно настав уже час зрозуміти й належно оцінити перенятого реліґійно-консервативними ідеями Гр. Квітку, таксамо, як зрозуміли й оцінили Росіяне Миколу Гоголя дуже близького по поглядах і творчости до Квітки. **В. З.**

—o—

Панчохи, трикоти, трикотажі, 335 8—8 білизна дамська і мужеська, торбинки, парасольки, рукавички скарпетки, також галянтерія й перфумерія. — Товар першої якости, по дуже низьких цінах продає новоотворена фірма **„РОЗЦВІТ“ Ф. Гляйхер, Руська 8.**

ЧАЙ
КАВУ
ВИНА
в найлучших родах — по найдешевших цінах — поручає 300 15—15
Едмунд РІДЛЬ
Львів, Рутовського 3.
Цінники на жадання безплатно.

СКЛО
ПОРЦЕЛЯНУ
КРИШТАЛИ
ПОРУЧАЄ 361 3—4
НОВООТВОРЕНИЙ СКЛАД
ОЛЕКСАНДРА ОНИСЬКА
ЛЬВІВ, ГАЛИЦЬКА 20 (ріг Валової).

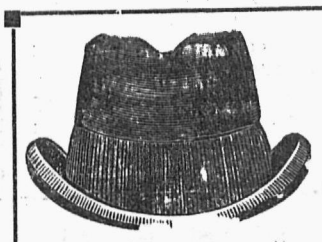
ШАПКИ КАПЕЛЮХИ
у великім виборі 322 6-12
по низьких цінах
Іван Віттман, :-: ЛЬВІВ, :-: Трибунальська 1.

ЗДІБНОГО РІЗЬБАРА ОРНАМЕНТАЛЬНОГО пошукує варстат уряджень церковних 362а **ТЕОДОЗІЯ КОМІСАРУКА** 2—5
Станиславів, вул. Круля Яна III. ч. 15.

Светери, жакети, костюми гарсонки, камізольки дамські й мужеські, гальки, реформи, панчохи камаші, штильпи, скарпети і т. п.
ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.
Підношення очок панчіх шовкових і фільдекосових.
Виконує з найліпшого матеріялу дуже старанно й по умірених цінах
Трикотарська робітня В. Лібанської
262 ЛЬВІВ, Баторого 34, (мезанін). 23—30

Найтревальші **ПАНЧОХИ, СКАРПЕТКИ**
ПФАУ, Львів, **РИНОК 19.**
246 б найдешевше, бо вхід через сіни. 49-50

Йосиф Сметана ГОДИННИКАР
у Львові, вул. Коперника 18.
поручає: **Годинники** стінні й кишенкові з женевських фабрик: *Omega*, Glashütte, Roskopf-и патентовані і т. п., також **вироби зі золота і срібла.** Виконує всякі роботи годинникарські по умірковапих цінах. Замовлення з провінції виконує негайно! 347 7—10

МАҐАЗИН І РОБІТНЯ КОНФЕКЦІЇ
та дамських суконь
ЦЕЦИЛІЯ ГАН
Львів, пл. Смольки 1а (напроти кіна „Марисенька“)
325 Полеґші **в сплатах.** 11—20

ПОЗІР! ПОЗІР!
Найдешевший цінник блаватних товарів

Ручники сільські з метра	зол.	1·20
„ пікові і дамаст. з метра	„	1·70
„ відпасовані	„	1·90
„ „ купелеві	„	2·70
Стирки з метра	„	—·90
Зефіри на сорочки	„	1·80
Димка на підштанці	„	1·70
Оксфорди на сорочки	„	1·30
Полотна й schirting-и	„	1·40
„ на простирала	„	2·75
Простирала 2 метр.	„	5·50
Скатерти з метра	„	5·50
Опалі на білля в ріжних красках	„	3·80
Кретонина фіранки	„	1·30
Бархани і флянелі	„	1·70
Флянелі гладкі	„	1·50
Шевіоти на мундурки	„	4·50
Коники діточі	„	4·—

Галицький Магазин Новостей, Львів, Галицька ч. 15.
Замовлення висилаємо відворотною почтою 351 за посліплатою. 6—10


РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На осінний і зимовий сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
138 43-?

Одинока у Львові
Робітня ґорсетів
на французький стиль поручає: ґумові пояси бедрівки, шліпфери, підвязки, бюстоноші, опаски, також реформи менструальні, реформи трикотові і шовкові тільки у фірмі:
„ГІҐІЄНА“, Р. Кернер
Львів, Пасаж Міколяша над кіном „Уцєха“
345 Телєф. 51-24. 7—15

ВЗУТТЯ мужеське, дамське власного виробу
по дуже низьких цінах поручає 26 23 27
першорядна робітня обуви :-:
ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шептицьких ч. 1 напроти св. Юра.

ПЕРЕПЛЕТНЯ Петра ПОДОЛЯКА
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЖОВКІВСЬКА ч. 28
приймає всякі церковні роботи, як: Євангелія, Служебники, старі книги, брошурування всіляких накладів, канцеляр. книги, все, що входить в круг переплетничої штуки по найприступнійших цінах. Робота солідна і точна. 342 8 ?

ПОРУЧАЄМО НОВО ВІДЧИНЕНУ
ФОТОҐРАФІЧНУ РОБІТНЮ
„ДОРА“ ЛЬВІВ, Словацького 2.
302 1—20

ШОВКОВІ КОВДРИ,
матераци, фіранки, капи,
найдешевше
у фірми:
Ф. КНАУЕР і СИН
ЛЬВІВ, пл. КАПІТУЛЬНА ч. 2
340 напроти катедри. 8—10

ЖУРНАЛИ 354 4-25
КРОЇ
МАНЕКІНИ
поручає фірма
„ЖУРНАЛ“ Львів, пл. Бернардинська 2.

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ. І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., проч р по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка“ — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 28—50

П. Т.
Маю честь поручити свою кравецьку фірму
Станислав Курц
у Львові, вул. Баторого ч. 12—14, 4 пов.
в котрій проваджу окремий відділ для Всеч. Духовенства, виконуючи всякі вбрання для П. Т. Отців і цивільні: **Реверенди** всякого роду, верхні окриття, нагортки, плащі, пелерини, порохівники, бунди і т. п., а також нові футра і перерібки футер.
З високим поважанням
Станислав Курц
кравець мужеський і спеціяліст для П. Т. Отців
326 11-20
Львів, вул. Баторого 12—14, 4. пов.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА
поручає фабрика
Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка
Львів 25, Бічна Кульпарківська 9. Тел. 57-48,
331 Жадайте цінників. 10—12

Продажа на догідні сплати!!
Машини до шиття
Ґрамофони, ровери,
Кружлівки молочарські
26—30 264
та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ
Александер МАЛИМОН
Львів, ул. Валова, 11 а.

НАДІЙШЛИ З ПАРИЖА ОСТАННІ КРЕАЦІЇ
ОПАСОК — ҐОРСЕТІВ — СТАНИКІВ
ПАНЧІХ — формуючих ноги
ПАНЧОХИ на жиляки
МАҐАЗИН ПАРИЗЬКИХ ҐОРСЕТІВ **„МАЛҐОЖАТА“**
346 ЛЬВІВ, БАТОРОГО 34/II. 8—20

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 94 (196). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 6 грудня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телєфон 4—48. Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Революція в Афґаністані

З Калькути доносять: В Афґаністані революція. Палату короля Аманулагa й инші урядові будинки підпалено. Вони згоріли. Революція шириться. Король обняв команду над армією в ціли здавлення розрухів.

Тайна Рада обняла правління Анґлії

Хорий король підписав уже відповідний декрет.

З Лондону депешують: Іменовано таємну раду, котра буде залагоджувати справи іменем хорого короля. В склад її входять: Королева, престолонаслідник і другий син короля, архиепископ з Кентербери, канцлєр і премієр міністрів.

Смерть у поєдинку

Літерат Станіслав Штрумф-Войткевич убив у поєдинку віцедиректора Загаль. Кредит. Банку, 32-літного Олекс. Завадського (котрий пару літ працював у Львові). Смерть від кулі наступила на місци. Убитий осиротив жінку і двоє дітей. — У звязку з тим внесено в соймі законопроєкт, по приняттю котрого убийства в поєдинках будуть карані як звичайні злочини убийства, а секунданти як учасники. Офіцири за всяку участь у поєдинках утратять шаржу.

Хто підходить під дім, що валиться?

В льондонській палаті послів в часі дебати над кредитами для розвитку заграничної торговлі заступник міністра Гакінґ пояснив, чому уряд Анґлії не дає кредитів для торговлі з большевією:

„Наше міністерство — сказав Гакінґ — передовсім ділове. Длятого я не буду вживати політичних арґументів, тільки опруся на ділових арґументах і здоровім розумі. Тільки нерозумний підходить за близько під дім, котрий валиться. Ті, що торгують з большевиками, поносять тепер великі втрати і дуже зажурені ще більшими в будучности. Совєтська Росія не має ні хліба ні иньших товарів на вивіз, отже річ ясна, що її кредит паде весь час і буде дальше падати, бо вона ввозити мусить, а вивозити не має що. Незабаром її положення буде ще гірше. Небагато знайшлосяб в Анґлії таких, котрі наразилиб своє особисте майно на ризико торговлі з большевиками. Тимменьше держава має право ризикувати податками, зібраними з анґлійського народа".

Так тепер говорить уряд Анґлії, котрий пару літ тому говорив, що буде торгувати навіть з людоїдами, коли се буде йому вигідне. Преса підчеркує, що людям, котрі не додержують договорів, очевидно не повиннося кредитувати.

Голод і упадок гроша в СССР.

В Ленінграді „прикріплено" все населення до означених кооператив. Масла видають по 1 1/2 кґ. на людину на місяць, хліба по 4 5 кґ. на місяць. Нестає муки і круп. Мяса досить.

Велике занепокоєння викликає упадок курсу червінця Інфляція наступає. Дня 1. X. 1927 було в обізі 1 міліярд 638 міл. рублів, а в рік опісля 2 міліярди 110 міл.

Відкриття старих культур на Україні

На однім острові коло Очакова відкопали кілька дільниць старогрецького (йонського) міста зі святинею Афродити. Віднайдено там артистичні мальовила. Місто се було там уже тому 2.500 літ. В нім відкрито також вапняні плити, покриті старим письмом Варягів, т. зв. рунами.

Академія дотепу і гумору

Студенти університету в Медіоляні оснували „Міжнародну Академію дотепу й гумору". На патронів її вибрали старих і новіщих письменників: Боккачія, Рабелє, Марка Твейна, Свивта і Такерея. Ціль нової інституції: здержати занепад дотепу й гумору й тим вилічити людство від спліну (нудьги). Інституція та має підпомагати кожде здорове предприємство з гумором і творити нові форми веселости. Вона віднесеться до всіх людей з дотепом на цілім світі, щоби знов приучували людство, весело сміятися.

Ціни хліба і мяса в ріжних містах

Пересічні ціни хліба і мяса в ріжних містах були минувшого місяця такі (за 1 кґ. в америк. центах):

Хліб:	житний	пшеничний	риж
В Берліні	11·4	—	11·2
Відні	10·5	—	13·8
Празі	9·6	10·1	—
Варшаві	7·	11·9	14·
Римі	—	10·8	15·5
Лондоні	—	9·	12·5
Мясо:	волове	вепрове	солонина
В Лондоні	57·9	—	68·6
Берліні	54·8	52·4	61·9
Римі	55·2	—	50·4
Празі	45·9	—	42·
Відні	45·2	62·2	50·8
Варшаві	37·4	37·4	40·

Чи католик може бути соціялдемократом?

Церква каже: Ні! — соціяліст: Так!

Поставлене в наголовку питання було недавно темою одної анкети, що її скликав у Відні т. зв. „Союз реліґійних соціялістів Австрії". Що це за „союз" і звідки він узявся, про це пише віденська „Райхспост" так: „Рух реліґійних соціялістів Австрії зявився недавно, а саме приблизно в тім часі, коли соціялдемократичні проводирі рішили піти (зі своєю пропаґандою) на село, щоб там дістати тих 300 тисяч голосів, котрі бракують їм до здобуття більшости в парляменті". На анкеті, що стягнула велике число учасників, були 3 реферати, з них перший і послідний відповідав на питання потверджуючо, другий — заперечуючо. Перший референт, віденський робітник, переконаний соціяліст, притім чоловік віруючий, старався боронити тезу, що „католик може бути соціялдемократом". На доказ свого погляду навів факт, що ось мовляв в часі конфлікту в промислі Надренщини католицькі металеві робітники йшли солідарно з соціялдемократами. Та референт поминув при тім мовчанкою питання, чому саме приренські робітники католики зорґанізувалися в свої о к р е м і християнські професійні союзи, чому вони ведуть боротьбу за свої права в рядах тих своїх союзів, а не в соціялістичних? Очевидно тому, що як католики вони не могли бути в одних орґанізаціях з соціялістами. Але цего бесідник не згадав.

На діяметрально відміннім становищі станув другий референт, професор о. д-р Михайло Пфліґлєр. Він як католицький священик заступав думку католицької Церкви. Перш за все бесідник сформулував поставлене питання більш конкретно й актуально так: Чи віруючий католик, котрий хоче бути й остати вірним сином своєї Церкви, може бути приклонником соціялдемократії, якою вона нині у нас є? Бо „католиками" звуть себе многі, котрі помимо охрещення згубили всякий душевний звязок з християнством і Церквою, а „соціялістом" зве себе також большевик, націоналсоціяліст і т.п. Що більше, програмовий бесідник конференції назвав навіть християнських суспільників доби Люеґера „християнськими соціялістами", що є очевидним непорозумінням. Це стане ясне кожному, хто усвідомить собі ріжницю між словами „національний" і „націоналістичний". „Соціяльним" (суспільним) не тільки може і повинен бути кождий католик: він ним мусить бути. Він обовязаний до суспільного способу думання і до соціяльного ділання. Але соціялізм це виразно означений с и с т е м, к о т р и й н е п р и з н а є Церкви, це наука ложна. Проте не повинно бути сумніву ані у свідомого католика ані у свідомого соціяліста. На так поставлене питання Церква мусить відповісти: ні.

Мусить, бо соціялізм, бо соціялдемократія в своїй теорії і практиці звертається проти Церкви, бо під кличами про визволення пролєтаріяту перепачковується в маси всяку ворожу Церкві контрабанду, бо боротьбу за обезправнених надуживається до цілий зовсім инших, бо велика частина соціялдемократів має себе тільки за спадкоємців і наслідників колишніх либеральних Kulturkämpfer-ів. 3-ий референт, подібно як перший, також був за тим, щоб католики, котрі „по своєму клясовому положенню“ є пролєтарами, могли належати до соціялдемократії. Це доказував він таким софізмом: „Що з того, що Бебель назвав соціялдемократію і християнство такими противенствами як огонь і вода? Чиж огонь і вода мимо того не істнують на землі?“

Значить — пише „Райхспост“ — просимо в партію! На теж і є аґітатори, щоб вербувати народ. Але соціялістичний референт повинен був трохи инакше сформулувати питання, а іменно: „Чи може віруючий католик бути в соціялдемократичній партії більше ніж нимим партійним податником? Чи може він прим. аванзувати не то на лідера партії, але хочби на секретара? Чи може він стати редактором соціялдемократичного орґану, або мужом довіря? І на це мусівби відповісти: „Ні, лідером, секретаром, редактором, мужом довіря в соціялдемократичній партії віруючий католик не може стати! Всі ті становища і посади, всі партійні уряди, котрі управнюють до рішаючого голосу в партії, зарезервовані для безбожників, для безвіроісповідних, вільнодумців та Жидів, отже для „духової еліти“ партії. Віруючий католик, що дався б втягнути до соціялдемократії, не може бути більше ніж партійним податником, передплатником партійного орґану, голосуючим при виборах на партійну лісту, а у всіх прочих справах нимим членом партії“. Така відповідь розяснилаб справу краще за всі реферати. Бо в суті річи в основі соціялістичних рефератів лежало таке питання: „Яким способом моглаб соціялдемократія зискати достаточне число католиків, щоб нарешті здобути бракуючі, то єсть бажані, 300.000 голосів?“ — Отсі питання актуальні тепері в нас, галицьких Українців, між котрими знов появилася завмерла по війні, зрештою все хоровита соціялдемократична партія, котра також оперує між нашим віруючим народом.

Політичний огляд

Перед остаточним усталенням німецьких репарацій. — Виглади на сесію Ради С. Н. і польсько-литовський конфлікт. — Чого приїздив сер Драммонд до Польщі?—Французько-італійські шпильки і звязки. — Відродження польсько-мадярського братання і вплив його на політичну систему середньої Европи. — Українська шпилка в міжнародних змаганнях.

Львів, 2-го грудня 1928.

Найактуальніша в сім моменті справа на міжнародно-політичнім небозводі — то остаточне усталення суми відшкодувань (репарацій), до яких зобовязана Німеччина в користь переможців у світовій війні. Досьогочасні означення сих зобовязань (у т. зв. пляні Доса) точні тільки щодо висоти річних рат, та не щодо їх кількости. Німеччина від самого початку домагалася дефінітивної реґуляції, ну, й обкроєння їх, одначе вірителі з Франціею на чолі досі противилися тому, щоби сказати останнє слово. Виходили вони з сього становища, що в перших часах по війні трудно оцінити платничу здібність Німеччини, і вірили, що в дійсности вона по якімсь часі, прийшовши до себе, зможе далеко більше заплатити, аніж зразу могло-б бути правдоподібне. І не помилилися в сих міркуваннях. Хто знав Німеччину в рр. 1919—1923, тому трудно було вірити, що вона до 1928 відродиться до того стану, в якім вона тепер. Здержливість антанти мала ще одну важну причину: вона сподівалася, що її вірителька — Америка — буде більше або менше великодушна у стяганню своїх претенсій від неї, що позволить обнизити зобовязання Німеччини. Сьогодні одначе такої ілюзії вже ніхто не має; Америка стоїть непохитно на становищі холодного банкира, що не знає жадних сентиментів. Все-таки Німеччина обстає при старім домаганню, щоб сума зобовязань була остаточно означена. Чинить вона се з двох причин: перша господарська, яка противиться довголітній непевности щодо висоти обтяження; друга політична, звязана з окупацією Заренння. Як відомо, Німеччина домагається, щоб ся окупація, передбачена версайським трактатом до р. 1935, була знята вже тепер, а найдальше до 1930 р. І таку передтермінову ліквідацію окупації передбачує трактат, якщо Німеччина докладно виповнятиме свої зобовязання; одначе як довго загальна сума незнана, так довго неможливо управильнити й обезпечити сплати тих зобовязань. Тому зрозуміло, що інтересовані держави почавши в вересні у Женеві переговори щодо евакуації німецьких окраїн, мусіли занятися також справою стабілізації відшкодувань Німеччини. Порішено покликати до життя окремий комітет знавців, одначе в останніх часах дійшло до непорозуміння, хто має визначити членів сього комітету: інтересовані уряди (Франція, В. Британія, Італія, Японія і Бельґія разом з Німеччиною) чи т. зв. репараційна комісія в Парижі, покликана до життя версайським трактатом. При першім способі обстає Німеччина, при другім Франція. Ся остання бажає очевидно, щоб комітет експертів як найбільше був залежний від її волі, а окрім сього хоче мабуть допустити шляхом репараційної комісії до голосу і менших, за те послушних своїх союзників, як Польщу й малу антанту. Натомість Німеччина рішившися випити покутну чашу до дна (на всякий випадок сума буде поверх 10 міліярдів марок!), хоче мати до діла тільки з безпосередними делеґатами урядів і спирається притім на недавній женевській умові і на самім версайськім трактаті. Сьогодні неясно, чия теза переможе. До якогось компромісу дійде мабуть при нагоді нової сесії Ради Союза Народів у Луґано, що почнеться 10 с. м., рішиться очевидно за її кулісами, бо справа німецьких

На одяги осінні і зимові, на плащі, раґляни і верхи футер

наймоднійші матерії

ВОВНЯНІ

англійські і бельські першорядної якости, як **камґарни, дубле, англійські шевіоти і т. д,**

всякі підшивки й додатки

поручає детайлічно

по фабричних цінах

відомий з дешевости христ. магазин

ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА

45 ЛЬВІВ РИНОК 45

329 **Догідні умови сплати.** 19—20

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 6. XII. 1928 80

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

VII.

В кілька днів по нападі на дім Агмеда-баші перша жінка Падишаха, мати його первородного сина Мустафи, просила послухання у мужа. Падишах не міг відмовити.

Прийшла з малим синком, вся в чорнім і з глибокою заслоною на обличчу. А як відслонила її, видно було обличча гарне і бліде, вимучене журбою. З плачем упала до ніг чоловікови і сказала:

— Вибач, що я просила побачення. Але сеї ночи мала я страшний сон: снилося мені, що хтось обкрутив шнур (тут дала знак синови, щоб вийшов) довкруги шиї нашої дитини й — плач не дав їй докінчити.

Султан збентежився й відповів тихим голосом:

— Щож я тобі поможу на важкі сни?

— Дай і мені дозвіл, опустити з сином столицю й замешкати у моїх родичів. Я маю дуже важке прочуття.

— З сином? Сеж неможливе. Він як мій наслідник мусить бути вихований тут, на дворі.

— Наслідник? Ще не знати, чи на його наслідство згодиться та, від волі котрої залежить все в цілім сераю — від падишаха почавши, на конях у стайнях скінчивши!...

— Жінко! перервав Сулейман.

— Може неправда? запитала дріжачим голосом. Чогось подібного ще не було в роді батьків твоїх! Вся служба оглядається тільки на її волю, а я, мати престолонаслідника великої держави Османів, не маю навіть чим поїхати до мошеї на молитву...

— Ще мало коней і повозів?

— Ні, не мало, зовсім не мало! Алеж я не можу показатися на вулицях Стамбулу з первородним сином Падишаха в гіршім повозі, ніж вона, та приблуда з Керван-Йолі, що...

Не докінчила, знов вибухнувши плачем. Встала й затягнула чорну заслону.

— Кождій з вас видається гіршим все, що одержить друга. А моя жінка Ель Хуррем таксамо добра як ти...

— Таксамо? І длятого вже всі иньші жінки забули, коли їх муж був у них? А ти, батько, забув, як виглядає твій син від першої правної жінки!... І ти кажеш: „таксамо“!... О Боже!... І навіть виїхати відси не вільно, тільки маю тут мучитися сама в тих мурах?...

Розплакалася голосно і хилялася від ревного плачу як чорна сосна від сильного вітру. Крізь плач говорила щось нерозбірчиво.

Сулейман, котрий все був рішучий, тут не міг здобутися на рішучість тим більше, що відчував і розумів її прикре становище. Надумався, що се добра нагода, позбутися на будуче подібних сцен, котрі в разі повторювання могли нарушити його достоїнство в очах служби і всего двора. І сказав:

— Може твоє прохання вдасться погодити з вихованням Мустафи при дворі. Повідомлю тебе про те в свій час.

Плач під чорною заслоною устав. І дався чути притишений, але як сталь острий голос:

— Погодити? В свій час? Знаю! Ти хочеш наперед ще поговорити з н е ю! Щоб в о н а рішила про те!... Ні!... Беру назад свою просьбу!... І не вступлюся відси, хіба мене і мого сина силою винесуть з дому мужа і батька живих або мертвих!...

(Дальше буде).

репарацій не належить до обсягу діяльности Союза.

На порядку нарад Ради Союза стоїть поверх трицять ріжних біжучих справ, між ними і литовсько-польський конфлікт. Одначе, без огляду на невдачу останньої конференції обох інтересованих держав у Кеніґсберґу, про сей конфлікт сьогодні менше говориться і пишеться ніж коли-не-будь раніше. Видко ні Польща ні Литва не мають інтересу роздувати його і ставити Союз Народів у примусове становище й необхідність накидати якусь розвязку. Які висші рації зробили нагло неактуальними як справу Вильна так і справу „нормальних“ взаємин між теоретично воюючими сторонами, про се можна тільки догадуватися. Мабуть вплив посторонніх чинників. Щодо Литви, то легко догадатися, яким державам у сьогоднішних обставинах виленська проблема ненаручна; а щодо Польщі? Мабуть не помилимося, коли найновішу резерву її уряду звяжемо з недавним побутом ґенерального секретаря С. Н. і директора його політичного відділу, пп. Драммонда й Суґімури, в Польщі. Принаймні, слухаючи їх прилюдних відчитів про С. Н., не можна було не відчути, що їх головна мета була — здержати тутешні рішаючі чинники не то від „доконаних фактів“, а й від ставлення „рубом“ литовської справи. Тому можна сподіватися, що розвязка сеї останньої буде пересунена до якихось нових календ.

А втім, сучасний момент ледве мігби надаватися до вирішування таких делікатних питань як польсько-литовське хоч-би й тому, що великі держави сьогодні мало пронизані духом солідарности. Ось приміром, у відносинах італійсько-французьких почувся останніми часами новий диссонанс. Демонстраційно лагідний присуд париського трибуналу на убийника італійського консуля (з антифашистівських мотивів) викликав бурю протестів в Італії. У відплату за те такий здержливий політик як Поенкаре позволив собі в парляменті, при цілком иншій нагоді, вколоти сучасний італійський режим за його імперіялізм...

Та хоч французько-італійські взаємини далекі тепер від сердечности, про поважний конфлікт між ними нема що в даних обставинах говорити. Італія не може позволити собі на відкритий антаґонізм з Францією й Англією, хочби тому, що сьогодні не має відповідного союзника. Окрім сього неодна стара і нова нитка вяже її інтереси з давними союзниками. Ось саме вчера один добрий союзник Італії і другий ще ліпший приятель Франції підписали трактат обопільної дружби. Мова про угорсько-польський пакт у Варшаві. Формально, се одна із новочасних умов на зразок Локарна, по якій спори між контрагентами мають бути полагоджувані полюбовно; мериторично се перший крок до тіснішого союза між Угорщиною і Польщею. І як чому при сім дивуватися, то хіба тому, що треба було аж 10 літ, щоб історично-традиційне братерство обох сих народів знайшло свій прилюдний вислів політичний. На перепоні йому стояв, очевидно, польсько-ромунський союз. Коли-ж сьогодні мимо сього союза дійшло до явної польсько-угорської дружби, то се можна толкувати двояко: або що польській дипльоматії вдалось промостити шлях до угорсько-ромунського зближення, або що польсько-ромунський союз... стратив дещо зі своєї досьогочасної актуальности.

Котра з сих альтернатив правдива? Нам здається, що радше ся друга... Та що одночасно з сим алярмова кампанія частини закордонної преси про антисовітські пляни Польщі й Ромунії (під покровом Франції), з окрема пляни щодо України, не відповідає дійсности, принаймні під сучасну хвилю. Тому-то й нема причин сумніватися у щирости горячих запевнювань мін. Залеского у вчорашній віденській „Новій Пресі“ про безоглядну миролюбність Польщі. Дотого і внутрішні відносини в державі не позволяють їй бути инакшою.

Зрештою, побачимо, як уложаться дальші взаємини Польщі з Ромунією, Угорщиною й Чехословаччиною. Бо що ся остання вже тепер нерадим оком видить польсько-угорське братання, в тім не може бути найменшої непевности. Польська преса підозріває, що найновіші ревеляції віденського комуністичного „Абенду“ про мнимі листи през. Андрія Лівицького походять знад Велтави... Чи воно дійсно так, годі нам провірити, та одно певно: що взаємини з Чехословаччиною за рівно один місяць сильно попсувалися. Ще 30-го жовтня Польща урядово святкувала свято нової чеської державности! Чи згадувана тут свого часу польська дипльоматична інтервенція в справі деяких українських орґанізацій політичних у Празі була одною з причин тої зміни, чи одним із наслідків її — покищо не знати. Як-не-як, а найновіше угорсько-польське братання, якщо воно буде плекане дальше, може довести до далеко йдучого переображення політичного систему у середній Европі. На підкладі сих можливостей найновіші події в Югославії набирають симптоматичного характеру. Та про них — другим разом.

ЗЕФІРИ Іван Рідль
Львів
вул. Академічна 2.
267 45—50 д

Статистика розводів

Вел. Україна має найгірше знищене родинне життя.

Німецька преса приносить важну статистику розводів. Війна мала для розводів переломове значіння: збільшила їх число. І так: Тепер на 100.000 душ припадає в Німеччині 57.8 розводів (в 1913 р. припадало 27.9), в Австрії 87.5 (11.4), в Голяндії 30 (18.2), в Швеції 29.4 (13.7), в Норвеґії 24.5 (20.5), в Данії 56 (28.3), в Бельґії 29.9 (15.9), у Франції 49 (39.7), в Угорщині 69 (42.6), в Чехословаччині тепер 34 (в 1913 важко вирахувати), в Ромунії 43 (і було 43).

Найцікавіща статистика розводів з Анґлії, Японії, Америки й большевії. Холодні з вдачі Анґлійці виказували в часі мира найменьше розводів між усіми народами світа, бо тільки 1.6, а тепер та цифра підскочила на 6.7 і тепер ще вона найнизша на цілій земній кулі. Зате на око також спокійні Японці мали дуже високу цифру розводів, висшу навіть від Американців, бо 112.5. Тепер та цифра упала в Японії до 82.8. В Америці цифра розводів була 111.2, а тепер скочила на 150.

Найгірше стоїть справа розводів розуміється в большевії, бо цифра їх виносить 160. В европейській большевії 167, а на Україні аж 175. Таким чином большевизм довів наш нарід на Вел. Україні до найнизшого упадку між усіми народами світа. Німецька преса слушно підчеркує, що про велике число зруйнованих подружих звязків рішає не тільки законна легкість розводів, але й етика та господарська можливість забезпечення семї. В усіх тих напрямах большевизм страшно зруйнував родинне життя на Україні.

Юлій Цезар відзвичаїв себе від необдуманих відповідей в той спосіб, що все рахував у думці до 20, заки щось відповів.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Наші Епископи в Римі (і. л.). Від кількох тижнів перебуває в Римі Преосв. Будка. У важних церковних справах приїхали були до Риму також Ексц. Митрополит Андрей (в товаристві О. Д-ра Бучка) і Преосв. Д. Няраді, Еп. крижевацький.

З Укр. Папської Колеґії в Римі (і. л.). Ап. Престіл приділив питомців укр. Колеґії до міжнароднього університету ОО. Домініканів „Анджелікум“. Дотепер студіювали вони в університеті Пропаґанди.

Українці на особній авдієнції у св. Вітця. Дня 24. 11. ц. р. приняв св. Отець на особній авдієнції укр. священиків і богословів, що перебувають на студіях в Римі, під проводом Їх Ексц. Високопреосв. Митрополита Андрея, Преосв. Нярадія й Ректора укр. Папської Колеґії Впр. О. Головецького ЧСВВ. Св. Отець приступав до кожного з присутних, уставлених рядом, в товаристві Впреосв. Митрополита даючи до поцілування руку. До деяких промовив бодай кілька слів, (всіх на авдієнції було 40 осіб). Відтак звернувся до всіх присутних і виголосив незвичайно гарну і сердечну промову: „Витаю вас радісним серцем, предорогі мої діти, що прибули сюди під проводом своїх достойних Пастирів і желаю вам з цілої душі того всього, що ви самі желаєте для себе, для своєї Церкви і для свойого народу... Старайтеся належно використати свій побут в Римі, поступаючи в науці, а ще більше в чеснотах, в любові Бога і Церкви, прямуючи до всього шо гарне, добре, правдиве, щоби змогли сповнити покладані на вас надії. А я буду просити Христа, щоби сповнив мої для вас желання і поблагословив вас разом зі мною“... — Рідке це торжество, наші особні відвідини у спільного правдивого Вітця (перші від 1912 р.), лишило у всіх присутних незатерте, глибоке, миле враження. (і. л.).

Збори 147 катол. товариств міста Кракова відбулися недавно. Митроп. Сапіга виголосив промову такого змісту: В Кракові є коло 30.000 зорґанізованих католиків, але вороги слушно можуть сміятися з тої армії, бо місто не відчуває сили тих майже 150 товариств! Окружна катол. Ліґа в Кракові мусить давати ініціятиву до ділання; хоч в автономію орґанізацій не буде мішатися, але керми треба, а хто їй не піддавсяб, той мусить попрацатися з катол. орґанізацією. Довготревала буря оплесків була відповіддю на ті острі слова. По промовах світських і духовних діячів ухвалено признання премієрови Бартлеви за обіжник у справі релігійних вправ катол. молоді та обурення тим послам, котрі голосували за злочинною резолюцією соціялістів у тій справі. Вкінці ухвалено оподаткувати всіх членів на річ Стоваришення опіки над убогими дітьми шкільними й позашкільними.

Товариство католицьких адвокатів. (КАП.) В Римі основано „Т-во св. Альфонса Ліґуорі“ для італійських адвокатів столиці. Св. Альфонс був адвокатом і працював в адвокатурі від р. 1715 до 1723. Степень доктора прав одержав цей святий в 16 р. життя, а в 19-ім розпочав адвокатську працю. Його незвичайне правниче знання, самовідречення та ясна й переконуюча вимова були відомі й загально цінені.

Памятник Бенедикта XV. в церкві св. Петра в Римі (і. л.). Дня 22. 11. ц. р. відбулося в присутности св. Вітця і численно зібраних кардиналів, епископів і народа торжественне відкриття памятника незабутнього для нас Папи Бенедикта XV. (1914—1922).

—o—

Присилайте передплату!

ДОПИСИ

СТРЕМІЛЬЧЕ (к. Радехова). В і д г у к Л ь в о в а — р о з л я г а є т ь с я і в з а к у т и н а х. Як у Львові — справні бандити напали на стремілецьку церкву, всю утвар порозкидали, знищили, св. Дари висипали. Котрийсь з них напав на одного місцевого бідака Калиневича Павла, обрабував хатину до чиста, а з сина Йосифа, найбільше свідомого, забрав все до нитки. Та сама рука шукала за церковною касою 1 місяць наперед на плєбанії, вечером, коли парох був на засіданню гром. ради. Про напад дано знати на поліцію.

СОРОКИ, П. ХОРОСТКІВ. *(Листопадове свято на селі).* Дня 18. листопада ц. р. відбулося в Сороці (п. Хоростків) свято десятилітних роковин повстання української держави. Рано відбулося в церкві торжественне Богослуженнн. По Службі Божій відправило панахиду трох священників над могилою героїв, прибраною вінцями і лентами, украшеною пишними цвітами (хризантемами найріжнороднійшого ґатунку, власність п. директора Рощаковського). — О. парох Цегельський до глубини душі зворушив всіх присутних своєю прекрасною промовою. Почетну сторожу становили лугівики і луговички, які не мало напрацювались коло уряджения могили. Вечером відбулася довірочна нарада, на яку приїхали референти з Копичинець. По основному рефераті п. Ярослава Богачевського слідували палкі промови п. Барівського з Копичинець, пп. Ольги і Іванни Богачевських, о. пароха Цегельського. По відспіванню національного гимну всі підбадьорені на дусі вертали домів. — *О.*

ПРАГА. (Вилізло шило з мішка). В Празі, в висших школах студіює кілька сот студентів з Закарпаття. Вони гуртуються в двох групах. Один народнього напряму п. назвою: „Союз руских підкарпатских студентів“, друга русофільська п. н. „Возрожденіє“. — Свідомі народовці робили великі старання, зорґанізувати свою гр. кат. парохію в Празі. Перепоною стали русофіли. — Преосв. пряшівський Владика Ґойдіч задумував вислати до Праги духовника д-р Грицищака, котрий якийсь час студіював богословію у Львові. Як про це довідалися студенти-русофіли, запротестували і грозили апостазією, коли до Праги прибуде о. Грицищак, мовляв Українець, хотяй йому цілком не до того. Ось і вилізло шило з мішка: Скрізь русофільський світогляд веде в дальших консеквенціях до схизми.

—0—

Жертви політичних вязнів

Важке матеріяльне положения „Рідної Школи“ побільшили недавні листопадові події: В українських школах „Рідної Школи“ у Львові повивалювані вікна, понищена обстановка. Вчителі вчать у голоді й холоді, без платні уже другий місяць. Перед „Рідною Школою“ трівае далі непевне завтра. На заклик Головної Управи відгукнулися поодинокі особи й Товариства з датками, щоби зліквідувати фінансову кризу „Рідної Школи“. В ланцюху наспівших жертв є дві, що певне зворушать совість навіть найтвердших, найнедоступніших благородним поривам громадян і громадянок. Дня 19 листопада ц. р. переслали на ратунок „Рідної Школи“ українські політичні вязні з Бригідок у Львові квоту 20 зол., а українські політичні вязні з Карного Заведення в Дрогобичі квоту 16 зол. Цей високо ідейний почин наших політичних вязнів певно заворушить громадянською совістю тих українських громадян і установ, що досі байдуже відносилися до „Рідної Школи“. Нехайже не буде ні одної української одиниці, ні одної української установи, яка не прислалаб надзвичайної жертви на ратунок „Рідної Школи“. Зробіть це негайно, щоби Ваша совість була чиста, що сповнили свій обовязок!

Ви всі, що користуєтеся золотою свободою йдіть за гарним прикладом тих, що томляться в сірих тюремних мурах. Бо вони найкраще зрозуміли ту святу правду, що в рідній школі наша будучність!

Г. Управа „Р. Школи“, Львів Ринок 10.

† **о. Ілярій Січинський,** радник М. Консисторії, парох Вістови Калуського дек., священик-ювилят, член ріжних українських товариств, упокоївся в Бозі 2 грудня ц. р. в 75 р. життя і 51 р. священства. В. И. П.

НОВИНКИ

І в Тернопільськім воєвідстві заборонила влада публичну збірку на українських інвалідів. Тим щедрійше отже повинні поплинути датки від громадянства. Хто хоче, все може допомогти. А потреба справді велика. В краю є кругло 400 тяжких інвалідів, котрим конечна є допомога. Треба удержувати Дім Українських Інвалідів у Львові і захист для сухітників У. А. в Винниках. Жертви слати до „Українського Т-ва Допомоги Інвалідам“, Львів, Руська ч. 3. II. п.

За очорнювання, докопане на гр. кат. священику о. Теліщаку з Потока к. Рогатина, засудив суд ред. „Громадського Голосу“ С. Терлецького на два місяці вязниці (замінено на 600 зл.).

Пригода радикального посла. Преса доносить, що радикальний посол Шекерик Доників їхав у I. кл. поїзду експрес і так страшно занечистив переділ, що у Львові мусіли відчіпити ваґон. Дирекція зелізниць виставила п. Шекерикови рахунок на 386 зл. за очищение переділки. Коли се правда, то п. Шекерик поступає „достойно“...

Англ. письменник Кіплінґ заявив на зборах лікарів, що на його думку предсказування середновічних астрольоґів на основі констеляції звізд, зовсім не належать до обманств. На доказ наводив астрольоґа Кульпеннера, котрий клав діяґнози на основі астрольоґії далеко лучші, ніж тодішні лікарі, як також предсказав на тій основі, що прийде час електрики й радія, хоч і не назвав тих винаходів тими словами.

Добра книжка для українських еміґрантів. Т во Опіки над Українськими Еміґрантами бажає влаштувати бібліотеки на кораблях та еміґр. етапах. П. Т. Громадянство й українські накладні прохається надсилати на ту ціль книжки, найрадше з красн. письменства та здорові змістом і напрямом до „Т-ва Опіки над Українськими Еміґрантами“, Львів, вул. Городецька ч. 95, I. п.

Комісар м. Варшави одержав право надавати й вібдирати право горожанства (гл. „Дневник Законів“ ч. 95).

Цілу раду міську столиці Японії, Токія, увязнено у звязку з мальверзаціями, котрі виносять 10 мілионів ен. Увязнено коло 90 осіб.

З нових медичних винаходів. В Америці винайдено способи, піддавати харчі перед спожиттям, дуже хосенному діланню сонця так, щоб харчі особливо молоко не стратили смаку. В Франкфурті над Майном стверджено, що такі харчі хоронять дітей перед анґлійською хоробою. В тій ціли зачинають піддавати діланню соняшних промінів також молочних коров, від котрих беруть молоко спеціяльно для рахітичних дітей.

Еміґрація до Канади. Канадійське залізниче товариство зголосило запотребования на робітників з Польщі з весною 1929 р. Зголошений континґент більший від минулорічного.

100.000 Новаків. В Празі (чеській) відбулися загальні збори союзу осіб, що носять назвиско Новак. Союз має тепер 11.630 членів, але сподіється мати небаром 100.000 Новаків з цілого світа. В самій Празі є їх щось з 18.000. Головою союзу є професор політехніки в Празі, розуміється Новак. Орґанізація має своє бюро, котре дає своїм членам правні поради. Збори відбулися в ресторані Новака. На равті грав квартет Новаків і т. д. Свідчить це про сильний нахил людей до орґанізації. Притокою до неї може бути щонебудь, навіть спільне назвиско.

Поручене через Епископ. Ординаріят в Станиславові рішенням з 12. X. 1928. Ч. 6001/IV. Товариство

„КАРПАТІЯ“

переводить під найкориснійшими услівями і догідними комбінаціями всякого рода життєві обезпечення.

Все Всеч. Духовенство і укр. Громадянство обезпечує своє життя та життя своїх родин виключно в українськім Товаристві **„КАРПАТІЯ“ Львів. Руська 18. I. п.** 364 5-?

ОПОВІСТКИ

Ві второк, 11. грудня с. р. відбудеться в Духовнім Семинари в Перемишлі, в 11 год. перед пол. К о н ф е р е н ц і я Ч л е н і в Т о в а р и с т в а „Пер. Еп. П о м і ч“. На дневнім порядку реферат і дискусія на актуальні теми. О численну участь П. Т. Членів просить:

У р а в а V-оїОрґ. С е к ц і ї.

КОМУНІКАТ

„Рідна Школа“ потребує солідних орґанізаторів-інкасентів! — Зголошуйтеся!

Чимраз частіще звертаються до нас повітові Кружки „Рідної Школи“ з проханням прислати чи припоручити їм досвідних, оборотних і солідних та відданих рідно-шкільним справам орґанізаторів-інкасентів для ведения орґанізації місцевих Кружків „Рідної Школи“ і фондів на потреби Товариства, приелнування членів, орґанізування освітно-виховної праці на місцях, виголошування викладів і відчитів і т. п. за відсотковою винагородою. Ті, що компетують на таке заняття, зволять прислати негайно а найдалі до 15. грудня 1928 р. до Головної Управи „Рідної Школи“ у Львові, Ринок ч. 10:

1) зголошения в якому подати а) імя і назвиско, б) дата і місце уродження, в) теперішня точна адреса, г) звання і освіта;

2) хто вміє вести хор чи улаштувати театральні вистави зазначить це з окрема, бо деякі Кружки „Рідної Школи“ вимагають і такої праці;

3) перебіг життя компетента, в якому з окрема подати, де досі був занятий і від коли до коли працював там;

4) добре булоб залучити до зголошения рекомендацію українських установ чи відповідних компетентних осіб або бодай вказати до кого звернутися за інформаціями.

Подаватися можуть зльокавтовані учителі чи урядники, студенти, ті що не можуть дістати посад і взагалі всякого роду особи, що мають хисти і орґанізаційну практику та потрібну інтеліґенцію, не виключаючи селян і робітників. Висота приходів залежить від місцевих обставин а головно від меткости, ініціятиви та інтензивности праці самогож орґанізатора-інкасента.

Головна Управа „Рідної Школи“.

Кінотеатр „ВАРШАВА“ в Станиславові, Липова 1. висвітлює: 362 5—5
Від 7. XII. „Дощ рож“.
Від 10. XII. „Спадкоємці Казанови“.

ОГОЛОШЕННЯ

ЗДІБНИХ ХЛОПЦІВ до науки різьбарства і столярства прийме варстат виробів деревляних **ТЕОДОЗІЯ КОМІСАРУКА** Станиславів, вул. Круля Яна III. ч. 15. 362б 2—5

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ. I-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., проч р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно добрані й певні щодо змісту. В переплеті I. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка“ — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 29—50

Рукавички, панчохи - - - - скарпетки, реформи

ПФАУ, Львів, РИНОК 19.

246 в найдешевше, бо вхід через сіни. 50-50

Рукописів редакція не звертає.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 95 (197). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 9 грудня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телєфон 4—48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Землетруси в Америці, Европі й Африці

За одну мінуту потерпіло 12 міст в Америці, з них одно зовсім знищене. — Землетрус в Европі коло Астраханя. — Землетрус в Альжирі. — Жертви Апост. Столиці.

В державі Чіле, в полудневій Америці, наступив великий землетрус, головно в околиці Ренго Куріко, куди в останніх часах звернулася й кольонізація з наших сторін. „Юнайтед Прес“ потверджує, що місто Талько, котре мало 50.000 населення, знищене майже зовсім. Загалом потерпіло 12 міст. Досі відомо напевно про кілька сот убитих. Комунікація сушею перервана. Поміч навіщеним несуть літаками. Нещастя було тим страшнійше, що лучилося в ночи. Серед страшного гуку й неописаної паніки півнагі люде вискакували з домів, котрі з тріскотом валилися. Перший підземний удар був найстрашнійший. Трясення тревали цілу ніч. Рівночасно зачали вибухати два вулькани. — Дальші депеші доносять, що убитих тисячі і що у тих околицях появилася ще й пошесть.

З Лондону депешують: По вістках про страшний землетрус в Америці приходять вісти і про землетрус в полудневій Росії, а саме в околицях Астраханя. Рівночасно долішна Волга виступила з берегів і залила 25 сіл, пориваючи з собою багато домів.

З Парижа депешують: Весь Альжир, особливо східний, навіщений сильним землетрусом. Є ранні й убиті. Шкоди в майні великі.

Св. Отець післав міліон лір на жертви землетрусу в Чіле й пів міліона потерпівшим від тайфуна на Філіпінах.

Динамітові замахи на Редакції

Дня 6. с. м. в сам день лат. св. Николая рівночасно у Львові і Кракові, коло полудня принесли експреси до двох Редакцій, а саме „Слова Польського і „Іл. Курєра Щодз.“ по пакетови. 1-ий для ред. Скнпичинського, 2-ій для п. Добії. Перший вибухнув і тяжко поранив ред. і здемолював кімнату, другий не вибух. Справці замахів не відомі.

Новий президент Австрії

Вибраний ним Вільгельм Мікляс, б. ґімн. директор, уроджений в Кремсі 1872 р. Одержав 94 голосів (соц.-дем. Реннер 91, дир. поліції Шобер 25). Мікляс — член християнсько-суспільної партії. Соц. демократи хотіли перевести зміну конституції, щоб не допустити християнсько-сусп. кандидата до вибору, але се їм не вдалося.

Відродження християнства

В річницю уродин св. Августина, найбільшого сина Африки, в місті Таґасте, де він уродився, званім також Сукг-Арас, кат. епископ з Ґіппони доконав посвячення угольного каменя під будову базиліки. Участь в торжестві взяла велика маса народа. Є надія, що будова тої святині буде скінчена в 1930 р. і що міжнародний Евхаристичний Конґрес, котрий відбудеться в Картаґіні, пошанує 1500-літну річницю уродин великого святого в мурах тої святині. Будова базиліки в Таґасте се оден з доказів відродження християнства в північній Африці, знищеного там свого часу магометанським заливом.

Податкове обтяження в Польщі

На днях відбувся у Варшаві зїзд делеґатів купців з цілої Польщі. Він ствердив такі факти: правдою є, що податкове обтяження в Польщі виносить 60 зл. на душу, коли в Чехословаччині виносить воно 174, у Франції 288, в Анґлії 664 зл. і т. д. Але те обтяженнє в Польщі дуже нерівномірне, бо в місті чотири рази тяжше ніж на селі. Опріч того платить доходовий податок тільки 2·6 проц. населення, а в наслідок того на кождого платника падає тягар 641 зл. пересічно, коли 97·4 прц. населення платить лише по 28 зл. Від одного продукту береться по кілька разів оборотовий податок, а се збільшує його ціну на 13—20 прц. Аґентів заграничних фірм увільнено від того податку. Промислові свідоцтва виставлювані після зовнішних познак, доводять до упадку промислу. Ухвалено ряд резолюцій проти таких порядків.

Що каже комісар Фрумкін

Економічний крах большевії приневолює йти до капіталізму.

В Москві оповістили два дійсно сензаційні письма заступника комісаря фінансів, Фрумкіна, до Центр. Комітету ком. партії. Фрумкін пише отверто, що дотеперішна господарська політика партії довела селянство до страшної ситуації і просто до безвиглядности. Сільське господарство паде на очах. Він радить заперестати всі експерименти з селом. і дати йому спокій та перейти від соціялістичних експериментів до буржуазного, ліберального капіталізму. В ніяку індустріялізацію Росії він не вірить і каже, що чим більше трошей вложать в ту мрію, тим наслідки будуть гірші.

*

Фрумкін се старий соціяліст, від 30 літ член партії, а від 24 літ член большевицького комітету в Петербурзі. Тепер він заст. ком. фінансів СССР.

ПРОСВІТА І ДУХОВЕНСТВО

Кілька фактів у ювилейний рік.

Львів, 8 грудня 1928.

I.

Супроти що раз то нагальнійшої аґітації наших „лівих“ проти духовенства як мнимого „розсадника темряви“ слід пригадати і підчеркнути в памятний день 8 грудня історичну правду про ролю духовенства в области просвіти нашого народу. Дня того 1868 р. здійснився проєкт священика о. Ст. Качали в справі оснування товариства для просвіти народу. Тим товариством є істнуюча до сьогодня „Просвіта“.

Одначе широкому загалови нашої суспільности дуже мало відомо про те, що вже в першій четвертині XIX-го ст. серед дуже важких обставин вспіло наше гр.-кат. духовенство в Галичині вистаратися дозвіл абсолютистичного уряду старої Австрії на оснування „Товариства галицьких гр.-кат. священиків для поширення письмами просвіти і культури серед вірних на основі християнської релиґії“. Дня 20 січня 1816 р. перемиський епископ, львівський номінат-митрополит Мих. Левицький підписав статут того товариства, а вже дня 5 липня тогож року — отже як на тодішні обставини дуже скоро — статут одержав затвердження цісарської надворної канцелярії та був надрукований по латинськи у Відні. Перший голова товариства був референт епархіяльного шкільництва о. Ів. Могильницький, а перші члени його були священики Перемищини: оо. П. Назаревич, Д. Качановський, В. Созанський, Ів. Турчманович, опісля Ів. Трильовський, Ігн. Давидович, Ів. Снігурський. Статут підчеркував, що видавництва товариства мали бути видавані „простою мовою уживаною по селах і в найпростійшім стилю“, але з поминенням грубих і з добором кращих висловів, щоб читач удосконалював свій власний смак. Не місце тут представляти всю діяльність того товариства, але се годиться і треба підчеркнути, що наше гр.-кат. уніяцьке священство (на яке в останніх часах сипляться безнастанні громи демаґоґів за його мнимо нехіть до простого народа) вже значно перед виступом Маркіяна Шашкевича мало повне зрозуміння ваги народньої мови і взялося її плекати так, що й тепер такого плекання не булоб причини соромитися.

А що до змісту, то він мав заспокоювати і шкільні потреби і загально-просвітні: з обсягу господарства, ґіґієни, праводавства, філянтропії і т. п. Звернено також увагу на потребу защіплювання патріотизму і — річ тоді абсолютно необхідна — льояльности. Та мимо підчеркнення льояльности прийшлося нашому гр.-кат. духовенству випити богато ґіркости від влади, котру фальшиво інформовано, що в тім товаристві будуть плекати московську затію.

Д-р В. Щурат, з котрого цікавої студії подаємо вище наведені факти, зазначує, що товариство увійшло в життя, видало кілька просвітно-наукових книжок і вело основну роботу в обороні нашої мови та кінчить такими словами: „Без узнання її ваги і значіння в товаристві з 1816 р. не булоб і оборони її, не булоб і побіди. Се найважнійша заслуга першої орґанізації нашого відродженя“.

II.

В січні 1868 р. згаданий вище галицький народній діяч о. Стефан Качала підніс у часописі „Слово“ проєкт заснування товариства для просвіти народу і поставив йому за ціль: „спомагати народню просвіту в напрямах моральнім, матеріяльнім і політичнім через видавання практичних книжок, брошур і т. д. в тій мові, якою нарід говорить“. В марті тогож року українська академічна молодь вибрала комітет, який мав занятися виробленням статута товариства. А дня 8 грудня 1868 р. відбулися вже перші загальні збори нового товариства, на яких головою його вибрано о. д-ра Омеляна Огоновського. Та він, хоч не усувався від праці в „Просвіті“, тоді не міг приняти вибору і на своє місце предложив Анатоля Вахнянина, якого й вибрано. Потому о. Ом. Огоновський був головою „Просвіти“ повних 19 років без перерви (1877—1896) — дійсно рекорд у наших відносинах!

Так повстала „Просвіта“, якій дня 8 грудня б. р. минуло саме 60 літ віку.

Повставши з проєкту гр.-кат. священника, „Просвіта“ через увесь час свого істнування знаходила сильне підпертя серед гр.-кат. духовенства.

Підпертя се виявлялося в ріжній формі. Передовсім у масовім належанню духовенства до „Просвіти“ та зєднуванню їй членів серед широких народніх мас. Далі в орґанізуванню читалень „Просвіти“ по цілім краю та освітній праці в них. Вкінці в участи у видавництвах „Просвіти“.

Що гр. к. духовенство дійсно поклало особливі заслуги коло „Просвіти“, про се свідчить цілий ряд почесних її членів з кругів духовенства. І так сею найвищою почестю загальні збори „Просвіти“ наділили в ріжних часах між ин.: о. Ст. Качалу, о. д-ра Ом. Огоновського, о. Д. Танячкевича, о. Мик. Устіяновича, о. Й. Вітошинського, о. м. Заячківського, о. А. Качалу, о. Ом. Левицького, о. Й. Шуховського, о. д-ра Ів. Гробельського, о. Ст. Городецького й ин.

З окрема слід згадати про участь духовенства у популярних виданнях „Просвіти“. Та участь представляється так: о. Ст. Качала, о. К. Селецький, о. О. Огоновський, о. В. Ільницький, о. Ол. Стефанович, о. Д. Танячкевич, о. В. Чернецький, о. Ів. Чапельський, о. Ол. Торонський, о. П. Бажанський, о. Т. Лежогубський, о. Т. Бордуляк, о. Ю. Кміт, о. И. Кошель, о. Галянт й ин.

Ще слід згадати про матеріяльні жертви духовенства „Просвіті“. Жертви сі виявлялися також в ріжній формі як: дари, записи, фонди і т. п. Найбільша з тих жертв се стипендійний фонд ім. Ст. Новосада, пок. пароха Підгаєць, котрий у своїм завіщанню передав „Просвіті“ велику тоді суму 120.000 австр. корон (24.000 долярів), з яких проценти мали йти на стипендії для учеників й учениць середніх шкіл по 240 кор. річно. Сей фонд увійшов у життя 1905 р.

Вкінці відношення духовенства до „Просвіти“ виявилося найкраще на останніх загальних її зборах, коли на „Просвіту“ пішли приступом обєднані ліві партії. Тоді на зазив Епископату духовенство зявилося у значнім числі на заг. зборах „Просвіти“ та оборонило найстарше наше товариство перед грозячою йому небезпекою.

Пригадати отсих кілька фактів з життя „Просвіти“ вважали ми потрібним в її роковини. Бо річ ясна, що колиби „Просвіта“ опинилася без участи і впливу духовенства, то не булаб осягнула того значіння, яке осягнула і на будуче не моглаб виконувати свого завдання.

Так представляється правда. Біда тільки в тім, що наше духовенство, як інтеліґенція наша взагалі, позитивних успіхів своєї праці не вміє передати в писаних споминах слідуючим поколінням. І се одна з головних причин, чому в нас руїна часто бере верх над будовою і неправда над правдою.

ШИФОНИ Іван Рідль
Львів
267 46—50а вул. Академічна 2.

Президент Чехословаччини Масарик про державу й Церкву

В звязку зі святом 10-ліття проголошення Чехословацької республики, видав през. Масарик відозву до свойого народу, в котрій між иншим обговорює відношення між державою і Церквою: „Держава — пише Масарик — не є лише механізмом; політика не є лише доброю адміністраційною і дипльоматичною технікою, держава це звязок горожан, звязок, оснований на моральних і розумних засадах. Коли життя одиниці має тільки змисл sub specie aeternitatis то це саме відноситься і до політичного звязку цих одиниць. Держава має глибший змисл, якби це могло здаватися... вона має змисл духовий, етичний. Теоретики давної держави сказали це: монарх є володарем з Божої ласки, себто, тісна лучність держави з Церквою була практичним виявом морального змислу держави... Я пересвідчений, що також і демократія, як рівнож і ціле життя поодиноких одиниць і народів є з Божої ласки. Цей змисл новітньої держави не є вповні зрозумілий, бо сучасні держави повстали як вислід спротиву й революції проти давнього режиму, проти монархії, котра завжди виступала в імени Ласки Божої і проти Церков, котрих абсолютистичні монархії зловживали. Звідсіля бажання поділу держави й Церкви. На мою думку, програма поділу Церкви й держави не повинна бути боротьбою з релігією. Через поділ Церкви й держави так держава як і Церква повинні стати самостійними, щоб кожне в асними силами й власним підходом могло служити найвисшим ідеалам людства“.

—o—

Мужицька революта в СССР.

Урядовий большевицький орган „Известія“ напечатав депеші з трьох днів, з ріжних околиць большевії, а саме з Київа, Смоленська, Минська, Ярославля, Самари, Сталінграду, знад Волги, з Ростова, Перму, Уфи, Н. Сибірська й Іркутська. Всі ті урядові депеші доносять про формальну мужицьку революту проти побирання податків і збіжа. Мужики вбивають уже ком. урядовців навіть на публичних зборах.

—o—

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 9. XII 1928 81

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Склонилася глибоко і хлипаючи з плачу під заслоною вийшла з кімнати, а здержуваний плач потрясав нею, як вітер деревиною.

Атмосфера в сераю ставала щораз тяжша. Ріжні понурі слухи зачали ходити по великім комплексі султанських палат. І занепокоїлася за внука мати Падишаха...

IV. БОГ ВСЕМОГУЧИЙ.

„Domine, Deus meus, ne elongeris a me Deus meus, in exilium meum respice! Quoniam insurrexerunt in me variae cogitationes et timores magni afflig-nes animam meam. Quomodo pertransibo illaesus? Quomodo perfringam eas?“ — "Ego, inquit, ante te ibo..“

А в пятницю рано, в турецьку неділю, третого тижня місяця Хаваля зі всіх мінатерів султанської столиці голосно закричали мослемські муеззіни:

— Аллагу Акбар! Ла-іллага-іл-Аллаг! Ва Магомет расул Аллаг! Гам алас сала!... Гам алас сала!... Гам алас сала!...*).

А в кожду пятницю рано, в турецьку неділю, молода султанка Ель Хуррем з палати на молитву в мошею шестернею білих коней, у золотій кареті, зі сторожею кінних яничарів виїзджала. І як завжди під мурами по дорозі убога біднота у два довгі ряди стояла, на Милостиву Паню, на матір принца Селіма чекала. І руки простягала, милостині благала.

Кого там не було! Хто не стояв під муром палат Роксоляни? Стояли убогі Турки, Араби, Курди і Татари та всякі мусулмане, стояли Греки, Вірмени, Італійці, Угри, Волохи і Поляки та всякі иньші християне, ждали Жиди і Цигане. І нікого слуги султанки не минали, по жіночім боці її невольниці, по мужеськім евнухи бідним людям милостиню роздавали.

А часом з Рідного Краю Роксоляни стояли невольник чи невольниця, ізза старости літ випущені на волю. Стояли і ждали на поміч, на дорогу. Спритна служба Султанки вже вміла пізнавати людей з її країни й давала їм окрему милостиню. А вони рідним словом подяку Султанці складали і слезами прощали, піднесеними руками благословляли.

І в пятницю рано, в турецьку неділю, третого тижня місяця Хаваля, молода султанка Ель Хуррем з палати на молитву в мошею шестернею білих коней, у золотій кареті, зі сторожею кінних яничарів виїзджала.

Вже виїхала за брами султанського сераю і по боках карети два рівні ряди яничарів на буланих конях грали-скакали, як слуги Султанки милостиню роздавали. А втім якась жінка старенька, в убогім одязі чужинецькім, із ряду бідних жінок виступала, незначно знак хреста святого на себе клала, проміж коней яничарів прорвалась, з плачем і з грошем у руці: — „Настуню, дитино моя!“ — закричала і біля золотої карети султанки, на слідах її колес, на дорозі впала.

А молода султанка Ель Хуррем голосно скричала, золоту карету свою задержати казала, сама скоренько з повозу висідала, пішки до старої жінки підступала, в дорогих шатах своїх на землю біля неї клякала і плачучи по руках цілувала.

*) Бог Всемогучий! Нема Бога лиш Аллаг! А Магомет пророк Божий! Спішіть на молитву!... Спішіть на молитву!... Спішіть на молитву!

В 60-ліття матери українських товариств

Рефлєксії й дезідерати.

Стаття дискусійна

Нема на цілій Україні, а з окрема на нашій галицькій, товариства, що булоб ближче серцю Українця, як наша „Просвіта“, мати українських товариств. Роля цего товариства як чинника нашого культурно-національного відродження, безперечно дуже важна, а її оцінка це завдання історика нашої культури нових часів. Але сьогодні, в шістьдесятьлітний ювилей „Просвіти“, мабуть важнійша від історичної оцінки є для нас незрима, а всеж таки реальна нитка сердечної звязи тої організації з нашим національно свідомим громадянством. І не даром. Бо при колисці всіх важнійших починань на полі нашого культурно-економічного відродження стояла Мати-„Просвіта“. Бо довгий час членство „Просвіти“ та читання її видань уважалися признаками національної свідомости галицького Українця.

Від часів оснування, за тих 6 десяток свого віку перейшла „Просвіта“ чимало змін, як щодо обєму принятих на себе завдань, так і щодо напрямів праці. Зразу подумана як наукова установа для „пізнання й освіти народу при помочі збирання й видавання всіх плодів устної словесности“, — згодом принимає характер чисто просвітної народньої установи, а від 90-их рр. мин. ст. старається „Просвіта“ обхопити всі ділянки національного життя, в тім і економічну. Та з часом обсяг діяльности знову звужується постепенно до **поширення й орґанізації** освіти, а окремі товариства (Сільський Господар, Маслосоюз і т. д.) беруть на себе завдання, котрі раньше входили в круг завдань „Просвіти“. Рівнобіжно з тими змінами щодо обєму йшли також зміни щодо напрямів праці Т-ва. Їх виявом є зміни статутів.

Сьогодні з перспективи поверх півсотні літ уявляється нам шлях „Просвіти“, як шлях змагань і шукань. Є там роки розвитку, що їх можна назвати „золотими“, є й часи застою та упадку, є шляхи правильні й неправильні. Річ людська — та не в тім діло. А діло в тім, щоб сьогодні, при всім нашім піетизмі і цілій нашій любові до Ювилятки зясувати нам собі **нинішні** завдання „Просвіти“, оцінити її **теперішні** шляхи й намітити **дальші** напрямні.

1. Насамперед щодо обєму праці. Тенденція останніх десятиліть — обмежити рямці діяльности Т-ва до орґанізації й ширення освіти між народом, на нашу думку, правильна. А правильна тому, бо раз ми як громадянство перейшли вже зі стадії аморфної маси у стадію зорґанізованого життя, то для ріжних ділянок праці потрібні вже окремі орґани, спеціяльні товариства. Діло тільки в тім, щоб у тім напрямку йти послідовно далі. Иншими словами, щоб „Просвіта“ не займалася такими справами, для яких можуть бути або і вже є окремі установи.

2. Як зорґанізувати й поширити освіту, це вже питання методики й практики позашкільної освітньої праці. В тій области модерна наука відкрила нові шляхи, котрих не беремося тут оцінювати. Наша одначе скромна думка така, що не годиться покидати і старих стежок, якщо вони були правильні й корисні. Один приклад: членські книжочки „Просвіти“. Мабуть не помилимося, коли скажемо, що найбільшою популярністю тішилася „Просвіта“ в часах, коли кождий її член за відносно невелику членську вкладку, одержував щомісячно книжочку Т-ва „Просвіти“. Селянин чи робітник, будучи кілька років членом „Просвіти“ мав у себе невеличку бібліотеку її видань та набирав замилування і пошани до книжки. З другого боку одержуючи щомісячно книжочку з Гол. Т-ва, він бачив наглядний доказ не тільки істнування, але й праці „Просвіти“. Добрий це був спосіб і шкода, що його закинуто. Се був спосіб промостити дорогу книжці в народ, дати народови добру дешеву книжку. І на нашу думку добре булоб вернути до традиції членських книжочок — розуміється з відповідними до часу й дорожнечі змінами в їх якости і скількости.

Очевидно, мусілаб це бути справді популярна література. А що в народі є попит на популярну книжку, доказом те, що чужі, жидівські фірми взялися за українські народні видання (очевидно не з иншихъ як тільки з комерційних мотивів).

Розуміється, до членських видань не можемо зарахувати прим. „Історії Української Літератури“ навіть колиб вона не була так неприхильна до грекокат. Церкви як є. Краще булоб, натомість, колиб науковими працями занявся хто иншій напрм. „Наукове Т-во ім. Шевченка“. Воно має потрібний для укладу й контролі таких видань комісійний апарат і наукову традицію. Сим ми не квестіонуємо своєрідної вартости того видання. Тай не одно ще бажання можнаб мати що до **видавничої** діяльности „Просвіти“. Згадаємо тут хочби видавання ілюстрованого журналу „Життя і Знання“, між иншим мабуть дуже коштовного і певно непоплатного. Бо годі припустити, щоб яких 300 справжніх передплатників могли оплатити таке коштовне видання. Правда, ілюстрованого журналу треба, але — якби він оплачувався. Книжочка все таки колись розійдеться, а застарілий журнал ні. Кажуть, що помагають дещо окремі відбитки з того журналу. Та хто знає нинішні високі кошти т. зв. „відбиток“, цей не багато буде числити на них. Отже заходить питання: чи не краще вже докладати до популярних „членських книжок“, ніж до журналу „Життя і Знання“? А знову чому досі нічого не видано зі сномиків з визвольної війни? Ще в 1920 р. Т-во розписало конкурс на такі праці і доси не скликано оцінкочної комісії навіть на частину присланих рукописів. Чи не булиб се видання актуальніщі від журналу?

3. Зовсім окрема, але не менше важна справа, це питання **світогляду**, чи пак

На одяги осінні і зимові, на плащі, раґляни і верхи футер

наймоднійші матерії

ВОВНЯНІ

англійські і бельські першорядної якости, як **камґарни, дублє, англійські шевіоти і т. д,**

всякі підшивки й додатки

поручає детайлічно

по фабричних цінах

відомий з дешевости христ. магазин

ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА

45 ЛЬВІВ РИНОК 45

329 **Догідні умови сплати.** 20—20

— Чи добре тобі тут, дитинко моя, стара мати питала.

— Дуже добре, мамо, Настуня сказала і як від великого тягару глибоко віддихала, свою рідчу матір до карети взяла і до палати завернути казала.

Мовчки плакали обидві в золотій кареті найбільшого султана Османів, аж поки не вступили у прекрасні кімнати Ель Хуррем.

А по цілім сераю і по всій столици мов лискавка рознеслася вістка, що Бог знає відки прийшла убога теща Сулеймана і що з рядів жебрачих, під муром палати, взяла її в султанські кімнати султанка Роксоляна. У богатих родах башів і везирів закипіло обурення, горяче як окріп...

Але улєми і проповідники святої читанки Пророка представили народови як взірець доброти поведення Султанки супроти матери. І тільки ще вище підносилися руки убогих, що благословили молоду матір принца Селіма, до котрого зараз завела Настуня свою рідну матір, щоб показати їй внука. Радости матери не було кінця. Цілувала дитя і раз-ураз хрестила, а все тішилася, що він здоровий і гарний...

— А як ти живеш з иньшими його жінками? питала.

— Не зле і не добре, от як з котрою, мамо.

— Більше зле, як добре. Та певно! Яке з ними може бути життя? А має ще твій чоловік маму?

— Та має. Він ще молодий і вона не стара. Сороківки ще не має, мамо. Добра жінка. Найкращі свої клейноди мені подарувала.

— То вже певно задля сина зробила.

II.

— Якіж тут, Настуню, великі богацтва у кімнатах твоїх! І то все твоє? сказала бідна мати Настуні, оглянувши помешкання своєї дочки. Вже й плакати на той вид перестала.

— Або я знаю, мамо — відповіла Настя. Та ніби моє. Я все, що захочу, маю.

— Такий добрий твій чоловік?

— Дуже добрий.

— А я все молилася до Бога, встаючи й лягаючи, щоб добру долю післав тобі, доню. Тільки ти якийсь тягар маєш на душі серед того добра. Бачу, бачу. Серцем відчуваю. І твій покійний тато молився за тебе до самої смерти... Заплакала.

Настуня на вістку про смерть батька не могла зразу промовити ні слова. Залилася слізми і зітхнула до Бога. Коли обидві виплакалися, запитала Настя:

— Якже Ви, мамуню, відважилися самі пускатися в таку далеку дорогу? І як Ви дібралися сюди? І хто Вам доніс, де я тай що зі мною діється? Бо я вже посилала нераз довірених людей з великими грішми, щоб мені принесли бодай вістку про родичів. Вертали й говорили, що і слїду по Вас не могли знайти.

— Та то було так. Зараз по нападі ми обидвоє з татом похорувалися з жалю за тобою, бо гадали, що вже ніколи тебе не побачимо на сім світі. Тай батько й не побачив бідний. А Стефан, твій наречений, розпитував за тобою зо два роки. Кудись їздив, шукав. Все надармо. І нам за той час помагав. А потому оженився і все скінчилося.

— А з ким?

— Та з твоєю подругою Іриною. Разом з полону втікали і там серед пригод і познакомилися. Правда, він ще вірно шукав за тобою, не зараз побіг за другою.

Тато наш не переставав уже хорувати. Парохію дали иньшому, а я з хорим мусіла їхати до рідні в Самбірщині. Гірко нам жилося. Божа ласка, що хоч не мучився довго. Ще на смертнім ложі згадував тебе. А потому я сама остала...

(Дальше буде).

—0—

СУКНА на убрання мужеські, пальта, футра, плащі й дамські костюми, на реверенди для Всеч. Духовенства, коци — — — — на ліжка і на коні. — — —
352 **Найліпша якість. — Великий вибір. — Ціни фабричні.**

ПОРУЧАЄ ФІРМА
ЛЮДВИК РАЛЬСКІ
Львів, Рутовського ч. 7.
6—10

ідеольогії Т-ва. Часом кажеться, що це не дуже важна річ і що Т-во стоїть на становищі „безсторонности". Але здається, що та справа є „каменем претковенія", на котрім може впасти вся праця „Просвіти", а може й вона сама. Не бачити того, значить замикати очи на дійсність та боятися глянути правді в очі. На ділі воно так само, як і зі всею діяльностю „Просвіти". „Просвіта" повинна і тут приноровитися до змінених обставин, до ідеольогічного зріжничкування громадянства. Нинішний час, це час загострення ідеольогічних противенств. „Минулися і не вернуться" не тільки в нас такі часи, коли прим. радикали (як пок. Павлик) могли співпрацювати з нашим духовенством і т. и. Як в инших ділянках так і в области світогляду кожде громадянство має свою добу так сказатиб „космічної мряковини", на зміну котрій приходять доби органічного розвитку. Першу ми вже перейшли. Що так воно є свідчать виразно м. и. 2 останні річні заг. збори „Просвіти" у Львові. Вони пройшли під знаком острої боротьби ріжних „ідеольогічних" таборів. Ця боротьба не тільки що гальмує спокійну культурну працю Т-ва, як на місцях так і в центрі, але вона може згодом розвалити і саму установу. Це знак, що сьогодні неможливо годити ріжні течії, котрі зовсім ріжно розуміють освітну працю. Иншими словами: не можна вести ріжних ідеольогічних ліній, а треба приняти **одну** лінію, як це впрочім водиться скрізь у инших народів. Для нас ця лінія ясна, як була ясна і для найвизначнійших піонірів та працьовників „Просвіти", **є це виразний християнський світогляд.** Задержуючи таку одну лінію, „Просвіта" остане вірна своїм найкращим традиціям, а також омине тих прикрих неконсеквенцій, котрі стрічаються в ній тепер. Нпрм. справа „покажчика популярної літератури" виготовленого, свого часу комуністом І. Калиновичем і виданого „Просвітою" для народа. Справа та була порушена також в „Ділі" у статтях І. К-ча. Така непослідовність проявилася в діяльности центра. Не диво, що подібні річи появилися і в краю, появилося різке розбиття на ріжні типи читалень. І так маємо вже в цілім краю читальні „Просвіти" від найправіщих, які стоять під проводом нашого духовенства, до найлівіщих, які стоять під впливом радикалів і сель-робів. Одні явно ворогують з другими, бо їх світогляди цілковито противні. А все те кублиться під одною фірмою — річ невидана в такій інституції ніякого иньшого народу. Річ ясна, що подібно як р. 1868 не могли на освітнім полі працювати разом народовці з москвофілами, бо ріжнилися їх світогляди, — так іще більше неможливо працювати на тім полі разом людям світоглядів, котрі ріжняться між собою ще різкіще під кождим оглядом: і релігійним і родинним і суспільним і політичним. Річ певна, що такий стан не може бути основою дальшого розвитку товариства: такого стану в освітних товариствах ніде довше нема, бо не може бути.

Над сею справою особливо основно повинні застановитися визначні діячі нашої суспільности та всі її круги.

Збираючи ще раз коротко наші рефлексії з приводу ювилею, малиб ми отсі 3 дезідерати: 1) Щоби „Просвіта" не займалася справами, котрі до неї по суті не належать, натомість хай з тим більшою енергією візьметься за діло поширення й організації освіти в народі. Оживлення освітної праці в сільських читальнях, влаштовування популярних викладів по містах, прилюдні бібліотеки-випозичальні — це чи не найважнійша праця в тій ділянці. 2) Конечне привернення „членських книжок", як реального звязку членів з Товариством і поширювання народних видань. Вкінці 3) — Визначення й переведення одної ідеольогічної лінії культурно-освітної праці „Просвіти".

Виходять на яву таємниці

Як Анґлія вступила у велику війну?

Коли уряд Анґлії рішився ступити на шлях війни в 1914 р., подалися до димісії два міністри, незгідні з тим кроком:: Бурнс і льорд Морлей. Останній видав свої спомини, але ні словечком не згадав у них про кінець своєї політичної каріери: видно уважав тоді ще передвчасним, відслоняти таємниці своєї держави. Та оставив їх на письмі. І тепер видав се з його посмертних паперів його свояк, Ґрей Морлей. З того видно, як вагалося рішення Анґлії. В нарадах над питанням, чи вступати у війну, чи заховати невтральність, рада міністрів дуже вагалася й у дискусії відходила від теми. Про Бельґію згадувано не багато, бо доволі мали до діла з інтерпретацією умови з Франціею. Harcourt хотів склеїти в кабінеті більшість за невтральністю. Проти того виступив Вистон Черчил „з демонічною" енерґією, Ґрей з простотою але сильно, а премієр Асквіт заняв вижидаюче становище. Лойд Джордж був за невтральністю і зручно піддержував ту думку, кажучи: „Я просив о пораду ґубернатора банку Анґлії та його заступника й иньших провідних мужів лондонської „сіті", як також промисловців з области бавовни, сталі й ґірництва. Всі вони жахнулися на саму думку, що ми моглиби вмішатися в европейський конфлікт. "

Таким чином годі було осягнути однодушність у кабінеті. По засіданню з 29 липня сказав Бурнс до Морлея: „Памятайте, що ми (сторонники невтральности) рахуємо на вашу витревалість... Тогож вечера були у Морлея в гостині: Кіченер, Елліцое, Черчил, Креве, Галдан, Кноллис, Ґрей і иньші визначні люде. Бурнс був обурений тим, що говорив Кіченер про війну. В 10 днів опісля Кіченер заняв фотель Морлея, хоч іще 3 серпня Harcourt був оптимістично настроєний: він запевняв Морлея, що 10 або 11 міністрів заявиться проти думки Ґрея, що „Анґлія має моральні й фактичні зобовязання стати по стороні Франції". Лойд Джордж заявляв, що подасться до димісії, коли буде ухвалена війна. Перевага Ґрея й Асквіта робила опір неможливим. Я — пише про себе Морлей — не належав до людей, котрі вміють нести прапор т. є. перепирати свою думку. Скінчилося на тім, що тільки він і Бурнс витревали при своїй думці про невтральність, а Лойд Джордж мав якісь „таємничі мотиви". Всіх иньших переконував Асквіт. Як переконував Асквіт, видно з листа, котрий він написав 3 серпня 1914 р. о півночи й на другий день прислав Морлеєви: „Передумайте — писав двічі і тричі, ні, багато разів, заки зробите крок, через котрий уряд стане біднійшим, а мене оставите самого і майже розбитого".

Морлей кінчить свою сповідь: „Я попращався зі своїми приятелями без рани в серці й навіть без близни. Я не міг їх всіх зрозуміти, а що до двох між ними не мав я иньшого вибору, як їх осудити".

З тої делікатности вислову видно, який був се чоловік. А з цілої його сповіди видко, як великі події залежать від енерґії нечисленних одиниць.

ПРОТИ АВТОКЕФАЛІЇ правосл. Церкви в Польщі

Письмо митр. Сергія до архієпископа Елєвтерія.

В парижськім „Возрожденію" оповіщено отсе письмо, московського митрополита Сергія до бувшого архієпископа в Вильні Елєвтерія, котрий тепер проживає в Ковні:

Високопреосвящений Владико! Почасописним звідомленням скликує варшавський митрополит Діонизій собор для оконечного впорядкування автокефалії православної Церкви в Польщі, не зважаючи на те, що я в моїм листі з дня 4 січня 1928 р. ч. 39, рішучо вияснив йому, що московський патріярхат не признає автокефалії до хвилі, коли ця автокефалія не буде надана польській Церкві помістним собором її матірної Церкви російської; та що задля того він, митрополит Діонизій, канонічно зобовязаний здержати справу автокефалії аж до часу скликання того собору і по звичаю молитися в часі богослуження за свого киріярха, котрим є в теперішню хвилю опікун нашого патріяршого престола. Гадаючи, що Вашому Високопреосвященству легче дістати правдиві відомости про те, що діється в польській православній Церкві, прошу Вас повідомити мене оскільки згадані звідомлення відповідають правді і коли справа унормування автокефалії має відбутися явочним порядком, внести зі свого боку протест з покликанням на вище згаданий мій лист і з домаганням задержання справи до хвилі отримання відповіди нашого патріярхату.

ОКУЛЯРИ, ЦВІКЕРИ і ЛЬОРНЕТКИ
від найдешевших до найдорожчих
поручає фірма
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-КА
ЛЬВІВ, ЛЕҐІОНІВ 1. і 3.
Репарації виконує скоро або відворотною
212 а почтою 30—30

—o—

Погром соціялдемократів

при громадських виборах в Тиролю.

В усіх громадах Тиролю, з виїмком Інсбрука, відбулися вибори до гром. рад при сильній участи населення. Мимо великого розбиття голосів ізза безлічи партій одно ясне: що соціялдемократи в багатьох громадах потерпіли такий погром, що його можна назвати катастрофою для них. Хоч у числі мандатів не видно того в такій самій мірі а то ізза розбиття партій, то все таки і воно стопніло порядно.

—o—

Жидівське шкільництво в Польщі

В останнім шкільнім році було в Польщі 169 елемент. шкіл з викладовою мовою жидівською (46 шкіл більше ніж в р. 1927), а в них 18.641 учеників. Число учеників зросло в них на 29%. Число шкіл з викл. мовою гебрейською було 189 з 20.060 учениками (19 шкіл більше). Опріч того були 22 школи жидівсько-гебрейські з 825 учениками. Попереднього року було їх всего — 2 з 216 учениками. Шкіл польсько-жидівських було 18, польсько-гебрейських 9 (2.063+734 уч.). 306 з тих всіх шкіл і 83% учеників було в містах, 101 шкіл і 16.9% уч. по селах. До того не вчислено шкіл, де наука релігії відбувається тільки в еврейській мові.

—o—

Поручене через Епископ. Ординаріят в Станиславові рішенням з 12. X. 1928. Ч. 6001/IV. Товариство

„КАРПАТІЯ“

переводить під найкориснійшими условями і догідними комбінаціями всякого рода життєві обезпечення.

Все Всеч. Духовенство і укр. Громадянство обезпечує своє життя та життя своїх родин виключно в українськім Товаристві „КАРПАТІЯ“ Львів. Руська 18. I. п. 364 6-?

10-ліття балтійських держав

З приводу 10-ліття істнування 4 балтійських держав: Литви, Латвії, Естонії й Фінляндії, помістив „Берлінер Тагеблят“ статтю свого ковенського кореспондента Фоса, котрий м. и. пише:

Всі ті держави в нутрі сконсолідовані настільки, що їх істнування вже не загрожене. Найбільше сконсолідована Фінляндія. Всі вони в практиці оправдали своє право на самоозначення.

Одначе на зовні їх самостійність вповні залежна від того, чи в Европі вкоріниться засада правности і чи скоро поступить орґанізація забезпеки мира. Само признання незалежности тим державам зовсім їм нічого не ґарантує. І се спільна жура всіх балтійських держав. Але мимо того союза між ними сподіватися не можна. Передовсім тому, що в разі приступлення до такого союза Фінляндія більше булаб наражена на небезпеку, ніж є тепер без того союза. А знов три оставші балтійські держави не можуть заключити союза тому, бо Литва вимагалаб від союзниць ґваранції для посідання Виленщини, чого їй не можуть дати ті держави, бо наразилибся Польщі. Ізза небезпеки від Росії ґенеральні штаби балтійських держав (з виїмком Литви) стоять очевидно в контакті з польським ґенеральним штабом. Але се й усе.

В Литві також розуміють небезпеку від сторони Росії, але відчувають її меньше ніж польську небезпеку.

Вкінці кореспонденція перестерігає Німеччину, щоб не купувала собі приязни Росії, відступаючи їй те, чого сама не посідає, бо таким чином наразилаб собі ужиття найсильнішого атуту проти Польщі в боротьбі за відзискання коридора, а саме — почуття правности...

—o—

Зрабовані річи вільно продати

Таке оповіщує німецька фірма Лепке, котрій большевики поручили продати на ліцитації в Берліні ріжні твори штуки, зрабовані навіть у приватних людей під ґаслом, що ті твори стануть „власністю селян і робітників“. Тепер ті зрабовані річи мають стати власністю чужих буржуїв. Зі всіх сторін піднеслись сумніви проти правности набуття зрабованих річей. На те оповістила фірма Лепке, що німецьке міністерство загр. справ видало осуд, про правність такої трансакції, а то на слідуючих основах:

На такім становищі стали два вироки краєвого суду в Гамбурґу з 13. VI. і 26. XII. 1924 р., оден вирок краєвого суду в Липську з 25. III. 1925., вирок Апеляційного Суду в Лондоні з 12. V. 1921. і вирок Касаційного Трибуналу в Римі з 25. IV. 1925. Всі ті рішення оперті на такім розумованню: З хвилею, коли в якій державі наступає визнання уряду СССР., наступає також визнання його актів, переведених на основі його законів, а таким актом було й націоналізування приватних творів штуки.

Трудно відмовити тому розумованню формальної льоґіки. Одначе така льоґіка очевидно підриває почуття правности серед культурних народів. Наслідки того мабуть не довго дадуть на себе ждати.

(Останні рішення знов противоречні).

ОСИП СТЕФАНОВИЧ ЛЬВІВ, новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для
ранше **РОМАН ЗУБИК** вул. Галицька ч. 16. поручає
247 П. Т. Отців. 26—30

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Ювилейний рік св. Отця. З нагоди 50-літнього ювилею священства Папи Пія XI. дня 21 грудня ц. р. відправиться торжественна папська Служба Божа в церкві св. Петра в Римі.

Новий розпорядок проти час. „Аксіон Франсез“ видав архієпископ Парижа, кард. Дюбоа, а то з причини дальших його атак на кат. Церкву. Вірних остерігається перед тим письмом під загрозою церковних кар, як відмова св. Тайн, христ. похорону і взагалі виключення з Церкви. У всіх церквах Парижа мається що неділі оповіщувати, що часопис „Аксіон Франсез“ є на індексі, а його читання й поширювання заборонене під строгою карою.

Навернення французького вченого. (КАП.) Шарль Моро (Muraru). один з визначних французьких хемиків, професор в College de France в листі до редакції „Фіґара“ так описує своє навернення: „Я все гадав, що наука противиться релиґійному почуванню. Палений жаждою знання з охотою взявся я до науки. Дуже скоро я повірив думці, що наука може розвязати всякі проблеми: я був матеріяліст і думав, що ідея істнування Бога і безсмертности душі може бути добра для неуків, але ніколи для духів справді вільних. В дійсности я знав багато, але того свого знання я не передумав, студій своїх я не поглибив. Одначе з часом я помітив, що деякі проблеми більше складні ніж це здавалося колись мені, 25-літньому юнакови. Тим способом я був примушений думати про вселенну і тоді скрізь перед собою знаходив я нескінченість. — Нескінченість! В тім всесвіті, котрий є рівночасно величавий у своїй красі... Скажіть, чи не почуваєте, як тягне вас якась непоборима сила до цеї тайни і чи не перемагає вас ідея Всемогучого й Совершенного Єства, останньої Причини й Законодавця вселенної? Такий був розвиток моєї думки. Зразу здавалося мені, що наука й релиґія виключають одна одну, опісля, коли я більше вглибився в науку й досліди, падали суперечности і тоді я признав за зовсім природне вірити в Бога.“

Союз католицьких артистів в Парижі. Заходом монсіоньора Шапталя повстав в Парижі Союз католицьких заграничних артистів. Союз поставив собі за ціль поширювати розвій релиґійної штуки й взаємно помагати мистцям-чужинцям, котрі перебувають у Франції. Фонди на це черпатиме союз з виставок, літературних сходин, концертів і періодичних часописів.

Відношення ку-клюкс-кляну до католицизму. Американський представник німецької католицької аґенції оголосив недавно свою розмову з одним з провідників ку-клюкс-кляну: ку-клюкс-клян відноситься до католиків так, як до жидів і муринів, себто хотівби їх цілковито знищити, змести з лиця землі. „Не хочемо католиків — сказав достойник — і маємо відповідні сили до їх знищення. Католицька й протестантська культура рівночасно хотіли опанувати новий Світ. Бачимо, що католики зробили зі Середної і Полудневої Америки й протестанти з Північної. На вашу думку всі люде є однаковими, себто мішання раси не нає ніщо неморального в собі. І ось Французи та Еспанці змішалися з Індіянами, а вислідом були дикі народи бастардів. Після нас, пуританів, істнують вищі раси, котрим Бог дав власть панувати над иншими й поборювати инших.“

—o—

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

НОВА УКРАЇНСЬКА ПАРТІЯ, національна, повстала в Румунії. Головою її вибрано Вол. Залозецького.

ДОВҐИ ПОЛЬЩІ виносили після урядових обчислень 1. VII. с. року 4.106,782.534 зл. або коло 461 міл. долярів. На душу припадає коло 15 дол.

„MORGENZEITUNG“ в ч. 303 представивши доволі важкий стан суспільного господарства Польщі, робить такі висновки:

Сумні симптоми в загальнім положенні являються одначе тільки виразом пануючої конюнктури а не поважного потрясення основ суспільного господарства. Найважніщий здобуток санації — стабілізація валюти стоїть ненарушима.

З ПРИВОДУ 10-ЛІТТЯ РОМУНІЇ оповіщують про ту державу отсі дані: В Румунії є 18 міл. людей: 60 на 1 кл. кв., в українській части Буковини поверх 100. Ромунів у державі 77%. Меньшости: Угрів 1.450.000 (з того 520.000 секлерів), Жидів 1.100.000, Німців 730.000, Українців 600.000, Болгарів 150.000, Сербів 50.000, Турків, Татарів, Поляків і т. д. меньше. Сільського населення 83%. Продукція рільна 110 міл. д., кукурудза і пшениця на першім місци (50 міл. ф. + 32 міл.). Волів є 5 міл., коней 1,900.000, овець 14 міл., безрог 3,100.000. З земних скарбів найбільше доходу дають: нафта, сіль і вуґіль. Промисл малий: має всего 435.000 ГП. Шкіл загальних є 14.100, в них 35.200 учителів і 1,600.000 учеників. Середних і фахових 842 (190.000 учеників), 4 університети (30.000 студ.), 2 політехніки. По війні автаркічність економічна Ромунії дуже скріпилася.

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ при краєвих виборах сильно потерпіли ліві ґрупи, особливо комуністи. На Закарпаттю найбільше (55.853) голосів здобула республиканська партія. (В наболілім язиковім питанню на П. Руси попирає ця партія т. зв. народній напрямок). Христіянсько-народня партія (орґан „Свобода“) здобула 9 тис. голосів.

НІМЕЧЧИНА. Ґен. Ґренер загрозив димісією, коли не буде прийнятий проект будови панцирного корабля. Ґінденбурґ висказався, що вповні поділяє його думку про потребу скріплення фльоти. Таку саму опінію висказала партія центра.

—o—

Москва Єрусалимом муринів

В 1927 р. полудневу Африку узнано за домінюм Великої Британії. Від цього часу Африка має ці самі права, що Австралія і Ірляндія. Молодий уряд Африки станув перед пекучим питанням раси, бо мурини не хочуть допустити до влади білих. Минулого Великодня в Bloemfontain радив народний африканський конґрес. Провідник чорних Ґумеде, що тоді саме вернув з Москви, виголосив запальну промову про большевизм, котрий на його думку, є просто спасенням чорної раси. Совітський уряд запросив був Ґумеде до Москви й покрив всі кошта подорожі. Ґумеде закінчив свою промову: „В Москві я бачив новий Єрусалим“. Рівночасно відбувався зїзд промислових і торговельних робітників, котрі видвигнули ґасло: „Африка для муринів! До нашого краю білі не мають права!“ Зїзд виступив також проти діяльности місіонарів.

„Людина тим ріжниться від звірини, що може собі поставити ціль у своїм життю“. (І. Клюґ у творі „Школа Бога“).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ЗА 60 ЛІТ

ОГЛЯД ВИДАНЬ „ПРОСВІТИ".

Книжочки. — Календарі. — Часописи. — Співробітники. — Шкільні підручники. — Видання класиків. — Наукові твори. — Окремі видавництва.

Одно з головних завдань „Просвіти" се видавання популярної літератури для народа. І серед видань „Просвіти" за 60 літ її існування популярні видання дійсно займають головне місце.

Популярні книжочки „Просвіти" обіймають своїм змістом такі ділянки: 1. релігію і мораль, 2. господарство, 3. право, 4. медицину, 5. природу, 6. історію, 7. географію, 8. промисл і торговлю, 9. біографії, 10. белетристику. Найбільше книжочок є белетристичного змісту. Поважно заступлені: історія і географія, господарство, право, природа та медицина. Найменше: релігія і мораль.

З початку сі книжочки виходили рідко і неправильно. Та від 80 років вони стали появлятися правильно кождого місяця. Їх діставав обовязково кождий член „Просвіти". І саме вони найбільше спопуляризували „Просвіту" серед наших широких народніх мас.

У тіснім звязку з популярними виданнями „Просвіти" стоять її календарі. Перший календар „Просвіти" появився 1869 р. на 1870 р. Від того року він появляється з малими перервами досі. Значна частина згаданих календарів се альманахи, що зберігають свою вартість трівало.

Крім книжочок і календарів „Просвіта" видавала й видає також часописи. Першу таку часопись п. з. „Письмо з Просвіти" видавала вона в роках 1877—1879. Вдруге „Письмо з Просвіти" появлялося в 1907—1922 р. Від 1923 по 1927 р. появлялася „Народня Просвіта". В 1907—1918 р. появлялися „Просвітні Листки". В 1925—1927 р. „Просвіта" видавала „Аматорський Театр", а в 1925 1926 р. „Бібліотечний Порадник". Від минулого року „Просвіта" видає місячник „Життя і Знання".

Хтож писав популярні книжочки, в календарах та часописах „Просвіти"?

Писали між ин.: Ю. Романчук, Ом. Партицький, Ю. Целевич, В. Шашкевич, Ю. Федькович, М. Устіянович, В. Барвінський, Ос. Барвінський, Ол. Барвінський, М. Комар, Ів. Нечуй-Левицький, Р. Заклинський, Ів. Пулюй, В. Нагірний, В. Лукич-Левицький, К. Левицький, Ос. Маковей, В. Щурат, Б. Лепкий, Ф. Колесса, В. Шухевич, Б. Грінченко, Марія Грінченко, Ів. Франко, В. Доманицький, К. Паньківський, Е. Олесницький, Ол. Борковський, Ів. Белей, Д. Лепкий, Ст. Качала, Ом. Огоновський, Д. Танячкевич, Ол. Торонський, Н. Вахнянин, К. Кахникевич, О. Олеськів. Е. Озаркевич, Гр. Коваленко, Ст. Ковалів, Ос. Дакура, Е. Русов, Хв. Вовк, Я. Грушкевич, Гр. Величко, М. Коцюба, М. Павлик, В. Гнатюк, Л. Лопатинський, Дольницький, Н. Кобринська, С. Яричевський, Я. Весоловський, М. Старицький, М. Коцюбинський, І. Семанюк, Хр. Алчевська Гн. Хоткевич, Д. Лукіянович, Ю. Кміт, Т. Бордуляк, П. Карманський, З. Кузеля, М. Кордуба, Л. Цегельський. В. Будзиновський, М. Лозинський, О. Макарушка, Ю. Шкрумеляк, О. Назарук, І. Калинович, І. Куровець, М. Новаковський, М. Залізняк, С. Сірополко, В. Дорошенко, К. Малицька, С. Русова, М. Галущинський, М. Возняк, І. Раковський, І. Брик, І. Крипякевич і багато ин.

Згадані вище видання „Просвіти" се видання популярні. Та крім них „Просвіта" видавала й видає ще инші.

Так в 1869—1876 р. заходом і коштом „Просвіти" вийшло кругло 20 українських підручників для одинокої тоді української середньої школи — акад. гімназії у Львові. Половина тих підручників се оригінальні твори О. Партицького, М. Полянського, Ю. Романчука, К. Лучаківського, Ол. Дейницького, Ом. Огоновського, Н. Вахнянина. Се перші наші гімназіяльні підручники в українській народній мові.

В 1904 р. „Просвіта" приступила до систематичного видавання творів найвизначнійших наших письменників під редакцією Ю. Романчука і для сього заснувала окрему серію п. н. „Руська Письменність". Досі у серії сій появилося 25 великих томів, що обіймають найважнійші писання: Ів. Котляревського, П. Артемовського-Гулака, Е. Гребінки, Гр. Квітки-Основяненка, М. Костомарова, М. Метлинського, М. Шашкевича, Я. Головацького, М. Устіяновича, А. Могильницького, П. Куліша, Т. Шевченка, С. Воробкевича, О. Стороженка, Л. Глібова, К. Климковича, В. Шашкевича, Ст. Руданського, Ю. Федьковича, Ів. Нечуя-Левицького і М. Вовчка. Деякі томи „Руської Письменности" вийшли 2 і 3-ім виданням. Тепер „Руська Письменність" появляється вже як „Українське Письменство". Се видання „Просвіти" має трівку вартість,

Від 1920 р. „Просвіта" стала видавати поруч популярної також поважну наукову літературу. Так у 1920 — 1924 р. вона видала цінну „Історію української літератури" М. Возняка (у 3-х великих томах), що дає погляд на українське письменство від найдавнійших часів аж по кінець XVIII. ст. В 1920 р. "Просвіта" видала також працю Ф. Колесси: „Українські народні думи".

Крім згаданих вище „Просвіта" видала ще кілька инших потрібних книжок окремо. Так у 1910 р. появився великий том п. з.: „Перший український просвітно-економічний конґрес уладжений Т-вом „Просвіта" в сорокліття заснования у Львові в днях 1. 2. лютого 1909 р. Протоколи і реферати. Зредаґували д-р Ів. Брик і д-р М. Коцюба" (ст. XIV + 2 + 655. В. 8⁰). Так у 1918 р. „Просвіта" видала велику історичну повість О. Назарука п. з. „Князь Ярослав Осмомисл" (ст. XV + 417 + 5 + 2 карти України).

Вкінці слід згадати ще про видавництво „Учітеся, брати мої!", що ним адмініструє „Просвіта". У видавництві сім появилися досі між ин.: М. Голубця Історія українського мистецтва та Ом. Терлецького, Історія Української Держави (тт. І.—.ІІ) „Історія" проф. О. Терлецького обіймає часи княжі і козацькі — до кін. XVIII. ст. Вона написана з національно-державницького становища.

Взагалі за 60 літ свого існування львівська „Просвіта" випустила в світ 742 ч. у3,750.000 прим. Поодинокі книжочки виходили в числі від 500 до 20.000 пр. і кількома накладами.

Як бачимо, видання „Просвіти" під чисельним оглядом представляються дуже поважно. Не менш поважно представляються вони і під оглядом змісту. Про вартість їх говорять уже самі імена авторів, серед яких не бракує найкращих наших популяризаторів.

Вже перша книжочка п. з. „Зоря", яку „Просвіта" видала в першім році свого існування 1869 р., так подобалася була селянам, що до двох тижнів розійшовся цілий її наклад, 2.000 прим. Се не значить одначе, що між виданнями „Просвіти" нема слабих змістом, а навіть зовсім невдалих. Та вони губляться серед добрих видань.

Взагалі „Просвіта" за час свого 60-літнього істнування дала в українську популярну літературу великий і цінний вклад, який в культурнім розвою українських народніх мас у Галичині відіграв і відіграє визначну ролю й якого історик культури українського народу не може не замітити.

БІБЛІОҐРАФІЯ

60-ЛІТТЯ „ПРОСВІТИ" У ЛЬВОВІ. Реферат П. Петрика. Видавництво Т-ва „Просвіта" ч. 741. Накладом Т-ва „Просвіта". Львів, 1928. Ст 14 + (1). 8⁰.

Василь Мудрий. РОЛЯ „ПРОСВІТИ" В УКРАЇНСЬКОМУ ЖИТТІ. З приводу 60-ліття „Просвіти". Видавництво Т-ва „Просвіта" ч. 742. Накладом Т-ва „Просвіта". Львів, 1928. Ст. 19. 8⁰.

Вже два рази львівська „Просвіта" святкувала свої роковини: 25-ті і 40-ві й оба рази видала окремі книжочки, присвячені тим роковинам: Ів. Белея, Двайцять і пять літ історії Т-ва „Просвіти" (Львів, 1894, ст. 68 + 6 портр.) та М. Лозинського, Сорок літ діяльности „Просвіти" (Львів, 1908, ст. 72 + 15 порт. й ілюстр., + 1 мапа). В біжучім році „Просвіта" святкує 60-ліття і з тої нагоди знова появилися — тим разом аж дві — ювилейні книжочки, зазначені вище.

Хоч заголовки згаданих книжочок ріжні, то зміти їх у своїх суттєвих частинах однакові. Обі вони оповідають коротко передовсім про обставини, які панували в нас перед 1868 р. і в яких повстала „Просвіта" далі про її заснування та всесторонню діяльність, вкінці про висліди тої діяльности.

Оповідаючи про заснування „Просвіти", оба автори зовсім промовчують, що проект заснування товариства вийшов з кругів нашого гр.-кат. духовенства — докладнійше: від о. Ст. Качали, про що згадав навіть М. Лозинський (тоді анархіст). Пригадати сей факт як і взагалі велику ролю, що її відіграло в життю „Просвіти" наше духовенство, дуже важно саме нині, коли на „Просвіту" наступають елементи, ворожі Церкві і духовенству.

Коли порівнати обі нові книжочки з давнійшими, то порівнання вийде на користь — давнійших. Нові книжочки написані побіжно й оперують переважно загальниками. Особливо треба сказати се про книжочку п. Петрика, Одна з тих двох книжочок зайва.

НАРОДНІЙ ІЛЮСТРОВАНИЙ КАЛЄНДАР Товариства „Просвіти" на звичайний рік 1929. Коштом Товариства „Просвіта" у Львові. Львів, 1928. Ст. VII + (25) + 194 + (38) В. 8⁰.

До найбільш популярних, покупних і почитних видань належать у нас календарі. І тому появляється їх що року велике число. До найкращих серед них належать календарі „Просвіти".

Перед нами календар „Просвіти" на 1929 р. Його зміст такий: І. Вступні інформації: а) Ери числення часу; б) Астрономічний календар; в) Пасхалії; г) Пости; д) Український історичний календар. — ІІ. Календаріюм: св. гр. кат., правосл., рим. кат. — кожді окремо; жидівський календар. — ІІІ) Літературно-науковий відділ. IV) Анонси.

Треба признати, що зміст сього календаря „Просвіти" богатий і ріжнородний. Його доповняє кількадесять ілюстрацій. Окладку рисував П. Холодний.

З окрема богатий інформаційно-анонсовий відділ. Шкода тільки, що у відділ сей попав анонс, якого там не повинно бути. Се анонс „Громадського Голосу", відомого орґану радикально-соціялістичної партії, що пристрастно поборює Церкву.

„Бог не уважав нас досить сильними, щоб ми могли видержати побіду, — але уважав нас досить сильними, щоб видержати погром і всі його досвідчення".

„Для кождого правительства найтяжша не опозиція елементів революційних, тільки льояльних".

Важні книжки

ТВОРИ, ЩО ВІДНОСЯТЬСЯ ДО ПИТАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН. Jacob Robinson: Das Minoritätenproblem und seine Literatur. Kritische Einführung in die Quellen und die Literatur der europäischen Nationalitätenfrage der Nachkriegszeit, unter besonderer Berücksichtigung des völkerrechtlichen Minderheitenschutzes. Allgemeiner Teil. Berlin u. Leipzig, 1928. Verlag von Walter de Gruyter et Co. 265 сторін, ціна 9 нім. марок.

Th. Ruyssen: Les minorités nationales d' Europe et la guerre mondiale. — Paris, Presses universitaires, 1923; 421 сторін.

Herbert Kraus: Das Recht der Minderheiten — Materialien zur Einführung in das Verständnis des modernen Minoritätenproblems Berlin, Stilke 1927; 365 сторін.

Camillo Morocutti: Europa und die völkischen Minderheiten. — Jena, Diderichs 1925; 64 сторін.

André Mandelstam: La protection des Minorités. — Recueil des cours de l' Académie de droit international de La Haye — vol. I. Paris, librairie Hachette 1925, стор. 367—519.

Jan Auerhan: Die sprachlichen Minderheiten in Europa (переклав з чеського Langner) Berlin, Hensel 1926, 155 сторін.

Д-р мед Р. І.

—0—

Відомий з солідности
МАҐАЗИН НОВОСТЕЙ мужеських і дамських
І. ЗІХЕРА **Львів, пл. Капітульна 3.** (напроти катедри)
поручає на зимовий сезон великий вибір: **Рукавичок і панчіх,** трикоти Єгера і вовняні реформи, камізельки, пуль-овери, домашні пантофлі. Ціни приступні. Великий вибір ковнірців для Всеч. Духовенства. 5-20
356

НОВИНКИ

В 60-літний ювилей „Просвіти“ найкраще прислужимося „Просвіті“, коли самі вступимо в її члени і поаґітуємо, щоб як найбільше людей стало її членами. Сегодня без великої, масової орґанізації замітне ширення „Просвіти“ неможливе.

За оклеветання проф. В. Заїкина, котрого в „Експресі Пораннім“ названо б. членом охрани, засудив суд в Варшаві редактора тої ґазети на два місяці тюрми. („За Свободу“ ч. 279).

Дорожнеча в Польщі зросла в листопаді на 1·6 прц.

Всенародне голосування в Швайцарії вирішило більшістю 21.500 голосів знов допустити ріжного рода льотерії в лічничих заведеннях і касинах для чужинців.

Злочинство в Польщі. Офіціяльно оповішують: В 1927 р. було в Польщі 200.000 крадіжей без влому (в 1923 р. було 150.000). В самій Варшаві 11.500. Крадіжей з вломом було 33.900 (в 1923 р. 42.000), з того в Варшаві 1.844. Вломів до кас було 272 (158). Кілько викрито, статистика не подає.

В Українськ м Науковім Інституті в Берліні відбувся 28. XI. п. р. відчит (по німецьки) проф. д-ра Й. Мірчука на тему: „Духово-релиґійні течії на Україні з кінцем XVI. століття“.

В Парижі зачала виходити нова російська ґазета „Россія і Словянство“ під ред. К. І. Зайцева і при участи Петра Струве. В кождім числі є літературний додаток.

Новини з чужих літератур. Появився твір австро - німецького письменника Франца Шпунди п. з. „Свята Гора Афон, країна і лєґенда“. Наклад „Інзельферляґу“. — Польський письменник Юзеф Вайсенгоф написав нову повість „Іван без землі“ й печатає її від нового року в „Курєрі Варшавськім“ як фейлєтон.

Цікавий магістрат. Жидівка Лена Кон, котра померла в Америці, в Пенсильванії, записала перед смертю 100.000 дол. магістратови свого родинного міста Бидґощ, щоб розділив ту суму між убогих жидів. Тимчасом — як доносить преса — магістрат Бидґощі зрікся тої суми, подаючи, що в Бидґощі ...нема убогих жидів.

Одинока українська відливарня дзвонів
Михайла Брилинського
вул. Замарстинівська ч. 41. Телєф. 63-56 (власний дім).

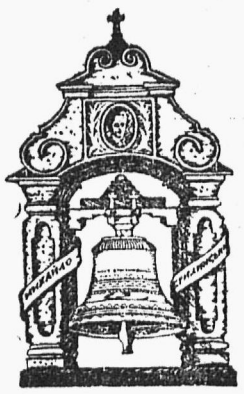

Відливає мельодійні дзвони довільної величини з найліпшого металю о чистім і звучнім голосі, під порукою чистої гармонії, як також витревалости. — Купую розбиті дзвони, на жадання переливаю на нові. Відливаю з усяких металів відливи, як бронзівничі, машинові, будівельні, плоскорізьби, фіґури і т. и. — скоро, солідно і на догідних услівях. 357 5-10

Абсорпція тепла. Досвіди апаратом до мірення промінювання тепла, що їх робив д-р Р. Газе, виказали, що здібність абсорпції (принимання) тепла зависить тільки від сорти сукна, а не від його краски. Значить нема ніякої потреби носити в літі білі одяги. Білий ляк абсорбує тепло майже таксамо добре як саджа

Злуда місяця. Як відомо місяць у повні на горизонті виглядає значно більший, як молодик, що занимає вище становище на небі. Ерма Шур (Psychologische Forschungen 7) ствердила, що ся поява відноситься й до всіх предметів на землі. При тому злуда найсильніша, коли оглядний предмет прм. шиба, появляється на підкладі, що замикає простів і зір не паде дальше поза предмет.

Місць вульканічної діяльности є, як твердить К. Сапер, 450. Із цього 353 є на півкулі Тихого Океану. Це число ізза недостовірности історичних звідомлень не зівсім певне. Тай більшість підморських вибухових місць ще не відома. Так маловідомий був вибух на побережі Кохінхіни в березні 1923 р. 10° 10' північної ширини й 108° 58' східної довготи. Повстав там острівний вулкан, а біля нього в травні ще плоский острів. Оба зникли знов у червні 1923 р.

Археольоґічні розкопки на Великій Україні в останніх часах, як подає ТАСС., дали гарні висліди. В Ольбії к. Миколаєва відкопано центральну дільницю грецького міста приблизно зперед 2.200 літ до Христа. М. ин. відкопали великі харчеві маґазини з великими глиняними бочками. Знайдено велику скількість кухонної і столової посуди, прикрашеної аквареллю, мармурові вази з написами в честь грецьких богів, глиняні плоскорізьби, малі вівтарі і т. п. дуже цінні памятки грецької культури з III. ст. до Христа на наших землях.

Два льви скочили до їдальні. Під містечком Керзамбурґ у Трансвалю лучився такий випадок в домі, що стоїть за містом. Господар з жінкою і трома синами сиділи при вечері, а двері ізза горячої пори були відчинені. Нараз почули вони рев і два льви рівночасно влетіли до їдальні. Оден з синів вистрілив і на місци вбив льва, а львиця тимчасом тяжко поранила його батька і брата, поки і її не положено трупом. Льви ті мусіли бути дуже голодні, бо звичайно вони не наближаються до людських домів, а випадок, щоб увійшли до середини, дуже рідкий.

Рукописів редакція не звертає.

ОПОВІСТКИ

„Рідна Школа“ звільнена від стемплевих оплат!

Беріться до праці!

Міністерство Скарбу рішенням з дня 4. жовтня 1928 року L. D. V. 7037/6 прихилилося до виводів рекурсу Головної Управи „Рідної Школи“ проти відмовного рескрипту львівської Скарбової Палати і постановило, що Товариству „Рідній Школі“ у Львові і всім його Кружкам у Львові і в краю прислугує особисте звільнення від стемплевої оплати передбачене в арт. 16 і 144 точка 1. закона з дня 1. липня 1926 року про стемплеві оплати (В. З. Р. П. ч. 98. поз. 570), в наслідок чого зголошення „Рідної Школи“ про заснування її Кружків і Повітових Союзів Кружків вільні від стемплевої оплати.

Міністерство Скарбу зазначило в цьому рішенню, що вправді по думці § 5. статуту до обсягу ділання „Рідної Школи“ належать між иншим також улаштовування вистав, концертів, забав, вечериць, чайних вечерів і фестинів, одначе ця постанова не перешкаджає примінити постанови арт. 16 і 144 точка 1 закона про стемплеві оплати. Бо поминувши вже обставину, чи вичислену тут діяльність не належалоб рівнож зачислити до „освітної“ діяльности, — Міністерство Скарбу стоїть на становищі, що в ціли виконання діяльности передбаченої арт. 16. закона про стемплеві оплати є необхідні матеріяльні середники та що байдуже, чи ті середники осягає Товариство чи фондація складками членів, записами і даровизнами, чи також веденням заробкових підприємств н. пр. експльоатацією рільних господарств, промислових чи торговельних підприємств, друкарні, книгарні і т. п. З постанов § 6. точки „г“ улаштування вичислені в § 5. статута мають якраз на ціли узискання матеріяльних середників до виконування властивої діяльности Товариства, яка безуслівно міститься в рамах § 16. закона про стемплеві оплати.

З огляду на те повинна хвилево припинена орґанізаційна діяльність Кружків „Рідної Школи“ закипіти на ново з тим більшою силою а громадянство на місцях повинно в тому напрямі проявити як найбільшу ініціятиву.

Розуміючи підставне значіння „Рідної Школи“ для життя й розвитку українського народу та його майбутнього — повинні свідомі громадяне безумовно подбати, щоби в кождій громаді повстав діяльний Кружок „Рідної Школи“ та щоби кожний Українець, кожна Українка, кожне українське товариство і підприємство, кожна українська установа й орґанізація доконче стали членами „Рідної Школи“. — Статути „Рідної Школи“, готові подання і поучення висилає даром і оплатно Головна Управа „Рідної Школи“ у Львові, Ринок 10. На 2 зол. річної членської вкладки стати чейже кождого, а незаможним селянам і робітникам знижено навіть членську вкладку до „Рідної Школи“ до 1 золотого на рік. Отже закладаймо Кружки і горнімся під прапор „Рідної Школи“, бо в орґанізації і єдности наша сила, бо в рідній школі — наша будучність!

Головна Управа „Рідної Школи“.

Кінотеатр „ВАРШАВА“ в Станиславові, Липова 1. висвітлює: 362 5—5
Від 10. XII. „Спадкоємці Казанови“.

ОГОЛОШЕННЯ

ЗДІБНОГО ПОЗОЛОТАРЯ самостійного пошукує варстат уряджень церковних
362в **ТЕОДОЗІЯ КОМІСАРУКА** 2 5
Станиславів, вул. Круля Яна III. ч. 15.

Др. Марія Криговська

спец. недуг носа, уший і горла

дічить:

341 **хиби вимови** 9—20

(гикання, слухонімоту, гугнявість і т. п.)

Львів, вул. Кльоновича 6. Від 3—5.

ДО ВСЕЧ. ОО. ПАРОХІВ, які уладжують у своїх парохіях місії, звертаються з просьбою два інваліди У. Г. А., котрі занимаються продажю девоціоналій, о повідомлення їх про речинець місії хоч один тиждень наперед, та в цей спосіб помочи своїм людям заробити на прожиток. — Ласкаві повідомлення слати: **Л. Яків, Запитів, п. Підліски малі.** 368 1-3

ТОЛОЧАЛЬНЯ найновійших десенів на плюшевих плащах навіть знищених — відсвіжування на спеціяльних машинах — перероблювання на модний фасон — фарбування футер липським способом

РОБІТНЯ СУКОНЬ

М. ВОЛЯНСЬКОЇ

Львів, Собіського 12, Телєфон 17-04. 291 7-9

Йосиф Сметана ГОДИННИКАР

у Львові, вул. Коперника 18.

поручає: **Годинники** стінні й кишенкові з женевських фабрик: *Omega*, Glashütte, Roskopf-и патентовані і т. п., також **вироби зі золота і срібла.** Виконує всякі роботи годинникарські по уміркованих цінах. Замовлення з провінції виконує негайно! 347 8 10

ПЕРЕПЛЕТНЯ ПЕТРА ПОДОЛЯКА

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЖОВКІВСЬКА ч. 28

приймає всякі церковні роботи, як: Євангелія, Служебники, старі книги, брошурования всіляких накладів, канцеляр. книги, все, що входить в круг переплетничої штуки **по найприступнійших цінах.** Робота солідна і точна. 342 9-?

ШОВКОВІ КОВДРИ,

матераци, фіранки, капи,

найдешевше

у фірми:

Ф. КНАУЕР і СИН

ЛЬВІВ, пл. КАПІТУЛЬНА ч 2

340 напротив катедри. 9—10

НАДІЙШЛИ З ПАРИЖА ОСТАННІ КРЕАЦІЇ

ОПАСОК — ГОРСЕТІВ — СТАНИКІВ

ПАНЧІХ — формуючих ноги

ПАНЧОХИ на жиляки

МАҒАЗИН ПАРИЗЬКИХ ҒОРСЕТІВ **„МАЛҒОЖАТА"**

346 ЛЬВІВ, БАТОРОГО 34/II. 9-20

ЖУРНАЛИ КРОЇ 354 5-25

МАНЕКІНИ

поручає фірма **„ЖУРНАЛ"** Львів, пл. Бернардинська 2.

БЕЛЬСЬКІ СУКНА — НА ОДЯГИ Й ВЕРХИ — **найдешевше в**

АЙЗЕНБЕРҒА, БОЇМІВ ч. 18.

Догідні умови для П. Т. урядників (-чок). При оказанню витинка 6 процент опусту.

350 7—10

ЩІТКИ всякого рода

поручає робітня

Маріяна ГРИГОРЧИКА

ЛЬВІВ, Боїмів ч. 1

353 (угол вул. Рутовського) 7—10

СКЛО ПОРЦЕЛЯНУ КРИШТАЛИ

ПОРУЧАЄ 361 4—4

НОВООТВОРЕНИЙ СКЛАД

ОЛЕКСАНДРА ОНИСЬКА

ЛЬВІВ, ГАЛИЦЬКА 20 (ріг Валової).

Светери, жакети, костюми гаосонки, камізольки дамські й мужеські, гальки, реформи, **панчохи, камаші, штильпи, скарпети** і т п.

ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.

Підношення очок панчіх шовкових і фільдекосових.

Виконує з найліпшого матеріялу дуже старанно й по уміренних цінах

Трикотарська робітня В. Лібанської

262 **ЛЬВІВ, Баторого 34, (мезанін).** 24—30

МАҒАЗИН І РОБІТНЯ КОНФЕКЦІЇ

та дамських суконь

ЦЕЦИЛІЯ ГАН

Львів, пл. Смольки 1а (напроти кіна „Марисенька")

325 Полекші **в сплатах.** 12—20

ПОРУЧАЄМО НОВО ВІДЧИНЕНУ

ФОТОҒРАФІЧНУ РОБІТНЮ

„ДОРА" ЛЬВІВ, Словацького 2.

19—20

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА

поручає фабрика

Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка

Львів 25, Бічна Кульпарківська 9. Тел. 57-48,

331 Жадайте цінників. 11—12

Продажа на догідні сплати!!

Машини до шиття

Ґрамофони, ровери,

Кружлівки молочарські

27—30 264

та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ

Александер МАЛИМОН

Львів, ул. Валова, 11 а.

ПОЗІР! ПОЗІР!

„Дешевший цінник бавовняних товарів

Ручники сільські з метра	зол.	1·20
„ пікові і дамаст. з метра	„	1·70
„ відпасовані	„	1·80
„ „ купелеві	„	2·70
Стирки з метра	„	—·90
Зефіри на сорочки	„	1·80
Димка на підшитанці	„	1·70
Оксфорди на сорочки	„	1·30
Полотна й schirting-и	„	1·40
„ на простирала	„	2·75
Простирала 2 метр.	„	5·50
Скатерти з метра	„	5·50
Опалі на білля в ріжних красках	„	3·80
Кретони на франки	„	1·30
Бархани і фляпели	„	1·70
Фляпелі гладкі	„	1·50
Шевіоти на мундурки	„	4·50
Коники діточі	„	4·—

Галицький Магазин Новостей, Львів, Галицька ч. 15.

Замовлення виспяємо відворотною почтою

351 за посліплатою. 7—10

ЛЄОПОЛЬД ТАРҒАЛЬСКІ

367 **ГОДИННИКАР** 1—4

у ЛЬВОВІ, ПЛОЩА АКАДЕМИЦЬКА 2.

поручає склад кишенкових і стінних годинників, — спеціял ст в направ антиків.



РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На осінний і зимовий сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

138 44-?

Одинока у Львові Робітня ґорсетів

на французький стиль поручає: гумові пояси *бедрівки, шліпфери,* підвязки, бюстоноші, **опаски,** також **реформи менструальні,** реформи трикотові і шовкові тільки у фірмі:

„ГІҐІЄНА", Р. Кернер

Львів, Пасаж Міколяша над кіном „Уцеха"

345 Телєф. 51-24. 8—15

Рукавички, панчохи - - - - скарпетки, реформи

ПФАУ, Львів, РИНОК 19.

246 в найдешевше, бо вхід через сіни. 50-50

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ. І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., проч р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті I. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще ескомт. Замовляти: **„Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 30—50

ВЗУТТЯ мужеське, дамське власного виробу

по дуже низьких цінах поручає першорядна робітня обуви :-: 261 24-27

ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шептицьких ч. 1 напроти св. Юра.

П. Т.

Маю честь поручити свою кравецьку фірму

Станислав Курц

у Львові, вул. Баторого ч. 12—14, 4 пов. в котрій проваджу окремий відділ для Всеч. Духовенства, виконуючи всякі вбрання для П. Т. Отців і цивільні: **Реверенди** всякого роду, верхні окриття, нагортки, плащі, пелерини, порохівники, бунди і т. п., а також нові футра і перерібки футер.

З високим поважанням

Станислав Курц

кравець мужеський і спеціяліст для П. Т. Отців

326 12-20

Львів, вул. Баторого 12—14, 4. пов.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

35851

Ч. 96 (198). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 13 грудня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телєфон 4—48. Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Різня християн в Китаю

З Льондону доносять: З Пекіна наспіли вісти про бунт магометанського ґенерала Ма в провінції Канґсу. Наслідки того бунту страшні: в одним тільки місті Джесан магометанське військо вирізало 14.000 християн, иньші міста зовсім зрабувало і в значній части спалило. Нужда оставшого населення не до описання. Анґлійський місіонар Сімсон доносить, що з голоду й зарази вигинуло там коло пів міліона людей.

Нац. соціялісти і студії біблії

З Інсбрука доносять: На збори Міжнародного Союза дослідників біблії прийшли німецькі національні соціялісти й зачали протестувати проти міжнародного напрямку того союза. Коли референт заявив, що то союз неполітичний, далися чути оклики: „Ви жидівські нахолки!“ Потому оден національний соціяліст зачав гавкати як собака, а иньші зачали кидати в учасників зборів кріслами, навіть з ґалєрій.

Відкриття нашого рукопису з 14. століття

„Праґер Прессе“ в ч. 339. доносить: З Риму повідомляють, що в бібліотеці відпустової місцевости Соріяно в Калябрії відкрито старословянський кодекс з 14. століття. В нім є чотири евангелії з ріжними примітками в мові руській (in ruthenischer Sprache).

Нужда населення в Польщі

„Курєр Варшавскі“ приніс статтю з такими даними: середний дохід на голову виносить:

	Видат. на харч	Податки	Остає
Америці:			
4.300 зл.	35% = 1500 зл.	890 зл.	1905 зл.
В Німеччині:			
1.700 „	50% = 850 „	450 „	400 „
В Польщі:			
500 „	70% = 350 „	109 „	41 „

Зі 109 зл. публичних видатків у Польщі бере держава 80 зл., самоуправні уряди 20 зл., а 9 зл. инші суспільні установи. Отсі цифри доказують, яка велика нужда панує в Польщі та що остає мешканцеви в Польщі на одяг і инші потреби. Та решта 10 разів меньша ніж те, що лишається мешканцеви побитої у війні Німеччини і 47 разів меньша від того, що остає на кожду душу в Америці! Одною з причин тої нужди являється й законодавство суспільне в Польщі, котре під впливом фальшивих і мнимо „поступових“ теорій обмежує надмірно час праці й тим самим зменьшує продуктивність, а рівночасно накладає розмірно великі податки. Все те унеможливляє ощадність, а з нею й капіталізацію.

Житниця Европи просить хліба

З Женеви доносять: Центральний Комітет еміґрантів-Українців звернувся з петицією до Союза Народів і Червоного Хреста, в котрій пише: По 10 літах червоного панування Україна, котра була житницею Европи, дійшла до такої міри знищення, що не може вже прокормити навіть себе самої. Голод, котрий навістив Україну в 1922 р. був нічим в порівнанню з тим, що Україна терпить тепер. В імя чоловіколюбія просимо прийти в поміч міліонам Українців, котрі стоять на порозі загибелі.

Бомбовий замах в Берліні — і гумор

Кореспондент краківського „Іл. Курєра Цодзєнного“ Т. Галєр говорив з корес. „Курєра Позн.“ Бернатом і кореспонд. „Курєра Червоного“ Маєром про замахи на редакції у Львові і Кракові. Він заявив, що се гарна річ, одержати бомбу, бо скоро можна стати славним. Отже оба згадані кореспонденти післали йому — звичайний будильник в консервовій бляшанці. Галєр настрашився й завізвав поліцію, котра закопала мниму „бомбу“. Вскорі показалося, що се був жарт, але берлінські власти мабуть видалять за той жарт п. Берната з границь Німеччини.

СЕЛЯНЕ ПОСИЛАЮТЬ ГРОШІ ДІДИЧАМ

„Извєстія“ печатають виїмки зі звіту комуніста Мадатова на засіданню президії ЦК. Ком. партії в Азербейджані такого змісту:

Селяне, котрим віддано землі, сконфісковані б. ханам і беґам, пересилають їм потаємно половину доходів з тих земель навіть за кордон...

Знову війна — сим разом в Америці

Вибухла війна між Болівією й Параґваєм у полудн. Америці. В першім бою впало 80 людей. Мобілізація з обох сторін відбувається поспішно. Війну ту виповів уряд Болівії, вручивши послови Параґваю пашпорт разом з дипл. нотою.

ВІД СХОДУ І ВІД ЗАХОДУ

Йде руїна під гаслами: „Релігія се опіюм для народа!“ — „Релігія се приватна річ!“

Яку страшну й безоглядну руїну релігії а з нею й усего людського життя розпочали від Сходу большевики під гаслом: „Релігія се опіюм для народа“ — всім відомо. Але меньше відома річ, що подібну, тільки ще гіршу, бо більше лицемірну руїну розпочинають тепер на велику міру небольшевицькі, соціялістичні круги, головно соціялдемократи.

Віденська, навіть ліберальна преса доносить зі страхом і нетаєним обуренням, що на мурах Відня, котрий все ще надає тон лівим партіям і струям середної Европи, — появилися великі плякати, видані соц. дем. Союзом т. зв. „вільнодумців“. Ті плякати взивають нарід до масових виступів з Церкви. Віденська прокураторія сконфіскувала їх зміст. Але соц. демократичні посли внесли інтерпеляцію і зімунізований нею зміст знов розплякатовано на мурах міста.

Перед тими плякатами стоять люде, киваючи головами. Иньші відходять від них з очевидною журбою на обличчах. Річ ясна, що є чого журитися, бо така масова пропаґанда, обчислена на суґґерування товпи, знаходить свої жертви. Ситуація настільки грізна, що навіть орґани преси виразно ліберальної й жидівської, обчислені на інтерес — закричали на трівогу.

Оден з них, а саме „Neues Wiener Journal“ пише:

Західно-европейський культурний чоловік може бути байдужний в релігійних справах, але все таки він не зносить, щоб так по гицлівськи обдирати його з традицій, котрі він уважає дорогими ще з діточих літ. І якраз тому марксизм на заході обережнійший ніж на сході, де сила деспотів може собі на все позволити. І тому марксизм на заході над своїм головним інтересом вивісив шильд: „Релігія се приватна річ“,— та полишив своїй філії, „Союзови вільнодумців“ боротьбу проти тої приватної річи вести як боротьбу партійну. Грубість, з якою се робиться, ображує естетичні почування неменьше ніж релігійні. Мнима „наука“ вже давно скинула Бога. Зайдіть тільки до соціял-дем. книгарень, а побачите там сто брошур, у яких на волосок докладно „доказано“ що Бога нема, що нема другого світа, що й сей світ не сотворений, що матерія істнує „сама“ і що „вона вічна та безконечна“... Потребуєте лиш перекарткувати брошурку на 32 ст. друку, а вже всьо „знаєте“, ви вже „розумні й освічені“ тай можете сміятися з жінок, котрі ще ходять до Церкви... Дійсно! Є така „публика“, котрій імпонує подібна „наука“. Але люде, що привикли думати поважно і знають, як то тяжко виробити собі самостійність духа, дивляться

з прикрістю на те, як одиниці з народа падуть жертвою ординарного обману: вони покидають свою віру, котра очевидно не була в них кріпка, й міняють її на мниму „науку“, котра так їм пасує, як гаманови ніс дороблений в запусти. Вони з самозадоволенням приносять ту „науку“ до своїх родин — але з нею приносять в ті родини й неспокій та нестримність упадку. Вони рабують своїм дітям останній промінь чогось вищого, що моглоб іще розяснювати й сумне пролєтарське дитинство. Рабують і собі самим останню можливість потіхи в найтяжших годинах душевного смутку.

Хто з нас — пише дальше той ліберальний орґан — може сказати, що він у своїм невірстві такий певний як у своїй вірі ті, що її мають. Хто з нас, утративши улюблену людину і стоячи перед бездушним тілом, не запитав себе з сумнівом, чи се можливо, щоб мало пропасти тілько доброти, любови й людськости тому, що перестав рухатися серцевий мускул... Чи прецінь не істнує таки душа, котра є чимсь більше ніж функцією тіла? І надзмисловий світ? Навіть найвисше освічений чоловік, потрясений до глибини, вірить в таких годинах, що немов чує шум крил відлітаючої душі — а мавби сего не відчувати необразований пересічняк, опертий на 32 сторінках друку бідолашної псевдонауки? Якраз такий мавби не мати сумнівів і туги? І що таке вся наша наука й наша освіта, коли ми, малесенькі інфузорії на тонесенькій шкаралупці земної кулі, не знаємо навіть того, як виглядає та наша планета пару тисяч метрів у глибині під нами. А до того й уся та планета се зникаюче маленька порошинка у всесвіті! І тут якась партія має лице, засипати одиноке жерело потіхи віруючим людям та пхати їм за те в мізки мниму „науку“, котра нічого не говорить!

Дальше пише той орґан, що хоч він противник опанування Церквою державної управи й законодавства, але „в боротьбі проти найбільше злобної реакції, якою в наших часах являється марксизм, не вагається стати по стороні консерватизму (роз. ся, церковного), з котрим зрештою не має нічого спільного та предсказує, що якраз з марксистичної школи вийде покоління, котре від надутих партійних ідолів зажадає рахунку за насильство над своїм сумлінням і почуванням та нажене тих ідолів на сто вітрів. А що до конфіскати згаданих на вступі плякатів пише, що не то не треба їх конфіскувати, але треба було ще поширити — тільки з допискою: „Таку боротьбу проти релігії провадить партія, котра в своїй програмі виразно виписала, що релігії не уважає партійною справою, тільки полишає її кождому як річ приватну.“

—0—

СОРОЧКИ МУЖЕСЬКІ ІВАН РІДЛЬ Львів вулиця Академічна 2. 267б 47—50

Загальні Збори „Народної Торговлі“ і „Достави“

В ювилейний день „Просвіти“ відбулися у Львові 43-ті загальні збори „Нар. Торговлі“. В останнім році відкрила „Н. Т.“ дві нові філії: в Луцьку на Волині й у Турці н. Дн. Філія в Луцьку зараз відкрила другий склад. Одначе далеко не всі наші кооперативи на Волині роблять закупи в „Н. Т.“, що зрештою проявляється також в Галичині. Збори перевели м. и. зміну статута.

Ще з кінцем жовтня відбулися заг. збори „Достави“. Звіт оповішено щойно на днях. „Достава“ має свої філії також у Перемишлі й Тернополі. Членів має 481, з чого церкви й священики становлять 75 прц. Дивіденди признали членам 10 прц., на вдови й сироти по священиках 1000 зл., на инші добродійні цілі 700, а 4.287·30 зл. до резервового фонду. Уділ в „Доставі“ виносить 10 зл., вписове 1 зл.

—0—

„Знаєш, що таке виховання? Се така довголітна вправа твоєї волі, щоб ти в кождім положенню і в кождій хвилі міг рішатися без вагання і радо — робити добре“.

Політичний огляд

Сесія Ради С. Н. — Задоволені і незадоволені меншости у Польщі. — Криза в переговорах про німецькі репарації й евакуацію Зарення. — Якої рекомпензати вимагатиме Франція? — „Східне Льокарно“ й австрійський „аншлюс“. — Посмертний дух габсбурської монархії. — Історична реакція в середній Европі.

Львів, 9-го грудня 1928.

Завтра збирається Рада Союза Народів на чергову сесію в Люґано, одначе політичний світ мало заінтересований справами, що стоять на порядку її нарад, не виключаючи й невмирущої виленської справи. Характеристична річ, що польські Німці й сим разом не пропустили нагоди, щоб відкликатися до сього міжнародного ареопагу від деяких практик польської адміністраційної влади, що їх уважають несправедливими. Виходить дивна річ. Хто по чинностям Союза Народів хотів-би виробити собі погляд (а таких певно немало), яка доля національних меншин у Польщі, то мусів-би прийти до переконання, що тільки одні Німці незадоволені, а всі инші натомість — благоденствують... Цікаво-б знати: хто кого тут перехитрює, а хто в дурні пошивається?

Увага політичного світа більше цікавиться приватними конференціями міністрів закордонних справ, веденими поза урядовими засіданнями. Сі приватні конференції змагатимуть до полагодження становища Німеччини і членів давної антанти у справі остаточного усталення німецьких репарацій й евентуального знесення дальшої військової окупації Зарення. Ріжниця в сих становищах за останній тиждень не тільки не зменшилася, а навпаки — поширилася і поглибилася. Німеччина, що правда, показала нахил до згоди на пропонований Францією шлях іменування комітету знавців через т. зв. репараційну комісію. Одначе тимчасом в головах париських правників (французька правнича фінезія без сумніву перша у світі!) повстала теза, яка готова розбити ведені вже четвертий місяць переговори у вище зазначених справах...

Сю нову тезу можна висловити так: Німеччина не має права домагатися скоршого звільнення своїх земель за Реном

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 13. XII. 1928 82

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Знов сплакала й оповідала дальше:

— А потому прийшли дивні вістки про тебе і твою долю.

— Куди? Аж у Самбірщину? Запитала Настя.

Аж у Самбірщину. Аякже.

— І щож оповідали?

— Та таке верзли люде, що аж повторити ніяково! Може скажу тобі колись. А нарешті чую, глум з мене, доню, роблять... Стара попадя, кажуть, турецького цісаря за зятя має...! А сама, кажуть, у подертих черевиках ходить... Тай дуже сміялися з мене. Натерпілася я від людських язиків, Настуню, досить! Але Бог Всемогучий, доню! Привів мене аж сюди, через такі краї і гори і води, що не кождий мужчина потрафивби сюди добитися! А я бідна, слабосильна жінка тай добилася при Божій помочи...

— А вірили Ви мамо, що турецького цісаря за зятя маєте?

— А деж у таке диво можна було повірити, доню! Я вже й у дорогу вибралася до тебе тай ще не вірила. Аж як побачила тебе в золотій кареті, а турецьке військо довкруги, тоді я подумала, що може й правда! Але ще напевно не знала, бо гадаю, ануж ти за якого генерала вийшла, що служить коло самого султана. Аж тепер вірю, як від тебе чую. Тай ще мов сон усе мені здається... Диво Боже, тай тільки! Вже на якусь пробу Божа мудрість зробила се диво. Не без причини воно, доню.

— А якже Ви, мамо відважилися в таку далеку дорогу, через тілько чужих земель пускатися? І з ким Ви сюди добилися? І за що?

— Та то було так. Кпять собі з мене люде тай кучму мені з насміхів шиють. Вже й діти покрикали за мною: „Цісарська теща йде!“ Не обзиваюся, бувало, ні словечком. Тільки до Бога зітхну тай Йому свою гризоту поручаю. Аж одного дня, в неділю то було, з полудня, сиджу я по Службі Божій ,по обіді, у своїх свояків, що мене притулили, тай думаю. Дивлюся, а через вікно видко як два старі жиди входять на подвіря. Певно якісь купці, гадаю. І ані в думці не маю, що вони до мене. Бо що я мала на продаж? Хіба свою журу тай опущену старість, що передо мною...

— Мамо! Ви ще не старі, лише зжурені. Віджиєте в добрі коло мене. І мені з Вами веселійше буде. Якже я тішуся, що Бог всемогучий прислав мені Вас!

— Тай я до смерти, доню, буду дякувати Богу за ту велику ласку. Отож, кажу, ані в думці не маю, що ті купці до мене. Але за хвилю кличуть мене домашні. Ті купці — кажуть — до вас прийшли за чимсь. Я настрашилася, бо гадаю, певно покійний твій батько, царство йому небесне, якийсь довг лишив і мені не сказав. Йду ні мертва, ні жива. Виходжу до них, прошу їх сідати, а сама аж трясуся зі страху: бо ануж зо сто золотих схочуть, гадаю. І відки я бідна возьму для них таку суму?

— Якже вони зачали?

— Та сіли й оден на другого подивився. І старший з них зачав: Ми до вас, каже, з одною справою, пані... Певно за гроші, гадаю і ледво вимовити можу: „Прошу, кажіть!“ А він каже так: „Ви вже може чули, що ваша донька живе і великою панею в Туреччині стала“. Та чула я, кажу, всяке говорять люде, а Бог оден знає напевно, де вона тай що з нею діється тай чи вона ще є на світі. І сльози мені закрутилися в очах.

(Дальше буде).

—0—

Поручене через всі Епископські Ординаріяти Товариство

„КАРПАТІЯ“

переводить під найкориснійшими условями і догідними комбінаціями всякого рода життєві обезпечення.

Все Всеч. Духовенство і укр. Громадянство обезпечує своє життя та життя своїх родин виключно в українськім Товаристві **„КАРПАТІЯ“ Львів, Руська 18. I. п.** 364 7-?

з того титулу, що мовляв сповнила зобовязання; поки грошеві зобовязання її в цілости не вирівнані, поти союзники за евентуальну евакуацію мусять вимагати від неї окремої рекомпензати... Такий погляд Німеччина відкидає з усею рішучістю і дає до пізнання, що коли давні союзники обставатимуть при нім, то вона візьме цілу справу назад, та що одночасно голосний перед трьома роками пакт у Льокарні, побудований на виглядах ранішої евакуації, стратить для неї всяку рацію... Німеччина поборює сю французьку тезу ще й тому, бо видить у ній закриту небезпеку, що й у 1935 р., передбаченім варсайським трактатом як крайний термін евакуації заренських провінцій, можнаб покликуватися на сю тезу і хотіти здержати евакуацію доти, поки не буде заплачена остання марка репарацій, себто приблизно за 40 літ! Бо-ж хіба ясно, що всеї величезної суми ніяка держава скорше заплатити не в силі.*)

Справа стала трудніша, коли й Вел. Британія приймила французьку тезу за свою так, що Німеччина матиме проти себе одноцільний фронт усіх колишніх воєнних противників. Одначе при всім тім можна мати певність, що Штреземан легкодушно не зірве переговорів, а буде шукати компромісу. Чи його буде можна знайти, се залежить від того, якої рекомпензати буде домагатися Франція і тов. за передтермінове увільнення окупованих земель.

У польській пресі раз-у-раз повторяється погляд, що такою заплатою Німеччини може бути тільки т. зв. східне Льокарно, себто нове зобовязання її респектувати сучасну німецько-польську границю і ніяким способом (навіть мирним!) не змагати до її зміни. Та чи держави давної антанти приймуть се бажання за своє? Се одно; а друге: Коли так, то чи Німеччина видітиме тогді яку-не-будь користь для себе в передчаснім увільненню своїх західних окраїн? Чи може схоче терпеливо чекати хвилі, коли така евакуація буде можлива без окремої премії? В кождім разі, як досі, то ні Франція, а тим менше Анґлія, явно не приймили польської тези. Чому? Може тому, що бояться правдоподібної відмови з німецького боку, а може ще більше тому, що вони недоторканости польсько-німецьких кордонів не уважають найважнішою для себе справою. Приміром, Вел. Британія більш усього, здається, інтересована у тому, щоб розірвати німецько-совітський союз. А Франція? Судячи по останній великій промові Бріяна у французькім парляменті, то Франція більше журиться справою австрійського „аншлюсу“, ніж польськими кордонами. Отже хто знає, чи вона в заплату за евакуацію Зарення не буде домагатися ґарантій, що Німеччина ніколи не посягне на бідну Австрію!

Взагалі дух габсбурської монархії, неначе той дух із Шекспірової траґедії, не перестає лякати тих політиків, що вбили десять літ тому ту історичну монархію. Здається, знаний вислів славного Чеха, що колиб Австрії не було, то треба-б її створити, ніколи не був правдивіший й актуальніший як саме в наших часах. Виходить, що не можна безкарно розбивати того, що Провидіння й історія перед богато віками звязали в одно. Та щож, розбити Австро-Угорщину по чотиролітній світовій війні було розмірно легко, та створити на її місце щось тривке вже мабуть більше ніж трудно.

Покищо на розвалинах Австро-Угорщини бачимо цікаві процеси з визначною історичною закраскою. Про віднову традиційного польсько-угорського братання говорили ми минулого тижня, таксамо і про очевидні диссонанси між Польщею і Чехословаччиною. Додаймо сюди заходи німецької дипльоматії, щоб не тільки приєднати собі Чехословаччину, а й довести до зближення між СССР. і Румунією (з хвилиною, як СССР. зречеться Бесарабії, ніщо не стоятиме на перепоні добрим взаєминам між обома державами), а зрозуміємо, які далекосяглі політичні комбінації можуть вирости на середньо-европейському ґрунті.

Багато буде залежати від того, чи в Угорщині прийде до реставрації Габсбурґів, і в якім часі. Коли се станеться ще за життя тих поколінь, що памятають передвоєнні часи, то еволюція в напрямі до давних форм, словом — історична реакція, піде приспішеним ходом. Ось Югославія — типовий історично-політичний новотвір, що продовж тисячліть не має свойого первообразу. Землі і племена, що сьогодні складають королівство СХС, ніколи не творили одної держави; отже чи можна багато будувати на тривкости сучасного стану? Крівавe свято у Загребі в честь десятиліття „обєднання“ елементів, що ніколи національною єдністю не були, є такою вимовною ознакою початого вже відворотного процесу — від нового штучного до старого природного,— що тільки сліпі можуть не видіти його і не вчитися з нього.

*) В попереднім нашім огляді друкарська помилка зробила 10 міліярдів марок нім. репарацій замість поверх 100 (сто).

—0—

Зїзд укр. соціялдемократів

У Львові відбувся зїзд укр. соц. демократичної партії. Як доносить орґан сіоністів „Хвіля“ було на нім коло 100 делеґатів, головно з Підкарпаття. (Се означалоб, що соц. дем. аґітатори переймають спадок по радикалах). Реферат про потребу нової програми виголосив п. В. Темницький, син пок. о. Т. з Устя Зел. Другий референт був Квасниця. Всі дискутанти твердили, що соціялізм загрожений та що для його оборони треба утворити на ново укр. соц. дем. партію. Чому ті люде, що хочуть соціялізму, не вступають до КПЗУ., трудно сказати.

—0—

Новий великий лексікон Брокгавза

Сего року зачинають Німці видавати нове 15 видання великого 20-томового лексикону Брокгавза. На 15.000 сторонах обговорить він 200.000 справ і дасть 16.000 образків, в тім 1.500 кольорових. Працюватиме над ним 23 головних редакторів, членів Академії Наук, 10 літ — разом коло 600.000 годин, то значить, що оден чоловік, якби мав їх науку і працював по 8 годин, мусівби працювати 230 літ! На 450 картах (мапах) того лексикону зроблено поверх 8 міліонів ручних потягнень... Складачі потребувати-муть для зложення його коло 130.000 годин, то значить, що оден складач мусівби складати його 62 роки! Перший том появиться ще сего року, другий в марті 1929 і т. д. Се дійсно імпонуючий твір збірної праці учених і фаховців всіх галузей.

Перше видання Брокгавза вийшло в р. 1809, отже літ тому 120.

Україна до сеї пори не має ніякого лексикону. В останніх часах появились в тій справі приватні заходи, але вони важко здійснимі ізза потреби на ту ціль великого капіталу.

—0—

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Союз католицької італійської молоді має сьогодні 124.178 членів чинних і 86.423 аспірантів. В 1926 р. було 107.327 чинних членів і 49.685 аспірантів. Дуже багато молодців зі Союзу вступає відтак до семинаря або до монастиря.

Смерть примаса Шкоції. Архиепископ Единбурґа, Примас Шкоції о. д-р Сміт, помер у 88 р. життя.

Фільмовий католицький зїзд відбувся на днях в Бруксели. В зїзді взяло участь 140 директорів кін. Обговорювано контролю фільму перед висвітленням, усування річей протовних християнській моралі, підбір відповідного музичного репертуару і т. инше.

Чисельність віроісповідань в Зєдинених Державах. В Зєдинених Державах майже половина мешканців не признається до ніякої релиґії. Від 1916 до 1926 р. приріст осіб, котрі визнавали релиґію побільшився зі 41,926.854 на 54,624.976. Найменшою релиґійною сектою в 1926 р. були теозофи в Нюорку, бо мали свій дім молитви й 55 вірних. Найсильніше віроісповідання є католицьке, воно має 18.605.003 вірних і 18.940 святинь. Баптисти мають 8,440.922 вірних, методисти менш-більш так само, лютеранів є 5,258.623, жидів 4,087.357, презвитеріянів 2,626.284 і т. д.

Письмо від заточенців з Кракова

П. Т.! Греко-католицька церква в Кракові, найдальше на захід Польщі висунена наша Святиня, під котрої крилами з давних часів збиралися наші заточенці, котра їх обєднувала і скріпляла не лиш релиґійно, але й національно, а рівночасно була представницею нашої віри і народности в такому важному, культурному пункті, яким безперечно є Краків, представляє нині образ сумного занепаду. Обсуваються мури, облітають зі стін знамениті малюнки, вікна і одвірки зрушені відомим зривом порохівні у Вітковіцах, домагаються також основної направи, словом від входових дверий до хреста на даху, все постарілося і просить обнови. Як що ми не хочемо показати себе байдужними до нашої церкви, як не хочемо стягнути на себе закиду, що не шануємо своєї старовини, то як найскорше повинні ми приступити до обнови нашої церкви в Кракові з верху і в середині. А що тутешня українська громада, се здебільшого урядовці, робітники і служачі, які на силу перебиваються крізь життя в теперішних важких часах, так звертаємося до наших Земляків з покликом, щоби помогли нам обновити нашу Святиню. В першу чергу кличемо Тих, що в Кракові кінчили школи. Пригадайте собі свої молоді, найкращі літа, пригадайте собі ті неділі і свята, в які Ви до української церкви ходили, і **не пожалуйте марного гроша,** щоб вона і для наслідників Ваших була гідним прибіжищем релиґійного і національного духа! Звертаємося до Всіх, кому відома вага церкви в життю народу, щоб помогли краківську церкву зробити святинею, в якій українська душа не почувала би себе приниженою і упослідженою, а навпаки, в якій вона рослаб і знімалася високо.

Поможіть нам Дорогі Браття і Сестри в доброму, святому ділі. — Парохіяльний Комітет Церкви св. Норберта в Кракові, ул. Вісьльна ч. 11. **Богдан Лепкий,** голова, **о. Іван Уруський,** парох, предсідник, **Іван Поплавський,** секретар, **Василь Рихвицький,** скарбник.

Буде принята кожда хотяйби і найменша жертва. Чекове конто почт. Каси Ощадности: 408805, **Grecko-kat. Urząd parafjalny św. Norberta w Krakowie.**

—0—

„Ґріш се тільки засіб до ціли. Уважай, щоби здобування гроша не стало для тебе ціллю“. (Тот.).

Економічна сила Німців в Чехії

Чех д-р Генрик Гейда видав книжку про економічну силу Німців у Чехії. В ній наводить такі цифри: Німці в Чехії мають у своїх руках 66 проц. камяного вугля і звязаного з ним промислу і 80 проц. бурого вугля, 70 проц. стали, 90 проц. текстильного промислу, 45 проц. бавовняного, 85 проц. вовняного, 85 проц. льняного і конопяного, 94 проц. рукавичного, 100 проц. шовкового, 80 проц. штучного шовку, 85 проц. коронкарського (серпанкового), 85 проц. емалії, 90 проц. ґузиків і т. п., 49 проц. цукру, 90 проц. музичних інструментів, 70 проц. хемічного промислу, 60 проц. штучних навозів, 95 проц. смоли, 90 проц. рафінерій, 70 проц. фарб, 65 проц. чорнила й олівців, 100 проц. скла до зеркал, 93 проц. фляшок, 80 проц. паперу й цементу, 90 проц. порцеляни. Чехи мають перевагу тільки в небагатьох галузях промислу: скірянім 85 проц., керамічнім і світлин 100 проц., крохмалю 85 проц., вибухових матеріялів 70 проц., вудженин 100 проц., пива 60 проц., зброї 95 проц., рільничих машин 80 проц., взагалі машин 82 проц., авт 85 проц., вагонів 64 проц., ґрафічного промислу 60 і т. п.

Німецька критика запримічує до тої праці, що вона оперта на непевнім матеріялі, бо Німці в багатьох випадках скривають свій промисл під чеськими іменами так, що сила їх в дійсности більша ніж виказує статистика.

—o—

Нові винаходи

Преса доносить, що Інститут для дослідів у Познані має слідуючі нові винаходи:

1. Спосіб такого цинкування бляхи, що цинк ніколи не злазить.

2. Календар Екерта, котрий через незначне посунення скалі дає можність вишукати потрібну дату на 10 літ наперед.

3. Апарат, котрий кожду стацію сигналізує наперед в нутрі кождого вагону.

4. Сівник інж. Дембіцкого, котрий сам робить потрібні рівці в рілі й сипле в них потрібну скількість штучного навозу.

5. Прилад винайдений шевцем Гофманом, котрий в часі пожежі сам отвирає стайню й виганяє худобу з неї батогами.

6. Цілий ряд нових винаходів для успішного хову пчіл.

7. Штучний навіз з відпадків дерева і деревного вугля.

8. Охорони, котрі забезпечують шиби перед розбиттям (сей винахід особливо придавсяб українцям у Львові).

9. Ряд винаходів для війська, пр. панцир, що хоронить від куль, панцирна вежа, що крутиться в міру потреби на самоходах і т. п.

10. Прилад, котрий сигналізує на зовні скорість їзди автами.

11. Прилад, котрий сам учить співу.

12. Приписи, як уряджувати собі вдома лябораторії з области механіки, електрики й радіотехніки та витревалости матеріялів і багато инших винаходів.

Згаданий Інститут міститься в домі Промислово-Торговельної Палати в Познані при вул. Міцкевича, 31. Удержується з членських вкладок і оплат за досвіди. Можна його оглядати.

—o—

Новини чужих літератур

Поляки видали на днях: Історію культури в Польщі, Алекс. Брікнера, — моноґрафію Ф. Конопчинського про „Золоту свободу" в Польщі й абсолютизм в Европі. Незабаром вийде Альманах „Бібл. Народозей" (18 аркушів друку), вибір лірики Каспровича й поезії Новіцкого, антольоґія грецької лірики, спомини св. Авґустина і Скота Ваверлея, твори Кальдерона і Бальзака.

†

Амалія з Курбасів Кархутова

вдова по парохови Підгайчик п. Коломия, упокоїлася в Бозі в 78 р. життя в Торговици пільній, поч. Городенка Вічна Їй память.

НОВИНКИ

У Львові арештовано у звязку з замахом на ред. „Слова Польського" около 100 українців, переважно студентів.

Невдалий замах на радянський конзулят у Львові урядив молодий українець В. Чоловський, наклонивши пару людей, щоб вибили шиби в конзуляті. Ті шиб не вибили, а о в час їм перешкоджено. Чоловського і Сою увязнено.

Центральний Комітет Ком. Партії Зах. Білоруси увязнила польська поліція з и. аґітаторами білоруськ. комуніст. партії, разом около 100 людей

Дивний винахід. Преса доносить, що в Америці сконструували прилад зв. „ріроґраф", при помочи котрого можна докладно змірити, кілько є в людині життєрадісного почування. По удосконаленню його можна буде в театрах оцінювати докладно вартість веселих штук.

Манускрипти Наполєона і його воєнні пляни, рисовані його власною рукою, відкрито в краківській бібліотеці Корніцкого. Вони походять з рр. 1793—1797. Як вони туди попали, невідомо напевно. Є припущення, що дістала їх від цісаря польська ґрафиня Валєвська, котра маючи 18 літ вийшла заміж за 70-літного старця і в котрій цісар Франції залюбився, побачивши її на балю у Варшаві.

Найстарший чоловік, якого вік документально певно ствердженій, се Норвеґ Дракенберґ. Він має тепер 146 літ. В 111 р. свого життя оженився в останнє і жив з тою жінкою 19 літ. Коли вона померла, хотів ще раз женитися, але не знайшов уже жінки.

Пять найбогатших родів Англії отсі: Ковтс, Вилс, Ротшильд, Йоел, Куртолд. Ковтс'и походять зі Щкотії. Вилси доробилися на тютюні, Йоелси на діямантових копальнях в Африці, Ротшильдам дала основу їх великого майна одна вістка: По битві під Ватерльо розійшлася вістка, що Наполєон побив анґлійські війська. Тоді всі цінні папери анґлійські й аліянтів зачали страшно падати. Ротшильд, котрий мав своїх людей коло Ватерльо і вчасно довідався, що Наполєон програв битву, закупив за безцін масу цінних паперів і за одним махом став одним з найбогатших людей світа, а рід його не пропустив того майна, тільки ще розробив. Куртолди доробилися щойно недавно новим промислом — продукцією штучного шовку.

Заборона ку-клюкс-кляну. Найвисший суд З. Д. А. зарядив, щоби ку-клюкс-клян примінився до устави Нью-Йорку, котра забороняє істнування тайних орґанізацій. Після цього зарядження, всі товариства мусять подати точні списи своїх членів. Це зарядженнє вважають в Америці за найтяжчий удар для ку-клюкс-кляну, бо як відомо, головна сила цього товариства лежить в таємниці, якою окружаються його члени.

В Баварії вийшли спомини б. престолонаслідника Рупрехта п з. „Воєнний дневник престолонаслідника". Обіймають роки 1914 — 1919.

Відкопали старохристіянську церкву в Анконі (в Італії). Походить вона з семого століття й була збудована в візантійськім стилю. Віднайдено останки мурів з дуже цінними фресками й мармуровими плитами.

Упадок червінця дійшов у Москві до тої міри, що коли ще 1. листопада с. р. червінець був варта 360 амер. центів, то 1. грудня платили за нього тільки 190 центів.

—o—

Нові книжки

Fritjof Nansen: „BETROGENES VOLK". Ст. 349 + 3 карти. 45 ілюстрацій. Липськ, 1928. Ціна 14 марок.

Сю рівно страшну як старанну працю написав і видав Нанзен як надкомісар Союза Народів. В ній представлено, як могутна антанта торжественно приреклa Вірменам самостійну державу в часі великої війни під услівям, що Вірмени зроблять повстання проти Турків, як Вірмени виконали те, чого хотіла антанта і як опісля антанта страшно їх ошукала, віддавши Туркам на поталу, котрі жорстоко вимордували значну часть вірменського народу. Антанта не тільки не рушила пальцем в обороні своїх мордованих союзників, але коли в склад антанти входячі держави сотворили Союз Народів а той утворив Комісію, котра мала на ціли занятися бодай долею 10 до 20.000 непомордованих Турками Вірмен, то Союз Народів не дав їм позички 20 міл. марок, хоч і той капітал і проценти були забезпечені майном Вірмен! Нанзен як шеф тої комісії з огірченням запитує, по що робили всю ту комедію?

Книжку ту повинен перечитати кождий діяч, щоб побачив, що тільки власна орґанізація забезпечити може нарід перед поталою, бо тільки тоді з таким народом рахуються його союзники. Під оглядом релігійним книга перенята протестантсько-раціоналістичними поглядами. Про звірства большевиків над нещасними Вірменами й Георгійцями не згадує Нанзен ні слова, хоч ті звірства не уступають в нічім турецьким.

Alfons Vaeth S. J.: „IM KAMPFE MIT DER ZAUBERWELT DES HINDUISMUS". Ст. 238. Берлін і Бон, 1928. Ціна 9·50 марок.

Зміст сеї надзвичайно цінної праці подає її підтитул: Се проблєм перемоги христіянства над висшим ґіндуізмом, то є над тим, що виростає понад розуміння мас Ґіндостану. В ній представлено жерельно життя й діяльність великого ґіндуського діяча Упадгаї Брагмабанда, котрий приняв католицизм і боронив його довго силою свого ума, а перед смертю, котра наступила в 1907 р., знов зачав хилитися до поганства. Книга та інтересна не тільки сама собою, але також тому, що вона розглядає актуальний тепер проблєм переняття христіянством многоміліонових мас Ґіндостану. А для нас Українців інтересна вона ше й певною анальоґією східних і націоналістичних ухилів в найширшім того слова значінню, які бачимо часом у наших східних сусідів Москвичів, котрі принявши католицизм, розуміють його по свому.

ОГОЛОШЕННЯ

Здібних хлопців до науки різьбарства і столярства прийме варстат виробів деревляних **ТЕОДОЗІЯ КОМІСАРУКА** Станиславів, вул. Круля Яна III. ч. 15. 362б 3—5

Парохіяльні бібліотеки на сплати I-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., проч р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті I. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 31—50

Кінотеатр „ВАРШАВА" в Станиславові, Липова 1. висвітлює: 362 5—5
Від 10. XII. „Спадкоємці Казанови".

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 79 (199). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 16 грудня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телєфон 4—48. Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Квестіонар

Просимо Вас відповісти в листі на отсі питання:

1. Я довго читаєте нашу ґазету?
2. Що Вам в нашій ґазеті не подобається, а що подобається? — (Написати котрі статті, або хоч про що вони писали).
3. Що Вам найбільше долягає і що Вам цікаво булоб знати, то є, що Ви хотілиби, щоб ґазета пояснювала?
4. Які ще ґазети читаєте і де? (В дома, у знайомих, чи в читальні?)
5. Котрі ґазети передплачуєте?
6. Котра ґазета найліпше Вам подобається і чому?
7. Котрі ґазети приходять до Вашої місцевости та в якій скількости? Котру ґазету найбільше у Вашій місцевости читають і чому?

Як не можете, або не хочете відповісти на котре з тих питань, то просимо його опустити, а відповісти на инші.

Відповідь у листі просимо прислати на отсю адресу:

„НОВА ЗОРЯ“,
Lwów, Кльоновича 8, II. п.

*

Пригадка: Дорогі Брати та Сестри! Не забувайте, що в культурних народів всякі квестіонарі находять відповідь, бо не відповісти на письмо таксамо нечемно, як не відповісти на добре слово поздоровлення.

Редакція „Нової Зорі“.

Замах на президента Америки

Гувер під сильною сторожею.

Аґенція Райтера доносить, що в Буенос Айрес, в полудн. Америці, куди має приїхати новий президент півн. Америки Гувер, поліція викрила приготований на нього замах, як пімсту за страчення Сакка й Ванзетті та за інтервенцію в Нікараґві. Поїзд Гувера мав бути висаджений у воздух. Гувера взяли під сильну охорону поліції.

Нужда в наймогутнійшій державі

До якої нужди доходить безробітне населення в такій могутній державі як Англія, свідчить отсей лист, оповіщений лондонською пресою:

„Я від двох літ без роботи. Щоб забезпечити удержання моїй родині, готов я пожертвувати себе на всякі досвіди. Я згодивсяб на защіплення мені бактерій рака, тифу або малярії, та на всякі хірурґічні досвіди. Не хотівби я тільки осліпнути. Поза тим можуть зі мною робити, що хочуть, коли тільки міністерство здоровля забезпечить моїй жінці й дітям пенсію на випадок моєї смерти. Від двох літ не їв я ні мяса, ні солонини, ні риби. Навіть сир і консерви недоступні для мене річи“.

Урожай зменшився на 70—80 проц.

„Берлінер Таґеблят“ приніс зміст понурої промови Рикова, котру він виголосив на зборах комуністів у Ленінґраді. Риков сказав, що хоч засівна площа в СССР. вже тільки (!) на десяту часть меньша ніж була в 1913 р.“ то урожай на великих просторах а саме на Приволжі та під Кавказом зменьшився на 70—80%. Сегорічний урожай в цілім СССР. шо до пшениці й жита меньший на 212 мілионів пудів, ніж був в 1927 р.

Латинська азбука в Туреччині

Дня 1. грудня всі турецькі ґазети вийшли набрані латинськими буквами, а від 1. січня 1929 р. переходить на латинку також вся переписка урядових установ. Під загрозою великих кар заборонено печатати арабськими знаками не тільки ґазети, книги, брошури, відозви і т. д., але навіть приватні візитівки.

В Америці були Фенікійці

Учений Кальвао 12-тий раз вибрався в непроходимі джунґлі допливів Амазонки, щоб розслідити околицю т. зв. "Мертвого Міста“, котру з забобонного страху обминають Індіяне. Вкінці удалося йому дібратися туди літаком. Там побачив він дійсно руїни старинного міста й відкрив на них надписи у фенікійській мові. На тій основі вносить, що основателями того міста в Бразилії були старинні Фенікійці. Експедиція учених буде побільшена.

Чи здійснилися предсказання на 1928 р.

Сей рік кінчиться — й цікаво тепер пригадати собі численні предсказання, які появилися про нього з його початком. Більшість їх, розуміється, не справдилася, але деякі здійснилися. І так здійснилися предсказання французького астрольоґа Анду про великі землетруси в Полудневій Америці. Було їх там в 1928 р. аж девять. Подібно здійснилися предсказання Німкині п. Йордан про великі елементарні нещастя. Річ ясна, що ті здійснені предсказання були дуже загальні й обіймали такі простори, що не диво, коли „здійснилися“. Зате без порівнання більше нездійснених предсказань, пр. про певний упадок большвиків у сім році, про тяжку хоробу Ґінденбурґа і т. и.

„СВЯЩЕНИКИ З ДІЛА“ стоять на роздоріжжі

(Стаття з кругів Духовенства.)

Зміст: Дещо про психольоґію „священиків з Діла“. — Чи Москалі змінили що в унятських церквах? — Де і коли наступило здійснення польського ідеалу з часів Тарговіци? — Як наші націоналісти домаґаються спольонізування української психіки... — Ґрандіозні претенсії священиків з „Діла“ до Холмщаків. — Українці й Китайці. — Чому царське православіє не вспіло навернути ніяких Китайців? — Чи блекіт також квітка? — Що священики з „Діла“ радять робити перед припускаємим тріюмфом православія? — Люде з душевного роздоріжжа.

* * *

В „Ділі“ (ч. 262) під заголовком „Унія в холмськім стилі“ поміщено допис на спокійну, умотивовану відповідь в „Н. Зорі“, дану панам Чайковському й Островському на їх неправдиві напади на Унію...

Ту нову статтю в „Ділі“ підписав „о. Стефанович в порозумінні зі священиками“. Тому, що автори у своїм дописі стало позволили собі зґірдливо прозвати нас „доморослими латинізаторами“, тож не погніваються на нас, якщо і ми коротким почерком спинимося над типічністю такого писання.

О. Стефанович — це сеніор між львівським духовенством, емерит. учитель гр. кат. релігії. Він являється в даним разі, як свідчить підпис під обговорюваною статтею, тільки одним з її співавторів, котрі своїм світоглядом представляють знаний у нас здавен-давна „**тип священиків з „Діла“.**

На це останне звертаємо увагу читачів „Н. Зорі“, які може не всі дотепер з тим у нас типом познакомилися, а якого характеристику маємо якраз у дописі о. Ст. Маркантною ціхою людий цего типу є передовсім те, що в їх писаннях звичайно тяжко визнатися, о що їм властиво ходить — ізза розтяглої балаканини про всячину, яка вибігає поза поставлену тему, із-за частих „скоків поза пліт“, та задля браку ясности і дистинкції в стилі. Такі плоди духа густо попереплітані фразеольоґією, яка місцями служить за параван для заслонення повного браку думки. Бо щож можуть мати спільного з поважною дискусією такі стилеві квітки: „От доспівалися новозоряне до найвищої нотки“; — „Доборолась Україна до самого краю, самі її діти лізуть в сіти“..., або вибігання аж до Істрії й італьо-ґреків і т. п...?

Не в докір підчеркуємо се і навіть без здивування: бо хто 40 літ читав у „Ділі“ постійно такі стереотипні додатки“ як: „**Sapienti sat**“, „**Mądrej głowie dość dwie słowie**“, „Без коментарів“ і т. д. — той мусить по десятках літ такої лектури сам попасти в подібну конклюзивну „творчість“ й опираючись на своїх баламутних думках, робити подібні „висновки“.

У попередній статті („Нова Зоря“ чч. 87,88) виказали ми, що Унія ніколи не вела ні польської ні латинізаторської місії.

Ми вказали на се, що аж до останнього зліквідування Унії на Холмщині в наших церквах всі церковні богослуження, св. Тайни, всі священнослуження відбувалися в нашій літурґічній мові і після наших церковних типиків і требників. Лиш по деяких, переважно міських церквах вірні заводили собі по взірцям сусідів деякі дрібні і приватного характеру молення. А діялося це щойно в останніх часах Унії і то з рацій у холмській мартирольоґії дуже оправданих, хоч неуспішних.

Що холмські церкви не були ніякими костьолами ані внутрішним життям ані зверхною формою, свідчить обряд „переконсекровування“ уніятських церков на православні. В тім обряді ходило лиш о „викроплення уніятського духа“. Именно батюшка робив з „наверненими на св. благочестіє“ потрійний „хрестний ход“ довкруги церкви, окроплював її освяченою перед тим водою (уніятську виливано!), а з церкви не викидувано і не змінювано крім антимінса **ніякої обстанови ні установи.** Навіть якийсь час відправлювано богослуження з уніятських книг! І якже можна говорити про „златинізування“ унії?

Річ зовсім ясна, що крик про мниме златинізування нашої гр. кат. Церкви робили царські посіпаки виключно для закриття й оправдання своїх жорстоких насильств над сумлінням і Церквою нашого народу.

Але о. С. і колеґія поминають це все мовчанкою і збувають висказом, що „досі ніодин польський автор не заперечив, що Унія на Холмщині була златинізована“. Прямо наївний аргумент. Бо хочби ми повірили о. С-ви, що так є дійсно у польських авторів, то ссилання на їх опінію ще не мусить бути аргументом „за“ о. С-чем і колеґією а „проти“ нас. Таж, коли ми ще нині стрічаємо у наших таки „священиків з Діла“ такі погляди, що не знати, чи плакати, чи сміятися, то щож дивного, що у польських авторів представлення Унії вийде необективне і невірне?! У одних і других брак елементарного розріжнення, що таке Унія у властивім, а що в ширшім значіню, що в ній істотне, а що акцідентальне і припадкове. Совісний чоловік повинен при оцінці мнимого латинщення завдати собі питання, чи Унія тут винувата, чи її поборники, чи зверхні обставини. Подібно, як при ствердженню факту переходу другої частини уніятів на схизму, мусимо провірити, чи власна їх ідеольоґія їх завела, чи зверхні непереможні чинники, які нищили в душі народу його релиґійний і національний світогляд. Брак власне цего критицизму зродив у „Ділі“ ґазетярську балаканину про Унію і про найсвятійші у ній річи, а не статтю гідну сумлінного автора чи авторів.

Але годі! таж папежниками і латинізаторами прозивано навіть Потія, Рутського і св. Йосафата, хоч вони відправляли і з православних книг і по православним типикам, а ціле їх „латинство“ полягало у поминанню папи. Така то вже „ідеольоґія“ тих, що в Унії разить їх стеблина, в себе-ж не добачують балька. Не про Унію, а про православє читаємо у Бартошевича: **„Cała nadzieja była w tem (у добі Тарґовиці), że wrócą się czasy, w których schizma nasza była w swej narodowości nawskróś polską, pisała i mówiła po polsku“.**

Пятьдесять літ доходить від випечатання того, а в цьогорічних понурих листопадових днях поставила нам польська преса за примір патріотизм православних (Патріот. посланіє митр. Діонізія, а в соборах гимн: Боже цось Польскен...). І все те в порядку. А ми „латинізатори“ і „польонізатори“...

Наше освітлення холмської траґедії, що Холмщаки, спасаючи віру коштом обряду, поступили так, як у подібних обставинах поступає кождий правдивий християнин — вивело з рівноваги о. С-ча і колеґію. Хоч його священича совість признає нам „доґматичну слушність“, то з другої сторони його націоналізм лає нас здорово, що ми — дали розгрішення Холмщанам!... В конфлікті двох альтернатив о. С. і колеґія балянсують і мнуться, а остаточно так виповідаються: а) доґматика доґматикою, а життя життям, б) наслідуймо поляків, які „вигладжують“ (!) доґматику на свою користь, в) Холмщаки повинні були боротися ще хочби через кілька літ за „католицизм в грецькім обряді“.

а) Перший раз доводиться нам чути (та ще й від священиків!), що правда віри, піднесена навіть до незрушимости доґми, має місце лиш в теольоґічних підручниках, а не є нормою життя християнина в напрямі вічного спасення.

б) Рівнож „гра тягами“ по приміру поляків, переведена на звичайну мову, виглядає так: Як хтось злим способом наживає собі чужого добра — роби і ти так, а це буде льоґічне і етичне! Наші предки також розгривали з своїми ворогами трудні партії, але тримались християнської етики і це їм не пошкодило, поки тої етики власне держалися. І як се „пасує“, щоб українські націоналісти проповідували таке основне спольонізування української націон. психіки?

в) Холмщаки повинні були ще боронити католицтва в грецькім обряді...

Лиш подумати! Московський посіпака поразив і цілковито знищив уніятських пастирів; жандармськими писаними і неписаними нормами заборонив вступ заграничним духовникам; місцевому латинському духовенству заборонив під найострішими карами давати духовну поміч уніятам, а „упорствуючих“ заганяв нагайкою і баґнетом на Сибір, або до православного едену... І якжеж міг в такому положенню віруючий, але малопросвічений Холмщак — боротись за „католицизм в грецькім обряді“?

Дійсно ґрандіозна гадка! І не мала претенсія до бідних Холмщаків.

Чи може могли Унияти зневолити польського священика, якого собі упросили серед ночі десь у лісну глушу, щоби

На одяги осінні і зимові, на плащі, раґляни і верхи футер

наймодніїші матерії

ВОВНЯНІ

анґлійські і бельські першорядної якости, як камгарни, дублє, анґлійські шевіоти і т. д,

всякі підшивки й додатки

поручає детайлічно

по фабричних цінах

відомий з дешевости христ. магазин

ҐУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА

45 ЛЬВІВ РИНОК 45

329 **Догідні умови сплати.** 20—20

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— А вони що?

— А оден каже: Наші, жидівські купці зі Львова були там, де є ваша донька, каже. І виділи її, каже, на свої очи, каже, як їде з палати ,таки з палати, каже, шістьма кіньми їде, каже. І в золотій кареті, каже! А я як не бухну плачем!

— Та чого мамуньцю?

— Бо вже й жиди, гадаю, аж до дому з кпинами приходять... Тай кажу до них: І не сором вам, старим, поважним людям, насміватися над бідною вдовою, що й без того з горя не бачить, куди ходить?

— А вони що?

— А оден з них каже: Ну, ну, то ви, їмость, каже, мудро думаєте, каже, як гадаєте, що ми ніякої иньшої роботи не мали тай з Перемишля аж сюди до вас умисно їхали, щоб сміятися над вами... Добрий інтерес, нема що казати, каже... Се мене спамятало тай кажу до них: Не дивуйтеся, люде, що я вам таке сказала, тай будьте вибачні, бо мені вже так докучають ріжні люде, що сама не знаю, що говорю. А вони кажуть· Ми на тім нічого не стратили, не маємо вам що вибачати. Ви нас і не образили. Але вислухайте нас до кінця, ми за то нічого не хочемо.

— Та хочби ви що й хотіли, то не дістанете, бо нічого не маю, кажу.

— Ми знаємо. Відки у вдови по чеснім священику маєтки? Тай ще по такім, що хорував! Ми всьо знаємо, бо нам люде казали.

— Я відітхнула, що вже ніяких грошей не схочуть і питаю: А говорили ті ваші знакомі купці з моєю донькою? А вони кажуть:

— Ви гадаєте, що до неї то так легко доступити, як до вас, їмость — лиш фіртку в плоті відчинити тай, як нема близько пса, просто йди до кухні й запитай, чи їмость вдома. Ну, ну, якби там так було, то вже половина наших Жидів зі Львова і з Рогатина і з Перемишля і з Самбора не тільки говорилиби з вашою дочкою, але й не оден добрий інтерес мігби там зробити. Такий інтерес, як мід! Але там замість плота високі мури, замість фіртки залізна брама і то не одна, а замість пса войсько стоїть. І ані не рушиться з місця! Нема куда зайти і запитати, чи донька нашої їмості вдома. А якби хто такий знайшовся, що впавби на голову і питав коло брами, то так би йому всипали, що вже більше за ніким не мігби питати, чи вдома, чи не вдома.

— А чогож ви в мене хочете? питаю. А сама гадаю, що коли то навіть ти, Настуню, то в добрі клямки тебе там взяли. А вони кажуть:

— Помалу, їмость, зараз почуєте. Всьо вам скажемо. Таже ми на те прийшли. А чому не питаєте, як ваша донька виглядає? Та вже по тім можете пізнати, чи її наші виділи, чи не виділи.

— Ну, а якже вона виглядає? кажу.

— Файна, дуже файна! Біла, золоте волосся, сині очи, подовгасте лице, малі руки як у дитини і добре серце має, бо як їде то не минає ніяких бідних, навіть наших, жидівських, хоч ми иньша віра.

— Сама роздає милостиню? — питаю.

їх хрестив, сповідав, вінчав — робити по грецьким типикам?

Чи може повинні були Холмщане по взірцям штундистів вибирати зпоміж себе „форбетера", щоб він у східних ризах симулював богослуження і в цей спосіб „продовжав" грецький обряд?... Що властиво мали робити ті Холмщаки в такій ситуації, позбавлені своїх духовних?

Дальше закидується „Н. Зорі", що вона, відповідаючи п. Ос., не розріжняє, „що українські владики дійсно не творили Унії в тій ціли (польщення населення), але поляки".

Так не є. Ми якраз вказували п. Островському, що його напасти на Унію мають свою основу в такім нерозріжнюванню. Так ми писали: „Чиж лицює п. О-му ще нині не знати, що до Унії витягала руки **сама наша Церква,** що тонула в багні... і т. д." А на другім місці: „П. Остр. не зрозуміє денаціоналізаційного процесу на Холмщині, Поліссю і деинде, приписуючи його **несправедливо Унії, а не противникам Унії: полякам і москалям**". Отже ясне розріжнення!

Ба, але о. С. „в порозумінні зі священиками" попадає власне в цей сам блуд, який намагається нам причепити: не розріжняє там, де конечно треба розріжнити! Послухаймо: „Взагалі треба стверднти, що унія (питаємо: котра і в якім поняттю?) в Польщі, від її істнування поза Галичиною, була обчислена (питаємо знову: через кого?) на те, що вона буде „причепою до польського воза" у всіх виступах Польщі проти православного Сходу, як це в історії дійсно й було!" Чи о. Ст. і колеґія не розріжняють і не розділюють сих гадок припадково через недогляд, чи тенденційно?...

В дальшій черзі позволяють собі о. автор і колеґія на екскурзії проти Риму, від якого нібито поляки беруть собі примір на „обертання" догм.

Ніпричім тут видвигання декрету **Etsi pastoralis** приміненого реґіонально в давній папській державі, бо нині маємо інші норми й декрети, силою яких „нині богато в дечому — як пише сам о. О. — змінилося на краще для грецького обряду".

Безпосередно нас тичиться це, про що дальше читаємо: „Один анґліканський священик*) жонатий, хотів стати уніятським священиком. І хоч усі пружини пущено в рух"... Рим сказав: вето!, бо це бувби кепський прецеденс для Риму в траченню „стану посідання".

Годі — Рим береже свого стану посідання і ненастанно його поширює всюди, не тільки на анґлійськім терені, а заскорузлий восток спить сном блажених, по приміру евангельських пяти дів, тих без світил...

В тім самім часі, як дійшла до наших рук стаття „Унія в холмськім стилі", аґенція United Press рознесла по світу відомість про великий поступ католицизму в Хінах 1927 р.В тім році домашних воєн і загальної ненависти до білої раси навернулося на римський католицизм округло 46.000 Хінців. З догматичного становища треба радуватись, що йде зможений наступ на хінського і пекольного смока, але з другої сторони сумно нам стає, що на навернення далекого сходу йдуть місіонарі з далекого западу замість, щоб ту місію вели місіонарі східних обрядів. Чи Рим тут винуватий, чи наша неміч? Католицизму — невтрального, безобрядового нема...

Ще одна рефлєксія насувається. До війни, в тім часі, як на нашу ниву падав золотий дощ рублів, щоб „галицьку душу привернути до благочестія"*), російська імперія спенетрувала політично і економічно Китай, Тибет, Персію, Афґаністан. За кождою торговельною, дипльоматичною, військовою експедицією **ex offo** тягнувся як тінь батюшка-місіонер. Чи багато навернули ті православні місії, і чому ні? Хіба там Рим не міг перешкодити!

А тепер соблазнь ізза тих обрядівквітів. Так єсть! „Треба знати, що таке обряди і до якої границі сягає їх обовязковість"... Ці границі обрядової обовязковости знав і „пропащий" анґл. конверит, що захоплений міражем нашого обряду, хотів лишитись власного; обовязковість свого обряду знали і ОО. Редемптористи, але лишили його і приняли наш, щоби працювати над нашим народом.

Рішучо застерігаємося проти підсування нам у невластивім значінню слова „національність" аж у двох місцях! Ні, ми ніколи не назвемо хоробливого націоналізму „квіткою". Якби нам прийшлось вишукувати серед фльори яку форму для вибуялого націоналізму (в роді осудженої Action Française) то ми вибралиб хіба одурюючий блекіт, з якого старинні витискали остру отрую цикуту.

Це, що дальше читаємо в статті о. С. і колеґії про вмовлення поляками в нас „концепцій", про наше „польське обявлення" і т. д., — збуваємо мовчанкою як надто вже неповажні маячіння.

Вкінці дає нам та стаття ради, як треба ставитись до православя, яке після упадку більшовиків стане тріюмфуючим. Чи це пророцтво сповниться і чи скоро — не знаємо. Православя від давна хворіло на внутрішну і перманентну недугу, тому більшовик-безвірник одним махом розбив того кольоса на глиняних ногах на численні відломки. Також православя в Польщі не йде шляхом тріюмфу.

Очевидно, на зустріч православю треба йти з такими засобами, з якими йшли апостоли і християнські місіонарі: з наукою, любовю, дарами св. Духа, тактом...

Але інтересна пересторога о. С. і колеґії „в порозумінні зі священиками" (для новозорян), аби бундючно не визивати православя, бо в змінених обставинах треба буде брати „хвіст під себе".

Хто зійшов з платформи католицького світогляду і перестав **sentire cum ecclesia,** цей спосібний бити поклони перед модерним ідолом шовіністичного націоналізму, а при нагоді навіть впасти ниць перед православєм. Бо чиж не доводилось нам чути за днів вільної України оттакого: Добро Соборної України вимагає, аби не було роздору й у вірі, тому повинні ми, Галичане, релиґійно „злитись" з православєм!

На цім місці епізодично звернемо увагу на одну обставину, про яку ще не було згадки у наших часописах. Іменно всьо, що у нас діється, має бачного обсерватора у тих православних кругах,

*) Справа недопущення згаданого анґлійського пастора до священства в гр.-кат. обряді звязана очевидно не з проблємом обряду, тільки целібату.

*) По такім дощі засаджувано гриби нинішнього православя, котрі тепер зійшли на Лемківщині.

КРАВАТИ Іван Рідль
Львів
вул. Академічна 2.
267 48—50в

— Ви хотіли, аби вона сама виходила з повозу і роздавала гроші? Ну, ну, там уже є такі коло неї, що роздають і мають що роздавати. Коби вона лише стала або не дуже борзо їхала, то Турки, чи не Турки, весь нарід тельмом біжить: то по запомогу, то по справедливість, як кому де кривда діється, всьо одно, в якім краю. То так її карету письмами закидають, якби сніг на дворі падав, каже. А її слуги, каже, всі письма збирають, бо такий уже наказ мають, каже.

— Тай що вона з тими письмами робить? питаю.

— Що робить? Вона сама не робить, бо там коло неї вже такі є, що роблять. Найменьше письмо, навіть подерте, каже, розглядають і потому кожду справу розбирають, каже. І зпід землі винного добувають, каже, а невинному допоможуть, каже, аби не знати де був, чи оден, чи другий, каже.

— Ну, а як такий, що провинився, втече в иньший край? питаю.

— Ну, ну, каже. Ви гадаєте, каже, що Султан послів не має, каже. А де турецький посол приїде, то так всі коло него скачуть, як от ми, Жиди, коло свого рабіна. Ще гірше, каже, бо ми свого рабіна шануємо, каже, а турецького посла в иньших краях, як огню бояться, каже.

— Та чого так дуже бояться? питаю. А сама вже боюся. А купець каже:

— Ви як дитина питаєте, каже. Та чи нема чого боятися, каже, як за тим послом, каже, коли йому не вгодити чого хоче, турецьке войсько йде і тяжкі гармати везе і міста розбиває і села з огнем пускає, а всьо бере. А яничари, гадаєте, ніби на зальоти приходять? Ну, ну, добре нема чого боятися!

— То моя донька, питаю, таке слово має?

— Слово кажете? Вона силу має, якої ще світ не видав, каже. Що хоче, то робить, каже.

— Ну, а як чоловік її, питаю, чогось иньшого хоче. А жид каже:

— Коли він того самого хоче, чого вона хоче і то вже всі знають, каже. Ніби ви не розумієте, як то є?

— Але кажу їм, чи одна так може виглядати як моя дочка? А вони кажуть:

— О розумно кажете, їмость! І якраз тому ми до вас приїхали, щоб ви могли напевно, сказати, чи то ваша дочка, чи не ваша. — А я їм на те кажу:

— „Та якжеж я вам можу відси сказати, кажу, чи там сидить моя дочка, чи не моя?" А вони на те:

— Розумне слово кажете, їмость! Відси не година навіть рідна мати пізнати. Але треба туди поїхати й подивитися.

— Туди?! аж крикнула я. Та за що? Таж то суми треба, щоб у такі далекі краї їхати! І то на непевне! Бо таки скорше не вона, ніж вона. Чиж мало гладких дівчат на світі? Тай не мало, кажу кому таке трафитися, та якраз моїй доньці? Коби де якого небудь чесного чоловіка трафила, а не то такого великого моцара! Так кажу. А сама в думці міркую: Бог Всемогучий керує всім. Хто знає, що може бути? А Жиди кажуть:

— Ну, а відки ви, їмость, можете знати, що то на неї не трафило? Пан Біг всьо може, бо він всемогучий. Наші купці там уже довго розвідували між слугами. І таки кажуть, що найперша жінка нового султана, котру він найбільше любить, звідси, попадянка, кажуть, з Рогатина, що її Татаре тому пару літ забрали в ясир. Котраж иньша може бути, як не ваша донька?

(Дальше буде).

СУКНА на убрання мужеські, пальта, футра, плащі й дамські костюми, на реверенди для Всеч. Духовенства, коци — — — — на ліжка і на коні. — — —

ПОРУЧАЄ ФІРМА
ЛЮДВИК РАЛЬСКІ
Львів, Рутовського ч. 7.

352 **Найліпша якість. — Великий вибір. — Ціни фабричні.** 7—10

яких органом є „Духовний Сіяч"*). Започаткована у нас дискусія і акція за чисткою обряду, зродила у цих православних переконання, що у нас вже зачався процес „шукання шляхів до повороту до своєї віри" (тобто православя)... Дешевенькими успіхами православя серед Лемків так ті круги радуються, що аж захлипуються.

— — — — — — —

Пишучи цю відповідь на статтю „Унія в холмському стилі", мали ми на оці лиш читачів „Н. Зорі", щоби їм показати, яку то смішненьку мишку зродив колективний ум „священиків з Діла", колективно підписаних під артикулом. Їх самих не беремось навертати. Вони нині, як самі кажуть про себе „на роздоріжі". Та чи були вони коли взагалі на простій дорозі? І чи дочекається коли наша Церква, щоб той тип „священика з Діла" завернув з бездоріжа?

Про них повторимо хиба ті клясичні слова, якими виразився про галицьку „східну" душу „Духовний Сіяч": „Як Дніпра не повернеш вспять, як Ніягари не загатиш, так і не побореш душі людської. Вона все одно похилиться, піде туди, куди її власне „я" покаже".*)

Нехайжеж вони блукають на роздоріжі; нехай „перечищують психольогію своєї унії"; хай обдумують способи поставити її на „власних ногах"!...

Наша Унія, та св. Єдність з Христовою єдиноспасаючою Церквою, — яку нам передали наші великі і святі предки, а яка по взірці своєї римської посестри, геройчно перебула вже три віки ріжних неронівщин — буде дальше йти начерк-неним Провидінням шляхом освячування своїх дітий. А у своїм релігійно-культурнім поході вона все буде до нас звати своєю історичною істиною: Я жила, я живу, я житиму!

*) „Духовний Сіяч", церковно-народний тижневик. Варшава, Зигмунтовека 13.

*) „Духовний Сіяч", 1928. Ч. 7.

—o—

КОМУНІКАТ

Подаємо до відома, що Центральний Комітет Доброї Преси на засіданнях з 7. і 12. грудня с. р. порішив уладити в січни „місяць Доброї Преси" і запрошує своїх прихильників, взяти інтензивну участь в праці. В тій ціли будуть видані летючки, брошурки й великий афіш. Афіш розішлеться до Різдва на ті адреси, що їх Комітет має, а хто до того часу не одержавби а хотівби афіш мати в ціли прибиття його на видним місци, нехай буде ласкав написати.

Летючки по ціні 100 за 1 зл. з портом і брошурки по 20 грошей за примірник висилаємо на гаження. Цінники книжок шлемо даром лиш за звоpотом порта.

У Львові, 12. XII. 1928.

Центр. Комітет Доброї Преси.
Адреса: Львів почтова скринка 108.

За Комітет Доброї Преси:

о. В. Лициняк, — о. Т. Галущинський ЧСВВ., — о. Т. Горникевич, — Саварин Д., — о. Яценків В., — д-р Назарук О., — А. Яновичівна, — Гладилович Ів., — Мох М., — о. Маркевич ЧСВВ., о. М. Марисюк ЧСВВ.

—o—

„Наш настрій не залежить від нас. Але се залежить від нас, чи і як стараємось опанувати кепські настрої."

*

„Вироблена духово людина, попавши в недобрий настрій, не дасть по собі того зміркувати."

НЕУСВІДОМЛЕНІ ФАКТИ

I.

Поданий попереду*) коротенький огляд психічних настроїв, переживаних галицьким громадянством за чотири роки війни, був необхідний з двох причин: а) щоб пізнавши перехресні стежки нашої тогочасної національної думки, видіти фатальну непідготованість політичного проводу до ситуації, яка впала на нас в осени 1918 р. і о) щоб у слід за сим зрозуміти характер і перипетії того імпровізованого: реального активізму, якого проти нашої волі вхопилися ми, т. ск. у політичний розпуці, відчувши неоезпеку, що дякуючи нашому містичному пасивізмови падемо під колеса світових подій. Наша повна непідготованість, не лише політична і технічна, а просто моральна, мала свій корінь у недостачі вірних інформацій про дійсний стан річеи, у вродженім нам нахилі бачити світ не таким, яким він е, лише таким, який він по нашому бажанню „повинен оути". Звідси походило, що у нас не оуло найменшого контакту з антантою, була натомість дитяча віра у Вильсона; звідси походило, що хоч відоудова Польщі у найріжнородніших формах була вже з 1914 на порядку актуальних справ, а з 1916 стала оезсумнівна, що хоч уся наша політична тактика була подиктована відносинами до Поляків, — проте, дивним дивом, ніхто не завдавав собі одного питання і не шукав відповіди на нього: А що буде, як українська частина Галичини припаде Польщі? Не допускати чотири роки такого питання до голови значило у нас, що й такий факт сам по собі аосолютно неможливий. Можливість, чи навіть правдоподібність його, станула перед нашими здивуваними очима щотілько в вересні 1918.

Збентеження оуло, очевидно, дуже велике. Парляментарна репрезентація, що мала монополь національної політики, не створивши запасних шляхів і жерел, не могла змінити дотогочасного курсу і всеціло віддалася пильнуванню української пайки у спадку по Австрії. За те, що наша репрезентація заздалегідь не проклямувала злуки з Україною, лише висуваючи політичну самостійність українських земель Австро-Угорщини не зривала останніх ниток з монархією, зустрічали її тогді і ще сьогодні повторяються більш-менш гострі докори. Найнесправедливіші у світі. Навпаки, як що було раціональне в віденсько-українській політиці, то саме та спекуляція на формальне перебрання адміністраційного і військового апарату. Проклямація зірвання з Австрією і негайної злуки з Україною не була-би принесла нам найменшої практичної користи, натомість якби нашим віденським політикам було вдалося, як Чехам, Словінцям, Полякам і т. д., тілько на один-два дни перед 1-им листопада дістати згаданий апарат, то події пішлиб були мабуть иншим ходом. На-жаль одначе, наша політика не могла чи не вміла здобути сього, і тому, коли весь галицький апарат мав перейти в польські руки, прийшло до спонтанічної спроби поставити світ перед доконаний факт.

І се був единий національно чесний і політично розумний порив. За пізний він сам собою не був; нещастям його був тілько імпровізований характер, недостача солідного підготовання, однаково — технічного і морального. На доказ, як недостаточно чи навіть легкодушно була зорганізована наша самочинна акція, наведемо кілька характеристичних подробиць.

*) Гл. статт. „До психольогії листопадових подій" і „Політичні неконсеквенції в рішаючий час" в 91 і 93 чч. „Н. Зорі".

II.

Одного дня вересня 1918 зійшлося декілько поважних людей в одній львівській редакції. Один з присутних підкреслив далеко йдучу вагу найновіших подій, радив не легковажити їх і подумати про цілком реальну можливість, що одного вечера ляжемо спати як Австрійці, а другого ранка встанемо як Поляки; невже се має статися без нас і проти нас? Вивязалася дискусія, в котрій одні заперечували небезпеку ситуації тим, що мовляв Вильсон і антанта цілком инакше дивляться на польську справу ніж се виходило-б із польських газет; инші тим, що мовляв „за нами Україна" (де підготовлювалася своя революція); а знов инші — і се найцікавіше — почали дуже широко і методично аргументувати, що заміни Австрії на Польщу не то не треба вважати якимсь національним нещастям, а навпаки, галицькі Українці матимуть з сеї заміни тілько користь... Дискусія була дуже драстична, та мала сей добрий наслідок, що дала почин до нових сходин, з більшим числом учасників, для обдумання питання, що робити незалежно від урядової політики.

Автор отсих рядків мав честь відкрити ту нараду, уживаючи при сім більше-менше такого вислову: „Я, пановe, бачив можливість поліпшення національно-політичного становища Галичан тілько в перемозі центральних держав; сьогодні одначе ясно, що вони війну програють; ми не можемо бути пасивними свідками грядучих подій; що одначе конкретно чинити, то ініціятиву і провід у сім напрямі повинні взяти ті численні у нас елементи, які нашу національну користь з довшого часу виділи в погромі центральних держав і його собі бажали; сі панове, як знаю, думали вже над такою ситуацією, до якої йдемо, нехай виступлять наперед і ведуть, а збанкрутовані австрофіли нехай будуть рядовиками".

Заступники протиавстрійської орієнтації почали тогді з великою самопевністю оповідати про певні виглядн нашої воєнної і політичної самодіяльности та дуже рожеві малювати перспективи оружної боротьби не тілько проти центральних держав і Польщі, а й проти цілої антанти... Вислухавши сих енунціяцій, автор сих рядків побажав успіхів новій акції, уважав одначе потрібним остерегти перед злудами, що акція буде легка.

III.

„Народний Комітет" (екзекутива н. д. партії) зразу урядово не брав участи в сих підготуваннях, ведених тайним військовим комітетом, одначе на початку жовтня визначив він окремий власний комітет, що заразже зіллявся із згаданим В. К., складаючись і без того з заангажованих вже у ньому одиниць так, що з того часу за дальшу акцію взяла відповідальність і панyюча партія. На тім засіданню Н. К. була цікава дискусія, з якої одну подробицю пригадаємо на сьому місці. Голова нововибраного комітету просив уповажнення кооптувати довподоби заступників молоді, **навіть цілком молодої:** „В таких хвилях, як отся — говорив він — не тілько добре є притягнути молодих людей до співпраці, але **навіть віддати в їх руки** ініціятиву; взагалі, нема такого молодого, від

(Продовження на стор. 6-тій)

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

МАТЕРІЯЛІЗМ

Слово матеріялізм походить від латинсько „materia". Є два роди матеріялізму: матеріялізм як фільософічна система і матеріялізм як система соціольоґічна. Сей другий матеріялізм називається економічним або історичним.

Матеріялізм як фільософічна система признає істнування одної тільки матерії та заперечує самостійність духа. Початки його сягають грецьких часів. Батьком його уважать Лєвкіппа та його ученика Демокрита, що перший ясно висловив пріпципи матеріялізму: істнування атомів і пустого простору. Вони оба як також Епікур і Люкрецій се клясичні представники матерялізму. В грецькій фільософії матеріялізм не відіграв замітної ролі, він був в ній тільки епізодом. Те саме треба сказати і про пізнійші часи. В середніх віках християнська релігія приглушила матеріялізм. Він виступає знова в епоху відродження. В XVIII. ст. має матеріялізм кількох представників. В пол. XIX. ст., слідом за розвоєм природознавства, набирає більшого розмаху і матеріялізм. Тоді появляється знова кількох голосних представників матеріялізму, як Біхнер, Фоґт, Молєшот, Чольбе і Ноак, які твердять, що матеріялізм се одинока фільософічна система, побудована на науковій основі та згідна з наукою. Панування матеріялізму в 50-х і 60-х рр. м. ст. зійшлося з упадком великих ідеалістичних систем та з нехіттю до всякої фільософії взагалі. Розвій фільософії та психольоґії з початком 70-х р. м. ст. зменшив значіння матеріялізму. Вкінці нові і найновійші часи се часи повного упадку матеріялістичного напряму у фільософії. Словом, матеріялізм фільософічний виступав сильнійше в тих епохах розвою людського духа, коли з яких небудь причин падав дійсно науковий і фільософічний дух. Взагаліж матеріялізм в історії фільософії не грав ніколи значнійшої ролі.

Економічний матеріялізм се соціольоґічна теорія, що весь розвій людскости опирає виключно на однім економічнім чиннику (факторі, причині).

З точки погляду економічного матеріялізму економіка лежить в основі не тільки соціяльного розвою людства, але і культурного; не тільки держави і права, але і всіх „ідеольоґій", як релігії і моралі, фільософії науки, літератури, мистецтва. Він відкидає навіть думку про яку небудь самостійність психіки в життю людини.

Перші початки економічного матеріялізму сягають поч. XIX. ст. Тоді у Франції вперше були висловлені дві ідеї, що на них оперся відтак економічний матеріялізм. Одна з тих ідей та, що економічна структура суспільности відбивається на всій історії, а друга, що історія зводиться до боротьби ріжних економічних кляс. Обі згадані ідеї з Франції переняли в першій половині сорокових років Карло Маркс та Енґельс і розвинули їх у систему економічного матеріялізму.

Нема взагалі иншого світогляду, котрий так обдиравби людську думку з усякого ідеалізму, як матерялізм. — І притім нема більше нельоґічного систему: бо він хоч не признає духа й ідеалів, а все звертається до нього в своїй аґітації во імя ідеалів, не зважаючи на те, що після його власних теоретиків ідеали і взагалі „всякі думки стоять у такім самім відношенню до мозку як урина до нирок". (Сей матерялістами часто цитований висказ Німця Фоґта знаходиться в такій формі вже у французького матеряліста Cabanis'a). Льоґічно річ беручи, хто має хорий (в матерялістичнім розумінню: ідеалістичний) мозок, той ніколи не перейметься матерялізмом. Якраз з точки того погляду нема ніякої рації припускати, що криком і аґітацією можна змінити мозкове мясо. Тим часом матеряліcти всеї форси вживали й уживають на аґітацію. Таких противоріч у матерялізмі багато. На його ґрунті виріс цілий ряд соціялістичних партій, котрі взаїмно страшенно ненавидяться між собою. Та в однім всі вони згідні: в ненависти до Церкви й релігії.

—0—

МИКОЛА СТРАХОВ

Забутий критик матеріялізму

(З приводу 100-ліття його уродин).

Недавно відбулося голосне святкування 100-літного ювилею уродження Льва Толстого. Майже по всіх краях світу сей ювилей визначного російського письменника і проповідника своєріднього лже-християнського анархізму знайшов той чи инший відгук. А за тим святкуванням проминула зовсім непомітно сотна річниця уродин иншого визначного російського мислителя М и к о л и С т р а х о в а, де в чім дуже подібного до Л. Толстого, особливо в царині новочасної европейської матеріялістичної культури, але загалом незрівняно п о з и т и в н і ш о г о від „яснополянського старця"-єретика. Для нас Українців діяльність Страхова особливо цікава, бо він мимо свого чисто-російського походження багатьма нитками звязаний з Україною.

М. Страхов уродився в 1828 р. в Костромській губ. Високу освіту дістав у Петербурськім Головнім Педаґоґічнім Інституті та Петерб. Університеті на математично-природничім відділі. Коло 10 літ був ґімназіяльним учителем математики й фізики. Рівночасно займався студіями природничих наук і оповістив низку своїх фахових природничих праць. В кінці 1850-их рр., в момент найбільшого оживлення громадянства і „великих реформ" у Росії, С. покинув учителювання, переїхав до Петербурга й віддався виключно науково-публіцистичній діяльности. Співробітничав головно в словянофільських журналах „Епоха", „Заря" та ин., в органі „почвенників" — „время" і т.д. У своїх творах торкався найріжніших тем, питань і галузей науки та фільософії. Писав праці з природознавства, особливо — про основні його проблеми, з теоретичної та суспільної фільософії, з історії російської літератури, був також літературним критиком і публіцистом.

Найважніші його праці такі: 1) Світ як цілість. 2) Основні розуміння психольоґії і ф.-зіольоґії. 3) З історії літературного нігілізму. 4) Боротьба з Заходом у нашій літературі. Се найбільша й найцікавіша праця. Для історії російського письменства мають значіння його праці про Пушкіна, Тургенєва, Л. Толстого та ин. письменників. — Як майже всі найвизначнійші мислителі Росії в 2-ій половині XIX в., Страхов через свої „консервативні" погляди не мав великої популярности серед громадянства, хоч навіть його противники признавали його велику ерудицію, його визначний аналітичний і синтетичний талант і науковий обєктивізм. Помер у 1896 р.

Літературно-наукова діяльність С. припала якраз на час найбільшого захоплення в Росії успіхами природничих наук, матеріялізмом, „теорією еволюції", соціялізмом, анархізмом і т. п. течіями, що саме тоді проникали в Росію та на Вел. Україну і знайшли там вдячний ґрунт. Проти сих теорій і напрямів, передовсім проти матеріялізму й дарвінізму, написав С. багато праць і статтей, в котрих виказав поверховність і лже-науковість матеріялістичних, еволюційних, позитивістичних, емпіріокритичних і т. п. теорій (Біхнера, Молєшота, Конта, пізніше — Дарвіна, Спенсера, Авенаріуса, Тімірязева, Лєсевича, Чернишевського й ин.). Деякі з тих матеріялістичних теорій С. дуже вдучно охрестив імям новітної „хемічної метафізики". Разом із тим С. виступав у своїх творах з дуже гострим осудом взагалі всеї новочасної, пересякнутої матеріялізмом, европейської цивілізації.

„Наш час, — писав С., дивує змізерненням ідеалу... Вже майже півстоліття яскраво... і то все більше відчувається відсутність провідних засад... Певного ідеалу розвитку, твердої свідомости цілей нема в Европі. Блискучі форми західного життя... кришать... у собі зародок загибелі...: нема тих основ, якіб можна було вважати непохитними. Европа загубила провідну нитку прогресу". „Безнадійна, песимістична самокритика розїдає в наші часи духовий устрій Европи... Захід тяжко хорий... Він прибитий внутрішним жахом, шукає і не знаходить виходу з суперечностей, що зародилися в його життю. Трудно висказати всю міру тих внутрішних суперечностей, тієї жахливої душевної плутанини, в якій живе сучасна людина". „Вся сучасна европейська цивілізація... ушкоджена внутрішною суперечністю, котра вносить брехню в усі її прояви"...

Нігілізм і анархізм, котрі знайшли такий великий успіх серед російської інтеліґенції другої половини XIX в., се — на думку С., — лише крайні, але послідовні й конечні висновки безідейної новочасної цивілізації та ідеольоґічної анархії, що панує в Европі. С. передвиджує катастрофу безідейної й бездушної новочасної цивілізації. Песимістичні думки й пророцтва про майбутний упадок і страшну загибіль европейської цивілізації висловлювали як відомо багато мислителів XIX й XXв., російських і західно-европейських. Але російські мислителі переважно гадали, що страшна кріза новочасної цивілізації відбудеться на „гнилім Заході", а „здорова Росія" лишиться на боці від тої кризи і врятує взагалі культуру й зокрема Зах. Европу. Інакше думав С. В дійсно пророчих словах він висказав думку, що по всій імовірности страшна кріза цивілізації знайде свій прояв саме в Р о с і ї: „дуже можливо," — писав він, — що саме нам суджено виказати світови яскраві приклади безумства, до котрого здібний довести людей дух сучасної освіти (цивілізації)".

Але разом з тим Страхов сподівається, шо Росія зуміє „виявити і найсильнішу реакцію сьому духови" безідейної, пересякнутої матеріялізмом — новочасної цивілізації. Сама ся страшна кріза й жахливі безумства, як конечний вислід матеріялізму, повинні — на думку С., — привести російський нарід а з ним і инші культурно звязані з Росією сх.-европейські, передовсім славянські народи до відшукання инших самобутних підстав, на яких і має бути збудована будуча культура.

Отже С. виступав не тільки з критикою та осудом ріжноманітних матеріялістичних течій і новочасної цивілізації, але і з позитивним програмом. Вже на поч. 1860-их рр. С. прилучився до т. зв. „п о ч в е н н и к і в", громадянського напряму, якого провідниками були: Фед. Достоєвський, найбільший російський письменник його брат Мих. Достоєвський і критик Апол. Ґригорєв. „Почвенники" були властиво першою громадянською течією в Росії, що стала на р е а л ь н и й ґ р у н т відмовившись від ілюзій та крайностей російських словянофілів і западників, на котрих розпадалося російське громадянство в 1840-их рр. В богатьох відношеннях „почвенництво" було продовженням і дальшим розвитком нашого київського, українського, словянофільства; тільки націон.-месіянські ідеї „кирило-методіївців", пристосовані до України, „почвенники", розуміється, перенесли на Росію.

„Почвенники" взагалі були звязані з Україною ріжними відносинами. Ф. і М. Достоєвські, як відомо, з походження Українці; і хоч вони вродилися та жили переважно поза межами України, в їх творах не тільки орґанічно відбивається їх українське походження, але й виразно слідні впливи родинних спогадів, переказів і традицій — українського священичого роду з Поділля, напр. у відношенню Ф. Достоєвського до

Поляків. — Инші почвенники, хоч Росіяне з похо женя, були у приязних взаєминах з українськими діячами. Дехто з них чимало прислужився українському рухови, особливо А. Григорєв. Він у своїх критичних статтях завжди прихильно відзивався про українську літературу та про окремих українських письменників, високо цінив Шевченка, Квітку і т. д. Сам М. Страхов був співробітником українського журналу „Основа", що виходив у 1861—1862 р. під проводом б. кирилометодіївців. [1]) Від них узяли „почвенники" і реліґійну основу їх світогляду й конкретне та історичне розуміння народности, глибші зрозуміння й привязаність до свого народу (в його цілому, а не до окремої, хочби й чисельної більшої його частини), певність, що тільки на народній (національній) „почвѣ" (тобто ґрунті) можлива продуктивна творчість. помірко ваний месіянізм і т. д. Приступаючи до видання свого орґану „Время" в 1861 р. „почвенники" писали:

„Ми переконалися нарешті, що ми теж окрема національність, у найвищій мірі самобутна, і що наше завдання — створити нашу власну, рідну, з ґрунту нашого взяту. ..Ми не відмежуємося хинським муром від людства. Ми передбачуємо, що характер нашої майбутної діяльности мусить бути в високім ступні загально людський, що „русская идея" можливо буде синтезом всіх тих ідей, що їх розвиває. Европа...; все істотне в сих ідеях знайде своє примирення і дальший розвиток в русской. народности [1].

В пізніших часах ідеї „почвенників" і зокрема Страхова модифікувалися й поглиблювалися; [2]) але основи їх залишалися незмінні. Засадничого „протизападництва" в них не було. Але була гостра критика новочасної цивілізації, створеної „гуманістично"-матеріялістичним заходом. Критика ся переважно справедлива. Цілком слушно вказував напр. Страхов на роспорошеність сучасних наукових та инш. культурних шукань і досягнень, на відсутність провідних принціпів і признаного, видимого духовного осередку чи авторитетного центру розумового життя, на внутрішні суперечности й „брехню" цивілізації, відсутність єдности й суцільности в сучасній культурі й новітних світоглядах, словом на ідеольоґічну анархію та можливі небезпечні й страшні висліди такого стану річей.

Страхов шукав виходу й підчерку вав конечну потребу зведення всіх культурних змагань людства до суцільности: підпорядкування їх вищим принципам і обєднання навколо вищого духового Центру, яким може бути лише Церква, як і була вона вже таким вищим і кермуючим осередком у середних віках. Сей висновок С. цілковито відповідає і остаточним його виводам з його теоретично-фільософічних праць: що дійсне пізнання, котре задовольняє всі наші запитання, повинно виходити з ріжноманітности річей і необхідно приведе нас до Бога. — Незвичайно цікаві фільософічно-історичні ідеї Страхова, дуже близькі до історіософії його сучасника і в багатьох питаннях однодумця Данилевського, [3]) наприм. дуже глибока й річева критика теорій про поступ людства до кращого життя й ідеалу, цінні хоч і спірні думки про істнування окремих культурно-історичних типів (щойно в останних роках розвинені наново німецькою соціольоґією та фільософією) і т. п.

Суть історіософічних ідей Страхова й М Данилевського така: Загально-людської істор ї нема. Нема й не може бути й загально-людської цивілізації Ніби у певній послідовности відокремлює з себе людськість замкнуті культурно історичні типи, напр. у давних часах — семітичний або передно-азійський, гелєністичний, індуський, хинський в нові часи — романо-германський, словянський і т. д. Кождий з них се цілий своєрідний світ; кождий має свій самостійний і своєрідний плян реліґійного, суспільного, побутового, економічного, політичного, наукового, мистецького розвитку. В кождім з сих типів є свої періоди — росту, найбільшого розвитку й упадку. [4])

В різкім підчеркненню Страховим (і Данилевським) окремішности й замкнутости культурно-історичних типів видне безсумнівне перебільшення. У Страхова воно менше ніж у Данилевського. Ледве чи вірне й представлення Словянства як єдиного суцільного типу. Бодай в наші часи про культурну єдність словянських народів не можна говорити поважно. Поза тим в історіософії Страхова й Данилевського багато глибоких, цінних і повчаючих думок. Теоретична фільософія Страхова слабша й менше оригінальна від його суспільно-фільософічних та історіософічних концепцій: на ній відбився надто сильний вплив Геґеля.

За свого життя Страхов не мав значного впливу. Але для сучасної російської фільософії, особливо історіософії, його ідеї мали дуже велике значіння, напр. для розвитку „евразійства" й ще більше для фільософії Мик. Бердяєва, котрий у найновіших своїх працях розвиває думку С. про необхідність зєдинення й суцільности культурної творчости, одухотворення її вищим, реліґійним змістом та зосередження навколо вищого духового осередку — Церкви.

О. Максимович.

[1]) Взагалі, вплив кирило-методіївців, зокрема Шевченка й Костомарова, на російське, особливо петербурзьке, громадянство в 1860-х р. був значний. Про вплив Ш-ка свідчать численні поезії, присвячені йому російськими поетами, проби перекладів з Ш-ка на рос. мову, наслідування тем і образів Ш-ка. Особливо цікаве наслідування Тургенєва в опов. „Призраки" деяким образом Ш-вого Сну". Ще більший був вплив Костомарова, котрий саме тоді викладав рос. історію в Петербур. Ун-ті, писав свої історичні та історично-публіцистичні статті в рос. журналах і тішився широкою популярністю. Дуже цікаве свідоцтво про безпосередний вплив кирило-методіївців на „почвенників" знаходимо в романі Тургенєва „Дворянское гнѣздо", де він підчеркує значіння українця Михалевича для розвитку світогляду „почвенника" Лаврецького.

[2]) Так напр. у пізніших творах Страхова все яскравіше виступає ідея окремішности й своєрідности „русскаго" світу й Словянства, поруч з загальними його міркуваннями про відсутність і неможливість створення єдиної загальнолюдської культури. В протилежність до того другий визначний „почвенник" Достоєвський займається передовсім загально-людськими проблемами

[3]) Мик. Данилевський (Українець з походження * 1822, † 1885) — один з найбільших історіософів XIX. в., за життя малоцінений ізза його „консерватизму". Таксамо як і Страхов боровся проти дарвінізму й матеріялізму. Мимо деяких крайностей. особливо в критиці всього західного, твори Д-го, передовсім його „Россія и Европа", містять багато оригінальних і глибоких історіософічних ідей.

[4]) Порів ідеї та міркування. Як Буркгардта Брейзіґа, Трельча. Чемберлєна, гр. Кейзерлінґа Фельдкелєра й ін. новітних німецьких мислителів, істориків і соціольоґів, особливож популярного тепер на Заході (і на Радянщині також!) О. Шпенґлєра, дуже близького в багатьох точках до Страхова й Данилевського.

—o—

Нові книжки

Ксенофонт Соєенко. КУЛЬТУРНО - ІСТОРИЧНА ПОСТАТЬ СТАРОУКРАЇНСЬКИХ СВЯТ РІЗДВА І ЩЕДРОГО ВЕЧЕРА. Львів. Накладом автора, 1928. В. 8⁰ ст. IX. + 349 + (1). Чеський урядовий орґан в німецькій мові „Праґер Прессе" приніс про ту працю прихильну замітку, зазначуючи зрештою, що праця та вимагає оцінки фаховців.

JAHRBÜCHER FÜR KULTUR UND GESCHICHTE DER SLAVEN. В томі IV. зошиті III. з 1928 р. оповішена (в німецькій мові) студія проф. Д, Дорошенко п. з. Розвиток української історичної ідеї від кінця 18 ст. до тепер. (Ст. 363 – 399)).

—o—

„Кожда пристрасть подібна до вогню: вона може принести і благословенство, коли буде відповідно опанована і запряжена."

Неусвідомлені факти

(Докінчення).

якого старший не міг-би чогось навчитися". Се була доволі старша людина, що так говорила. Дискусія була дуже жива. Автор сих стрічок з великим натиском перестерігав перед такою методою, як не лише неведучою до ціли, а просто фатальною. Одначе на яких 12 присутних знайшов при голосуванню піддержку, як що він не помиляється, тільки в одного...

Сьогодні не може бути сумніву, що тогді довершився в політичнім житю галицьких Українців радикальний перелім: політичний провід висунувся з рук старших досвідних людей і перейшов у руки законспірованих молодих. Сталося се головно завдяки неприсутности в краю парляментарної репрезентації. Вона щоправда вспіла ще раз, на т. зв. конституанті 18. і 19. жовтня, переперти резолюції без явного розриву з Австро-Угорщиною, одначе була се пляшонічна перемога, якої ніхто вже у Львові не брав поважно. Фактична політична влада перейшла в руки названого вище революційного комітету, зложеного в більшости з молоденьких людей — молоденьких не тільки літами.

Діяльність його не була контрольована жадним із відповідальних політичних орґанів; довірочно подавано до відома запевнення про кольосальні успіхи серед громадянства, зокрема серед українських частин австрійської армії. Одначе, коли зявився у Львові визначений на начальника пок. Вітовський і коли стало відоме, що 1-го падолиста прибути має до Львова польська ліквідаційна комісія для перебрання влади, ні він, ні весь комітет не взяли на себе відповідальности за безпроволочну акцію, тілько ще 31-го жовтня ввечері віддали справу на рішення ґуртови **на борзі і припадково** зібраних львівських громадян. З представлення ситуації виходило, що у двомісячних приготуваннях до революційного виступу властиво тілько й те зроблено, що спроваджено начальника... Тілько якимсь чудом замах тої памятної ночи вдався. Розуміється, тілько на один день. Хто видів пок. Вітовського в тім моменті і говорив з ним, той певно памятає, що він робив враження радше засудженого на смерть, аніж успішного команданта столиці. Він признався, що вся акція була імпровізацією останнього моменту, і розумів, що так підготована резолюція не має виглядів на успіх.

А військовий комітет уважав потрібним розвязатися таки тої самої ночи і перенести всю відповідальність на... начальника. Що дальше було, знаємо. Все було льоґічним наслідком нашої легкодушности в останніх місяцях світової війни.

В серіозній політиці не вільно: а) брати власного бажання за обективну дійсність, б) ставити всього майна на одну карту, в) робити революцію... словами. На-жаль, ми вже десять літ тілько так поступаємо. Чи в новім десятку буде красше?

Очевидець.

—o—

До чого договорився Сталін

На останнім зїзді большевиків диктатор їх Сталін у відповіді на заяву комісаря Фрумкіна(котру ми подали в 95 ч. „Н. Зорі") покликався на царя Петра, шукаючи в його діяльности взірців для комунізму. Цар Петро — говорив Сталін — опер силу Росії на фабриках і варштатах. І ми мусимо сотворити вищу техніку та промисл, ніж мають капіталістичні краї, бо без того будемо знищені. — (Річ ясна, що ніякої вищої техніки ні промислу червоні товариші не сотворять, коли не сотворили його навіть царі, що мали далеко лекший кредит в цілім світі ніж товариші.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ ранше РОМАН ЗУБИК — ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16. поручає — новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Анґлійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців. 247 27—30

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Президент Кулидж доктором католицького університету. На католицькім університеті у Вашінґтоні відбулося торжественне іменування президента Кулиджа почесним доктором прав. Кулидж сердечно дякував за це довіря католиків кажучи, що завжди відносився прихильно до американського католицизму, одної з основ найбільшої республики світа.

Свято 100-літньої річниці свободи католиків в Анґлії. 13. квітня 1929 р. минає 100-ліття, від коли завдяки князеві Велінґтонові й О'Конелльові привернено свободу анґлійським католикам. Знесено кодекс що, як писав „Таймс“ в 1892 р. „був нестертою плямою в анґлійській історії“. З приводу цього ювилею відбудуться торжества під проводом кардинала Бурна. Ті торжества матимуть головно за ціль навертання Анґлійців на католицизм.

Боротьба за християнське подружа В угорському сенаті внесено інтерпеляцію в справі „легкодушних розводів“. Число розводів, що 1895 р. виносило 1500 річно, в 1923 і 1924 р. зросло до 6000 річно. Таким чином Угри, що до розводів стоять на однім з перших місць. Розводи ширяться головно в інтеліґентських кругах, в 72—79 процентах наступають в цей спосіб, що одна сторона просто покидає другу. Суд допомагає розводам так, що багато чужинців приїздить на Мадярщину, щоб одержати розвід.

Католики в Греції. Зі шести мілїонів мешканців Греції тільки два прц. належить до католицької Церкви. В 1927 р. основався Союз Католицької Молодіжи, котрий під цю пору має понад 1000 активних членів. х орґаном є „Хрістіянікон віма“.

„Історія Душі“ св. Тереси в китайському перекладі З Лінсієн доносять, що о. Ма-сіян-пе, китаєць-Єзуїт, переклав на китайську мову „Історію Душі“ св. Тереси від Дитяти Ісуса. Переклад має бути дуже цінним і вартісним вкладом в китайську перекладну літературу. О. Ма-сіян-пе є одним з найбільш талановитих католицьких письменників країни Жовтого Смока.

Понад 80 літ істнуюча торговля вин
ШТАДТМІЛЛЄРА
ЛЬВІВ, РИНОК 34.
Найбільший вибір і безконкуренційно: Вина, меди, ліквори і горівки. Також прованська олива, оцет, кремська муштарда, пчільний мід і чай. 370 1—1

Зїзд христ. сусп. партії

У Відні відбувся на днях зїзд христіянсько-суспільної партії Австрії, на котрім були присутні три визначні офіціяльні особи: президент Австрії, Мікляс, канцлєр о. д-р Зайпель і премієр міністрів Баварії д-р Гельд.

Д-р Зайпель привитав нового президента Австрії й заявив, що він „остає наш“, але як начальник держави, щоб не дразнити противні партії, опустить зїзд христ. сусп. партії по зложенню привіту.

Президент Мікляс поздоровив зїзд і прирік вірно держатися поглядів христ. сусп. партії також на своїм становищі, задержуючи потрібну безсторонність. Опісля опустив зїзд.

Д-р Зайпель представив зїздови програму діяльности христ. сусп. партії в найблищім часі. Він підчеркнув передовсім, що та партія за весь час істнування республики ні разу не була в опозиції до уряду. Він особисто заявляється за тим, щоб бути в союзі з ин. несоціялістичними партіями, доки тільки можна. Що до соц. демократів, то в уряді нема з ними так багато трудностей як у їх змаганнях поза урядом: вони постійно хочуть викликати протидержавну боротьбу. Зі справ економічних найбільш пекучі три: Треба зменьшити податки, розвязати проблєм охорони льокаторів і скріпити будівельний рух.

Другого дня зїзду вибрано партійну управу. В склад її увійшли: о. д-р Зайпель як голова, пані Фанні Штаремберґ як заст. голови, член Союзної Ради Штеклєр і посол Куншак як члени, б. міністер д-р Одегналь як секретар.

—0—

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ПОЛЬЩА. Сойм приступив до перегляду конституції. В Комісії принята таку резолюцію: „На підставі § 125 третої глави конституції Сойм приступає до перегляду конституції“. Потому ухвалено, що той перегляд будуть переводити на підставі проєктів уряду або послів з тим, що посольські проєкти мусять мати 111 підписів і мусять бути внесені 14 днів перед нарадами над ними. Референтом тої справи в повній палаті має бути марш. Пілсудський.

АНҐЛІЯ. Відбулося перше засідання Таємної Ради („Прайви Кавнсил“), на котрім обговорювано справу комісії, котра має урядувати іменем хорого короля. Засідання відбувалося в салі, що сусідує зі спальнею короля. Міністер внутрішних справ весь час ходив до хорого, повідомляючи його про хід нарад. — Престолонаслідник Анґлії переїхав на воєннім кораблі простір між Суезьким каналом та Італією. В італ. пристані Бріндізі ждав уже на нього спеціяльний поспішний поїзд, котрим він має як найскорше переїхати Італію і Францію, щоб застати ще при життю хорого батька.

В ХОРВАТІЇ ситуація стає щораз більше грізна. Кождої днини може прийти до крівавих розрахунків „двох братних народів“, котрі тому 10 літ добровільно получилися в одній державі.

В ІТАЛІЇ панує таке роздратування проти Франції, що багато французів поспішно виїзджає з Італії. В Міляні 30.000 фашистів 5 годин демонстурвали проти Франції, причім побивали на вулицях французьких горожан.

—0—

НОВИНКИ

В день імянин Митрополита Андрея Шептицького, Капітула разом з львівським духовенством як також представники майже всіх українських установ у Львові зложили Владиці свої жел...ня.

Увязнених 114 українців у звязку з бомбовими замахами на польські редакції випущено на свободу по переслуханню, що тревало два дні.

„Rozkład cerkwi“. Під таким заголовком принесло львівське „Слово Польське“ в ч. 345, вступну статтю про нашу гр.-кат. Церкву. В ній описує в злобний спосіб нашу св. Церкву, каже що вірні в ній не знають кого слухати чи УНДА чи — православного владики Діонізія, та взиває польський уряд, щоб „робив порядок“. Та стаття се очевидно пробний бальон зі сторони польських націоналістів, чи не вдалосяб їм зруйнувати ще й нашу Церкву.

Поручене через всі Епископські Ординаріяти Товариство
„КАРПАТІЯ“
переводить під найкориснійшими условями і догідними комбінаціями всякого рода життєві обезпечення.
Все Всеч. Духовенство і укр. Громадянство обезпечує своє життя та життя своїх родин виключно в українськім Товаристві „КАРПАТІЯ“ Львів, Руська 18. І. п. 364 8-?

Кураторія шкільних округів у Варшаві видала розпорядок, щоб у школах середних і народних не завдавали ученикам спеціяльних домашних завдань на час зимових ферій, бо ферії повинні бути використані на відпочинок.

З Українського Наукового Інституту в Берліні. З приводу 150-ліття уродин творця української повісти Григорія Квітки-Основяненка відбулися 14 ц. м. в салі Інституту два відчити (українською мовою) проф. Д. Дорошенка і д-ра З. Кузелі.

Одинока українська відливарня дзвонів
Михайла Брилинського
вул. Замарстинівська ч. 41. Телеф. 63-56 (власний дім).



Відливає мельодійні дзвони довільної величини з найліпшого металю о чистім і звучнім голосі, під порукою чистої гармонії, як також витревалости. — Купую розбиті дзвони, на жадання переливаю на нові. Відливаю з усяких металів відливи, як бронзівничі, машинові, будівельні, плоскорізьби, фіґури і т. и. — скоро, солідно і на догідних услівях. 357 6-10

Ввіз пшениці. В 99 ч. „Дн. Зак.“ з 11 XII ц. р. оповіщений розпорядок Ради міністрів, котрим зноситься заборону ввозу пшениці. Висота цла: 11 зл. від 100 кґ. Пшениця спроваджена за дозволом мін скарбу вільна від цла.

Малу фабрику алькоголю представляє тіло кождої людини, навіть тої, що не пє алькоголю. Таке пише „Журнал Амер. Мед. Тов.“, що виходить в Шікаґу і стверджує, що в людськім тілі є постійно около 0·003 прц. алькоголю. Хто пє алькоголь, у того той процент доходить і до 0·5.

Значна часть Одесси знайшлася під водою ізза великої бурі на Чорнім Морі.

Невістка султана танцеркою. Угорська преса доносить: Турецька княжна Медіджe-Мустафа, жінка Абдул Кадіра, сина б. султана Абдул Гаміда, котру в Туреччині хотіли увязнити, втекла з краю. В Будапешті опинилася вона без гроша і нанялася як східна танцерка в однім кіні. Успіх мала великий.

„Жиди в штуці“ (мистецтві). Під таким загаловком появилася в німецькій мові богато ілюстрована книга Карла Шварца. Се перша більша спроба, представити історію жидівського мистецтва і вплив релігії на нього.

Відомий з солідности
МАҐАЗИН НОВОСТЕЙ мужеських і дамських
І. ЗІХЕРА Львів, пл. Капітульна 3. (напроти катедри)
поручає на зимовий сезон великий вибір: **Рукавичок і панчіх,** трикоти Єґера і вовняні реформи, камізельки, пуль-овери, домашні пантофлі. Ціни приступні. Великий вибір ковнірців для Всеч. Духовенства. 356 6-20

Кінотеатр „ВАРШАВА“ в Станиславові, Липова 1. висвітлює: 362 7—?
Від 14. XII. 1928. „Заборонена жінка“
„ 17. XII. 1928. „Не дай серцю волю“
„ 21. XII. 1928. „Амор на нартах“
„ 24. XII. 1928. „Смійся, кльовне, смій“
„ 27. XII. 1928. „Анна Кареніна“

ОГОЛОШЕННЯ

ЖЕНЩИНА СЕРЕДНИХ ЛІТ шукає місця господині або подібного заняття найрадше в місті. Вимоги скромні. Зголошуватися до Адміністрації „Н. Зорі". 1—1

ЗДІБНОГО ПОЗОЛОТАРЯ самостійного пошукує варстат уряджень церковних
362в ТЕОДОЗІЯ КОМІСАРУКА 3 5
Станиславів, вул. Круля Яна III. ч. 15.

Др. Марія Криґовська
спец. недуг носа, уший і горла
лічить:
341 **хиби вимови** 10—20
(гикання, слухонімоту, гугнявість і т. п.)
Львів, вул. Кльоновича 6. Від 3—5.

ПЕРЕПЛЕТНЯ ПЕТРА ПОДОЛЯКА
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЖОВКІВСЬКА ч. 28
приймає всякі церковні роботи, як: Євангелія, Служебники, старі книги, брошурования всіляких накладів, канцеляр. книги, все, що входить в круг переплетничої штуки **по найприступнійших цінах.** Робота солідна і точна. 342 10-?

КАКТУСИ
насіння, ростини, билини, молоді пальми
Др. З. БАХ
ЛЬВІВ, РИНОК ч. 2 (угол Домініканської)
371 від 1·30—3·30 склеп зачинений. 1—1

НАДІЙШЛИ З ПАРИЖА ОСТАННІ КРЕАЦІЇ
ОПАСОК — ҐОРСЕТІВ — СТАНИКІВ
ПАНЧІХ — формуючих ноги
ПАНЧОХИ на жиляки
МАҐАЗИН ПАРИЗЬКИХ ҐОРСЕТІВ **„МАЛҐОЖАТА"**
346 ЛЬВІВ, БАТОРОГО 34/II. 10—20

ДО ВСЕЧ. ОО. ПАРОХІВ, які уладжують у своїх парохіях місії, звертаються з просьбою два інваліди У. Г. А., котрі занимаються продажю девоціоналіїв, о повідомлення їх про речинець місії хоч оден тиждень наперед, та в цей спосіб помочі своїм людям заробити на прожиток. — Ласкаві повідомлення слати: **Л. Яків, Запитів, п. Підліски малі.** 368 2-3

Йосиф Сметана ГОДИННИКАР
у Львові, вул. Коперника 18.
поручає: **Годинники** стінні й кишенкові з женевських фабрик: *Omega*, Glashütte, Roskopf-и патентовані і т. п., також **вироби зі золота і срібла.** Виконує всякі роботи годинникарські по умірковання цінах. Замовлення з провінції виконує негайно! 347 9—10

ЖУРНАЛИ КРОЇ МАНЕКІНИ
354 6-25
поручає фірма
„ЖУРНАЛ" Львів, пл. Бернардинська 2.

БЕЛЬСЬКІ СУКНА — НА ОДЯГИ Й ВЕРХИ — найдешевше в
АЙЗЕНБЕРҐА, БОЇМІВ ч. 18.
Догідні умови для П. Т. урядників (-чок).
При оказанню витинка 6 процент опусту.
350 8—10

ЩІТКИ всякого рода
поручає робітня
Маріяна ГРИГОРЧИКА
ЛЬВІВ, Боїмів ч. 1
353 (угол вул. Рутовського) 8—10

ЛЄОПОЛЬД ТАРҐАЛЬСКІ
367 **ГОДИННИКАР** 2—4
у ЛЬВОВІ, ПЛОЩА АКАДЕМИЦЬКА 2.
поручає склад кишенкових і стінних годинників, — спеціяліст в направі антиків.

ШОВКОВІ КОВДРИ,
матераци, фіранки, капи,
найдешевше
у фірми:
Ф. КНАУЕР і СИН
ЛЬВІВ, пл. КАПІТУЛЬНА ч. 2
340 напроти катедри. 10—10

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА
поручає фабрика
Інж. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-ка
Львів 25, Бічна Кульпарківська 9. Тел. 57-48,
331 Жадайте цінників. 12—12

Одинока у Львові Робітня ґорсетів
на французький стиль поручає: ґумові пояси бедрівки, шліпфери, підвязки, бюстоноші, **опаски,** також **реформи менструальні,** реформи трикотові і шовкові тільки у фірмі:
„ГІҐІЄНА", Р. Кернер
Львів, Пасаж Міколяша над кіном „Уцеха"
345 Телеф. 51-24. 9—15

МАҐАЗИН І РОБІТНЯ КОНФЕКЦІЇ
та дамських суконь
ЦЕЦИЛІЯ ГАН
Львів, пл. Смольки 1а (напроти кіна „Марисенька")
325 Полекші **в сплатах.** 13—20



РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На осінний і зимовий сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ
Фірма АНТІН КАФКА
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
138 45-?

ПОЗІР! ПОЗІР!
Найдешевший цінник блаватних товарів

Ручники сільські з метра	зол.	1·20
„ пікові і дамаст. з метра	„	1·70
„ відпасовані	„	1·90
„ „ купелеві	„	2·70
Стирки з метра	„	—·90
Зефіри на сорочки	„	1·80
Димка на підштанці	„	1·70
Оксфорди на сорочки	„	1·30
Полотна й schirting-и	„	1·40
„ на простирала	„	2·75
Простирала 2 метр.	„	5·50
Скатерти з метра	„	5·50
Опалі на білля в ріжних красках	„	3·80
Кретонина фіранки	„	1·30
Бархани і флянели	„	1·70
Флянелі гладкі	„	1·50
Шевіоти на мундурки	„	4·50
Копики діточі	„	4·—

Галицький Магазин Новостей, Львів, Галицька ч. 15.
Замовлення висилаємо відворотною почтою
351 за посліплатою. 8—10

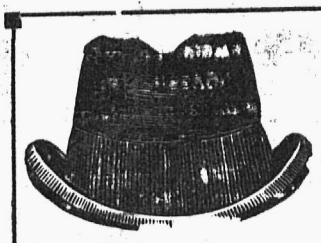

ШАПКИ КАПЕЛЮХИ
у великім виборі
322 7-12
по низьких цінах
Іван Віттман, :-: ЛЬВІВ, :-. Трибунальська 1.

Светери, жакети, костюми ґарсонки, камізольки дамські й мужеські, гальки, реформи, **панчохи, камаші, штильпи, скарпети** і т. п.
ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.
Підношення очок панчіх шовкових і фільдекосових.
Виконує з найліпшого матеріялу дуже старанно й по умірених цінах
Трикотарська робітня В. Лібанської
262 **ЛЬВІВ, Баторого 34, (мезанін).** 25—30

ПОРУЧАЄМО НОВО ВІДЧИНЕНУ
ФОТОҐРАФІЧНУ РОБІТНЮ
„ДОРА" ЛЬВІВ, Словацького 2.
30) 20—20

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ
І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., проч р. по 33 зол. Перша б бл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: **„Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 32—50

ВЗУТТЯ мужеське, дамське власного виробу
по дуже низьких цінах поручає першорядна робітня обуви :-: 260 25-27
ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шептицьких ч. 1 напроти св. Юра.

П. Т.
Маю честь поручити свою кравецьку фірму
Станислав Курц
у Львові, вул. Баторого ч. 12—14, 4 пов. в котрій проваджу окремий відділ для Всеч. Духовенства, виконуючи всякі вбрання для II. Т. Отців і цивільні: **Реверенди** всякого роду, верхні окриття, нагортки, плащі, пелєрини, порохівники, бунди і т. п., а також нові футра і перерібки футер.
З високим поважанням
Станислав Курц
кравець мужеський і спеціяліст для П. Т. Отців
326 13-20
Львів, вул. Баторого 12—14, 4. пов.

Продажа на догідні сплати!!
Машини до шиття
Ґрамофони, ровери,
Кружлівки молочарські
264 28—30
та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ
Александер МАЛИМОН
Львів, ул. Валова, 11 а.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 98 (200). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 20 грудня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльононича ч. 8. II. пов. — Телєфон 4—48. Передплата в краю: ¼-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Війна розгорілася в цілій повні

Війна між Болівією й Параґваєм за пограничні ліси з нафтовими жерелами розгорілася в цілій повні. Війська Болівії здобули два форти параґвайські. Параґвай змобілізував річники від 18—28 літ, перейшов до контрнаступу, випер війська Болівії та перейшов на її територію. Вже оповіщено першу листу страт. Останні депеші доносять, що обі держави згодяться на посередництво панамериканської конференції держав. Але коли це буде, невідомо.

Аман-Уллаг утік з Кабулю?

Бюро Райтера доносить: Вже від місяця нема почтового получення між Кабулем, столицею Афґаністану й Індіями. Від границі наспіли вісти, що в Кабулю і Ялабаті криваві бої. Повстанці, противні реформам хана, здобули два форти столиці, а король Аман-Уллаг з жінкою втекли з Кабулю. Афґанське посольство в Лондоні перечить вісткам про утечу короля.

Важні зміни в сусідстві Польщі

Литва в найтіснійшій економічній і політичній злуці з Німеччиною.

Латвійська преса доносить: Литва заключила з Німеччиною торговельний договір, котрим торговля, промисл і ремесла поставлено в обох державах на однакових засадах. Купці, фабриканти й ремісники одної держави мати муть право виконувати своє звання в другій державі на підставі леґітимацій своєї держави. Морські судна кождої з тих держав мати муть у пристанях другої держави такі самі права як у своїй державі. — Річ ясна, що сей договір, коли вісти про нього правдиві, означає не тільки економічне але й політичне окрилення Польщі Німеччиною поки сягає литовська територія.

Нова світова війна неминуча

Так каже Літвінов.

На останнім засіданню Центрального Комітету Комуністичної Партії в Москві найвизначнійший по Чічеріні дипльомат Літвінов виголосив обширний реферат про міжнародне положення. Між ин. заявив: Я тої самої думки що Лойд Джордж, котрий назвав нову англійсько-французьку умову „найбільш нещасливим фактом, який стався від останної світової війни". Сей договір разом з иньшими грізними проявами політичного життя неминучо доведе до нової світової війни. Хвилеве відношення большевії до всіх держав Европи представив Літвінов як добре.

Новеля в церковних справах

Адм. комісія сойму радила над новелею до церковного законодавства, призначеною для Галичини. Ухвалено три перші артикули: Зміст: На патроні церкви й парохіянах тяжить публично-правний обовязок до престацій, 1) в цілі набування ґрунтів під будову святині й парохії, коли церква не має свого ґрунту, 2) будови, відбудови, перебудови і більших направок церкви, 3) урядження кладовищ і 4) внутрішнього урядження церкви. Справу висоти належитостей на будову парох. дому відложено. В арт. 2. зазначено, що все те обовязує лиш тоді, коли церква не має свого майна або доходів. Арт. 3: Згадані обовязки накладає держава в парохіях, признаних нею. А держава признає нові парохії тоді, коли церква викаже фонд, з котрого може покрити 1/3 видатків звязаних з утворенням парохії. Дрібні видатки до висоти 1500 зол. на консервацію будинків, убезпечення їх, службу, прикраси і т. п. мають покривати церкви й духовенство зі своїх доходів. Є тенденція, поширити важність тої новелі на всю державу. — Коли міністер віроісповідань Ґловацкі заявив, що представники уряду беруть тільки обсерваційну участь в нарадах, пос. Корнецкі іменем поль. Клюбу Народ. відповів, що супроти того взаґалі не братиме участи в дальших нарадах, бо правительство на підставі конкордату має обовязок внести в тій справі урядовий проект.

Порівнання дорожнечі в містах

Найдорожші харчі з міст усеї Польщі в Варшаві. Вона має знак 100. В порівнанню з нею Лодзь має цифру 93, Познань 90, Краків 87, Білосток 83, Пинськ 81, Береете 74 і т. д. В тій табелі Львова не подано.

Таких годинників ще не було

Преса доносить, що в Латвії годинникар Злотніков винайшов спосіб роблення таких годинників, які — все одно де вони будуть, чи на вежах, чи в домах, чи в кешенях людей — можна буде удержувати в вічнім руху при помочи центральних радіостацій. Всі ті годинники будуть показувати час абсолютно точно і всі однаково. Злотніков одержав уже патент на свій винахід.

Протестантський місійний конґрес в Єрусалимі

(Оригінальна кореспонденція „Нової Зорі").

Учасники з 53 країв. — Ціль. — Дух протестантизму: рел. байдужність (індіферентизм), безвірство, непевність, матеріялізм, що межує з поганством. — Здорові кличі: рел. виховання, універсалізм і єдність Церкви, боротьба з расовою ненавистю. — Пацифізм. — Справа еміґрації. — Соціяльні проблеми. — Наслідування кат. Церкви.

Коли переглянути сегорічні релиґійні конґреси, то мимохіть задержуємося коло міжнародного конґресу протестантів. Конґрес відбувся в німецькій санаторії, на Оливній горі, в Єрусалимі і тривав десять днів. Прибуло аж 240 представників ріжних сект з 53 країв. Провід обняв президент УМС-и д-р Джон Мотт. На торжественну інавґурацію загостив навіть високий британський комісар, лорд Plumer. Його прибуття викликало сильний крик і протести зі сторони магометан, а ріжні неанґлійські секти дуже тим обидилися. На конґресі були заступлені: „Міжнародне Бюро Праці", „Нац. Бюро Здоровля" (гиґієни) і ріжні економічні, торговельні, промислові й хліборобські (поміщицькі) круги. Всі вони брали живу участь в конґресі на рівні з делеґатами поодиноких віроісповідних сект.

Конґрес мав радити над „зближенням старинних і новітних Церков, щоб розвинути світовий місійний рух на основі спільного співділання; щоб Захід і Схід взаїмно давав і приймав". Але біда саме в тому, що протестантизм щораз більше розїданий браком віри. А відомо, що „nemo dat, quod non habet". Другим завданням конґресу було розбудити серед світських людий більше зацікавлення місійними справами: 1) матеріяльною підмогою; 2) „наданням христ. характеру динамічній силі Заходу над прочим світом на кождому полі". Сучасні скомпліковані міжнародні питання, цілий ряд несправедливих договорів, визискування менше культурних народів, расова ненависть — це по гадці учасників конґресу виплив саме браку христ. духа серед „християнських" народів. Виходу шукає д-р Мотт кажучи: „Христос хоче, щоб ми звернулися о поміч до Ліґи Націй, до Міжн. Бюра Праці, до Нац. Бюра Здоровля" і т. д. Инакшими словами головний натиск у справі відпови духа кладуть на людські орудники. А який дух панує між протестантами вказують слова і діла самих учасників конґресу:

1) Делеґат Бюра Праці Гарольд Ґрімшов (Grimshaw) заявив, що годі вимагати, щоби власники фабрик і купці поступали в дусі христ. справедливости; що годі осуджувати тнобителів африканських племен; що між християнською (протестантською) культурою і новітною культурою панує прогасть

тому, що „зорґанізоване християнство“ не осуджує в і й н и (якої небудь, навіть справедливої оборони. — Прим. доп.) і соціяльних кривд (кат. Церква завсіди їх осуджує, лише протестанти завсіди йдуть на руку гнобителям, прим. в Мехітку; свідчать про це ґратуляційні телеґрами на адресу Каллеса і його опіка над протестантами).

2) Представник америк. методистів. еписком Mc. Connel з Піттсбурґа сказав: Прибуваю з краю, який під ріжним оглядом можна назвати поганським. Науку матеріялізму ми приймаємо як свою і всі наші змагання стремлять до набуття богацтв... Зі стидом і болем признаємо, що всюди церкви в своїй місійній діяльности, в якій майже цілковиту перевагу має зиск (заплата), байдужним оком гляділи на соціяльні кривди. Звідси походять головно їх невдачі у навертанню.

3) Другий америк. методист д-р Діффендорф жалувався, що „велике число студентів ширить нехристіянські науки“ і що протестантські церкви хитаються в непевности, чого мають в проповідуванню триматися. Між протестантами замітний тепер напрям модерністичного рел. релятивізму (дана релігія есть добра лише для свого краю).

4) Хоч протестанти широко тепер розписуються про „рел. єдність“, однак що до правд віри, між ними панує прямо крайна байдужність. Делеґат Яви д-р Тремер домагався прямо усунення доґм („Доки не звинемо цего заплутаного клубка, не зможемо з належним успіхом проповідувати другим Христа“ — ославлене змагання до „бездоґматичного християнства“) .

В рел. питаннях панував на конґресі загальний, прямо неймовірний хаос. Quot capiti, tot sententiae! (І на це жалувалося багато розважнійших з поміж них. Тому годі дивуватися, що конґрес сердечно витав у себе з. IV. представників єрусалимських некатолицьких віроісповідань: трецького правосл. патріярха Дамяна, вірм. патріярха, рос. архієп. Анастазія, великого самаританського єрея, голову абісинської Церкви. — Це також знак їх рел. індіферентизму і непевности в правдах віри. Протестанти радо лучаться з усіми, але борони Боже — звернутися до кат. Церкви.

Та все таки мусить мило вразити, що і між протестантами, мимо загального упадку, находяться ще одиниці, яким не брак правдиво християнських почувань і яких вискази це „голос з природи христ. кат. душі“. Послухаймо двох таких висказів: одного про рел. виховання, а другого про єдність Церкви.

Належить признати, що всі учасники одноголосно заявилися за рел. вихованням тому, що без рел. виховання нема правдивого виховання взагалі („Виховання злучене з особистістю, а особистість сущно духова“ — в дійсности мотивом рел. виховання наша цілковита залежність від Бога, що есть нашим початком і кінцем).

Д-р Вайґль зясувавши, що справа виховання представляється гірше, як колись (загально протестанти нарікали на конґресі на світські безбожні школи, які є випливом саме їх індіферентизму), высказав знаменні як на протестанта слова: „Виховання без релігії есть неповне і схиблене (дослівно abortivum), а релігія без виховання ставться невіжеством (іґноранція) і забобоном“. Протест, канонік з Ліверпулю додав, що навіть світські люде починають приходити до пересвідчення, що у вихованню найбільш зверненою показується метода, яку примінював Ісус.

Коли зійшла бесіда на націоналізм і націоналістичний дух поодиноких протестантських Церков, один з капеланів Юрія V., д-р Темплер з Менчестеру высказав побоювання, що нац. церкви можуть причинитися до цілковитої розлуки між християнами, а християнство саме має лучити всіх людей. Тому краще булоб мати міжнародні назви як відлучені нац. церкви (туга за єдністю й універсальність Церкви, якою есть лише кат. Церква, бо її оснував не Фотій, не Кальвін, Лютер чи Генрик VIII, але сам Христос!).

Проте еп. Рудольф Ferguson Ravie взивав місіонарів, робити всьо можливе, щоби зменшити страшну ненависть колірових до білих, і до європ. культури, яку вони мішають з християнством (без почуття єдности віри і духа христ. любови не може бути навть бесіди про це і тому „чорна й жовта небезпека“ ще більше повисне над справді „гнилим Заходом“, погруженім у безвихідній темряві протестантизму).

Перевагу в конґресі мали англьосаксонці. Тому й не дивно, що учасники одобрили закони, що обмежують еміґрацію передовсім до Сп. Держав, зі страху перед напливом „менше культурних“ головно католицьких і латинських елєментів, хоч на деяку обмежену еміґрацію „для добра цілого людства“ остаточно погодилися. Таксамо всі згодилися з кличем „Проч з якою небудь війною“ (крайним націоналістам не до вподоби аспі мир ані дозвіл про переселення).

На конґресі порушено цілий ряд соціяльних, економічних, промислових і т. п. питань.

Нового нічого в тих справах не сказали, бо кат. Церква устами Льва XIII. (в енцикліці „Рерум Новарум“) давно поставила ті питання на ясний і певний шлях. Шкода лише, що правительства не пішли за тими вказівками, а булиб омминули не одно лихо.

Конґрес ухвалив ще одну велику дурницю, щоб місіонарі не жадали опіки від своїх держав (для зменшення расової ненависти), але це в обставинах серед яких їм приходиться працювати, майже неможливе. Піти за тим, значилоби здатися на ласку й неласку тих, що їх переслідують.

Хоч муситься признати, що цей конґрес має в протестантському світі не аби яку вагу, всежтаки аж надто впадає в очи, що протестантизм, який спізнився на цілі віки, починає вертати до засад і методи кат. Церкви, якої не терпить, але яку починає наслідувати. — *І. Л.*

На одяги осінні і зимові, на плащі, рагляки і верхи футер
наймоднійші матерії
ВОВНЯНІ
англійські і бельські першорядної якости, як камґарни, дублє, англійські шевіоти і т. д,
всякі підшивки й додатки
поручає детайлічно
по фабричних цінах
відомий з дешевости христ. маґазин
ГУРТІВНЯ ТЕКСТИЛЬНА
45 ЛЬВІВ РИНОК 45
329 Догідні умови сплати. 20—20

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 30 XII 1928 84

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— Бог би з вас говорив, кажу але то всьо може бути байка. А вони кажуть:

— А ми вам, їмость, на ту байку позичимо грошей на дорогу і туди і назад, як схочете вертати. І самі з вами поїдемо.

— А я їм на те:

— Люде добрі, кажу, ніяких позичок не беру, бо не маю на що позичати, ні з чого віддавати. Ануж потому покажеться що то не моя дочка! І не тільки вертай зі сміхом, але ще довг віддавай! Та з чого?

— А жиди що на те, мамуню? — запитала Настуня.

— А вони подивилися оден на другого тай кажуть: Гм, може так, а може інакше. Знаєте, що? — кажуть: Ми вам їмость, „таки так“ дамо грошей на дорогу, — на наше ризико! Може стратимо, а може ні.

— А ви, мамо, що на те сказали?

— А щож я, доню, иньшого могла сказати, як: „Не хочу я нічийого задармо! Дякую вам, але не хочу, бо відки ви приходите до того, щоб мені щось задармо давати?“ А вони кажуть:

— Імость, ви гадаєте, що то буде таки зовсім задармо, якби там ваша дочка була? Ну, ну, добре ви, їмость, гадаєте! Ми, паніматко, від вас нічого не хочемо. І від вашої доньки ми нічого не хочемо, бо вона сама дасть. А другий докинув:

— Вона й давати не потребує нічого, лише нехай одно слово скаже, аби нам в турецькім краю кривди в торговлі не робили. Ми більше не хочемо і не потребуємо.

— А як то не моя дочка, кажу, тоді ви до мене: віддавай гроші за дорогу!

— Їмость, хто вам то каже?

— Та тепер не кажете, але потому можете сказати.

— Ми вам тепер на письмі дамо, що ні тепер, ні потому нічого від вас не хочемо. Ну? Добре буде?

— Боюся я й вашого письма, кажу. Моя нога, кажу, ще не була в суді, нехай там нога чесного чоловіка не стане! Бог знає, що ви понаписуєте, а потому світи очима по судах. Тягайся!...

— Ну, каже старший, розумію: судови ви не вірите і може маєте слушність: усякі судді бувають. Але свому владиці вірите? Як вірите, то завтра можете їхати з нами до вашого епископа в Перемишлі.

— Та ще епископови вашими паперами голову клопотати? Мало він має своїх клопотів? — кажу.

— Ну, де ви виділи такого владику, аби не мав клопотів? І чим ліпший, тим більше клопотів має. Так, як з кождим чоловіком. Але він на то владика, аби мав клопоти, так як я купець на то, аби я мав інтереси, каже. А ви гадаєте, що інтереси без клопотів?... Ну, надумайтеся, каже. Ми прийдемо завтра. Попращалися і пішли.

— А я, доню, думаю й думати боюся. Вже до Перемишля не близько. А до тебе, гадаю, дорога як на другий світ. Далека й незнана. Тай коби ще знаття, що то до тебе! А то їдь, Бог знає куди тай за чим, гадаю. Доньки, що за турецьким цісаром, шукати!... Чи придумав хто таке коли? Чи в сні кому таке приснилося? А тут ні порадитися з ким, бо лише сміються люде. Ще скажуть, що стара з розуму зійшла тай байку за правду бере. Як тільки Жиди з хати — вже причіпилися: „Що вам, кажуть, Жиди казали?“ — „Ет, кажу, дайте мені спокій з жидами! От, верзуть, Бог знає що!“ (Д. б.)

Політичний огляд

Наради в Люґано. — На шляху до компромісу. — Нова воєнна небезпека. — Польсько-німецький і польсько-литовський конфлікти.

Львів 15-го грудня 1928.

І сим разом треба почати з швайцарського Люґано, куди тиждень тому перенісся осередок европейської, якщо не світової, політики з приводу зимового засідання Ради Союза Народів. Поза молоченням довгої низки більш-менш нецікавих справ, що на урядовім порядку нарад, безупинно йдуть закулісові наради заступників держав колишньої антанти з німецькою делеґацією про передречинцеву евакуацію Зарення й остаточну розвязку справи репарацій. З окрема вияснилося практичне значіння знаної нам французько-англійської тези, що мовляв Німеччина не має права (в юридичнім розумінню) домагатися скоршого звільнення своїх провінцій, поки в цілости не заплатить вложеного на неї відшкодування. Бріян і Чемберлен вияснили Штреземанови, що їхня теза не має на увазі тої хвилини, коли остання рата буде готівкою заплачена (більше-менше за 40 літ), тілько той момент, коли усталені в усіх подробицях репарації будуть „скомерціовані“. Що се значить? Тілько те, що по остаточній умові Німеччина випустить і вручить своїм вірителям (мабуть репараційній комісії) відповідну кількість обліґацій, себто вартістних паперів в роді векслів, які вона в докладно означених речинцях буде опроцентовувати і викуплювати. Вірителі віддадуть, в міру потреби і можливости, сі обліґації на біржеві ринки, і з сим моментом Німеччина буде довжником не означених кількох держав, а просто всього міжнародного фінансового світа. Не додержати таких зобовязань вона вже ніколи не зможе, тому з хвилиною такого поладнання справи матиме право вимагати признання, що вона свої репараційні обовязки виповнила, і домагатися знесення решти окупації.

Чи окрім сього антанта, зокрема Франція, не вимагає ще якоїсь окремої політичної премії за евакуацію, не можна в сім моменті напевно вгадати, та багато прояв вказує, що так, і що такою премією малоб бути в першу чергу зречення обєднання з Австрією — як се писалося у нас минулого тижня. Потвердження нашої догадки можна видіти в найновішій промові німецького канцлера Мюллера, де він з одного боку наставав сильно на право національного самовизначення і в справі австрійського „аншлюсу“, а з другого впевняв, що реалізація сього обєднання ще цілком неактуальна і взагалі не має бути переведена шляхом революційним, лише за згодою інтересованих чинників (себто за однодушним дозволом Ради С. Н.). Значить, Німеччина не хоче підписувати заяви, що з гори і раз на все зрікається Австрії... Та нема такої політичної ситуації, з якої виходу не булоб.

Хоч покищо справа устійнення репарацій і ранішої евакуації Зарення не знайшла в сих закулісових конференціях розвязки, то не можна сказати, щоб вона не наближалася до розвязки. Особисті розмови міністрів закордонних справ Франції, В. Британії й Німеччини вияснили неодно і підготовили шлях дальшим конференціям, зокрема новій комісії знавців у справі усталення репарацій.

(Продовження в слідуючім числі).

ПОЛОТНА Іван Рідль
Львів
вул. Академічна 2.
267 49—50 г

Поручене через всі Епископські Ординаріяти Товариство
„КАРПАТІЯ“
переводить під найкориснійшими услівями і догідними комбінаціями всякого рода життєві обезпечення.
Все Всеч. Духовенство і укр. Громадянство обезпечує своє життя та життя своїх родин виключно в українськім Товаристві „КАРПАТІЯ“ Львів, Руська 18. І. п. 364 10-?

Варшавське православіє внутрі

Львівський „Русскій Голос“ приніс статтю п. з. „Православна церква в небезпеці“. З тої статті довідуємося цікавих річей, а саме: Правительственні орґани в своїй опіці над православієм „стараются превозойти самих себя не только по внѣшнем быту, но и во внутренной **чисто догматической** и ритуальной части“. Дальше описано, як то колись правительство Польщі устами вшехполяка Ґрабского доконало „торжественнаго провозглашенія автокефаліи“ та як „обѣщало (тій) церкви, ея іерархіи большія блага“. Але — „в результатѣ открилось шырокое поле для вмѣшательства разних чинов во внутреннія дѣла церкви“... „Незаконно из'яты из исключительнаго вѣдѣнія и контроля духовныя семинаріи и богословскій отдѣл. Нынѣ іерархія никак не может поручиться за чистоту православных возрѣній етих школ, преподавателями коих на половину состоят иновѣрци-к а т о л и к и“. Стаття пише, що царська Росія не накидала польським духовним семинарам православних учителів і жалується, що православні владики не мають ніякого впливу на науку в православних установах, а про усування або переношення ними невідповідних ректорів чи професорів шкода й говорити. Вкінці жалується та стаття на боротьбу внутрі православія в Польщі й каже, що **виключений з церкви Огієнко** назначений головою церковної перекладної комісії, котру утворено при міністерстві віроісповідань для перекладу богослужень на українську мову і привернення буцімто „древных обычаев“ (себто для „чистки“, яку очевидно поручили зробити „згори“). Статтю ту підписав п. Евген Комаревич.

Найкращим дарунком
на Свята і Новий Рік
є вкладкова книжочка
і пушка ощадности
Кооперативного Банку „ДНІСТЕР“
у Львові, вул. Руська ч. 20.
373 61-3

Рос. дневник „За Свободу“ перепечатує з неї ріжні місця й заявляє від себе, що господин Комаревич „всуе шаташася“, бо православє в Польщі „не может дышать“ не лише ізза натиску представителів правительства, але й свого власного самодержавія в виді консисторського устрою тай радить запровадити в ній устрій „соборний“ (себто повний хаос — Ред. „Н. Зорі“)... Що до виключеного проф. Огієнка то орґан той запитує зі здивуванням, як міг виключеному з церкви чоловікови св. Синод православія в Польщі дати 28. VIII. 1924. р. „благословенную грамоту за его полезную дѣятельность для православной церкви вообще за подписями митр. Діонисія и всѣх членов синода“. — Дійсно інтересно знати, коли і за що виключено з церкви проф. Огієнка, або чи — се твердження п. Комаревича не „безотвѣтственная полемическая красота“...

Словом — відносини внутрі православія в Польщі дійсно незавидні.

—o—

Духовенство і народ

Під таким заголовком появилася в 55. ч. „Білоруської Криниці“ стаття р.-кат. священика б. білоруського посла на сойм, о. А. Станкевича. Він пише, що духовенство й народ повинні собі бути близькі, але на Білій Руси есть навпаки — і то як у Білорусів р.-католиків, так і в Білорусів православних. Чому? Бо р.-кат. костел являється чинником польонізаційним, а в православній церкві під Польщею панує також польський дух, хоч для людських очей заведено частинно виклади в білоруській мові в семинарії. Влада православної церкви в Польщі не стоїть на ґрунті незалежности церкви, а старається тільки догодити польській політиці. А по селах православна церква дальше русифікує білоруський народ і притім старається також догодити польській політиці. Польська влада задоволена православною церквою, бо знає, що вона замість чужого російського язика, постарається згодом впровадити польський державний язик.

—o—

Новий примас Анґлії

Кентерберійським архиепископом і новим примасом Анґлії став Космо Ґордон Ланґ. Його привитали льорд мейор і нотаблі Сити в старинних одягах. Потому в присутности премієра міністрів, канцлера, всіх анґліканських епископів, духовенства і народа введено його в марморову катедру св. Авґустина в Кентербери. На торжество прибули представники протестантських церков з Европи. Російську православну церков заступав о. Николай Берко, висланий митр. Евлогієм. Музику орґанів і проповідь нового архиепископа передало радіо по всій Анґлії.

(Анґліканська церква при всім зовнішнім блеску і великих богацтвах, відірвана від Апост. Столиці, вяне на очах, а її власні орґани пишуть, що анґлійська інтеліґентна молодь щораз то меньше вступає в ряди її духовенства).

—o—

Беля-Кун „опікується“ Галичиною

„За Свободу“ в ч. 287. доносить: З Харкова повідомляють, що там на зїзді професійних Союзів виступив з промовою Беля-Кун і заявив, що „присоединеніе к СССР. Малопольщи абсолютно необходимо“.

(З того виходилоб, що тов. ґенерал-ґубернатором Галичини не зробилиб большевики нікого з редакторів „Ради“, тільки Белю-Куна, котрий має вже прекрасну практику в мордуванню Українців з часів, коли був володарем Криму. Бодай знаємо, якого пана сподіватися маємо!... І все таки лекше булоб умирати, ніж під владою редакторів з „Ради“, бо ті ще лютійші ніж Беля-Кун).

—o—

„Правдива свобода“

без хлопа, пана і Бога.

Що значить „правдива свобода“ в державі, де зруйновано Церкву, доказує отсей факт, що стався на днях у Мехіку: На місточко Жікотепек у стейті Жаліско напало 70 бандитів, обставили головні точки містечка, вдерлися до кіна, вивели відтам всіх жінок і дівчат, уставили їх під муром, вибрали 22 найкращих і забрали з собою в гори, висадивши динамітом ратуш на відхіднім...

—o—

„Христіянські часописи се немов акційні предприемства для вдержання віри, добрих обичаїв і правдивої любови Батьківщини. Кождий передплатник се немов уділовець такого доброго предприемства, а кожде число ґазети се немов акція“. (о. В. Кольб, Т. І.).

З комісійних дискусій

Діссонанси в уряді. Напади на політиків. Етатизм.

На останнім засіданню сойм. буджетової комісії розвинулася широка дискусія на тему однородности теперішнього уряду й над питанням етатизму. Премієр Бартель двічі давав вияснення. Користаючи з приявности премієра, посол Тромпчинський інтерпелював його у справі нападів на вшехпольських журналістів і політиків. Львівська „Хвіля" ч. 3487 передає цю інтерпеляцію так: „Бесідник пригадує, що марш. Пілсудський, дня 29 травня 1926 заявив, що причиною поганих відносин в краю є безкарність проступників. Через 2 минулі роки мало вияснено давних проступків, зате були нові безкарні злочинр. Пос. Тромпчинський гадає, що є неоспоримим, що ред. Мостовича вивіз автом полк. Малєшевський. Автом кермував „пшодовнік" поліції Сікора з поручення пор. пол. Рузінського. Мін. Складковський сказав йому, що слідство припинено через недостачу знамен проступку. Слідство в справі побиття ред. Новачинського таксамо не дало ніяких вислідів. На інтерпеляцію в справі пропажі ґен. Заґурського дістав я — каже бесідник — відповідь від ґен. Конажевського, що це бабські сплетні. Таксамо дістав я відповідь від мін. Мейштовича, котрий пригадав, порівнуючи цей випадок з убийством Маттеотія, що там після промови Муссолінія віднайшли трупа Маттеотія, але в Польщі трупа Заґурського не знайдено. На це я відповів, що його й зовсім не хотіли знайти. Якийсь час після того виловлено з Висли трупа без голови й ніг. Слідство оточене урядовою тайною. Щодо нападу на мін. Здзєховського бесідник каже: Відомо, що напасники були в одностроях. Бесідник пригадує, що на конференції 1 квітня 1927 при співучасти марш. Пілсудського, прем. Бартля, ґен. Даньца і прок. Ґібнера, ґен. Данєц реферуючи справу, заявив, що справці нападу викриті. Тоді марш. Пілсудський поручив припинити слідство, кажучи, що виявлення справи розібє армію. Бесідник інтерпелює премієра, як міг марш. Пілсудський видати того рода зарядження. Пос. Тромпчинському негайно відповів прем. Бартель. Бесідник ствердив, що дійсно таке засідання відбулося. Справу реферував на бажання марш. Пілсудського ґен. Данєц. Але ґен. Д. не сказав, що справці викриті. Ґен. Д. сказав і офіціяльно зазначив: „Нитки слідства мені порвалися". Цею справою я займався. Я повідомив тодішнього маршалка сойму п. Ратая, що слідство розпочато. Щодо етатизму прем. Бартель заявив, що дійсно є багато справ, котрі треба трактувати етатистично. Особливо там, де приватна ініціятива й прив. капітал нічого не роблять, мусить взяти на себе ініціятиву держава. Щодо мнимих діссонансів в уряді, прем. Бартель заявив, що це не відповідає дійсности. Є тільки незначні ріжниці поглядів, що мусять бути в кождім уряді.

—o—

40 процент брехні

Большевицький орґан „Правда" з 5. ц. м. доносить: На всесоюзнім зїзді робкорів і селькорів (робітничих і сельських кореспондентів большевицьких ґазет) головний прокуратор Криленко ствердив, що на основі доходжень за перший піврік 1928 р. в 40 ґуберніях СССР. аж 40 прц. кореспонденцій робкорів і селькорів показалося неправдивими. Таким чином „виховання" великої маси кореспондентів „з народа", щоб почути голос того народа, дало в наслідках величезну скількість шкідливих доносчиків і брехунів.

—o—

„Нашому народови мусить бути вияснене, що сегодня преса се не приватна річ, тільки публична". (о. Віктор Кольб, Т. І.).

„Є тільки одна сила на землі, котра може з успіхом боротися проти десятикратної цариці брехні і звідництва: се католицька преса."

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Осудження партії „Білоруська Християнська Демократія. Виленський р.-кат. архієпископ Ялбжиковський видав відозву, в котрій забороняє кат. духовенству і всім вірним належати до БХД, а також читати й поширяти її орґан „Білоруську Криницу". Мотив заборони: релїґійний індиферентизм і прихильність до большевузму. Ц. К. партії БХД вислав у тій справі телеґраму до св. Отця й має небаром зложити в варшавській Нунціятурі ширший меморіял.

Зворот церковних фондів у Франції. (К. А. П.) Французький уряд уповажнив префектів звернути парохіям фондації, котрі свого часу поконфіскував мін. Комб. Де фондації зліквідовані, там мають виплатити відповідну рівновартість в грошах.

Боротьба з неморальністю у Франції. (КАП). Бурмістр міста Ст. Етієн перший виступив енергічно проти порнографії. Відтак у 1926 р. Ерїо заборонив у Ліоні виставлювання і продажу 26 неморальних публікацій. За їх приміром пішли бурмістри Лілю, Версаю й Люрду. Ц. року префект Сени заборонив у Парижі продажу 7 публікацій. Бурмістр м. Епіналю заборонив книгарням виставляти за вітринами 28 видавництв. Це останне зарядження треба завдячити рішучому виступови епінальських католиків.

Взірцева католицька фірма. (КАП). В Бельгії утворився Союз християнських промисловців, котрого метою є суспільна акція по думці вказівок Ап. Столиці. В тім напрямі визначаються особливо фабрики фірми **Beukellaar Freres S. A.** в Антверпії. При тих фабриках заснована т. зв. „суспільна секція" для охорони праці робітника та опіки над його родинним життям. Впроваджені ріжні премії й додатки як напр. з приводу першого св. Причастія дитини робітника, в разі смерти члена його родини і т. п. При нещасливих випадках або в разі недуги належиться ціла платня по відтягненню 10 процент. Лікар і ліки безплатні. Є допоможний фонд для безробітних. Участь робітників й урядовців у зисках фабрики нормує т. зв. фабрична рада. Робітники з тижневою платнею мають що року 6-тижневу платну відпустку, а з місячною платнею 2-тижневу.

Проти масонерії у Франції утворилася ліґа „Franc Catholique, котра є союзом світських осіб. Ліґа відбула сими днями конґрес в Парижі. Обдумано засоби оборони перед масонерією „золотою", „червоною"і „білою". Під „білою масонерією" розуміють вплив масонів на католиків, котрі часто несвідомо і в добрій вірі підпадають під вплив масонів.

—o—

Король Англії й 90-літна старушка

Лондонська преса приносить такий опис: Стара, майже 90-літня Кеті (Катерина), що продає видові карточки в кіоску коло гіпподрому, стояла на доші перед палатою, в котрій лежить хорий король і ждала на оповіщення бюлетену про стан його здоровля. Там її й зняв на апарат фотоґраф одного з англійських ілюстрованих журналів. Припадково переглянув те число хорий король і його тронула відданість старенької жінки. Отже він особисто написав їй кілька слів подяки за відвідини під палатою. А що поліція не знала, де мешкає старенька Кеті, отже майор Федерстронґ, конюший короля, не міг їй доручити вдома королівського письма та заніс його до її кіоску.

НОВИНКИ

Перше число „Нової Зорі" на 1929 рік вийде в збільшенім подвійнім обемі. Щоб уникнути перерви у висилці орґану, Адміністрація пригадує вчасну висилку передплати.

Страшний вибух в Бориславі. Під камяницею при вул. Панській уміщено ґазові рури, котрі потріскали й земний ґаз дістався до помешкання власника залізного склепу Лєкера. Коли він збудився й засвітив електрику, наступила від того експльозія така страшна, що здавалося, немовби нараз вистрілено з кількох армат. Весь дім здемольований. Лєкерови вирвало внутренности й він помер, а його жінка й мала дитина тяжко поранені борються зі смертю.

Увежати на печі! В селі Братвині, в Польщі, селянин Відомський виїхав з жінкою на ярмарок, напаливши добре в печі. Коли вернули, застали своїх пятеро діточок смертельно зачаджених. Ні одної дитини не вдалося врятувати.

З ріжних околиць в Карпатах доносять, про сильні снігові завії.

Альохін у Львові. Світовий майстер шахової гри грав на днях у Львові рівночасно 30 партій, з того дві не дивлячись на шахівницю. Гра тревала від 5 по пол. до 12·30 в ночи. Зі сліпих партій виграв Альохін одну, друга розіграна. Зі звичайних партій виграв 19, 5 програв, 4 розіграні. Між останними грав з ним партію молодий Українець Стефан Кульчицький, котрий всего три роки грає в шахи. Альохін не противився участи т. зв. кібіців у грі.

Останні Халдеї, що говорять по арамейськи, мали до війни ще 47 осель. В часі війни Курди вимордували їх так, що остало кільканайцять мущин і троха жінок та дітей. Всі вони одержали дозвіл від Франції, схоронитися на її територію в Европі, куди й виїхали на днях під проводом свого короля Кґаліля. Халдеї християне, але признаються до якоїсь секти, подібної до Несторіян.

Найбільший сучасний фарисей. Максим Ґоркий, сидячи у власкій віллі в Італії, серед дорогої обстановки, не перестає писати, що кождий, хто обстоює право власности, се „ворог народа". Такого змісту статті Ґоркого появляються тепер в „Извєстіях", але сам Ґоркий ані не думає зречися на „народ" тисячів долярів, які щорічно дістає за право перекладу своїх писань на чужі мови.

ОПОВІСТКИ

Кінотеатр „ВАРШАВА" в Станиславові, Липова 1. висвітлює: 362 9—?

„ 21. XII. 1928. „Амор на нартах"
„ 24. XII. 1928. „Смійся, кльовне, смій"
„ 27. XII. 1928. „Анна Кареніна"

ПОДЯКА.

Отсею дорогою складаю щиру подяку Вп. П. **ЯКОВУ НАССОВІ**, дентистові у Львові, вул. Сикстуська ч. 17, за дбайливе і солідне лічення та пльомбованння зубів нашим дітям і миле та ніжне поведення з ними.

372 1-1 **Марія і Осип Вітошинські.**

ОГОЛОШЕННЯ

ЗДІБНИХ ХЛОПЦІВ до науки різьбарства і столярства прийме варстат виробів деревляних **ТЕОДОЗІЯ КОМІСАРУКА** Станиславів, вул. Круля Яна III. ч. 15. 362б 4—5

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., проч р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще есконт. Замовляти: „Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11. 294 33—50

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 99 (201). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 23 грудня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов. — Телефон 4—48. | Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. долар. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Залізничий страйк у Львові

Около 2.000 залізничих робітників у Львові ухвалили страйк всупереч постанові своєї Головної Управи. Страйкують варштати головні і II кляси, паровозівня головна і т. зв. „схід" та зелізн. електровня. Страйкуючі вислали делеґатів до Перемишля, Станиславова, Стрия і Варшави. Урядова преса доносить, що перерва в руху не наступить, бо є досить паровозів, котрі не вимагають направи.

Всупереч волі сойму

з днем 1. січня увійде в життя новий декрет про судівництво.

Сойм ухвалив відложити впровадження в життя декрету про устрій судівництва. Одначе той декрет увійде в життя з днем 1. січня 1929. До того віцеміністер Цар заявив, що уряд застерігає собі вільну руку в справі впровадження військових суддів (авдиторів) до цивільного судівництва.

Помер антіохійський патріярх

Дня 12. с. м. помер у Бейрутї антіохійський патріярх Григорій IV. в 70 році життя. Був се другий араб на престолі того патріярхату (перший араб на тім престолі був Мелетій, літ тому 250). Григорія похоронять в Дамаску. До вибору нового патріярха управляти-ме антіохійською Церквою митрополит ляодикійський Арсеній.

Зникне турецький півмісяць

Диктатор Туреччини Кемаль-баша постановив усунути ще оден символ давного турецького духа, а саме півмісяць. Він має бути усунений з турецьких фляґ і прапорів. Історія півмісяця як державного символа досі невияснена. Стара турецька леґенда оповідає, що в 13 ст. султанови Османови явився в сні півмісяць, що ріс поти, аж покрив ціле небо від Сходу до Заходу. Тоді той султан казав той знак помістити на турецьких прапорах. В дійсности історія півмісяця як символа Византії відома вже від 4-го століття перед Христом, коли Византія була ще малою оселею. Тоді облягав її Филип Македонський, батько Олександра Великого. Передання каже, що в слабім світлі півмісяця вспіли обляжені замітити підсування ворога й оборонилися. Від тоді й уживали того символа як гербу місяця.

Сагара здобута

З подорожі по Сагарі вернула Юлія Ваґне-Явреґ, дочка славного ученого й виголосила у Відні лекцію про свою подорож. Вона переїхала велику пустиню Сагару і верблюдом і автом. Подорож верблюдом треває до 3 місяців авто переїздить той сам простір (около 2.000 клм.) в 7 днях. Аж до Тімбукту є вже правильні получення особовими автеми, тягаровим ще ні. Кошт переїзду виносить около 900 зл. від особи. Між год. 2—4 ранком буває дуже холодно: температура паде навіть до — 5° Ц., що організм, привиклий до горячі відчуває сильно.

Европейці знають про верблюда лиш те, що він і 10 діб видержує без води. Але мало хто знає, що коли він не має води, тоді потребує багато харчу. І хоч задоволиться й бодяками, та потребує їх нараз до 40 кґ. Авто їхалоб іще скорше ніж їде, але серед горячі тріскають гуми навіть що 5 хвиль і треба раз-ураз ставати. Вода в авті кипить. Длятого небезпечно виїздити, одним автом.

Прелеґентка оповіла інтересні річи про гарне й дуже біле племя Моабітів, котре своїх жінок не випускає поза свою територію, щоб задержати чистоту раси.

5 міліонів за воду в молоці

Директор державних установ для розсліду поживи, д-р Жмігрод, оповіщує, що по містах страшно фальшують всі засоби поживи, а особливо набіл. Аналіза виказує, що пр. в маслі є всего 20 процент масла а 80 процент продуктів зовсім безвартісних для організму. Власники склепів не все про те знають, бо вже й їх доставці навчилися фальшувати, але багато склепарів є в спілці з фальшівниками. За воду лише в молоці тільки в одній Варшаві платиться річно 5 міліонів зл.! Се шкодить не тільки на кишені але й на здоровлю, бо сфальшована поживa викликає забурення в організмі. Боротися з тим повинна вся суспільність, повідомляючи про підозрілі випадки установи для досліду поживи. Кари за фальшованння поживи доволі тяжкі — доходять до пів року вязниці.

Винахід проти звапиніння жил

Мюнхенський професор д-р Ернст Гайнер винайшов препарат з жил молодих звірят, подаваний хорим на звапиніння артерій в формі таблеток тричі в день. Він оповіщує знаменнті успіхи в леченню вже по 6 тижнях, навіть у поверх 60-літніх людей. Новий винахід викликав велике зацікавлення.

„ОЧИЩЕНА"...

(Стаття з кругів Духовенства).

Про нове а многонадійне твориво. — Про три відомі стилі унії й про 4-й ще невідомий, а саме: стиль холмський польсько-кресовий, галицький і „ачіщонний".— Чого о. Стеф. і його колеґія напевно надіються? — Дещо про „Н. Зорю" і її противників. — Дещо про знання холмських відносин. — Про вітраки обчислені на роблення шуму. — Шахівниця і шахи. — Про Поляків, догматику і „душу Церкви". — Про розумно ужитих 50 зл.

Як хто дістане манію, що покликаний до реформаторства, звичайно береться відразу до найповажніщих або й святих справ, щоб їх реформувати по своїй ідеольоґії. Тоді всякі, навіть віками освячені традиції, силу котрих доказує й вікова практика, є в його хворобливій уяві „недоладні", „скривлені", „невідповідають потребам" і „психольоґії" і т. д. — Наглядний примір такої реформаторської амбіції появився в статті „Діла" ч. 262,*) де в найближшій майбутности заповідається зреформовану „перечищену Унію". Варт бодай згрубша подивитися на це нове а многонадійне твориво, котре знаходиться щойно в концепції.

I.

1. Шан. автор чи автори видять чи видять у нас покищо три роди, чи три „стилі" Унії: „холмську, польську на кресах і нашу галицьку". А що всі вони фатально кепські, длятого треба нам — оглянутися ще за четвертою — „перечищеною"...

„Холмська Унія (і взагалі (!) унія в Польщі) „від її істнування" була обчислена на те, що буде причепою до польського воза в усіх виступах Польщі проти православного сходу. Впроваджуючи в обряд латинські елементи, підважувано авторитет нашого обряду а підношено латинського. Отже й не дивно, що холмщаки вміли боротися ніби за чистий католицизм (до 1905) а потім, коли вже булоби й лекше, не вміли хочби через кілька літ боротися за свій історичний обряд, за католицизм із грецьким обрядом. Не вміли, бо так були виховані, бо були златинізовані і спольонізовані."

Якаж то шкода, що Потій, Рутський і св. Йосафат і Папи римські при закладанню унії і сотки наших владик і тисячки наших мучеників аж до скасування унії Росією не мали таких дорадників як о. Стефанович і ті, що з ним. Вони зуміливби були їм так проречисто і намацально показати, що унія, за яку вони так побивалися і її у Бога вимолювали і за неї стільки терпіли — то не святе, Боже діло, а — чиста причепа до польського воза і „погибель для нашого обряду" й народности!... — Правда, те саме говорили стогубам

*) „Унія в холмськім стилі" Стаття о. Стефановича „в порозумінні зі священиками". Допись на статтю в „Новій Зорі" п. з. „Правда про Холмщину" чч. 87 і 88.

і писали сторуками всі православні-несоединені, та їм наші батьки не хотіли повірити. Видно, були сліпі, незрячі. За свої муки і горе винували то польський клир, то шляхту, то царгородських інтрузів, то московських царів, то в кінці апостатів Сімашків, Попелів. А то все чейже таке безпредметове, що й згадувати не варт! Міродайне одно: Унія, сама унія була всему винна. Зле закладана „від самого істнування, причепа до польського воза“... Правда, прийшли були при кінці мужі, що її від того воза відчепили, так щож? Коли вони знов причіпилися до православно-московського воза! А хто знов винен? Унія, знов таки сама унія!

Шкода, велика шкода, що о. Ст. і його колеґія аж тепер являється на горизонті безталанної причепи. Ще тому літ 25 могли були спасти холмщаків, подавши їм раду, щоб іще „бодай через кілька літ“ боролися за свій історичний обряд, за католицизм із грецьким обрядом: А так і се пропало! Через спізнення таких дорадників!

——

2. Про теперішню польську унію на кресах нема що й згадувати. Вона наглядно підтверджує погляд наших православних братів, що унія є створена до польщення українського населення; унія взагалі виходить здискредитованою перед православним світом!... Та вжеж, що так. Тільки хочеться на одну річ звернути ласкаву увагу шан. о. автора і його колеґії, а саме, що та унія на кресах станула якраз на платформі, з якої виходять всі ті, що так на всю губу голосять свою любов до унії з „чистим східним обрядом“, отже на платформі самогож о. автора і його колеґії. Бракує ще тільки надати їй повну орґанізацію, а їх бажання зреалізуються — і восторг буде великий! Правда, що може кляті „новозоряне“ не будуть того восторга поділяти, але о се власне ходить, щоб їм раз прецінь показати, що їхня обрядова орієнтація, психольоґія, ідеольоґія, концепція і як там всі ті їхні польсько-латинсько-римські убіжденія звуться, — скрахували! Тільки трохи терпеливости та ще трохи більше галасу, а побіда певна!

——

3. Вкінці „галицького стилю“ унія покищо також кепсько презентується! Винні, очевидно, хтожби? „Концепція унії, яку поляки від віків вмовляли в наших людий, найшла нині своїх ісповідників у новозорянах... Вони „цього несвідомі“ (очевидно, всі вони сліпі, незрячі, як се було в Унії в Польші „взагалі“). „Їм здається, що вони найкраще унію спасають. Одначе для „зрячих“ ясно, що це найгірша концепція. Вонаж обчислена на те, щоб унія (і тут) була тільки причепою до польського воза як це сталося в Холмщині“.

——

4. „Щож нам робити при таких невідрадних відносинах“? Конечно оглянутися за четвертим родом унії, за унією „перечищеною з її психольоґією, відповідно до нашого нового положення“...

„Можна певно надіятися, що на Україні та в Росії по упадку большевиків православя стане тріюмфуючим. Наше старання повинно йти головно в тому напрямі, щоб на майбутнє забезпечити мирні відносини нашій церкві, щоби нас не переслідувано за нашу віру... Сила унії не в війні з православними, а в мирних відносинах, де унія моглаби показати свою висшість реліґійного життя... Саме в противному напрямі йдуть новозоряне. Бундючно визивають цілий православний схід... що очевидно обчислено тільки на нинішне наше політичне положення, а в змінених відносинах що найменше „хвіст під себе“.

На якій основі шановна колеґія пророкує, що російське православе по упадку большевизму буде тріюмфуюче невідомо. Всі познаки вказують на те що воно зі свого повного розбиття або не двигнеться, або буде вставати дуже помалу. Історія розбитих сект у всіх народів учить, що вони скорше вигинуть зовсім, а не склеюються на ново. Що до домагання, щоб ми жили „в мирних відносинах“ з православієм, то чи ми маємо з заложеними руками дивитися на те, як ріжні православні секти йдуть між наш католицький нарід і розбивають його? Во істину — дивне се булоб домагання в устах священиків, які належать до звязку катол. Церкви... І до чогож ми тоді дійшлиб?

II.

Ось так освітивши своїм світлом минуле і теперішнє, шан. автор і колеґія дали всім вірним, а головно новозорянам свою „спасительну“ концепцію, куди прямувати в майбутнім. Але що новозоряне „несвідома і незряча“ порода, длятого лекція для них ще не скінчена. Отже перше, що треба їм випімнути, се те, що вони своїх суперників „згори“ трактують, іґнорантами називають, тощо“...

Ніде правди діти. „Н. Зоря“ мала і буде мати багато і всіляких суперників. Та нема сумніву, що деякі зі суперників передовсім в дописах про Холмщину й св. Унію загалом частогусто виказали мале або й недостаточне знання катехізму, не кажучи вже про глибше й солідне історичне чи реліґійне образування. А таки найбільше суперників таких, що „Нової Зорі“ не знають, її не читають, а католицької акції цілковито не розуміють. І саме з браку знання справи стають вони в ряди суперників „Н. З.“. А у наслідок жерелом ворогування не ум, тільки зла воля. Бож це просто немислима річ, щоб люди солідного знання і доброї совісти були „Новій Зорі“ ворогами: їх шукати треба або межи іґнорантами (головно в реліґійнім напрямі) або межи людьми злої волі. Бо чи повірить хто з чесних людий, що „Н. Зоря“ — то гурток людий з польською (!) орієнтацією, та ще й несвідомих сего, людий з латинізаторськими затіями, та ще й незрячих сего?! І як же не видіти у таких суперників як не злої волі то бодай непростимого іґнорантства? Пускається такі теревені, сосом несмачного гумору помащені, а ще частійше перцем злоби посипані в безкритичні маси читачів

НА СВЯТА
приладите найкраще всяку їду якщо всі потрібні припаси закупите тільки
в найстаршій українській коопер.
„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“
яка продає від року 1883 у своїх 24 склепах по більших містах
споживчі і кольоніяльні товарі та всякі напитки.
2—3

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 23. XII. 1928 85

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— Не скоро мабуть заснули Ви, мамо, тої ночі...

— Та де можна було заснути, доню! Так мені здавалося якби на тамтой світ вибиратися... Задрімала я аж над ранком, як уже свитало. І снилася ти мені, вся в білім і в блискучій короні на голові. А з серденька твого крізь білу суконку краплями червона кровця виступає. А ти рученьками за серденько хапаєш, кровцю розтираєш і вже по пальчиках вона тобі спливає... І тяжко зітхаєш... І така мене туга за тобою зняла, що я таки у сні сказала собі: „Нехай ся діє воля Божа! Поїду! Що буде, то буде!“

— Жиди прийшли?

— Та прийшли, доню. Переночували знов у місцевого корчмара і прийшли рано.

— Щож, кажуть, їдемо до Перемишля? То блище як до доньки.

— Та їдемо, кажу, спробую.

— Ну, кажуть, як до Перемишля доїдемо, то вже так, якби ми й до вашої дочки доїхали.

—Сплакала я, доню, тай поїхала з Жидами. Ледви дійшла я до епископської палати, бо віддиху не ставало. Найбільше з сорому.

— Та чого з сорому, мамо?

— Доню, доню! як неправда, — то стид, а як правда, — то гріх, гадаю, за чужу віру за між виходити, своє покидати.

Настуня закрила очи руками й не сказала ні словечка. Мати зміркувала, що ся згадка заболіла Настуню. І оповідала дальше:

— Правда, ласкаво приняв мене Владика і згірдного слова не сказав. Чув уже, казав, про тебе і твою долю. Але не впевняє, чи то правда, чи ні. Бо всякі дива росказують нераз про татарських бранок. Вислухав Жидів, поговорив зі мною і сказав: „Усяке буває з Божої волі, нехай Бог благословить вас у далеку дорогу! Без його волі ніхто вам нічого не вдіє!“ І поблагословив мене. Лекше на душі стало.

— Ну, а з тим письмом, що жиди обіцяли, що сталося?

— Закликав Владика аж двох духовних і казав списати те, що говорили Жиди, що беруть на себе всі кошти дороги аж до Царгороду й назад, відки мене взяли, та зрікаються звороту на всякий випадок, чи там буде моя донька, чи не буде, чи схоче заплатити за мене, чи не схоче. Написали, підписали, мені відчитали, потому ще до епископа носили, запечатали і в актах епископських сховали. А Жиди при них мені щось на дорогу таки до рук дали і такі раді були, що страх. Подякувала я всім, ще до храму Божого вступила, на убогих дала, хоч сама я небогата і в Божу путь пустилася, в далеку дорогу.

Тут відітхнула Настунина мати, перехрестилася, якби вдруге зачинала подорож і хотіла оповідати дальше. Втім служниці внесли овочі й солодкі сорбети. Низько склонилися і вийшли.

— А маєш ти, Настю, хоч одну нашу дівчину між своєю челядю? — запитала мати.

— Маю, мамусю, маю. Гапка називається. Приняла я її, коли тут був раз оден випадок.

— Випадок, кажеш? Певно з тими чорними, вони такі якісь лячні, що аж дивитися страшно.

— Ті чорні люде не страшні, треба лише привикнути до їх вигляду. А випадок тут був, бо де нема випадків? Та про се потому. Маємо часу доволі. Тимчасом прошу, покріпіться.

у безкритичних часописах і затирається руки, що катол. акція в нас не так живо розвивається, якби годилося...

Або як се маємо назвати, що „холмські наші брятя повинні були по 1905 р. ще бодай кілька літ боротися за католицизм в грецькім обряді“? Хто трохи знає тодішні обставини на Холмщині, мусить признати, що в тім часі наші холмщаки були цілковито полишені собі і польським латинським священикам. Що дотичить священиків гр. обряду то одних вивезено й замучено, другі вивандрували до Галичини, деякі апостатували, нових не допущено, хіба апостатів з Галичини. Чи це було морально можливе, щоби останок уніятів-холмщаків без пастирів, а окружений вовками в овечій шкірі та всякого рода наємниками міг успішно боротися за свій обряд? Чи може бувби уступив царський уряд? А що булоби по тих „бодай кількох літах боротьби“? Тай якуж національну свідомість мали тоді навіть польські народні маси, що сусідували з Холмщаками? А шож доперва говорити про холмщаків?

Чи є отже в вашім домаганню до бідних холмщаків „боротися ще кілька літ“ бодай наперсток знання холмських відносин та хоч наперсток знання душі народу в таких обставинах?

Колиж ми в нашій дописи в „Н. З.“ написали, що в такім положенню, в якім остаточно знайшлися холмщаки, вони для ратування віри, що для них було рівнозначне з ратуванням вічного спасення душі, зробили се, що в таких обставинах зробивби кождий віруючий християнин, то значить, ратували віру, хоч одночасно тратили обряд,—ви з жестом обурення кличете в наш бік: „От і доспівалися новозоряне до найвисшої нотки. Вони не тільки самі (в анальогічних відносинах) готові покинути обряд і національність, але ще й нарід треба виховувати в тому холмському стилі“ і кінчите: „Ніде в світі кат. проповідники так самовбийчо не проповідують...“

Спитаємо, чи ті емфатичні ваші висновки подиктувало вам знання і розуміння обєктивної правди? — Передовсім ми в своїй дописи ані слівцем не діткнули питання зміни національности, ні тоді у холмщаків, ні в анальогічних відносинах. Се вже ви підсунули нам і читачам у своїм висновку. А ціль такого підсування кожному ясна. Безкритичний чи малокритичний читач, для якого національність стоїть понад обряд і понад саму віру, прочитавши таке мусить закликати: „От які вони!“ А се несовісно, отже і нечесно, таке противникови підсувати...

Щож до зміни обряду спитаємо дальше: Чи можуть бути та чи дійсно бувають важні причини, які зміну оправдують і навіть наказують? Заперечити сему хіба таки ніхто розумний не може: Поминаючи науку і практику св. Церкви, сам здоровий, хлопський розум каже, що церковні обряди в відношенню до вічного спасення не є тої самої ваги, що віра та що св. Церква має повну власть з важних причин на зміну обряду призволяти. Колиж і ви сего не заперечуєте, то питаємо вкінці, чи можуть бути ще які причини важнійші від тих, в яких позіставали наші мученики в Холмщині? Не треба отже відкликуватися аж до кат. проповідників, які очевидно всі вчать того самого, чого вчить св. Церква, але вистарчить послухати здорового хлопського розуму, який те саме скаже, що ваші емфатичні висновки, то не висновки знання і любови обєктивної правди, а — вітраки, обчислені на роблення шуму...

Не годиться проминути мовчки, хоч і як се для нас прикро, ще вашого теольогізування. Пишете: „Може хтось сказати, що для Поляків віра підрядна річ, а національний шовінізм все і всюди горою; на них не можемо взоруватися“. І се справді льогічна і моральна консеквенція. — Якже з нею погодите свою, яку зараз таки ставите: „Ба, але це власне поляки, що воюють з нами, і якщо ми не будемо грати на шахівниці такими „тягами“ як вони, то шкода й грати, ліпше згори здатися.“ — Щож се значить? Та вже ніщо инше, як те, що коли для Поляків віра підрядна річ, а національний шовінізм все і всюди горою, то треба, щоби з ними і ми такої самої грали... Чи не зависока нотка, якої доспівуєтеся?... Але не менше поучительна і та аргументація, якою до тої нотки доспівуєтеся. Ось як вона виглядає. „Поляки навіть доґматикою девастують нашу церкву і наш нарід“. — Якою то доґматикою? — Бож „всім ясно, що скорше і лекше наша унія переводилаб унію на кресах, але поляки... не хотячи зрікатися майбутнього здобутку для своєї нації і свойого косцьола, відреклися і поширення кат. церкви і спасіння душ „паршивих схизматицьких овечек“... Ліпше нехай буде православя, ніж католицизм, якщо католицизм не збогатить нашої нації й нашого косцьола. А з доґматикою порадили собі: а вжеж православні належать до т. зв. „душі церкви (anima ecclesiae), й при добрій своїй вірі можуть спастися“...

Очевидно, що таке поступування є неморальне. Та ми не беремося тут його фактичність справджувати, лишаючи се авторови допису в „Ділі“. Нас інтересує арґументація автора, яку він підводить Полякам, що нібито по їх доґматиці ліпше оставити православних в православю, які „при добрій своїй вірі можуть спастися, бо належать до т. зв. душі церкви“. В чімже тут доґматичне крутійство? А в тім, що кат. наука нігде не поставила такої доґми, що „православні належать до душі церкви“ Бо що иншого є твердити, що ті які в православю живучи і суть доброї віри, належать до „душі церкви“, і длятого можуть спастися, а що иншого твердити, що „православні належать до душі церкви і при добрій своїй вірі можуть спастися“. Перше є з наукою кат. церкви згідне, друге є крутійством. Колиж ми се осуджуємо у Поляків, то як назвемо дальший практичний висновок з такої арґументації „як що ми не будемо грати такими тягами, як вони, то шкода й грати“?

III.

Є ще немало инших в названій статті подібних „кришталів“, та нам здається, що й тих кілька, яких ми діткнули, вистарчить для вміючих читати й обєктивно судити, щоб пізнали, які ратища підносять на „Нову Зорю“ ті, що чуються покликані „перечищувати Унію“. Недавно читали ми, що один з таких ідеольогів „а ч і щ о н н о ї“ У н і ї, діставши відправу в письмі свого епископа, прийшов вкінці до переконання, що ліпше зробить, як пішле 50 зл. для „Рідної Школи“, — а перечищувати церкву оставить компетентним чинникам. Чи не булоб ліпше, якби те саме зділали й инші кандидати від „перечищування“ Унії, скільки разів збере їх охота пускати оттакі вітраки, як тут обговорювані? Ей, воістину булоби ліпше! „Рідній Школі“ капнулаб поміч, а вони самі заощадилиб і собі і другим компромітації.

—o—

— Не можу ні їсти, ні пити, сказала мати, поки не докінчу та з свого серця не виллю хоч здебільша те, що я перейшла по дорозі, заки добилася до тебе, доню. Ой перейшла я щось, доню!

Та не памятаючи, що перед хвилькою сказала, зачала прикладати уста до чарки з сорбетом і помалесенько пючи, говорила:

— Добрі тут напитки маєш, аякже... Так пустилася я в Божу путь. Поки нашим краєм їхалося, то ще так, якби в дома був чоловік, хоч і з роду не бачила я тих околиць. Переїхали ми Карпатські Гори. Там, дитинко, так смереки пахнуть, аж серце радується. А травиця як той шовк на тобі, така гарна та мила та зіллям усяким пахуча. А потому вїхали ми в угорський край і що далі, то нашої мови все меньше і меньше було чути. Але гарний то край! Так і видно на нім Божу руку. Але пють там, дитинко, пють. Ще гірше як у Польщі. Здовж дороги в тім краю бачила я лиш гульню та забави, Дотаньцюються вони до чогось, доню, бо то все таке буває з тими, що за багато танцюють. А Жиди всюди як вдома і всюди своїх знайдуть і скрізь доступ мають і всюди розмовляться, з кождим, чи наш чи Поляк, чи Мадяр, чи Німець, чи Турок. Аж дивно.

— А шанували вони вас, мамо, по дорозі?

— Шанували, доню, що правда. Ліпші були, ніж свої не раз бувають. Ніякого зла вони мені не заподіяли, все, що було потрібне, я мала. Тільки раз таки доброго страху наїлася я через них. А було то так: Як уже переїхали ми великі рівнини угорські і вїхали у краї, де твій чоловік царствує, — то кажеш, він добрий?

— Дуже добрий, мамо. І розумний і справедливий і нічого мені не відмовляє. Ліпший вже не може бути.

— Нехай йому Бог здоровля дасть! Шкода лиш, що не християнин, — зітхнула. Отож як ми вже вїхали в його царство, то побачила я турецьке войско з кривими шаблями і такий мене страх зняв, що ну! Оттут, гадаю, лиш голову зрубають тай по всьому. Хіба на другім світі побачимось. А й Жидам, — видко було, — трохи тряслися руки, як їх вози Турки оглядали. Щось вони там їм давали і якось пустили нас далі. Ну, і знов їдемо. Рівнина така, що куди хочеш дивися. А Жиди по пару днях кажуть, що до Дунаю вже не далеко. Серце в мені стиснулося, бо то велика вода, не даром про неї у піснях співають.

— А знаєте, мамо, ви вже бачили Дунай, а я ще не бачила. Бо я з иньшого боку сюди приїхала. Через море.

— Та море ще більше як Дунай. Усячину Бог сотворив на тім світі, а всьо чоловік перейде по Божій волі. Отож доїхали ми до того Дунаю. Ріка то ріка, доню! Тай де тої води тілько набереться, гадаю, що так пливе і пливе, лиш синіє, а другий беріг ледви мерехтить. Гей, гей! А то ще за тою водою кавалок до тебе, кажуть. А як дунайським берегом поїхали ми довший час, бачу, — місто. Замок такий на білих скалах підноситься вгору, що хіба птах туди годен долетіти проти волі тих, що в тім замку старшують. А Жиди кажуть, що там сидить турецький намісник, ніби заступник твого чоловіка. Таки так кажуть: „Видите, кажуть, у тім замку сидить заступник чоловіка вашої доньки!“ А я собі гадаю: „Аби я того заступника тоді на сім світі побачила, як свого небіщика мужа, а твого покійного тата, царство йому небесне!“... Але нічого не обзиваюся. Нехай говорять, що хочуть, гадаю. Та знаєш, доню, таки мусіла я його побачити і то в тім високім замку!

— А то як?

(Дальше буде).

ПОЛІТИЧНА ЛЬОЯЛЬНІСТЬ

у світлі теорії і практики.

Минулого і сього місяця мало не половина Европи святкувала, в тій чи иншій формі, своє національно-політичне відродження або хоч память великого успіху — перемоги зперед десяти літ: Франція, Італія, Югославія, Чехословаччина, Ромунія, Польща, Литва, Латвія, Естонія, Фінляндія, Данія і т.д. Про форми, в яких ті свята виливалися, не хочемо тут говорити. Зазначити хиба треба, що чим дальше на схід, форма була пишніша, чим близше до заходу — поважніша. Достоту таксамо, як і з ювилеями ріжних більше або менше заслужених людей — у нас й у людей... Та одно було спільне в усіх сьогорічних обходах. Ні в однім із вичислених країв „радощі не були неподілені", як можнаб висловитися за поетом. В кождій із названих держав, окрім більшости, що має всі субєктивні рації (в обєктивних — можна часом оправдано сумніватися) давати серцю волю у вияві почувань задоволення й гордощів, є меншости, психічне відношення яких до святочних ювилейних обходів виявляє ріжні відтіни — від байдужности до незатаюваної неприхильности, коли не ще більше. Отся розбіжність у почуваннях жителів тих самих держав дуже характеристична для повоєнної доби европейської історії; вона нероздільно звязана з проблемою т. зв. національних меншостей.

Меншости — племінні, релігійні, язикові і культурні — були у всіх часах й у всіх державах; так мабуть і буде до кінця світа. Як невірний погляд, що остання війна, чи мирові трактати по ній, зродили се явище, так само треба бути наївним, щоб думати, буцімто нова війна й нові „ліпші" трактати та границі можуть увільнити політичне життя від „меншинної недуги". Взагалі, ніякі суспільно-політичні питання не розвязуються в цілости, щоб так сказати — без решти; їх можна тільки трактувати розумніше або дурніше, щасливіше або фатальніше, доцільніше або абсурдніше, і тілько. Ріжниця між часами ранішими і новішими тілько така, що не все ті самі проблеми однаково актуальні, а в слід за тим не все однакові будять відгуки в людській душі. Було колись, що люде різалися із-за релігійних ріжниць; прийшли часи, коли вони те саме роблять ізза мови, азбуки, краски тіла (Америка!), або й бороди (Афганістан!).

Чому сьогодні нема в Европі релігійних війн? Чому в кождій без виїмку державі живуть побіч себе люде ріжних віроісповідань, хоч часто без обопільної любови, то в кождім разі мирно? Пояснити се явище ослабленням релігійного почування у людей — як се часто читається — річ цілком нерозумна. Нехай сьогодні який уряд або яка національно-політична більшість силою зачинить одні храми і всім велить примусово вчащати до других, а зараз побачимо поворот людської психики з 30-літньої війни!*) Значить, справа релігійних меншостей в культурних державах „розвязана" сим способом, що як людські уми так політична управа й законодавство приноровилися до факту істнування ріжниць у релігійній ділянці життя й мають своїм обовязком признавати й обезпечувати волю й рівноправність між відносними більшостями і меншостями. Наслідком сього ніхто сьогодні не підіймає колишнього гасла, щоб конфесія - нація і держава були тотожними поняттями і щоб по сьому принципу позміняти границі на політичній карті Европи...

З вище сказаного вислід такий, що й новочасна національна „меншинна недуга" доси не вийде з свойого запального стану, поки держави, головно ті нові, не зречуться манії ділити своїх горожан на пануючих й упривилейованих та на підданих й упосліджених; себто поки політична психика і політичний устрій держав не приноровляться до факту істнування ріжних національно-культурних і політичних індивідуальностей і не зречуться претенсії, щоб усі... покланялися тільки одному національному божеству.

До сього певно дійде колись, бо дійти мусить, хочби і як проти сього бунтувалися „вибрані" народи. Саме для них буде красше, як се станеться скоро й коли не прийдеться їм плакати на руїнах, що безповоротно змарнували нагоду... Та покищо отся правда ніяк не може знайти доступу до голов запоморочених манією великости. И ось у цілій низці держав сьогорічні ювилейні свята йшли в супроводі то гостріших то глухших диссонансів, тут і там навіть забагрянених кровю. Чи за дальших літ 10 або 20 буде инакше? Ліпше будьмо песимістами. Збірна психіка людей зміняється дуже поволеньки. Покищо мусимо бути приготовані, що „вибрані" народи будуть ще довго силувати меншини вірити, говорити, почувати і поклонятися по їхній національній мітольогії.

Зовуть вони і зватимуть се „актом державної льояльности". Бідне се слово „льояльність"! Чого сьогодні під ним не розуміють!*) Ось минулого літа, один із українських чільних політиків у Польщі уважав доцільним заявити на однім міжнароднім зборі, що мовляв його земляки признають польську державність на своїй землі, одначе не є і не хотять бути — льояльні супроти неї. Здавалося, що годі собі подумати щось більше суперечного як та заява і що той політик поміщав поняття державної льояльности (= законности) і державного патріотизму (= любови). Та показалося скоро, що се qui pro quo не ходить одинцем. Бо і з другого боку, з польського, виступлено з домаганням що державна льояльність національних меншостей має виявлятися не в самім пошануванню законів, а й у голосній вияві душевного ентузіязму в день радощів упривилейованої більшости — десить літ по довгих кровавих змаганнях між ними!

*) Новочасна протирелігійна боротьба взагалі, як у СССР або Мехіку, викликає подібну реакцію, хоч психольогічна основа її вже инша; тут переслідується всяка релігія в засаді, а не дається привилеїв одній на поталу иншій.

*) Яскравим прикладом нерозуміння й помішання політичних понять являється критична стаття в „Гром. Голосі" ч. 77 п. з. „Одноцільний нац. фронт". В тій статті „Гром. Гол." уважає льояльність тотожну з угодовістю, навіть не припускаючи, що можна бути льояльним (як прим. посли радикальної партії, котрі зложили публично присягу на свою льояльність для Польші) і опозиційним. На всякі демагогічні напасти заявляємо, що УХО організація неполітична. Справу точности інтервю й нечесної інтерпретації його „Гр. Голосом" лишаємо без пояснень.

Членам Т-ва „Дністер" до відома!

Згідно з обовязуючим законом кожний член Т-ва вз. об. „Дністер" **мусить найдальше до кінця грудня ц. р. викупити полісу „Дністра"** на обезпечення дозволеної законом 1/3 части будинків на 1929 р.

Хто в означеному речинці не викупить своєї поліси на 1929 р., того будинки з днем 1. січня 1929 р. перейдуть в цілости до обезпечення в П. З. В. У.

Члени „Дністра" не є обовязані предкладати своїх поліс до реєстрації повітовим інспекторам ПЗУВ., бо Т-во „Дністер" займеться само предложенням ПЗУВ. списку викуплених на 1929 р. будинкових поліс. Підвишку оціночних вартостей на 1929 р. зарядив ПЗУВ. і ся підвишка є після закона міродайною і обовязуючою другі Товариства, отже і Т-во „Дністер". 373 а 1—2

Поручене через всі Епископські Ординаріяти Товариство

„КАРПАТІЯ"

переводить під найкориснійшими условями і догідними комбінаціями всякого рода життєві обезпечення.

Все Всеч. Духовенство і укр. Громадянство обезпечує своє життя та життя своїх родин виключно в українськім Товаристві **„КАРПАТІЯ" Львів, Руська 18. І. п.** 361 13-?

ЗЕФІРИ Іван Рідль Львів вул. Академічна 2. 267 50—50 д

До української проблеми

(Статті в „евразійській" пресі).

До української проблеми ріжно ставляться ріжні російські еміґр. ґрупи. Своєрідний підхід подибуємо у т. зв. „евразійців", одній з новіщих ідеольогічних формацій рос. еміґрації. В 1927 р. в 5. ч. паризького „Евразийск-ого Временника" появилася стаття російського вченого (фільольога) кн. Трубецкого п. н. *„К вопросу об украинской проблеме"*. Йому відповів наш учений проф. Д. Дорошенко в 10. ч. „Евразийск-ої Хроники" (Париж, 1928) статтею *„К „украинской проблеме"* — по поводу статьи кн. Н. С. Трубецкого". Містячи цю статтю, Ред. застерігався, що містить її тому, що проф. Д. Дорошенко не порушив своїх політичних розходжень з нею. Кн. Трубецкой бажає трактувати укр. проблему тільки як проблему укр. культури, абстрагуючи від політичних моментів. Тож слушно завважує на це проф. Д., що така проблема вже для нас не істнує, бо вона вже розвязана самим життям і то позитивно. Всеж таки проф. Д. признає вагу й теоретичному ставленню питання, особливо в такій, як у теперішній полемиці, спокійній академічній формі. В тімже числі поміщена й відповідь Кн. Трубецкого „Ответ Д. И. Дорошенку".

Таке помішання язиків було не лише у Польщі, а й у цілій низці инших держав в часі їхніх ювилейних свят. Та не в сім найбільше чуданьке явище, що слову „льояльність" надається такий кавчуковий зміст. Гірше те, що одночасно вибранці долі стараються систематично виховувати нельояльних співгорожан чи підданих. Яким способом? Отсе в богато з тих держав десятилітніх ювилеїв вжито до того, щоб устроїти скондензований культ тих рідких своїх земляків і актів, що в відношенню до попередних чужих держав були висловом не то нельояльности, а просто бунту і зради — політичної і воєнної, та щоб одночасно більше або менше зневажливо висловлюватися проті численні елєменти, які у своїм національнім інтересі практикували льояльність, тягнули з неї великі користи для свого громадянства і сим способом без порівнання більше причинялися до політичного відродження свойого народу ніж усі заговірники, дезертири й агітатори. Колиб се доторкало саму тілько державну народність, то не наше діло булоб говорити тут про сей нерівний розклад світла й тіней. Та коли ті самі звеличники бунтарства і немилостиві судді льояльізму супроти инших держав одночасно вимагають від підданих їм меншостей не лише льояльности-законности, а ще й одушевлення для національно несвоєї держави — в такім разі хиба сумно похитати головою над такою дивною психікою. Moral insanity — зве се Анґлієць...

СУКНА на убрання мужеські, пальта, футра, плащі й дамські костюми, на реверенди для Всеч. Духовенства, коци — — — — — на ліжка і на коні. — — — — —
352 Найліпша якість. — Велика вибір. — Ціни фабричні. 8—10
ПОРУЧАЄ ФІРМА **ЛЮДВИК РАЛЬСКІ** Львів, Рутовського ч. 7.

Політичний огляд

II.

Про т. зв. „східне Льокарно", себто недоторканість німецько-польської границі, як про заплату за ранішу евакуацію Зареня цілком затихло. Поважніша польська преса навіть не скриває свойого незадоволення, що польська дипльоматія підіймала таке домагання і дала привід до зайвих ілюзій у громадській думці. Очевидно, з неправдоподібности „східного Льокарна" ще цілком не випливає, що польсько-німецькі кордони вже загрожені. До сього дуже далеко: їх боронить, окрім самої Польщі, ще „західне" Льокарно, сила Франції і пакт Келлога.

Щодо останнього. Він ще досі не ратифікований жадною з держав, що його підписали. Всі чекають, щоб початок зробила його родителька, себто Америка. Саме вашингтонський сенат має дати свою згоду на париський противоєнний пакт, або його відкинути... Здавалось-би, що остання можливість цілком абсурдна. Дійсно, се була-б смертельна компромітація американської політики, якби американський сенат зробив з пактом Келлога те саме, що його передпопередник з близнятами Вільсона — версайським трактатом і пактом Союза Народів. Щоб таке саме повторилося і тепер, над сим працює частина американських політиків, преси і громадянства. Покищо одначе не виглядає, щоб їхні зусилля мали увінчатися успіхом.

Не маємо під руками реєстру тих держав, що приступили до париського противоєнного пакту, тому не вміємо сказати, чи між тодішними миролюбцями є й Болівія та Парагвай — дві південно-американські республики. Дуже правдоподібно що так. До того, вони члени С. Н. Та не вважаючи на все те, жителі сих країн запалали нестримним бажанням... перерізати одні одних за якийсь там граничний ліс. Ось що читаємо в одній депеші з болівійської столиці Ля Паз під датою 11-го с. м. „У звязку з конфліктом з Парагваєм в цілій Болівії величезне схвилювання. В місті зложився великий похід, а на його переді стануло поверх 5.000 жінок під проводом жінки президента республики, домагаючися негайного виповідження війни". Инша депеша говорить про таку саму кровожадну маніфестацію... шкільної дітвори. Ось вам і наука з світової війни! Ось вам „ніжне" жіноцтво! Ось вам вихователі дітей!

Сесія Ради С. Н. закінчилася сьогодні гострим диссонансом між заступником Польщі, мін. Залеским, і заступником Німеччини, мін. Штреземаном. Привід: скарга шлезьких Німців на поведінку польської адміністрації в обсягу шкільництва. Суть скарги, пресою докладно не подана, не була вирішена, тільки відложена до чергових зборів Ради, одначе мін. Залеский, збиваючи її закиди проти польського уряду, уважав потрібним розправитися з ініціяторами скарги — німецьким товариством „Фольксбунд", признаним польськими властями — обвинувачуючи його в державній зраді й остерігаючи, що мовляв його дальша діяльність у досьогочаснім напрямі та надуживання ним поваги Союза Народів можуть довести до небезпечних міжнародних конфліктів. Отся безоглядна полеміка з власними горожанами, добра у варшавськім соймі або в катовицькім соймику, та ледве відповідна на найвищім міжнароднім форумі, дала нагоду мін. Штреземанови виступити у вдячній ролі оборонця прав національних меншин і підкреслити, що евентуальне обмеження права відклику до С. Н. підкопає тілько авторитет і вартість самого С. Н. Отсей інцидент пригадав знов, що не литовсько-польський конфлікт є найпекучішим міжнародним питанням сучасного моменту, тілько німецько-польський. З кождим роком стає він тяжший, так що розвязка його щораз менше має виглядів на скорий успіх.

Затяжний процес між Польщею і Литвою за „нормальні сусідські взаємини", яких бажає собі перша, а не хоче остання, — як треба було сподіватися — не посунувся наперед. Вальдемарас і Залеский звели новий славний двобій, не вбивши ні не приєднавши один одного, а Рада С. Н. поручила своїм органам провірити на місцях... як функціонує комунікація на „польсько-литовській адміністраційній лінії". От і все. Продовження за три місяці.

Найкращим дарунком на Свята і Новий Рік
є вкладкова книжочка
і пушка ощадности
Кооперативного Банку „ДНІСТЕР"
у Львові, вул. Руська ч. 20.
373 62-3

ДОПИСИ

З ПЕРЕМИШЛЯ. (Академія в честь св. свящ. Йосафата). — Старанням Марійського Товариства Пань і кружка Апостольства Молитви відбулася дня 4. грудня ц. р. в салі „Народного Дому" святочна академія в честь святого Йосафата. Учасників повна саля, між ними духовенство з обома Преосв. Владиками та велике число місцевої інтелігенції. У вступнім слові представив о. крилош. Гриник весь трагізм релігійної боротьби в XVII. стол. на українських землях а в ній світляну постать мученика св. Йосафата, доказуючи на основі фактів, що святий впав жертвою ненависти ворогів до ідеї Єдинства Церкви а не до Його особи як такої, та що Він попри віддання св. католицькій Церкві рівночасно служив рідному народові так вірно, як може ніхто з його тодішних противників Українців. Слова о. Гриника густо перетикані цитатами також зі схизматицьких джерел, заставили неодного до думання та розвіяли многі упередження особливо серед інтелігентів. — Незвичайно миле враження викликав виступ діточого хору школи СС. Служебниць з Засяння. Малі діти співали самі, без дирігентки, відтак одна дівчинка гарно деклямувала. Видко було солідну працю й підготовання. Рівнож гарно вийшла деклямація гімназиста, учня VI. кл. Савки. — Рясні оплески здобули: перемиський терцет пань Волянської, Тарнавської й Дмитришинівної, мішаний хор під управою проф. Волянського й п. Чубинського та сольо спів о. Ваврика. На окрему згадку заслугує виступ нашого челіста п. Пшеничи, що своєю мистецькою грою прямо чарував публику. Загалом свято випало дуже гарно, полищаючи надовго милий спомин в учасників. Зложилася на це відповідно дібрана програма й мистецьке виконання всіх її точок неменше як солідне підготовлення. Заслуга в цьому рухливих Пань з Марійського Товариства та безпретенсійного о. Гащака.

Учасник.

СЯНІК. В ч. 332 Illustr. Kurjer Codziennego поміщена нотатка з Сянока під таким наголовком:

— „Kto sieje nienawiść — zbiera zbrodnię". — Przed kilku dniami, gdy prof. Klimek w VIII. kl. gimn. w Sanoku objaśniał uczniom znaczenie orderu „Polonia Restituta", uczeń Dziuban u k r a i n i e c poprawiając profesora, obezwał się Polonia pr. . . . і т. д. Ученика цего очевидно на жадання учеників поляків викинено з гімназії і ніхто против того слушного рішення п. директора нічого немав — але на дальші уваги дописувача Illustr. Kurjer Codzienny від слів szkoda, że ani policja. ani sąd nie zajęły się tą ohydną prowokacją, bo mówią, że wśród uczniów i akademików ukraińskich istnieje silna organizacja bojowa! Właśnie świadomość tego, ośmieliła Dziubana do tak niesłychanie obelżywego odezwania się. Pleni się zielsko szkodliwe i trujące między nami. Kiedyż się znajdzie wreszcie silna ręka, która je wyrwie z korzeniem... мусимо в ім'я правди застерегчися і зареагувати з місця, бо це не щоиншого а робленя і непотрібне роздування ненависти і поглиблення пропасти межи учениками обох народностей, котрі мусять аж до матури слухати ріжних дотинків зі сторони товаришів і професорів, що по тім факті хиба не будуть прихильно відноситися до учеників українців і можуть навіть дати це відчути дошкульно і при матурі. Застерігаємось проти цього, щоб дописувач провокував невинних учен. українців бо по перше Дзюбан не є і не був ніколи українцем, а ряним москвофілом, як рівнож і його пок. батько був ним. Його учинку каригідного не можна ніяк класти на рахунок учеників українців не симпатизуючих з висказами Дзюбана. Це отже напасть дописувача на адресу невинних учеників українців у злобній інтенції шкодження їм. Констатуємо, що в Сяноці нема зовсім серед учен. і акад. „української орґанізації бойової" хіба в хорій уяві.

Правдолюб.

Як у Мексику...

„Głos Narodu" пише в ч. 345 у статті п. з. „Соціялістичні методи": Карло Маркс поручав робити насильство над політичними противниками і називав насильство „повитухою" нового устрою... Погляд Маркса принявся між соціялістами скрізь. Але бук має два кінці. Тепер переконалася про се й ППС (Польська Партія Соціялістична), бо вихована нею боївка перейшла на сторону фракції Яворовського і зачала побивати членів ППС. Що дня читається тепер про набиття якогось члена ППС боївкою тої соціялістичної фракції, а орган ППС. „Роботнік" сумно жалується на неморальні методи другої соц. фракції й апелює до людяности, етики, правовости і всіх иньших „буржуазних видумок". На те відповідає „Наш Пшеґльонд", що бук часом впроваджує світло до голови. Може бути. Але палка не належить до інструментів педагогії, хіба до тресури звірів. Та добре, що ППС. бодай тепер зачинає осуджувати методи насильства. Коби тільки щиро, бо сам систем соціялізму такий, що пхає до насильства. Він боготворить матеріяльні чинники, а погорджує моральними ідеями... Згадана „фракція Яворовського" бе не тільки ППС., але береться й до урядової „Ґенеральної Федерації Праці", котру підпирає міністер Юркевіч. „Епока" доносить про побиття робітника фабрики державних карабінів Шумского і взиває власти до репресій. Отже — бються дві урядові соціялістичні організації. Дійсний Мексик!...

—o—

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Як виглядає наука на Україні

На В. Україні нема ні одного університету — Науково-дослідчі катедри. — Наукові товариства й інститути. — Українська Академія Наук у Київі. — Урядова кампанія проти Академії. — Академія Наук під кураторелею НКО — Нагінка на академіка С. Єфремова. — Тяжкі умови наукової праці. — Наукові товариства й видавництва у Львові й на провінції.

Наука на Заході має пристановище в Академіях Наук, в наукових товариствах і передовсім в університетах.

Університети мають на Заході двояке завдання: педаґоґічне і наукове. Вони підготовляють молодь до ріжних фахів. Але одночасно університетські професори ведуть також наукову працю. Вони передовсім плекають науки по своїм спеціяльностям. А далі: вони підготовляють молодих адептів наук. На університети головно й опираються Академії Наук, наукові товариства та всякі наукові видавництва.

Всі згадані наукові установи й учені на Заході користуються повною свободою науки. Вони можуть свобідно вести в кождім напрямі наукові досліди, набувати без ніяких обмежень і мати фахову наукову літературу, висловлювати отверто свої наукові погляди. Вони можуть свобідно вести наукові дискусії, спори, критику і т. п.— І нікому не приходить навіть на думку тягнути їх за се до відповідальности або карати.

Не те на Вел. Україні.

Передовсім університетів у нашім розумінню на В. Україні тепер зовсім н е м а. Там замість університетів є тільки педаґоґічні інститути (т. зв. Інститути народньої освіти, скорочено = ІНО), які виховують тільки педаґоґів. Для виховування адептів науки на В. Україні істнують, правда, окремі т. зв. науково-дослідчі катедри, що меншбільш відповідають зах.-европейським університетським катедрам. Але таких катедр є на цілій В. Україні тільки 82— цифра, яку на Заході має пересічно 1 (оден!) звичайний університет. А треба знати, що перед большевиками, за Української Держави, на В. Україні було 5 університетів зах.-европейського типу (2 чисто українські: у Київі й Камянці Под., 2 утраквістичні, російсько-українські: у Харкові й Одесі, та 1 російський у Київі). Скасування університетів на В. Україні се перший важкий удар, що його большевики завдали українській науці. Університети на Московщині істнують по давному (в Москві, Ленінґраді, Казані, Перми, Томську і т. д.).

Кілька зі згаданих вище ІНО та науково-дослідчих катедр видає свої орґани („Записки“).

Крім науково-дослідчих катедр є ще на В. Україні кілька наукових товариств. Але наукові товариства на В. Україні се тільки тінь наукових товариств на Заході. Передовсім вони не істнують самостійно як незалежні громадські організації, а всі прикріплені чи то д» Академії, чи до иншої урядової установи. А далі: їх наукова діяльність незначна.

І так Українське Наукове Товариство у Київі, яке повстало в 1908 р. на зразок Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові й перед війною розвивало живу наукову діяльність, тепер фактично не істнує. Нині пригадують його ще тільки „Записки“, які від часу до часу появляються під фірмою Історичної Секції Академії. Істнує у Київі також прикріплене до Академії старе київське Історичне Товариство літописця Нестора. Перед війною і під час війни видавало воно що чверть року свої „Чтенія“, де надруковано богато наукових праць про Україну. Тепер не видає нічого. Істнує ще давне київське Товариство природознавців, що таксамо через довгі роки видавало „Записки“. Воно видало недавно черговий випуск своїх „Записок“, вже в українській мові — перший від часу війни. Крім згаданих є ще у Київі Етноґрафічне Товариство, що також видає „Записки“.

Є кілька наукових товариств у Харкові, як Харківське Наукове Товариство, яке видає між ин. періодичний „Вістник природознавства“, далі Харківське товариство дослідників природи, що видає „Труди“, вкінці Українське науково-технічне товариство, що видає періодичний „Науково-технічний Вістник“.

Є Наукове Товариство в Одесі, що видає „Записки“.

Крім наукових товариств є ще кілька спеціяльних Інститутів, що мають за завдання розроблювати окремі галузи науки.

Найважніший з них се „Український Науково- дослідчий Інститут Книгознавства“ у Київі, що займається студіями над українською книжкою. Інститут сей одначе постійно бореться з браком фондів на видавництва. Він видає квартальник „Бібліологічні Вісти“, але нпр. за цілий 1928 р. не появився досі ні оден випуск.

Крім того є ще кілька инших Інститутів з ґрімкими назвами, як: „Інститут Т. Шевченка“ для студій над Шевченком і його добою, Український Інститут марксизму (під проводом галичанина Яворського) для студіювання української історії з марксистського становища, „Український Науково-дослідчий Інститут педаґоґіки“, „Український Науково-дослідчий Інститут ґеоґрафії й картоґрафії“ (під проводом також галичанина проф. Ст. Рудницького) й ин. Але наукова діяльність усіх тих Інститутів не велика. Вона обмежується звичайно на видаванню одного орґану.

Найбільш поважна і найбільш діяльна наукова установа на В. Україні се Українська Академія Наук у Київі. Про орґанізацію, співробітників і діяльність Української Академії Наук була вже мова в ч. 89 „Н. Зорі“. Тут слід коротко зазнайомити читачів з умовами, в яких працює наша Академія. Умови сі за весь час панування большевиків на В. Україні були завсіди не нормальні. З початку під матеріяльним оглядом, нині під оглядом моральним.

Всюди на світі Академії Наук мають забезпечену повну внутрішню автономію. Уряди, правда, затверджують нововибраних членів а також Управи Академій, але до самих виборів не мішаються. А вже просто виключена річ, щоб який небудь уряд мішався до наукової діяльности Академій.

Не те з Українською Академією Наук під большевицькою владою. Користаючи з внутрішніх міжусобиць в Академії, харківський уряд вмішався у її внутрішнє життя. Він в лютім 1928 р. утворив осібну комісію, зложену з людей, що з Академією не мали досі нічого спільного, та поручив їй перевести всесторонню ревізію Академії, між ин. і наукової її діяльности. Комісія ревізію перевела та вислід її зібрала в 5-тьох точках, які предложила урядови у Харкові й які уряд затвердив. Щож закинула комісія Академії? Найбільший закид се „не достатня участь Академії Наук в творчому (!) соціялістичному (!), господарському (!) та культурному процесі радянської України“. А далі: „повна відгородженість (Академії) від НКО (Народнього Комісаріяту Освіти), звязок з НКО лише по лінії матеріяльних справ“. Супроти того уряд постановив, що „НКО повинен в дальшому збільшити своє загальне керування (!!!) роботою Академії“... (див.: „Комуніст“ (Харків) з 10 червня 1928 р.). У висліді всього сказаного вище уряд перевів перевибори президії Академії. У перевиборах, крім членів Академії, взяло чинну участь аж 7 представників уряду під проводом самого нар. комісаря освіти Скрипника — факт в історії Академій досі не нотований. Не зважаючи одначе на урядову пресію, збори головним (неодмінним) секретарем Академії вибрали акад. А. Кримського, що був неодмінним її секретарем від початку істнування Академії. Та уряд вибору того не затвердив.

У звязку з оповідженими вище подіями мала місце в большевицькій урядовій і партійній пресі різка кампанія проти Академії взагалі та б. її президії (С. Єфремова й А. Кримського) зокрема. До кампанії сеї прилучилося було також львівське „Діло“. На закиди, зроблені в „Цілі“ б. президії Академії, зокрема А. Кримському й С. Єфремову, сей останній відповів у „Ділі“. Та відповідь ся викликала проти акад. Єфремова ще більшу бурю. На знак, даний КПбУ (Комуністичною Партією большевиків України), відбувається на В. Україні акція за виключенням Єфремова зпоміж членів Академії. Йому — крім самооборонного виступу у львівськім „Ділі“ — закидують іще неправовірне з большевицького становища освітлювання української літератури в його наукових працях з того обсягу. Як скінчиться отся нагінка, годі наперед сказати. Та якби нагінка ся й не скінчилася, вона дуже наглядно характеризує умови, серед яких приходиться ученим працювати науково на Вел. Україні під сучасну пору.

Тяжкі умови наукової праці на В. Україні стануть іше більш наглядні, коли взяти під увагу ще инші обмеження, з якими наука зустрічається нині за Збручем, як: неможливість свобідної вияви певних наукових напрямів і поглядів, позбавлення наукових робітників і наукових установ права одержувати свобідно закордонні наукові видання (яке то право вони мали навіть за царської Росії!), зокрема недопускання галицьких наукових видань на В. Україну і т. д.

Так виглядають відносини в нутрі. А на зовні в цілях чисто аґітаційних оперується списком нещасних наукових установ і їх видавництв. Наша публика, несвідома сути річи, подивляє такі списки. Щоб однак українській публиці в Галичині та на еміґрації наглядно представити властиву вартість тих зазбручанських списків, треба тільки пригадати, що в тій области посідаємо ми Українці у Львові, не маючи не то своєї держави, але навіть автономії. Отже: 1) Наукове Товариство ім. Шевченка, що розпоряджає 2-ма камяницями, власними друкарнею, переплетнею і книгарнею, бібліотекою, музеєм, бактеріольоґічною лябораторією і видає около 25 серій ріжних наукових видавництв. 2) Богословське Наукове Товариство, видає 2 серії наукових публікацій („Богословію“ і „Праці“). 3) Українське Лікарське Товариство, видає „Лікарський Вістник“. 4) Українське Технічне Товариство, видає орґан „Технічні Вісти“. 5) Союз українських адвокатів, видає орґан „Життя і Право“. 6) Чин С. В. В., видає строго науковий орґан „Записки ЧСВВ.“ 7) Національний Музей, видає окремі наукові праці. 8) Гр. К Богословська Академія. І т. д. Та не тільки у Львові істнують подібні наукові установи і видання, але істнує їх не мало навіть на еміґрації, як Український Університет, Український Педаґоґічний Інститут, Українське Історично-фільольоґічне Товариство і т. д. —

всі в Празі, дуже поважна Українська сільсько-господарська Академія в Подебрадах (досі не зліквідована), дуже поважний Український Науковий Інститут у Берліні з 2 науковими видавництвами і т. д.

Супроти тих фактів як же представляється наука на Вел. Україні!

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

На сегорічнім тайнім консисторі 17 ц. м. іменовано нових епископів, котрих імен ще не оповіщено. Нових кардиналів не іменовано. Св. Отець присвятив свою офіціяльну промову евхаристійному конґресови в Сиднею. Кард. Лявренті іменований пропрефектом св. Конґреґації Обрядів. Префектом св. Конґр. зак. згромаджень на його місце іменований кард. Лєпісіє

Ватикан і Квіринал (ПАТ). В Римі розійшлися поголоски, що між Апостольською Столицею й урядом Італії наступила угода: Італія признає екстериторіяльність Ватикану і заплатить відшкодування. Потвердження тих вістей слід іще виждати.

Св. Отець звернувся до урядів Болівії й Параґваю з батьківським предложенням, щоб заперестали воювати.

Фондація на католицьку пресу в Еспанії. (КАП). Еспанець М. Baygual лишив у своїм завіщанню лєґат на 125.000 пезетів, з котрих відсотки мають творити фонд для попирання католицької преси. Фонд відданий до диспозиції Ап. Столиці. В лєґаті зазначено, що фондація має бути підмогою для тих еспанських католицьких часописів, котрі в особливий спосіб боронять католицьку релігію і права Церкви. Під назвою „католицькі часописи" треба розуміти ті письма, котрі стоять на основах католицької релігії, признають в практиці її авторитет в особах її правних представників та мають церковного цензора. Передаючи цей лєґат, спадкоємці фондатора написали до Нунція: „Ціль лєґату се більша слава католицької релігії, котру покійний фондатор і його наслідники вважають підвалиною їх еспанської батьківщини".

Муссоліні просить помочи в кат. духовенства. (КАП). В розмові з о. Орляндіем, ґен. секретаром Союзу італійського духовенства, Муссоліні просив, щоб клир допоміг йому в його змаганнях піднесення моральности та освячення родинного життя. „Що поможуть усі мої податки, накладані на нежонатих мужчин тай инші мої старання, коли наш нарід не буде мати правдиво католицької совісти, котра каже йому, що самовільне обмежування потомства є гріхом?"

Соловецькі острови — каторга для духовенства СССР. Епископ Дербіні, директор папського Східного Інституту, подав недавно до відома свої найновіші відомости про страшні большевицькі каторги на Білому Морі. Подаємо у виїмках: На островах є тепер 11 тисяч вязнів. Між ними 12 епископів і багато духовних православних, 18 католицьких священиків і чимало католицьких монахинь. В послідній році померло 3214 вязнів... Тепер коли настала зима, духовні в тих вязницях голодують і мерзнуть в невідповідній одежі... Є вязниці, де в одній темній, підземній келії зіпхано понад 70 духовників. — (Про монастир на Соловецьких островах так писав чернець Дамаскенос з Москви, котрий жив у XVII столітю: „Тут є край, що нагадує всі страхіття пекла. Зимові ночі довгі, ледяно-морозні, майже безконечні. Коротке літо не дає пільги, до того рої мурашок та ос гноблять людей. На Сол. островах живе маса чайок, котрі день і ніч сповняють воздух невиносимим криком так, що люде не мають тут ні хвилі спокою").

ОСИП СТЕФАНОВИЧ ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.
ранше **РОМАН ЗУБИК** поручає
Новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для **П. Т. Отців.**
247 28—30

НА МІСЯЦЬ „ДОБРОЇ ПРЕСИ"

має Центр. Комітет „Доброї Преси" слідуючі друки:

ЗАКЛИК (афіш) до обходу „місяця" даром; порто 10 сот.
ЛЕТЮЧКИ на тему доброї й злої преси. 100-ка з портом 1 зол.
ПРЕСА (нова книжка д-ра Назарука) 3 „
НОВЕ АПОСТОЛЬСТВО. Брошурка про вагу доброї й злої преси і як для доброї працювати 20 сот.
ІНСТРУКЦІЯ (головно для орґанізаторів, як „місяць" устроїти) 20 „

Адреса: Львів, почт. скритка 108.

„Хто в кождім положенню зробить у добрій вірі все, що може, тому Бог не відбирає своєї ласки."

*

„Дух лінивого колишеться як стебелина на вітрі, а воля його заникає."

НОВИНКИ

Редакція „Нової Зорі" просить всіх П. Т. Читачок і Читачів (також противників), котрі читають наш орґан) відповісти по можности обширно на Квестіонар в „Новій Зорі" з 16 XII. с. р. За наспівші вже відповіди щиро дякує.

Нова війна вибухла між Геджасом й Іраком, двома новими магометанськими державами. Війну виповів Геджас. На границі зачалися вже бої.

Охорона льокаторів. В „Дн. Зак." ч. 100 з 15. XII. 1928 р. оповіщений закон з 28. XI. 1928 р., котрий зміняє закон з 11. IV. 1924 р. про охорону льокаторів. Арт. I. каже, що ексмісія на підставі рішення суду не буде виконувана, оскільки безробітний дістав працю і платить опріч біжучого чиншу залеглий чинш ратами, що становлять 25 прц. біжучого місячного чиншу. Закон увійшов в житт з днем оповіщення.

Одинока українська відливарня дзвонів
Михайла Брилинського
вул. Замарстинівська ч. 41. Телеф. 63-56 (власний дім).



Відливає мельодійні дзвони довільної величини з найліпшого металю о чистім і звучнім голосі, під порукою чистої гармонії, як також витревалости. — Купую розбиті дзвони, на жадання переливаю на нові. — Відливаю з усяких металів відливи, як бронзівничі, машинові, будівельні, плоскорізьби, фіґури і т. и. — скоро, солідно і на догідних услівях. 357 7-10

Бюджет Міністерства Рільництва ухвалила соймова бюджетова комісія. Його підвисшено майже на 4 міл. зл., головно в позиціях дрібного рільництва. Між ин. вставлено 158.000 зл. для українського т-ва „Сільський Господар".

Звідки пішла назва „Америка"? По дотеперішній верзії — від імени ґеоґрафа Америґа Веспуччія. Инше пояснення повстання цего слова дав болівійський поет Gregorio Reynolds у своїй останній книжці „Epopeya de la Raza". А саме: Останній потомок династії Інків 1000 р. нашої ери вибрався на північ. Там пізнав дочку Іріка потомка пірата „Червоного Генриха", з котрою оженився. З того подружа був син, званий „білим індійцем", основник держави Інків. Слово „ам" значить „земля", отже „Америка" значилоб „земля Іріка".

Алексій, правосл. архиеп. гродненський одержав від польсь-кого правительства ордер „Польонія Рестітута", котрий вручено йому з великою парадою, причім воєвода Кирст підчеркнув, що уряд Польщі дає йому той ордер за труди в переведенню автокефального православія та працю над зближенням населення ріжних вір. Опісля відбувся пир в домі архиепископа.

Рільні робітники і 1. травня. Орeченням Найвищого Суду з 5. V. 1928 (6427/28) неставлення рільного робітника до праці в дні 1 травня може бути вважане достаточною причиною негайного розвязання договору, коли своєю вагою або шкідливими наслідками поважно нарушує права роботодавця.

Обмеження іміґрації до Австралії видала австралійська влада. Континґент з Польщі виносить 300 осіб річно, або 25 місячно. Сегорічний континґент уже вичерпаний.

Найновіща мода жіночих прикрас в Европі покидає перли й дороге каміння, а вертає до прикрас зі щирого золота й емалії. Золоті нашийники, золоті бранзолєти, золоті скриночки на пудер і т. д.

З новин чужих літератур. У Мюнхені появилася збірна праця про Достоєвського п. з. „Первісна постать братів Карамазових". У тім творі звертає увагу праця Фрайнда про Достоєвського як поета, епілептика, етика і грішника та його переживання в Сибірі. Німецький учений представляє Достоєвського в зовсім инакшім світлі ніж всі дотеперішні працьовники на тім полі.

Пригадка. Перше число „Нової Зорі" на 1929 рік вийде в подвійнім обємі. Щоб уникнути перерви у висилці орґану, Адміністрація пригадує вчасну висилку передплати.

Відомий з солідности
МАҐАЗИН НОВОСТЕЙ мужеських і дамських
І. ЗІХЕРА Львів, пл. Капітульна 3. (напроти катедри)
поручає на зимовий сезон великий вибір: **Рукавичок і панчіх,** трикоти Єґера і вовняні реформи, камізельки, пуль-овери, домашні пантофлі. Ціни приступні. Великий вибір коннірців для Всеч. Духовенства. 356 7-20

„Правдива велич духа людей показується в нещастю й небезпеці. Хто в нужді не тратить певности і віри в опіку Божу, хто бореться з бідою і не опускає рук, той має в собі чесноту великої душі."

Нові книжки

Антін Лотоцький: ЛИЦАР В ЧОРНІМ ОКСАМИТІ. Повість з козацьких часів. „Бібліотека Історичних Повістей". Квартальник. — Другий рік. — Третє число. Львів, — „Добра Книжка". — 96. Випуск 1929. Ілюстрував А. Коверко. 8⁰, ст. (4) + 243 + (1). Ціна 4 зл.

О. Білоусенко. ЛИСИЧКА-СЕСТРИЧКА. Збірка байок. Образки Віктора Цимбала, Львів. Накладом Видавництва „Світ Дитини". 1928. Сторін 144. В тій книжочці є 70 байок. Всі вони гарні і веселі та дійсно надаються для дітей на святочний дарунок.

О. Білоусенко: ЗАЙЧИК-ПО БІГАЙЧИК. Збірка байок. Образки Віктора Цимбала. Львів. Накладом Вид. „Світ Дитини", 1928. Сторін 70.

В отсій книжочці є 30 коротеньких байочок, котрі дуже надаються для дітей від 5—9 літ. Книжочка заслугує на поручення.

Кінотеатр „ВАРШАВА" в Станиславові, Липова 1. висвітлює: 362 10—?

„ 21. XII. 1928. „Амор на партах"
„ 24. XII. 1928. „Смійся, кльовне, смій"
„ 27. XII. 1928. „Анна Кареніна"

ОГОЛОШЕННЯ

ПАРОХІЯ Ванівка, Перем. Епархії до заміни. В місці копальня нафти 1—3

ЗДІБНОГО РІЗЬБАРА ОРНАМЕНТАЛЬНОГО пошукує варстат уряджень церковних
362а **ТЕОДОЗІЯ КОМІСАРУКА** 3—5
Станиславів, вул. Круля Яна III. ч. 15.

ДО ВСЕЧ. ОО. ПАРОХІВ, які уладжують у своїх парохіях місії, звертаються з просьбою два інваліди У. Г. А., котрі занимаються продажю девоціоналій, о повідомлення їх про речинець місії хоч оден тиждень наперед, та в цей спосіб помочи своїм людям заробити на прожиток. — Ласкаві повідомлення слати: **Л. Яків, Запитів, п. Підліски малі.** 368 3-3

Др. Марія Криговська
спец. недуг носа, уший і горла
лічить:
341 **хиби вимови** 11—20
(гикання, слухонімоту, гугнявість і т. п.)
Львів, вул. Кльоновича 6. Від 3—5.

УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДСЬКИЙ ВИДАВНИЧИЙ ФОНД

Адреса: Ukrajinskyj Hromadskyj Vydavnyčyj Fond,
Praha-Vršovice, ul, Brožikova 390, Československo

має на складі між иншими отсі книжки:

С. РИНДИК — **Міцність матеріялів,** курс високих технічних шкіл: 364 ст., 8°. З додатком термінологічного словника та 214 рисунками. Ц. $ 3.00.

Проф. Др. В. ЯНОВСЬКИЙ — **Сучасне лікування венеричних хороб,** з чеської мови перекл. Др. А. Гончаренко. 118 ст. Ц. $ 0.50.

Др. Ф. БУРІАН — **Пластична хірургія,** з 24 ілюстр., з чеської мови перекл. Др. А. Гончаренко. 32 ст. Ц. $ 0.30.

Др. А. ГОНЧАРЕНКО — **Загальна гігієна.** 204 ст. Ц. $ 1.00.

Проф. Ф. ЯКИМЕНКО — **Практичний курс науки гармонії** в 2-х част. підручник для шкіл ріжних типів. З **задачником,** 132 ст. Ц. $ 1.00.

І. ІВАСЮК — **Кубань,** економічно-статистичний нарис. 120 ст. Ц. $ 0.75.

П. ПАВЛІЧУК — **Коротка анатомія** для студентів медицини. З передмовою акад. А. Старкова. 116 ст. Ц. $ 0.75.

Проф. Д. АНТОНОВИЧ — **Триста років українського театру** (нарис історії українського театру). 276 ст. Ц. $ 1.35.

Проф. Є. ІВАНЕНКО — **Курс аналітичної геометрії.** 424 ст. Ц. $ 3.50.

Проф. Ф. ЩЕРБИНА — **Статистика — Історія статистики і статистичних установ.** 288 ст. Ц. $ 1.50.

К. МИХАЙЛЮК — **Молочарство.** Підручник для вищих сільсько-господарських шкіл. Ч. І. Молокознавство 164 ст. З 63 мал. Ц. $ 0.90.

Проф. М. ЧАЙКОВСЬКИЙ — **Алгебра,** курс середньої школи і для самонавчання. Кн. І. Ст. XII. + 452. Ц. $ 3.70.

Модерне українське мистецтво; Вип. 1.: Проф. Д. Антонович — Група Пражської Студії. Франц. і укр. текст з 32 репродукціями. Ц. $ 0.90.

Проф. С. БОРОДАЄВСЬКИЙ — **Історія кооперації.** Ст. 448. Ц. $ 2.50.

М. РАШЕВСЬКИЙ — **Рафінація цукру,** під редакцією і з додатками інж. Л. Фролова та з 30 мал. 224 ст. Ц. $ 1.50.

Акад. А. СТАРКОВ — **Загальна біологія,** з малюнками. Ст. 184. Ц. $ 1.00.

М. ГАЛАГАН — **Атомістично-молекулярна теорія.** З мал. Ст. 188. Ц. $ 1.35.

Проф. М. ЧАЙКОВСЬКИЙ — **Алгебра,** курс середньої школи і для самоосвіти. Кн. II. Стор. VIII+300. Ц. $ 2.50.

Проф. Д. ЩЕРБАКІВСЬКИЙ — **Українське мистецтво, т. II.** Старі церкви, надгробки й придорожні камені на Українськім Поділлю, Буковині та на Покутті. Стор. 40+64 стор. ілюстрацій. Ц. $ 2.—.

Українське мистецтво: В. СІЧИНСЬКИЙ — **Архітектура старокнязівської доби** (X—XIII ст.) Стор. 50+24 стор. ілюстрацій Ц. $ 1.50.

Др. В. ГАРМАЦЬОВ — **Шкільна гігієна,** з малюнками. Ст. 144. Ц. $ 0.80.

Інж. Л. ФРОЛОВ — **Цукроварство,** з малюнками. Ст. 440. Ц. $ 3.—.

Акад. Проф. Др. Ст. СМАЛЬ-СТОЦЬКИЙ — **Розвиток поглядів про семю словянських мов і їх взаїмне споріднення.** Ц. $ 0.65.

Книгкупцям та при всякому більшому замовленні безпосередньо у Видавництві дається **40 проц. знижки.** Д. б.

Светери, жакети, костюми гарсонки, камізольки дамські й мужеські, гальки, реформи, **панчохи, камаші, штильпи, скарпети** і т. п.

ПЕРЕРОБЛЮВАННЯ й підроблювання старих трикотажів.

Підношення ґонок панчіх шовкових і фільдекосових.

Виконує з найліпшого матеріялу дуже старанно й по уміркованих цінах

Трикотарська робітня В. Лібанської
262 **ЛЬВІВ, Баторого 34, (мезанін).** 26—30

ЩІТКИ всякого рода
поручає робітня
Маріяна ГРИГОРЧИКА
ЛЬВІВ, Боїмів ч. 1
353 (угол вул. Рутовського) 9—10

ЖУРНАЛИ КРОЇ МАНЕКІНИ 354 7-25
поручає фірма **„ЖУРНАЛ"** Львів, пл. Бернардинська 2.

Продажа на догідні сплати!!
Машини до шиття
Грамофони, ровери,
Кружлівки молочарські 264 29—30
та їх складові части, кравецьке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ
Александер МАЛИМОН
Львів, ул. Валова, 11 а.

МАГАЗИН І РОБІТНЯ КОНФЕКЦІЇ
та дамських суконь
ЦЕЦИЛІЯ ГАН
Львів, пл. Смольки 1а (навпроти кіна „Марисенька")
325 Подекуди **в сплатах.** 14—20

ПЕРЕПЛЕТНЯ ПЕТРА ПОДОЛЯКА
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЖОВКІВСЬКА ч. 28
приймає всякі церковні роботи, як: Євангелія, Служебники, старі книги, брошурування всіляких накладів, канцеляр. книги, все, що входить в круг переплетничої штуки **по найприступніших цінах.** Робота солідна і точна. 342 11-?

БІЛЬСЬКІ СУКНА — НА ОДЯГИ І КЕРДИ — найдешевше в
АЙЗЕНБЕРҐА, БОЇМІВ ч. 18.
Догідні умови для П. Т. урядників (-чок).
При оказанню витинка 6 процент опусту.
350 9—10

Йосиф Сметана ГОДИННИКАР
у Львові, вул. Коперника 18.
поручає: **Годинники** стінні й кишенкові з женевських фабрик: *Omega*, Glashütte, Roskopf-и патентовані і т. п., також **вироби зі золота і срібла.** Виконує всякі роботи годинникарські по уміркованих цінах. Замовлення з провінції виконує негайно! 347 10—10

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ
І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; ІІ-га бібл. 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., прочі р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., ІІ. бібл. 220 зол. — Замісць готівки приймаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще ескомт. Замовляти: **„Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 34—50



РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На осінний і зимовий сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ І ШАПКИ
Фірма АНТІН КАФКА
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
138 46-?

ЛЕОПОЛЬД ТАРҐАЛЬСКІ
367 **ГОДИННИКАР** 3—4
у ЛЬВОВІ, ПЛОЩА АКАДЕМИЦЬКА 2.
поручає склад кишенкових і стінних годинників, — спеціяліст в направі антиків.

ВЗУТТЯ мужеське, дамське власного виробу
по дуже низьких цінах поручає першорядна робітня обуви :-: 269 26-27
ІВАНА МАТИКЕВИЧА Львів, Шевтицьких ч. 1 напроти св. Юра.

П. Т.

Маю честь поручити свою кравецьку фірму

Станислав Курц
у Львові, вул. Баторого ч. 12—14, 4 пов.
в котрій проваджу окремий відділ для Всеч. Духовенства, виконуючи всякі вбрання для П. Т. Отців і цивільні: **Реверенди** всякого роду, верхні окриття, нагортки, плащі, пелерини, порохівники, бунди і т. п., а також нові футра і перерібки футер.

З високим поважанням
Станислав Курц
кравець мужеський і спеціяліст для П. Т. Отців
326 14-20
Львів, вул. Баторого 12—14, 4. пов.

Одинока у Львові Робітня горсетів
на французький стиль поручає: гумові пояси бедрівки, шліфери, підвязки, бюстоноші, **опаски,** також **реформи менструальні,** реформи трикотові і шовкові тільки у фірмі:
„ГІГІЄНА", Р. Корнер
Львів, Пасаж Міколяша над кіном „Уцеха"
345 Телєф. 51-24. 10—15

ПОЗИР! ПОЗИР!
Найдешевший цінник блаватних товарів

Ручники сільські з метра	зол.	1·20
„ пікові і дамаст. з метра	„	1·70
„ відпасовані	„	1·20
„ „ кушелеві	„	2·70
Стярки з метра	„	—·90
Зефіри на сорочки	„	1·80
Димка на підштанці	„	1·70
Оксфорди на сорочки	„	1·30
Полотна й schirting-и	„	1·70
„ на простирала	„	2·75
Простирала 2 метр.	„	5·50
Скатерти з метра	„	5·50
Опалі на білля в ріжних красках	„	3·80
Кретонни на фіранки	„	1·30
Бархани і флянелі	„	1·70
Флянелі гладкі	„	1·50
Шевіоти на мундурки	„	4·50
Коники діточі	„	4·—

Галицький Магазин Новостей, Львів, Галицька ч. 15.
Замовлення висилаємо відворотною почтою за посліплатою. 351 9—10

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 100 (202). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 27 грудня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телефон 4—48. | Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Смерть ґенерала Кадорни

Ґенерал, котрому відобрали ранґу і пенсію.

В Римі помер у 78-м р. життя відомий зі світової війни італ. ґенерал Кадорна. Він походив з великого роду. Батько його був також ґенералом: він в 1870 р. заняв Рим від Апост. Столиці. Син визначився ріжними працями з области військовости і скоро дійшов до найвищих достоїнств. Сучасники характеризують його як людину дуже сувору та без почуття й розуміння дійсности. Се й було головною причиною страшних погромів, яких під його командою зазнала італійська армія у світовій війні. Кадорна не слухав рад отвертих людей, суспендував офіцирів за острійший вислів, а був воском у руках підхлібних. Все те довело вкінці до того, що нарешті і його суспендовано тай навіть позбавлено пенсії. Щойно, коли минув якийсь час, Муссоліні реституував його в ранзі, але огірчений старець уже не пожив довго.

Нова секта „Ангел Єгови“

У Відні появилася нова релиґійна секта під іменем „Ангел Єгови“. Льокаль тої секти знаходиться в Россаверкасерне, найбільші сходини відбуває на Верінґу. На чолі тої секти стоїть провідник Герман Міль. Засада секти: Не їсти мяса, тільки ярину і то сиру. Провідники тої секти займаються покутним леченням хорих і тим нищать їм остаточно здоровля, бо не мають поняття про медицину. Зовсім подібна секта появилася й на Угорщині. На її чолі стоїть там якийсь Бічердь. Та секта проповідує голодівку, як спосіб лічення, чим викликала вже кілька випадків заголодження людей на смерть.

„Скоро! Я не маю часу...“

Цікава вістка про таємничу появу.

З Лондону доносять: Знаменитий летун Джон Гавз, 34 літ, вибрався на днях новим літаком на пробний лет. Літак упав і розбився. Летун погиб на місци о год. 3/412 в полудне. День передтим був він у своєї знакомої, панни Етель Гисльоп і жартуючи, говорив, що завтра вибирається на лет і може не вернути. Пращаючись, оставив свою щадничу книжочку з просьбою переслати її його сестрі, з котрою він розсварився. Вечером, в день його смерти, панна Гисльоп не знаючи про траґедію нічого, положилася вчасно спати. Коло 9 год. збудив її дзвінок телефону. Взяла слухавку й почула змінений голос летуна Гавза, котрий говорив: „Скоро! Я не маю часу. Скажіть моїй сестрі, що гроші з каси можна виняти тільки за таємним гаслом „Аеро“. Бувайте здорові!...“ Панна Гисльоп сильно перелякалася і закликала служницю. Обидві ствердили, що доходила 9 год. В два дні потому сестра погибшого одержала без труду гроші подавши гасло „аеро“.

Дерево з камеральних лісів

Рільна комісія сойму приняла внесок посла Валерона в справі знижки цін дерева з камеральних лісів на 40 прц. і внесок посла Олевінського, щоб набувцям дерева з державних лісів кредитувати заплату ціни.

Ціни риб у Львові

Львівський маґістрат оповіщує: Передсвяточні ціни риб не сміють бути вищі ніж: за 1 клґ. корона 5 зол., щупака 6 зол. 50 сот., карася і леща 4.50, дрібних риб 2.50 зол. Міська Апровізація має багато риби і продавати-ме її по цінах нищих на Ринку і на площі Бема ч. 11.

Голод в Москві

Всій европейській Росії грозить катастрофа.

Віденська преса приносить депеші такого змісту: Надзвичайне пленарне засідання міської ради Москви обговорювало скандальні прояви в апровізації міста. Цензура заборонила писати про се у пресі. В Москві страшний брак хліба і з дня на день ґірше. Власти признають, що кооперативи зовсім не дописали. В ріжних частинах столиці советів прийшло до тяжких голодових розрухів. Населенням заволоділа паніка. Ситуація Москви тим тяжша, що в цілій европейській Росії брак хліба і ґрозить великий, загальний голод.

Крадуть навіть тротуари

Большевицька преса доносить, що невідомі злодії вкрали в Ленінґраді 50 плит тротуару і — продали якійсь офіціяльній советській установі...

Дійсно, бідні злодії. Бо в часі, коли комісарі покравши з музеїв Росії й України найдорожші твори штуки, продають їх на публичних ліцитаціях буржуям у ріжних столицях Европи, звичайні злодії мусять задоволитися продаванням тротуарів і то таким кепським купцям, як комісарі. І що вони сараки могли дістати за тих 50 плит? І деж супроти того можна говорити про рівність?

ВЕЛИКИЙ ОБОВЯЗОК

дуже призабутий

Кілька гадок на „Місяць доброї преси“.

Зміст: Про обовязок інтеліґенції поширяти добру пресу. — Чому той обовязок великий? — В якім стані забуття і занедбання знаходиться той обовязок? — Остання ґодина для сповнення того обовязку. — Що конкретно можна і треба зробити в „Місяць доброї преси“? — Які успіхи принесять проповідь про добру пресу. — Про певність успіхів, коли буде праця.

I.

Стоїмо перед другим на нашій землі „місяцем доброї преси“. Всякому, в якого руки віддане формування душ, їх кормлення і ведення ясним шляхом, — конечно призадуматися, як цей „місяць“ провести. Тяжить на нас, — на інтеліґенції, духовній і світській, великий обовязок супроти преси і її поширення. Чому він великий? Великий тому, що вплив преси непереможний. Як стверджують знавці, ніхто не в силі опертися силі друкованого слова, якщо читає річи одного тільки напряму.

І тому на випадок несповнення цего обовязку допускаємо на цілий наш нарід великі зла, на першім місци духові, а в слід за ними і матеріяльні.

Великий цей обовязок і тому, що досі був він занедбаний, чи позабутий. В тім нема найменшого сумніву. Лиха, ліберальна, радикальна, большевизуюча, безбарвна (значить поганська) преса (ґазети і книжки) перевисшує нашу добру пресу кількакратно і числом примірників і рухливістю, питомою „дітям сього світа“, як каже Христос.

Великий обовязок також і тому: що ми — подібно, як і праві круги инших народів — заспали пресу, що найменше на кілька десятиліть, тільки заспали її основніще. Ми сиділи — і чекали, нічого для неї не роблячи, або тільки дещо мінімально, що з найменшим, згл. з ніяким трудом не злучене: евент. робили ми, (як мова про загал суспільности, не про одиниці) дещо, так собі з дилетантизму, і розуміється з дилетантськими вислідами.

Що цей обовязок позабутий, видно м. и. й з того, що й в останніх роках лиш одиниці сю справу вважають великою і нею інтересуються та для неї трудяться і жертвують — а загал ані нею не займається, ані про неї не говорить, ані не продумує, як цей великий обовязок сповнити. Справа для загалу байдужа, подібно як нам байдужі китайські свята. Чи можна сказати инакше? Хіба ні. Деж поза працею і жертвами немногих одиниць позитивні акти для поширення, закріплення, чи уліпшення істнуючої доброї преси і деж сяк-так замітні успіхи з них? Звідки такі дивні явища, що приміром дешевий „Місіонар“ за поверх 30 літ істнування має всего 30.000 передплатників так що й на 100 людей в Галичині один примірник не виходить! „Мі-

сіонаря" не знає яка половина сіл у нашім краю. За кількадесять літ, числячи від 1848 р. ми не спромоглися на католицький щоденник, хоч кілька разів менші народи і не багатші мають їх від давна навіть по кілька. Сі явища справді дивні й сумні — і їх існування ще збільшує наш обовязок.

Чи се справді обовязок, або чи тільки так собі „добре діло" — полишене кождому до волі? Мусимо відповісти, що се справдішний обовязок, а не тільки довільне благородне діло. Бож обовязок не тільки тоді істнує, як за ним стоїть доразова санкція, значить: як за його несповнення стрічає нас зараз видима туземна кара, як приміром при несповненню деяких обовязків наложених державними властями.

Таке поняття обовязку не тільки фільософічно ложне, але й певно ніхто його не вискаже. Та практично беручи, є дещо з такої ідеольогії в нашій суспільности, іменно в справі доброї преси. Нема ніякого примусу в сій справі, від ніякої власти, отже „нема обовязку"... Бодай так відносяться у нас до тої справи, мов необовязуючої, як приміром необовязуючим для більшости є малярство чи музика.

Між тим по правді тяжить на нас справдішний обовязок природного закона. Цей закон наказує: Перешкоди зло, що загрожує ближньому, як тільки зможеш. Придбай йому добро, як тільки можеш. Такий закон що до матеріяльних дібр, такий також що до дібр духових.

А зобовязання того закона тим більше, чим більше добро чи зло, о котре ходить, і чим більша наша змога йому запобігти, згл. його придбати. А ще більшим стає обовязок, як зло чи добро дотичить не тільки одиниці одної-другої, але відноситься до мас, є великим злом чи великим добром суспільности.

Всі ті моменти заходять якраз у справі преси: зло чи добро тут дуже велике, воно злом, чи добром не одиниць, а добром і злом суспільности. І ще третий момент: наша змога ще тепер дуже велика. Алеж бо це й остання година! За немногі роки може бути запізно, здобувати загарбані ворогом духові позиції, лічити затроєний духовою отрує народний організм. Заспання відповідного часу й переочення великого обовязку трагічно пімстилося на неоднім народі світа — й можна сказати: загалом на християнських народах світа. Під сю пору лиш яка десята часть світової преси ідеольогійно здорова. В нас ще так далеко не зайшло: але негативний розвиток й у нас поступає дуже скоро.

II.

Вагу доброї чи злої преси годі тут ширше пояснити. Вона занадто знана і сама впадає в очі. Менше на жаль, впадає в очі великість правдивого обовязку природного закона. Та великість обовязку тимбільше зростає, чим більші можливости сповнити позитивні акти для преси. Кажу: позитивні, бо само чекання, чи тільки непротивлення добрій пресі, полишення справи иншим: те все не є ще позитивним актом.

Якіж отже позитивні акти можливі для нас, інтеліґентів? Подаю малий їх перегляд, маючи на увазі передовсім становище священників, до яких ще тепер наша суспільність відноситься з довірям — і яких авторитет ще тепер найбільше має значіння для широких мас. Такі можливости є слідуючі:

1. Проголосити „місяць доброї преси" вже в останню неділю грудня і просити всіх о молитву за розвиток доброї преси, пояснюючи на разі коротко, яка це важна справа для душ і всего народа. 2. Вивісити на видних місцях заклик (афіш), запрошуючий до пресового апостольства, а також роздати між нарід летючки на сю тему і попросити їх, щоб ті летючки передавали дальше. (Кошти тих друків, впрочім мінімальні, можна покрити з церковної скарбони — і це буде по духови розпоряджень Ординаріятів у справі доброї преси й книжки, хоч буквально за сі друки не згадано). Піднесений святочний настрій, і частійша стріча людей зі собою в Різдвяні свята дадуть [illegible] дальшої передачі й защіплення [illegible] як у згаданих друках. 3. Так „заінтриговані" душі будуть приступнійші на проповідь священика чи тільки коротке „слово". Для того найкраще булоб закінчення старого року, де воно обходиться, або Новий рік, 14.I. Тоді можна точнійше обговорити важність доброї і злої преси — а також практично вказати, що кождий християнин повинен в сій справі робити. Обовязки християн подані досить вичерпуюче в статтях, в усіх популярних органах — а також і в окремій брошурці: н. з.: „Нове апостольство".

4-м позитивним актом буде продажа тоїж брошурки (20 с.), якої більшу кількість потрібно замовити, евент. взяти в коміс, у перших днях січня. Брошурка ще закріпить і утревалить живе слово.

5-м актом буде назначення колекторів (-рок) для парохії (2—4 особи), які з папером перейдуть усі хати — і будуть просити о зложення передплати. Най ті особи будуть також приготовані на часом прикрі слова і часто на відмову. Колектори (-рки) з папером і олівцем мають точно записати: хто, що передплачує і кілько складає на передплату. Колектори (-рки) повинні мати зі собою оказові примірники: і ґазет — і також добрих книжок, хоч декотрих, популярних, а не дорогих. Що до показових примірників ґазет, то всі Адміністрації вишлють їх на жадання ґратіс. Що до книжок, то на показ можна вжити примірників, що є на місци: в парохіяльній бібліотеці, читальні, чи у приватних осіб. Кожду родину повинні колектори попросити, щоб дала замовлення хоч на одну добру книжку в сім „місяці доброї преси". Це записують, а так зібрані замовлення пересилається разом із ґрішми до Видавництв.

6. Великої вартости для пресової акції буває часто нарада з довіреними особами на тему, що і як зробити: зі старшиною братства, чи іншої організації, чи з цілим братством, чи з иншими відповідними особами. Це може робити і місцевий комітет для тоїж акції — заложений приміром на кілька місяців чи на рік. Коли більше відповідних людей займеться справою й уважатиме її своєю, то успіхи акції будуть напевно великі.

Найкращим дарунком на Свята і Новий Рік
є вкладкова книжочка і пушка ощадности
Кооперативного Банку „ДНІСТЕР"
у Львові, вул. Руська ч. 20.
373 633

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— Та так: Десь у місті заїхали Жиди зі мною до якогось заїздного дому, дали мені кімнатку, а сами пішли за своїми інтересами. Сиджу я й молюся Богу. Нема їх тай нема. Аж десь так з полудня вже було, на другий день, чую — бренькіт. Дивлюся вікном, військо турецьке йде і моїх Жидів веде! Вони бліді, трясуться і на моє вікно показують тай щось говорять! На маєш, гадаю. І задеревіла я. Духу в собі не чую. Відітхнула, якби ще не видихалася з тодішного страху й оповідала далі:

Входять товпою в хату турецькі жовніри. Але не кричать. Навіть руки до чола і до серця прикладають і голови передо мною схиляють. Доміркувалася я, що Жиди мусіли їм наговорити, що я до якоїсь великої пані їду. Тай відітхнула я. А на подвірю, вже бачу, й віз заїзджає. Така бричка, що й владиці не соромно булоб такою їхати. Не знаю, що то буде і питаю Жидів. А вони кажуть:

— Не бійтеся, їмость. Ви вже нас поратували. Бо ми тут в інтересах натрафили на ворогів, аби вони собі кишки поломали! І билиб нам усе до чиста забрали, бо нас тут прискаржили перед турецькою владою. Але ми сказали, що веземо няньку жінки самого Султана. Ми так мусіли сказати, бо ви, їмость, бідно одягнені тай з нами простими возами їдете. То нас ще побилиб за брехню, якби ми правду сказали.

— А на щож ви, кажу, заходили собі в то всьо?

— Де ми заходили? Та то на нас зайшло! І може лучше, що зайшло. Бо як ми їм за няньку Султанки сказали, то зараз як не ті стали і спокій нам дали. А тепер ви, їмость, мусите з нами піти на замок і там потвердити, що ми сказали.

— Та на неправду свідчити? А як присягати скажуть?

— На яку неправду? Або ви не няньчили свою дитину? Яка неправда? Де неправда? В чім неправда?

— А деж я знаю напевно, чи жінка султана моя дитина, чи не моя?

— Ну, ну, то нехай вас допустять туди, а ви тоді напевно скажете. Де тут неправда і в чім тут неправда? Лиш подумайте! Чи ви їм касу їдете розбивати? Чи ви з їх військом їдете битися? Ви їдете — своєї дитини шукати. Кождий чоловік — розуміє се. А як не ваша, то ви їм также ні мур не вкусите, ні моря не випете. Вертаєте тай вже.

— Не було ради. Треба було йти. Вийшла я з турецьким військом і з Жидами, а серце в мені лиш тьохкає. Всадили мене в той повіз. Коні як змиї. Лиш ліцами їх торкнули і пішли! Ледви вилізла я на той замок. Спочивала я пару разів. Правда, навіть Турки милосердіє мали. Не стигували на мене, а крок за кроком ішли. Ставала я, ставали й вони і чекали, поки я не відпочала. Нарешті вийшла я на ту гору. Таке подвірє камяне, що з него видко дуже далеко і Дунай і поля навкруги. Як у раю, так гарно. І впровадили мене до якихсь покоїв. Скрізь дивани дорогі, подушки на підлогах аксамітні. Показують мені Турки, що можу сідати. Сіла я. А Жиди стоять. Чекаємо. За якийсь час чую — йдуть ще якісь люде. Аж замерехкотіло від них. А ті, що вже були, низько кланяються тим, що надходять. Я не знаю, що з собою робити, чи сидіти, чи вставати тай сиджу. Аж тут зміж тих, що прийшли, виступає якийсь ще не старий і не молодий вже чоловік, по турецьки одягнений, в турбані. Тай чисто по нашому каже:

— Слухайте, жінко, — каже — маєте правду сказати, як на сповіди, бо ви, каже, перед самим цісарським намісником, котрому я кожде ваше слово переповім по турецьки.

(Дальше буде).

7. Індивідуальна розмова на теми пресові також рідко буває без успіхів. А нагода до неї особливо для священика є часта в канцелярії, в захристії, в читальні; при відвідинах родин зі свяченою водою і т. п. Також порада в сповідальниці. В деяких краях є для всіх родин формальний приказ єпископа, щоб передплачували принайменше один релігійний часопис.

8. Не можна забути також на відповідний реферат у читальні; матеріял подають брошури видані Центр. Комітетом.

9. Жертви матеріяльні належать також до акції „місяця“, при чім буде добре попросити з проповідниці, щоб богатші зложили передплату для дуже бідних — і відтак тих, котрі це благородне діло зробили, належить оголосити з проповідниці з відповідним признанням для їх доброго діла. Се може бути заохотою для инших — і поглибить також заінтересування великим проблемом преси. До річи булоб також оголосити, кілько нових передплатників для „Місіонаря“, „Правди“, „Н. Приятеля“, „Н. Зорі“ й „Бескиду“ приєднали поодинокі колектори (-рки). Ідеальний стан бувби тоді, коли в кожній родині находивсяб оден релігійний місячник і оден тижневик. До того також мусимо стреміти.

Такі булиб важнійші акти „місяця доброї преси“. Той місяць вільно відповідно до обставин продовжити, на тиждень чи два тижні. Сі акти з одної сторони можливі і нетрудні, з другої сторони доволі могучі, щоб розбудити й побільшити свідомість тим більше, що вони взаїмно себе доповняють і стремлять до одної мети. Пищучому знане від літ, що в усіх випадках, де священик сказав проповідь за пресу й передплату, там завсігди були дуже замітні успіхи. Приміром в однім місци, де ніколи не було „Місіонаря“, по одній проповіди зложило цілорічну передплату аж 40 осіб. В иншім місци навіть 100 осіб і т. д.

Полишалобся ще сказати, як служити пресовій акції і поза „місяцем“. Та це иншим разом. На цей місяць сповнім ті наведені акти, бож вони всі можливі. А як можливі, то й обовязуючі для здобуття великого добра і для спинення великого зла, що вже навістило нашу країну в злій пресі. Те зло буде збільшатися, якщо не прийдуть з нашої сторони, зі сторони всіх, уже свідомих, позитивні й інтензивні діла. Потрібні друки найкраще замовити вже заздалегідь, як також оказові примірники й усе, що потрібне — та обдумати подрібно плян акції. Успіхи наших заходів певні, хоч не всюди однаково замітні. Отже також і радість наша певна й з успіхів праці й зі сповненого совісно обовязку. Нехай цей „Місяць доброї преси“ буде поважним етапом у душпастирській, апостольській, а через те також і культурній та патріотичній праці для формування душ нашого народа.

о. М. І.

—o—

„Не жалуйся на важке положення, памятаючи, що Бог дав тобі до помочи цілу ґрупу робітників, котрі працюють для тебе аж до глибокої старости а часто до самої смерти: Дав тобі Бог дві ружі, котрі вправою можеш зробити сильними і дав тобі 10 пальців на них. Дав тобі неструдимі ноги. Дав тобі очи з ясним поглядом і вуха зі слухом. Дав тобі мозок з дивною сіткою телеграфів і телефонів та з чудною централею, котра кождої хвилі приймає й полагоджує масу депеш. І ти ще хочеш якоїсь помочи?“

*

„Весь світ належить до Бога, але Бог віднаймає його відважним.“ (Мусульманська приповідка).

Політичний огляд

Спутаний бог війни. — Недоспілий „Петро Великий“. — Відгуки люґанського двобою. — Дивні методи розвязки меншинного питання в Польщі.

Львів 23-го грудня 1928.

Хоч кровожадні інстинкти у південній Америці прокинулися з великою силою, то до війни між Болівією й Параґваєм таки не дійшло. А се, завдяки міжнародній інтервенції. Бо що не говоритиб про такі морально-політичні впливи, які випливають із статута Союза Народів або пакту Келлоґа, то таки не можна заперечити, що вони творять велику й покищо успішну перепону для всіх аматорів війни. В кождім разі легкодушні війни стали неможливими. Останній випадок з Болівією і Параґваєм ще сим особливо характеристичний, що апель Ради Союза Народів ображав американську амбіцію, втілену в т. зв. доктрину Монро, по якій ніякій старосвітській державі не можна вмішуватися в чисто американські взаємини; все-таки не було там сміливости зіґнорувати голос С. Н., хоґби з огляду на пакт Келлоґа — витвір американського походження — хоч ще досі не ратифікований. Як-не-як, а зі становища людської культури факт очевидного спутання бога війни треба витати з задоволенням.

Правда, на другому краю світа таки ріжуться без огляду на всі пакти, одначе вже не з міжнародних супірництв, а з внутрішних. Маємо на увазі Афґаністан, де кипить революція проти короля Аманули, знаного з минулорічних подорожей по Европі. Сього короля, що при помочи змови і злочинів добився був влади, прославлено навіть в українській пресі великим реформатором, новим „Петром Великим“, якому судилося буцімто перевернути світ (декому з українських супер-націоналістів привиджувався вже й патронат Аманули над... соборною Україною!); та сьогодні не може вже бути двох думок про те, що його історична роля придатніша для автора якого опереткового лібрета ніж для поважного політика. Полишаючи на боці безконечну низку скандалів і смішностей, які сей орієнтальний самозванець полишив по собі в Европі, він почав свою реформаторську діяльність у власнім краю з двох кінців: фіскальним утиском убогих підданих і насильним касованням таких невинних традиційних обичаїв як ношення борід, жіночих заслон і т. ин. В результаті сей недоспілий „Петро В.“ опинився в полумях революції, і, здається, неславно закінчить свою карієру. Хиба що вдасться йому так само вирізати своїх „вірних підданих“, як се зробив перед літами з членами краєвої династії.

Переходячи до Европи, слід зазначити, що минулий тиждень у її міжнародній політиці стояв під знаком люґанського ораторського двобою між міністрами Залєским і Штреземаном — формально за права німецької меншости на польськім Шлезку, а в дійсности за безліч неполагоджених рахунків між Німеччиною і Польщею. Коли хто хотів на основі відомостей польської преси виробити собі погляд на суть і ефект згаданого дуелю, то мусів вірити, що той день у Люґано був чорним днем для мін. Штреземана і шлезьких Німців, а великою побідою мін. Залєского і шлезької адміністрації. Та помало почали напливати закордонні відомости, а з них справа представляється дещо инакше: певно, мін. Штреземан у своїм виступі вийшов дещо з дипльоматичних манер, одначе не менше певне й те, що роля мін. Залєского полишила богато до бажання з... політичного боку, коли заатакував своїх власних горожан перед чужими. І тому голова Ради С. Н. Бріян, хиба не ворог Польщі, бачив себе приневоленим явно зсолідаризуватися зі Штреземаном.

Ми не маємо змоги входити в розгляд питання, чи конкретні жалі шлезьких Німців у шкільних справах більше або менше оправдані, одначе одної обставини цілком не розуміємо. Отже мін. Залєский сказав у Люґано, що автори скарги до С. Н. товариство „Фольксбунд“ — рекрутуються з державних зрадників, ворогів Польщі; у відповідь на те, згадане товариство видало 19-го с. м. відкритий лист, у якому попри річеву полеміку в справі предмету скарги (за шкільництво) дано вислів ось якій тезі: акція „Фольксбунду“ не зверталася і не звертається проти польської держави як такої, лише проти місцевої адміністрації, репрезентованої теперішним восводою; товариство формально застерігається і протестує проти закидів в нельояльности своїй і своїх членів супроти польської державности, а противні твердження рішучо відпирає.

Чи в даних обставинах можна собі подумати ліпшу сатисфакцію для польської державної ідеї як отся заява заступників німецької людности? Здається ні, одначе в дійсности сталося щось незрозуміле: відкритий лист був сконфіскований! Очевидно, для ратування престіжу міністра серед польського громадянства, бо політичний світ закордоном через німецьку пресу знатиме зміст відкритиго листу... Ми дуже сумніваємося, чи такими методами вдасться коли-не-будь розвязати меншинне питання в Польщі. Про направу взаємин між нею й Німеччиною і не казати!

—o—

Нова практична думка

Як Американка повалила стару приповідку: „Дарованому коневи не заглядається в зуби“.

Як відомо, в часі свят і инших торжественних хвиль, близькі кревні й навіть часом добрі знакомі роблять собі взаїмно ріжні дарунки. Одначе такі дарунки вимагають майже все взаїмного дарунку, отже видатку, а дуже часто обдаровані не одержують того, що їм потрібне. Нпр. пані дому потребує кілька пар панчіх а дістає перфуми або пачки цукорків... Отже одна проворна Американка зі стейту Масачусетс придумала й оповістила на те такий спосіб: Запросити перед святами на чай тих осіб, про котрі згори знається, що вони роблять собі взаїмні дарунки. На запрошенню виписується поіменно всіх, що мають бути присутні і пишеться, що сходини відбудуться в цілі вибору дарунків. На тій підставі кожда і кождий вже в дома приготовляє собі список річей, які придалисяб, а подає тих річей більше, ніж буде запрошених, щоб і вони мали вибір. На своїй картці зі списком тих річей кождий підписує себе. В часі чаю ті картки переходять з рук до рук і кождий може собі виписати, що кому булоби приємно чи корисно мати. Відтак поодинокі люде можуть порозумітися між собою, щоб не давати тих самих річей.

Практична Американка подає навіть такі вказівки панам і панам: Можете подавати докладно числа черевиків і рукавичок, які носите, краску шалів чи светерів, величину й фірму фотоґрафічних приладів до апаратів, ба навіть коли вам треба нпр. пів тузина панчіх якоїсь модної краски, а знаєте, що на одного з ваших знакомих бувби се за великий видаток, то напишіть три рази по парі панчіх такої то краски. Сей спосіб вправді позбавляє вас моменту несподіванки, але він позбавляє вас також розчарувань ізза непотрібних вам річей. за котрі все таки мусите і подякувати і віддячитися своїм дарунком.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Почтові значки з портретом св. Отця. (КАП). Відколи вищефано з обігу монети Пія IX., портрет папи стратив офіціяльний характер у всіх державних урядів. Але небаром будуть випущені в Толедо і Компостеллі т. зв. „катакомбові" марки з портретом св. Отця Пія XI., любіч портрету еспанського короля. „Катакомбові" зватимуть вони тому, що дохід з них призначений на відбудову катакомб св. Дамазія і Пенскетата й на покриття розкопок. Це перший раз в історії портрет папи буде поміщений на почтовім значку.

Монаші Чини і війна. З приводу 10-ліття перемиря пригадує берлінська католицька „Германія", що в часі світової війни тільки по німецькім боці 1720 монахів і 31558 монахинь було занятих при ранених і недужих.

Товариство „Апостольство Праці". У Франції повстало нове т-во, т. зв. „Апостольство Праці". Патроном цього товариства є Пречиста Діва й першим його завданнєм є привернути відпавших робітників католицькій Церкві. Обовязки членів є відмовляти щоденно молитви до Матери Божої, св. Йосифа, св. Марії Магдалини й св. Марти, жертвувати одень день праці для цілей т-ва й врешті віддання раз в рік однодевного заробітку для робітників.

Католицьке життя в Еспанії. Від 1—5 ц. м. відбувся в Овіедо 7-ий конґрес католицької, академічної молодіжи. В конґресі брало участь 23 федерацій і 84 поодиноких кружків. Конґрес займався головно привернєнням теольоґічних факультетів на державних університетах.

Найдено словянський текст чотирьох євангелій з XIV. в. Після вісток італійської преси, проф. Феррарі найшов в бібліотеці славного костела св. Домініка в Соріяно, словянський текст з XIV. в., котрий обіймає чотири євангелія і дуже цікаві завваги на мартінесах. Розглядатиме рукопис проф. словянської фільольоґії Ґойданіч.

Англіканський вчений перейшов на католицизм. Ректор англіканського семинара з Боседов Сомерсет, о. Освальд П. Ревелі, віддав свій уряд, приняв католицьку віру й удався на студії до Риму, щоби стати священиком.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

ПРОТИ КОНКОРДАТУ з Апост. Столицею заявився в будж. комісії сой. му посол ППС. Чапіньскі, домагаючись счеркнення 25 міл. призначених на віроісповідання. Подібну промову виголосив і представник „Визволення" пос. Каліновскі, домагаючись розділи церкви від держави.

ТРЕТИЙ ЗЇЗД УНДО відбувся в часі лат. свят у Львові в присутности около 230 учасників з Галичини й Волині. Голова партії д-р Д. Левицький зложив звіт з діяльности, доповнений звітом секретаря д-ра Л. Макаруйки. Реферат про ідеольоґію партії виголосив ред. „Діла" п. В. Мудрий. Політичні резолюції предложив посол п. М. Струтинський. Опісля вибрано новий Центр. Комітет партії. Провід і політичний напрям партії остався без змін.

ЛИТВА ОДЕРЖИТЬ ФЛЬОТУ. „Vossische Zeitung" доносить:

Вже від довшого часу відомо, що Юлій Бармат іменем міжнародного концерну капіталістів веде переговори з Литвою в справі будови її торговельної фльоти й елєктричного трамваю в Ковні. Тепер ті переговори добігають кінця. Шавкавскас заявив прилюдно, що Бармат уже приїхав до Ковна в цілі закінчення переговорів у тій справі.

„В богацтві серце твердне скорше ніж яйце в горячій воді." (Берне).

Поручене через всі Епископські Ординаріяти Товариство

„КАРПАТІЯ"

переводить під найкориснійшими условями і догідними комбінаціями всякого рода життєві обезпечення.

Все Всеч. Духовенство і укр. Громадянство обезпечує своє життя та життя своїх родин виключно в українськім Товаристві **„КАРПАТІЯ" Львів, Руська 18. І. п.** 364 12-?

Який буде 1929 рік

Преса доносить: В Анґлії появився улюблений там народний календар „Old Moore" (Старий Мор), котрий на основі астрольоґічній приносить такі предсказання про 1929 рік:

В с і ч н і вибухне крівава війна на близькім Сході, в Англії вмре член корол. дому і розібється в часі бур багато кораблів на 30 степені на захід. В л ю т і м вибухне непорозуміння між Туреччиною і Грецією, а в королівськім домі Анґлії вродиться дитина коло 12. II. Дня 10. II. президента Америки зустріне велика небезпека. В м а р т і, над котрим панує планета Марса, буде ряд нещасть у Китаю й Індії, а в Дубліні велика політична трагедія. В к в і т н і загальна жалоба покрие Японію й Австрію, а при кінці того місяця весь світ буде загрожений неспокоями В м а ю ничтоже быть, як писав наш старий літописець. В ч е р в н і буде велика воздушна битва, а в Брукселі постигне корол. дім нещастя, котре відібється також на Голяндії й Німеччині. В л и п н і упаде уряд Анґлії й буде багато нещасть з літаками. В с е р п н і в усіх краях світа буде безліч розбитих залізниць і кораблів на морях, а в Японії вибухне домашна війна. Аргентина буде загрожена ворохобнею, Австрія буде окупована. У в е р е с н і розгорить ся страшна боротьба у св. Землі, мабуть Жиди збунтуються проти Анґлійців. Се буде місяць землетрусів, тайфунів і повіней. В ж о в т н і умре правлячий монарх і славний ґенерал, умре й багато визначних учених і політиків. У л и с т о п а д і революція потрясе Німеччиною, а в Анґлії буде спокійно й зменьшиться безробіття та зацвите промисл. У г р у д н і надзвичайно багато людей погине від огню й води й ґазу, а оден князь, королівської крови, впаде жертвою зради.

В жаднім краю світа не очікують так астрольоґічних предсказань як в Анґлії. Отсі предсказання мають бодай те добре в собі, що подають докладні дати, — від котрих можна буде сумніватися і в правдивости дальше предсказаних подій...

—0—

Примірний большевик

Товариш Лєніна Шварц оженився зі 150 жінками.

Перед найвисшим трибуналом у Москві судитимуть старого большевика Шварца, котрий оженився зі 150 дівчатами й жінками. Притім вибирах їх з колишніх богатих домів і довідавшись від них, де ще їх родина має укриту решту майна, насилав чекістів тай опісля ділився з ними зграбованим добром. Так „заробив" поверх міліон золотих рублів і чергою покидав кожду жінку, з них 54 з дітьми від себе. За що його властиво судить больш. суд, не знати, бо він розводився по большевицкому „праву", то є зголошував все, що розходиться з жінкою, не повідомляючи жадної (а се вистарчає там). А що до зграбованих грошей, то й се „в порядку", бо в той спосіб нищив преціь „буржуазію".

До таких монструальних фактів доходить в нещасній країні, де зруйновано всяку мораль офіціяльно.

„Хто вміє знайти собі працю і працює, той не має часу нарікати на свою долю."

НОВИНКИ

Хто складає передплату зараз з початком року на цілий рік, той причиняється до скріплення органу, до устійнення буджету й накладу та до поліпшення часопису. Хто спізняється з тим, той діє якраз навпаки.

Сильні морози в Польщі дотягли до того, що міністерство комунікації мало пару разів безпосередне получення телєфонами й телєґрафами тільки з трьома дирекціями залізниць, а саме: в Лодзі, Вильні й Радомю.

Вибух в Льондоні вирвав близько 1½ клм. бруку. Причиною була необережність: робітник нехотячи спричинив вибух у ґазових рурах під хідниками. Побоюється, що хибно уложені під землею ґазопроводи можуть частійше вибухати.

Між проєктами реорґанізації влад адм. в Польщі розважує уряд також проєкт видання нових приписів етикетально-церемоніяльних для воєводів і старостів.

Т. С. Л. (Тов. Школи Людовей) протягом останних 3 місяців отворило в Сх. Галичині 6 шкіл народних та 97 курсів неграмотних і зорґанізувало 53 сільські бібліотеки де, не подано.

† о. Петро Яросевич, парох Звертова, помер нагло на удар серця дня 23. грудня ц. р. в 52. р. життя. Покійний відзначався рідкими у нас тепер прикметами священика-громадянина й смерть його болюче відчули нечисленні ряди борців за українсько-католицьку справу. Похорони відбулися у звертові дня 25. грудня 1928 р. В. И. П.!

Кінотеатр „ВАРШАВА" в Станиславові Липова 1. висвітляє: 362 11—?

„ 24. XII. 1928. „Смійся, кльовне, смій"

„ 27. XII. 1928. „Анна Каренина"

ОГОЛОШЕННЯ

ПАРОХІЯ Ванівка, Перем. Епархії до заміни В місци копальня нафти 2—3

ЗДІБНИХ ХЛОПЦІВ до науки різьбарства і столярства прийме вартат виробів деревляних **ТЕОДОЗІЯ КОМІСАРУКА** Станиславів, вул. Круля Яна III. ч. 15. 3626 5—5

ПОТРІБНА старша, побожна женщина для ведення кухні у священика. Зголошення, слати до гр.-кат. пароха в урильчу, Скала н/Збр. 377 1—1

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., прочі р. по 33 зол. Перша б бл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II. бібл. 120 зол. — Замість готівки приймаємо також векселі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще ескомт. Замовляти: **„Добра Книжка" — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 35—50

УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДСЬКИЙ ВИДАВНИЧИЙ ФОНД

Адреса: Ukrajinskyj Hromadskyj Vydavnyčyj Fond, Praha-Vršovice, ul, Brožikova 390, Československo

Проф. Л. БІЛЕЦЬКИЙ — **Основи української літературно-наукової критики.** Ст. 312. Ц. $ 1.90.

Проф. Хв. ВОВК — **Студії з української етнографії та антропології.** З мапами та малюнками в тексті (19 звич. і 4 кольор.) Ст. 356. Ц. $ 3.—.

Проф. М. ТУГАН-БАРАНОВСЬКИЙ — **Політична економія.** Ст. 184. Ц. $ 1.—.

Інж. Р. КАХНИКЕВИЧ — **Задачник до „Міцности матеріялів".** Ст. 160. Ц. $ 1.80.

Проф. Л. ГРАБИНА — **Геодезія.** Частина перша, вип. І-ий і II-ий. Ст. 600. 191 рис. й 44 таблиці та 3 мапи. Ц. І-го вип. $ 3.75 і 2-го $ 2.50.

Проф. Л. ГРАБИНА — Короткий історичний нарис розвитку геодезичних вимірів. Ст. 75. Рис. 28. Ц. $ 0.75.

Книгкупцям та при всякому більшому замовленні безпосередньо у Видавництві дається 40 проц. знижки.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10